Univ
Sc
Google

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
A 000 459 144 2

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

Digitized by Google

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA 90024-1388
Return this material to the library
from which it was borrowed.

REC'D LD-URL
QL OCT 18 1993
DEC 05 1995

QL OCT 19 1998

REC'D LD-URL

JUN 17 1998

Digitized by Google

Digitized by Google

اوچنجی سنه

رسملی کتاب

سابق پورتکیز قرالی ایکنجی مانوئل

MANUEL II ET SES ANCÊTRES

نومرو: ٢٥ — تشرین اول ١٣٢٦ — فیأتی ٥ غروش

No. 25 — Octobre 1910 — Prix 5 Ptrs

Digitized by Google

FAHRİ BİLGE
KÜTÜPHANESİ
3325

Digitized by Google

جلد : ۵ تشرين اول ۱۳۲۶ نومرو : ۲۵

مؤسس و مديرى :
عبيدالله اسعد

ادارەخانەسى : باب عالى جادەسندە
۳۱ نومرولى دائرۀ مخصوصەدر .

امور اداره ايچون مديره
امور تحريريه ايچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ايدلميان اوراق اعاده اولنماز

رسملى كتاب

Ressimli Kitab

سرمحررى :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Prix : 5 Piastres

هر آى نشر اولنور ادبى ، سياسى ، فنى ، فلسفى ، اجتماعى مجموعۀ مصورەدر

سابق پورتكيز قرالى ايكنجى مانوئل - پورتكيز قراللغنه مخصوص البسه ايله ..

Manoel II, Ex- Roi de Portugal, en uniforme royal.

« مطبعۀ خيريه » و شركاسى

Digitized by Google

رسملی کتابك

اوچنجی سنهٔ انتشاری

وَ

محترم قارهٔ وقارئه‌لرمزه

تشکر

AP
95
T8 R25
v.5

---

۱۸ ایلول ۳۲۴ تاریخنده ایلك نومروسنی نشر ایتمش اولدیغمز رسملی کتاب؛ جناب حقك توفیقات الهیه‌سی وَ معزز قارهٔ وقارئه‌لرمزك لطف وتوجهلری ثمره‌سی اوله‌رق، بوکون اوچنجی سال حیاتنی ادراك ایدییور..

رسملی کتاب حقنده ایلك یوم انتشارندنبری معارفپروران امتك ابذالندن خالی قالمدقلری آثار تشویق وترغیبدن قوت وجسارت اقتطاف ایدرك مجموعه‌مزی دها زیاده شایان تقدیم برحاله کتیرمکه متمادیاً چالیشدق وچالیشیورز. یگانه مقصدمز دائما وطن مقدسمزك ترقیات وتعالیاتنه وبزده هنوز بحقیله انکشاف ایتمه‌مش اولان احتیاج مطالعه وتتبعك انتشار وتعممنه ـ الدن کلدیکی قدر ـ خدمت ایتمکدر، که اعتقادمزجه، بو خصوصده حصه‌مزه دوشن وظائف مقدسه‌یی ـ ولو جزئی بر درجه‌ده اولسون ـ ایفا ایده‌بیلیورایسه‌ك بزم ایچون بوندن بیوك برشرف، بوندن بیوك برسعادت اوله‌ماز..

ایکی سنه‌یی متجاوز برزماندنبری، دائما اصلاح وتکملنه صرف مساعی ایلدیکمز رسملی کتابك، بعدما دخی، محترم قارهٔ وقارئه‌لرینك امید واری اولدیغمز لطف توجهلریله، تدریجاً دها برچوق ترقیاته مظهر اوله جغنده ذره قدر شبهه یوقدر، که بونك اك باهر دلیلی نسخ منتشره‌سیدر..

بز بوامید ایله اوچنجی سال مساعیمزه داخل اولورکن، بزه دائما دها یکی، دائما دها تازه، دها ثباتکار بر جرأت وجسارت ویرن محترم قارهٔ وقارئه‌لرمزه، حقمزده ابذال ایده کلدکلری اثار لطف وتوجهدن طولایی اك صمیمی، اك قلبی تشکراتمزی تقدیم واتحاف ایتمکله بوکون ینه مسعود، ینه مباهی‌یز..

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

ادبیاتك الك مهم، الك فیاض بر قسمی اولان «تنقید» بزده، بو کون موجود انتباه نسبی‌یه رغماً، الآن طرفکیرلکه، کین وغرضه، حســد وافترایه قربان اولوب کیدیور.. بو، ادبیاتك تکامل وانکشـافی، ترقی وتعالیسی ایچون نه وخیم، نه مشئوم بر مانعه!..

اثردن زیاده مؤثری، فکردن زیاده شخصی تنقیده یلتنه‌جك درجـه‌ده آلچالان، تربیهٔ مدنیه واخلاقیه‌دن محروم قالان مشکوك بر قلمه حیات ادبیه‌ده ترتب ایده‌جك یکانه بر وظیفه وارسه اوده «سکوت» در. هر نقطهٔ نظردن محکوم سکوت اولانلرك فریاد غرض ادبیلری، بیلمم آرتیق جدی دماغلر اوزرنده بر تأثیر نافذ حاصل ایده‌بیلیرمی؟..

بزده تنقید نه‌وقت بی‌طرفانه، بی‌غرضانه، اصـیلانه، بر فکر صمیمیٔ ترقیپرورانه ایله یاپیلیر، نه وقت بر اثرك اعماق هویتنه نجیب بر ضربهٔ تفتیش وتنقید ایله انفاذ نظر ایدیله‌رك او اثرك مزایا ونواقصی اولدیغی کبی، کوسته‌ریلیرسه ایشته اوزمان عظیم بر سعادتله حکم ایدیله‌جك که حیات ادبیه‌ده جدیته، حقیقته دوغرو مهم بر خطوه آتیلیور.. یوقسه خاطر ایچون بر اثر، محتشم بر اعظامپرورلکله، هیچ بر زمان لایق اولمادیغی شعشعهٔ تقدیره غرق ایدیلیر، یاخودده طرفکیرلك، حسد، کین وغرض کبی عادی، سفیل تأثیرلرله اثر کویا بربادایدلمکه چالیشیلیرسه تنقیدات ادبیه‌دن بکله‌نیلن فائده، پك واسع بر مقیاسده، عقیم قالمش اولور.

منقد جسور وبی‌پروا، فقط عین زمانده‌ده بی‌طرف وخیرخواه اولمالی؛ کندی شخصیتندن، شخصیت فکریه وصنعتکارانه‌سندن تجرد ایتمکه چالیشمالی، کندی آمال وحسیاتنی، کندی تمایلات روحیه وفکریه‌سنی ممکن مرتبه اسکات ایله‌مکه اوغراشمالیدر.

اکر تنقیددن مقصد اثرك مزایا ونقائصنی کوسترمك، اثرك ماهیت حقیقیه‌سی حقنده قارئلره دوغرو بر فکر ویرمك، بو وجه ایله افکاری تنویر، ادبیاتك تکاملنه خـدمت ایله‌مك ایسه کمال تأسـفله اعتراف ایتملی در که بزده‌کی تنقیدلرله بو بویوك ومعزز مقصد هیچ‌ده حاصل اولمیور، دیمکدر.

فی الحقیقه منقد، تنقیدلرنده موفق اولا بیلمك ایچون، عمیق بر احاطهٔ علمیه وادبیه‌یه، مسعود وفیضکار بر بخار فکری وحسی اعانه‌سیله حقیقته

Digitized by Google

اخیراً اجرا اولنان عسکری بیوك مانوره‌لردن‌صکره سیدلر جوارنده یاپیلان رسم گچیدی تماشا ایچون
سیدلری تشریف بیوران ذات‌حضرت‌پادشاهی‌یی حامل ترنك استاسیونه مواصلتی

Arrivée à Seïdler du train particulier de S. M. I. le Sultan qui s'yest rendu, après les grandes manœuvres, pour assister à une revue militaire.

فوطو : سباح
Foto: Sébah et Joaillier

دوغرو یوروین وحتی تقرب ایدن کسکین وبی‌طرف‌بر نظره ، مشروعیت وفضیلته حرمت ایدن متین بر دماغه . اصیل ونجیب بر قابه مالك اولمالی‌در . آنجق بوتون بو مزیتلرله مجهز اولانلردرکه ، نام مستعار استعماله احتیاج حس ایتمه‌دن ، سلاح تنقیدینی عفتله ، ظفرله استعمال ایله‌یه‌رك ادبیاته ، حیات فکریه‌یه فیضلر ، تعالیلر ، انتباهلر سرپر ...

حاصلی - برجمله‌ایله سویله‌مك لازم‌کلیرسه - منقدك دماغی قدر وجدانی‌ده یوکسك اولمالی‌در .

سفیل ، مظلم بر وجدان ، منور بر دماغه مالك اولسه‌بیله ، تنقیدتده موفق اولاماز . . بن ، ماضینك تأثیرات مشئومه‌سیله عقیم قالان بو محیطده دها برمدت ایچون بویله اوصاف ومزایای لازمه‌یی حائز حقیقی برمنقد کوره‌جکمی امید ایده‌میورم . بزم یازه‌جقلرمز تنقید دکیل ، آنجق بر « تدقیق » ، یاخود بر « مصاحبه » اولابیلیر . . فقط هیچ اولمازسه ، یاربی ، بو تدقیقلرده ، بو مصاحبه‌لرده اولسون بر آز صمیمیت کوسترسه‌ك . . بر آز حقیقته حرمت

ذات شاهانه‌نك سیدلرده واغوندن اینمه‌لری

فوطو : سباح — Foto: Sébah

S. M. I. le Sultan descendant du train à Seïdler,

ایتمك نه‌در . بیلسه‌ك .. قلبمزده قاینایان كردباد غرض وحسدی بر آز اسكات ایدسه‌ك !..

*
* *

بو آی عالم دنیاته بر دهای مستثنی ابدیاً وداع ایتدی . . یارم عصردن زیاده بر مدتدن بری افكار و آثاریله جهان تفكرده اهتزازلر ، هیجانلر ، انقلابلر حصوله كتیرن ، (انسانیت) ی یوكسلك بر غایهٔ خیالی‌یه اصعاد و اعلا ایچین كیجه و كوندوز بذل مساعیٔ بی‌نهایه ایله‌ین بو ادیب متفكر یالكیز روسیه‌نك دكیل ، بوتون جهان انسانیتك اك بویرك ، اك فیاض ، اك خیرخواه بر دماغی ایدی .

الآن ، آوروپایه نسبةً ، كثیف بر جهالت واستبداد آلتنده ایكله‌ین روسیه «لئون تولستوئی» كبی بر اولاده مالك اولدیغی ایچین ابدیاً مغرور و مفتخر اولابیلیر . . فقط عین زمانده بوتون مدنی انسانلرده بو بویوك روسی ، انسانیتك بویوك بر اولادی اولمق صفتیله ، بر آن تعزیز وتبجیلدن خالی قالماز .

فی الحقیقه تولستوئی بشریتك بو تبجیل عمومیسنه جداً پیدای استحقاق ایتمش دهاتدن‌در . اثرلرینی یازاركن اونك دماغ نوارینده یالكیز بر اندیشه . بر اندیشهٔ نجیبه حكمران اولوردی : انسانیته . سعادت عمومیه‌یه خدمت ایتمك ...

ذات شاهانه‌نك اوتاغ همايونلرينه طوغری استاسيوندن مفارقتلری

فوطو : سباح
Foto : Sébah

S. M. I. le Sultan quittant la Station pour se rendre à sa tente.

روماندلرينك قسم اعظمنده دائما بر نخبهٔ اجتماعيه وفلسفيه ، بر غايهٔ اخلاقيه و فكريه بولونور؛ وآثارلرينك سينه‌سندن فيشقيران شلالهٔ نور وضيا ايله قارئلری كنيش وبويوك افقلره يوكسلتيردی .. تولستوئی قدر اخلاق وفلسفه‌يه اهميت ويرن ، قارئلرك سويه‌لرينی يوكسلتمك ارزوی صميميسيله يازی يازان و موفق اولان هيچ براديب، هيچ بر حكايه‌نويس كوسته‌ريله‌مز.. دينيله‌بيلير كه روس قومی بوكون مالك اولدقلری نسبی حريت وانتباهی لئون تولستوئی . ماقسيم غوركی كبی اديبلرينك قلملرينه مديوندر .

تولستوئی يالكز كثيف ظلمتلره مستغرق وطننی تنوير ايتمه‌مش ، دهاسی دها شامل ، دها كنيش افقلره ضيالر صاچمش، فكرلرندن، فلسفه‌لرندن بوتون برجهان مدنيت متأثر ، متحسس ومستفيد اولمشدر .

فلسفه‌نك مهم بر شعبه‌سی اولان اخلاق ايله ادبيات بيننده تأصيل صميمی ، حقيقی بر مناسبت ورابطه‌نك موجود اولديغنی كورمك وتسليم ايده‌بيلمك ايچين روس متفكر شهيرينك آثار ادبيه‌سنه مجمل فقط نافذ بر نظر عطف ايتمك كفايت ايدر .. عين زمانده شوراسی‌ده صوك درجه شايان دقتدر كه بويوك بر موراليست، بويوك بر فيله‌زوف اولان تولستوئی ، يازيلرنده

صرف عشقدن، قادیندن باشقه موضوع بولامایان، فقط صنعتکارلقلری، پسیقولوژی یه وقوفلری ده انکار ایدیله مه یین بر چوق مشهور فرانسز ادیبلری قدر، حتی بلکه آنلردن فضله بر صنعتکار، بر پسیقولوغدر. فی الحقیقه تولستویك یازیلرنده موجود اینجه لك، اسلوبنده مشهود نفاست وکوزللك جداً خارق العاده در. تولستوئی او بیوك ادیبلردندر که اثرلرنده کی افکار معظمهٔ اجتماعیه واخلاقیه یه رغماً نفیس وجاذب بر سحر اسلوب، بر فسون صنعت بوتون آثارنده بر اهتزاز نوشین ایله رقص ایدر.. دینیله بیلیر که روس ادیبنك یازیلرنده فکرك درینلکی ایله اسلوبك کوزللکی موازی اولارق یورور.

ایشته نجه ادبیاتده غایهٔ کمال: روحندن، کوزللکندن برشی غیب ایتمه مك اوزره «صنعت»ی مفید بر حاله ارجاع ایده بیلمك...

تولستوئی هر داهی کبی افکارنده افراطلره، تضادلره دوشمش، ره آلیست اولدیغنه رغماً وادیٔ خیالده صاپمشدر. معمافیه بن بوتون بونلری پك طبیعی بولور، تولستویك نجابت دهاسی حضورنده عمیق بر حس حرمت و پرستش ایله سرفرو ایده رم. اکر انسانلری اداره ایدن متفکرلر هپ تولستوئی کبی دوشونسه لردی قویاً امین ایدم که بوکون انسانیت دها آز

ذات شاهانه یه مخصوص اولارق سیدلرده احضار اولنان چادر

فوطو: سباح — Foto: Sébah

La tente impériale à Seïdler.

Digitized by Google

مضطرب اولاجق ، دها آز ایکله یه جکدی ...

سن سیمون کبی تولستوئی ده هر صنف اجتماعینك حیاتنی یاشادی .. بویوك بر عائله دن دنیایه کلن ادیب ، کنجلکنده ضابط اولارق قریم محاربه سنه اشتراك ایله مشدی .. صوکره برچوق سیاحتلر اجرا ایتدی ؛ حیات ذوق

ایلك اثری اولان « حرب و صلح » ، طبایع ملیه سی هنوز انکشافه باشلادیغی ایچین پك بحرانلی دقیقه لر کچیرن بر قومك حیاتنی کوسترر . بو اثریله تولستوئی بزی آلیر ، تا حربك فجیع صحنه لرینه ، انتریقه لر ، دسیسه لرله مالامال سیاستك اسرار انکیز کردابلرینه قدر

ولی عهد حضرتلری ـ ذات شاهانه یه مخصوص چادرك اوکنده ..

فوطو : سباح — Foto : Sébah

Le Prince Héritier Youssouf Izzeddin Effendi devant la tente impériale

و صفایه دالدی .. مکتب مدیری . قوندوره جی ، چفتجی اولدی .. صوکره ده کوشهٔ انزوا واعتکافه چکیلدی .. شو قدر وار که انسانلری منفعت پرست ، خشین یاپان حیات ، تولستوئی یی بالعکس رحیم ، شفیق یاپدی ..

کتیرر .. و بزه کوسترر که قانلی دالغه لر ایچنده چیرپینان ، سفالت و فاجعه لرله ایکله ین بوتون بو اشخاص وقایعده ، بزم کبی ، یاشایان برر انساندر ..

تولستوئی مدنیت حاضره علیهنده بولندیغی

Digitized by Google

کبی عین زمانده‌ده فرانسه‌نك صوك شكل ادبیسنك‌ده علیهنده ایدی .. « صنعت نه‌در ؟» نام اثریله‌فرانسه ده‌قادانلرینه شدید صولتلرده، هجوملرده بولنمشدر . فکری ، اخلاقی اولمایان آثارصنعت تولستوئی ایچین هیچدر. یوقاریکی سطرلرده سویلدیکمزکبی، تولستوئی‌عین‌زمانده بویوك،درین بر پسیقولوغدر . افكار اجتماعیه و اخلاقیه ایله برابر اثرلرنده غایت جاذب ، غایت نازك تدقیقات و تحلیلات روحیه واردر ..

« بعث بعدالموت » نامنده‌کی اثر معظمی پك مشهوردر. اوروپاده بواثری اوقومایان برادبیات مراقلیسی کوسته‌ریله‌مز .. تولستوئی بورومانده هم رومانتیزمك ، هم رەآلیزمك نفوذی آلتنده قالمشدر .

تولستوئ نك اخلاق حقنده‌کی نظریه‌سی انجیلککنه پك بکزر : فنالغه قارشی فنالق یاپمامق، اکمککنی آلنك تریله یه‌مك ، هر دورلو احتیاجات حیاتیه‌یی انسان بالذات تدارك ایتمك . . . ایشته تولستوئی بو اصوله امتثال ایتمش اولمق ایچین کویلی چاکتی کیبر، موژیق

قیافتنده کزر، قوندوره اعمال‌ایدر، وزوجه‌سی فقیر قادینلر کبی مشکلاتله وضع حمل ایلردی ..

تولستوئی‌نك عشق ومحبتی طرز تلقیسی کندی فلسفهٔ اجتماعیه‌سنك بر فصل مهم واساسیسیدر . احتراصات وهوساته مستند عشقلرده‌کی « اغوئیزم » روس ادیبنك صوك درجه نظر دقتنی جلب ایتمشدر .. بویله‌عشقلر نتیجه‌سنده یاپیلان ازدواجلردن سعادت بکله‌مككك بودالالق اولدیغنی سویلر ..

تولستویك اك مشهور ، اك معظم اثرلرندن‌اولان «آنناقاره‌نین» [*] کبارعالمنك،

[*] ایکی جلددن مرکب‌اولان بواثر مهمی بر آرقاداشمله برابر ترجمه‌یه باشلادق.ادیب‌مشارالیهك « Le roman du mariage »عنوانلی حسی، پسیقولوژی ایله مالامال نفیس براثرینی التی‌یدی سنه اول ترجمه ایتمشدم. یقینده «برازدواجك رومانی » نامیله انتشار ایده‌جکدر .

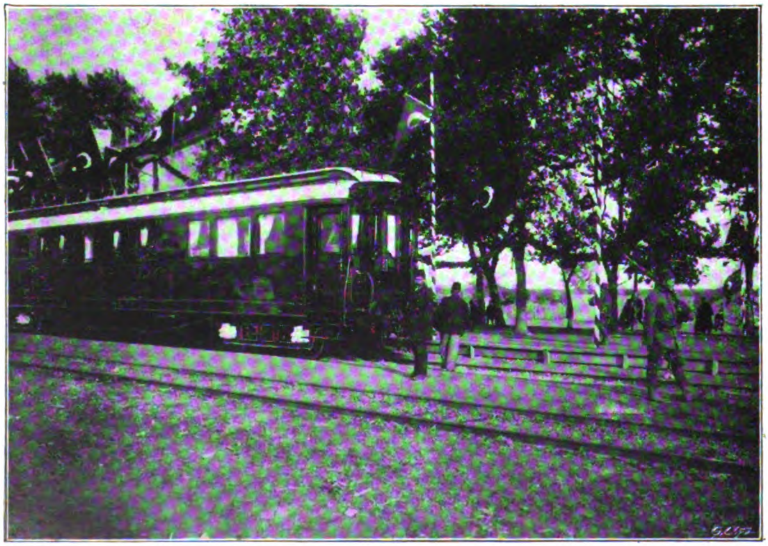

Foto : Sébah ذات شاهانه‌یه مخصوص واغون ـ سیدلرده فوطو : سباح

Le wagon impérial à Seïdler.

یوکسک طبقات اجتماعیه‌نك احتراصاتنی، سیآت اخلاقیه‌سنی تصویر ایدر . . بو اثرده تمایلات اخلاقیه پك شدید و آشکاردر .

تولستویك فکرنجه هرکس وجداننك صداسنی دیکله‌مکه ، و آکا اطاعته مجبوردر . تولستویده « أندیوید و آلیزم » بیله درین بر شی فکردر ؛ ایبلکلرله مشبوع فکرلردر . . او، عین زمانده خطیب ، واعظ ، مرشد اولان بر صنعتکاردر.

صنعتکارك هیچ بر اندیشهٔ اخلاقیه ایله متحسس اولمامسی تولستوئی‌یی اعجاب ایدیور . . چونکه تولستویجه کوزللك فضیلته . کوزل، ایی‌یه معادلدر . .

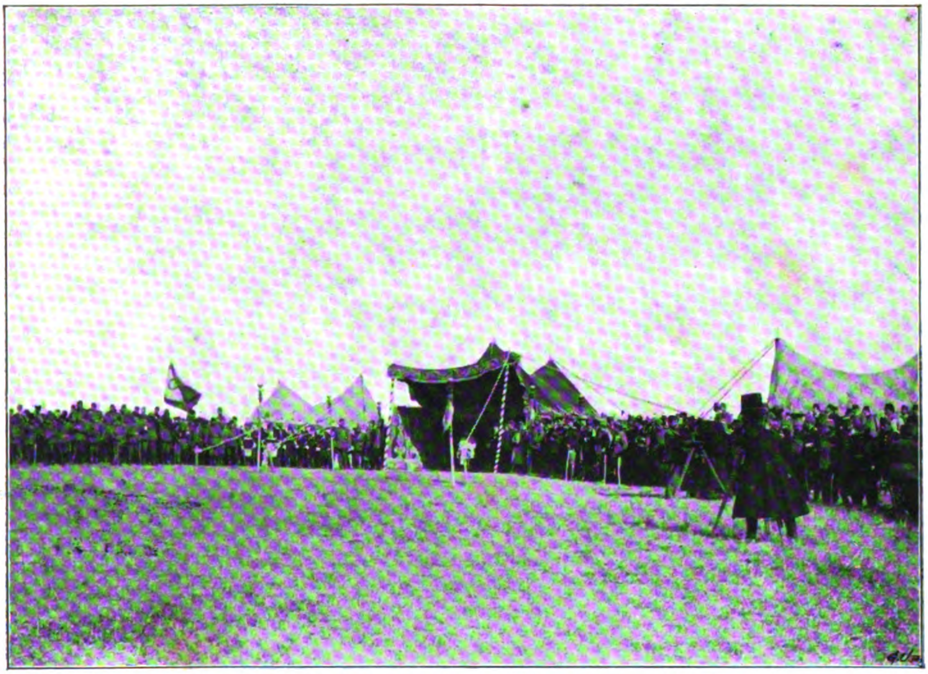

سیدلر جوارنده اوتاغ همایون ـ رسم کچید باشلامه‌دن . .

Foto: Sébah — فوطو : سباح

La tente impériale à Seïdler.

مرحمته منجر اولور . .

روس متفکری آثار ادبیه‌ده بهمه‌حال بر «تز» ك موجود اولماسنی، بر فکر و مسلکك مدافعه ایدلمه‌سنی ایستر . . ایبلکلری کوسترمك و ترویج ایتمك، فنالقلری تلعین ایله‌مك اك برنجی ارزوسیدر . براثر صنعتده دائما نظر دقته آلدیغی مشارالیه دیرکه : « کوزل اثرلر شونلردرکه اونلرده مؤلف ناموسلی آدملر ایچین حس ایتدیکی صمیمیت و شفقتی افاده و احساس خصوصنده اك اوفاق بر فرصتی بیله فوت ایتمز . . فقط بو صمیمیتی کوستره‌بیلمك ایچین اونی ایی حس ایتمك لازم ...»

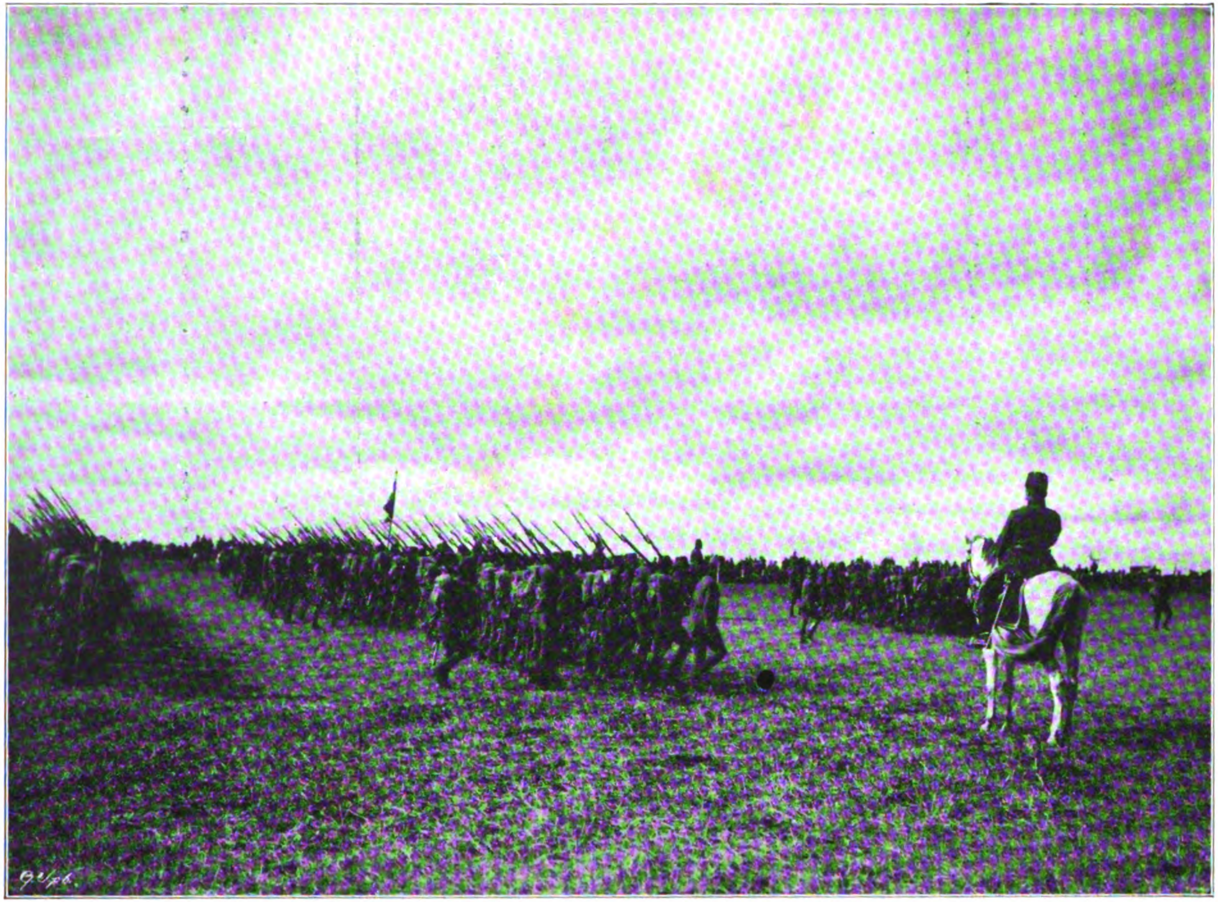

رسم کچید اثناسنده قطعات عسکریه ـ اوتاغ همایون اوکندن مرور ایدرکن .. فوطو : سباح Fote : Sébah

Les bataillons passent pendant la revue devant la tente impériale.

Digitized by Google

حاصلی، چارلرك استبداد و مظالمنه رغماً روسیه سر رافکار و فلسفیاتنده اللی آلتمش سنه کمال حشمت ودبدبه ایله اجرای سلطنت ایدن بو یکرمنجی عصردن اون سنه‌لك حصهٔ حیاته مالك ادیب معظم، دهاسیله .. مستثنی تحسسات وتفکراتیله .. افکار انسانیت پرورانه وقدرت صنعتکارانه‌سیله اون دوقوزنجی عصر تاریخ ادبیات وفلسفیاتنده پك مهم، پك یوکسك بر سیمای لایموت اولارق مؤبداً یاشایه‌جقدر .

بو مصاحبه‌ده، صفوتی ضیا بکك کچن آی انتشار ایدن «صالون کوشه‌لرنده» نام رومانندن بن ده بر آز بحث ایتمك ایستیورم .

بو اثر، بك اوغلنك صالون کوشه‌لرنده کذران اولان بر معاشقه‌نك صفحات مختلفه‌سنی نافذ بر نظر تدقیق ایله تحلیل ایدن اولدقجه نفیس بر حکایه‌در . بر کنج تورکك بر کنج انکلیز میسی ایله معاشقه‌سی .. معاشقه، معاشقه‌نك صفحات رقیقه‌سی اثرده پك کوزل یاشاتیلمش، عشقك هیجانلری، احترازلری، مرارتلری - هیئت عمومیه‌سی اینجه وظریف بر اسلوبله - پك ایی تصویر وتحلیل ایدلمش . پسیقولوژی ذرات نفیسه‌سی رومانك هوای موجودیتنه بدیعه‌لر، لرزشلر سرپه‌رك تموج ایتمشدر .

میس لیدیا ایله شکیبك عشقلرینه بك اوغلی صالونلری صحنهٔ تجلی اولماسی مناسبتیله بك اوغلی حیات کبارانه‌سی مختلف لوحه‌لرله اثرده موفقیتکارانه تصویر ایدلدیکی کبی قسماً حیات سفلیه وفحشیه‌سی ده کوسترلمشدر .

اساساً اثرده بر «تز» اولمامقله برابر حکایه‌ده مهم بر «فرع» تشکیل ایدن عالم فحش وسفاهت تصویر ایدیلیرکن سرد اولونان افکار انسانیتپرورانه، اظهار ایدیلن تحسسات نجیبانه قارئ آزچوق انسانی هیجانلرله تهزیز ایتمکدن خالی قالمیور .

شکیب انکلیز قیزی ایله معاشقه‌سنده بر چوق جدی شیلردن، حتی عثمانلی ادبیاتندن، حتی وطنك حاللرندن، استبدادك مظالملرندن ده بحث ایدیور. بن بونی پك موافق وطبیعی بولویورم. چونکه دوشونه بیلیورم که بر انکلیز قیزیله معاشقه ایدیلیرکن متمادیاً عشقدن بحث ایدلمز، یالکز اولویورم، سویورم کبی مبتذل کلمه‌لر صرف اولونماز.. حیات مدنیه‌دن، حیات سیاسیه وادبیه‌دن ده بحثلر آچیلیر.. ایشته بونك ایچون رومانده تحلیلات روحیه‌دن، عشقدن باشقه، خصوصیله نهایتلرینه دوغرو، اجتماعی، وطنی فکرلرده واردر .

لکن مصاحبه‌مده «سویه طالب»دن بحث ایدرکن رومانك، رومانده‌کی حیات ووقایعك آهنکنی اخلال ایتمکسزین قیمتدار فکرلر، فلسفه‌لر، حقیقتلر درمیان ایتمك یکرمنجی عصر رومانجیلغنك اك مهم بر صنعتی اولمالیدر دیمشدم..

فی الحقیقه احتوا ایتدیکی فکرلرله، فلسفه‌لرله، هیجانلرله بزه یکی افقلر کوسترمه‌ین، پسیقولوژیسیله روحلری، سوسیولوژیسیله دماغلری یوکسلتمه‌ین حکایه‌لر پك‌ده استقباله عائد اولامیه‌جقلردر. فقط هیچ ظن ایتمم که «صالون کوشه‌لرنده» موجود افکار اجتماعیه ووطنیه اثره بر

Digitized by Google

Foto: Sébah — فوطو : سباح

دول اجنبیه آتاشه‌میلیترلری ـ سیدلرده

Les attachés militaires étrangers à Séïdler.

Digitized by Google

ادرنه‌یه سیاحت هایون ـ ذات شاهانه‌نك اقامتنه تخصیص قلنمش اولان ادرنه بلدیه‌دائره‌سی

Foto: Sébah — فوطو : سباح

Municipalité de la ville d'Andrinople destinée au séjour impérial.

قیمت فکریه و فلسفیه بخش ایده‌بیلسین ...
فقط اکر اجتماعی، فلسفی، انسانی و اخلاقی فکرلر حکایه‌لری یوکسلتمیور، اونلره بر آتش و پر انتباه بر حیات و زندگی بخش ایله‌میورسه اوه، بزم قصورمز. بزم عجزمزدر؛ افکار اجتماعیه و وطنیه‌یی کمال موفقیت و صنعتله رومانه ادخاله موفق اولاما‌دیغمزدر... موفق اولامادیغمز ایچوندر که اجتماعیات واخلاقیاتی، انسانیت و وطنپرورلك حسلرینی آثار ادبیه‌ده، رومانلرده فضله و بی‌لزوم کورمك، بوتون بونلره عادتا آتشین بر نظر کین و غیظ ایله باقمق، حکایه‌لری ساده‌ـ اوده دوزو بسیط اولمق اوزره ـ پسیقولوژی ذره‌لری ایله، یاخود دها فجیعی اولارق، دنیا قورولالیدن بری تکرار ایدیله ایدیله بختیلاشمش «سویورم، اولویورم» ترانه‌لریله دولمش کورمکدن محظوظ اولمق، آثار ادبیه‌یی یالکز احتراصاتی تطمین و ممنون ایدن بر ذوق، بر ذوق بهیمی درکه‌لرینه ایندرمك ایستمه‌مك بیلمم ناصیل عادی، ناصیل مشوش تأثیرلرك محصلهٔ سیاهی اوله‌بیلیر... یالکز روسیه‌نك دکیل، بوتون جهان افکارك الك بویوك بر ادیب متفکری اولان «لئون تولستوئی»نك اکثر آثارینی، حکایه‌لرینی دولدوران افکار فلسفیه

Digitized by Google

بلدیه دائره‌سنك مدخلی ـ ذات شاهانه‌نك اثنای اقامتلرنده ..

فوطو : سباح

Foto : Sébah

Entrée de la municipalité d'Andrinople.

واجتماعیه . افکار انسانیه واخلاقیه‌دن دولایی شیمدی بز بو زواللی آدمك اثرلرینی هیچمی تلقی ایده‌جکز؟ بوکا امین اولمالیدرکه بویله معظم آثار فکریه‌یه نظر لاقیدی عطف ایتمکله آنجق بز کندی هیچیٔ حس وفکرمزی، کندی احتضار دماغمزی کوسترمکدن باشقه بر شی یاپمش اولمایز..

صالون کوشه‌لرنده، هرشیدن اول، استخفاف ایدیله‌میه‌جك بر قدرت تحلیل، اسلوبك هیئت عمومیه‌سنده ظریف ورقیق بر آهنك. وقایعی ومحاوره‌لری اداره‌ده شایان دقت بر مهارت نظره چارپار.. مع مافیه شونی ده همان سویلیه‌یم که اسلوبك هیئت عمومیه‌سنده ظریف ورقیق بر آهنك اولمقله برابر شعریت وظرافت اسلوبی جداً رنجیده ایده‌جك « کوشه کزین نومیدی » ، « دست همت پیوست ، » « نکه انداز احتراز واحترام » کبی ذوق حاضرك قطعیاً هضم ایده‌میه‌جکی یابس ، پختیلاشمش ، اسکی وبی معنا برچوق ترکیبلرده موجوددر .

کمال بی‌طرفی ایله صوك حکممی ویررکن دیه‌جکم که : شیمدیکی حالده عثمانلی ادبیاتنده

« صالون کوشه‌لرنده » کبی بر حکایه‌نك امثالی محدود ومعدوددر ...

لکن آه، بو مصاحبه‌مزده بحث ایدلمه‌سی لازم بر اثر دها انتشار ایتدی .. شهاب الدین سلیمان بکك «تاریخ ادبیات عثمانیه» سنی سکوتله کچیشدیرمکه، بیلمم نه‌دن، کوکلم راضی اولمادی. بوکنجك قلمه آلدیغی بو اثر، واقعا حائز اولدیغی اهمیت فوق‌العاده ایله متناسب بر مکملیتی احتوا ایتمیور. فقط بونکله برابر بر جسارت وتشبثك، آز چوق بر سعی وتتبعك محصولی اولدیغی ایچون، دها مکمللرینه، قصورسزلرینه انتظاراً، شیمدیلك بو اثری بن تقدیره یقین برحسله قبول ایتمکدن منع نفس ایده‌میه‌جکم .. اثردن اك اول آکلاشیلان برشیء رسه اوده پك چابوق یازیلمش اولماسیدر. فی الحقیقه لازم کلن وثیقه‌لر تمامیله الده ایدیله‌دن، اجراسی الزم تدقیقات وتتبعات عمیقه بحق یاپیلمه‌دن، عصبی براندیشهٔ تفوق وتقدم ایله، اثر سرعتله اکمال ایدیلمشدر ... بر درجه‌ده‌که بو اثر عصبیٔ استعجالك تأثیرات مضره‌سی محررك او اولدقجه کوزل اسلوبنه قدر نفوذ ایله‌مش‌در. فی الحقیقه تاریخ ادبیات عثمانیه‌ده اسلوب هیچ‌ده شهاب الدین سلیماندن امید ایدیله‌جك درجه‌ده کوزل، جاذب دکیل.. کوزل، جاذب اولمادیغی کبی برتاریخ ادبیات اسلوبنده بولونماسی لازم کلن آهنك وقار وجدیتدن‌ده محروم .. « حصول یافته »، « خصوصیات مخصوصه» کبی سونوك، صوغوق وحتی بی‌معنا ترکیبلر ایسه اثرك برچوق یرلرنده، لاقید وسرسری، دولاشیور .. صوکره بعض جمله‌لرده وارکه انتظام وانسجام نقطهٔ نظرندن پك علیل، پك بی‌چاره .. ایشته اونلردن برنمونه‌سی:

« معلومدرکه ترکستان تشکیلات قدیمه‌سی اعتباریله تاتارلردن، خوارزمیلردن، بخاریلیلردن مرکب اولوب اسلامیتك ظهورندن بری ترکمنلر، تاتارلر، موغوللر، اویغورلر کبی بر طاقم قبائله آیرلمش اولوب آقینجیلقله مشغول، بعض بیوك فاتحلره کندی یرلرینی براقه‌رق باشقه‌لرینك وطن ومحیطلرینه تجاوزله مشتغل ایدیلر .. »

مع‌مافیه بوتون بونقیصه‌لرله برابر اثرده بعض شاعرلر واردرکه ضرورسز یاشاتیلمش، خطوط هویت صنعتکارانه‌لری پك ایی چیزیلمش، فقط برچوغی‌ده صحیفه‌لرك سیاه سطرلری اوزرنده پك سونوك، پك رنکسز قالمشدر. مثلا سنان پاشا، فضولی، حامد کبی ذوات کوزل کوسترلمش.. حق دینیله بیلیرکه بو صحیفه‌لرك اسلوبنده بیله فضله براعتنای صنعت وار ... فقط دیکر بر قسمی، دیدیکم کبی، پك روحسز، پك ناقص .. بونك بویله اولماسی‌ده پك طبیعی .. چونکه بویله مشکل، بویله معظم، بویله بی‌پایان تدقیق وتتبعلره عرض افتقار ایدن بر اثر اویله اوچ درت آیده یازیلاماز .. مع‌مافیه بو، بر پیشدار اولدی .. بوده استصغار ایدیله‌جك بر خدمت اولماسه کرك ..

اثر اوقدر عجله یازیلمش‌که اسلافدن « نکارستان » مؤلف محترمی مشهور ابن کمال ایله ابوالسعود، لامعی، نوعی، فریدون، حالتی، ویسی، وجدی، راشد، کاتب چلبی

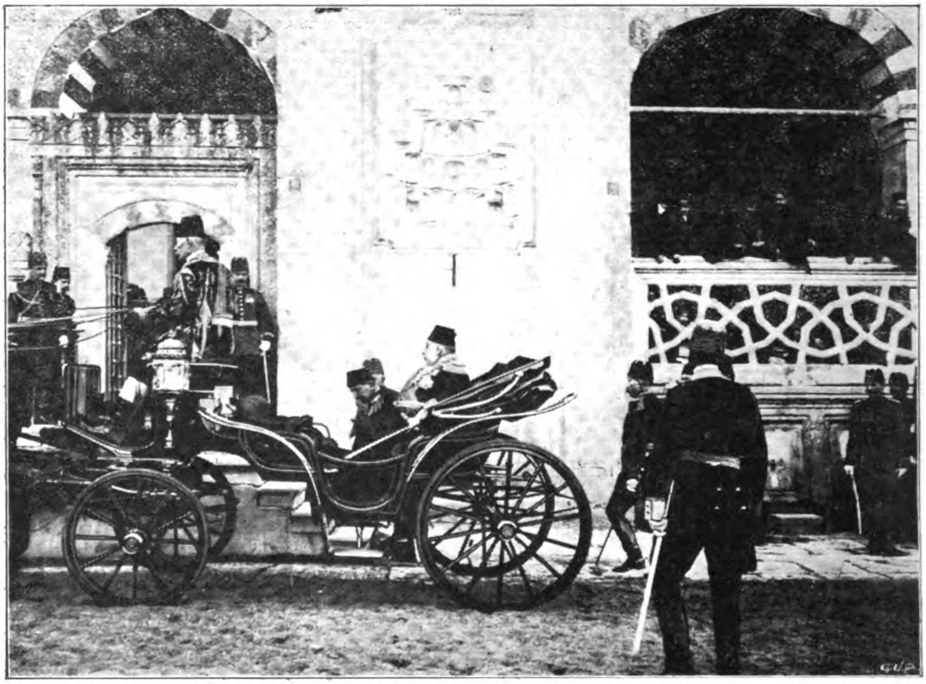

ادرنه‌ده جمعه سلاملغنده ذات شاهانه‌نك سلطان سليم جامع شريفنه مواصلتلرى

Arrivée de S. M. I le Sultan à la Mosquée “ Sultan Sélim „ pour la céremonie de Séla'nlik à Andrinople.

كبى ذوات هيچ ده لايق اولمادقلرى نسيانه اوغرامشلردر .

معاصريندن ده هرحالده تاريخ ادبيات عثمانيه‌ده شايان دقت بر موقع اشغال ايده‌جك اولان سامى پاشا زاده سزائى، كمال‌زاده اكرم، محمد امين ، رضا توفيق، احمد حكمت بكلر كبى ذوات اونوتولمشدر..

بو ده محرر شعراى سالفه وحاضره‌نك مزيت وقيمت ادبيه‌لرينى كوسترركن كندى روح حسنه، كندى شخصيتنه پك مغلوب اولمشدر. بونكله برابر شعرانك بر قسمنك تقدير قيمت ومزيتنده پك شايان مؤاخذه بر اصابتسزلك كوسترمه‌مشدر . فقط بر قسمنده بويوك بر افراط وتفريطه دوشمشدر . فكرمجه، شعرا وادبانك مزيتلرى، نقيصه‌لرى كوسته‌ريليركن محرر، منقد ممكن مرتبه شخصيتندن تجرد ايتمكه چاليشمالى ، شاعرلرك يتيشدكلرى زمان و محيطك شرائط وتأثيرات اجتماعيه‌سنى پيش تدقيق واهميتدن قطعياً اوزاق طوتماماليدر .

شهاب الدين سليمان بك كندى روح وحسنه، كندى ذوقنه كوره شعراى سالفه وحاضره‌يى تنقيد ايتمشدر . حالبوكه بنجه محررلر تنقيداتده – قابل اولابيلديكى قدر – بى طرف، غيرشخصى اولمغه چاليشماليدر.. اووقت تنقيد – بر درجه‌يه قدر – دها حقيقى ، دها فنى اولور .

خلاصه «تاريخ ادبيات عثمانيه» نك، محررك ده كتابك صوكنده اعتراف ايتديكى كبى، برچوق نواقصى اولمقله برابر شهاب الدين سليمان بك ايچون بادئ افتخار اولابيله‌جك برأثر جدى‌در .

١٠ تشرين ثانى ، ٣٢٦

رائف نجدت

Digitized by Google

لیزبون اختلالی

براغانتسا خاندان قرالیسنك تحت تهلکه‌ده بولندیغی مدت مدیده‌دنبری معلوم اولدیغی حالده جمهوریت طرفدارانه حرکت اشارتی ویرن شی آنی ونا کهظهور بعض حادثات اولمشدر. جمهوریت مروجلری هنوز ایقاع اختلاله کافی بر درجه‌ده حائز قوت دکلدیلر . . . مع مافیه مونارشیستلر (قرال طرفدارانی) ده کندیلرینی مدافعه ایده‌جك بر اقتدار یوقدی. بر دنبره مشهور جمهوریت پرور دوقتور میقوئل بومبار-دانك مختل الشعور اولدیغی ادعا ایدیلن بر روایالیست ضابط طرفندن قتل ایدیلیویرمسی جبخانه ایله دولو بر صندوقه اصابت ایدن بر مرمی شدتنی اظهار ایتمشدی.

بومباردانك قتلندن بر آز صکره، تشرین اولك دردنجی صالی کونی، لیزبونده عساکر عصیان ایتدی. خاصه عساکری ایسه تاژ نهری ایله (آوه‌نیداده لیبرداوه) نام جاده ارەسنده‌کی واسع اراضی‌یی اشغال ایدرك عصیانه قارشی طوردیلر. مقاتله برقاچ ساعت قدر دوام ایتدی عساکر مذکوره‌نك قسم کلیسی جمهوریت طرفدارلرینه التحاق ایتدیلرسه‌ده قرالیت طرفدارلرینك قوای متباقیه‌سنه (کالوز)دن کلن طوبجی افرادی امداد کوندرمشلردی. شبهه‌سز دها بر چوق طرفلردن امداد ورودی محقق ایکن آتش آچلدیغی آنده جمهوریت طرفدارانی بتون تلغراف تللرینی کسدیلر، تیمور یوللرینی تخریب و بر ایکی کوپری‌یی برهوا ایتدیلر.

اثنای محاربه‌ده تاژ نهرنده دمیرلمش بولنان زرهلیلردن ایکیسی (آوه‌نیدا) ده اخذ موقع ایدن قرال طرفدارلری اوزرینه کمال اصابتله مرمیلر یاغدیره‌رق جمهوریت طرفدارلرینك مظفریتنی تأمین ایتدی. مع مافیه هیچ شبهه یوق‌که حکومت تدابیرنده بر آز دها التزام سرعت ومکانت ایتمش اولسیدی دها اوزون بر مدت مقاومت ایدیله بیله جکدی. اثنای محاربه‌ده بر طاقم سلاحسز جمهوریت طرفدارلری آبدهٔ حریت طریقیله (آوه‌نیدا) یه دخول وبلند آوازله جمهوریتك تأسسنی اعلان ایده‌رك قرال طرفداری اولان عسکرك اوزرینه یوریدیلر. فقط قرق مترو قدر تقرب ایتدکدن صوکره اوزرلرینه آتش ایدلدیکندن چیل یاوروسی کبی داغلمایه مجبور اولدیلر. محاربه‌نك

Digitized by Google

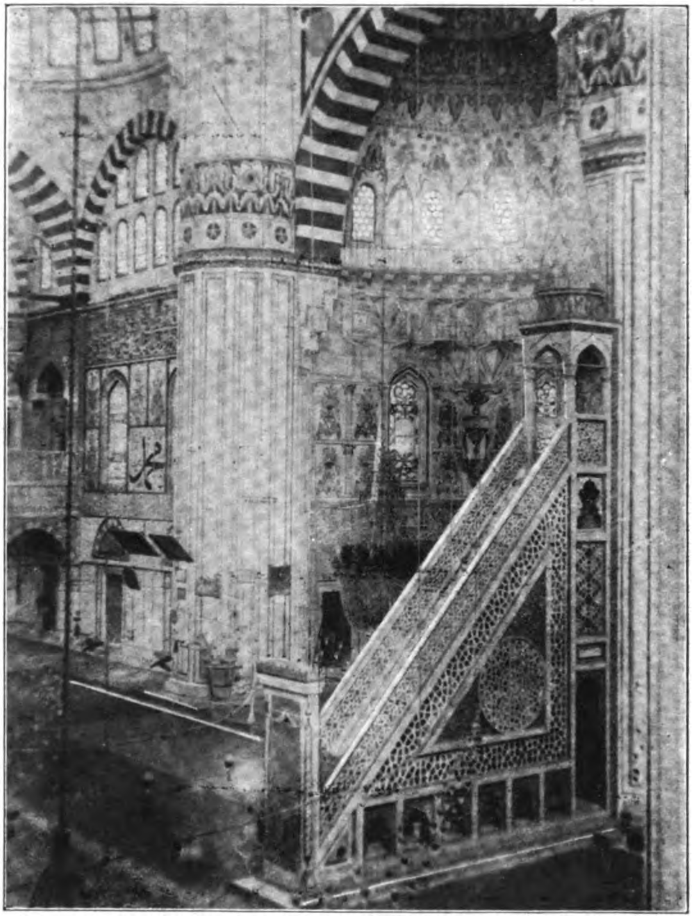

انافس آثار معماریه‌دن ادرنه‌ده سلطان سلیم جامع شریفنك منبری
Chair de la Mosquée "Sultan Sélim„ un des chefs-d'auvre de l'architecture.

دوام ایتدیکی مدتجه قرال
طرفدارانینك ضـابطانی
ممکن مرتبـه آز قان
دوکیلمسنی تأمین ایچون
مراقلرندن (آوه‌نید) ده
اجتماع ایدن بیکلرجـه
تماشـا کره چکیلمه‌لرینی
اخطار ایدییوردی . حالا
عصیانك قولایلقله اوکی النه
بیله‌جکی امید ایدیلیوردی
انکلاته‌را اوتلنده وقوعاتی
تماشـا ایتدکلری صره‌ده.
آوه‌نیدا جوارنده تحشد
ایدن عاصیلرك مرمیاتی اوتله
اصابت ایتمکه باشـلادی .
سـیاحلر قورقولرندن
اوتلك ارقه طرفـده‌کی
پنجره‌دن قاچه‌رق آخورلره
التجا ایتدیلر و کورولتی
بیتنجه‌یه‌قدر اوراده‌بکله‌مکه
مجبور اولدیلر . چهارشنبه
کیجه‌سی آتش فاصله ایله
دوام ایتدی . خاصه عسا کری مغلوبیتلرینـه
رغماً حکومتـه اولان صـداقتلرندن انحراف
ایتمیه‌رك (سائوژورژه) ده‌کی قیشله‌لرینه التجا
ایتدیلرسه‌ده بو قیشله‌ده نهایت طوپه‌طوتلدیغندن
چهارشـنبه صـباحی اختلالجیلرله مـذاکراته
باشلادیلر.

ارتیق قراللغك یکانه طرفدارلری‌ده جمهو-
ریتك قرمزی ویشیل رنکلرینی طاقینمشدی.
برقاچ ساعت صکره سینیور ته‌ئوفیل براغانامنده
فضلادن اختیار بر غزته‌جی‌نك تحت ریاستنده
برحکومت موقته تشکیل ایدیله‌رك رسمی بیاننامه‌لر
ایله تبعه وافرادك حیات ومالنه تعدی اولنمامسی
اهالی‌یه اخطار اولندی.

دونما (آوه‌نیدا) محاربه‌سنه اشتراك ایدر

Digitized by Google

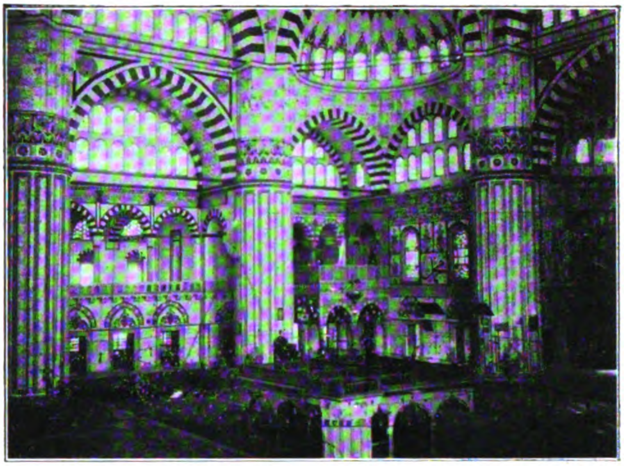

سلطان سلیم جامع شریفنده ذات شاهانه‌یه مخصوص محفل
Le Mahfel impérial dans la Mosquée de "Sultan Sélime"

ایتمز الک اول قرال (مانوئل)ک اقامت ایتمکده اولدیغی (نه‌سه‌یسادس) سراینی طوپه طوتمشدی.

قرال درحال اوتوموبیله بینه‌رک مافرایه کیتدی والده‌سی ایله بیوک والده‌سی ایسه چهارشنبه کونی کندیسنه التحاق ایتدیکندن برلکده (أریسه‌را) ده قراله مخصوص یاطه‌را کباً جبل الطارقه التجا ایتدیلر.

پنجشنبه کونی عقد اجتماع ایدن جمهوریت

هیئت وکلاسی اوزون بر اصلاحات لایحه‌سی نشر ایتدی که باشلیجه موادی فرانقو مطبوعات قانوننک لغوی، ژدزویت‌لری نفی ایله مناستر‌لرک قاپاتماسی. خاصه‌عساکرینک ترخیصی و ایزبون ضبطیه‌سنک اصلاحی کبی خصوصاتدن عبارتدی. بو اثناده لیزبون شهری جمهوریتی قبول ایتمش اولدیغندن عسکر ایله اهالی برلکده زقاقلرده اعلان شادمانی ایدییورلردی. عوام ناس او درجه سرمست سرور ایدی که حکومت موقته احتلالک موفقیتله نتیجه‌لنمه‌سنه مانع اوله بیله جک هردرلو علنی نمایشلری ناهی بر بیاننامه نشرینه مجبور اولدی. بونک اوزرینه هوایه آتیلان فشنکلرک سسی کسیلدی. جمعه کونی، اوچ کونلک

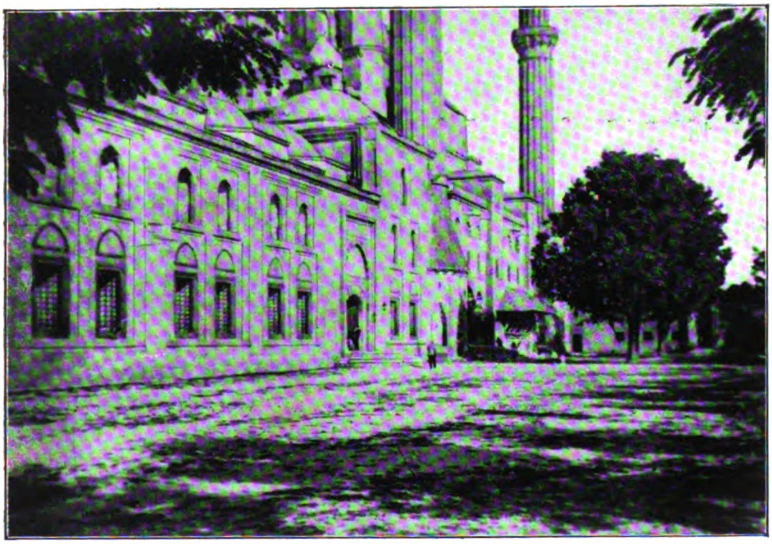

سلطان سلیم جامع شریفنک خارجدن منظره‌سی
Vue du dehors de la Mosquée "Sultan Sélim".

Digitized by Google

دهشت وترددی متعاقباً لیزبونده سکته‌دار اولان حیات تجاریه‌ده آرتیق یکیدن اثر جولان کوسترمکه باشلامشدی.
آوه‌نیدا ایله شهرك جوارنده‌کی محله‌لر اطرافنی عسکرله چویردیلر. کیمسه‌نك شهره خبرسزجه کیرمه‌سنه مساعده اولنمیوردی. قرال طرفدارلرینك کندیلرینه ریاست ایده‌جك برینی بولور بولماز استرداد قوت ایچون صوك

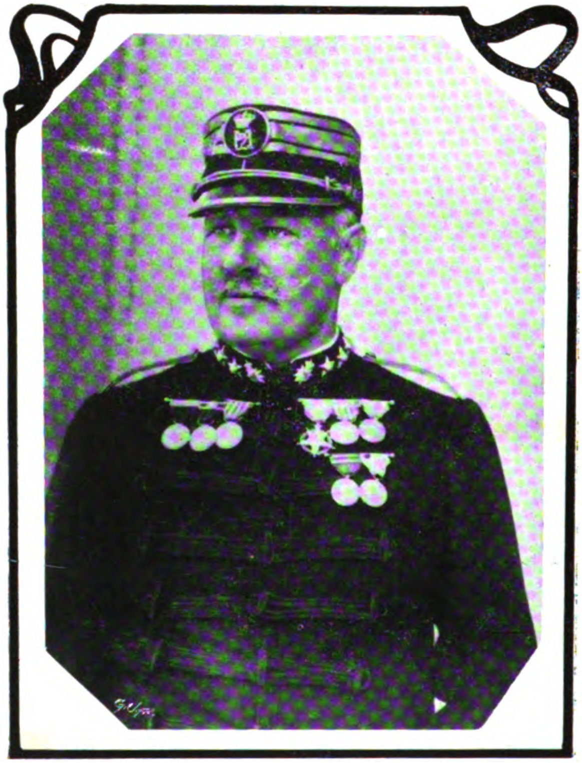

سابق پورتکیز قرالی مانوئلك عمجه‌سی اولوب وقایع اخیره‌ده جمهوریت طرفدارانته قارشو حرکت ایدن دوق دو پورتو
Duc de Porto, Oncle du Roi Manoel, qui a agi contre les républicains.

بالاستثنا هر طرفده الکتریك ترموایلری ایشلیپوردی.
عجله تعمیر ایدیلن تللر واسطه‌سیله آیالتلرده آسایشك برکمال اولدیغی استخبار ایدلدی. فقط احتیاط اوله‌رق جمهوریت طرفدارلری شهرك برغیرت صرف ایده‌جکلرندن قورقولیورایدیسه‌ده بو قورقوده بوشه چیقدی. طرز حکومت پورتکیز (روتاتاویست) [*] لری ایچنده شایان دقت

[*] بویوك مقاملری غایهٔ اشتهار عد ایدرك قابینه‌لرك صورت متمادیه‌ده تبدلنه باعث اولانلر.

Digitized by Google

براثر فعاليت كوستره‌بيله‌جك كيمسه ظهور ايتمدى. سوقاقلرده عسكرك النده‌كى سنجاقلرله اهالينك طاقندقلرى قوردەلەلر، شبهه‌سزچوقدن، دها اختلال تصورده يكن حاضرلانمشدى . محاربه انجق ايكى كون دوام ايتديكى حالده

ژەزويتلرك تبعيدى ايله مناسترلرك قاپادلمه‌سى اولمشدر .

ژەزويتلر بر درجه‌يه قدر اثر مقاومت كوستردكلرى ايچون ابتدالرى صوڭ درجه شايان تأسف بعض حادثات وقوع بولديسه‌ده

پورتكيز جمهوريت فرقه‌سى رؤساسندن دوقتور بايرا او
Le Docteur Beirao, un des chefs républicains.

بوقدر بويوك بر مظفريت استحصال ايدلمسى شبهه‌سز اختلالجيلرك ايى حاضرلانمش وعاقلانه اداره ايدلمش اولملرينه و قرال طرفدارلرينه رياست ايده‌جك كيمسه بولنه‌مامش اولديغنه حمل ايدلمك ايجاب ايدر .

يكى حكومتڭ ايلك تدبيرلرندن برى

هرحالده اختلالك آزقان دوكيله‌رك نتيجه‌لنديكى آشكاردر .

يالكز خاصه عساكريله (دون قارلوس) زرهليسى ضابطانى صوڭ نفسلرينه قدرقراللرينه صادق قاله‌رق فداى جان ايتمشلردى .

سنيور براغانك فعلياتدن زياده تفكراته ميال

Digitized by Google

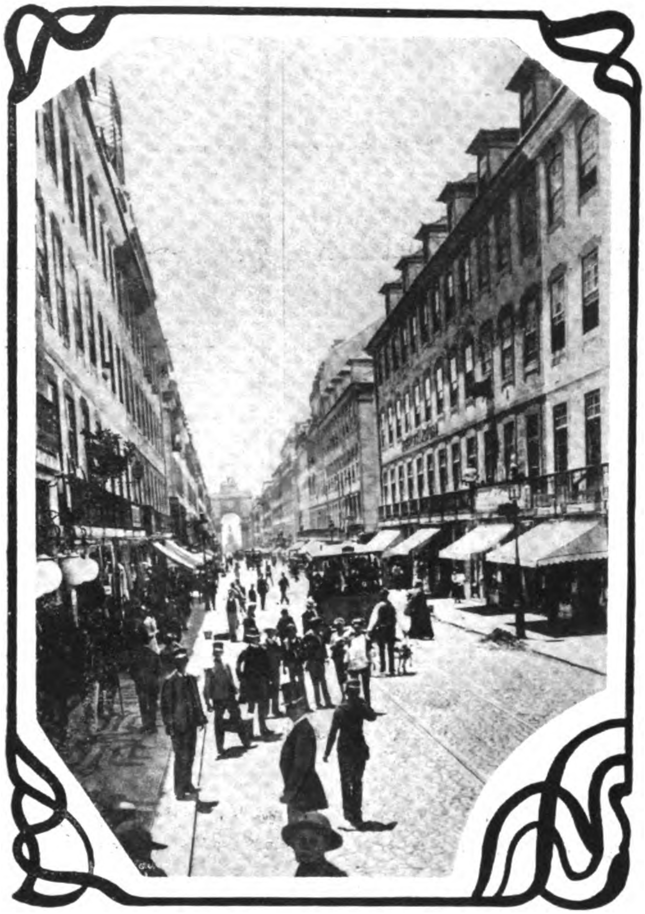

لیزبونده جریان ایدن وقایعده پك چوق مصادماته بر صحنه اولان (آوه‌نیدا) جاده‌سی

Avenue d'Avenida, principale Scène de la révolution de Lisbonne

اولمه‌سنه مبنی رأس حکومتده چوق قالمیه‌رق مقدما (قوئمبر) دار الفنونده معلم . صوکره نافعه وحال حاضرده خارجیه ناظری بولنان دوقتور بر ناردینو ماقادو طرفندن استخلاف ایدیله‌جکی اغلب احتمالدر . پورتکیزك هیچ بر طرفنده علناً حکمدار مخلوع لهنده اظهار توجه ایدلمه‌مسی جمهوریت طرفدارلرینك ایشنی تسهیل ایتمشدی . لیزبوندن صکره سیاسیاتده ایکنجی درجه‌ده اهمیتی حائز اولان او پورتو شهری جمهوریت طرفداری اولدیغی کبی اساساً مملکتك بلاد سائره‌سنده متمکن اهالی تابع اولدقلری حکومتك شکلنه قارشی تماميله لاقید ایدی . هله پورتکیزلیلرك یوزده سکسانی بشی امی اولدیغی در خاطر ایدیله‌جك اولور ایسه اختلالك بو قدر سکونتله جریان ایتمسی شایان حیرت کورولمز .

اوچ یوز سنه‌یه یاقین بر مدت اجرای سلطنت ایدن برخاندانك سقوطی مستملکاتده دخی لاقیدی ایله تلقی ایدلمشدر . مع مافیه پورتکیزسیاسیوننك صوك درجه فساد اخلاقه دوچار اولملری، و سیاسیاتی سهولتله اکتساب ثروته منتهی بر طریق عد ایتمکه آلشمالری جمهوریت حکومتنك حائز مسئولیت اولان مقاملره تعیین ایدیله‌جك ناموسلی آدملر بوله‌بیلمسنی اشکال ایده‌جك مسائل مهمه‌دندر.

محافظه‌کاران ایله ترقی پروران فرقه‌لری بر مدتدن بری سکوت ایدییورلرسه‌ده هرحالده ایلك

Digitized by Google

سابق پورتکیز قرالی مانوئل - آوده ..

Le Roi Manoel à la chasse.

قرال مانوئل آولانیرکن ..

Le Roi Manoel à la chasse.

Digitized by Google

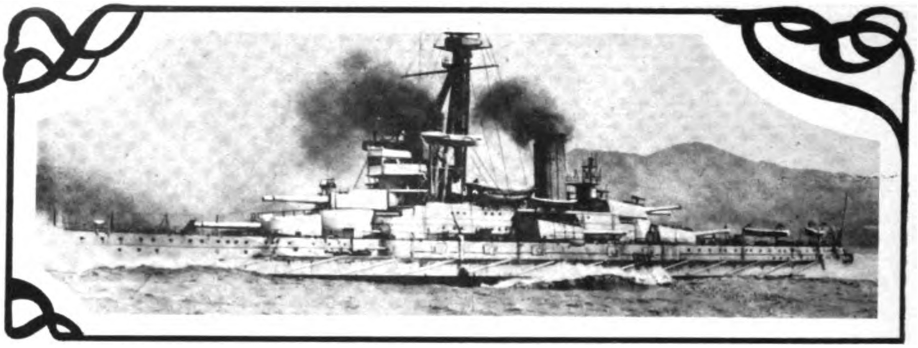

لیزبون اختلالی اثناسنده قرال مانوئلك التجا ایتدیکی برهزیلیانك (سان پاولو) زرهلیسی

San Paulo, cuirassé brésilien où s'est refugié le Roi Manoel.

قرال مانوئل آولانیرکن..

Manoel à la chasse.

Digitized by Google

پوتسدام ملاقاتی - روسیه و المانیا ایمپراطورلری آوه کیدرلرکن - بر آرابه‌ده ..

Entrevue de Potsdam - Les empereurs d'Allemagne et de Russie allant pour faire une partie de chasse.

فرصتده فعلیاته باشلیه‌جقلردر . اختلال حاضر فرقه سیاسیاتنه ظاهراً سد چکمش ایسه‌ده پورتکیز تاریخنی تدقیق ایدنلر بوقدر سهولتله حصوله کلن برتبدل نتائجنك بقابذیر اوله‌جغنی ادعا ایده‌جك قدر اثر نیك بینی اظهـارندن اجتناب ایدییورلر .

سنیحه

١ — ا

پوتسدام ملاقاتی مناسبتیله ـ (١) المانیا باش وکیلی فون بتمان هولوەغ

A l'occasion de l'entrevue de Potsdam — Le chancelier allemand von Bettmann Holweg.

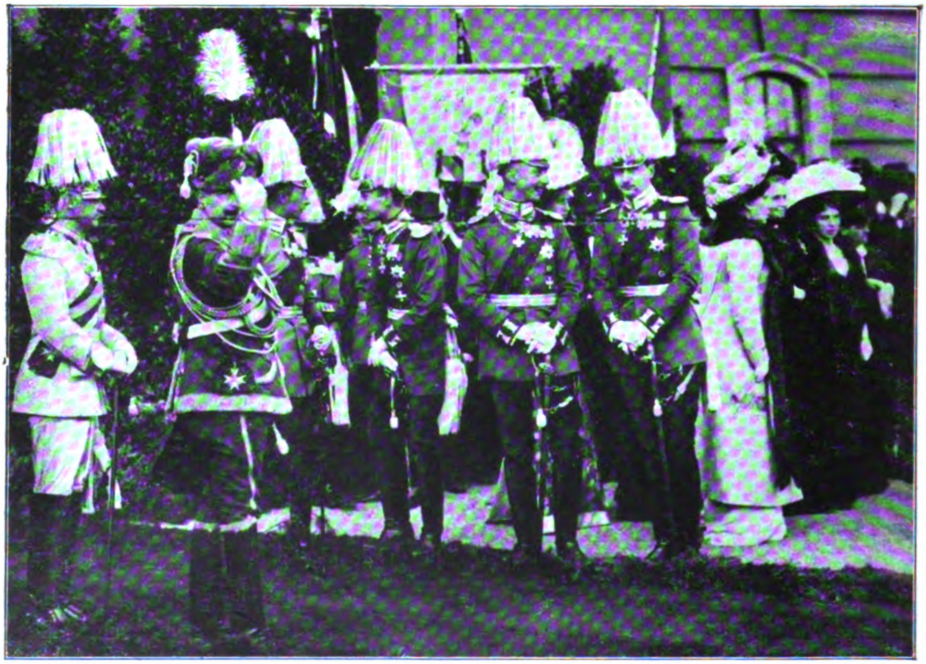

برلین دارالفنوننك یوزنجی سنهٔ دوریه‌سی مناسبتیله اجرا قلنان مراسمده ایمپراطور حضرتلریله مخدوملری پرنسلر

Kaiser et ses enfants pendant le centenaire de l'université de Berlin.

Digitized by Google

بر کول کبی آلتنده مسافات سمانك
ظلمات سراسر
بوشلقده دونوق ، خاره‌لی بر تول ،
بر کل ،
سیمین قانادلر کبی بی فر ،
آسوده بقایای ضیانك
بوی لمعاتیله ، تماسیله منور ...
روزکار ،
بر ساحل تنها کبی ساکن ،
طاشلر ، صدفی قوملری اوستنده ظلالك
هندك ابدی موج لاآلیسی آغلار ...
دامان خیابان شب : آفاق
کللرله ، سمنلر ایله مملو ؛ .
براق
چیچکلر کبی یاپراقلری اوستنده ضیا بو
انجم
لرزان تبسم ...
طاغلر
افقك قاراران حشمت انوارینه قارشی
ظلمتده ، شوسسزلکك آهسته ده کیزلر ،
کوکلرده‌کی رؤیای تحاشی ،
رؤیای مسخر کبی - مبهم
سسسزلکك اوستنده سما - سر
بر ولولهٔ صامت وابکم
حالنده‌کی طاغلر
قلب شبی برعقدهٔ اعصار ایله باغلار

* * *

بر مشجرك اوراق خفایاسی ، کریزان
انوار شب آمیزی . سکونی آراسندن
نیرنك عکوسیله ، ظلامیله اوزانمش ،
یاتمش
بر اورمانی تنظیر ایدن ابحار
یورغون ابدیتلره برینی فیصیلدار ؛
کویا :
قوملقدن آغاجلقلره برشهپر خلیا ،
بر شهپر مجروح سوروکلنمه‌ده ؛ یاخود
اظلال سمارنك مسافاتی آدیملار :
بر خطوهٔ محدود ...
برخطوه ... عصرلر اونك افسون فراری ،
آهنك ضیاسیله حیاتك مدهش ،
ایصسز وقاراکلق ، ابدی شوره‌لرنده
بر عطش ضیا خواه ایله کزمش .
حالا اودرین ولولهٔ صمت کذاری
تیترر بشرك قلب فضیلت - اثرنده ...
بر خطوه ... اونك زمزمهٔ روحنوازی ،
کرینده نیازیله میریلدار لب اشیا ؛
لعل لب سحرنده آچار بوسهٔ ماضی .
مستقبله بر بوی صمیمی ایدر اهدا ...
کویا :
بر لفظ انین ازلیت ؛
بر لحن شکایت ؛
حوانك اوزاقلقلره ، ایلك آقشامك اولکون ،
سیمین دومانلرله سقوط ایتدیکی ، افقك
الوان رکودیله اولن خسته جبللر .
اسمر
صحرالره حایقیردینی ایلك سس ،
ایلك نالهٔ مهتز ...

* * *

هرشی اویور ... آسوده افقلرده منزهر
بر مروحه سسسز ،

Digitized by Google

بر بوی منوم داغیتیر ... هاله‌لی برسیس ؛
بر اطلس مینا کبی کوکلر
ازهار نجومیله ، نقوش ذهبیله
ضوی بوروشور صفحهٔ خوابیدهٔ لیله ..
هرشی صوصار ... اك صوك غم اصوات
ابعادك اوزون تللری اوستنده حیاتك
اك کیزلی هجای لب مستیله میریلدار ....
ینه روزکار .
لیلك داغینیق صاچلری اوستنده مماتك
علوی نفخاتیله أسن باد
لبدن لبه بر بوسهٔ رؤیا ایدر اتحاف ...
اطراف :
ییلدیزلرك انوار مذابیاه ، مکدر ،
هپ سونمكه آماده ضیاسیله پراسرار
بر بلدهٔ منسیه‌یه بکزر :
بر بلده.... سماسنده کریلمش کبی موحش
بر شهپر ماتم ؛
کویا قاپانان کوزلری رنکین ومطلسم
بر خواب مؤبده آچیلمش ...
مغبر
بر خواب مؤبد .... درشونن سایه‌لرنده
سسسزلكك انفاسی ، ضیانك خطواتی ،
ارواحك اپك لبلری تیترر ...
داللرده آچیلمش کبی لیلك نفخاتی
بر رنك بقا سویله‌نیر اوراق اوزرنده ....
ظلمتده ، آغاجلقلرینك معبد رازی ،
بر مقبره‌نك ظل بیاضی ،
وحشی ، ابدی صمت وسکونی آراسندن
بر نهر زمرد آقار اقلیم ایاله ...
بر نهر زمرد ... اویویان دالغه‌لرندن
بر نغمهٔ رؤیا سورونور عمق ظلاله ؛...
ساحللرینك صمتنه بر لحن پیمرس ،
تنهالنی تنویم ایدن آهسته ، مکدر
برسس
یاپراقلره ، روزکارلره « آرتق اویویك ! » دیر

۱۷ تشرین اول ۳۲۶

سلیمان بحری

عشق فسانه‌لری

۱

-- منثوربالادلر --

بابلونیانك آصمه باغچه‌لری بنم ایچین انشا ایدلمشدی . بن بخت نصرك سوكیلیسی « أشتارت » ایدم . اسمنی طاشیدیغم آلهه قدر كوزل ، اونك كبی بوتون أركك روحلرینی صید ایدن اییكدن بر آغ كییردم . أتكلریمه بركره باشنی قویان بیچاره‌لر نرمین ایپك تللرایچنده محو اولورلر، چبالادقجه، باغلانیر بوغولورلردی . الك اوفاق امرمله ، الك اهمیتسز اشارتمله قانلر دره كبی آقار، انسانلر قویون كبی بوغازلانیر ؛ الك بیوك بر مملكت آرزولرمك شكل و لونیله شكل آلیر ، وبوتون بر دنیایه حكم ایدن برتاجدار معظم بیاض آیاقلرمك آلتنده الك زبون وعاجز براسیر كبی سورونوردی .

فقط بن ینه ممنون دكلدم ؛ خایر! ییلدیزلری یاتاق اوطه‌مه عادی برر قندیل كبی یافسه‌لر ، كونش بوتون آتشیله سرایمی ایصیتسه ، ارض سودیكم چیچكلره بورونمش خصوصی باغچه‌م اولسه ، كوزمده یوقدی .

چونكه روحمده برنقطه، الك درین وحاكم بر نقطه بوشدی . اونی ، نه شعشعهٔ دارات ، نه بوتون انسانلرك عبودیت وقانلری ، نه‌ده بوتون اجرامیله سماوات دولدیرامیوردی . چونكه او نقطه موجودیتمك الك اینجه ذراتنه قدر سكونت وحظ كتیره‌جك بر وارلق ، بر آش بكلیوردی .

بركون باغچه‌مك الك مزهر ، الك رنكین چیچك بولوطلرینك معطر قوجاقلرنده یاتاركن ارض فلسطیندن مظفراً عودت ایدن عسكرلرك آوازه‌لرینی وسلاحلرینك بلونیایی چاك چاك ایدن شاقیردیلرینی دویدم . شمدی آیاغمك آلتنده نه‌قدر اسیر آتشلره یانه‌جق ، نه‌قدرینك كوزلری دلینه‌جك ، نه‌قدرینك دیری دیری دریسی صویوله‌جق ! نه‌اشكنجه‌لر نه‌اضطرابلر ونه‌آجیلر ترنم ایدن فریادلرله قان دره‌لری قیشقیره‌رق هم آهنك آقاجقلر ! بوتون باغچه‌مك سوه‌رك یتشدیردیكم آل كلنجك تارلالرندن داها آل ، دها آتشین بر رنكله روی زمین بیقانه‌جق بویانه‌جقدی !

بلكه‌ده بخت نصر كلوب بكا یكی اشكنجه‌لر صوراجقدی . معبدلرنده ، حیاتلرنده ، آتشلرنده اشكنجه‌یه طاپینان بوظالم وخونخوار قوم بلكه‌ده بنی اونلره دویدوردیغم اشكنجه‌لر ایچین سورلردی . بوتون عالمه بر آله كبی اولوم وقان صاچان بخت نصر بیله اشكنجه‌سنی كلیر بندن آلیردی . عالم اوزرنده ، انسانلرك

Digitized by Google

حیاتی اوزرنده مطلق بر حکمله حکم سورن بو حکمدارك بوغازلادیغی تبعه‌سی کبی بوغازلاندیغی آنلر واردی. نه‌قدر زمان، بلاسبب اونك متتوج باشنی قایمك او کنده مرمرلره ووردیرەرق ساعتلرجه یارالانمش بر آرسلان کبی کوکرمش، ایکله‌مشدم! او کیجه سمایی تقلید ایدن سیاه طاوانمك کموش ضیادار ییلدیزلرینی سیر ایدرکن بخت نصرك کلدیکنی دویدم. یاواش یاواش سلاحلرینی اوطه قاپیسنه براقدی، بر ییلان کبی سورونه‌رك بکا دوغری کلدی.

— «أشتارت. دیدی. فلسطین‌ده هرشیئی ضبط ایتدم، مملکتی باشدن باشه یاقدم، ییقدم. فقط اوراده تك بر روحی ضبط ایده‌مدم. اوده عسکرلرینك باشنده‌کی سرسری‌یه بکزه‌ین بر آدم، کوزلرنده اولومك هرشکلنه کولن، شجیع بر روح! بن اونی ضبط ایده‌مەمکه اصلا تحمل ایتمەم! قارشیمده تماماً کندینه مالك اولان بو آدمك کوزلرنده مطلق قورقو کورمك ایسترم. سویله، اونی ناصل اینجه بر اشکنجه ایله تتره‌ده‌یم.

— یارین اونی حضورمه کتیرسونلر. بن نه‌یاپه‌جغمی بیلیرم، دیدم.

ایرتسی کون «آلتون کونش» دیوان اوطه‌سنه کیتدم. طاوانی اوزرینه کونشك شکلی حك ایدلمش مرصع آلتون بر پارچه ایدی، دیوارلری ایله زمینی زر ذیقه‌درتك صاری آتشیله یانیوردی؛ بن صاری صاچلرمی آلتون بر فیله‌یه، صاریشین وجودمی آلتون بر آغه صارارق بو آلتون اوطه‌نك ایچنده ارضك بر داها کوره‌میه‌جکی دبدبه، واحتشامله کوزه‌للشدم. الك اینجه، الك بویوك صنعتکارلرك ایشله‌دیکی آلتون تختم اوزرنده بکله‌دم. قاپینك مرصع آلتون تللرله ایشلنمش پرده‌سنی سیاه بر أل قالدیردی، بر آن صوکره بنی اسرائیلك بخت نصردن قورقمیان چوجغی کیردی.

فقط بن قدرت حسنمدن اوقدر امیندم که کونشلره، معبدلره، معبودلره سجده ایتمین الك سرکش روحلر کوزللکمك قارشیسنده یرلره قپانیر طاپینیردی.

بر حیوان دریسنه صارلمش. قوللری، بجاقلرینك بر قسمی کشاده، اوموزینه یوکدن اورمه بر عبا آتیلمش بر آدم ایچری کیردی. اورته‌دن یوکسك، متناسب وجودی بابلونیا قهرمانلرینك سیاه قوردونلر کبی عضلاتی قباران قارا قوللرینه بکزه‌مکله برابر بوتون وجودینك بیاض دوز سطحنده ساکت ومطمئن بر قدرت حس ایدیلیوردی. براز یانمش بیاض اوزون چهره‌سی شمدی‌یه قدر تخیل بیله ایده‌مدیکم بر روحانیتله چکه‌سنه دوغرو اینجه‌لنیور، اوموزلرنده قیریتیلی، زنکین صاری صاچلری دالغه‌لنیور، کوزلرنده دکزلر وسمالرك هریشیل ومائی آناتی

روحنك آغر كولكه‌لريله مزج ايتمش بر ضياى رنكين اوقدر سنه‌لر ، اوقدر حيات آراسنده نفوذ ايدمه‌ين بوش نقطهٔ روحمه آقوب دوليوردى .

نه‌شعشعهٔ دارات . نه بوتون انسانلرك عبوديت وقانلرى نه‌ده بوتون اجراميله سماواتك دولديره‌مديكى روحم شمدى بوتون وارلغمك انساجنه اوورولن بر نورله بنى آيدينلاتدى . آرتق نه شعشعهٔ دارات ، نه انسانلرك عبوديت وقانلرى . نه‌ده بوتون اجراميله سماوات واردى . هرشى كائنات روحمدن ، حسمدن سيلنمشدى ، بر اونك كوزلرندن آقان ضيا ، بر ده بنم روحمده قباران سعادت مطلقه واردى .

تختمدن ايندم اونك ثابت وضيادار كوزلرينه دوغرو ديزلرمك اوستنده كيتدم . باشمدن آلتون فيله‌يى فيرلاتدم ، يرلره دوشن آلتون صاچلرمله اونك تا ارض فلسطين‌دن برى طاشلر اوزرنده ياريله‌رق يوروين آياقلرينى صاردم .

— سن‌ده بنم نهايتسز زماندن برى بوش وسنى بكله‌ين روحمى اويله‌جه عشقكك آلتون تللريله صار ، ديدم .

بر زمان جواب ويرمدى . قونوشديغى وقت ، سسنده هنوز وارلغندن خبردار اولديغم بر معبودك معظم ونجابخش رحمتى ايكله‌يوردى .

— قادين ، ديدى ، (ياخووا) سنك روحكه نهايت خطاب ايتدى ، سن‌ده بنى اسرائيلك جانلرينى قورتاره‌رق مقابله ايت !

باشمى قالديردم . روحمده يكى كلن بر انقياد مطلقله :

— يكى ، ديدم ، فقط بكا برنظر ، اوفاق برنوازش ويرمزميسك؟ سنى نه‌قدر نه‌قدر زماندنبرى بكله‌دم .

اوزون يموشاق اللرينى باشمه اوزاتدى . فقط او آن بخت نصر كوزلرندن آلولر صاچه‌رق ايچرى آلمدى .

— بو سرسرى‌يى كنديكه عاشق ايتمك ايچين‌مى حضوركه چاغيردك ؟ قالديرك ديه كوكره‌دى .

او وقت حس ايتدمكه آرتق انسانلر اوزرينه جارى اولان بوتون فسون ، بوتون طلسمم بيتمشدى؛ وانسانلرده اوينايه‌بيلوب منقاد ايتديكم جانوارلق قارشيسنده عاجز قالمشدم . بخت نصرك صوك امرى اوزماندن خاطرمده قالان صوك شيدى :

— أشتارتى صاچلرندن آصمه باغچه‌يه آصيكز ، اولاد اسرائيلى كوزلرى آلنده بوغازلاييكز !

٢٤ تشرين‌اول ـ ١٣٢٦ خالده صالح

Digitized by Google

محصول تدقیق وتتبع

استانبول کوپکلری — شهر امانتنده فعالیت، تشبث نظافتپروری بولنمدیغنه، حتی بولنمق احتمالی اولمدیغنه قانع اولانلره ارائه ایدیله‌جك بر دلیل قطعی وار: کوپکلرك ممکن مرتبه اورته‌دن طوپلانمش وقالدیرلمش اولمسی. امان یارب! بو، نه مهم و بین‌الملل برمسئله تشکیل ایتدی ... بوندن یاریم عصر اول شیمدی لاشه‌لری مرمره دکزینك سطحنده یوزن ویابالقلره مأکل اولوب کیدن استانبول کلابنك اجدادی امحا ایدلمك ایستنلدیکی وبوخصوص حقنده امر پادشاهی استحصال اولندیغی زمان اورته‌یه بریاوه‌سرا چیقمش، «عوعوه» نامیله مشهور آتضرعنامه‌یی ترتیب ایله کلابك مدافع حقوقی اولمش. پرتو پاشا مرحوم عوعوه‌سیله مرحمت پادشاهی‌یی جلب ایده‌رك پایتخت عثمانینك مزینات طبیعیه‌سندن عد ایدیلن کوپکلری اولوم تهلکه‌سندن قورتارمش ... ذهی همت!

بزده ده او زمان برحمایهٔ حیوانات جمعیتی موجود اولسه ایدی، مرحومه بر تخلیصیه مدالیه‌سی ویریلوردی!

دور استبدادده اك سربست، اك فریح وفخور یاشامش اولان کوپکلره دور حریت برسیف قاطع کبی باشدن ایندی. انسانلری سربستیٔ تامه‌لایق کورن مشروطیت کوپکلری صنادید استبداد کبی اطه‌لره نفی وتغریب ایلدی. اولکیلر ینه ناز ونعیم ایچنده یاشیور؛ بونلر ایسه آچلقدن، صوسزلقدن محو وافنا ایدلدی.

بزده غریب برحالت روحیه وار: جهالت صور اعتقادیه‌مزی ده شایان حیرت برحاله قویمش... مثلا حیواناته ترحم لازم. فقط مرحمت نه صورتله وهانکی احوالده اولملیدر. بونی تقدیر ایده‌میورز؟ بو تعصب جاهلانه سوقیله ومرحمت یالدیزیله مجلا اوله‌رق اویله مرحمتسزلکلر ایدییورز که بونی تشریح ایتمك انسانك حس نفرت واستکراهله

Digitized by Google

توكلرينى اوربرتيـور . مثلا .... مثلا .... هانكى برينى تعداد وتصوير ايدەلم ، مثلا ينه بوكوپكلر مسئلەسى . شونى اعتراف ايدەلم كه شهرامانتنك انقلابدنبرى ياپديغى جدى برخدمت ، شرائط حاضرۀ مدنيەيه موافق آتديغى برخطوۀ موفقيت كوپكلرك اورتەدن قالدرلمسيدر . بونك متشبثلرى ، عامللرى شـايستۀ تقدير . برطاقم خستەلقلرى اكمل واعز مخلوقات اولان انسانلره نشروتلقيح ايدن بوحيواناتى شهرمز اسواقنك زينت طبيعيەسى كبى محافظه ايتمكدن ، وبونى بر حس مرحمت پوشيدۀ رياكاريسيله ستر ايتمكدن نەچيقەجقدى . محافظەكارلغك ظواهرپرستلككك مغلوبى اولوب قالمشز . متشبثانه برخطوۀ ترقى آتمق ايچون لزومندن پك فضله دوشونيورز . چونكه اعتيادات ملدەنك ، ظلمات جهل ايله آلودەمعتقدات غريبەنك محكوميز . عبدالحميد بيله (هلاكو) يه رحمت اوقودەجق شدائد استبداديى (صبر وتحمل اهلى) نامنى طاشيماسى لازم كلن بوملت مظلومـه اوزرنده تطبيق ايدركن بوايكى مهم نقطەاوزرنده متيقظ ومساعد بولنوردى . أزردى ، ياقاردى ، فقط اعتيادات عوام پرستانەيه دوقونمزدى ؛ ملكى محو ، ملتى افنـايه يورريدى ، انجق اعتقادات باطلەيى اوقشاردى ! شهرامانتىدە اومسـلك مصلحت آميزه توسله مجبور قالدى . انسانلرك راحتنه ، رفاهنه صرف ايدلمسى لازم كلن برچوق پارەلر بويولدەبلا لزوم افنا ايدلدى ، كونلرجه ، آيلرجه حيوانات اشـكنجه و عذابه معروض ومحكوم براقلدى ونهايت جملەسى فناياب اولەرق مرمره دكزينك سينۀ مواجى اوزرينه ترك ايدلدى .

شيمدى انصاف ايدەلم : بوبرهيزنه ، بو ... نه !

كچنلرده اورتەلغه غريب برروايت انتشار ايتدى : شهراماتنى ماونەلرله كوپكلرى خيرسز اطەدن تكرار نقل ايدرك شهره صاليويريورمش . بوشايعه ميدانى خالى وشهرى ج. لانه مساعد بولنان جوار قريەلر كوپكلرينك ، شهره ياييلمش اولمسندن غلط اولەجق شهراماتى صحيەمأمورينى اكابرندن بريله بوبحث اوزرينـه ادارۀ مقال ايدركن نكتەپيرا اولان اوذات معنيـدار بر صورتده تبسم ايتدى :

— بوندن قطعى برپالان اولەماز ...

ديدى .

— نەدن ؟

— چونكه خيرسز اطەدە برتك ، امابرتك كوپك قالمادى ده اوندن .

— أى ! بونلر نەاولديلر ؟

— نەاولەجقلر !... أولديلر ....

أوت ، طوغرى . أولمشلر ، آچلقدن ، صوسزلقدن ، وطن جدا قالمق عذابنـدن ، بربرلريله ديديشمكدن أولمشلر . شهر اماتى ، استانبول ولايتى نەقدر تكذيب ايدرسه ايتسون اوروپايه پيغـلان اللى آلتمش بيـك حيواندن مركب بركتلۀ مخلوقات محو وفنايه محكوم ايدلمش ، انجق اشكنجه ايله ، اضطراب ايله .... عذاب ايله . خيرسز اطـه ، احتمال ، تاريخـده كلابك انكيزيسيون جزيرەسى نامنى آلەجق ، بواوفاق عمليۀ جراحيۀ امحائيەنك شهر امانتنه قاچه مال اولديغنى بيلەمام . فقط سـطحى برتخمين ايله

Digitized by Google

دییه بیلورم که هر حالده بوکا حصر ایدیلان پاره برایکی جاده مزی تزیین و توسیع ایتمکه کفایت ایده بیله جك بر راده ده در. بو صورت افنائیه نك نه دن التزام ایدلدیکنی صورمق نابجا ! چونکه خلقك اعتقادات غریبه سی اوقشانیلمق مطلوب، حمایهٔ مرحمتکاری صنیعه سی پوشیده سیله او بر تلش بر قتل عام کلاب ملتزم. بو صنیعه لره ، شوربا کارلقلره نه لزوم واردی ! کوپکلری اورته دن قالدیرمق مطلوبمی، بو اجراآت منافیء مستلزممی؟ او حالده اونلر شبهه سز افنا و امحا ایدیله جك... افنا ایچون الك آز اضطراب آور اولان صورت انسانیهٔ ترجیح ایدیلور. کوپکلری بر ثانیه ظرفنده اتلاف ایده بیله جك و دریسندن منفعت استحصال ایلیه جك ماکنه لر موجود ایکن اونلری آیلرجه زمان اجل ایله پنجه لشمکه ترك ایتمك انسانیته ، معتقدات وجدانیه یه موافق اوله بیلورمی؟ فکرمی دها زیاده توضیح ایچون دییه یم که: بو مسئله ده ایکی شق وار. بری مصرفی مستلزم ، فائده یی منتج دکل ؛ بالعکس مضرات صحیه سی عیان . بونلر ایشك جهات مادیه سی. حسیات و وجدانیات نقطه سندن ایسه پك چوق عوارضی موجب . آیلرجه زمان کونشك تأثیرات محرقه سی آلتنده آچلقله ، دکزله ، یکدیکریله پنجه لشمکه ترك ایدلمش اولان بیکلرجه حیواناتك شو حالت احتضاری انسانیته ، مروته ، حمیته ، معتقدات وجدانیه یه چسبان اولمه کرك. دیکری ایسه مصرفی موجب دکل ؛ بالعکس شهر امانتنه آچیقدن واردات تأمین ایده جك . مضرات صحیه یی داعی دکل ؛ چونکه لاشه لر دکز یوزنده یوزه جك دکل ؛ طوپراق آلتنه کومیله جك . دریلرندن کوزل الدیونلر یاپیله جق . اوصنعته رواج ویرلمش اوله جق . ایکی شقك محسنات ایله مضراتنی سز مقایسه ایدیکز . شهر امانتی صحته مضر ، انسانیته مخالف ، مصارفی موجب اولان ایکنجی شقی ترجیح و اونی اجرایه قیام ایتمشدر . نیچون ؟ چونکه عوام خلقك تهییج اعتقادات باطله سندن قورقیور. مثلا بر قسم جاهل خلق دییه جك که:

— کوپکلری دیری دیری اولدیریيورلرمش ؛ بو ، نهج شرعی یه موافق دکلدر .

آنجق اونلر ینه دیری دیری اولدیرلدی؛ هم ده اضطراب جانکداز ایله ، اشکنجه ایله افنا ایدلدی . اودرجه ده که الك مهم حادثات سیاسیه نك بیله کندیلرینی اشغال ایتمدیکی حمایهٔ حیوانات جمعیتلری بوندن متأثر اولدیلر . ذات شاهانه یه تلغرافله مراجعت ایتدیلر ، استرحام ایلدیلر و دیدیلر که :

— بر قطره زهر اضطرابات اجل ایله اوغراشان بو بدبخت حیوانلر ایچون عین عنایتدر ، محض مرحمتدر .

دیکله مدك . عالم مدنیتك بعض بیوك شاعرلری ، معروف محررلری اولومه محکوم شو بدبخت حیوانلر ایچون بر صیحهٔ ألم فیرلاتدیلر. المانیانك الك بیوك شاعرلرندن بری صوك دم حیاتنده بو کوپکلر ایچون بر منظومه انشاد ایتدی . پیه رلوتی ، پیه رمیل کبی مشهور محررلر قلملرینی اونلرك فریاد ناله کذارینه ترجمان ایتدیلر . تأثیری اولمادی . نهایت

Digitized by Google

هپسی اولدی ، لاشه‌لری دکزه آتلدی . مرمره‌نك سطح کبودی اوزرنده شیمدی چالقانوب دوریور . ذهی حس مرحمت!....

*
* *

کوپکلر خیرسز آطه‌یه سورلدیکی زمان مرحمت وادیسنده‌اوقدر آتوب‌طوتان خلقدن عجبا هیچ برفرد کیدوب اوراده بونلری کورمشمیدر؟نه‌کزر!.... بزم آتوب‌طوتمامز، وادیٔ جدالجویانه‌ده فریاد استمدادکارانه‌مز هپ‌هوائیات،شقشقیات‌اوزرینه‌در. بن‌خلقمزك طبایع و فطرتنی تتبع ایتمك طولاییسیله صورت قطعیه‌ده امینم‌که نه‌شهر امانتی اکابر مأمورینندن بری و نه ده خلقمزدن صاحب مراق ومرحمت برذات اورایه قدر کیتمك کلفتنه زحمتنه قاتلانمشدر. بز برونمزك اوکنده جریان ایدن احوال‌ده بیله بشقه‌لرینك مشاهداتیله ، تتبعاتیله واقف اولمغه آلیشمشز . (ژورنال) غزته‌سنده مشهور قاریقاتوریست (سم) ك خیرسز اطه‌یه و اوراده‌کی کوپکاره عائد بر مقاله‌سنی اوقومشیدم . قارئین کرامه‌او مقاله‌ده‌کی مؤلم نقطه‌لری ترجمه ونقل ایتمك ایسترم .

بزم قاریقاتوریست (جم) ترکیا ایچون وادیٔ هزل ترسیمده هرنه‌ایسه فرانسه ایچون - بالطبع ترقیات مدنیه‌ده‌کی نسبت دائره‌سنده - (سم) ده اودر. بوصاحب هنر ومعرفت کچن حزیرانده استانبوله کلمش ، دوستلرندن برینك خصوصی واپوریله خیرسز اطه‌یه کیتمش ، استانبول کوپکلرینی منفالرنده کورمش . برازده شیمدی سوزی بوقاریقاتوریسته براقه‌لم :

«حقیقت، بوکوپك اطه‌سنی یاقیندن کوردم . نفرت آور برمنظره تشکیل ایدییوردی . بونی تخطر ایتدکجه دائما برحس ضجرت واستکراه طویه‌جغم. نه حاجت! ایشته سزه حکایه‌ایده‌یم: دوستلرمدن بری کچن حزیرانده کندیسنه (یات) نده ملاقی اولمق اوزره بنی استانبوله دعوت ایتمشیدی. اورایه مواصلتده - معروف اولان روایات ومصاللرده منقول اولدیغی وجهله - استانبول سوقاقلرینی منحصراً کلاب .... وحسن نیات ایله فرش ایدلمش بوله‌جغمی امید ایدییوردم .

En arrivant, je m'attendais, d'après la légende, à voir les ruelles de Stamboul uniquement pavées de Chiens... et de bonnes intentions. [*]

« فقط کمال حیرت واستغرابله کوردم‌که کوپکلر همان کاملاً اورته‌دن قالقمش . بو ، برسوری متوطنین کلاب عجبا نه اولدی ؟ اونلرك سکسان بیك راده‌سنده اولدیغی روایت ایدیلیوردی . بکا آکلاندیلرکه برتدبیر صحی ونظافت کستری اولمق اوزره بوکوپکلری - دین اسلام اتلاف حیواناته مخالف اولدیغندن طولایی - استانبول جوارنده کائن خیرسز آطه‌یه طاقم طاقم سورمشلر . بو بدبخت حیوانلر حقنده مدهش ، مؤلم روایات دوران ایدییوردی : آچلقدن ، صوسزلقدن بربرینی ییورلرمش..

«محبم طرفندن ویریلن بر ضیافتده بن‌ده حاضر بولوندم. ترکیانك ادارهٔ داخلیه‌سنه

[*] شهرامانتی بونی برلوحه‌حالنده یازدیره‌رق مجلس امانتك در ودیوارینه تعلیق ایتملیدر .

منسوب الك بویوك بر مأمور بزی تأمین ایتدی که کوپکلر شهرك تأمین نظافتی ایچون او آطه‌یه تبعید ایدلمشدر، بونلرك دوام حیاتی ایچون حکومت تخصیصات ویردیکندن ییه‌جکلری واردر؛ یعنی اونلره منزویانه بر حیات جاودانی بخش اولنمشدر. بو ایضاحات مقنعانه اوزرینه بزده مطمئن اوله‌رق وبو آطه اوزرنده سربست سربست وحضور وراحتله یاشایان کوپکلرك حیات مسعوده‌لرندن طولایی قلاً منشرح اولدق. »

مقاله‌نك بوندن صکره‌کی قسمی تصادفاً بر کون استانبولدن کچرکن شو معهود قفسلی عربه‌لرله ماشه‌لی کوپك طوپلایجیلرینك حرکات وحشیانه‌لرینی تصویر ایدییور که استانبول خلقندن هر فرد بونی کورمش اوله‌جغندن بو قسمك ترجمه ونقلندن فراغت ایتدم. (سه م)

تصویراتی بتون حدایقیله واوحقیقتلرك چیپلاقلغیله چیزمکده اولدیغندن بو نقاطی حذف ایتمکی اولا کوردم.

« بونی کورمکلکمزی متعاقب حکومتك حمایت و صحابت رسمیه‌سی حقنده طوغری بر فکر حاصل ایتدك واستانبولی ترك ایتمك ایچون

سر محررمز م. رؤف بك
M. Réouf Bey, notre rédacteur en chef.

مرمره‌یی کچه‌جکمز زمان کوپکلرك منفاسی اولان بو اطه‌یه اوغرامغه قرار ویرداك. حزیرانك اون ایکنجی کونی بعد الظهر ساعت برده استانبول لیماننده تحریك چرخ عزیمت ایتمشیدك. تحملکداز دنیله‌جك درجه‌ده صیجاق بر کوندی. دکز ضیای شمسك تأثیراتندن صولمش، رنك کبودینی غائب ایتمش کبی بر حالده؛ سطح ماء راکد. ظن ایدیلور ـ دی که بو مقاومتسوز حرارتدن بی‌تاب دوشن مرمره حرکته قدرتیاب دکل. صیجاغك مقاومت برانداز تأثیرندن قورتلمق ایچون قابینه‌مه چکیلمشدم. براز کوزلرمی قاپایه‌رق اویقویه طالمشم. رؤیامده مخوف شیلر کورمشیدم. لاشه‌لر، متعفن بر کتله‌ٔ مزخرفات..

« واپور دورمشیدی. همان قالقدم. علی العجله مردیوه‌نلری چیقه‌رق کوکرته‌یه کندیمی آتدم. لاشه‌لرك نشر ایده‌بیله‌جکی متعفن بر قوقو. بر هوای مضیق مسموم بنی قارشولادی. قپودان موقعنده اجتماع ایتمش اولان دوستلرمك یاننه چیقدم. هپسی مندیللریله برونلریی طیقه‌مشلردی؛ قوقو اودرجه مستکره و غیر قابل تحمل ایدی. ایکنجی قپودان همان امر ویردی.

Digitized by Google

آزالتمش اولدیغندن اوزرنده
مسکون اولان مخلوقاتی اولجه
لایقیله فرق ایدهمامشیدم . ظن
ایدییوردم که بو اطه اوزرندهکی
طاشلر متحرك ، عظیم بر کتله
حالده چالقالانیور ، قایناشیور .
بو غلط رؤیتی کونشك تأثیرینه
عطف ایدییوردم . وابورمز
سرعتنی تعدیل ایتدی . بو وبالی
هوای نسیمی داخلنده آغیر آغیر
ایلریلیوردق . »

موسیو سهم مقالهسنك بو
نقطهسندهاطهنك منظرهٔعمومیهسنی
اوزوناوزادییه تصویر ایدییور.
یالجین قیادن عبارت بر اطه .
کوپکلر اوزرنده قارنجه کبی
قاینیور . برقسمی دکزك ساحلنه
یاییلمش ؛ کونشك تأثیرات
محرقهسندن قورتلق و براز
سرینلنمك ایچون کندیلرینی
صویه فیرلاتوب آتمش. دیکر بر
قسمی یالجین قایالرك تپهلرینه
طیرمانوب چیقمش ؛ عادتا تیاترولردهکی
پانورامالری کوستررکبی برمنظرهٔ مؤلمه وجوده
کتیرمش .

« یاقلاشدقجه احوال ومناظر دها عیاناولییور،
دوربینه احتیاج مس ایتمکسزین کوزلرمزله هر
شیئی، بو بیچاره حیواناتك حرکات مذبوحانهسنی
کورییور وتعقیب ایدییوردق . کوپکلرك الك
قمارهلرك قپولرینی ، پنجرهلرینی قپادیلر؛ مطبخی
ووابورك سائر اقسام داخلیهسنی صیقی صیقی سد
ایتدیلر . بو متعفن و مسموم هوانك وابور
داخلنی سمدار ایتمسی بو صورتله منع ایدلمش
اولدی . برمیل اوزاقده آغاجدن ، نباتاتدن
محروم یالجین برقایادن عبارت اولان اطه کوز.
یکیوردی . کونشك ضیاسی قابلیت رؤیتی

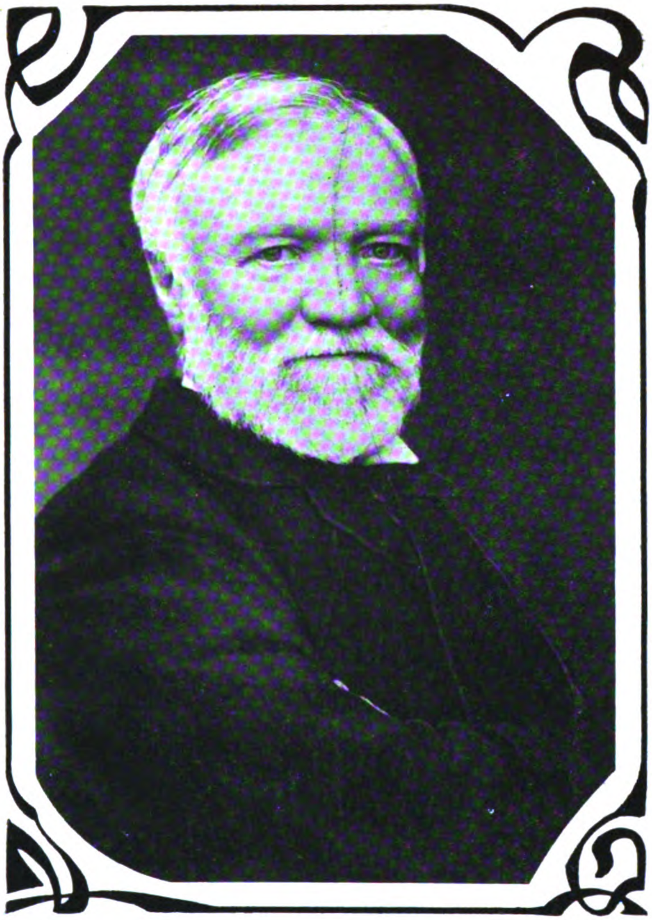

کچنلرده آمریقانك پترسبورغ دارالفنونه ۱۶ میلیون دولار اهدا
ایدن مشاهیر اغنیادن میستر قارنهجی

Mr. Carnégi qui à fait un don de 16 millon de
Dollars à l'Université de Pétersburg en Amérique.

Digitized by Google

مهم قسمی ساحلی تعقيب ايدن قيالق اوزرنده مجتمع بولنيوردی . بونلر كنديلرينی دكزه آتمق و فرط عطشدن ، حرارتدن قورتولمق مقصديله صويه ملاقی اولمق ايچون يكديكرك اوزرندن يورومكه، بربرلريله چكشمكه اوغراشيورلر. پك چوقلری حرارت شمسدن قاورولمش ديكر قسمی اوفق بر كولكه بوله بيلمك ايچون طاش قووقلرينه التجا ايچون دليك دشيك آرييورلر .... ديكر برقسمی ايسه عادتا جنت مطلقه حالنده ايمش كبی برصولت سريعه ايله متصل اوته يه بری يه قوشيورلر ، بر دوران دائمئ مجنونانه ياپيورلر ....

مشاهير اطبادن دوقتور كه‌ری - كشف ايتديكی فرنكی سرومنی ميقروسقوپله معاينه ايدركن
Le Célèbre docteur Guéry, examinant le Sérum de la syphilis.

اولان اعضاسنه براز سرينلك ويرمك امليله دكزك اوزرنده تاب و طاقتدن قالنجه يه قدر يوزييورلر و اوته‌ده بريده كورينن لاشه‌لرك اطرافنده طولاشه‌رق ، جباليه‌رق ، برر پارچه أت قوپارمغه چالشيورلر ..... قرده‌كی «سسلرينی شيمدی لايقيله دويه‌بيوردق . ايشتديكمز بو عوعوه‌لر كوپك حاولاماسی دكل، عادتا انسان ناله و فريادی، بشرانين وانكساری ايدی. كمينك قپودانی واپورك دودوكنی چالديرتدی . بو بيچاره حيوانات بونی برصدای امداد

Digitized by Google

کبی تلقی ایتدیلر. بوکا شومشؤم اطه‌دن نصل بر صـدای مدد جویانه ایله جواب ویرلمش اولدیغنی سزه تصویر ایده‌مم.

« بیلمم خیالکز اوکنه کتورییورمیسکز؛ فریاد وانین صاچان بر یالچین قایا، بر یانار طاغك فورانی کبی آتش یرینه، طومان مقامنه مؤلم، مؤثر، سوزشلی ناله‌ٔ استمداد صاوران شوره‌زار بر آطه، آچلقلرینی، صوسزلقلرینی، طبقات هوائیه‌یه یایمق ایچون آچلمش اولان بیکلرجه آغزلر... نه مدهش، نه مؤلم منظره!.. حس الم و استکراه ایله قلبم زنجیده و متأثر اولدقجه بو خاطره‌ٔ مدهشه‌یی ذهنمدن کچیره‌میورم.

« وابورك تقربنی کورن کوپکلر یوزه یوزه یاقلاشییورلردی. ظن اولنورکه بونلر بر قضا نتیجه‌سی اوله‌رق دکزه دوکولن بر طاقم ابنای بشردی. بوغولمغه رمق قالان انسانلر کبی تاب و طاقتدن قالمش بر حرکت مذبوحانه ایله وابورك اطرافنده طولاشدقجه فرسز قالان نظرلرینی جلب مرحمت ایچون بزه عطف ایدییورلردی. دقتله باقیوردق: پك چوغی یاره، بره ایچنده. قولاقلری قسماً یمش؛ جریحه‌لرندن آقان قرمزی مایع دکزك سطحنده بعضاً برر ایز براقییور، اوزرلرنده مارطیلرك اوچوشدیغی لاشه‌لرله قسم قسم لکه‌دار ایدلمش اولان ماوی دکزك سطوح راکده‌سی اوزرنده ملوث چیزکیلر وجوده کتیرییور.

« وابورده موجود اولان بر انکلیز قیزی کمیجیلره یالواریور، باغرییوردی:

« آمان، شو زواللی حیوانلری اتلاف ایدیکز... »

« وابور حرکت ایتدی. بر کیلومتره مسافه‌یه قدر دم احتضارده اولوملـه پنچه‌لشن کوپکلر بزی صوك بر غیرت نومیدانه ایله تعقیبه چالشیورلردی. وابورك طالفه‌لری اونلری امواج مختنقه‌سیله باتیرییور، بوغییور، اولدیرییوردی.

« اوزاقدن بر رومورکورك اطه‌یه طوغری کلدیکنی کوردك. آرقه‌سنده ایکی ماونه. کوپك طولی پك چوق قفسلری محتوی ایدی. خیرسز اطه‌نك آچ سکنه‌سنه استانبولدن تازه کوپك آتی کتیرییورلردی. احتمال که « کوپکلری اطعام ایدییورز. » دیملرینك معنا و حکمتی بو ایدی.

« بز اوزاقلاشدق. مرمره‌نك سطح کبودیسی اوزرنده بر سیاه نقطه حالنده قالان بو مدهش منظره‌لی آطه‌دن نظرلرمزی چویره‌مدك. او اقشامده هیچ بریمز یمك ییه‌مدك. »

موسیو (سمم)ك مقاله‌سنی تلخیص ایتدم. فرانسزجه‌سی دها مؤلم و مؤثر بر صورتده قلمه آلنمشدی. بو ایضاحات وجدان کداز اوزرینه شیمدی تعصب جاهلانه‌یه قاپیلان بیچاره‌لره، او افکاری اوقشامق ایچون بوکبی مرائیانه حرکاته قیام ایدن و او وادیٔ سقیمده یورومکی روا کورن ذواته صورارم که :

— کوپکلری هیچ بر وجع و الم حس ایتدیرمکسزین آنی اوله‌رق اتلاف ایتمکی موافق مرحمت و نصفتدر یوقسه بویله کونلرجه، هفته‌لرجه، آیلرجه اولوملـه پنچه‌لشه‌رك اولمکه سوق ایلمکی؟...

Digitized by Google

انجمن دانشده بر قادین — فرانسز انجمن دانشنی مشهور (قاردینال ریشلیو) تشکیل ایتدیکی زمان فرانسه‌ده (فه‌مینیزم) دن اثر یوقدی. قادین ایله ارککك اردسنده مساوات تامه ادعاسی او زمانك افکار و تمایلاتنه توافق ایده‌بیلمسی احتمال اولمدیغی جهتله انجمن دانشك نظامنامه‌سنه قرق ارککك اعضانك انتخابی قیدی درج ایدلمش. او حالده قادینلر بو شرفه نائلیتدن محروم براقلمش. ایکی عصرلق ترقیات فکریه او قاعدهٔ موضوعه‌یی اخلال ایده‌مدی. فرانسز انجمن دانشنه اعضا اوله‌بیلمك ایچون بر طاقم شرائط، قیود رسمیه و عادات مرعیه واردرکه معروف محررلردن برچوغی اورادن اوزاقلاشدیرمشدر. مثلا آلفونس دوده، غونقور برادرلر و سائره انجمن دانشه قبول ایدلمش اولمق املنی بسله‌مامشلر و او یولده بر تجربه‌ٔ طالعه قالقشمامشلردر. فرانسه‌نك معروف محررلرندن اولان غونقور برادرلرك بویوکی وفات ایتدیکی زمان بتون ثروت متروکه‌سنی سربست افکار اوزرینه، قیود رسمیه‌دن معرا اساسلر اوزرینه تشکیل ایدیله‌جك بر انجمن دانشك وجوده کتیرلمسنه حصر و وقف ایتمشدر. اون اعضاسی بولنان بر ایکنجی انجمن دانش ایشته بو صورتله وجوده کلدی. بونك اعضاسندن بولنان (ژول رونار)ك [*] اخیراً وفات ایتمش اولمسی اوزرینه یرینه دیکر برینك انتخابی اجرا ایدلمش. اعضادن یدیسنك رأیلری ارباب قلمدن بر قادین اوزرنده اجتماع و تمرکز ایتمش. بو مسعود قادین محررهٔ شهیره (ژودیت غوتیه) در. ژودیت غوتیه شاعر مشهور تئوفیل غوتیه‌نك قیزیدر. ایام صباوتنی بر محیط علم و عرفانده کچیرمش اولان بو لطیف قیزجغز پدر بزرکوارینك مجلس مصاحبتنه مداوم بولنان اك پارلاق فکرلردن، اك بویوك عالملردن اقتباس دانش و کمال ایتمشدر. اون بش اون التی یاشلرنده بر راهبدن چین لسانی تحصیل ایتمش و Livre de yade

رفیق محترممز «یکی غزته» ده بك اوغلنده‌کی قمارخانه‌لر حقنده نشریاتده بولنمسندن طولایی قمارباز‌لردن (امین بك) نامنده بری طرفندن کچنلرده بك اوغلی جاده‌سنده جرح ایدیلان مذکور غزته محررلرندن منیر بك

Munir Bey, correspondant du journal “Yéni-Gazetta„ blessé par un invidu appelé Emin Bey à cause de ses articles contre les gamblers de Péra.

---

[*] ژول رونار پك زیاده تقدیر ایدلمش بر مؤلف ایدی. مضحك اولان مؤلفاتی حکمیات ایله مالامالدر.

نامنده ایلك اثرینی اقصای شرقك ادبیات وزهرهٔ بلاغتندن اقتباس واتباع صورتیله وجوده کتیرمشدر. ژودیت غوتیه قلمنی، فکرجوالنی همان منحصراً هنوز لایقیله طانلمامش وتدقیق ایدلمامش اولان اقصای شرقه حصر ایتمش کبیدر. شاعر و محرر شهیر قاتول مندس ایله ازدواجنی متعاقب نشر ایتدیکی آثاری ژودیت مندس نامیله امضالاردی.

بویوك اقاده می اعضاسندن وسحار ارباب قلمدن اولان (اناطول فرانس) بوقادین حقنده دییورکه : « ژودیت غوتیه چینی، ژاپونیایی کورمه‌دی؛ فقط اوندن دها ایی برشی یاپدی. اونلری فکر و خاطره سنده یاشاتدی، سویملی مخلوقات تفکریله اورا- لرینی طولدیردی، عشقنك، فکرینك محصولاتی اقصای شرقده اسکان ایلدی. بو، دهادن بشقه نه اوله بیلور؟... »

ژودیت غوتیه انجمن دانش رجاله ایلك اعضا انتخاب ایدیلن فرانسز قادینیدر.

صفوت نظیری

— قازه‌لرمله مخابرات — ح. کامی بکه :

مکتوبکزده‌کی توجهات والتفات بنی مستغرق مسار ایلدی. « تأهل عالمنده » رومانك سزده حصوله کتیردیکی تأثیرات او حکایه‌نك قهرمانی اولان ذات ایله – تصادفی اوله‌رق – مشابهت تام مناسبتندن عبارت اولماسون!... نظرکزده برقیمت پسیقولوژیسی اولان بو رومان «اقدام»ده تفرقه اوله‌رق نشر ایدلدیکی زمان موجب قیل و قال اولمشیدی. « وجیهی » مرحومك بتون علویات اخلاقیه وطنطنات لفظیه ایله مملو رومانلرینه آلشمش اولان قارئینك بر قسمی یابس حقیقتلرك تشریحنده – علی الخصوص – حقیقته بوقدر مطابقت ایتمك شرطیله التزام ایدیلن ساده لکی خوش کورملیدر. بو محرر عاجزی زولا مکتب ادبنك برشاکرد ناعرفانی اولمق ومعاشرت اسلامیه‌نك قبول ایده‌میه‌جکی بر طاقم ناروا تشریحاتی بر حقیقت محضه اولمق اوزره قارئینه تلقینه چالشمغه متجاسر بولنمقله اتهام ایتدیلر. حسیات حقیقیه‌یی اوزاقدن بتون اطافت ظواهر پرستیسیله کورمك واویله کوسترمکه چالشمق خرده‌بین نظرلرك کاری، طوغری دوشونن وجدانلرك کاری دکلدر. حسیاتی یالکز ظواهر مرائیانه‌سیله قبول ایدنلر واو صورتله کندیلرینی آوودانلر غافل حقایق اولانلردر. تدقیقات روحیه او حقیقتلری بالجمله چیپلاقلغی، معایبی، رذائلیله انعکاس وتظاهر ایتدیرر.

قوصوه مرتب قول اردوسی مستقل لواسی
قوماندانی میرآلای حسن تحسین بك افندی

Le Colonel Hassan Tahsin Bey. Commandant à l'armée de Kossova.

رومانلر – مصاللری قصد ایتمه‌یورم – پسیقولوژی تدقیقاتك معکس ذی روحی اولدیغنه کوره هر درلو حقیقتلر – کوزللکلریله ، چیرکینلکلریله . حتی هر نظره چارپیه‌جق اولان بتون معایبیله – تشریح وتوضیح ایدلملیدر . زولا مکتب ادبنی حقیر وملوث کورمك ایچون حیاتك لدنیات حقیقیه‌سنی کم نظرله کورمك ایجاب ایدر . فرانسه‌نك قبرینی پانته‌ئونه نقل ایلدیکی وبر نام ابدی قزاندیردیغی زولا کبی کاشکه بر قاچ محرر یتشدیرمش اولسه ایدك ؛ (ترزرا کن) لر کبی ، (لاتر) کبی برقاچ مؤلفات ادبیه‌مز بولنسه ایدی !...

مکتب حیاتی یالکز معایبیله ، ملوثاتیله تتبع ایدییور. ائتلاف نتیجه‌سیله بزم کوروب کچیردیکمز نه قدر چیرکینلکلر ، بیاغیلقلر وار ایسه اونلری یوزمزه چارپیورلر. بن « ادبیاتك غایهٔ خیالیه‌سی بودکلدر » دیرم . فقط ذوقلر مختلف . فکر سلیمنه . ذوق ادیبنه قانع اولدیغم بر ذات بو وادیده یازلمش بر اثردن بحث ایتدیکی صره‌ده بکا دیمشیدی :

— حسیاتی چیپلاق برحالده کورمك ، بیوك بر صنعتکارك ترسیم ایلدیکی عریان بر قادین لوحه‌سنه بکزبیور . اونده اك زیاده نظر دقته چارپان معیوب نقطه‌لر اك زیاده شایان تتبع وتدقیق اولان اقسامدر.

میرآلای حسن تحسین بك — عسکری نظر تفتیشدن امرار ایدرکن ..
Le Colonel H. Tahsin Bey examinant les troupes.

رومانلرده اخلاقیاتك مذموم و معیوب قسمنی تشریحدن وشرح ایدلمسنی تصویبدن اجتناب ایدنلر ورومانجیلغك بوقسمنه معارض وعدو کسیلانلر مطلقا (ژورژاونه) کبی حسیاتی مرتب سینه‌ماطوغراف مناظری کبی خوش ودلربا کورنلردر . فقط باقکز عالم ادبیاتده ژورژاونه سقوط ایدییور ، فقط (قورتلیز) کبی حقایق بین محررلر موقع بلندلرندن دوشمییورلر . معایب اخلاقیه‌نك شرح وتوضیحندن متوقی اولان ذوات ایتالیاده یکی بر مکتب ادبك تشکل ایتمکده اولدیغندن عجبا بی‌خبرمیدرلر ؛ بویکی

بو کتابی بن انافس آثاردن اولمق اوزره کتبخانه‌مده صاقلییورم .

بو ذاتك فکری نه‌درجه‌ده مصیبدر ؛ اونی تعیین ایده‌مم . فقط بز ریاکارلقدن ، ظواهر پرستلکدن قورتیلوبده :

— حقیقت حیات ذاتاً مؤلمدر، آلودهٔ معایبدر...

دیمکه و اونی شرح وایضاح ایتمکه جرأتیاب اوله‌میه‌جغز ....

ص . ه

قانون و قوانین اجتماعیه

قانون هانکی معناده آلنورسه آلنسون ، هانکی شعبهٔ علمیه‌یه تطبیق ایدیلورسه ایدلسون هپسنده‌ده عین معنای اساسی‌یی ، عین هدفی احتوا ایدر. هپسنده‌ده بوکلمه بر رابطه فکرینی، ضروری ویاخود هیچ اولمازسه عمومی ویا ثابت ودائمی روابط و مناسباتك موجودیتی فکرینی محتویدر . (قوانین منطقیه) ایکی ویا متعدد مفهومك ، ایکی ویا متعدد قضیه‌نك روابط ضروریه‌سندن باحثدر ؛ (قوانین حکمیه) ایکی ویا برچوق حادثات حکمیه‌نك مناسبات عمومیه ودائمه‌سندن وبناءً علیه بونلرك روابط ضروریه‌سندن عبارتدر ؛ (قوانین کیمیویه) ایکی ویا متعدد ماده‌نك یکدیگری اوزرنده‌کی هردم معین وثابت تأثیرات تحولیه‌سندن بحث ایدر ؛ (قوانین حیاتیه) علی العموم حیاتك تابع اولدیغی شرائط ومناسبات ضروریه‌یی احتوا ایدر؛ (قوانین اخلاقیه) اختیار واراده‌نك عقله انقیاد ومربوطیتی ایجاب ایدن مناسباتدن باحثدر .

فقط بوتون قوانین باشلیجه اوچ بیوك شکلده ، (قوانین منطقیه ویا عقلیه) ، (قوانین حکمیه) ، (وقوانین اخلاقیه) شکللری تحتنده اجتماع ایدر . مثلا قوانین حقوقیه اختیار واراده‌یه تعلق حسبیله قوانین اخلاقیه‌دن معدود اولدیغی کبی لدی الحاجه قوهٔ اراده‌یی اجبار وانقیاد قضیه‌سنی ده محتوی اولمسی جهتیله قوانین حکمیه‌یه‌ده مشابهدر . (قوانین کیمیویه). (قوانین میخانیکیه) . (قوانین حیاتیه) هپ قوانین حکمیه میانه‌نه داخل اولدیغی کبی (علم الروح قانونلری) ده حکمت طبیعیه‌یه متقارب اولمیان صرف خصوصات روحیه‌ده بیله اساساً قوانین حکمیه‌دندر (قوانین ما فوق الطبیعیه) دینلن (قوانین فلسفیه) ایسه عقلك دائرهٔ تحریاتنده بولدیغی مناسبات مشترکه‌دن یعنی

Digitized by Google

فكريمزك (تحرى) و (تدقيق) ايجابات ضروريه واساسيه سنك توليد ايتديكى كشفياتدن عبارت ولمق جهتيله قوانين عقليه ميانه داخلدر بو قانونلرك غايه وهدفى اشيا و حادثاتك بربرينه مسلسل و مفصل اولهرق سبب توليدنى يعنى بونلرى يكد-يكرينه ربطايدن مناسباتك نصل ؟ و نيچون ؟ تحدث ايتديكنى تحريدن عبارت اولمغله بشرك جستجوى حقايق خصوصنده كى انهماكنك صفحات و درجات مختلفه ده تجليسندن بشقه بر شى دكلدر . بوتون علوم و فنونك ، بوتون فلسفه نك اساسى هپ بو غايه يى استحصاله ، هپ بو مجهوللرى كشف و تنويره منحصردر .

(قوانين اجتماعيه) ايسه حقوق عاديه و يا سياسيه شكلنده افراد جمعيتك يكديكريله مناسباتنى تعيين ايتديككندن جمعيات بشريه نك خط حركت قواعدينى احتوا ايدر . بو قانونلرك كرك تعريف وكرك ماهيت وكرك صورت تكونى حقنده جريان ايدن مباحثات باشليجه ايكى بويوك شعبه يه انقسام ايدر . بو ايكى بويوك شعبه انكليز و آلمان حقوقيوننك نظرياتيدر . انكليز حقوقيونى باشليجه متفقه واخلاقيوندن اولدقلرى جهتيله حقوقى اوروپا مدنيت حاضره سنده كورديكمز شكلى حاضر ايله تدقيق و تحليل ايتمك ايسترلر . قانونى افرادك آرزو و اراده سيله وجود بولمش صورتنده تصور ايدرلر چونكه جمعيات حاضره ده قانون ، عمومى تمثيل ايدن بر هيئت تشريعيه نك محصول اعمال واختراعيدر . تاريخ و فلسفه يه دها زياده مرتبط اولان آلمانلر ايسه قانونلرى مبادئ تشكللرى نقطه سندن تدقيق ، يعنى بالخاصه مناسبات قانونيه يى تحرى ايتدكلرندن قانونى عادات و آداب ولسان كبى حيات اجتماعيه نك بر محصولى اولمق اوزره تلقى ايدرلر . و بناءً عليه حادثات اجتما-عيه ده اولديغى كبى بونك هيچ برزمان ثابت اولميوب دائمى صورتده تكامل وتحوله معروض اولديغنى واولمسى لزومنى اثبات ايدرلركه فعليات دخى بو حقيقتى تأييد ايديور . انكليز مكتبنك الك

قوصوه مرتب قول اردوسى حركاتنه اشتراك ايتمش اولان صامسون لواسى قوماندانى ميرآلاى احمد عونى بك افندى

Le Colonel Ahmed Avni Bey, Commandant de Samsoun, qui à fait part aux activités militaire de l'armeé de Kossova.

Digitized by Google

بلچیقاده اوستاند دکیز حماملری موسمی مناظرندن قادین و ارککلرك آچیقده بر آره‌ده بانیو ایتملری!

Saison des bains de mer à Ostende.

اوستاند مناظرندن — دکیز حماملرینه مخصوص سیار بانیو ارابه‌لری و شیق مستأجرلر ..

La Cabine des baigneurs.

Digitized by Google

اوستاند مناظرندن — بانيولردن صكره سوقاقلرده تنزه
Promenade après le bain à Ostende.

بويوك استادلرى (هوبس)، (بلاكستون)، (اوستن)، (نبتسام) در. آلمان مكتبنده ايسه (ساويني) برتأثير مهم اجرا ايتمشدر.

بو ايكى مكتبك سلسلهٔ مساعيسى يكديكرينه ظهير اولهجق حقايقى كشف و اظهار ايتمك سايهسنده هر ايكى نظريه اليوم بر بريني تتميم ايتمش عد اولنه بيلور. با خصوص بو سلسلهٔ مباحثاته اون طقوزنجى عصرده قاريشان سوسيولوغلر ساحهٔ بحثى بوسبوتون توسيع ايتمشلر، جمعيتلرك منقاد اولدقلرى قوانينك — روابط و مناسبات ضروريهنك — حيات اجتماعيهنك هر شعبه وساحهسندهايقاع ايتديكى تحولاتى تعيين ايلهمشلردر.

انكليز مكتبنك حقوقك منابعنى تحرى ايتمكسزين قوانين موجودهٔ حاضره نقطهسندن تدقيق نظريهسى اليوم قطعياً غيرقابل قبولدر. چونكه اليوم تكامل تاريخينك مختلف مرحلهلرنده اثبات وجود ايدن برطاقم جمعيات بشريه واردركه بونلرك حال حاضرلرى بزم ماضئ تاريخمزدن بيله دوندر. بناءً عليه (اوستن) ك نظرياتى يالكز بعض اوروپا جمعيات متمدنهسنه قابل تطبيق اوله بيلور. بر مدنيتده، بر جمعيته خاص اولان قوانين دها طوغريسى قاعدهلر قوانين عموميهٔ اجتماعيه شكلنى آلهمازلر.

جمعيات بشريه، زمانده مكانده، وضعيتده، عرقده، عادات واخلاقده وتشكلاتدهكى اختلافلرينه رغماً افرادينك بر برلريله اولان مناسباتنى اداره ايدن برطاقم قواعد قبول ايدرلر. هر

جمعیتك كنـدی محیط و عرقنه كوره كندینه مخصوص بر مسلك عمومی، قانونیسی واردر . آنك ایچون بر قانون یالكز كندی كندیلكندن ومنفرد بر صورتده دكل ، بلكه اداره ایتدیكی قومك مسلك ومشوار عمومیسی نقطهٔ نظرندن تدقیق وتحلیل اولنمق اقتضا ایدر . بنـاءً علیه جمعیتلری اداره ایده جك قانونلرده قیاس واقتباس قضیه ســنی قیود احتیـاطیه تحتنده قبول ایتمك لزوم قطعیسی واردر . مجاور بر جمعیتك تجاربندن واصلاحات قانونیه سندن استفاده ایدلمك آرزو ایدلدیكی زمان بو قانونك تطبیق ایدیله جكی جمعیتله تطبیق اولنـدیغی جمعیتك تشـكلاتی نظر دقتـدن دور ایدلمه مك اقتضـا ایدر .

بو تشـكلات اوقدر متنـوع ، اوقدر متخالف شرائط وخواصی احتوا ایدركه علم حكمت اجتماعیه تدقیقات متمادیه سی سایه سنده اك اهمیتسز ظن اولنـان اك اوفاق بر جمعیتده پك مهم خصوصیتلر ، پك شـایان نظر دقت شرائط اجتماعیه كشف ایدلمكدن خالی قالمدیغی ایچون چوق وقت قانونشناسلر بو شرائطك تماماً عدم معلومیتی یوزندن تطبیق ایتمك ایستدكلری قانونك كفایتسزلكنی ، یا كلشلغنی كورورلر ؛ وقانونی اصلاح ، تعدیل ، اكمال ایدرلر .

ایشته احتمال كه هنوز بر جمعیتی اداره ایدن شرائط اجتماعیه نك ماهیت واوصافی كاملاً كشف ایدلمـدیكی ایچوندركه قوانین اجتماعیه قوانین حكمیه كبی قطعیت افاده ایتمیور. فرضا بر جسم غازی یی هرحانكی بر درجهٔ حرارتی محتوی بر محیطه نقل ایدرسه ك اوراده اكتساب ایده جكی حجمی ، قوهٔ توتریه نك شدتنی تعیین ایده بیلورز ؛ شو قدر وزن وحجمده بر مولد الحموضه یی شو قدر وزنده مولد الماء ایله شو شرائط تحتنده برلشدیررسه ك حاصـل ایده جكمز جسمك ماهیتی ، حجم ووزنی - تجارب سابقه نتیجه سی اوله رق - بزجه مجهول دكلدر ؛ شو شكلده استعمال ایده جكمز مانوه له اعانه سیله المزده كی بر قوتله نه قدر قوت قالدیره جغمزی قطعی بر صورتده تعیین ایده بیلورز ؛ فقط شرائط محیطیـه سی بزجـه معلوم فرض ایتدیكمز جمعیته شـو شكلده بر قانونی تطبیق ایتمكله استحصال ایده جكمز نتایجی قطعی بر صورتده تعییندن هنوز عاجز بولنیورز. قوانین اقتصادیه - كه جمعیتلرك بر نوع مناسباتندن عبارت اولدیغی ایچون قوانین اجتماعیه در - بوندن بر استثنا تشـكیل ایدر ، زیرا شرائط اجتماعیه سی معلوم اولان بر جمعیتـده یاپیـله جق بر تشبث اقتصـادینك نتایج آتیه سنی پك كوزل تعیین ایده بیلورز ؛ مثلا آلتون موجودی ومبادلات تجاریه سی مقادیری معلوم ومعین اولان بر جمعیت محیطنه بر مقدار معین نقد ادخالنك نه كبی نتایج اقتصادیه حاصـل ایده جكنی پك كوزل تقدیر ایده بیلورز . قوای مادیه ومعنویه لری معلوم ومتعین اولان ایكی جمعیتك مبارزهٔ محتمله سندن تحصل ایده جك نتیجه تماماً وقطعی بر صورتده معلوم اوله میور.

مع مافیه نظر دقیقه یی قوانین اجتماعیه ده كی بو ظاهری قطعیتسزلكك سببنی كشفده اظهار عجز ایتمز ؛ جمعیتلر ، وبوتون شرائط محیطیه لری ، قوای فاعلهٔ معنویه ومادیه لری بر طاقم قوای مؤثره نك تحت تأثیرنده اوله رق هردم تحوله معروضدر . دیكر طرفدن هر جمعیتده كی تحولده

Digitized by Google

فرانسوا قوپه‌نك اخيراً پارسده رسم كشادى اجرا ايديلان هيكلى
Inauguration de la Statue de François Coppée.

بر نسبتده‌دكلدر. بوكون برجمعيت ايچون موجود اولان شرائط اجتماعيه يارين مختلف مؤثرات تحتنده تحول استعدادنده بولونجه بالطبع بوكونكى شرائطه نظراً تصور ايتديكمز نتايج يارين تبدل ايتمك اقتضا ايدر، ديكر طرفدن مختلف جمعيتلرك تحولات مختلفه‌لرى بوكونكى فرضياتمزك مجراسنى تبديل ايدر. بناءً عليه مسائل اجتماعيه، كثريا احتمالات مختلفهٔ مفروضه نظر دقته آلنه‌رق بو احتماللرك هر بريسنه كوره برر نتيجه‌يى و برر صورت حلى محتوى مجهوللرى معلوملرندن فضله برر معادلهٔ رياضيه شكلنده تجلى ايدر بو معادله‌لرك، هر برى بر معلومه مقابل بر قاچ مجهولاتى محتوى. بو مشوش مسئله‌لرك مناقشه‌سى، نه‌قدر كوچ، صورت قطعيه‌ده حلى نه‌قدر مستحيل اولديغى نظر دقته آلنورسه علم حكمت اجتماعيه‌نك درعهده ايتديكى وظيفه‌نك اهميتى، مسائل اجتماعيه‌نك چتينلكى، قوانين اجتماعيه‌نك قطعى كورونمه‌مسى سببى تظاهر ايدر. وسوسيولوغلرك بو مشوش مسائلى حل، مختلف مؤثراته تابع اولان قوانين اجتماعيه‌يى كشف خصوصنده‌كى موفقيتلرينك نه‌قدر بيوك وشايان تقدير اولديغى تبين ايدر ...

قاضى كوى فى ٢٨ تشرين اول سنه ٣٢٦

بديع نورى

Digitized by Google

پارس مصاحبه‌لری

بزده هنوز طوغمه‌مش ، هنوز قیمتی اکلاشیله‌مه‌مش ، هنوز منتسبینك ترفیه حالنه بادی اوله‌مه‌مش والحاصل موجودیتی بیله مشکوکیتده قالمش اولان شیلردن بری‌ده شبهه‌سز صنایع نفیسه‌در. یالکز جسمی ایچون، یالکز مادیتی ایچون یشایان جاهل قوملر کبی بزده بشمدی‌یه قدر فکره ، حسه تماس ایدن ، بوتون موجودیت بشریه‌یی صارصان ، روحی أزن کوزللکلره قارشی بیقید طوره‌رق دما ـ غمزی تلذیذ ایده‌جك حظوظات معنویه‌یه یابانجی قالمشز . بو آجی حقیقت پارس کبی صرف حسنه، صرف بدایعه معکس اولان برشهرده دها زیاده کوزه چارپیور ... بوراده نظر هانکی جهته توجه ایتسه بر کوزللك کوره‌رك روحی اوقشایان بو بدایع قارشیسنده مبهوت قالیور . مبانیٔ جسیمه‌دن اك کوچوك اولره قدر هر کوشه‌ده ، هر یرده وجودینی کوسترن بو صنعت بدیعه انسانی غشی ایدییور ...

صنایع نفیسه‌نك برقومك اخلاق و حسیاتی، طبایع واطواری اوزرینه درین بر تأثیر اجرا ایتدیکی انکار اولنه‌ماز . بر فرانسزده ، بر ایتالیانده بوله‌جغکز، حس ایده‌جککز اینجه‌لکی، رقیقلکی بر انکلیزده بوله‌مازسکز اوته کیلر حسن ایله ، تناسب ایله نه درجه‌لرده زیاده مناسبتده بولنمش ایسه بالعکس بریکی مملکتنده اوقدر آز کوزل تابلولر ، هیکللر ، بنالر ایله تماسده بولونمش . بناءً علیه اونده حسنك انطباعی اوقدر آز قالمشدر... بیلمم بونظریه‌یی دها مادیلشدیره‌رك ودها زیاده توسیع ایدرك انکلیزلر اره‌سنده فرانسز وایتالیانلردن دها آز کوزل بولونیشنی ، محیطلرنده کوزللکك ندرتنه حمل ایده بیلیرمی‌یز ؟ هرحالده شوراسی محققکه دائما کندیسنی کوزل کورمکه آلیشان کوزلر صاحبلرینك قلبنه ، حسیاتنه ، تفکرات وتصوراتنه حسن تأثیر اجرا ایتمکدن خالی قالمیور ...

بوحقیقت بررسم وهیکل موزه‌سنی کزرکن دها عیان صورتده تجلی ایدییور . بوراده موزه‌لر هر وقت غلبه‌لق اولور . جوار کو ـ یلردن ، اوزاق قصبه‌لردن ، یابانجی مملکتلردن کلن بر چوق اهالی تابلولر اوکنده ساعتلرله ، دوره‌رق هیکللرك قارشیسنده متفکر قاله‌رق کوزلرینی ممکن مرتبه بو کوزللکلرله دولدیرمق ایستر . پارسك رسم و هیکل موزه‌لرندن اك زیاده زیارت ایدیلنی لوور موزه‌سندن صوکره لوکسمبورغ‌در .

پارسده لوکسمبورغ موزه‌سنده آثار نفیسه‌دن بر تابلو : خاطره ...

Musée de Luxembourg; Tableau par Chaplin.

(شاپله‌ن) ك آثارندن

واسع ومنتظم برباغچه‌نك بر کوشه‌سنده واقع اولان بو بنا ۱۸۷۹ سنه‌سندن بری مجلس اعیان اتخاذ اولنان سرایك اسکی لیمونلغی‌در. بو سرای ۱٦۲۰ ده قرالیچه ماری دومدیچی Marie de Médicis طرفندن انشا ایتدیرلمش، ۱٦۳۱ ده قرالیچه سرایی ایکنجی اوغلی غاستون دوق دورلئانه براقش وفاتندن صوکره بو سرای دوشس دوکیزك De guise (۱٦۷۲)، قرال اون دردنجی لوئینك (۱٦۹٤) اولمش، بالآخره اورلئان عائله‌سی یرلشمش، ۱۷۷۸ ده اون التنجی لوئی لوکسمبورغی برادری قونت دوپرووونسه ویرمش: اختلال کبیر زماننده قونوانسیون هیئتی تویله‌ری‌یه یرلشه‌رك لوکسمبورغی حبسخانه اتخاذ ایتمش. مارشال دونو آی، ویقونت دو بوهارنه ایله زوجه‌سی ژوزه‌فین (بالآخره ناپولیون ایله ازدواج ایدرك فرانسه ایمپراطوریچه‌سی اولان) هه‌بر، دانتون، قامیل ده‌موله‌ن، مشهور رسام داوید کبی اعاظم صره‌سیله بوراده حبس ایدلمش حتی داوید «سابین قادینلرینك قاچیرلمسی» نامنده‌کی مشهور تاریخی تابلوسنك تاسلاغی لوکسمبورغده ایکن حاضرلامش. ناپولیونك ایمپراطورلغی زماننده لوکسمبورغ مجلس اعیانه تخصیص ایدلمش... لوئی فیلیپ زماننده اونجی شارلك وکلاسی (۱۸۳۰) دها صوکره‌لری بولونیاده یقایی اله ویرن لوئی ناپولیون بوناپارت (اوچنجی ناپولیون) (۱۸٤۰) بوراده محاکمه ایدلمشلر... بو موزه اك زیاده عصر اخیر آرتیستلرینك آثارینی محتوی اولوب اون طقوزنجی عصرده قره قلم و یاغلی بویا رسمك، هیکلتراشینك کچیردیکی صفحاتی، ترقیاتی و بو زمانه عائد اك منتخب آثار نفیسه‌یی ارائه و قلاسیق و رومانتیزم مسلکلری اره‌سنده‌کی فرقی کوستره‌جك کوزل بر مقیاس تشکیل ایدر.

معلوم اولدیغی اوزره، صنعت ترسیم مبادیده تمام بش عصر صرف دینی تابلولره انحصار ایتمش، اك زیاده خرستیانلق تاریخنه عائد رسملر یاپلمشیدی. ایتالیاده رسّاملغك حقیقی موجدی اولان (سیمابوئه Cimabué) دن تاقارلودویسلره؛ یاغلی بویا رسمك مخترعی اولان (وانایك Van Eyck) دن اون سکزنجی عصرك فرانسز رسّاملرینه قدر بوتون صنعتکارلر حضرت عیسی‌نك، حواریونك، عزیزلرك حیاتنه عائد رسملر وجوده کتیرمشلردی...

اختلال کبیر و ایمپراطورلق زماننده «داوید» صنعت ترسیمده قلاسیق مسلکنی احیا ایتمشیدی. او زمانلر کیمسه داویدك اصولندن خارجه چیقمق ایسته‌میوردی. قلاسیقلر بوتون سوژه‌لرینی قرون اولی وقایعنده آرایورلر و اسکی مدنیتلری احیایه چالیشیورلردی. او زمانلر یالکز رسام (پرودون Prudhon) داویده تبعیت ایتمیه‌رك خصوصی بر مسلك تعقیب ایدییوردی. فقط رسّاملقده اصل رومانتیزمی وجوده کتیرن (ژه‌ریقو Géricauet) اولدی. ژه‌ریقو کنج یاشنده وفات ایتدی، لکن مشهور رسّام (دولاقرووا Delacroix) قلاسیق مسلکنی ازمکه موفق اولدی. دولاقرووا سوژه‌لرینی قرون اولی مدنیتده آرامیور، (دانت) دن،

لوکسمبورغ موزه‌سنده آثار نفیسه‌دن بر تابلو : استریدیه آونده عودت..
Musée de Luxembourg : "Retour de la pêche" par Perrin.
(پەررەن) ك آثارندن

Digitized by Google

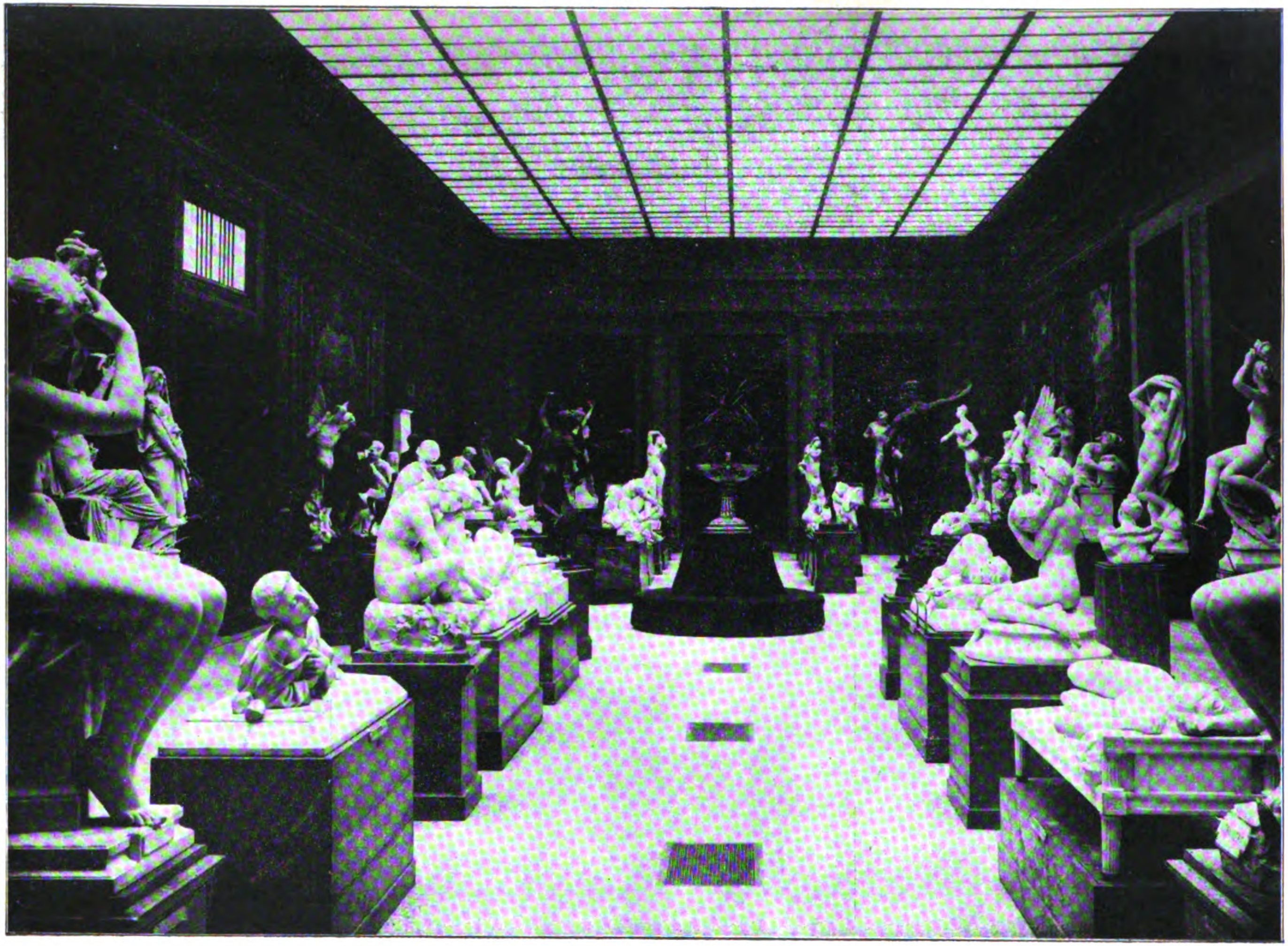

لوكسمبورغ موزه‌سنده هيكللر صالونى

Musée du Luxembourg : Salon des Sculptures.

Digitized by Google

(بایرون)دن، (شکسپیر)دن استعاره ایدییور، تابلولرینه رنك ، حیات وروح ویرییوردی.. معمافیه داویدك شاگردی (Ingres انغر) قلاسیق مسلکنه دوام ایدییور ودولاقرووا نه قدر خطه ، رسمه اهمیت ویرمیورسه اوده رنکه اوقدر آلدیرمیوردی .

رومانتیزم مسلکندن صوکره حقیقیون مسلکنك ظهوری اوزرینه رساملقده‌ده بر تبدل کورلمشدر .

ذاتاً ادبیات ایله رساملق دائما بربرلریله توأم اوله‌رق ایلریلمشلردر. ادبیاتده قلاسیکلر مظفر اولدیغی وقت رساملقده‌ده داویدك مسلکی مقبول اولدیغی کبی امیل زولانك مسلك حقیقیونی تمثیله موفق اولمغه باشلادیغی زمانلرده رساملقده‌ده حقیقیون مسلکی طوغمشدر . خیالی اساسلر، اساطیره عائد مصاللر یرینه یواش یواش تاریخی لوحه‌لر ترسیمی موده اولمش، دها صوکره‌لری ایسه حیات روزمره‌یی مصور لوحه‌لر وجوده کتیرلمسی اسکی مسلکلری اساسندن صارصیلمشدی.

ایشته بویله‌جه قوربه courbet ایله میله millet مساعئ بشریه‌یی نفیس لوحه‌لرله ارائه ایتمشلر وبوتون بشریتك استناد ایتدیکی ایکی رکن اعظمی، عمله ایله کویلی‌یی فرانسه‌ده‌ده موقراسینك اساسی تشکیل ایدن بو ایکی مهم تیپی طانیتمغه چالیشمشلردی . (ژول بروتون)ك اورانجیلر، (روزا بونور)ك صبان سورنلر و (پوررون)ك استریدیه آوندن عودت تابلولری صنعت ترسیمده حقیقیونك اك زیاده موفقیتله وجوده کتیردکلری اثرلردر.

بوراده تاریخی تابلولردن (قورمون) ك سالامین غالبلرینی نشر ایدییورز. رسام بو تابلوده میلاددن ٤٨٠ سنه اول سالامین‌ده ایران حکمداری سرخسی مغلوب ایدن تمستوقلی اردوسنك آتنه قادینلری طرفندن صورت استقبالنی کوستریبور. (پوررون)ك استریدیه آوندن عودت تابلوسی ایله (شاپله‌ن)ك خاطره نام تابلوسیده لوکسمبورغ موزه‌سنك اك کوزل تابلولرندندر.

فقط اولا ، دینی مناظری صوکره قرون اولی مدنیتی، دها صوکره‌لری تاریخی تابلولری واك نهایت حیات اجتماعیه وروزمره‌یی کوسترن رساملق حال حاضرده نه دوره‌یه کیرمشدر ؟ بونی آکلامق ایچون هرسنه صوك بهارده پارسده غران پاله‌ده آچیلان موزه‌یه کیتملی... بیلمم ، ایسترسه مبالغه تلقی ایدلسون، بویکی موزه‌لرده صاغه، صوله، اوکه، ارقه‌یه والحاصل درت طرفنه نظر ایدن بر کیمسه بلا اختیار کوزلرینی یره ایندیرمکه مجبور اولیور...چونکه بوتون بویکی تابلولرك هر بری یوز قیزارته‌جق سوژه‌لره تماس ایتمش بولونیور .. عجبا رساملر یاریم عصر اول باشلامش اولدقلری مسلك حقیقیونده یك‌می ایلری کیتمش اولیورلر یوقسه شاعر کوته‌نك: « صنعتکار اولان آدم زمانی ایله یشاملی واونی ایضاحه چالشملیدر » دیدیکی کبی عصر حاضر مدنیتی بوتون حقیقیتی ، بوتون عریانلغیله کوستره‌جك بشقه لوحه‌لرمی بوله‌میورلر ؟...

پارس — فائزه صبری

Digitized by Google

لوكسمبورغ موزه‌سنده (قورمون) آثارندن بر تابلو : سالامين غالبلرى..

Musée de Luxembourg: “ Les Vainqueurs de Salamin ” par Cormon.

Digitized by Google

سپور

پهلوانلر و تربیهٔ بدنیه

چوجوقلغمدنبری قوتك هر درلو تجلیاتنه قارشی روحمده بر انجذاب واردی. «هرکول»لرك

قوت نه بویوك عامل مؤثر! دنیاده هر شیئه حتی حقه بیله غلبه ایدن او قوت دکلمیدر.

اخیراً فرانسه‌ده وقوعه کلان شمندوفرلر غره‌وی مناظرندن: قوندوکتورلرك پارسك شمال استاسیونی جوارنده مذاکراتی

La grève des conducteurs de chemin-de-fer en France.

« غلادیاتور » لرك هیکللرنده کورولن مشکل، قاباریق عضلاتك مموج خطوط ارتسامیه‌سی بنم روحمه ظریف سویملی بر خانم سیماسی قدر انشراح ویریردی.

درجهٔ طبیعینك فوقنده بر قوته مالك اولانلره قارشی هر کسده بر حس تقدیر کورولیر، قارلایل دیر که: «انسانلر فطرتاً قهرمانلره پرستشکاردرلر.» ذاتاً زور بازولری داستان عالم اولان بهادرلرك

فرانسه شمندوفرلر عمله‌سی عره‌وی : استاسیونلره یولجیلرك محافظه‌سی ایچون اقامه اولنان نوبتجی عسکرلر
Grève des conducteurs en France Les troupes surveillent la sécurité.

مناقبی دکلیدرکه یونانستانده تیتونلر، میلونلر، ایرانده رستم داستان و طهمورس دیو بند دورلرینی وجوده کتیرمشدر. ماضی‌یی براقه‌لم ایچمزده یاشامش کیمسه‌لر حقنده بیله اویله افسانه‌لر ترتیب ایدرلر و بونی اولدقجه ذکا وفراستنه اعتماد ایتدیککمز کیمسه‌لر اویله علاوه‌لر اکلاتیرلرکه انسان مبالغه‌جیلغك بشرده بر نقیصهٔ فطریه اولدیغنه حکم ایدر. فقط بونك بویله اولمسی پك طبیعیدر ویالکز قوت ایچون دکل هر مسلکده بویله‌در.

بکنیلن، تقدیر ایدیلن شیلر دائما اولدوغنك فوقنده کورولور. اونك ایچوندرکه اسکی پهلوانلردن بحث اولندیغی زمان اونلره دائر مبالغه‌لی شیلر نقل ایتمك عادت صره‌سنه کچمشدر. فقط نه اولورسه اولسون الك ابتدائی و الك طبیعی بر ادمان اولان کورش قوای طبیعیه‌نك، قابلیت عضویه‌نك تنمیه‌سی ایچون الك مکمل بر واسطه‌در. یالکز هرشیده اولدیغی کبی قواعد صحیه‌یه رعایت اولنمدیغی تقدیرده پك چوق محاذیری واردر. بوبابده قراریمزی سویله‌مه‌دن اول آلاتورقه و آلافرانغه کورشلر حقنده بعض مشهوداتمزی مجملاً یازالم:

تقریباً یکرمی سنه وار، ایام تعطیلیه‌دن بالاستفاده برقاچ آرقه‌داشمله اسکداره جوار اولان دودوللویه کوی‌دوکونی سیرینه کیتمشدك. عادات قدیمهٔ مستحسنهٔ ملیه‌مزدن اولان یاریش

عسکری مفرزه‌لر معرفتیله شمندوفرلرك ایشلتدیرلمسی
Les soldats remplacent les conducteurs.

Digitized by Google

شمندوفرلر غره‌وی : ترنلرك محافظهٔ عسكريه آلتنده بولندیرلمسی
Grève des chemins-de-fer — Les trains protégés par les troupes.

وكورشلرك اجراسی مقرردی. اولا حیوان یاریشلری اولدی. بواوقدر فنا، اوقدر جاهلانه ایدی كه‌دوشوندكجه‌بوكون‌بیله‌تویلرم‌اورپریور. سكز اون یاشنده بر قاچ یاوروجغی قوربانلق قویون كبی آیاقلرندن بیكیرلره باغلامشلر، یولدن باشقا هرشیئه بكزه‌ین‌اینشلی یوقوشلی بر جاده‌نك توزی دومانی ایچنده بش آلتی بیكیری درت نعله قویویردیلر . یولده بیكیرك بری دوشمش ، چوجوغی بیهوش بر حالده اوینه كوتوردیلر . دائما دورلو قضالره سببیت ویرن بویاریشلرده برنجی كلن حیوانك صاحبنه بخش ایلدیكی غرور وافتخاردن باشقا نه كندینه ، نه‌زواللی چوجوغه برخیری اولیور.

پهلوانلغه كلنجه بو دها زیاده شایان تدقیق وتأملدر . طاشی طوپراغی بر آز آییقلانمش كنیشجه برچایرده كوی خلقی برچوره‌تشكیل ایتدیلر . اوچ صنف اوزرینه مرتب اولان پهلوانلر ایكیشر ایكیشر میدان مصارعه‌یه

پارسك سن لازار استاسیونده تعطیل اشغالدن طولایی آرابه‌لرده قالان اشیا
Marchandises restées dans les voitures à saint Lazare à cause de la grève.

Digitized by Google

کلدیلر . اسکی پهلوانلردن بر پیر سالخورده میدانك اورته‌سنده ایکی پهلوانی یان یانه برر دیزی اوزرینه چوکدیردی واللرینی اونلرك باشی اوستنه قویدقدن صوکرا پهلوان! پهلوان! دیه باشلایان نطق افتتاحیی اوقودی. ال پیشرونی متعاقب زیتون یاغندن پاریل پاریل یانان ایکی کنج و توانا دلیقانلی ال اکسه‌لرله بربرینك

بویلی بونجه خانه مغلوبیته سریلدی، یاریم ساعت، اوچ چاریك بعضاً بر ساعت ، بر بچق ساعت دوام ایدن بوکورشلرده هرایکی بهادرکده تاب وتوانی کسیلیر ، یوزلری موازیر ، دامارلری شیشر ، صوکرا بری مأیوس ومفتور دیکری مفتخر وممنون اصول وعادات وجهله بربرینی بلندن طوتوب قالدیردقدن صوکرا یه‌نی یه‌نیله‌نك

فرانسه‌ده سن ئه اووازوده عمله غره‌وی — برفابریقه‌نك اشغال عسکری آلتنده محافظه‌سی

La grève des ouvriers à Saint et Oise— Une fabrique protégée par les troupes.

درجه‌متانتنی طارتدیلر. کورش کیتدکجه قیزیشدی هرایکی بهادر عصبی صولتلره باشلادیلر ، کاه خصمنی آلتنه آلیور أزییور ، کاه اویون ویرمك اوزره آلته دوشیور ، طوپراقلره سورتونیوردی. حکم هیئتی!! آراسنده مناقشه باش کوستردی . أل اکسه‌لرك شاقیردیلری داوولسسنی باصدیردی. نهایت برچاپراز، برکونده ایله مجاهدلردن بری

الندن طوتار، قالدیریر. بوسفرده اویله اولدی. ایکیسی‌ده قالقدقدن صوکره برکوردیلنجی‌یه‌در کبی آووچ آچه‌رق تماشا کرانك حضورنده الیم وجدان کداز برکچید رسمی اجرا ایتدیلر. هیچ شبهه یوق که مجموع اعظمیسی یدی بچق غروشی تجاوز ایتمه‌ین بواحسانلر ، بخششلر بیچاره‌لره برحمام پاره‌سی بیله تأمین ایده‌مز. فقط

Digitized by Google

نه اهمیتی وار اونلر نه حمام پاره‌سی ، نه ده باشـه اورته‌یه تخصیص ایدیلن بر قاچ مجیدیه‌لك كچی ویاقویون ایچون كولشیور اونلر كوكس كوكسه اوغراشمقدن كونشك آلتنده مردلك شـاننه یاقیشان قوت اكلنجه‌سندن ذوق آلیورلر. اونلر ایچون غایهٔ امل پاره دكل قوتدر . بیچاره‌لرك جاهل اولمقدن باشقا بر قصوری یوق.

میدانه چیقان، اشـتهار ایدنلر اون بیكده بر نسـبتنده بیله دكلدر . اكثریسی دها كنج یاشـنده دورلو علل وامراض ایله چوروكه چیقار . متباقیسی ایسه اك قوی ظن اولنانلر بیله من جهةٍ خسـته اولدقلرندن قرق نهایت قرق بش یاشنه قدر او زندكیٔ حیاتی محافظه ایدرلر ؛ صوكرا برده‌نبره اورته‌دن غائب اولورلر؛

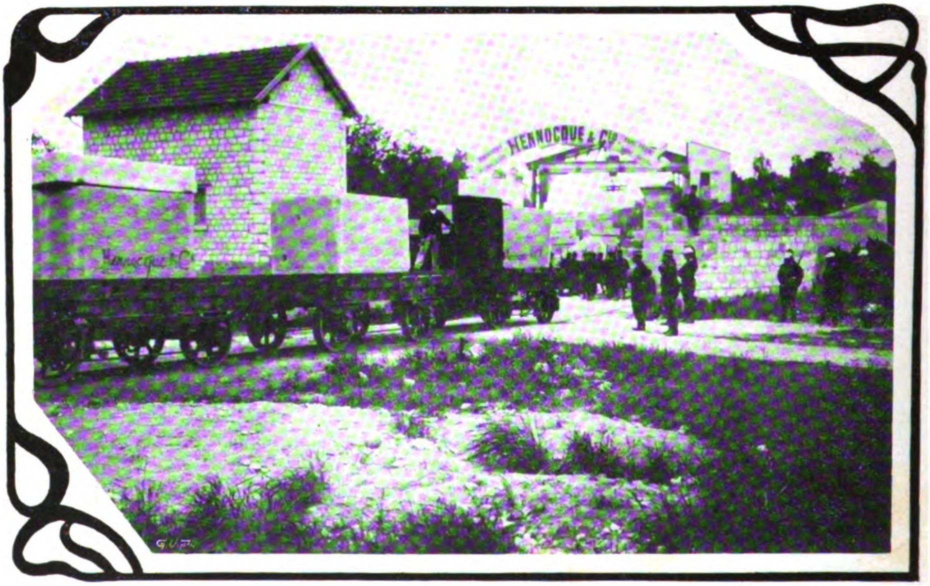

سن نه اووازوده عمله طرفندن دوچار تجاوز اولان بر ترەنك عسكر طرفندن محافظه‌سی

Un train attaqué par les grèvistes.

اثنای مصارعه‌ده وقفهٔ استراحتك لزومنی تقدیر ایده‌میور. افراطك مضرتنی بیلمیور، كورشك ختامنده تدابیر صحیه‌یه مراجعتی هیچ خاطرلرینه كتیرمیورلر . اجدادندن كوردیكی، بلله‌دیكی كبی كیدییور . یالكز برشی بیلیور مردلك. بالطبع بوكبی كورشلرك تربیهٔ بدنیه ایله هیچ برمناسبتی یوقدر وبو قبیل پهلوانلرك ایچلرنده سیوریلوب

نه اولدقلری بیلنمز . بوكون مملكتمزده دیشلری صاغلام ، معده‌سنك قوای هاضمه‌سی یولده‌یاشی آلتمشه رسیده درت پهلوان یوقدر.

شیمدی بر آزده آلافرانغه كورشـلری تدقیق ایده‌لم : فرنكلر اكثر خصوصـاتده دور اندیش اولدقلرندن بالطبع كونش آلتنده سـاعتلرجه جان تلف ایتمه‌یی تجویز ایتمزلر .

Digitized by Google

ثانیاً بو صنعت بزده‌کی قدر اونلرده بوسبتون عوام النه دوشمه‌مشدر . اوروپاده کورشلرك بر قیمتی واردر . پهلوانلر قاره جاهل کیمسه‌لر دکللردر. ایچلرنده تحصیل کورمشلری پك چوقدر. پارسده ، برلینده ، لوندره‌ده وسائر اوروپا شهرلرنده ترتیب ایدیلن مصارعه‌لره چوق رغبت ایدرلر . ونقدی بویوك فدا کارلقلرده

منسوب اولان پهلوانلر برقومپانیا ایله عقد مقاوله ایتمه‌دکجه اورته‌یه چیقوب کورشه‌مزلر . قومپانیا آیلقله ویا سائر شرائطایله اونلری اداره‌سنه آلیر وعمومی یرلرده تیاترولرده ، غازینولرده کورشدیریر . بالطبع او قومپانیه آدملرنده بزم تورکلرده‌کی صفوت اخلاقیه بولنمادیغندن اهالینك غفلتندن استفاده ایدرك ایشه دورلو

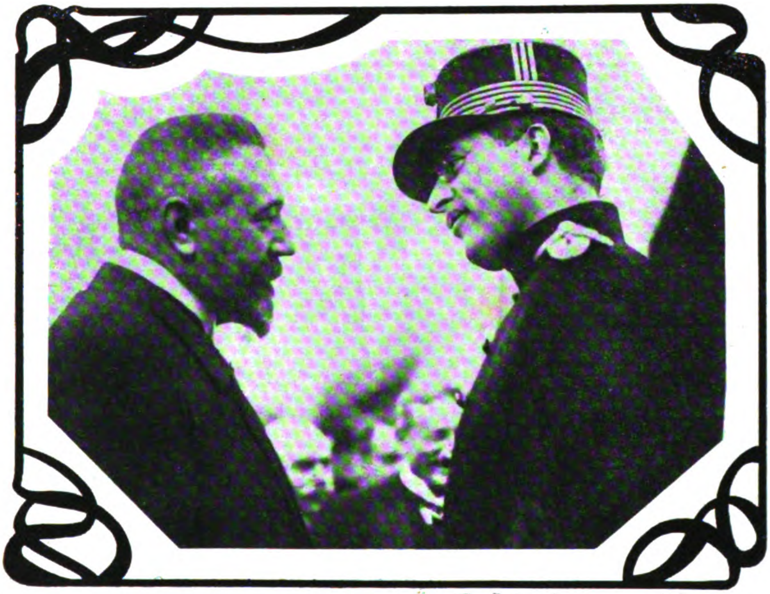

بروکسل سرکیسنده : بلچیقا قرالی فرانسز شعبه‌سی قومیسریله قونوشورکن .
Exposition de Bruxelles: Le Roi de Belgique parlant au commissaire de la section française.

بولنورلر . پهلوانلر ایکی قسمدر بر قسمی ذوق ایچون کولشنلردرکه بونلر پاره آلمادقلری کبی کندیلرینك برموقع اجتماعیلری واردر. اونلره هوسکاران دیرلر . دیکر قسمی پهلوانلغی مسلك معیشت اتخاذ ایدینلردرکه اونلرك اکثریسی عوامدندر واسپور قلوبلرینه عمومی اولمپیاد مسابقه‌لرینه قبول ایدلمزلر . عوامه

حیله‌لر قاریشدیریرلر . ایشته بر مثال :

کچن سنه قوپنهاغده برهفته مسافرتم اثناسنده پروفسور راسموسسینك مؤسسه‌سنده پیدای معارفه ایتدیکم برهوسکار ضابطی بر آقشام بنی شهر اماتی میدانندکی سیرکه دعوت ایتدی. او کیجه دنیانك اك مشهور پهلوانلری کورشه‌جکلرمش، چوق غلبه‌لق واردی (دانیمارقه‌لیلر کورشه‌مراقلیدرلر)

پرده آچیلدی صحنه یه جهان پهلوانلغی مسابقه سنه بر دانیمارقه‌لی ایله بر انکلیز پهلوانی چیقدی زورینك براشارتیله سلامی متعاقب ایکی پهلوان بر برینه هجوم ایتدی. کورشلك ماهرانه ایدی. هر ایکیسی ده دورلو چویکلکله بر برینك اویوننی بوزییوردی. بر آرالق انکلیز آلته دوشدی، بریکی آپاندی. کورولتی باشلادی. بردنبره بو دفعه ینه دانیمارقالی آجی آجی فریاد ایتدی. انکلیز بو دفعه خصمك بالدیرینی ایصیروب قاناتمشدی. ارتق هرکسك صبر وتحملی توکنمشدی. بن ده سیکیرلندم، غیر اختیاری وحشت! وحشت! دیه هایقیرییوردم آرقه‌داشم کمال اعتدال ایله سیر ایدییور وخفیف خفیف کولیوردی نهایت قولمی چکدی وبکا دیدی که: بیهوده اوزولیورسکز. بونلر هپ مرتب شیلردر.

بروکسل سرگیسنده: بلچیقا قرالی فرانسه مأمورلرینه بیان تقدیرات ایدرکن

Exposition de Bruxelles — Le Roi de Belgique témoignant de l'approbation aux employés de la section française.

دانیمارقالی فیرلادی، بورنندن قان بوشانیوردی. انکلیز ینیله‌جکنی عقلی کسنجه خصمنه بر یومروق عشق ایتمش. هر طرفدن پروتستولر، پرده قاپاندی. بر قیامتدر قوپدی. ایصلقلر چالنیور، هرکس هایقیریشیوردی. بش دقیقه صوکرا تکرار پرده آچیلدی، ینه ایکی پهلوان هجومه باشلادیلر، ینه انکلیز آلته دوشدی.

کیم کیمله کورشه‌جك، کورش نه قدر سوره‌جك، کیم ینیله‌جك... اك کوچوك تفرعاته قدر اولجه قرار کیر اولمشدر. یا یومروق! یا یومروق! دیدم. اوده ایشه دها زیاده بررنك جدیت ویرمك وعوامك حسیاتنی تحریك ایتمك ایچون پروغرامده داخلدر. بالطبع او یومروق مقابلنده پهلوانه اوفاق بر مکافات نقدیه ویریلیر.

Digitized by Google

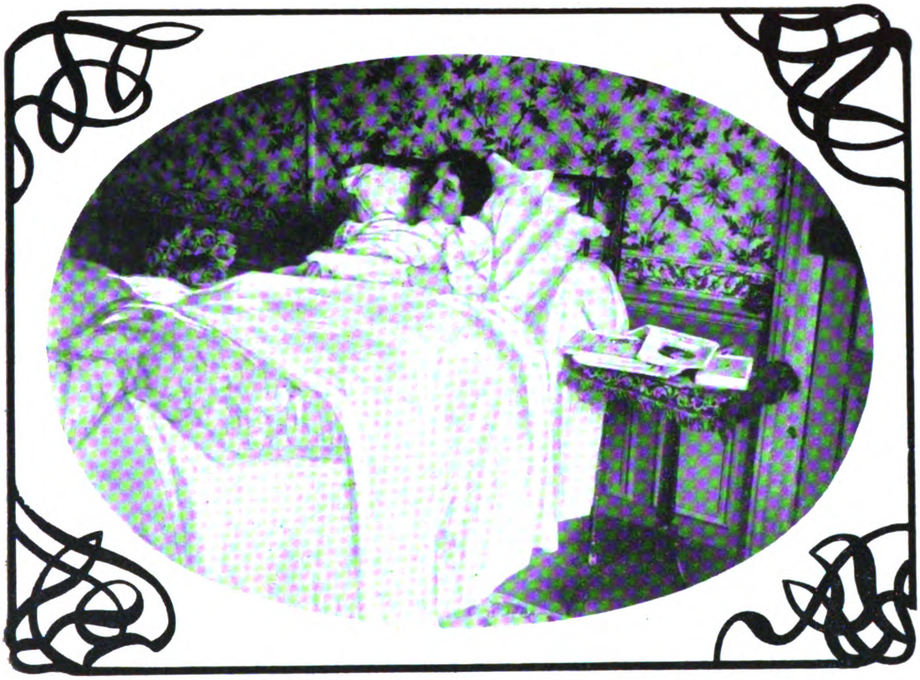

ریمس جوارنده آلت طیاره‌سیله برابر سقوط ایدرك مجروح اولان مادام لابارون‌لاروش ـ خسته‌خانه‌ده
Madame la Baronne Laroche blessée pendant l'aviation de Reims.

دیدی . بن عادتا مأیوس ایدم . آرقه‌داشم دوام ایتدی : برچوق شیلر کبی اوروپاده کورشده آرتق انحصاره کیرمشدر . پهلوانلر بر مبلغ مقابلنده قومپانیانك هردورلو شرائطنه راضی اوله‌جقلرینه امضا ویرمشلردر . بو کوردیککز پهلوانلرك هپسی صاتیلمشدر . دیرکتور یه‌نه‌جکسك دیرسه یه‌نر ، یه‌نیله‌جکسك دیرسه یه‌نیلیر . عکس تقدیرده قونطراتو منفسخ اولور . پهلوانده هم مطلوباتنی غائب ایدر ، همده برده‌ها کورشه‌مز . مع مافیه بوراده ایکی کشینك یمه‌سنك اهمیتی یوقدر . صنعت مبارزه سیره دکر بر اکلنجه‌در . الویریرکه طوپلانان پاره مملکتده قالیور ، دیدی . بونلری دوکنجه ایچم صیزلادی ، بنم پرستشکاری اولدیغم قوتك فوقنده مگر برقوت دها وارمش که اوده پاره !

بالطبع بوقبیل کورشلرکده تربیهٔ بدنیه ایله هیچ برمناسبتی یوقدر . تربیهٔ بدنیه ایله مناسبتی اولان کورشلرده منافع مادیه ، احتراصات نفسانیه ، داعیهٔ انانیت یوقدر . اوکورشلر بنیه ، قوت ، و یاش اعتباریله یکدیکرینه اقران اولان وطبقهٔ متوسطه‌نك دوننده بولو نمایان ، وجودی کبی فکرینك‌ده تعالیسنه چالیشان کنجلر آراسنده ترتیب ایدیلیر . ایشته یالکز بویله بر مقصد صحت پرورانه ایله یاپیله‌جق مصارعه‌لر تربیهٔ بدنیه‌یه داخلدر . تیاترو صحنه‌لرنده تامین معیشت ایچون کورش طوتان ویا یالکز پهلوانلق ایچون یاشایان کیمسه‌لرك تربیهٔ بدنیه ایله هیچ برعلاقه‌سی یوقدر . انسال آتیه‌نك نه جانباز نه پهلوان اولمسی مطلوبدر . تربیهٔ بدنیه‌ده غایهٔ مترقبه یالکز :

صحت وسلامت بدندر

سلیم سری

Digitized by Google

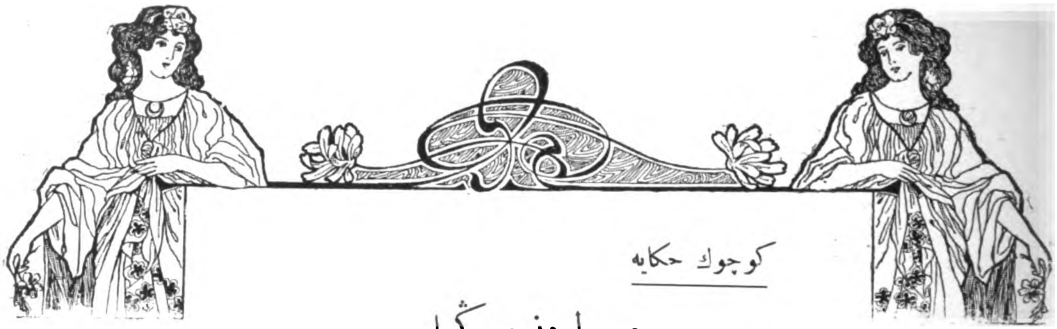

عصرلردن صوکرا

بوتون سه‌ودکلرمدن آیری بر حیات ابدی یاشایوردم . بیلمه‌م نه‌قدر سنه سوره‌ن عمرم درین بر عجز ومحرومیت ایچنده بوتون محاسندن، بدایه‌دن ، قادینلقدن اوزاق اولارق بر کون سونیویرمشدی .

ابشته بر کابوس آره‌سندن او کونی‌ده خاطرلایورم . اوکون تابوتم بیله بنی طاشیمق زحمتندن استنکاف ایدییورمشجه‌سنه شکایتکارانه غیجیردییور .. صوکرا بر سورو لاقید آدملر .. نماز ، دعا .. بوتون او بر اولویه اعانه ایدیلن احتفالات لازمه بر آنفاریه اولارق مطردانه یاپیلیوردی . بن ، دوداقلرمده یاریم قالمش بوسه‌لر .. کوزلرمده تقرر ایتمه‌مش رنك حیات .. چهره‌مده مأیوس بر اشمئزاز حزین اولدوغی حالده اویویور .. بوتون او بنم ایچین قبله‌یه توجه ایدن دینداشلرمه مدیون احترام بکله‌یوردم .

بیلمه‌م غالبا ایوب سلطانك آیاقده دوران طاشلری آره‌سندن کچیوردق . حزین بر سکوت بنی متسلی ایدییوردی . حیاتده هیچ اهمیت ویرلمه‌مش موجودیتم صانکه او سکوت احترامکارانه‌دن متلذذ ، تبسم ایدییوردی .

یوقوشلری طیرماندق . بکا عصرلرجه تقدم ایدن اسلافمك ملول نظرلری آره‌سندن قاچدق .. خلیجك کیرلی ده‌کیزینه ناظر بر تپه‌یه سایه ویره‌ن سرولر آلتنده بنی یره براقدیلر . اوخ .. اوزمان اختیار امامك خسته سسی حزین بر « تبارك » اوقورکن سرت وخشین بر بالطه‌نك طاشلره تصادفی موجود اولمیان سامعه‌می بیرتیوردی . او آنده قالقمق .. غیب ایتدیکم حیاتك عشقسز قوجاغنه رجعت ایتمك ایسته‌دم . فقط بنی سه‌ومه‌ین عاشقه‌لرمك انظار نفرتی عنیف بر سلهٔ تحقیرله اولو موجودیتمی توقیف ایتدی .

امامك صدای لاهوتیسی درین بر خشوع ایچنده « صدق. . . . . » دیرکن بن ، بوتون عالم محیطاته .. بکا بر قطرهٔ کریه لطف ایتمك ایچین بولوطلانان سمایه .. چامورلی بر سطح حلزون حالنده اوزانان خلیجه .. وداها رؤیتی قابل اولمایان نامتناهی افقلره .. اوزاقلقلره .. او اوزاقلقلرده الآن یاشایان انسانلره .. سه‌ودکلرمه .. عددی پك قلیل اولان بنی سه‌ونلره صوك بر سلام وداع کوندرمك .. محروم نظرلریله حیاتمده بنی دائما خیرپالایان ،

آغلاتان قادینلغه صوك بر بوسه یوللامق
ایچین باشمی قالدیرمق ایسته‌دم . فقط او آنده
تابوتم یرندن اویناپه‌رق بیلمه‌م نره‌یه دوغرو
آچالدی . شیمدی او بوتون بی سه‌ومه‌ین
قادینلر .. آه او سیاه جارلی ، سیاه بچه‌لی
خاطره‌لر .. یشیل ، مائی ، الا کوزلی ملیکه‌لر
کوچوجوك الدیوه‌نلری آلتنده ینه برر
دیکن صاقلی اولان مینی مینی آووجلریله صانکه
اوزریمه طوپراق آتیورلردی .

آرتق کیتدکجه اوزرمده‌کی ثقلت زیاده‌-
لشیور .. مقسی افقم قاراریور .. صحنهٔ حیاتده‌کی
سسلر یاواش یاواش مبهملشیور .. اوزاقلاشیور
ایدی .

او کیمسه‌سز مزار حجری ایچنده .. سیاه
افقلرك صامت چوره‌سی آره‌سنده بلا حرکت
یاتیوردم . بیلمه‌م غالبا سنه‌لر ، عصرلر کچمشدی .
هر کچن کون .. هر کچن عصر ، بنی بنلکمدن
تجرید ایدییور .. علائق دنیویه‌دن بوس بوتون
اوزاقلاشدیرییوردی . « انسان » کلمه‌سنی غالبا
اونوتمشدم . « قادین !... » آه .. خاطرلایورم :
وفاتمدن آلتی عصر صوکرا بر کره درخاطر
ایتمش وایکی عصر آغلامشدم . صوکرا بر حس
بنی تسلی ایتمش .. بیلمه‌م غالبا قومشو مزاردن
بر سس .. بر نوحهٔ تسلی کریه‌لرمی توقیف
ایلمشدی : — روحم ؛ صوص .. ایشته اونلرك
بچه‌لرندن اوزاقسك یا ....

او کیجه‌دن ایکی عصر داها مرور ایتمشدی .
او کون اسکاتمده زنده بر قوت .. فعال بر
عزم دویدم . آرتق تشکلات خشبیه‌سی طوپراق
اولمش تابوتم ، قدید هیولام اوزرندن
سیلنمشدی . اوخ .. حیاتی .. استانبولی بوتون
خیانتلرینه رغماً پك کوره‌جکم کلشدی . پارماق
کمیکلرم ، خاطرلایامام ناصیل بر قدرتله طو-
پراقلری أشه‌له‌مکه باشلادی . بیلمه‌م غالبا
یوقاری‌یه دوغرو .. سیال بر جسم کبی قدمه
قدمه یوکسه‌لیوردم . ایشته او آنده ظن
ایدرسه‌م سسلر ایشیدیر کبی اولدم . وتتره‌دم .
برضربه داها ... ایشته حیاتله تکرار روبرو
کله‌جك .. اون عصر اولکی استانبولی تکرار
کوره‌جك .. او قدر عصر اولکی خاطره‌لری
احیا ایده‌رك تکرار آغلایه‌جقدم .

شیمدی سسلر داها واضح ایشیدیلیوردی .
صوکره سسلر ایکیلشدی . بری اینجه ،
نازین .. بو ، اسمنی تلفظ ایتمك ایسته‌مدیکم
جنسدن اولان انسان سسی ایدی .

بوتون قوتمی ینه اوموجود اولمیان سامعه‌مه
ویردم . اونلر شعردن بحث ایدییورلردی .
تماماً اونوتمش بولندوغم بو کلمه‌یی چابوق درخاطر
ایتدم . سسلرك قالینی .. شبهه‌سز « او » نك
او اون عصر کچ قالمش مجهول زائره‌نك
نشانلیسی .. یاخود زوجی فلسفه‌دن بحث ایدییور
شعری تماماً فلسفی اولارق قبول ایتدرمکه
چالیشیور . اسلافنك یتشدیکی اقلیم وعصرده
هیچ بر شاعر یتشمدیکنی کمال نفرتله آکلا-
تیوردی . و : — آه روحم ؛ دییوردی . بو
عصرك نسلی اولندوغمزه نه قدر متشکر اولمالی یز .
اسلافمز .. او وحشی وقابا اجدادمز بری برینی

Digitized by Google

ییمکدن ، یکدیکرینك فنالغنه خدمت ایتمکدن..
هم جنسلرینك آغزلرندن بر لقمه اکمکی
قاپه بیلمك چاره‌لرینی آرامقدن باشقا بر شی
دوشونه‌مه‌مشلر . . اخلاقسزلق ، فساد ، ریا
وشهوت ایچنده یوزمکدن شعر کبی ، عشق کبی
محسوسات ساحه‌سنه یوکسه‌له‌مه‌مشلر . باق
عزیزم ؛ دوشون بر کره .. سنکله او اسکی
نسله مربوط اولمق بدبختلغنده خلق اولنمش
اولسه‌ایدق شمدی بویله قبل‌الازدواج آیلرجه
برلکده یاشایا بیلیرمیدك ؟

او زمان رفیقه‌سی متعجبانه صوردی : —
آی اوللری قاری قوجه بویله کوروشمزلرمی
ایمش ؟ ..

— آ .. سن تاریخ ملی‌ده اوقومادکمی؟..
هانی تا .. ۱۹۱۰ سنه‌سنده تأسیس ایدیلن
تاریخ عثمانی انجمننك کچن سنه نشر ایتدیکی
« ادوار تاریخیه » رساله‌سنی کورمدکمی ؟
اوراده « انجمنمزك تاریخ تأسیسی دور وحشتك
صوك سنه‌لرینه تصادف ایدر » دنیلیور . (۲۸۷۰)
سنه‌سنده مؤرخ احمد رفیق احفادندن دوقتور
واجد رفیق بکك یازدیغی (تاریخ ازدواج) ده‌ده
ازدواجك قبل المدنیت کچیردیکی صفحه‌لر
تشریح اولنمیورمی ؟ .. دوقتورك ادعاسنجه
۲۱۰۰ سنه‌سندن اول ازدواج پیانقو کبی
ایمش . قاری قوجه بری برینی « قواتق »
تعبیر اولنان ، ماهیتی بو کون مجهول قالمش
برنوع مراسم اثناسنده هرشی اولوب بیتدکدن
صوکرا کوررمش ...

— دیمك بو صورتله بر قادینله بر ارککك
برلشمه‌سنه (ازدواج) دیرلرمش ؟ ..

— أودت مع التأسف اویله . هم ده بو
غرابت قارشیسنده عصرلرك داهیلری ، ادیبلری ،
شاعرلری سکوت ایدرلرمش . واقعا اوزمانلر
داهی فلان یوقمش یا ..

— یو .. بو قدر بدبین اولما .. « حریت
حقیقیه » مؤلف شهیری توفیق فکرتی .. ایلك
دفعه لسان ملی ایله شعرلر انشاد ایده‌رك ایلك
انجمن دانش اعضالغنه قبول اولنان محمد امین
بکی اونوتیورسك ..

— سن چوق اسکیلردن بحث ایدییورسك .
اونلرك حیات ادبیلری دور وحشته تصادف
ایدر .

— فکرت شاعر ایمش ... ده کیلمی ؟ ..

— اوو ... اوکا باقارسه‌ك هم عصر اولارق
اللی‌یه قریب شاعر . فقط نافله .. شعرك مبدائی
۲۸۰۰ سنه‌سندن اعتبار ایدیلیور .

صوك شعر بحثی اوزرینه بوتون موجودیتم
آغلامغه حاضرلانمشدی . شعر ... آه دیمك
بو فسونکار کلمه بندن صوکرا یاشامش ..
شیمدی‌ده او اوتوزنجی عصرك منقدلری
آغزنده چالقانیور ..

شاعریتی انکار ایدیلن معاصرینم آره‌سنده
خلجانله اسممی بکله‌یوردم . فقط عجبا بنم ده
اثرلرم ، حکایه‌لرم ، شعرلرم .. آه او بنم اك
سه‌ویملی چوجوقلرم .. بنم وفاتمله بوش قالان
محیطمده ناممی احیا ایتمشمی ایدی ؟..

فیلوزوف لسانلی ینه دوام ایتدی : —

Digitized by Google

اسكی شاعرلر يالكز او زمن (حرب) تعبير اولنان بر نوع منازعه‌يى . . او منازعه‌لرده (سلاح) دنيلن .. وبو كون انقاضی اولارق استانبول ، پترسبورغ وطهران موزه‌لرنده برر دانه قالمش ، وكچن عصرده‌كی آثار عتيقه تحرياتنده اسپانياده بر قاچ دانه بولنمش اولان بر نوع آلتلرك مهابتندن باحث منظومه‌لر يازارلرمش.. داها دوغروسی عصرك كنجلری ريا ، اخلاقسزلق اوزرينه مؤسس يازيلر يازمقله وقت كچيريرلرمش .. ياخود اوصورتله حس ايدرلرمش ... فقط بو (حس) تعبيری ده يكيدر . اساساً (حس) ، (احتساس) شعرله هم عصردر .

اوزمان ديكری جواب ويردی : ـ ديمك عصرلرجه شو صحنهٔ حسدن كلوب كچن اسكی آدملر . . اسكی شاعرلر ، حتی اسكی قادينلر هپ حسسزمشلر ؟.. ديمك اونلرك تشكلات قلبيه‌لری ، شبكات دماغيه‌لری ناتمام ايمش ؟..

بو صوك سوزی بر قادين آغزندن ايشتمك بنی بردن غليانه كتيردی . اوزون مدت ديكلديكم تحقيراته تحمل ايتمك . . نسلم عليهنده سويلن هر شيئی ديكلمك . فقط يالكز بو صوك اتهامه صبر ايده‌مه‌مك حسی ، بوتون موجوديتمی صارصدی . اسكلتمك كوز چوقورلرندن ايكی اوچ قطره‌نك حيزله سقوطنی حس ايدر كبی اولدم . بردن اونلره هايقيرمق اوكمده‌كی اوصوك طوپراق طبقه‌سنی پارچالايه‌رق اونلره ..اواوتوزنجی عصرك زوج وزوجه‌سنه باغرمق و : ـ خاير افنديم ؛ ديمك ايستدم . بن ، يكرمنجی عصرك شاعری يالكز حسسزلكی قبول ايده‌مم . سوزيكزی كری آليكز . بن بر زمانلر سزك كبی بويله حساس . . بويله اينجه ايدم ...

فقط هيهات .. بوصوك مدافعه‌مك اجراسی ايچين ايتديكم جهد آنی‌ده تشكلات ارتباطيه‌سی رخنه‌دار اولمش كميكلرم بردن بره داغيلدی . پارماق كميكلرمله آچديغم مجرای صعوددن ناكهان يووارلاندم .

— بالغالق : ٦ ايلول ٣٢٦ —

ع . ا . سعيد

Digitized by Google

علوم حیاتیه‌دن بر یاپراق

-غائیت حیاتیه ، روح-

حیاتی ایضاح ایتمك ادعاسنده بولنان تناسل بنفسه نظریه‌سیله بوكا مستنداً بیان مطالعه‌ایدن مادیون، مسلكلرینی تهدید ایدن افلاسه قارشی داروه‌ن نظریه سنده مهم برقره‌دی بولمق خلیاسنه دوشه‌رك حیاتده موجودیتی انكار ایدیله میه‌ن غائیت مسئله سنك (حیوان، بنان وسائره ذی حیات اشخاصك كرك اعضالرینك اشكالنده و كرك وظیفه‌لرنده دائما فائده‌لی بر مقصد كورلمكده اولدیغی تجارب فنیه نتیجه‌سی مثبتدر اسلام فیلسوفلرینك « غایه » « علة » « علت غائیه » دیه كلدكاری شو كیفیته اوروپا حكماسی « Finalité » دیور بزده غائیت تعبیرینی مناسب كوردك)

قیمتی اولسون تنقیص و تصادفدن تولد ایتمش برشیئی غائیت درجه‌سنه تنزیل ایتمك ایستدكلری و حالبوكه استناد ایتدكلری نظریه‌نك بالذات قائلی اولان داروه‌نك ولامارقك حیاتده غائیتی انكار ایله فكر الحاده كیتمك شویله طورسون عارف‌باه اولمق ادعا- سنده بولوندقلری كندی افاده‌لرینك حرفیاً درجی صورتیله لحین مقاله‌ده اوزون اوزادی یه بحث ایدلمشیدی فضله اوله‌رق قاراقته‌رك ، درمیان ایدلدیكی وجهله . قابلیت تحولی وبالذات انتقالی ابتدائی بر تعضو اولك اولجه موجود اولمسنی استلزام ایده‌جكی طبیعی بولندیغندن غائیت ینه كندیلكندن عرض وجود ایدی ویریور عكس تقدیرده

مجلس اعیان اعضای كرامندن بساریا افندی

Besaria Effendi Sénateur.

Digitized by Google

تکون ایضاحسز ویا بسبتون غیر قابل ایضاح قالمش اولور .

شوراسنیده بیلمك لازمکلیور که طبیعتده لاعلی التعیین نه‌قراقته‌رك ، داروه‌نك دیدیکی وجهله ، اویله نامتناهی وغیر معین برصورتده تحولی ونه‌ده تحول مکتسبك صورت قطعیه‌ده

واصطفای طبیعی‌نك انکاری مراد ولدیغی اکلاشیلمسون بوفکر بزدن پك اوزاق اولدقدن نشقه خاطرمزه بیله کلمز . ردی ارزو ایدیلن شی بوتعبیرلرك مادیون طرفندن اولان طرز تأویللریدر. چونکه اصطفای طبیعینك وقوعی اولجه تمیز ایتمش اشخاصده‌کی تنوع وتوارثك

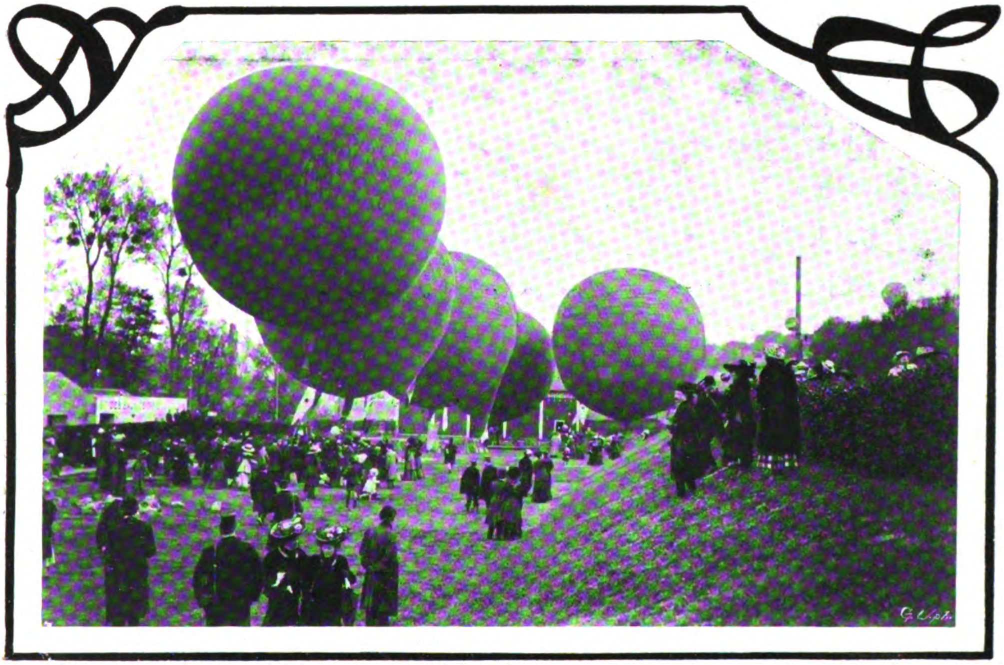

کچنلرده بروکسلده کشاد اولنان بالون سرکیسنده بر منظره
Exposition d'aérostats inaugurée dernièrement à Bruxelles.

ونهایته‌قدر انتقال ایده‌بیلمسی فنا مثبت اولمدیغنه دائر ادلهٔ قویه موجوددر .

مادیونجه اشخاصك استحاله‌سنه باعث اولدیغی ادعا ایدیلن مجادلهٔ حیاتیه ایله اصطفای طبیعی‌یه کلنجه بوطرز تأویلك دخی موجودیت حقیقیه‌سی یوقدر . بوندن مجادلهٔ حیاتیه‌نك

موجودیتنه متوقف اولدیغندن غائیتك اسباب میخانیکیه‌سی دیه ایلری سوریلن اصطفای طبیعینك بر سبب اول اوله‌میه‌جغی و مجادلهٔ حیاتیه‌نك دخی مادیونك ظن ایتدکلری وجهله اشخاص موجوده‌نك استحاله‌سنه دکل بلکه تمیز ایتمش اشخاصك انحطاط ایده‌رك محو

اولمامسنه باعث اولدیغی وبنابرین انواعك تثبیت
ومحافظه‌سنه خادم اسبابك یگانه‌سی بولندیغی
بتون وقایع حیاتیه‌یی صورت جدیده‌ده مشاهده
ایدنلرجه محققدر .

تناسل بنفسه کبی ییقلمش براساسه مستند
اولان وداروینیزمدن بویله بر نتیجهٔ سقیمه
چیقارارق اصطفای طبیعی‌یی برسبب میخانیکی
کبی عد ایله غائیتی برشبه غائیته تنزیل ایدن مسلك
حیاتیه‌نك سببی شخص ذی حیاتك مقصد
مورفولوژی (اشکال اعضا) وفیزیولوژیسنی
تعقل ایتمش ووسائط مختلفه‌یی اومقصده وصول
ایچون تنظیم ایتمکده بولنمش بر عامل اولدیغی
تظاهر ایدر . بوعامل حقنده‌کی معلوماتی
فکرمزه القا ایتمه‌نك یگانه چاره‌سی متین بر
منطقدر .

مظلم اولان شو بحثی براز تنویر ایتمك

قنادایه فرار ایدرك اوراده دردست ایدیلان قاتل زوج و زوجه دوقتور غریپن ومیس قونه‌ر

Docteur Crippen et sa femme Conère. Ce couple auteur d'un assassinat s'était enfin au Canada. où ils ont été derniérement arrêtés.

مادیونك برشی ایضاح ایده‌مه‌مسی شویله طورسون،
استنادکاهنك چوروك اولمسی کندیسنکده
نه‌درجه‌یه قدر شایان اعتماد اوله‌جغنی کوسترر.

بوندن غیر قابل اعتراض بر نتیجه چیقیور که
غائیت حیات اویله بر طاقم اسباب میخانیکیه‌یه
مربوط براثر تصادف دکلدر . بویله اولمانجه
مراد ایدلمش اولمقدن قورتوله‌میه‌جغی طبیعیدر.
بونك اوچنجیسی اوله‌ماز . دیمك که غائیت
و باخصوص علمك خارجنه چیقمامق
ایچون مشاهدات علمیه‌یی نقطهٔ استناد
اتخاذ ایده‌لم . مشاهدات اثبات ایدیور که غائیت
هرشخصك کندیسنده مرکوزدر. یعنی شخصده
هرنه وقوع بولورسه بولسون ینه شخصه
راجعدر . غائیت هرشخصك کندی فائده‌سنی،
اشخاص سائره‌نك کندن ازچوق مستقل اولان
فائده‌سنی کوزه‌تیر و بلکه‌ده بعض دفعه دیکر

Digitized by Google

اشخاصك فائده‌لریله محاربه‌یه بیله کیرشیر والحاصل هر شخص ذی حیات غائیت حیاتیه‌سنك عاملنه بالذات مالك بولونیورکه ایشته

ایتمکه غیرت ایدوب خلافنده هیچ بر شیئك حرکت ایتمه‌مکده بولوندیغنی هر کونکی مشاهدات کوستریورکه بو حال غائیتك هر شخص ایچون

المانیا ایمپراطوری حضرتلری طرفندن هانوره شهرینه اهدا ایدیلان پرنسس لوئیز وفره‌دریقك هیکلی
المان ولی عهدی طرفندن اجرا اولنان رسم کشاد اثناسنده ..

Statue de Fréderic et de la Princesse Louise qui vient d'être érigeé à Hanovre
Inauguration de la Statue par le Prince Héritier Allemand.

عامل مذکوره بیکلرجه سنه‌دنبری تخصیص ایدلمش اولان اسم روحدر .

هر شخصك وقایع حیاتیه‌سی بر اهنك تام تشکیل ایتمکده وهرشیئك بو اهنکی اتمام

بر عامل وحیدك اثری اولمق لازم کلدیکنی قبوله بزی سوق ایدر. ذاتاً وجدان انسانیتك استشهادی دخی بتون وقایع وحادثات حیاتیه‌یی یکانه بر «بن» « انا » یه (le moi) ارجاع ایتمك صورتیله

Digitized by Google

عینی نتیجه یه ایصال ایدر . شو قدر وارکه عامل مذکور حواسمزه دوشمیور یعنی بونی حس ایتمیورز . حواسمز مادامکه یالکز عوامل حکمیه ایله متحسس بولونیور ومادامکه بو عاملی حس ایتمیورز بونک من حیث الطبیعه اقتدار حکمیدن فرقلی برشی اولهجغی تظاهر ایدهجکندن مادی برشی اولمدیغنی قبول ایتمک ایجاب ایدییور . ذاتاً ماده دنیلن شی ، قوتک عاطل بر جوهری اولدیغی قاله النیرسه روحک غیر مادی اولهجغنه حکم ویرمک پك طبیعیدر .

ماده ، اقتدار وروح طبیعتک اوچ عنصر مشکلیدر (بوراده ماده واقتداری آیری آیری سویلمکله بونلرك آیری آیری شیلر اولدیغنه قائل بولندیغمزه ذهاب حاصل اولمسون ترقیات فنیه بو کون اثبات ایدیورکه ماده قوتک برشکل متکاثفی ؛ قوت ده ماده نك بر شکل فعال ومتخلخلیدر)

ماده وقوت مادامکه غیر قابل محودر دیه بر قانون عمومی موجوددر . روح بو قانون عمومی یه نه دن استثنا تشکیل ایتسون ؟ بناءً علیه روح دخی هم غیر مادی در . هم ده لایتعدمدر .

مسلك مادیون ایله بونك معاون ومتممی اولان تناسل بنفسه ودارونیزملك غائیت حیاتیه یی ایضاح ایتمك خصوصنده کی عجزلری ، هر شخص ذی حیاتده وحید وغیر مادی بر روحك موجودیتنی قبوله بزی سوق ایتمش اولمسی کافی کوروله مزسه بتون حقائق فنیه جه تعقیب ایدیلن اصول ایله یعنی طرق فرضیه ایله ده روحك موجودیتنی اثبات ایتمك ممکندر .

استنتاجاتمزك غیر قابل جرح اولمسی ایچون اثردن مؤثره انتقال ایتمك ضمننده علمانك تعقیب ایتدیکی اصولی تعقیب ایدهلم ، فرضا انتشار ضیانك اسبابنی تحری ایتدکلرنده حکمتشناسانك طوتدقلری یولی طوتهلم :

ضیانك صورت انتشارینی اثبات یعنی علت موجبه سنی تعیین ایتمك ایچون حکما بو حادثه یی اولا حرکته ، بر طوپك آتمش اولدیغی کله یه تشبیه ایتدیلر . بر منبع ضیا ، هر استقامته طوغری خطوط مستقیمه حالنده بر سیال رقیقك « ضیا » اقسامندن عبارت بر طاقم اوفاق دانه لر نشر ایتدیککنی وبو دانه لر محرکنك شعاعات ضیائیه یی تشکیل ایلدیککنی استنتاج ایتدیلر .

حکمت طبیعیه ده فرضیهٔ صدور نامیله معروف اولان فرضیه ایشته بودر . براهین وادلهٔ تجربویه ایله اثبات ایتمك ممکن اولمدیغی جهتله علما فرضیهٔ مذکوره یه مشاهداتله مقابله ایتمك صورتیله اکتفا ایده رك بیلدکلری حادثات ضیائیه نك کافه سنی بر صورت شافیه ده ایضاح ایتدیککنی کوردکلرندن دائرهٔ علمه قبول ایتدیلر .

حالبوکه اخیراً انقطاع ضیا وحیوان ضیائی کبی حادثه لرك ایضاحنده بو فرضیه اظهار عجز ایتدکدنبشقه حادثات مذکوره ایله مخالف بیله اولدیغی تحقق ایدنجه دیکر بر فرضیه ارامق مجبوریتی حس ایدلمشیدی . حادثات ضیائیه یی انك اوزرینه بنا ایده بیله جك دیکر بر تعبیر آرادیلر . راکد بر صویه آتیلان طاشك صویه تماس ایتدیکی نقطه دن اعتباراً تباعد ایتمك اوزره

متحدالمرکز بر طاقم دائره‌لرك حصوله کلمکده اولدیغنه باقه‌رق انتشار ضیا دخی بو دالغه‌لرك انتشارینه مشابه اولدیغنی ایلری سوردیلر . انجق صویك سطحنده حصوله کلن دالغه‌لرك انتشارینه سبب ذرات مایعه‌نك اهتزازی اولدیغی حالده انتشار ضیاده اهتزاز ایدن شی معلوم دکل

مذ کوره ذراتنك اهتزازی اوله‌مار . چونکه ضیانك ، خلای تجربیدن ، فضادن ، سیارات وکواکب آره‌سنده‌کی مسافاتدن مرور ایتدیکی ده معلوم . او حالده ؟ او حالده حکمتشناسلر خصوصی بر عامل تصور ایتمك مجبوریتنده بولوندیلر . اثیر حکمی‌یی دوشوندیلر انتشار

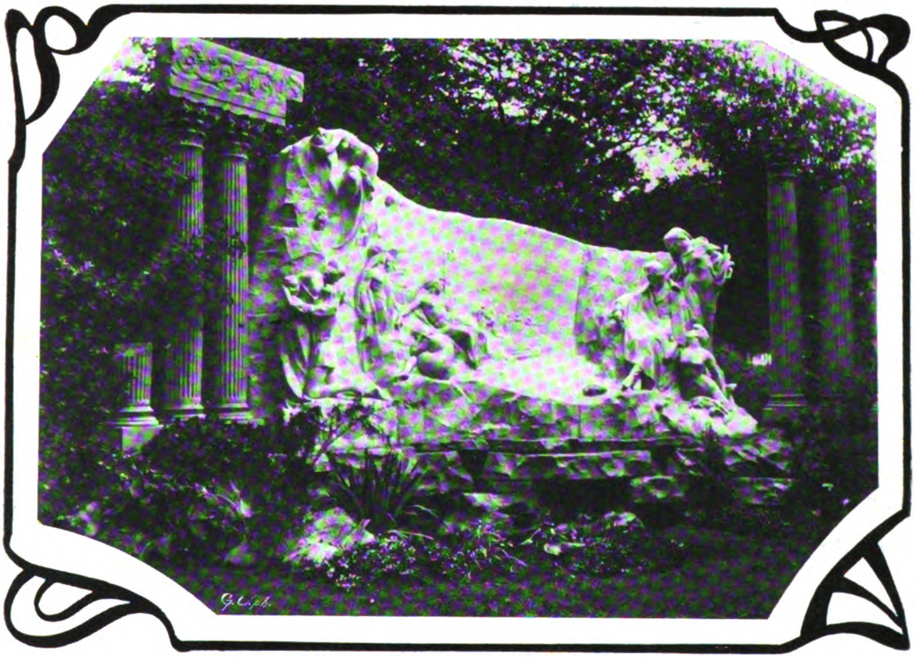

اخیراً پارس بلدیه‌سی طرفندن آلفره‌د دو موسه نامنه انشا اولنان بر آبده ..

Monument commémoratif érigée par la municipalité de Paris pour le grand pœte Alfred de Musset.

ایدی . بونك نه اولمق احتمالی واردی ؟ ایشته بو سؤاله جواب ویرمك ایچون چالشدیلر وموفق دخی اولدیلر . شویله‌که :

ضیانك اجسام صلبه‌یی (جام) اجسام مایعه‌یی (صو وسائر) اجسام غازیه‌یی (هوا) مرور ایتدیکی معلوم . فقط بو انتشاره سبب اجسام

ضیایه سبب بونك اهتزازیدر دیدیلر .

ایشته تصور ایتدکلری بو اثیر حکمی‌یه مستنداً بتون حقایق حکمیه‌یی حل ایدوب کیدیورلر .

ارباب فن بو بابده اودرجه ایلری کیتدی‌که عامل مفروضك اوصافنی بیله تعریف ایتدیلر .

Digitized by Google

صویه بکزه‌تدیلر . صویك خواص حکمیه‌سنی
اثیره‌ده تطبیق ایتدیلر صوکره‌ده بو تطبیقدن
واز کچدیلر . اثیرك بتون اجسام صلبه ، مایعه
وغازیه‌یی وحتی بونلرك ذراتی‌ده احاطه ایتمش
ومسافات بین السیاره‌یی املا ایلمش ، خلایی بیله
دولدیرمش اولدیغنی ووسط مذکورك اهتزازه
مساعد اولان ذراتنك دیکر عناصر مادیه ذراتندن
فرقلی اولدیغنی تام برالستیقیته مالك وغیر قابل
وزن اولوب بتون کائناته طرز واحد اوزره
منتشر بولوندیغنی قبوله قدر کیتمشلردر .

فرضیهٔ تلاطم دینلان وبتون حادثات حکمیه‌یی
ایضاح ایتمکده بولنان فرضیه دخی اویله‌بودر.
فرضیهٔ مذکوره براهین تجربیه ایله اثبات
ایدلمه‌مش ایکن حکمتشناسان بونی فنًا قبول
ایله بتون حادثات طبیعیه‌یی انك اوزرینه بنا
ایتمکده تردد کوسترمدیلر . دیمك اولیورکه
براهین اثباتی خصوصنده‌کی عدم امکان نظریهٔ
مذکوره‌نك فنًا قبول ایدلمسنه بر مانع تشکیل
ایتمه‌مشدر .

اثیر حقنده علمانك بالمشابهه قویدقلری
استدلال طریقی وتعبیر آخرله فرضیات یولی
روحك موجودیتنی اثبات خصوصنده دخی
تطبیق ایدیله‌بیلیر. بناءً علیه حکمت علماسنك
طریقنی خطوه خطوه تعقیب ایدرك موافق
بر طرز تشبیه آرایه‌لم یعنی ذوی الحیات ایله
حقیقی برمشابهت کوسترن وسببی برجهه معروف
اولان برشی انتخاب ایده‌لم . بوندن غائیت حیاتك
سببنی استدلال ایده‌بیلیرز . نصل که اونلرده
امواج مائیه‌نك انتشارندن انتشار ضیایی استخراج
ایتمشلردر .

مادیون ذوی الحیاتی خام اجسامه ، طاشه
بکزتمشلر . حال بوکه طاش هیچ بر زمان
وهیچ بر صورتله ذوی الحیاته بکزه‌مز . بوکا
قائل اولمق ایچون حتی حق طانیمق خصوصنده
انسانك بصیرتی قپامش اولمق لازمکلیر .

ذوی الحیات ایله طاش اره‌سنده بروجه‌شبه
یوق . نه شکل خصوصنده ونه‌ده وظیفه نقطهٔ
نظرندن بر مشابهت موجود . احتساس ایسه
هیچ برینك سببیتندن دیکرینك سببیتنی اکلامق
ایچون بالمشابهه ایتدکلری استدلال خطا اولنجه
نتیجه‌سنك دخی بر خطای فاحش اوله‌جغی
شبهه‌سزدر . بناءً علیه شخص ذی حیات ایله
دها صمیمی مشابهت عرض ایدن دیکر بر طرز
مقایسه آراشدیره‌لم .

انسان ازلسه اولسه ایشلمکده بولونان بر
ماکنه‌یه قابل تشبیهدر. همده ایشلمکده اولمسی شرط.

بر ماکنه‌ده بر غائیت شکلیه ووظیفویه
وار . بر خدمت لاحقه‌یه نظرًا اولجه تصور
ایدلمش برپلان داخلنده تشکل ایتمش واداره
ایدلمکده بولنمش اولان اعضاسی که ماکنه‌نك
اقسام مختلفه‌سی غائیت شکلیه‌یی ؛ درونده
کمورك یانمسی وحیوانانده‌کی وظائف حیات
نسبیه‌یه شبیه اوله‌رق حرکت ایتمسی‌ده غائیت
وظیفویه‌یی تشکیل ایدر والحاصل ماکنه‌نك
کوسترمش اولدیغی حادثاتك کافه‌سی اولجه
تعیین ایتمش مراد ایدلمش برمقصده کوره اداره
ایدلمش اوله‌جغنده کیمسه شبهه ایتمز .

Digitized by Google

ذوی‌الحیاتده بونلرك کافه‌سی موجودکافه‌سی مشهوددر . بنابرین انسانی طاشدن زیاده بر ماکنه‌یه بکزتمك موافق انصافدر .

بویله برماکنه‌نك سببنی اکلایجه بالمشابهه استدلال صورتیله یاپیله‌جق محاکمه سایه‌سنده ذوی‌الحیات اولان ماکنه‌نك سببنه استطلاع ایتمك پك قولای اولور . منطقدن بشقه برشی دکل . ایمدی هر برماکنه ایچون لوازماتی انتخاب واولجه برمهندس طرفندن یاپیلان پلان موجبنجه ترتیب ایدوب اعضاسنی تشکیل ایدن وبرمقصد اوزرینه حرکاتی اداره ایدن موجد، مدبر عمله هرنه ایسه اویله برمؤثرك تصوری لابددر . غائیت شکلیه ووظیفویه‌نك سبب بلا واسطه‌سی ، سبب صریحی‌ده ایشته بودر.

شمدی‌ده بالمشابهه استدلال ایده‌لم: ذوی‌الحیاتك دخی اولجه تصور ایدلمش برپلان اوزره تشکلنه بادی برمتشبثك واعضاسنك وظائفنی اداره ایدوب انلری معین برمقصده طوغری سوق ایده‌جك برقائدك وجودینه عرض احتیاج ایده‌جکنی تعقل ایتمکده اصلا مشکلات چکلمز.

ذوی‌الحیاتك غائیت مورفولوژیه وفیزیولوژیه‌سنك سبب بلاواسطه‌سی ایشته بوعاملدرکه روح تسمیه ایدیلن شی‌ده بوندن عبارتدر .

هر برنظریه‌نك براهین تجربیه ایله مثبت اولمسی اقتضا ایدر ویاهیچ اولمازسه بویله بر اشیانك عدم امکانی حالنده بتون حادثاتی ایضاح ایده بیلمکله برابر اونلرك هیچ بریله مخالف اولمامسی لازم کلیر . فرضیهٔ روحك دخی بوقاعده‌یه توافق ایتمسی لازمکلیرکه قبول ایدلسون . پك اعلا ، فرضیهٔ اثیر نصل که براهین تجربویه ایله اثبات ایدیله‌مدیکی حالده بتون حادثاتی ایضاح ایتمك وهیچ بریسیله مخالف اولمامقدن عبارت اولان ، ایکنجی شرطی حائز اولدیغی جهتله فنه قبول ایدلمشدر .

روح نظریه‌سی حقنده‌دخی نه‌دن عینی مطالعه سرد ایدلمسون ؟ فی‌الواقع براهین تجربویه ایله اتیان ایدیله‌میور. فقط شکلی ووظیفوی اوله‌رق کوردیکمز، بیلدیکمز حادثات حیاتیه‌نك طبیعت غائیه‌سنی پك رعنا برصورتده ایضاح ایدیور.

انتظام مجبراته باعث واونلرك یکدیکرینه نسبتله تمیزنی موجب اوله‌جق عامل روحدن بشقه نه اوله‌بیلیر ؟ آتیاً ایشله‌مك اوزره بروظیفهٔ خصوصیه ایله موظف اولمق مقصدیله اعضانك تشکلی ایچون اولجه یاپلمش بر پلان اوزرینه بو اعضایی وضع وترتیب ایده‌بیله‌جك روحدن بشقه کیم اوله بیلیر ؛ روحدرکه شخصك تکاملنه نظارت ایدر. روحدرکه تغدی ووظائف نسبیه کبی حادثات حیاتیه‌یی برمقصد مفید ضمننده ترتیب وتنظیم ایدر . احتساس کبی بر صفتی حائز نه‌کبی عامل فرض ایدیله بیلیر ؟ سوق طبیعی ایله افعال ارادیه کبی حادثاتك سببی کیم اوله بیلیر! شبهه یوقکه بوسؤاللره ویریله‌جك جوابلك اك مقنع ومنطقیسی روحدر .

موته یعنی تکاملك توقف قطعیسنه، غائیت حیاتیه‌یه برمالزمهٔ مادیه خدمتنی کورن جسمدن بوغائیتك رفعنه وبوندن صوکره‌ده جسمك خام طبیعت حوزه‌سنه کیرمسنه سبب دخی روحك فقدانیدر .

Digitized by Google

تجارب فنیه نتیجه‌سیله مثبت اولدیغی وجهله
تناسل بنفسه نظریه‌سنك و استحالهٔ انواعك
غیر ممکن اولدیغنی افهام ایده‌جك دخی یالکز
نظریهٔ روحدر .
صراحةً مثبت اولمسه بیله بتون وقایع
داخل اوله‌بیلمك حقنی احراز ایتدیکی شویله
طورسون اتیاً سویلیه‌جکمز وجهله علومك
کافه‌سی پسیقولوژیدن بشقه برشی اوله‌میه‌جغنی
بدایتدن بری تعقیب ایدن قارئلر شبهه یوق که
کندیلکلرندن قانع اوله‌جقلردر .

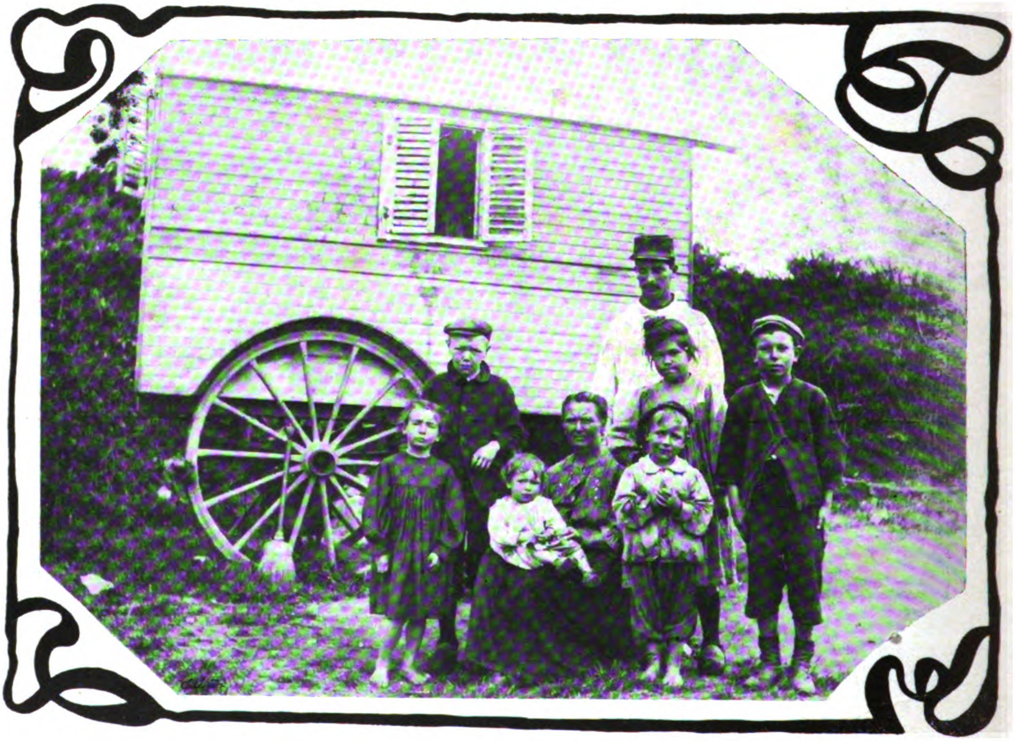

فرانسه‌نك برهست شهری عسکر قیشله‌سی اوکنده بر عمله عائله‌سی

اون ایکی سنه عسکره دعوت ایدلیان برفرانسز عمله‌سی کچنلرده عسکره آلنور ، آلتی چوجقله اورته‌ده قالان
زواللی والده چوجقلریله ، ـ سیار بر آرابه‌دن عبارت اولان ـ اقامتکاهیله قیشله‌نك مدخلی اوکنه هجرت
ایتمکدن بشقه چاره بوله‌ماز !

La Une famille d'ouvrier à Brest.

حیاتیه‌یی ایضاح ایلدیکی کبی انلردن هیچ بریله
تضاد کوسترمدیکی جهتله علوم تجربویه ایله
ألده ایدیلن شرائطك کافه‌سنی ممنونیت بخش
برصورتده ایفا ایتمکله نظریهٔ روح دائرهٔ علومه

اثیر حقنده حکمت شناسلرك یاپدقلری
طرق فرضیه‌یی روح حقنده یاپمق صورتیله
روحك اوصافنی بیله تعریف ایتمك بردرجه‌یه
قدر میسر اولمشدر .

Digitized by Google

قارئلر میاننده انجق مادی شیلری کورمکه الیشمش پوزتیف فکرلر بولونه بیلیر که بونلر غیر محسوس بر روحك ، شو بیاناته رغماً، قبولی خصوصنده مشکلات حس ایدرلر. علوم تجربیه نك حکم سوردیکی بر زمانده حواسه دوشمین بر طاقم

حقنده برنجی مقالهده فکرمزی درمیان ایتمشیدك) اثیره مله بر دییه جکلری یوق آ .

روحك جسمه یعنی پروتوبلازمایه اولان مناسباتنی تعریف. کلنجه اقتداری مادهیه ربط ایدن مناسباتك تعریفندن هیچ بر وقت کوچ

کچنلرده قعریه جامع شریفنی زیارتله تدقیقات و تتبعاتده بولنان حدیقهٔ مشورت مکتبی اعدادی ایکنجی واوچنجی صنف طلبهسندن بعضیلریله معلملرندن دوقتور رفیق بك

Les Élèves de l'école Hadikaï-Mechveret et leur professeur Réfik Bey, qui avaieent dernièrement visité la mosquée de Caarié.

عامللردن بحث ایتمکه نظر غرابت و تعجبله باقارلر . اونلری اقناع ایچون صرف تجربی اولان حکمت کبی بر فنده دخی حواسدن روح قدر قاچان عواملك قبول ایدلمش اولدیغنی ذکر ایدهلم. مادهبیله بو میانده صاییلهبیلیر (جزء فرد

دکلدر . لورد کهلوهن نام انکلیز فیلسوفی اثیردن بحث ایتدیکی صرهده دیورکه : امین اولدیغمز بر شی وارسه اوده اثیر ضیاسینك حقیقی مادهسیدر . مورا نام حیانشناسك رفیق عالمی اولان معلم داستر بو سوزی تفسیر ایدرکن علاوه

Digitized by Google

ایدیور : فی الواقع بودرجهٔ متانتده بر ذکا ایچون شو حقیقتك اساسات منطقیه‌سی هیچ اولمازسه حواس ایله درجهٔ معلولیتلری و بوزولمه‌لری معلوم اولان حواس ایله استشهاد ایده‌جك قدر قوتلی اولملیدر. اثیر طوغریدن طوغری‌یه حواسمزك هیچ بریله محسوس دکلدر. مؤثر قطعیسی اولدیغی حادثات ایله قبول ایدیلیور. بو کون عالم

بو سببی ایضاحدن اول حادثاتك کافه‌سنی کندیسنه عطف ایتمك ایستدیکمز شو روحك نه اولدیغنی کندمزه برصورده‌لم و ایجاب ایدن مقایسه و مطالعاتی بیان ایده‌لمده صوکره سبب بلاواسطه حقنده فکرمزی درمیان ایدرز.

بورادہ دخی باخصوص معرفت طبیعت خصوصنده دوبواره‌یموند نام حیاتشناس شهیرك

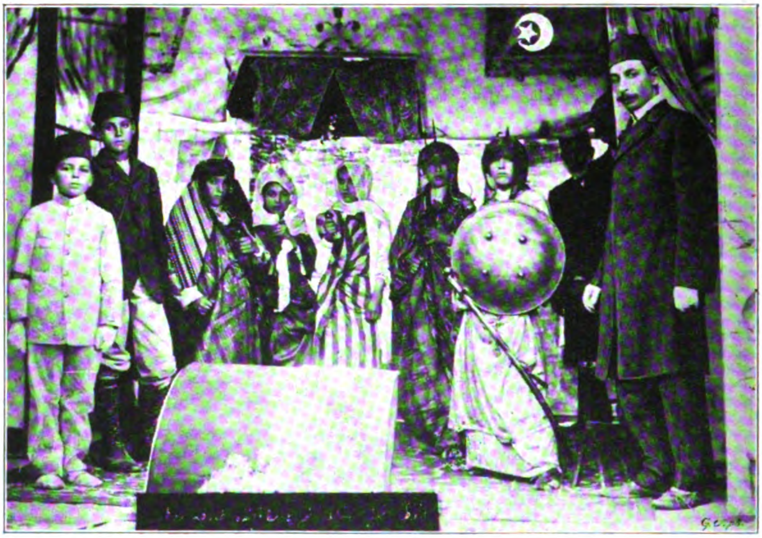

اناطولیده برابتدائی مکتبی — امتحاندن صکره طلبه‌نك طارق پیه‌سنی تمثیل ایتملری ..

Une école primaire en Anatolie. Les élèves réprésentant Tarik, à la fin des examens.

و مستعد هیچ بر فکر یوقدر که اثیر نظریه‌سندن تباعد ایتسون « La vie ct la mor » .

ایشته فنون روحك موجودیتنی و باشلیجه اوصافنی کوستریور شمدی بورادہ توقف ایتملیمیدر ؟ خیر ! مادام که علومك باشلیجه مزیتی اسباب واسطه‌سیله معرفتدر . روحك دخی سببی نه اولدیغنی تحری ایتمك لازم . انجق

دیدیکی کبی بر خطایه، ازمنهٔ ابتدائیه‌دن طفولیت ساده دلانه‌دن قالمه بر میراث کبی کمال صداقتله سوروکله‌مکده اولدیغمز بر خطای منتشره تصادف ایدرز خطای مذکور ده شوندن عبارتدر: حقیقی برشی وارسه اوده عالم مادی اولدیغنی ظن ایتمك و عالم مادینك حقیقی‌یی کوسترمکده اولدیغنی ادعا ایله انك روحمزه غیر مربوط

Digitized by Google

وبزدن خارج اولەرق موجود اولدیغنی وبنابرین حادثاتك کافەسنی شو عالم مادی قوانینە عطف ایدە بیلدیکمزی صانمقدن عبارتدر .

ایمدی بو ظنك وياشو تشبثك غير ممكن اولديغى بالادنبری سرد ايديلە کلن بیاناتدن دخی اکلاشلدیغنە رغماً حادثات روحیەنك دخی شو عالم مادی‌یە عطف ایدیلە بیلەجکی احتمالی ایلری سوریلە بیلیر فی الواقع بو اعتقادده بولنمش خیلی مشهور فیلسوفلردە یوق دکل. بو احتمالی برطرف ایتمك ایچون عالم مادینك اساساً نە اولدیغنە دائر برقاچ سوز سویلەنك صرەسی کلدی .

طانیدیغمز اشیانك کافەسی وهلۀ اولیدە روحمزك خارجندە اولەرق حقیقةً موجود کبی ظن ایدیلیر حتی بو موجودیتدن شبهە ایتمك بوبابدە تفکر ایتمینلرە پك غریب کورینور . اویلەیا کوردیکمز شو کتابك شو آدمك موجود اولدیغنی کیم انکار ایدە بیلیر؟ هپ ایشتە بورادە الیمزدە قارشومزدە کورینور برر موجود. دیرز أوت شبهەسز موجوددر . انجق روحنك خارجندە موجود دکلدر .

سعید جمیل

Digitized by Google

تضاد

محرری : عزت ملیح

مابعد

— هیچ تصویب ایتمدیکم بر قرارك اجراسی ایچون طبیعی نصیحت ویره‌مم . ذاتاً مادامکه فکرکده بو درجه مصر ایمشسك ، بنم معاونتمه نه احتیاج وار؟!

— ناصل مشکل بر حالت روحیه‌ده بولندیغمی دوشونه‌رك بر آز فضله قطعی اولان سوزلریمی معذور کورك.

عثمان بك یکننك یاننه کیتدی وألنی بر نوازش پدرانه ایله کنج ضابطك اوزینه اوزارق:

— حسلریکی پك اعلا اکلییورم؛ دیدی. زیرا جنت عشقك یالکز رومانلرده ، یالکز ماصاللرده تصادف اولونور بر عنقا قوشی اولمدیغنه قانعم. فقط شوکاده قانعم که انسان قوی بر محاکمه‌یه، متین بر ارادته مالك اولورسه قلبنی أزه‌ر، قاناتیر؛ آغلاتیر... ونهایت بونی اسکات ایدوب وظیفه‌سنی یاپار.

— صوئوق قانلیلقله محاکمه ایدنجه حقیقت بودر. لکن انسانلر، « قورنه‌ی »ك قهرمانلری کبی علوی دکل ، بالعکس حسیاتنه مغلوب ، متانتسز وضعیفدر؛ بونی تجربةً شبهه‌سز بندن دها أیی بیلیرسیکز.

— نه دیسه‌م بوش؛ عقلکه، دها دوغروسی قلبکه قویدیغکی هر شیئه رغماً ، حتی بداهته قارشی مدافعه ایده‌جکك محققدر ... مع مافیه بن دوشوندکلریمی سویله‌مك ایسترم : بونجه بر وظیفه‌در. سن صوکره کیفکه کوره حرکت ایدرسك ؛ اوده سنك بیله‌جکك شی !

عثمان بك ،أك مهم وأك مقنع دلائلی مفکره‌سنده جمع ایتمك ایستر کبی قاشلرینی چاتدی. بر دقیقه سا کتانه اوراده دولاشدی . اوزون مناقشه‌لرك رفیق غیر مفارقی اولان سیغاره‌سنی یاقدی؛ وساکن، معتدل بر سسله فکرلرینی سرد ایلدی.

Digitized by Google

— مادموازل نلیدوونا ایله تأهلکی معقول کورمه‌یشمك ایکی سببی وار: بری عمومی، دیکری خصوصی.

أولا بر نجیسنی ایضاح ایده‌یم: علی العموم مختلط ازدواجلر طرفداری دکلم. آیری دین وملتدن اولان ایکی وجود پك نادر تمامیله اویوشابیلیر. اونلرك آراسنده اویله اسرار انکیز، قالین ویوکسك بر دیوار واردر که عشق چیچکلریله نه‌قدر سوسله‌نوب اورتولسه ینه بر کون، اوفاق وزنکین شکوفه‌لر صولوب دوکولونجه، بوتون عریانی ودهشتیله میدانه چیقار. اوقادین وارکك نه درجه سربست فکرلی اولورلرسه اولسون، ماضینك تأثیرندن قورتوله‌مازلر. بوحقیقتی تسلیم ایتمك تعصب اوله‌ماز. أك چوق سرکردهٔ عصیان اولان متفکرلر بیله أثرلرنده بونی اعتراف وقوت ماضی یی انکار ایده‌نلرك فاجعهٔ آتیلرینی تصویر ایتمشلردر. صوکراده باخصوص اسلام بر دلیقانلینك أجنبی بر قیزایله أولنمسنه بوتون بوتون علیهدارم. مثلا سنك مادموازل میلیچیا ایله مسعود وراحت یاشامه‌ك احتمالی هرحالده بر فرانسز کنجیله بر انکلیز قیزینك بختیار اولمسی احتمالندن دها بعیددر. زیرا دوشون، بزم حیات اجتماعیه‌مز ایله اقوام وادیان سائره منسوبینك عرف وعاداتی آراسنده نه عظیم بر فرق، نه کنیش بر مسافه وار!

— ایشته بن کندیمی بو کنیش مسافه‌یی قطع ایتمش، انسانلری برچوق افکار باطله ایله، برچوق سببسز و بدلاجه مجبوریتلرله أسیر ایدن تأثیر ماضیدن قورتولمش حر ومستقل بر آدم تلقی ایتدیکم ایچون فکرلرکزی قبول ایده‌یم. حیات اجتماعیه‌مزله أجنبیلرك طرز معیشتی آراسنده‌کی مدهش فرقدن بحث ایدییورسیکز. حقکز وار. فقط أجنبیلرله اسکیدنبری یاشادقدن صوکرا اونلرك حیاتنه آلیشمش، اونلرك عاداتنی ترجیح ایدییور ایسه‌م اعتراضکز نابمحل قالیر، ظن ایده‌رم. أوت بیلییورم؛ بوصورتله دوشونوب حرکت ایده‌جك کنجلرمز محدوددر. کرك ساحهٔ سیاسیه‌ده، کرك ساحهٔ اجتماعیه‌ده هریکی نظریه، هریکی آدیم اولامظهر قبول اوله‌مدیغی ایچون بن وبنم کبیلرده بر سورو هجوم وشتومه هدف اوله‌جغز. زیانی یوق؛ اکثریا قلاغوزلرك مقدراتی بودر. اصل مسئله، اویکی نظریه‌نك مصیب اولدیغی یاواش یاواش، متعدد أیی مثاللرله، اثبات ایدیله بیلسین...

— تکرار ایدییورم که اثبات ایدیله‌مز، چونکه بویله ازدواجلر مسعود اوله‌مز. سن حس وفکریکی هر درلو رابطه‌دن مجرد فرض ایدییورسك، دکلمی؟ أمینم. یاکیلییورسك. بوکون حقیقی اعتقادات وتمایلاتکی کیزله‌ین پارلاق وجاذبه‌لی پردهٔ عشق بر آز اسکیسین‌ده کوروسك؛ أك عادی، أك ساده سببلرك روحکده آچه‌بیله‌جکی رخنه‌لری اکلارسك. حرمکی اوموزلری وقوللری چیپلاق اوله‌رق بر باله کوتورمك، همان دائما او کوزل وجوده ناصل تصاحب ایده‌بیله‌جکلرینی دوشونن بش اون أرککك قوللری آراسنده رقص ایتدیکنی کورمك عجبا عصرلردنبری قفسلر، پنجره‌لر، فراجه‌لر، چارشافلرله قادینلرینی صاقلامش، اونلرك حاکم

مطابق ویکانه‌سی اولمش أجدادك بر اوغلنی عصیان ایتدیرمز، بدبخت ایلزمی ؟

— خایر . . . بر قادین زوجنی حقیقةً سوییورسه، اوکا صادق ایسه مسامره‌لرده‌کی ملاطفه‌لرك ، رقصلرك هیچ تأثیری اوله‌ماز. بالعکس عینی قادین قوجه‌سنی سومه‌یوب دیکر بر ارککه مجلوب ایسه ، هردرلو قیودہ رغماً اونکله بولوشابیلیر. حتی بوقادینی دمیر بر قفسه حبس ایدوب سزی « آلداتماسنی » امکانسز یاپسه‌کز نه چیقار ؟ اونك خیانت قلبنی منع ایده‌مزسیکز. فقط، عموجه، اجدادمزك طرز حرکتنی جداً تصویب ایدییورمیسیکز؟

— شبهه‌سز؛ ناموس وحقوق عائله انجق اویله مدافعه اوله‌بیلیر.

— تعجب ایده‌رم . جبری بر ناموسك، نسبی بر صداقتك نه أهمیتی وار؟ هم بویله جبری بر ناموسك محافظی اولان أسیرلره خودکامانه أمر ایتمك ، اونلره هیچ سربستی ویرمه‌مکله وطنمزك انحطاطنی، اولومنی احضار ایتمیورمی‌یز؟

— بو انحطاطی، بو اولومی احضار ایدن سببلر پك دها جدی . پك دها مهمدر ... اورته‌ده حل ایدیله‌جك یوزلرجه مسائل سیاسیه وار ایکن قادینلرك حالیله مشغول اولمق غریب اولور!

— مسئله‌نك قارشیسنده بوتون افندیلرمز، پاشالرمز طبقی سزك کبی اوموزلرینی سیلکوب کولرلر... بو مع الاسف طبیعی برحال. قونترولسز تصویب ایدیلمش بر نوطه مقامنه کچمش. لکن بن اجتهادمده اصرار ایده‌رك سزه صورارم : والده‌لر جاهل و«شخصیتسز» اولورسه بویوتدکلری چوجوقلرده ، مملکتك ترقی وتعالیسنه خدمت ایده‌بیله‌جك بر متانت اخلاقیه، هرمانعه رغماً کوشه‌مه‌ین برارادت بولمق قابلمیدر؟ حیات اجتماعیه‌سی اولمایان برقوم ناصل تمدن ایدر؛ فکر و حسنی ناصل اینجه‌لشدیریر؟ حیات اجتماعیه‌سی اولمایان برقومك أدبیاتی، موسیقیسی، وبالخصوص رسم، هیکلتراشلق ، تیاترو کبی صنایع نفیسه‌سی ترقی ایده‌بیلیرمی؟ حتی ، دها ایلری‌یه واروب علاوه ایدییورم: موجود اوله‌بیلیرمی؟ وانسانلر حیاتك بو کبار تسلیلرندن ، مدنیتك بوکزیده اذواقندن محروم اولورسه، چالیشمق، جنکلشمك نه‌یه یارار؟ بوتون بو سویلدکلریمك بر دلیل ذی حیاتنی کورمك ایسترسه‌کز بر میلیوندن فضله أهالی‌یه مالك پایتختمزی، وبالخصوص استانبول جهتنی پارس ویا لوندره‌یه دکل مثلا شوکوچوك باطومه ، دها اوتوز سنه اول بزم ألمزده ایکن عادی برکویدن عبارت اولان شو یکی شهره مقایسه ایدیکز؛ آراده‌کی فرقی کورورسیکز. کیجه‌لین استانبول طرفده بولوب ده‌ «شهرمرده»نك سیاه وتنها سوقاقلرینی ، ساکت و اسرار انکیز أولرینی کوره‌رك مأیوس اولمامق قابل دکل . او قوجه بلده‌یی دولدوران قادین و أرککلر نه‌یاپارلر؟ ناصل وقت کچیریرلر؟ غدای روحلری، لذت دماغلری نه‌در؟ هیچلك ، بوشلق ، جان صیقینتیسی ، اریقو ...

عموجه ایله یکن آردسنده‌کی مصاحبه تدریجاً ناشدك شخصی مسئله‌ٔ ازدواجندن آیریلمش ، عمومی برمباحثه رنکنی آلمشدی . شیمدی

Digitized by Google

قارشی قارشی‌یه ، تکمیل اعتقادات و افکارنی افشا ایدوب اونلری بر آز سیکیرلی ، حتی بعضاً شدتلی بر لسان ایله مدافعه ایدن ایکی هویت ، ایکی نسل واردی . هر اسکی فکر ایله هر یکی فکرك چاربیشمه‌سندن ظهور ایتمش و دائما ظهور ایده‌جك اولان بوکبی مناقشه‌لرك اکثریا استحقار وکین حسلرینی تولید ایتمسی مجبوریدر. عثمان بك بونی بیلدیکی ایچون زمین منازعه‌یی تغییر دکلسه‌ده تحدید ایتمك ایسته‌دی :

— رجا ایده‌رم ، ناشد ، دوام ایتمه‌لم : بویله حیات اجتماعیه‌مزك اك مهم مسئله‌لرینی برصورت عمومیه‌ده تدقیق ایتمکه لزوم یوق . بربرمزدن او قدر درین بر اوچوروم‌له آیریلمیورز که اصلا اکلاشه‌مه‌یز . اوحالده باغیروب چاغیرمه‌مز نه‌یه یارار ! ذاتاً بحثمز سنکله میلیچانك تأهلندن عبارت دکلمی ؟

— بو بحثه دوقونونجه دیکر مسئله‌لرده هپ بردن اویانیر ؛ بو مجبوریدر .

— نیچون مجبوری اولسون ؟ « ناشد ایله میلیچانك ازدواجی معقول وممکنمیدر ، دکلیدر؟» بو سؤال پك اعلی آیریجه تدقیق ایدیله بیلیر . ایشته بن کندی نقطهٔ نظرمه عودت ایده‌رك دییورم که بو ازدواج بلکه ممکندر ، فقط معقول دکلدر . سوزیمی اثبات ایچون اوزون مطالعات فلسفیه‌یه حاجت یوق . اك کوچوك مثاللر بعضاً اك بویوك حقیقتلری ایضاح ایتمکه کافیدر . فرضا ازدواجکزدن بر قاچ زمان صوکره میلیچا ایله آرا کزده روسلر وترکلر اوزرینه بر بحث آچیلسه و او ، پك طبیعی بر حس ایله ، وطنداشلرینی مدح ومدافعه ایتسه ... پك کوچ بر موقع معنویده قالمزمیسك ؟ امید ایتدیکم وجهله وطنکه مربوط وصادق بر ضابط ایسه‌ك ، تا سلیمان ثانی دورنده یعنی تقریباً اوچ یوز سنه اول باشلایوب اصل بزم اك جدی دشمنمز بویوك پترو زماننده دوام ایدن محاربه‌لری ، دها دون روسلرك ایاستفانوسه قدر کلملرینی انتاج ایدن صوك سفری خاطرلایه‌رق قلبکك مدهش بر احتیاج انتقام ایله شیشدیکنی حس ایتمزمیسك؟ میلیچایه اولان عشقکه حرمةً سکوت ایتسه‌ك بیله مطلقا سعادت عائله کده بر برودت مسمم حس ایده‌رسك. یاخود روسیه ایله یکی بر محاربه آچیلوب سن، سفر بر اردولردن برینه تعیین اولونسه‌ك طبیعی بر دقیقه تردد ایده‌مزسك . روسلرك عصرلردنبری قادرمزی قیروب دولتمزی وادئ انقراضه سوق ایتمکه چالیشدقلرینی ، هر درلو وسیله‌لرله واکثریا اورتودوقسلری حمایه بهانه‌سیله عثمانلیلغه ووردقلری ضربه‌لری بیلدیککك ایچون هر مظفریتدن صوکرا زواللی ترکلره نه مدهش بر معامله ده بولوندقلرینی ومثلا عبدالحمید اول دوری اواخرنده اوچاقوف شهرینی ضبط ایدن بوتمکینك یکرمی بیك ارکك ، قادین ، چوجوق وخسته‌یی - اوچ کون متمادیاً اجرای وحشت ایله‌ین جلادلری واسطه‌سیله - کسدیردیکنی اونوتامدیغك ایچون ... والحاصل وطنی مدافعه ایده‌جك بر عثمانلی اولدیغك ایچون همان وکمال شوق ایله میدان حربه قوشارسك . فقط أوده نتایج محاربه‌یی صبرسزلقله بکله‌ین روس

Digitized by Google

حرمكك حالت روحيه‌سنی دوشـون . غالبيتله
عودت ايتديكك زمان زوجه‌كك سـوينجنده
ضبط اولونمش كوز ياشـلرى حس ايدرسه‌ك
ويا بالعكس عثمانليـلرك مغلوبيتنه كيزلى كيزلى
ممنون اولديغنى اكلارسه‌ك عمرك آرتق دائمى
برجهنم اولمازمى !

ناشد استقبال عشقى قارشيسنده دوشونوركن
قاچ دفعه بوعينى مزعج ومعند سؤاللرى تدقيق
ايتمش ، اونلردن عادتا قورقه‌رق قطعى برقرار
آله‌مامشدى . فقط آرتق هر مانعى چيكنه‌مكه
عزم ايلمشدى . اونك ايچون عثمان بك اصرار
ايتدكجه ناشـد سيكيرله‌شيور ، بو مناقشـه‌يى
بر آن اول بيترمك ايستيوردى . أساساً هپمز
بويله دكلى يز ؟ أيى كوتو بر ارزوى شديدمز
اولديمى ، بزى اوندن واز كچيرمك ايچـون
سويله‌نن هر سوز ، سرد اولنان بوتون دلائل،
معقول اولدقلرى نسبتده ، جانمزى صيقار و ...
قراريمزى تقويه ايتمكدن ماعدا برشيئه يارامازز.
بناءً عليه ناشدك شوجوابى غريب كورونه‌مز:

— بونلرك هپسنى بن‌ده دوشوندم... حتى
اك قوتلى ضربه اولسـون ديه مطلقا صوكه
بيراقديغكز بهيره‌نك نه‌قدر حقسز يره مكدر
وبلكه بدبخت اوله‌جغنى‌ده تخمين ايتدم وأمين
اولكز كه پك ، پك چـوق محزونم . دمين
سويلديكم كبى سعادت آتيه أبدياً بر رنك يأس
ويره‌جك بر شى وارسه بهيره‌نك خيالى اوله -
جقدر . فقط ، تكرار ايديـورم ، آرتق
كنـديمه مالك دكلم . مقاومتسـوز بر قوتك
أسيرى‌يم . بنى يولمدن چويرمك قابل دكل ،
محاكمه‌كز نه قدر دوغرو اولورسه اولسـون
ينه فائده‌سزدر . اونك ايچون ، عموجه ، بنى
ايسـترسه‌كز محو اولمش ، چيلديرمش بر آدم
تلقى ايدك ؛ لكن اوته‌سندن واز كچك ...

— مادامكه نصيحتدن اكلامييورسك ،
باشـقه درلو ياپارز . نه بن ، نه اقربالر ، نه‌ده
بهيره‌نك پدرى . . . هيـچ بريمز بو ازدواجه
راضى اولمايز .

— او حالده بن‌ده رضاكزى بكله‌مه‌دن اولنيرم .

— بوكا مانع اولمق پك قولاى .

— غريب شى ! بو ياشدن صوكره بكا
كيم قاريشه بيلير ؟ !

— هپمز ... زيرا سـنى خائنانه حركت
ايتمكدن منع ايتمك وظيفه‌مز ، حقمزدر. أوت
بر خيانت ديـيورم ؛ چوجوقلغندنبرى صـاف
قلبنى منحصراً سكا ويرمش اولان معصوم بر
كنج قيزى آلداتمق ، اونى بردنبره ترك ايده‌رك
برديكرينى سووب آلمق برخيانت دكلده نه‌در؟

— بنجه بهيره ايله اولنمك اصل فنا اولور .
چونكه اوزمان هم بهيره ، هم ميليچا وهم بن،
اوچمزده بدبخت اولورز . حالبوكه شيمدى....

— يالكز بهيره بدبخت اوله‌جق ؛ اوده
عشقكزده ، سعادتكزه قربان اولسون؛ نه‌ضررى
وار ، دكلى ؟ اكلاشلدى ، ناشد ، وظيفه‌نك ،
صداقتك ، فداكارلغك قدسيتنى حتى معناسنى
اونوتمشسك .

— سزده ، عموجه ، عشـقك حقوق
أبديسنى انكار ايتمكله يمين ايتمشسيكز ...

مابعدى وار

بیلمجه حلی

٢٤ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه :

[سلیمان] در .

طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلان قرعه‌ده برنجیلکی اقسرایده عرفان شکری ، ایکنجیلکی بشکطاشده ك . ر . رشاد ، اوچنجیلکی ازمیرده قوردوونده ع . فخری بك افندیلر قزانمشلردر .

اوچر قارت پوستال قزانانلر : اون دردنجی دائرهٔ بلدیه سر مهندسی مخدومی نجدت اجزاجی ، مکتبی طلبه‌سندن علی رضا ، اناطولی حصارنده مرحوم ثریا بك زاده مرجان اعدادیسی طلبه‌سندن احمد بدیع ، حربیه نظارتی پیاده اوچنجی شعبه اخذ عسکر قلمنده ذهنی ، وفا اعدادیسنده اسماعیل فکرت ، فنار شعبه استاسیوننده روما سفیری کاظم بکك برادری اوچنجی اردوضابطانندن لطیف عالی ، قالامشده استانبول سلطانیسی طلبه‌سندن سید باهر ، دمیر حصارده مرحوم محمد بك زاده عمر لطفی ، اینه‌کول پوسته و تلغراف مرکزنده تاتار بازارجق‌لی علی فهمی ، قصبه‌ده تکه‌لی زاده عارف حکمت ، منتشا سنجاغی تحصیل مأموری معاونی محمد رضوان ، کولباده ساکن محمد منیر مکتب سلطانیدن خ . ف ، سلانیك مکتب فیضیه طلبه‌سندن شش بش زاده نژاد ، ایوبده مشرق فیوضات مکتبی طلبه‌سندن ٢٣ نومرولی نجم‌الدین ، ادرنه عثمانلی اتحاد وترقی جمعیتی ایکنجی قلوبی ، ادرنه مکتب سلطانیسی الات مأموری اجزاجی صلاح‌الدین ، اسکدارده سلامسز فرانسز مکتبی مداوملرندن محی‌الدین بك افندیلردر .

برر قارت پوستال قزانانلر :

عسکری تقاعد صندوغندن احسان ، وفا اعدادیسی مأذونلرندن خماش زاده محمد توفیق ، اسکدارده م . نجاتی ، سلانیك لاپوقا اداره‌خانه‌سنده ایزاق خاسید افندینك قرداشی عاشر خاسید ، دیوان یولنده عارفك قرائتخانه‌سی فوقنده امیداوتلنده ٩ نومرولی اوطه‌ده مأمورین رسومیه‌دن قزانلقلی شیخ زاده محمد قاسم ، دارالفنون مداوملرندن خیالی شوکت ، خزینهٔ خاصه محاسبه قلمی خلفاسندن محمد صبری ، حربیه نظارتی محاسبات اوچنجی شعبه‌سنده یوسف پاشا زاده احمد جودت ، ارن کوی استاسیون قربنده مجدت ، مکتب حقوق ایکنجی سنه طلبه‌سندن ٤٦٨ کریدلی بهجت ، مکتب قضاة منتهی صنف طلبه‌سندن محمد نعمان ، دارالمعلمین اعدادی قسمی ادبیات شعبه‌سی مداوملرندن نجاتی . اسکدارده باغلر باشنده فرانسز مکتبی طلبه‌سندن علی نوزاد ،

Digitized by Google

قواله معارف کاتبی رامی ، سکیشهر طاپو کاتبی ب . صدقی . ادرنه مکتب سلطانیه‌سی منتهی صنف طلبه‌سندن ٤٩ محمد ثریا ، دیمتوقه مال قلمنده احمد افندی زاده مصطفی فهمی ، شورای دولت تمیز محکمه‌سی هیئت تحریریه‌سندن عثمان توفیق . حقوق فاکولته‌سندن محمد هاشم سنوی ، مکتب حقوق ایکنجی سنه‌دن مدللیلی راسخ ، سلانیك محاسبهٔ ولایت کتبه‌سندن شکری ، طه پازارنده ملازم اول کاظم بك زاده نجدت کاظم ، سلانیك : رامز ، ایپك تحریرات مدیری نظیف ، مجلس مبعوثان کاتبلرندن بسیم ، فیوضات عثمانی مکتبی طلبه‌سندن نعیم فرید ، بکه‌قوزده یالی کوینده عطاالله رضا بك افندیلردر .

خانملردن بیلمجه‌یی طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی مرجانده ن . پاکیزه ، ایکنجیلکی داود پاشاده امینه عصمت ، اوچنجیلکی ادرنه‌ده س . کمال خانم افندیلر قزانمشلردر .

اوچر قارت پوستال قزانانلر : ارن کوینده مهربان ، مولوه‌ده مکنوزه بنت بلال ، مولوه‌ده تحصیل مأموری کریمه‌سی ماجده ، دفترداده حکمت جاذبه ، ادرنه ردیف یکرمی بشنجی فرقه ارکان حرب رئیسی قائمقام نوزی بکك کریمه‌سی سلطان سلیم رشدیه‌سی اوچنجی صنف طالباتندن نزیهه ، بشکطاشده نفیسه ، قاضی کوینده عایشه سنیه ، یکی محله‌ده درت یوزلی چشمه سوقاغنده میرآلای صالح بك کریمه‌سی (ز ...) هکبلیدن زکیه سعاد ، یوزغاد تحصیل مأموری فیاض عالی بك کریمه‌سی ف . نهال ، بشکطاشده بهیجه ، ایوب سلطانده خالده سنیه بنت ابراهیم ادهم بشکطاشده مادام آنیسا لیمونجیان ، بایزیدده فاطمه ، بشکطاشده نازلی ، اسکداردہ طوغانجیلرده مرحوم حسن کاشف افندی حفیده‌سی سعادت ، اقسرای یوکسك قالدیرمده احسان بکك کریمه‌سی بلقیس ، بشکطاشده زین الشرف ، ایوب سلطانده وسامت ذکی ، ایوب سلطانده نشئه بختیار ، سلیمانیه‌ده عالی بك کریمه‌سی وحیده ، بلغارستانده اسکی جمعه مفتیسی حافظ احمد سزائی افندی کریمه‌سی نکار ، شهراماتی قارشوسنده زاهده نرمین ، مقری کوینده مبروره ماهر ، یوکسك قالدیرمده نکهت ، نورعثمانیه‌ده رابعه عمر ، مولوه تلغراف وپوسته مدیری م . کاظم افندی کریمه‌سی معزز ، اق بیقده سد اوستنده زاهده ، احسانیه‌ده علیه ، یالی کوینده شهلا خانم افندیلردر .

تصحیح

۲۲ نومرولی نسخه‌مزده ۱۰۰۲ نومرولی صحیفه‌ده – آونك سیئات – عنوانلی شعرك یوقاریدن یدنجی مصرعنده (ضربات) (ضربان) ینه عین شعرك اوتنجی مصرعنده (سکونت ن)ده (سکوندن) اوله‌جقدر . اثنای تصحیحده کوزدن قاچان بو سهولردن طولایی بیان اعتذار ایلرز .

بیلمجه

بو نسخه‌مز ایچون ترتیب ایدیلان بیلمجه باش طرفده‌کی فورمه‌ده مندرجدر .

رسملی کتاب نومرو : ۲۵ بیلمجه قوپونی

صورت حل

امضا و آدرسی

(۲۵ نومرو) بیلمجه مکافاتی اخذنده ابراز اولنه‌جق قوپون آدرس وامضا

Digitized by Google

آثار منشوره

تاریخ ادبیات عثمانیه

گنج ادیبلرمزدن شهاب الدین سلیمان بك برادرمزك بو نام ایله یکی بر اثری دها انتشار ایتمشدر. جدی، متین بر اسلوب ایله قلمه آلنمش اولان بو اثر نفیس بو وادیده یازیله جق آثارك ایلك نمونه سنی تشکیل ایدیورکه بوده مؤلف محترمی ایچون اثر سعی قدر موجب افتخار اولسه سزادر. موفقیتندن طولایی شهاب الدین سلیمان بکی کمال صمیمیتله تبریك و تاریخ ادبیاتمزه دائر معلومات آلمق ایستیین ذوات کرامه ده بو اثر نفیسی توصیه ایدرز.

پولیس افندیلره مخصوص

تربیه و معلومات مسلکیه

درسعادت پولیس مکتبی تربیهٔ مسلکیه و بدنیه

معلم محترمی ابراهیم فریدون بك افندی برادرمزك بو نام ایله غایت مفید بر اثری انتشار ایتمشدر؛ مأمورین ضابطه مز ایچون پك قیمتدار معلوماتی محتوی اولان بو اثرده عین زمانده بتون قارئلری علاقه دار ایده جك شایان استفاده موضوعلرده پك مبذولدر؛ برچوق نفیس رسملرله مزین اولان بو اثری تقدیر ایله بتون قارئلرمزه توصیه ایدر و محرر محترمی موفقیتندن طولایی جداً تبریکه مسارعت ایلرز.

حال و فردا

ادیب محترم الیاس ماجد بك برادرمزك برچوق آثار منثوره یی احتوا ایدن بو نفیس اثر ادبیلرینی بتون قارئلرمزه بالخاصه توصیه ایدرز. محرر محترمزك اورقیق، و نزیه اسلوب افاده سنی بیلنلر ایسه توصیه احتیاجندن ده وارسته درلر امیدنده یز.

رسملی کتابك آبونه شرائطی

ایالات ممتازه و ممالك اجنبیه ایچون

فیئات		غروش	فرانق	شیلین	پەنی	روبله	قاپیك
اداره‌دن آلنمق شرطیله	آلتی آیلغی	٢٥	٠	٠	٠	٠	٠
درسعادت و ولایات ایچون پوسته اجرتیله برابر	» »	٣٠	٨	٦	٤	٣	٤
اداره‌دن آلنمق شرطیله	سنه لکی	٥٠	٠	٠	٠	٠	٠
درسعادت و ولایات ایچون پوسته اجرتیله برابر	»	٥٤	١٥	١١	١٠½	٥	٧٠
اداره‌دن آلنمق شرطیله	ایکی سنه لکی	٩٥	٠	٠	٠	٠	٠
درسعادت و ولایات ایچون پوسته اجرتیله برابر	» »	١٠٨	٣٠	٢٣	٩	١١	٤٠

آبونه بدلاتی پروجه پیشین اخذ اولنور

فبوس فوطوغرافخانه سی

استانبول شعبه سی

مکملیت — نفاست — اهونیت

Photographie Phébus

Digitized by Google

نومرو : ۲۶ تشرین ثانی و کانون اول ۱۳۲۶ فیاتی بش غروش

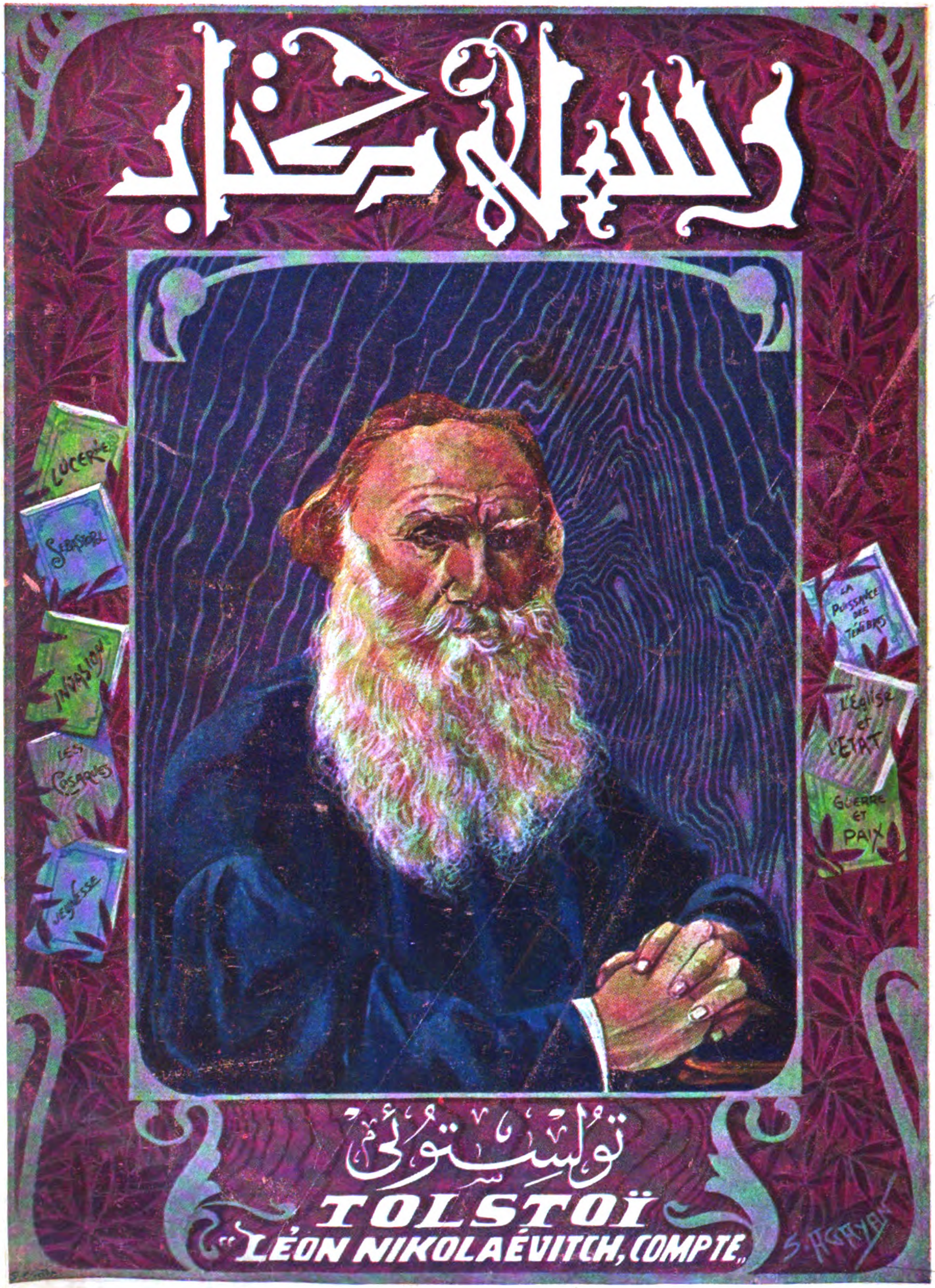

ویاده اعمال ایدلکده اولان قلبقلرمزك اوچ درت آیدن بری بك چوق تأخراته اوغرامسی حسبیله مجموعه‌مزی بو مدت ظرفنده انجق اوتوز بش، قرق کونده بر نشر ایده‌بیلورز. بوندن طولایی
بو نسخه‌مزی تشرین ثانی و کانون اول نسخه‌سی اولارق نشره مجبوریت حاصل اولمشدر. منع وقوعی یداقتدارمزده اولمیان بو تأخردن طولایی معذور کوریله‌جکمزی امید ایدرز.

№ 26 Novembre et Décembre 1910 Prix 5 Ptrs.

Digitized by Google

جلد : ٥ تشرين ثانی و کانون اول ١٣٢٦ نومرو : ٢٦

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣١ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

سرمحرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Prix : 5 Piastres

رسملی کتاب

Ressimli Kitab

هر آی نشر اولنور ادبی ، سیاسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعهٔ مصوره‌در

Photo : Phébus فوطو : فبوس

نسل حاضرك اك بیوك متفكرلرندن ـ احمد شعیب بك مرحوم

Ahmed Chouaïb Bey érudit turc qui vient de mourir.

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

کچن مصاحبه‌مزده ، وفاتیله ادبیات وانسانیت عالمنده الیم بر بوشلق حصوله کتیرن قونت « لئون تولستوئی » دن بحث ایتمشدك .. فقط عصرلرك مع التأسف پك آز یتیشدیردیکی ویتیشدیره‌جکی بو کبی داهیلرك حیات دماغیه ووجدانیه‌لرینی بحق تدقیق وتحلیل بر قاچ مقاله ایله قابل اولامیه‌جغندن بو مصاحبه‌نده‌ده روس متفکر شهیرندن برآز بحث ایتمك ایستیورم ...

١٨٢٨ ده اصیل بر عائله‌دن دنیایه کلن تولستوئی کوچوك یاشنده هم پدرینی ، هم والده‌سنی غیب ایتمك فلاکتنه معروض اولمشدی. کندیسنی سوق واداره ایده‌جك ، کندیسنه بر هدف نجات وسلامت کوستره‌جك ابویندن محروم اولدیغی حالده ، ضررسز بر تربیه وتحصیل ایله ، ١٨٥٠ تاریخلرینه دوغرو حقوق مکتبندن چیقمش ایدی .. لکن عمق دماغنده اهتزاز ایدن شعلهٔ دهاء ، بو علی العاده تربیه وتحصیلی کنیش بر هالهٔ ممتازیت ایله صارمش ، داها کوچوکلکنده تأثیر نوارینی کوسترمکه باشلایان موجودیت فکریه‌سی اونی هرکس کبی اولمق هیچلکندن قورتارمشدی.

فی الحقیقه تولستوئی منظومهٔ دماغیه ووجدانیه‌سنده حس ایتدیکی معظم ونجیب بر «قوت»ی تا قارشیده شفق شفقت وانسانیت ایله ضیادار کورونن یوکسك بر ذروه‌یه ، ایده‌آل برافقه تعبیه ایده‌رك ظلم وظلمت ایله سنه‌لرجه حرب ایله‌مشدر ..

دینیله بیلیرکه ، « تولستوئی » ك حیات معنویه‌سی سیاسی ، اجتماعی ، دینی ، فکری و اخلاقی بر سفربرلك ایچنده کذران اولمش ، نصف عصردن زیاده امتداد ایدن بو سفربرلك مدتجه ظلم وظلمتله ، سیئات مدنیه ایله شدید مجادله‌لر یاپمشدر ..

فی الحقیقه تولستوئی ، شمول سیاسیسندن داها کنیش بر معنی ایله ، ظلم واستبدادله محاربه ومجادله ایتدیکی کبی بویوك بر شعشعه ایله کوزلرمزی قاماشدیران وفقط کندیسنه یالانجی ، ریاکار ، آلودهٔ لوث کورونن مدنیت حاضره‌یه ، بو مدنیتك ایجاد ایتدیکی احتیاجلره ، انتریقه‌لره‌ده اعلان حرب ایتمشدر .. تولستوئی ده ، روسو کبی ، اساساً انسانلرك ایلیکنه و اونلری فنا یاپان هیئات اجتماعیه اولدیغنه تماماً قانعدی . .

ایشته بو قناعت وجدانیه ایله ریا ویالانجیلق ،

Digitized by Google

اوت . كاشانه ،
اك كيزلی معاشرت
خلقتنه قدر ياپراقدن
ياپراغه، كولكه‌دن
كولكه‌يه،ده‌كيزلردن
سمالره ، ضيالردن
ظلمتلره صانكه
نامرئی، سحرآميز
ومشوش ، ايپك ،
حساس تللر، برشبكهٔ
تسويت كريلمش ؛
حادثات وشئونك
حتی لاقيد ، اك
قصدسز تماس بنانيله
بوكون بر نغمه ،
برموسيقی اولسه‌ده
يارين بر واوله بر
فرياد قوپه‌جق؛ بو
كون رؤيا اولسه‌ده
يارين دست تهكمنی
اوزاته‌رق شيمدی
قطعی امرلر ويرن،
شو مؤسسات اجتماعيه واخلاقيه‌يی تبديل
ايدن برحقيقت تبارز ايده‌جك ؛ شيدی‌يه قدر
اعصارك يشيل و سرت ياپراقلرنده بر ژاله
اهميتيله قالان قادينلر ، ايكنجی بر فصل بی
حصادك بذور نحيفه‌سی كسب قوت ايده‌جك .
چيچكلنه‌جك ...

فقط يمين ايده-
رم،كه بونده علماً
تسليم ايدلمسه‌بيله ،
اجتماعی برحقكز ،
بر حق مشروعكز
اوله‌جق ؛ و بو
ايسترسه شمديكی
متفكرين كرام آچی
آچی دوشونسون؛
ايسترسه اوركسون؛
ايسترسه برنجيمه ،
بر بليه ديسه تلقی
ايتسين؛ چارپنسين؛
چيرپنسين بر زمان،
برزمان قريب كله-
جك، كه برامر واقع
تشكيل ايده‌جكدر.

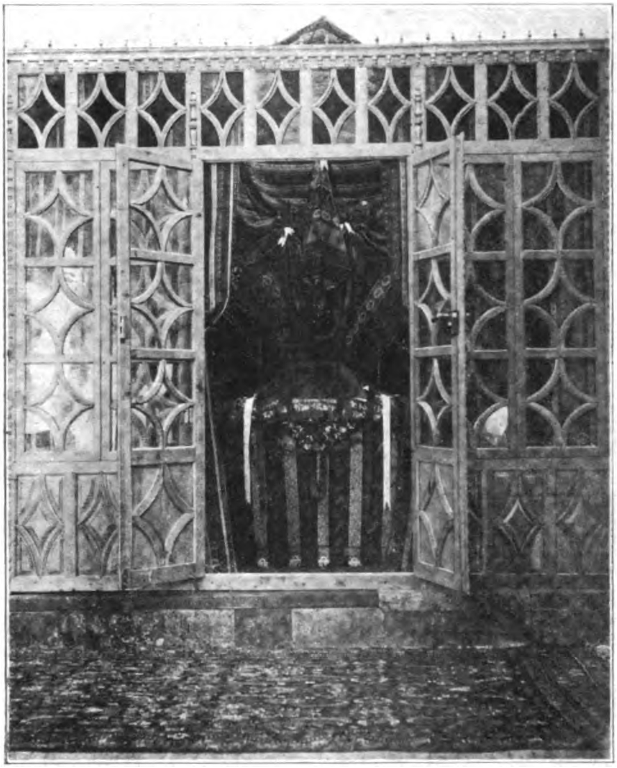

طرف حضرت پادشاهيدن تبركاً حلبده جامع كبيره اهدا بيوريلوب
حلب مبعوثی اميری‌زاده بها بك دلالتيله حلبه ايصال اولنان لحيهٔ سعادتك
محافظه‌سی ايچون جامع شريف مذكورده انشا اولنان محل مخصوص

Pièce construite derniérement dans la grande mosquée d' Alep pour le "Lihyeî-Saadet„ envoyé à cette ville par S. M. I. le Sultan.

مع مافيه، ايشته
بن بتون صفوت
محاكمه‌مله بو حق
صريحكزه قانع
اولمقله برابر ، شو
ام البشرده داخل اولديغی حالده شيمدی‌يه قدر حتی
سوق اداره‌سياست و حكومتده خلقةً حائز اولديغكز
خصيصه‌لر ، تفوقلره ، بشريتك بنيان تكامل
وفضائلنی حاضرلايان اهميت اجتماعيه‌كزه رغماً
آهنين بر اصرار، عنود بر خود بينی ايله اهمال
ايديلن سزك وطرفدارلريكزك ياپه‌جغی خونين

Digitized by Google

اختلاللر خونين انقلابلرك كسكين و چكاچاك
انديشه‌لريله مستريحم .

بر كره صورارم : بتون ادوار متقدمه
ومتأخره‌يی اداره ايله‌مش، بزه پاك ومنزه تاريخ
صحيفه‌لری يرينه قانلی مرثيه‌لر، سياه ماتمنامه‌لر
اهدا ايتمش وايده‌جك هيئات متسلسلهٔ رجال
اوقدر زمانلردنبری كار نامنه ، هيچ اولمازسه
فضيلت نامنه كتبخانه‌لر دولوسی صارارمش ،
اسكی كاغدلر، وثيقه‌لر.. هبا اولمش ، انسانيتك
ضررينه تزييد ايديلمش مساعی شاهدلرندن
بشقه نه‌اتحاف ايتمش ، نه‌لر وجوده كتيره-
بيلمشدر ؟

شكل حاضر جمعيات بوكون برچوق مضر
تمايللر، مضر وضعيتلر، مضر ممثلات ومؤسسات
ايله مملول ومهيای اضمحلال ايكن ؛ صوكرا
بو حشر ونشر انفساخ ومعاصی قارشيسنده برچاره
بولمق ، برشی يابه‌بيلمك غير ممكن ، واوحالده
اعتراف عجز وقصور ايله چكيلمك ، دها اهل
و مختص اللره توديع مقدرات ايليه‌رك هيچ
اولمازسه تأخير قيامت ايتمك برتدبير ايكن حالا
بواصلسز تملكی . بونامشروع وحقشكن تصبی
تمديد ايله‌مكده نه‌فائده تصور اولنه‌بيلير ؟

بو ، هم معقول برامتحانده اولور: رجال
سقوط ايتسين ؛ نسوان موقع اقتداره كلسين ؛
نتيجه ، داعئ مسئوليت اولسه‌ده زمان ، بی
امان برقوهٔ تشريعيه‌در ؛ بوكون نصل رجالك
افلاس كليسنه حكم ايديبور ، نصل برر
برر اعضاسنك عزل واسقاطيله تصفيهٔ مكدرات
ايديبورسه يارين عين شدت ومتانتله نسوانی‌ده
مجبور رجعت ايدر . صوكرا : آرتق اركلكلر
يورولمشلردر ؛ سيكيرلرنده اسكی صحت وسكون
قالمامشدر . چونكه : كوروليوركه بر قادين
خيرچينلغی، برقادين ولوله‌سيله فرياد ايديبورلر؛
وبو ، زمانلرجه دخولی قطعياً ممنوع حريم
امور رجاله بوكون اينجه، كوموش برايكنه كبی
صوقولان قادينلغك نفوذ مصريله ثابت اوليور؛
اوحالده يكی وتازه قوتلره ، تازه دماغلره، تازه
اللره ، تازه رهبرلره ، - بر مغلوبيت فجيعه
اولسه‌ده - ترك موقع اقتدار ايتمك ايجاب ايدر.

عكس حالده . . . رجال حسسزلك ،
وفاسزلق، باخصوص عقلسزلقله اتهام ايدلمليدر.

دوشونكز ، هرشيئك تبدل نكهه‌فريبنی
بردوشونكز : اسكی ومردار هرنه وارسه يكی
وجاذبه‌دار اوله‌جق ؛ مثلا : بشيك صاللايان
بابالر ، يمك پيشيرن قارداشلر ، تحته ، چماشير
سيقايان آتالر ، بالخاصه سوسله‌نن ، ميندرلر
چوروتن، سوقاقلر، چارشيلر، مسيره‌لرده كزن
اركلكلر ، بتون برمجموعهٔ ذيروح تجملات
كوره‌جكز ؛ بوكون براركك ايچون ناخوش
كورونن هرشی ، هرشوخی طبيعی اوله‌جق ؛
وهيچ برصورتله ، عائله وظائف خسيسه
وداخليه‌سندن بشقه هيچ برشيده قادينلرك
اشتراكنی قبول ايتميه‌جكلر ؛ نصلكه قادينلر
اركك ايشلرنده عصرلرجه بی‌طرف خارج ،
حتی لاقيد قالمشلرسه اركلكلرده - ايسترسه
سوفرازه‌تلر مجلسلر يبقسين ، جاملر قيرسين .
اشتراك مساعی ادعا ايتسينلر - عين حق متقابله
استناداً اويله غير مسئول وغير فعال قاله‌جق ؛

Digitized by Google

صوکرا : بوکا مقابل ، تصوری بیله انسانه
غریب بر ذوق رؤیت ویرن ، وهم تماشاسی
بیله شوشیمدیکی متوهن خرابهٔ هرمدیده‌یه
بیك قات مرجح ، کلکون ومحتشم بر منظرهٔ
سعی وجدیت ، هپ قادینلردن مرکب بر قافلهٔ
جواله .... صدر اعظمی ، وکلاسی ،
اعیانی ، مبعوثانیله ، بیکلرجه مأمورینیله ،

عجبا ، بو وحشی وحریص ذوق تصلّ مؤلم ،
طاقتشکن بر فداکارلغك مقابلی اوله‌جق؟ بوکون
اینجیلی پله‌رینلر طاشیان پنبه اوموزلر یارین
بر دمیر کتله‌سنك بار مزاحمیله جریحه‌دار اوله‌جق؛
بوکون تنهای منورنده ضیا قنادلریله رنکارنك
وبرتاب کله‌بکلر اوچوشان دماغلر یارین خائن
بر فکر اجتماعی ، حالی بر محاکمهٔ سیاسیه‌نك کوف

عسکری بیوك مانوره‌لردن صوکره چورلی جوارنده عبدالله پاشا طرفندن
اجرا اولنان تنقیداتی استماع ایدن امرا وضابطان عسکریه

Après les grandes Manœuvres — Abdullah Pacha critiquant les résultats des manœuvres à Tchorli.

صوکرا ، بتون عناصر مستحصله‌سی ، عوامل
مؤثره‌سیله بر اقلیم نسوان ، بر مدهش کتیبهٔ
ارادیه وجوده کله‌جك؛ احتمال بونده‌ده قادینلر
آلدانه‌جقلردر .

آکلاشیلیور : اونلرده‌ده بر کون انفجار
وتزهری شبهه‌سز بر ذوق حاکمیت ، بر رشیم
فعالیت تکمل ایتمك اوزره بولونیور . فقط

قوقولریله بوغولانه‌جق ؛ صوکرا ، بتون بو
مظلم ، کافرمشاق مساعی ، شبهه‌سز دها مسامحه‌سز ،
دها بی‌امان ، دها قاتل قلبلرك فریاد عصیانیله ،
معارضهٔ رجال ایله قارشیلانه‌جق ؛ اوحالده :
بو برمستی ایسه هرحالده خماری پك آجی ،
پك دلسوز اوله‌جقدر .

معمافیه بن تصورمده بر آز ابراز افراط

Digitized by Google

ایدییورم. شبهه‌سز ایشتمشسکزدر که سوفراژه‌
تلرك مطالبی بوقدر واسع ومفرط دکل؛ اوت،
انکلتره‌لی همجنسلرکز ـ ویریله‌بیله‌جك شیئی
ایسته‌مك معقول اوله‌جغنی دوشوندکلری ایچون
یالکز حق اشتراك ادعا ایدییورلر؛ « نیچون،
دییورلر، بزده مبعوث انتخاب ایدلمسین؟

جریحه‌دار اولیورلر؛ حبسه قونیلیورلر؛
فقط، اوأسرار انکلیز قلبلرده اویله برقوت
وعناد وارکه هرحائلی، هرمانعه‌یی پارچه‌لامق،
تأمین مقصد ایتمك ایستیورلر. مجلس مبعوثان،
واقعا شیمدیلك شدیداً دکلسه‌ده رد ایدییور.
لکن، طبیعی برکون کله‌جك، قیصه صاچلی

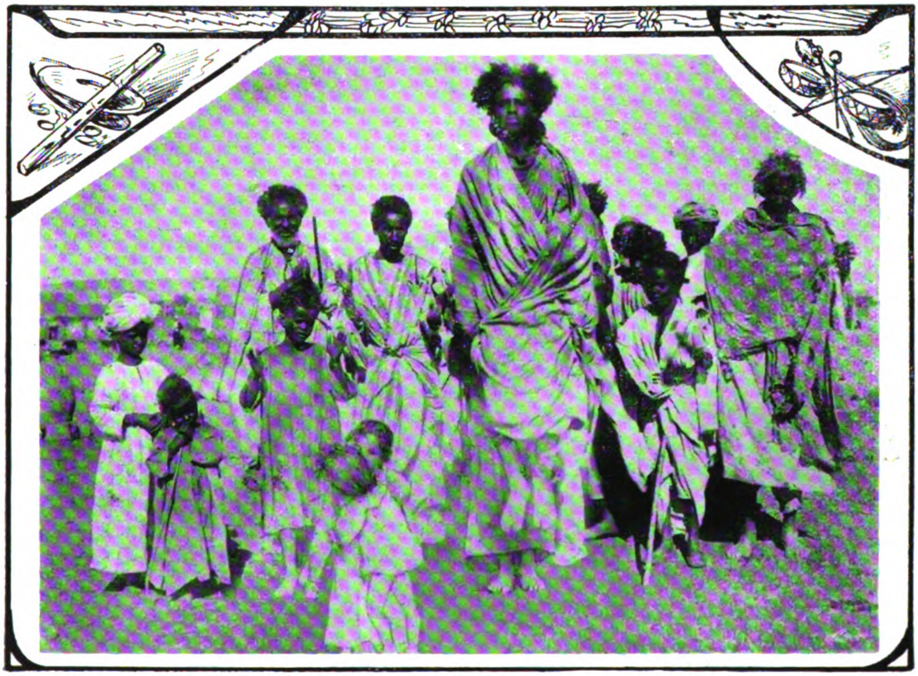

آفریقاده بشاره قبیلهٔ اسلامیه‌سی افرادندن برقاچی

(مذکور قبیله‌نك قبول اسلامیدن صوکره بیوك بر اثر صلاح کوستره‌رك عادات قدیمهٔ وحشیانه‌لرندن کلیاً
فراغت ایتدکلرینی بو فطوغرافی بزه کوندرن فرانسز اژانسی بیلدیرییور.)

Tribu musulman “Bécharé„ en Afrique.

برحقك آرانمامقله موجود اولمامسی لازم کلمز؟
سزاونی غصب ایتمشدیکز؟ بزسکوت ایدییوردق؛
فقط، ایشته سوء استعمال ایدییورسکز، شیمدی
ایستیورز؛ ویریکز، حقمزی اعاده ایدیکز!»
پایغره‌سنی قوپارییورلر؛ بویولده بولیسلرك،
ژاندارمه‌نك مهاجماتنه کوکس کرییورلر؟

مبعوثلر میاننده بتون مخالف جریانلره رغماً
اوزون صاچلیلری‌ده ظهور ایده‌جك، احتمال،
آغیر، جدی انکلیز محافل رسمیه‌سنده شوخ
وچالاك برعنصر نسوان بولونه‌جق؛ یوکسك
ووقور طاوانلرده برقادین ترنم استیضاحنك
اهتزاز عصبیسی عکس ایده‌جك؛ برزمانلر بر

Digitized by Google

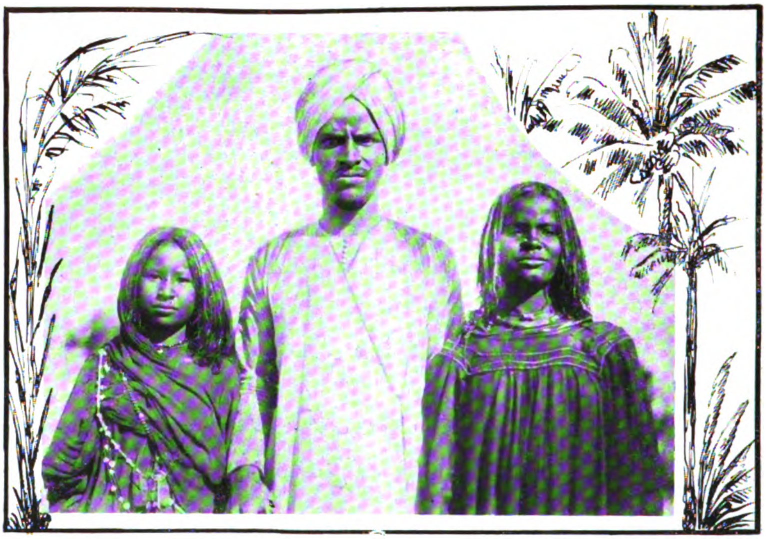

بشاره قبیله‌سنده برعائله افرادی
Une famille appartenant aux Bécharés.

قادین زیر تحکمنده ارککلکنی حس ایدن انکلتره، ینه احتمال . برکون برقادین ریاست وکلاسنك ذکای شامل وحساسیله اداره اولونه‌جقدر .

فقط نه اولورسه اولسون ایشته برانقلاب مفصلك مقدمه‌سنده بولونیورز . بر ارکك متانتیله آتیلان هرکوچك قادین خطوه‌سی استقبالدن برمسافهٔ ظفر ، برنقطهٔ حاکمه تأمین ایدییور . بو آدیملر .. امین اولیکز ، صیقلانه‌جق ، جداً کسب متانت ایده‌جك و اواستقبال بی‌مانعه برکون آنسزین نامغلوب وخشین براردونك ولولهٔ پای ورودیله بلا حرب وجدال اشغال اولونیویره‌جك ، بوکون لطیفه تلقی ایدیلن ، یارین عنود برحقیقت تشکیل ایده‌جکدر .

جنید

Digitized by Google

محصول مطالعه وتتبع

تياترولر وتياترولرمز :

ممالك متمدنه‌ده تياترولرك نه درجه ترقی
ایتدیکنی ویکرمنجی عصر مدنیتده حائز اولدیغی
مرتبهٔ اعتبارك نه قدر يوكسلديكنی ايضاحه
حاجت يوقدر، ظن ايدرم . تياترولر عالم حقيقتك

برمكتب ادبی ، تياترو پيه‌سلری ادبياتك بر
شعبهٔ مخصوصهٔ پرمزيتی تلقی ايدلديكنه نظراً
اهميت وقيمت صنعتكارانه‌سی عيان اولور .
حكومات متمدنه‌نك كندی تياترولرينی اصلاح

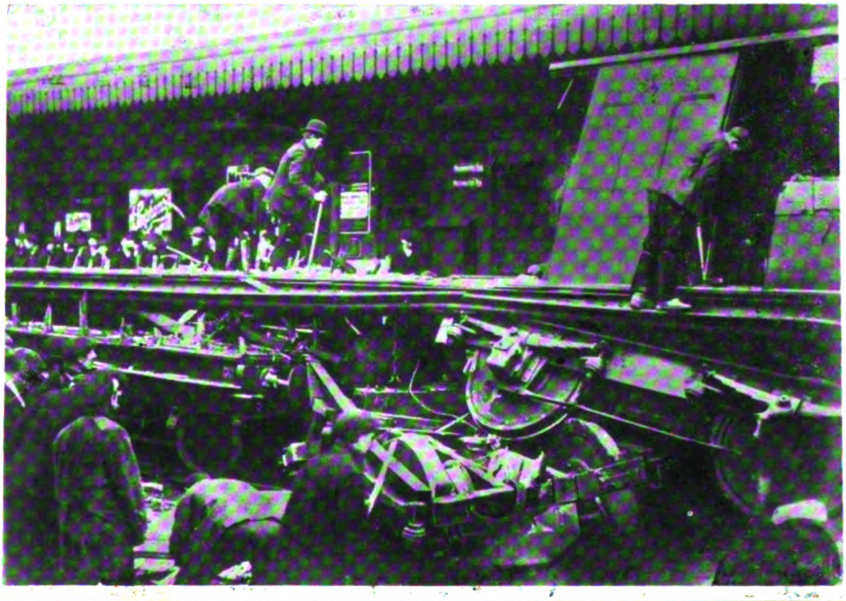

انكلتره‌نك مانچستر شمندوفر خطنده برمصادمه‌ده خردوخاش اولان لوقوموتيف وواغونلرك منظره‌سی
Aspect des wagons avariés pendant la terrible collision qui a eu lieu
sur la ligne de Manchester.

Digitized by Google

وترقی ایتدیرمك ایچون اختیار ایلدیکی مهم فداکارلقلر دوشونیلورسه حظوظات فکریه یه عائد حوایج ضروریه میاننه ـ غرب حکومتلرینك ـ تیاترولری‌ده الحاق ایتمش اولدقلرینه شبهه براقماز .

بزده ایسه حکومت ، بلدیه تیاترولره شیمدی‌یه قدر هیچ برصورتله دست معاونتی اوزاتمادقدن بشقه مافوق ـ التصور تصعیبات و تعویقاته دوچار ایلمشدر . هرکیم نه دیرسه دیسون ، بن کمال صمیمیت و جدیتله اتیان ایدرمکه ـ بو عدم تشویق و معاونت و اسباب سائرهٔ معاشرت سببیله ـ تیاتروجیلق صنعتی بزده هنوز لایقیله تأسس ایده‌مامشدر .

طبابت حاضره غزته‌سی صاحبی محیط فنون طبیه مؤسسلرندن دوقتور شکری کامل بك

M. le Docteur Chukri Kiamil Bey, Fondateur de "l'encyclo-pédie de médicine" et directeur propriétaire du journal "Tébabet-i-Hasiré"

تدریجیسنه خدمت ایده‌جك وسائل و وسائطه مالکیت ، رابعاً تأمین رفاه معیشت . بونلر اساسلی شرطلردر ؛ دها بشقه برطاقم شرائط تالیه واردر که ملکمزده هنوز اونلری آرامق و حصولنی ارزو ایتمك مشکلپسندلك اولور .

براز یوقاریده صنعتکارلر خدائی نابت اوله‌ماز ، دیمشدم . حال بوکه غربیه‌لر احداثنده حقیقةً مثلی نا مشهود اولان مملکتمزده‌کی صنعتکارلر هپ خدائی نابتدر . بوندن طولانی صنعت حقیقیه‌نك ذروهٔ کمالنه ایریشمکدن پك اوزاق قالیورلر ، حتی اونی اکلایه بیلمکدن بعید بولنیورلر .

جداً نظر اهمیتی جلبه شایسته

بر محبمك دیدیکی کبی : مملکتمزده پك چوق شیلر خدائی نابت اوله‌رق یتیشیور : محرر ، شاعر ، ادیب ، مأمور ، معلم حتی و... حتی وکلا .... فقط ترلالرده کندی کندینه بیتن و آدم بویی یوکسلن بالدیرانلر کبی صنعتکار یتیشه‌مز . اونك بردورهٔ تکامل تدریجی کچیرمسی لازمدر .

صنعتك قصوای کمالنه ایریشه بیلمك ایچون بعض شرائط طبیعیهٔ ضروره واردر : اولا استعداد ، ثانیاً ـ بالطبع او صنعته دائر ـ تحصیل وکسب معلومات ، ثالثاً صنعتك نشو ونمای

اولان بو بحثی لایقیله تدقیق وتتبع ایچون اساسلی اوچ ماده اوزرنده اداره کلام ایده‌لم : (۱) تیاترو بنالری (۲) تیاترو پیه‌سلری (۳) تیاتروجیلق صنعتی وصنعتکارلر .

تیاترو بنالری ـ بوندن بحث ایتمك لازم کلدیکی زمان تأثرله بیوك برمحجوبیت طویمامق قابل اوله‌مایور . بزده موجود اولان صالاشلره تیاترو بناسی نامنی ویرمك جداً عیبدر . خلقی ، قیون سوریلری کبی هردرلو شرائط صحیه ولوازم استراحتدن عاری آغللره ـ سوق منافع الجاسیله ـ طیقمق نه قدر مغایر انسانیت بر

Digitized by Google

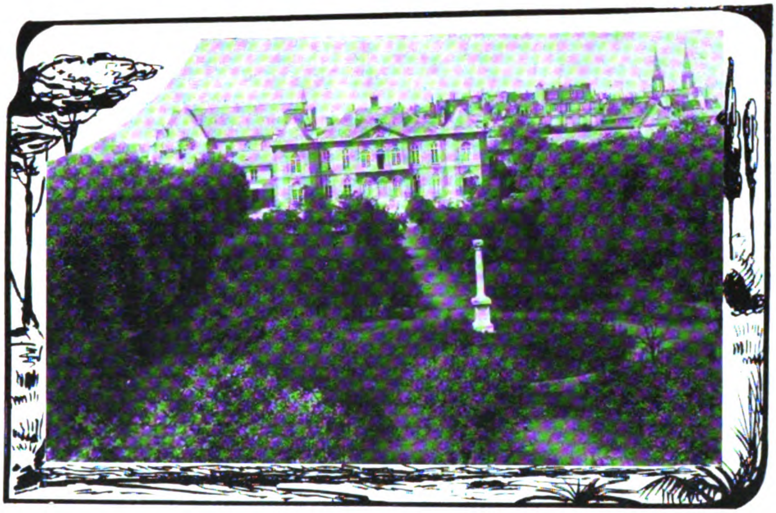

فرانسه‌یی زیارت ایده‌جك حکمدارانك اقامتلرینه تخصیص قلنمق اوزره اشترا
ایدیله‌جك اولان مشهور اوتل بیرونك منظره‌سی
Hotel Biron destiné au séjour des souverains étrangers en France.

حركت یسه بوکا مساعده ایتمك و بو حالك دوامنی خوش کورمك ده ـ عائد اولدیغی دوائر ایچون ـ اودرجه موجب عاردر . مملکتمزك بدایع طبیعیه‌سنی تماشایه کلن زوار اجنبیه برترك تیاتروسی کورملم املنه دوشمه‌یلرمی ، معاذاه ... هیچ اونوتمام ، اون بش سنه اول شهر رمضانده بایزید تراموای موقعی آرقه‌سنده موقتاً وجوده کتیریلن برتیاتروده درمه‌چاتمه مغنی ومغنیه‌لرله ینه قیز اوپره‌تی اوینانیوردی . تیاترو محلی کومس کبی برصالاش . خلق لباب طولو . اوصره‌ده نوجه‌یه برقاچ اجنبی مادامله برسیاح کیردی . اوطوره‌مادیلر ، دوره‌مادیلر . سیغاره دومانی سقفی قورشونی رنکده بر بلوط حالنده احاطه ایتمشیدی . هواسی مفسد ، آقوردسز برموزیقه ، صحنه‌دن بشقه هر شیئه بکزه‌ین برمحل تماشا ... زواللیلر قورقدیلر ، برآن طورمغه جسارت ایده‌میه‌رك قاچدیلر ...

حیاتم نی شیمدی تأمین ایدییورکه بوزوار اجنبیه ـ مدنیتك ـ احضار ایتدیکی وسائط تلذذات روحیه نقطهٔ نظرندن ـ ترقیاتی اعتباریله ـ بزی مطلقا آفریقا وحشیلری درجه‌سنه ایندیرمشلردر . بزم تیاترو بنالرینك تاریخچه‌سی بك بسیطدر . ناعوم اسمنده بر ذات بك اوغلنده ایلك تیاترویی وجوده کتیرمش . واقعا بز بوکا یتیشه‌مدك ایسه‌ده کورنلرك روایتنه نظراً بزده اك مکمل انشا ایدیلن تیاترو بناسی ناعوملك تیاتروسی ایمش . بو صحنه اوصره‌لرده شهریمزدن کلوب کچن اجنبی صنعتکارلرینه ، اوپرا قومپانیه‌لرینه تخصیص ایدلدیکندن عثمانلی صحنه‌سی اوندن بر مدت صکره عاشق صنعت

اولان برذاتك دلالتیله ، جهد وغیرتیله وجود بولمشدر . تیاترویه مراقی اولان ذواتك كللی آغوب نامنی تخطر ایتمامسی ، ایشتمامش اولمسی قابل دكلدر . ایشته تیاتروجیلق صنعتنك مفتون ومحبوبی اولان بوذاتدر. كللی آغوب افندینك الینه اوصره‌لرده برپارچه پاره كچمش . بدایت تأسیسی هرحالده پاره‌یه متوقف اولان بوصنعتك بزده‌ده تقدیر ورغبتی جلب ایده بیله جك بر درجه‌یه واصل اوله‌بیلمسی ایچون بوآدمجكز پاره‌سنی ، حیاتنی وقف ایتمش !!!...

اولا بر امتیاز آلمش ! كولمییكز . بونی غریب بولمییكز . اوت ، صحنهٔ تماشایی ید انحصاره كچیره‌جك بر امتیاز . حتی اوزمانك مزاح غزته‌لری كللی آغوب افندی‌یی (صاحب امتیاز!) عنوانیله یاد ایدرلرمش. امتیازفرمانی یاقالادقدن صوكره بوندن قرق سنه اول (سولیه) نامنده برفرانسزك كدك پاشاده آت جانبازخانه‌سی اولمق اوزره یاپدیردیغی تماشاخانه‌یی تیاترو حالنه قویه‌رق لعبیاته باشلامش ... بزده اوزمانه قدر مؤلف ملی برپیه‌س موجود اولمدیغندن فرانسز درامل‌ردن بعضلری ارباب هوس [*] طرفندن ترجمه ایدیله‌رك اوینانمغه مباشرت ایدلمش . (قره‌كوز) له (اورته اویونی) ندن ماعدا برشی كورمامش ، ذوق تماشادن محروم قالمش بولنان اكثریت خلق اول امرده تیاترویه پك ده ایصینه‌مامشلر ... اجنبی حیاتی ، غرب معاشرتی ، تیاترو لسانی دیه باشمزه بلا براقیلان آغیر ، مزعج بر اسلوب بیانی خلق صفوق بولمش ، دها طوغریسی فرنك حیاتندن هیچ برشی آكلایه‌مامش. فقط ملی پیه‌سلر اوینانمغه باشلار باشلاماز ایش دكیشیر . خلقك هوس ومراقی آرتار ، تیاترو ابالب طولار . كللی آغوب ، قومپانیه‌سنی خدائی نابت آقتورلردن

[*] بونلرمیاننده عالی بك مرحوم كبی تیاترونك محبوب ومحوری اولان ارباب اقتدار واصحاب وقوف وار ایدی .

اوتل بیرونك یقیندن منظره‌سی
Hotel Biron vu de près.

Digitized by Google

تشکیل ایتمشیدی. طالعی اوکا (شیرینیانلر) کبی ایکی ظریف ولطیف قادینی تیاتروجیلق هوسنه دوشورمش اولدی . ترکجه اوقویوب یازمسنی بیلمایان ارمنی وطنداشلرمزدن بش اون کنج تیاترو صنعتنك حیات دربدرینه هوس ایتدیلر.

اوزمانلر (وحتی شیمدی بیله) تیاتروجیلق جالب اعتبار برمسلك اولمق اوزره قبول وحسن تلقی ایدلمدیکندن هوسنك سوق مبرمنه تابع اولانلردن ماعداسی بوآتشلی حیاته یناشامامشیدی قومپانیاده کیملر یوقدی ، کیملر ! . . . مکتب معلمی ایکن مسلکنده موفق اوله‌میان و کسند-یسنده بر لیاقت طلاقت بولان یاشلی باشلی آدملر.... تجارتنده بردرلو ایکی یاقاسی بر آره‌یه کلامش اولان اصنافدن بعضلری . . . . مکتبنی اکمال ایده‌میه‌رك ساحهٔ حیاته آتیلان ونه‌یاپه‌جغنی بیله‌میان برطاقم کنجلر ... ایشته صنعتله علاقه-لری اولمایان وصحنهٔ تجاربه بر کره اولسون چیقمامش بولنان بر بلهوس انسان کتله‌سی بر آره‌یه کله‌رك قومپانیه تشکل ایتدی . طبیعی ایلك صحنه‌مزده فرانسز موده‌سی تطبیق ایدلمك اقتضا ایتدیکی جهتیله (ترازه‌دی) دنیلن فاجعه صنعتکارلغی درامل‌رده، قومه‌دیلرده ، وودیللرده، عیناً قبول ایدلدی . (مناقیان افندینك عثمانلی صحنه‌سنه یادکار براقدیغی بو سقیم اصولك تأثیراتنی اوتوز سنه صوکره بیله حالا ازاله ایده‌مدك . اوفریادلر ، چیرکین صیحه‌لر ، تکرار علی التکرار اتیان ایدرمکه ، صنعت دکلدر، بایغره‌در ، واویلادر ؛ زبدةً هوادر .)

ایشته تیاتروجیلق بزده بویله سقیم براصول ایله ؛ شوره‌زار بر محیطده ، خدائی نابت آرتیستلر (!) له باشلادی ؛ سنه‌لرجه بوصورتله دوام ایدرك هیولای استبدادك برضربهٔ شدیدیله یرلره سرلدی ، فقط اولمه‌دی ، سنه‌لرجه ؛ سنه‌لرجه جان چکیشدی ، انجق بوسبتون افنای حیات ایتمه‌دی . هر شیده ، هر حالده اولدیغی کبی بعدالانقلاب تیاتروجیلغك برحیات نو بوله‌جغی امیدنی بر ربع عصر بسله‌مشیدك. هیهات ! حالت احتضاره کتیرلمش وسنه‌لرجه زمان یرلرده ، فلاکتلر ایچنده سوروندیرلمش اولان تیاترو صنعتکارلغی هنوز جانلانه‌مادی ، بر وادیٔ ترقی‌یه کیره‌مدی . آنجق تحصیل کورمش کنجلرك بو صنعته هوس ایتملری آتی ایچون امیدلر اویاندیردی . ذاتاً هپ دلخواه آتی‌یه عائد دکلمی ؟...

مقصددن اوزاقلاشدق . تیاترو بنالرندن بحث ایدیبوردق . بك اوغلنده ناعوملك تیا-تروسی برقضای مؤسف نتیجه‌سنده یاندقدن صوکره شیمدیکی توقادلیان غازینو واوتلنك بولندیغی موقعده بر فرانسز تیاتروسی انشا ایدلمشدی . موجود تیاترولرك الك مکملی واسباب استراحتی جامع بولنانی بو ایدی . فرانسز قومپانیالرینه تماشاکاه اولان بوصحنه‌ده اون بش سنه اول یاندی ، بیتدی ، آلتنجی دائرهٔ بلدیه‌ده خدمات فوق العادهٔ بر کزیده ایفا ایلین متوفی بلاق بك حکومتك مخالفت واغبرارینه ، شهر امانتنك اصرار وتجزیه‌سنه

Digitized by Google

[*] رغماً بك اوغلنك تاكوبكنده اولان بر مزبله‌یی عمومی بر باغچه حالنه افراغ ایلمكی عزم ایلدكدن وبتون مشكلات اداره ومخالفت اولوالامره رغماً ارزوسنه موفق اولدقدن صوكره اورایه اخشاب بر تیاتروده بنا ایتدیرمشیدی .

اوده‌تون ، آت جانبازخانه‌سی اوق اوزره یاپدیریلان شیمدیكی واریه‌ته ، یرینه محتشم بر كلیسا انشا ایدلمكده بولنان اسكی قونقوردیا تیاتروسی ذكر ایدیلورسه بك اوغلنك صحنهٔ تماشایه بكزر بتون مؤسساتی یاد ایتمش اولورز استانبول طرفنده‌كی صالاشلری ایسه آلمق عادتا ـ تیاترولرك شیمدیكی حال تكاملنه نظراً ـ شینددر . صیفیه تیاترولری ایسه قاربوز سركیلرندن برر نمونه اولدیغندن بونلری یاد ایتمك بیله عیبدر . [**]

ملت كیسه‌سنه درت بیك لیرادن فضله‌سنه مال اولمش بولنان تپه باشی یازلق تیاتروسی رضوان پاشایی خیرله یاد ایتمكه بر وسیله تشكیل ایتمز . بلاق بكك همتیله اوكا خلف اولانلرك چاپوجیلغی برر ضد كامل تشكیل ایدر .

[*] شیمدی سنه‌ده بش بیك لیرا ایراد كتیرن تپه باشی باغچه‌سنی شهر امانتی ایله شورای دولتك مأذونیتی خارجنده تشكیل ایچون بعض مصارفات مبرمه‌ده بولندیغنه جزاءً بلاق بكك ایكی معاشی قطع ایدلمش . شورای دولت تاریخچه‌سنده بر نقطهٔ سیاه تشكیل ایلین بو خاطره بزی دائما محجوب ایتمكده‌در .

[**] اون كوینده امراه افندی زاده‌لرك كچن سنه انشا ایتدیردكلری تیاترو بناسنی مدح ایده بیورلردی . موجودینك اك مكمل اولمسی حسبیله بو صحنه‌یی دیكرلری میاننه داخل ایتمك ایستهمم .

تپه باشی یازلق تیاتروسی‌ده ـ مصارف فوق العاده اختیارینه رغماً ـ بكنیله‌جك بر یازلق تیاترو دكلدر .

تفصیلات آنفه‌دن آكلاشیلیوركه هنوز بزده لایقلی بر تیاترو بناسی موجود دكل . طبیعی بز پارسده‌كی بویوك اوپرا بناسی كبی یالكز مصارف انشائیه‌سی ملیونلرجه فرانقلره بالغ اولان محتشم بر تماشاخانه وجوده كتیرمكی تخیل ایده‌میز . فقط شهر امانتی بری استانبولده ودیكری بك اوغلنده هر درلو لوازم استراحتی ووسائط تكملی انشائیه‌یی حاوی ایكی بنا وجوده كتیره‌مزمی ؟ بونلرك كتیره‌جكی ایجار مصارف انشائیه‌سنی یاواش یاواش قپادیر ؛ بو كبی مؤسسات مهمه هر حالده استقراضله وجوده كله بیلیر . خلقك برازده غدای روحیسنی حاضرلاملی ، ذوقنی تطمین ایتملیدر . فقط بونلری كیمه سویلرسین ... ارباب همت هپ خیال آردنده پویان . .

(پیه‌سلر وصنعتكارلر حقنده‌كی مطالعات وتدقیقاتی كله‌جك نسخه‌لره تعلیق ایتدم . قارئلرمدن استرحام عفو ایلرم .)

آلفرد دوموسه ـ فرانسز شاعرلرندن نی اك زیاده متحسس ایدن ، متأثر ایلین آلفرد دوموسه‌یی چوق ، پك چوق تقدیر ایدرم . بزم شعرای سالفه وحاضره‌مز میاننده آكا مقیس بوله بیلمك ایچون فضولینك روحنی عبدالحق حامدك صنعت دهاسنه الحاق ایتمكله خیالاً تجسم ایتدیریله‌جك بر وجود محترم تخیل ایتملیدر . بیلمم نه‌دن . بن بونالان روحلی شاعرك نشائدینی

Digitized by Google

اوقورکن دائما متأثر اولور، قلباً آغلارم. تأثرات روحیه‌سی اوقدر درین، اودرجه مؤثردر که... اوندن متحسس اولمامق قابل اوله‌ماز.

فرانسزملتی، طوغریسی، قدرشناس. اخیراً بویوك شاعرك یوزنجی سنهٔ دوریهٔ ولادیه‌سی حلول ایتمشیدی. نه‌مطنطن مراسم تبریکیه اجرا

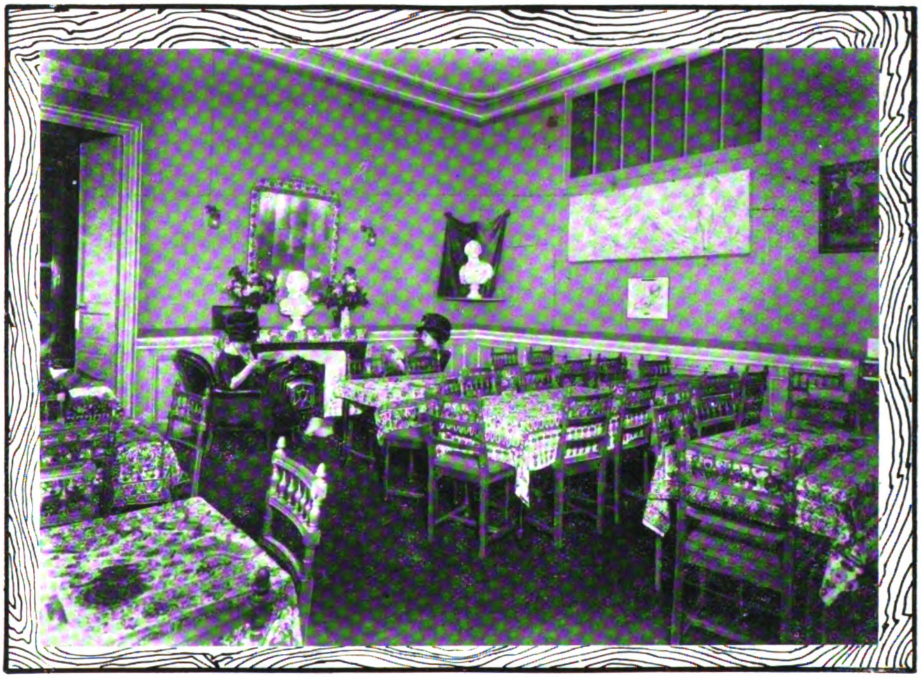

پارسده بر قادین لوقنطه‌سنك مطالعه صالونی

[بوقواوپه‌راتیف لوقنطه‌سی کنج قیزلری اوجوز لوقنطه‌لرك نتایج مؤسفهٔ صحیه‌سندن وقایه ایتمك اوزره تأسیس ایدیلمش، یالکز بر فرانقدن عبارت بر پاره ایله همان وقیزلره وارنجه‌یه قدر مکمل برتغذیٔ صحی امکانی حاصل اولمشدر.]

Salle d'étude d' un restaurant reservé au femmes à Paris.

ایدلدی. شاعرك روحنه اتحافاً نه کوزل مرثیه‌لر، نطقلر اوقوندی. بز ایسه بویوك شاعرلرمزدن برقاچنك مقبرهٔ سکوننی بیلمه‌یز. چونکه برقاچنه سهام قضا ایریشمس، باشلری جسدلرندن جدا ایدلمش. بونلر نره‌یه کومولمش. اجللریله وفات ایدنلردن بعضیسی نره‌ده مدفون. دنیا یوزنده بویوك یرادلمش، علی الاکثر عطیه وجائزه‌لرله بر حیات مذلت سورمش اولان شاعرلرمزك پراکنده وپریشان نشائد روحیه‌لرندن باشقه بر اثر حیات نمایان اولمسونمی؟!.. قیمتشناسلق بر مزیت مخصوصه‌در؛ برملت افرادینی ارتقایه سوق ایدر؛ عکسی ایسه اضمحلال آتی‌یه یاردیم ایتمش اولور.

(آلفرد دوموسه) نك یوزنجی سنهٔ دوریهٔ ولادتی مناسبتیله غزته‌لر، مجامع ادبیه حیات خصوصیه‌سنه دائر بك چوق ایضاحات ومناقب

Digitized by Google

نشر ایتدیلر. بومجموعه‌لردن برنده شاعرك ایلك اثر مطبوعی حقنده بعض معلوماته دسترس اولدم. (آلفرددوموسه) (۱۸۲۸) سنهٔ میلادیه‌سنده هنوز اون سکز یاشنده ایکن (بررؤیا) سرحه‌لی منظومه‌سنی انشاد ایتمش. فقط هنوز نامی معلوم اولمایان برشاعر نوظهورك نشیده‌سنی قبول ونشر ایده‌جك برمجموعهٔ ادبیه بوله‌مدیغندن دوستلرندن (پول فوشه) نامنده برینك وساطت ودلالت محبانه‌سنه

فکرده بر طرز نو موجود. بر بحران انشاد نظم وجوده کتیررجه‌سنه (موسه) نك اورته‌یه سوردیکی بوجرأتدن مجموعه‌نك هیئت ادبیه‌سی قورقمش. منظومه‌یی نشر ایتمزدن اول کندی مطالعهٔ مخصوصه‌لرینی درج ایتمش. مجموعه‌نك هیئت ادبیه‌سی دییورکه: « بومنظومه‌نك طرز انشاد وتلقین ایتدیکی فکر اعتباریله اولان مسئولیت ادبیه‌سنه اشتراك ایتمامك اوزره نشرینه

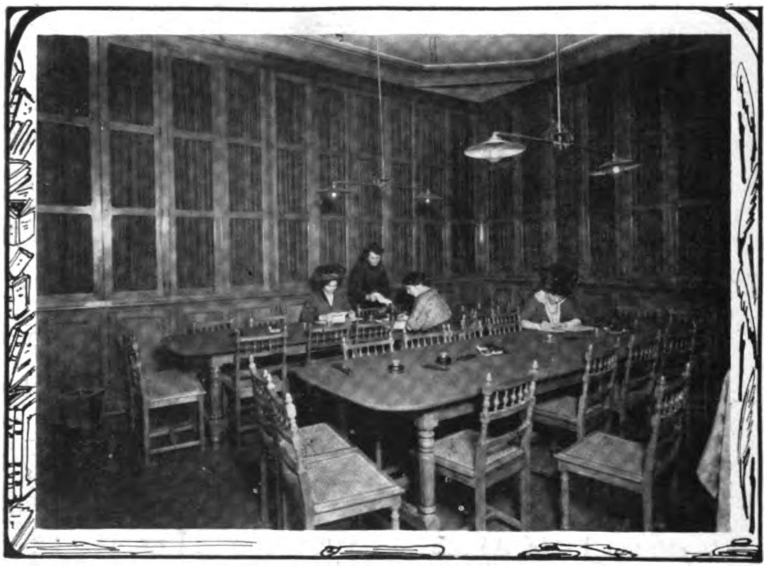

قوأوپه‌راتیف لوقنطه‌سنك کتبخانه صالونی

Bibliothèque du restaurent coopératif.

مراجعت ایتمش. اوصره‌ده فرانسه‌نك (دیژون) شهرنده (لوپورووونسیال) نامنده بر مجموعهٔ موقوته نشر ایدیلیورمش. (موسه) نك ایلك سنوح قلیسنی او مجموعهٔ ادبیه نشر ایتمش، فقط قیود احترازیه ایله. (موسه)، منظومه‌سنك طرز انشادنده اوزمانه قدر اعتیاد وقبول ایدیلن شکل وصورتك خارجنه چیقمش. شکلده برباشقه‌لق،

جرأت ایدییورز. بو، برممارسهٔ الحاندر. قارئین بر رؤیا اوقویه‌جقلر.. احتمال بورؤیا فنا برتأثیر خوابدر. انجق موسیقاردر، نشائه پیرادر. » اوزمانلر بویله قیود احتیاطیه ایله اثری غیر معروف بر مجموعهٔ ادبیه‌یه توسط ودلالت ایله قبول ایدیلن بوشاعر صاحب‌دها ایچون فرانسز ملتی هیکللر رکز ایتدی، آبده‌لر یاپدیرتدی.

Digitized by Google

یوزنجی سنهٔ دوریه‌سی ایچونده شنلکلر اجرا ایلدی. ذهی قدرشناسلقدر بو.

لکن سنه پارسی زیارت ایتدیکم زمان مفتون کمال ودهاسی اولدیغم بودرین وحزین شاعرك مزارینی کورمك مراقنه قاپلشیدم. بر کون (پرلاشه‌ز) مزارستانه کیتدم. اوراسی عادتا معمور، مزین بر بلدهٔ اموات. اولولرینك نصل معموره‌لرده دفین خاك اولدیغنی کورنلر بزم کبی مردارلقلر آره‌سنده چوریمکه محکوم براقلمش اولانلره جداً آجیرلر. نه‌در او تمیزلك، نه‌در اوزینت واحتشام!.. انسانه وله وحیرت ویرر. بوراسی قبرستان دکل، عادتا بر بلدهٔ مطرا. کاشانه‌لری وار، آغاجلری وار، مکمل یوللری وار. چیچکلری، باغبانلری موجود. جابجا آثار صنعت مرمر کتله‌لرحالنده عیون حیرته چارپار. ملیونلرجه لیرالر صانکه او مزارستان اوستنه توده بتوده سرپلمش، پارلیور. بویله کزه کزه مزارلغك شمال غربی جهتنه کیدرسه کز نظرلرکزه او معموریت وزینت ایله تماماً ضد بر منظرهٔ سفالت عکس ایدر. متأثر اولورسکز. قلباً آغلارسکز. بیقق بر دیوار ایله چورلمش، مشرف خراب بر مسجد ایله غسلخانه‌یی جامع اولان بومحل اسلام مزارلغیدر. نظر تدقیق اوکنده بو، نه أليم بر لوحهٔ عبرت تشکیل ایدییور، بیلسه‌کز! خرابه، خرابه، هپ خرابه.. پارسك تزیینات مشعشعه‌سی آره‌سنده‌ده بزه عائد اولان مقبره، محل خواب ابدی ینه خرابه... [*]

کمال یأس وتأثرله او مقبرهٔ سکون ابدی‌یی زیارت ایدرکن داماد محمود پاشا مرحومك بر قاچ سنه‌لر دفین مغفرت بولندیغی لحدی تدقیق ایتدم. قپاغك اوزرنده نشانهٔ ملیتی آکدیرر، هیچ برعلامت یوق... نه برفاتحه، نه براسم جلال. اوزرنده فرانسزجه حروفات ایله (محمود پاشا) یازیلی. بوحال بنی دهازیاده متألم ایتدی. حریت ومشروطیت حاضره‌مزك بر قربانی اولان او وجود محترمك سنه‌لرجه یاتدیغی او قبرده بر خاطرهٔ قدرشناسی اولمق اوزره بر علامت ملیه بولونماملیمیدر!

دور استبدادك مظالمنه پارسده بر نشانهٔ بر انتباه اولان اومقبرده شیمدی او وجود محترمك کمیکلری مدفون بولنمسه‌ده روح پر فتوحی او طوپراقلری لمس ایتمشدر؛ اورایه بر علامت ملیه واسلامیه ایستر...

* * *

الفرد دوموسه‌نك مزارینی عمیق بر خضوع تقید ایله تماشا ایدییوردم. بر آصمه سکود، داللرینی سنك مزارینك اوزرینه دوکیورمش

---

[*] پارسده‌کی هیئت سفارتمز بو چیرکین منظره‌یی حکومته بیلدیردیلرمی. بیلدرمدیلرمی اونی کشف ایده‌مم. چوق شکر عدلیه ناظری نجم‌الدین بکه، که پارسی صوك زیارتی اثناسنده (پرلاشه‌ز) ده‌کی مقبرهٔ اسلامی زیارتی بر وظیفهٔ دینیه وملیه بیلدی ومشهور اولان حال مؤلمی خلیفهٔ زمان‌ـ وکیلی پادشاهمزه بیلدیردی. مصارفی جیب همایوندن تسویه ایدلمك اوزره تعمیرینه ارادهٔ سنیه شرفتعلق ایتدی.

أب مشفقمزك بو عنایت دیندارانه‌سی شایان شکران وتمجیددر. فقط بز هرشیٔ حالا پادشاهمزك لطف وعنایتندنمی بکلیه‌جکز؟...

(لورد مەر دە لوندر) دنیلن لوندره یکی شهر امیننك رسم تحلیفی

Lord maire de Londres prêtant serment.

کبی دوریبور. لطیف بر سادەلك وار، محتشم، مطنطن بر قبر دکل . ناجی مرحومك:

« أنویرر بر شاعره بر نونهالك سایەسی »

مصراعی اوصرەدە خاطرمه کلدی. قارشو طرفدەکی (فلیکس فور)ك مزین واحتشام آور لحدی اوکنده شاعرك مزاری سادەلکی ایچنده، پارلایور کبی ایدی .

کندی زادهٔ طبع شاعرانەسی اولان کتابهٔ سنك مزارینی عمیق بر تأثر روحی ایله اوقودم. سنك مزارینك اوك طرفنده شو منظومهٔ پر حزن منقوش بولنیوردی:

Mes chers amis quand je mourrai
Plantez un saule au cimetière;
J' aime son feuillage éploré
La pâleur m'en est douce et chère
Et son ombre sera légère
A la terre où je dormirai .

آرقه طرفنده ایسه نشیدهٔ آتیه حك ایدلمشدی:

Rappelle - toi quand sous la froide terre
Mon cœur brisé pour toujours dormira
Rappelle - toi quand la fleur solitaire
Sur mon tombeau doucement s'ouvrira
Je ne te verrai plus, mais mon âme immortelle
Reviendra près de toi omme une suœre fidèle
Ecoute dans la nuit
Une voix qui gémit
Rappelle-toi

بوایکی کتابهٔ سنك مزاری بن ترجمه ایتمك ایستردم . فقط برشیٔ دوشوندم : بو لطیف منظومه‌لرك ترجمه‌سی کوزل بر مسابقه‌یه زمین

و وسیله تشکیل ایده‌بیلور . قارئه وقارئلرمدن فرانسزجه‌یه واقف اولانلر بو مسابقهٔ ادبیه‌یه اشتراك ایده‌بیلورلر. اڭ زیاده موفق اولانلردن ایکیسنه برر یادکار تقدیر وتشویق تقدیم ایتمگی درعهده ایدرم .

صفوت نزیهی

قارئه‌لرمدن نائله خانم افندی‌یه :

مکتوبکزی درین بر حظ وجدانی ایله اوقودم . نسوانمزك مسائل اخلاقیه اوزرینه اتعاب فکر ایلملری بزده نه بویوك امیدلر اویاندیرر بیلسه‌کز !...

سؤاللرکزه — ممکن اوله‌بیلدیکی قدر — وضوح افکارایله جواب ویره‌جکم : اخلاقیات خصوصنده مشکلپسندلکی، قابل الاجرا اوله‌میان نظریات معقده‌یی اختیار و التزام ایدنلردن دکلم .

« قیزلر هانکی رومانلری اوقومالیدر » دیه صوریبورسکز . بن رومانلری ایکی قسمه آییریرم : (١) داخل ادبیات (٢) خارج از ادبیات .

ادبیاتك دائرهٔ شموله کیره‌بیلمك مزایاسنی شامل اولان رومانلری قیزلر اوقویه‌بیلورلر . خارج ازادبیات بولنان حکایه‌لرك مطالعه‌سندن فکراً، اخلاقاً برفائده استحصالی مأمول دکلدرکه اوقونمسنه لزوم کورونسون !...

فقط بونظریهٔ قبول هیئت عمومیه‌یه عائددر. شیمدی هانکی رومانلرك ادبیاتك دائرهٔ محدوده‌سنه داخل اوله‌جغنی وهانکیلرینك خارجده قالمغه محکوم بوله‌جغنی صورارسه‌کز بونك ایچون برچوق نظریات درمیان ایدلمك لازم کلور . بونظریات ده افکاره ، مکتب ادبه کوره تخالف ایده‌بیلور . مثلا مشهور میل زولانك رومانلری — فرانسه‌ده بیله حالا حکم و تأثیرینی غائب ایتمامش اولان ظواهر بینان حیاتدن مرکب بر مسلك ادب نقطهٔ نظرنجه — قیزلر طرفندن اوقونمامغه محکوم . بوطرز تلقی کیتدکجه قوتدن دوشیبور. حیاتی بتون معایب و محاسنیله برابر طانیمق ، تدقیق ایتمك لزومی عیان اولیور. آنجق اونلری اوقورکن برحس اشتها آور ایله دکل ، فکر انتباه وتیقظ ونظر عبرت ایله اوقومالیدر . مسئله‌نك فلسفهٔ اخلاقیه‌سی ایشته بوراده‌در .

لامارتینك (غرازییلا) سنی ، مشهور (پول و ویرژینی) حکایه‌لرینی اوقودیکزمی بیلمم! بونلر فرانسز ادبیاتنك انافس آثاریندن معدوددر . قادینلره ، قیزلره اڭ مشکل پسند اخلاق اولانلر طرفندن توصیه اولنور. چونکه بونلرده تصویر ایدیلن برعشق صمیمیدر . لکه‌سز ، پروزسز ، مادیت سودادن عاری بر سرکذشت حیات. فقط حقیقت حیات بویله‌می! عالمده پول ، ویرژینی‌یه نظیر قاچ مخلوق بوله‌بیلورسکز. حالبوکه سطح ارضده بیکلرجه، یوز بیکلرجه (نانا) [*] لر موجود . اونلرك سرکذشت حیاتی دها مؤلم ، دها عبرت آمیز. آنجق اولوثیات حیاتی بوتون حقایقیله ، چیپلاقلغیله — هیچ برهوس شهوت القا ایتمکسزین —

[*] امیل زولانك بو نامله مشهور رومانینك قهرمانی آلفته بر قادین .

Digitized by Google

سرت وطوغری بر قلمله تشریح و تفصیل ایده ـ بیله جك زولا كبی بر استاذ صنعت لازم . بنم فكر واجتهادم بو نقطه‌ده مقرر : مادام كه زولا آثاری داخل دائرهٔ ادبیاتدر، قادینلر بونلری بر نظر عبرتله اوقویه بیلور . فقط (پول دوقوق)ك آثاری بوكا شبیه دكل . اون طقوزنجی عصرده فرانسه‌نك اك معروف آثار مضحكه محرری اولان مشهور (پول دوقوق) ك مؤلفات قلمیه‌سی ایشته ادبیاتك دائرهٔ شموله كیره‌مز .

چونكه بو رومانلر جریان حسیاتی راه حقیقتدن انحراف ایتدیره‌رك وادئ حظوظات و شهویاته سوق ایتمكده‌در. قادینلر ایچون بونلری اوقومقدن هیچ بر فائده ملحوظ دكلدر ؛ بلكه بالعكس . شیمدی بو مقایسه‌یی آثار قلمیهٔ ملیه‌مز اوزرینه تطبیق ایتمك ایسترسه‌ك ـ حسین رحمی بی پك زیاده تقدیر ایتدیكم و سودیكم حالده ـ بی محابا دییه بیلورم ، اونك « حكمت »نی اوقوییكز خانم قیزلر . . . . چونكه اونك مطالعه‌سی سزده انتباهات فكریه حصولنه خدمت ایدر، محاكمات اخلاقیه حصولنه یاردیمی اولور . فقط صاقین « شیپ سودی » وامثالنی نظر مطالعه‌كز اوكنه كتیرمییكز ، احتمال قلبكزك صاف امللرینی تغییر ایدر ، تیقظات شهویه حصولنه بادی اوله بیلور . بو ، سزك ایچون مضردر . بادئ فساد اخلاقدر . چونكه او صحیفه‌لری بر نظر عبرتله محاكمه ایده‌مزسكز . ظواهر وقایع، تشریح ذوقیات صاف قلبلركزده حظ شهویی دعوت ایده‌بیلور . ایشته بو نقطهٔ نظر اونلری خارج از ادبیات براقیر .

آثار ملیه‌مز ایچنده سزه هانكی رومانلری توصیه ایتمكلكم لازم كله‌جكنده براز مترددم. چونكه بو ، نازك بر مسئله‌در . فقط مادام كه صورییورسكز همشیره‌م ، بن ده سزه صافیت قلبیه‌مله مطالعاتمی یازایم :

اشخاص بزه ، وقایع طرز معاشرت و احوال محلیه‌مزه بكزه‌مامكله برابر حكایه نویسانك استاذ بلندی عشاقی زاده خالد ضیانك بوتون آثار قیمتدارینی اوقویه‌بیلورسكز . اونلرده دائما قوجاق قوجاق شعر ، درین درین فلسفه‌لر بولیرسكز . بونلر عادتا بر دمت ازهار رایحه‌داردر . اونلری ذوقله قوقلامالی ، نظر تجسسله تماشا ایتمه‌لیدر . فقط اوزرنده باران شعرك پرلانطه طرزنده شبنملری عیان اولان او كوزل چیچكلری بر بر تدقیق ایتمكه كلمز . اوزمان كوررسكز كه بونلر محصولات محلیه دكلدر . اوروپانك قاملیالری ، ازهار بهاداریدر . انتباه فكری واخلاقی ایچون دكل، ذوق شعر ایچون خالد ضیانك آثارینی اوقوییكز ، ازبرلییكز ، فقط امان او اسلوب كزین شعشعه‌داری تقلیده اوزنمییكز . . . . او زمان سزده مقلدلرینك دوشدیكی ورطهٔ تمسخره اوغرارسكز .

« خارستان وكلستان » ی اوقوییكز . تكرار علی التكرار اوقوییكز . احمد حكمت معاشرت ملیه‌مزی تدقیق ایتمش ، قادینلرك اعماق روحنه ایصال نظر ایتمش بویوك بر محررمزدر . او امضا ایله الكزه كچن هر اثری

ذوقله ، حس تدقیق ایله اوقوییکز . بزم مالمز اولان معاشر تمزی اك رقیق بر نظر خرده بینانانه ایله تدقیق ایتمش ، ساده ، ظریف بر اسلوب ایله تشریح ایلمش اك بویوك محررلرمزدن بری احمد حکمتدر . آز یازار ، فقط قیمتدار

بو ، ادبیاتك یوکسك طبقه‌لریدر . اینجی دیزمك مراقکز ایسه بر بحر عمان اولان او مؤلفات دقیقه‌یی اوقوییکز .

« سرگذشت » ایله « کوچوك شیلر » هر دائم اوقونمقله ذوق آلنان کوزل اثرلردر .

انکلتره‌ده یکی انتخابات ـ انتخابات ایشلرنده قادینلرك معاونتیله احراز اکثریته چالیشان بر انکلیز مبعوث نامزدی ایله معاون و معاونه‌لری

Derniéres élections en Angleterre — Un candidat qui essaye d'assurer la majorité sous l'appui des femmes.

یازار . ذوق آشنا قدرشناس نسوانمزك حافظه‌لرنده منقوش قالمق مزیتنی حائز مؤلفات قیمتداری مخلد قالمق استعدادینی ابراز ایدر .

« ایلول » محررینك آثار مدققانه‌سنی آکلایه‌مزسکزکه سزه توصیه‌یه جرأت ایده‌یم .

سامی پاشا زاده سزائی بك بزده رومانجیلغك حقیقی مؤسسلرندن اولمق مزیتیله قالمامش ، قیمتدار اثرلر وجوده کتیرمشدر .

حازم بك افندینك اخیراً نشر ایتدکلری حکایه‌لر تام ملی ، پارلاق اثرلردر . خانم قیزلرمزه

Digitized by Google

انتخابات اثناسنده لورد روزبه‌ری ایله میستر آسکیتك مانجستر مرکز غارینه داخل اولورکن مخالفلر طرفندن تعقیب ایدیلملری

Un groupe d'opposition poursuivant M. Asquith et Lord Roosbery, pendant les élections.

بو یولده یازلمش اثرلری توصیه ایدرم ، یوقسه باشدن باشه عشق ایله ، غرامیات ایله مملو اثرلر ـ نه‌قدر کوزل اولورسه اولسون ـ انتباهات فکریه و اخلاقیه‌یی مؤدی اوله‌ماز .

ماصال اوقومق مراقنده ایسه‌کز بوندن واز کچیکز . چونکه بونلر ذهنکزده مدهش واهمه‌لر اویاندیرمقدن بشقه بر شیئه یاراماز . ایشته اوجنائی رومانلر ، فلانلر هپ بو قسمدن معدود بولنور . فرانسه‌ده عوام خلق ایچون ، آرابه‌جیلرك ، قپوجی قادینلرك اوقوملرینه مخصوص اوله‌رق یازیلان یاوه‌لری بز حالا رومان دیه ترجمه ایدییورز و اونلری ترجمه ایدرك قارئ و قارئه‌لرمزه بلا حجاب ـ پارلاق اعلانلرله ـ تقدیم ایدییورز . بونلری اوقومیکز همشیره‌لر ، چونکه اونلر خارج از ادبیاتدر .

صس . نه

Digitized by Google

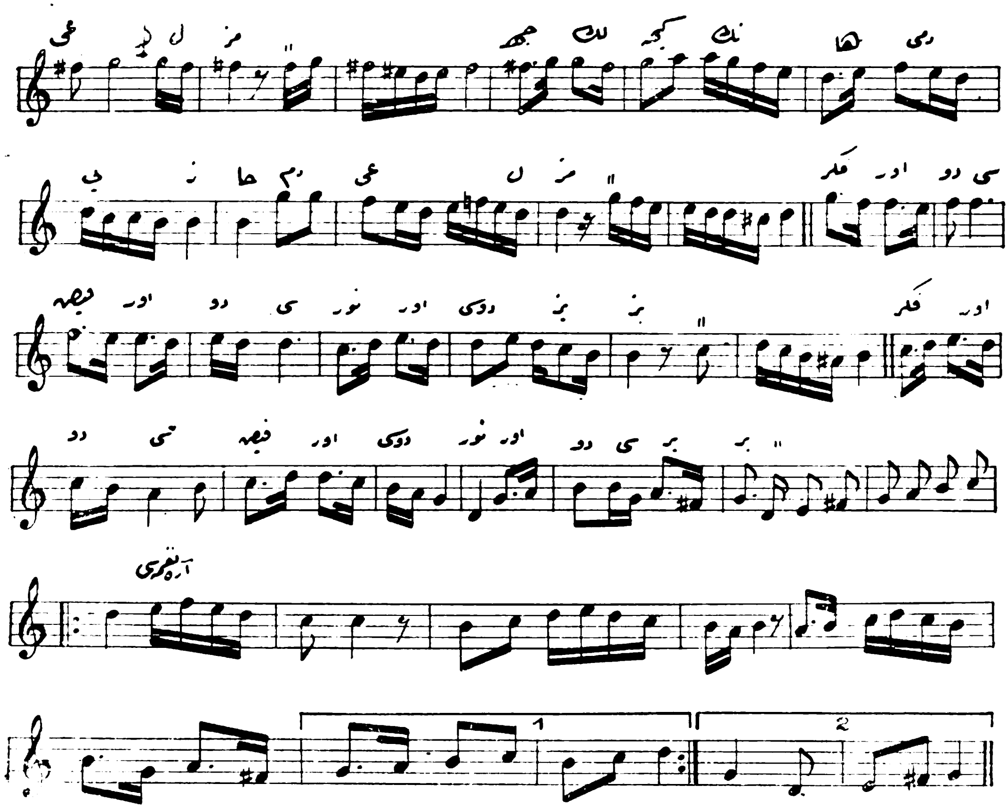

دار المعلمین مارشی

فکر اوردوسی‌یز ، مشعل عرفانله مجهز ؛
آیات حقیقت اوقونور رایتمزده .
یأسك أبدی خصمی‌یز ، امید معزز
رهبرلك ایدر مشیت ذی فکرتمزده ...
جهلك ، کیجه‌نك هادی‌یز ، خادم علمز ؛
فکراوردوسی،فیض اوردوسی،نوراوردوسی‌یز‌یز .

مشحون سحر کوزلرمز وقف تماشا :
منظورمز آفاق تکمل‌که پرأنوار ؛
مشفق وطن ، أی سینهٔ فیاض ومطرا ،
برکون سنی کوروزز مشرق افکار ...
فکراوردوسی،جهد اوردوسی،عزم اوردوسی‌یز‌یز ؛
جهلك ، کیجه‌نك هادی‌یز ، خادم علمز .

- حصار : ۲۱ تموز ، ۱۳۲٦ -

Digitized by Google

دارالمعلمین مارشی

کفته‌سی :
توفیق فکرت بك افندینك

بسته‌سی :
لیلا خانم افندینك

[مقام : راست ، اصول : نك صوفیان]

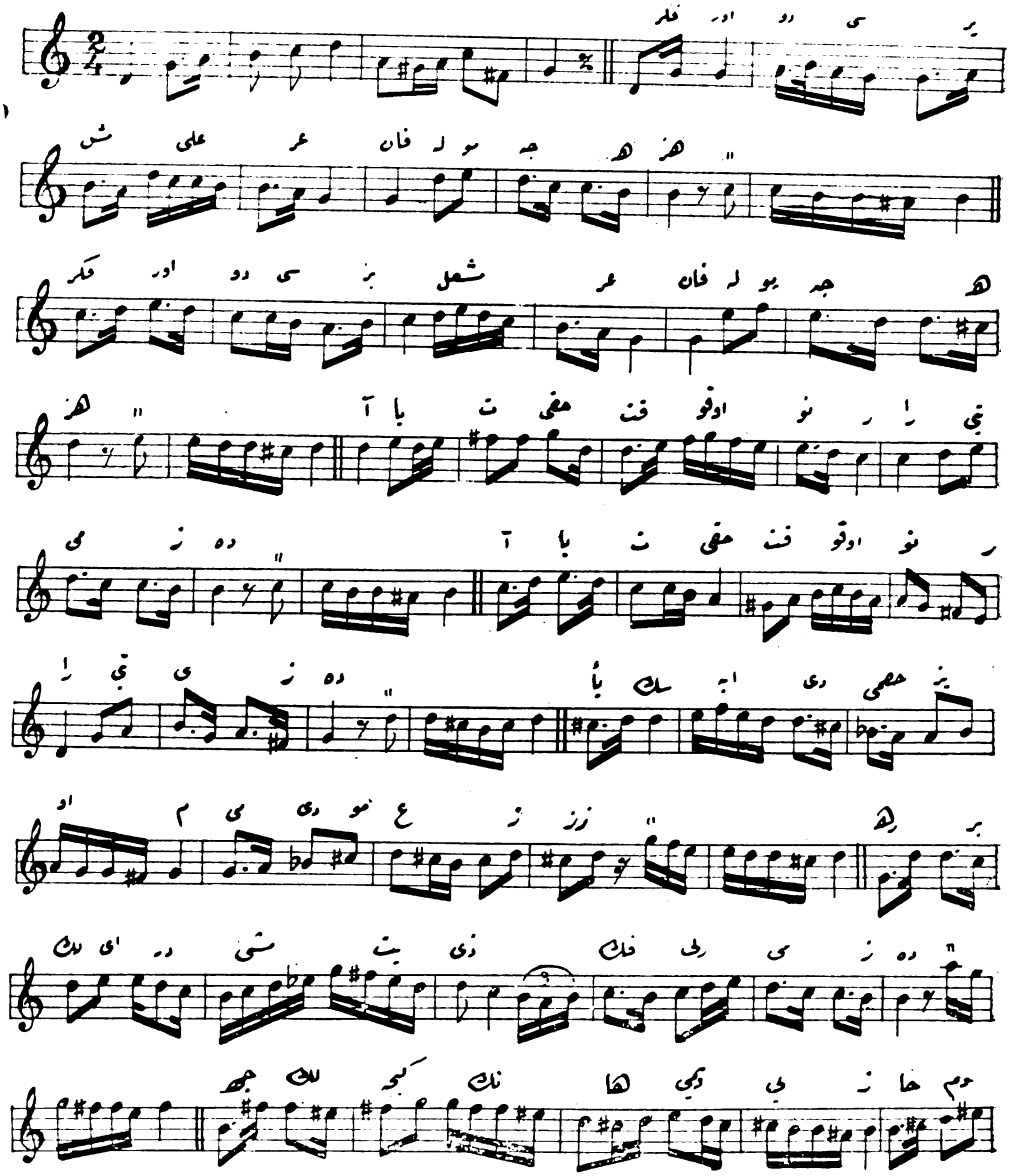

لف نیقولاییویچ تولستوی

غالبا بر آز روسچه بیلیور ، دیه اوله جق ، رسملی کتاب مدیر محترمی بکا ایفاسی مشکل بر تکلیفده بولندی : تولستوینك ترجمهٔ حالنی یازمه‌می ایسته‌دی . هرکس بیلیورکه ترجمهٔ حال ، برشخصك تاریخ حیاتیدر . تاریخ وثائقه مستند اولمازسه ، ماصال اولور . بر آدمك تاریخ حیاتی یازابیلمك ایچون ، اونك حیات مادیه و فکریه‌سنه دائر کافی وثائقه مالك اولمق لازمدر . زمانمزده تولستوی قدر افعال واحوالی مضبوط بر ایکنجی آدم دها بولمقلغك زوردر : تولستوینك آثاری ، علی الاکثر کندیسندن ، دوشنجه‌لرندن بحث ایدر . تولستوینك اواخر حیاتی ، کونی کوننه دنیله‌جك قدر ، تفصیل و تعقیب ایله مریدلری طرفندن قید اولنه کلمشدر . بناءً علیه تولستوینك ترجمهٔ حالی یازیلورکن وثائق قحطلغندن اصلا صقنتی چکلمز . لکن بو وثائقك هیچ اولمازسه برقسم مهمنی اوقومق ، تدقیق و تنقید ایتمك ، ایده بیلمك ، وبو صورتله تولستوی حقنده بر فکر شخصی حاصل

انکلتره انتخاباتی — محافظه‌کارلردن بر پارتینك انتخابات مسائلی ایله صورت اشتغالی

Un parti politique pendant les électiones.

Digitized by Google

ایتمك ، ایده بیلمك :
ایشته اصل مشکلات ..

بن، مختلف زمانلرده، تولستوینك برقاچ اثرینی اصللرندن و فرانسزجه ترجمه‌لرندن اوقومشدم. بر ده تولستوینی. ادیب، حکیم ، مصلح دین ، مقتصد صفتلریله تدقیق ایدن اوچ بش غزته مقاله‌سی ده مصادف نظرم اولمشدی. فقط تولستویه عائد یازیلان خاطراتدن

انتخابانده رقلامجیلق — چوجقلر طرفندن کزدیریلن اعلانلر
Les réclames pendant les élections.

هیچ بریسنی اوقویامادم . دیمك تولستوینك ترجمهٔ حالنی یازمق ایچون حاضرلغم یوق . بوندن باشقه ، شمدی‌یه قدر ، ادبانك ترجمهٔ حاللرینی یازمقله‌ده اصلا مشغول اولمامشم .

« — بو حالده ، مدیربکك تکلیفنی نیچون قبول ایتدیکز ؟ » دیه‌جکسکز و بونی دیمکده یردن گوکه قدر حقکز وار ... باقکز بکا جسارت ویرن نه اولدی : شمدیلك بزده بر محررك ، بر ادیبك ، بر حکیمك ترجمهٔ حالنی یازمق دیمك، حاضر یازیلمش بر ترجمهٔ حالی ترجمه ویاقوپیه ایدیویرمك دیمکدر. فرنکلر البسه‌لریمزی، قوندره‌لریمزی حاضرلادقلری کبی ، افکار- یمزی ده کسوب ، بچوب کتیره‌رك کتابجی جامکانلرینه دیزیویورلر. «ترینغ»دن حاضر قاپوت آلدیغمز کبی ، مثلا فاکه‌دنده تولستویه دائر حاضر افکار اشترا ایدیورز . منقدلریمزك بك فضله انصافلی اولانلری یالکز بر فرنکك افکاریله قانع اولمه‌یه‌رق ، برقاچ فرنکه مراجعت حسارتنده بولنورلر ؛ وصوکره هپسندن طوپلامه بر « فکر شخصی » حاصل ایدرلر... قوپیه ویا طوپلامه تنقید آرتق بزده اصول وعادت اولمشدر . مرحمت بویوروکز ، بوقدر قولای بر اصول وارکن ، آرتق مدیر بکك تکلیفی رد اولنورمی ؟

بنم ده ، ایشته یانی باشمده ، تولستویه دائر یازیلمش روسجه ایکی اثر تاریخی وتنقیدی وار : بریسی سقابچفسکی‌نك « روس ادبیات جدیده‌سی تاریخی » دیکری صوولویوفك « ل.ن. تولستوی. — حیاتی و فعالیت ادبیه‌سی.» بونلردن آلدقلریمی سزه صاتاجغم .

بر سوز دها : بنم یازیلریمده اویله بول بول عرب وعجم کلمه‌لری ، ترکیبلری ، منشیانه

Digitized by Google

جمله‌لر ، درین مطالعه‌لر ، فلان بکله‌مه‌یکز .

* * *

تولستویدن بحث آچلدیغی کوته وهوغونك درحال خاطره کلمه‌سی قابل اولاماز . کوته ، هوغو وتولستوی ، ١٩ نجی عصر میلادیده ، اوروپاسلطنت ادبیه‌سنك پادشاهلریدر . عصرك باشنده حکمدار ادبیات کوته ایدی ؛ عالم مدنیت ، بو آلمان شاعر حکیمنك هر سوزینی بر قانون مافوق البشری کبی دیکلردی . کوته‌نك وفاتیله برمدت صاحبسز قالان ادبیات تختنه ، عصرك اورته‌لرینه طوغری ، فرانسزلرك محتشم ومعظم شاعری ویقتور هوغو ، جالس اولمشدی . ویقتور هوغونك جانشینی ، هیچ شبهه یوق‌که ، « زمین روسك بویوك محرری » اولان لف نیقولاییویچ تولستویدر .

لف تولستوی ، ١٨٢٨ سنهٔ میلادیه‌سی آغستوسك ٢٨ نجی کونی والده‌سنك مالکانه‌سی اولان « یاسنایا ـ پولیونا » کوینده طوغدی .

تولستوی عائله‌سی ، ١٤ نجی عصر میلادیده روسیه‌یه هجرت ایتمش دیق Dick اقبلی بر پروسیالیدن نشأت ایدر . دیقك احفادندن پترو تولستوی ، ایمپراطور برنجی پترو زماننده ، دولت خدمتنده یارارلق کوستره‌رك ، قونت پایه‌سنی قزانمشدی . پترو تولستوی ، خارجیه مأموریتلرنده چوقجه بولندیغندن ، برمدت استانبولده روس ایلچیلکی ایتمش وبرقاچ دفعه‌یدی قوله‌یه حبس اولنمشدی .

قونت پترو تولستویدن اعتباراً ، تولستوی عائله‌سی صفوت اصالتنی محافظه‌یه پك اعتنا ایتمش ونسبجه کندیسنه کفو عد ایتدیکی عائله‌لرله ازدواج عقدندن توقی ایله‌مشدر . قونت پترو زاده‌نك حفیدی اولان لف تولستوی ، خالص براصیلزاده‌در : لفك آنه‌سی پرنسس وولقونسقایا ، باباسنك آنه‌سی پرنسس غورچاقووا ، آنه‌سنك آنه‌سی پرنسس تروبتسقایا .. بوقادینلرك منسوب اولدقلری پرنس عائله‌لری ، روسیه‌ده ایلك تأسیس حکومت ایدن ، روریك خاندانی شعبه‌لرندندر .

روس بویوك زادکان عائله‌لرینك هیئتنده حکم سورن عنعنات ، تولستویلر عائله‌سنده‌ده تماماً مرعی ایدی : روس بویوك زادکانی ، برنجی پترو زماننده صاچ وصقاللرینی کسمشلر واسکی اوزون صیرمه‌لی خلعتلرینی آتوب ، یکی ساده آلمان سترهلری کیمشلر ، اوروپادن کتیریله رتبه وعنوانلری قولایلقله قبول ایده‌رك ، چارك معیتنده ، ممالك اجنبیه سیاحتلرینه کمال خواهشله اشتراك ایله‌مشلردی ؛ ایکنجی پترو و التنجی ایوانك ضعیف حکومتلری آواننده ، غرب اصیلزادکانی کبی حق وامتیازلرینی تأمین وتوسیع ایتمك ایسته‌مشلر وحتی بر آز دها ایلری کیدوب چارك نفوذ واقتدارینی تحدیده بیله قالقشمشلردی ؛ ایکنجی قاترینه‌نك ترقیپرور وشعشعه‌دار سراینده ایسته‌دکلری قدر پارلامشلر ، فقط برنجی پاولك مظلم استبدادی بوتون روسیه‌نك اوستنه چوکدیکی زمان ، مالکانه‌لرینه چکلوب ، امور حکومتدن فراغت ایله‌مشلردی ؛ وقتاکه برنجی آلکساندرك دور سلطنتی مواعید احرارانه ایله باشلادی ، برقاچ سنه‌در ، کوشکلرنده ١٨ نجی عصر فیلسوفلرینی تتبع وفرانسه

Digitized by Google

اختلالی وقایعنی تعقیب ایله وقت کچیرمش اولان بواصیلزاده‌لر، حرکات احرارانه و ترقیپرورانه‌نك ایلك صفنده بولنمق اوزره، درحال میدان فعالیته آتلدیلر. برنجی الکساندرك صوك کونلرنده باشلایان حرکت ارتجاعیه، اوغلی نیقولا زماننده اوج کماله ایرشیرکن، بویوك اصیلزاده‌لر ینه‌باب حکومتدن چکلدیلر؛ مستبد برنجی نیقولانك تخته کچمه‌سنه ممانعت ایده‌رك برادری قسطنطینك مشروطی حکمدارلغنی، عسکره بالاستناد اعلانه چالیشان «دیقابریست»لر، بویوك عائله‌لرك کنج و پارلاق چیچکلری اولان خاصه ضابطلری ایدی؛ «دیقابریستلر» قیامی مغلوبیت قطعیه ایله نهایت بولنجه، اصیلزادکان مملکتلرینك ترقی و تجددنی، فران ماسون لوجه‌لرنده، تصوفك بی‌پایان درینلکلرنده، امور خیریه‌ده آرامه‌یه باشلامشلردی؛ بونکله برابر، برنجی نیقولانك استبدادینه کتوم فقط شدید بر مخالفتدن‌ده چکنمیورلردی. بوتون بوتفصیلاتدن اکلاشیلیورکه روسیه‌نك بویوك اصیلزاده‌لری، اکثریتله ترقی و تجدده میال، شدت و استبداددن متنفر، حریته طرفدار ایدیلر. بوعنعنه تولستوی عائله‌سنده‌ده ایجه یرلشمش ایدی. لف تولستوی باباسندن بحث ایدرکن دیورکه: «بوش وقتلرنده چوجقلرینی طوپلایه‌رق اونلره کتاب اوقوردی. تاریخ و علوم طبیعیه‌یه متعلق پك چوق کتابی واردی. بوکتابلرینی معناسیله لیبرال دنیله‌مزسه‌ده، برنجی الکساندرك صوك زمانلریله برنجی نیقولانك دور سلطنتنده، ایفای مأموریتی فکر و شانینه موافق بولمادی.»

لف تولستویك باباسی نیقولا تولستوی خاصه میرآلایی ایدی. ۱۸۱۲ - ۱۸۱۳ سفرنده (ناپولیونك روسیه سفری) بولنمش، صوکره تقاعدلکنی ایسته‌یه‌رك خدمت عسکریه‌دن چکلمشدی. نیقولا تولستوی، تقاعد اولدقدن صوکره، بورجلرینی اوده‌یه بیلمك ایچون، غایت زنکین، فقط یاشلی و چیرکین پرنسس ماریا وولقونسقایا ایله ازدواج ایتدی؛ وزوجه‌سنك مالکانه‌سی اولان «یاسنایا پولیانا»ده یشامایه باشلادی. لف تولستوی، ایشته شو ازدواجك ثمره‌لرندندر.

تولستویك آنه‌سی ماریا، مکمل تعلیم و تربیه کورمش پك مستعد برقادیندی، فقط لف هنوز ایکی یاشنده ایکن ماریا وفات ایتدیکندن اوغلنه بالطبع تأثیر تربیتکاریسی طوقونامامشدر. لفك تربیهٔ ابتدائیه‌سیله اوغراشان اوزاق اقرباسندن برقادین ایله خاله‌سی اولمشدر.

چوجق اون‌بر یاشنه قدر حیاتنی یاسنایا پولیاناده کچیردی. طقوز یاشنده ایکن باباسنی غائب ایتمشدی. اون‌بر یاشنده ایکن خاله‌سی‌ده اولدیکندن، تولستوی عائله‌سنك وصایتی، لفك ایکنجی خاله‌سی، مادام یوشقوواپه کچدی. یوشقووا، قزانده اوطوردیغی جهتله، بوتون عائله قزانه طاشندی.

اوزمانلر روس کبار عائله‌لری، اولرینه اجنبی مربی و مربیه‌لر و مدرسه طلبه‌سندن معلملر آلارق، اونلر واسطه‌سیله چوجوقلرینی تعلیم و تربیه ایتدیریرلردی. لف تولستویك

Digitized by Google

کویده ایکن بر آلمان مربیسی وبرقاچ روسجه اوکرته‌ن مدرسه طلبه‌سی واردی .

تولستوی ، چوجق‌ایکن غایت یارامازدی؛ بر آز بویودکدن صوکره ، ایی قلبی ، جوال طبیعتی ، وغریب غریب افکار وحرکاتی ایله، دیکرقرداشلرندن تمیزایتدی. افکاروافعالنده‌کی غرائبه مثال اوله‌رق بالذات تولستوی بر وقعه

درس اوطه‌سنه‌قپانوب ، یردن بش‌متر‌ویوکسک اوطه پنجره‌سندن کشف ایتدیکی اصول‌ایله اوچه‌جق اولدی . لکن یوقاری کیده‌جکنه ، امیدی خلافنده آشاغی‌یه دوشه‌رك ، آیاقلرینی اینجتدی وأوده کیلرك اودینی قوپاردی .

تولستوی حیاته یکی کیردیکی زمانلری ، بالآخره « چوجقلق » ، « مراهقلق » و

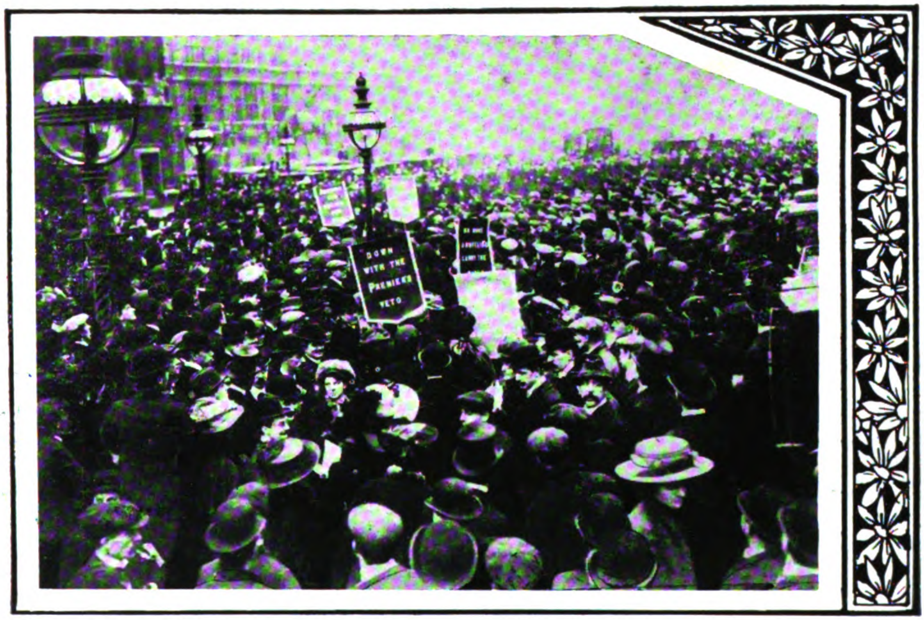

انکلیز سوفراژه‌تلرینك تجنلرده پارلمنتو دائره‌سی اوکنده اجرا ایلدکلری مهم نمایشلردن بر منظره ..
Une manifestation des suffragettes anglaises devant le parlement.

نقل ایدر : هنوز سکز یاشنده ایکن مطلقا اوچمق ایسترمش ودوشنورمش که اکر انسان چومه‌لوب اوطوریرده ایکی قولیله دیزلرینی قاورایوب صیم‌صیقی صیقارسه ، درحال اوچار؛ هم دیزلرینی صیقمه‌سنده‌کی شدتله متناسباً یوکسه‌لیر .. کوچوك تولستوی بونی دوشنمکله قالمامش ، تطبیقنه‌ده کیرشمشدر : کونك برنده

« کنجلك » عنوانلی اثرلرنده پك‌جانلی تصویر ایتمشدر . بواثرلرنده رسم ایتدیکی لوحه‌لردن ، تحلیل ایتدیکی حسلردن اکلاشیلیورکه محرر، چوجق وکنج‌ایکن‌مستعد، حیرتفزا بر حساسیت اعصابه مالك ، فقط اداره‌سی ضعیف ، برامر معین اوزرینه روح و فکرینی جمع و حصره غیرقادر ، خودپسند ، موازنه‌سز برطبیعتده ؛

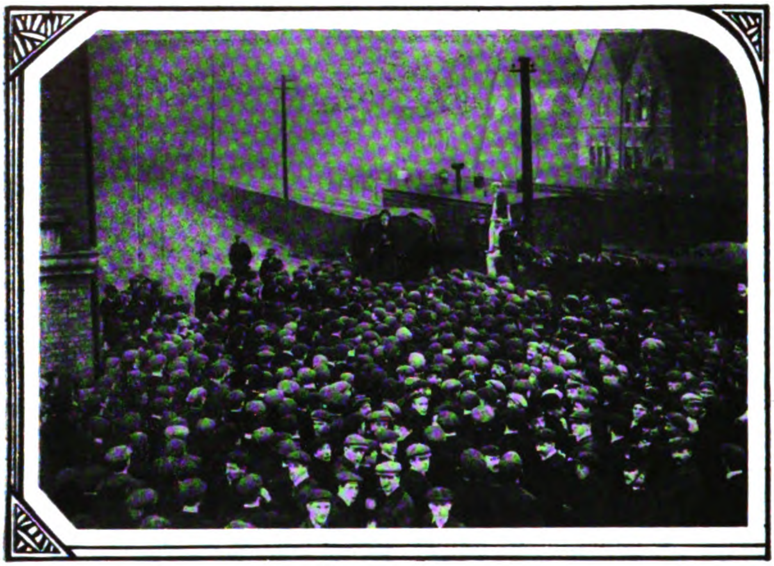

انتخاباتده مانچسترده عمله‌یه غایت هیجان انگیز نطقلر ویرمك صورتیله مظهر موفقیت اولان
برنامزدك منتخبلره نطق ایراد ایتمسی
Un candidat prononçant un discour émouvant aux ouvriers de Manchestér.

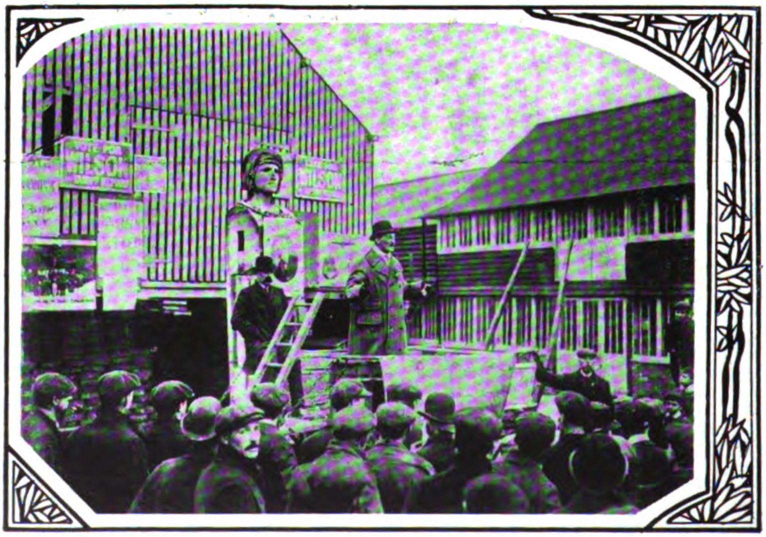

انتخابات اثناسنده لیبرال بر نامزدك سوقاقده منتخبلره نطق ایراد ایتمسی
Un candidat libéral harranguant ses électeur.

Digitized by Google

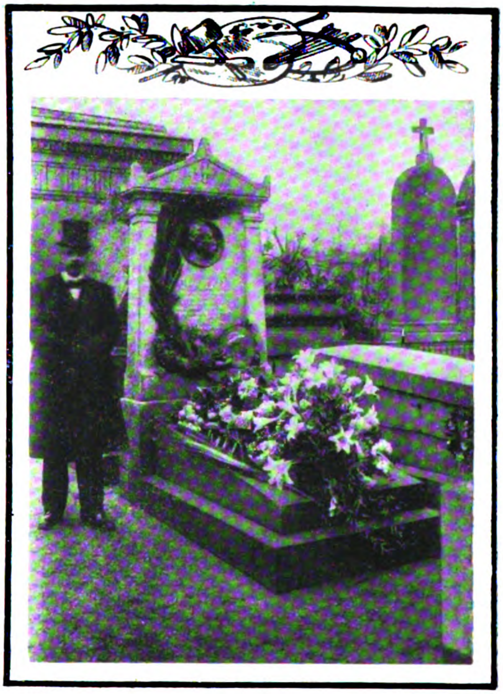

مشهور رساملردن (شاپلەن) ك اخیراً انشا اولنان مقبری
Tombeau du fameux peintre Chaplain.

فوق العاده محجوب وسریع التأثر اولدیغی حالده هر کسه کندینی بکندیرمك وهر ایشده برنجی کورنمك ایستیور . تولستوی بوتون حیاتی زهرلەین امل وحقیقت اختلافیده ، تا چوجقلغندن اعتباراً حس ایتمەیه باشلامشدر : مثلا دائما هر کسك خوشنه کیتمك ، حاضر جواب اولمق ، وقارلی کورنمکی ارزو ایدرده بر درلو بجرەمز ؛ کندیسنده بوتون آرزو واملرینی آلت اوست ایدن بر عدم اقتدار طویەرق ازیلیر ؛ یوزینك چرکینلکنه ، بورننك باصیقلغنه ، کوزلرینك اوفاقلغنەده قیزار ، بونلردن دە معذب اولور . تولستوی چوجوقلغنده بیله شاطر دکل ، مکدردر ؛ حیاتك، آماله مغایر حقایقندن مضطربدر . بو حقایقدن خلاصی آنجق خیالاتده بولور ؛ خیال اوکا برمنوم کبی تأثیر ایدەرك محیطنی ، حقایقی اونوتدیرر وتسلی بخش ایدر .

* * *

قزانده ، لف تولستوئی ، دارالفنونك السنهٔ شرقیه شعبەسنه کیردی . اوزمان هنوز اون بش یاشنده ایدی .. اون بشنجی عصرك اورتەلرنده روسیه دارالفنونلری یالکز اسماً دارالفنوندی . واقعا پر وقار معلملر ، مدبدب درس اسملری اکسیك دکلدی ؛ فقط سیاسیات واخلاق شعبەسی بدایع درسی کبی کورلتیلی کلمەلر معلملرك محدودیت فکریه وعلمیەلرینی تماماً اورتەمیوردی . برنجی

نیقولانك ادارهٔ مستبده‌سی مکاتب عالیه‌ده تجربیات عمیقه اجرا ایتمش، علوم حقیقیه‌یی «معابد علوم» دیه پهپهله‌نن بو بنالردن کلیاً طرد واخراج ایله‌مشدی. دارالفنون طلبه‌سی وقتلرینی ذوق وسفاهتله کچیرییورلردی. سوقاقلرده، میخانه‌لرده، بیره‌خانه‌لرده هر کون طلبه‌رزالتی اکسیك دکلدی. طلبه‌نك اصیلزاده‌کار قسمی سفاهتك بویله عامیانه‌سنه تنزل ایتمزلر، دها اینجه، دها زادکانجه‌سنی آرارلردی؛ باللولر، مسامره‌لر، خصوصی تیاترو اویونلری، آت یاریشلری، «موند»ه منسوب قادین محبتلری، نهایتسز دیدی قودیلر بونلرك بتون زمان تحصیللی اشغال ایدردی. طلبه اره‌سنده، چالیشانلر همان هیچ یوق کبیدی..

قونت تولستوی، ایشته بویله بر زمانده، بویله بر محیط ایچنده دارالفنون طلبه‌سی اولدی. قزانده، اسکی المان مربیسی یرینه ایکی فرانسز مربی کلمشدی. «مه سیو» سه‌ن طوما» (فرانسزلردن برینك اسمی) کنج قونته هر شیدن زیاده صالونلره مخصوص اکیلوب بوکلمه اصوللرینی اوکرتمکله مشغول اولیوردی! وصیه‌سی یوشقو وایکنجی اولان قونت ایچون دیپلوماتلق یاخود چارك یاورلکی کبی مسلکلردن هانکیسنی ترجیح ایتمك لازم کله جکنی دوشنیور وبونك ایچون هر شیدن اول کنجك Comme il faut اولمسنی ایستیوردی.

اف تولستویك، اك از رغبت ایدیلان السنهٔ شرقیه شعبه‌سنی انتخاب ایتمسی، صرف

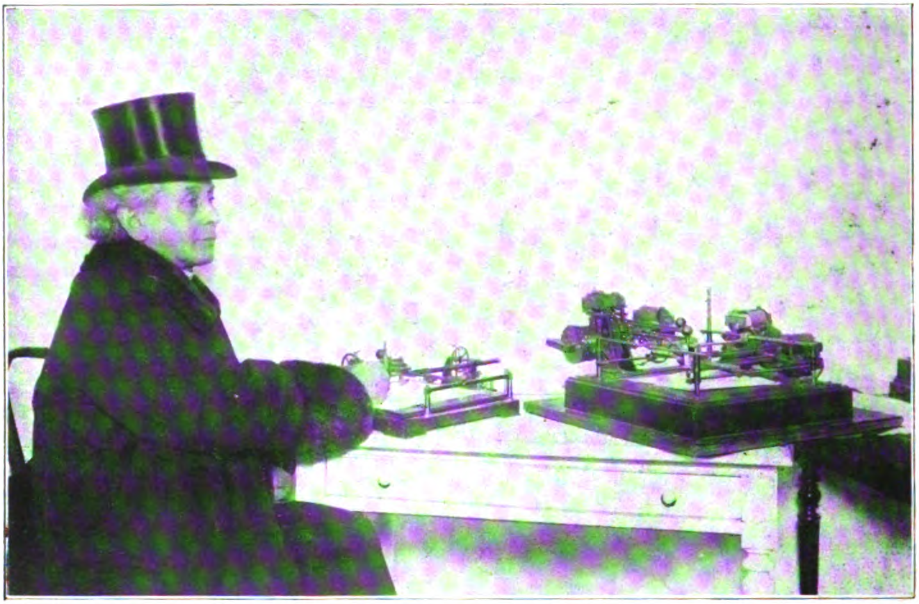

تله ئه‌مپریمور آلتنی ایجاد ایدن ایتالیا حکمتشناسلرندن معلم سره بوتانی جهازلری محتوی ماصه‌نك یاننده اوتوررکن..

M[r]. le professeur Cérébotani Physicien italien qui vient d'inventer le "Télé— imprimeur"

Digitized by Google

مرتب ارکلی آلاینك چنلرده آیاستفانوس پیشگاهنده ارامساز بولندیغی مدتجه ضابطان وافرادینه معاملات جمیلهٔ مهماننوازانه‌ده بولنه‌رق مظهر تقدیر وتشکراولان قریهٔ مذکوره‌ده مقیم جواد بك افندی

Djévad Bey qui a traité d'une façon affable et hospitalière le bataillon d'Erékli se trouvant à San-stéfno.

هر کسك یابمدیغنی یابمق ، غریب کورنمك ارزوسندن نشأت ایتمشدی؛ کندی استعدادینی، ارزوسنی تعیین ایدوب آکا کوره برمسلك انتخاب ایتمش دکلدی. شعبه‌ٔ ادبیات عربیه وتورکیه قسمنه آیریلدی. فقط جدی برسعی ایله چالیشمیوردی، ایکنجی سنه‌یه کچه‌بیلمك ایچون امتحان ویره‌مدیکندن السنه شعبه‌سندن واز کچوب حقوق شعبه‌سنه نقل ایتدی. اورا‌ده‌ده انجق ایکی سنه قدر قاله‌بیلدی، حقوق شعبه‌سنده ایکن مونتسکیونك «روح القوانینی» ایکنجی قاترینه‌نك «نظامات»ی ایله مقایسه ایتمك کبی سعی ودوام ایسته‌ین بر ایشه باشلایه‌جق قدر اشتهالی کورندیسه‌ده دالدن داله قوشان ثباتسز طبیعتی بوکا مانع اولدی. حقوق نامزدلکی رؤسی امتحانه داخل اولمق ایچون پترسبورغه کلدیکی زمان هیچ برشیٔ بیلمیوردی. بالذات تولستوی «تربیه وتعلیم» عنوانلی برمقاله‌سنده بوامتحانه نصل حاضرلندیغنی شویله اکلاتیور:

« قطعیاً برشیٔ بیلمیوردم، امتحاندن انجق برهفته اول چالیشمه‌یه باشلامشدم، هرکون، کیجه‌لری بیله اویومادن. چالیشه‌رق نهایت حقوق عادیه و حقوق جزائیه امتحانلرنده قزاندم.»

قزانك یوقاریده ایضاح ایدیلن محیطی ایچنده لف تولستویك چالیشه‌بیلمسی ذاتاً امکان خارجنده‌ایدی. دیکر اصیلزاده طلبه ایله برابر، اوده زمانی صرف اکلنجه وسفاهته؛ بالو ومسامره‌لره، اسقامبیل وقادینلره حصر ایلمشدی. بومحیط تولستویك چالیشمه‌سنه مساعد اولمامقدن ماعدا تمایلات اخلاقیه‌سی ایله‌ده اکله‌نیوردی. تولستوی «اعترافات» نده قزان حیاتندن بحث ایدرکن شویله دیور:

« اخلاقاً أیی اولمق ایستیورم دیدیکم زمانی تحقیر ایدرلردی، بکا کولرلردی؛ احتراصات خسیسه‌مه قاپیلدیغم زمانلر ایسه مدح وتشویق کوریردم.» بودورده (۱۸۴۳–۷ سنه‌لری) تولستوی، عزت نفسنك تمامیٔ تطمینی، مکمل صالون تربیه‌لی بر «موند» آدمی اولمقده آریور Comme il faut لق غایهٔ خیالیسنه أیجه قاپیلمشدر:

« کنجلکمده بن انسانلری باشلیجه ایکی قسمه آییریردم : Comme il faut اولان آدملر، Comme il ne faut pas اولان آدملر، قسم ثانی‌ده

Digitized by Google

ینه ایکی قسمه آییریلیوردی: اصیل اولانلر و عوام. Comme il faut لره احترام ایدر واونلری اقران معامله سنه لایق کورووردم. ایکنجی قسمدن اولانلره قارشـو تحقیر آمیز بر وضع آلیردم ، بکا، اونلرك وجودی شخصی تحقیر ایدییور کبی کلیردی ؛ عوام ایسه عندمده غیر موجود ایدی بن اونلری بوقه صایاردم. بجه Comme il faut لق هر شیدن اول مکمل فرانسزجه بیلمك وعلی‌الخصوص غایت أیی قونوشمقدی ؛ فنا فرانسزجه قونوشان آدم درحال بغض وعداوتمی دعوت ایدردی. Comme il faut لغك ایکنجی شرطی اعتنـا ایله تمیزلنمش بیـاض واوزون طرناقلره مالك اولمقدی . اوچنجیسی سـلام ویرمکی ، رقص ومکالمه‌یی أیی بیلمکدی ؛ دردنجیسی واك مهمی هیچ بر شیئه اهمیت ویرمه‌مك ، وسیاده ظریف و محقر بر جان صـیقنتیسی علائمی طاشیمقدی . »

« علی العـاده هر آدم کنجلکنك بر آن معینه قدر اوته یه بری یه آتلدقدن وبر سوری خطالر یاپدقدن صوکره ، نهایت حیات عمومیهٔ بشریه یه قاریشوب کندینه بر ایش انتخاب ایدر وبتون حیـاتنی او ایشـه وقف ایلر ؛ لکن Comme il faut اولان آدم بویله دکلدر . بن اختیار ، معتمد النفس ، شدید الرأی بك ، اما بك چوق آدملر طانیوردم وحالاده طانیورم که اکر اونلره اوبردنیاده : « سن کیمسك واوته ده نه یاپدك؟» دیه صوریلورسه ویره‌جکلری جواب: « je fus un homme très comme il faut » دن عبارت قالیر . بن ده ایشته بونلردن ایدم . »

لکن اعتراف اولنملیدر که تولستوینك دماغی comme il faut لق قابوغی آلتنده جدی شیلر دوشنمکدن ، فعالیتدن بوسبتون خالی قالمامشدر. تولسـتوی بو معناسز حیاتنده بیله اط افنده اولوب بیتن احوالك اکثریسـنه دقت ایدرك تحلیل وتنقید ایله اوغراشـیردی . اك چوق تنقیدینه اوغرایان دارالفنون ایله درسـلری اولمشـدی ؛ مثلا تاریخ حقنده دیوردی که : « تاریخ دیدکاری شیٔ بر سوری مصال وحکایه لرله، لزومسز وقسماً مغایر اخلاق اوته بری مجموعه‌سندن باشقه نه در ؟ قروتولوژینك معنا وفائده سی نه ؟ مدهش ایوانك برنجی ازدواجی ۱۵۵۰ سـنه سنده وقوعه کلوب دردنجی ازدواجنك ۱۵۷۲ ده اولدیغنی بیلمك کیمه ونه یه لازم ؟ « ایغر » ی درویلانلر اولدیرمش ایسـه ، اوله غ شاردیغرادك (قسطنطنیه نك) قپولرینه قالقانی آصمش ایمش ایسه بوندن بزه نه ؟..»

* * *

۱۸٤٦ سنه سنده انف تولستوی ، حقوق شـعبه سنك اوچنجی سنه امتحـاننی ویرمدن دارالفنونی ترك ایدرك، قزاندن «یاسنایا-پولیانا»یه عودت ایتدی واوراده، [۱۸۵۱]ه قدر یشادی. تولسـتوینك قزاندن عودتنه قدر بیتن حیـات مادیه وروحیه سنی نصل که «چوجقلق، مراهقلق وکنجلك » عنوانلی اثرلرندن تعقیب ایتمك قابل ایسه یاسنایا - پولیاناده بیتن بش سنه لك حیاتی ده «بکك صباحی» نام حکایه سندن مکملاً اوکرنمك ممکندر . طبیعی « چوجقلق ، مراهقلق وکنجلك » ده اولدیغی کبی « بکك صباحی » نده

Digitized by Google

دخی اصل قهرمان ، اسمی دکیشدیرلمش اولان، تولستویدر. تولستویك کویه دوندیکی هنکامده کی فکر وحسنی اکلامق ایچون « بکك صباحی » حکایه سنك قهرمانی پرنس نخلودوفی دیکلیه لم :

« حیاتمی کویه وقف ایتمك قصدیله دارالفنوندن چیقیورم ، چونکه کندی کونلرم ایچون طوغمش اولدیغمی حس ایدیورم . فنالغك کوکی ، کویلیلرك فقیر و آجیقلی حالیدر ، بوفنالغی ، انجق ، ثباتلی برسعی ایله ازاله ایتمك ممکن اوله جقدر . بنم مقدس وحقیقی وظیفه م جناب حقك بندن حسابنی صوراجغی یدی یوزکشینك (کویده کی سرفلری) سعادتحالنی تأمینه چالیشمق دکلیدر ؟ خود پرستلکم وذوق وسفاهتم اوغرنده اونلری بوقبامختار وکهیالرك کیف وشدتنه براقمق کناه دکلیدر ؟ بویله یاقین وپارلاق بروظیفه م وارایکن انسانلره فائده لی اولمق ، خیرلی ایشلر ایشلمك ایچون بشقه طرفلرده وسیله ارامه یه لزوم وارمیدر ؟ »

تولستویك کچن بویکرمی سنه لك حیاتی بودوشنجه لری ، بو امللری اصلا احضار ایله مه مشدی . مع مافیه تولستویك طلبه لکنده کویلی ایله اولان مناسبتی اویله ایلك نظرده کورلدیکی قدر ساده دکلدر ؛ مثلا « کنجلك » ك بریرنده شویله یازیور: « کویده کزینیرکن ، ایشلریله مشغول کویلی ارکك وقادینلره راست کلدیکم زمان ، اونلرك عندمده عدم موجودیتلرینه رغماً ، سببنی اکلایه مادیغم شدتلی برحس محجوبیت طویاردم و بنی کورمه ملرینی ایستردم . »

تولستوی ، کیت کیده کویلیلره اوقدر محب وحرمتکار اولدی که روس کویلیسنك اخلاق ومعیشت ایده آللرینی ، غایهٔ خیالیلرك الکیوکسکی دیه تلقی ایتمك درجه سنه ایرمشدی . کویلیدن اوتانمق حسنك کویلی یه عمیق براحترام کوسترمك حالنه تحول ایده بیلمسی ایچون، اونك برچوق انقلاب فکری وحسی کچیرمش اولمسی اقتضا ایدردی.

تولستویك بو انقلاب روحیسنده ایلك مرحله کویلینك ، تعبیر معروفیله ، « موژیق » لك دیکر انسانلر کبی انسان اولدیغنی ، اوکا قارشی ده دیکر انسانلره قارشی اولدیغی کبی ، هرکسك بر وظیفهٔ اخلاقیه سی بولندیغنی تصدیق ایتمك اولمشدر . غایت ساده وغایت ابتدائی کبی کورینه ن بو حقیقتی کشف ایچون بیله تولستویه غربك ۱۸ نجی عصر ادبیات وفلسفه سنی برخیلی اوقومش اولمق لازم کلیردی . لکن تولستویدن غیری برچوق ادملر ، غرب ادبیات وفلسفه سنی پك چوق اوقودقلری حالده بوپك ساده حقیقتی بر مدت کوره مه مشلردر ! . .

— مابعدی وار —

یوسف آقچورا

اخیراً بلغارستانده پراوادیده اجتماع ایدن اسلام معلملری قونغره‌سی
Congrés des professeurs musulmans assemblé dernièrement en Bulgarie.

Digitized by Google

كريمه يه ..

منثور شعر

سنك ايچين قلمى اليمه آلديغم زمان عصرلرك ظلم و جنايتله دولو خاطره لرى ، غدار ونابهنكام اولوملرله مالى فاجعه لرى خشين موجه لر ، خونين رشاشه لرله دماغمه چارپمغه باشلادى ..

آه ، سنك ايچين ، حياتده ايكن بيله ملك اولان اوجداً مستثنى موجوديتك ايچين پك چوق شيلر يازمق ، اون ايكى بهاردن صوكره ظالم بر صرصر تخريب ايله صولان بوكسك وانجه موجوديتكى ، روح موجوديتكى كوسترمك وياشاتمق ايستيورم .. فقط نه قدر يازيق كه مقصدمه هيچ ده موفق اولاميه جغم . . چونكه عصرلرك ظلم وجنايتله ، غدار ونابهنكام اولوملرله مالى فجيعه لرى ، وبوقلاسيك فجيعه لرك فوقنده سنك يكى فجيعهٔ افولك اويله سياه موجه لرله دماغمه چارپيور ، اويله بنى خراب ومضمحل ايديوركه هيچ برشى دوشونه ميور ، هيچ برشى حس ايده ميورم .. مفكرهم اصيل وصيجاق موجوديتكك افوليله اڭ سفيل وصوغوق برروزكارله صانكه انجماد ايتدى ..

بيليوردم .. هپمز بيليوردق .. سن بوخشين ، بوآلچاق حيات ايچين پك نازك ، پك يوكسك ايدك !.. سن دهايه ياقلاشان ذكاكله ، طبيعتك فوقنه فيرلايان روحكله ، ياشكله پك غير متناسب ومتوازن طوران بويوكلككله ، هركسه برحرمت ديندارانه القا ايله ين دهاى رقت وحساسيتكله بو دنيايه منسوب اولقدن چوق اوزاقلاشيوردك ... اوت ، معنا اوزاقدك .. دنيادن ، بزدن ، هپمزدن اوزاقدك . . بن سنده بو اوزاقلغى ، روحمده نفيس ومهيب اوچورومك هيجانلرينى دويه رق دماغمده حس ايدر ، مست اولوردم .. فقط بيلمز نه دن ، هپمزده ، خصوصيله بنده ، كيزلى ضربه لريله قلبمك اڭ اسرار انكيز بر نقطه سنى صيزلاته رق معنويتمى كميرن برشبهه واردى كه بر كون دست قدر سنى بزدن مادةً ده اوزاقلاشديره جق وهمنى ويريوردى ... اوف ، ماديت ايله معنويت بيننده كى رابطه ومناسبتك بويله برطرز ظالمانه ده تجليسى نه اليم ، نه مدهش !..

سنى قورتارمق ايچين بو دنيانك ، سنك اويوكسك روحكك هيچ برزمان ائتلاف ايتمه ديكى بو سفيل دنيانك مدنيتندن ، فننده استفاده واستعانه ايتمك ايسته ديلر .. سنك نازك ، كوربه ، قوزى وجودكده اهميتى استصغار ايديله ميه جك بر عمليهٔ جراحيه ياپديلر .. ديه بيليرم كه يالكز بو عمليهٔ جراحيه اثناسنده كوستر ديككك اعتدال ، متانت استخفافكار سنى شيمدى يه قدر دنيايه كلمش بوتون كنج قيزلرك فوقنه اصعاد ايچين كفايت أيله مشدر . اكر بو كونه قدر ياپيلان مختلف عمليات جراحيه دن ، وبو عمليات اثناسنده خسته لرك كوستردكلرى ضعف ومتانتدن باحث بر تاريخ يازيلسه ، امينم كه سن اون ايكى ياشكله ، بو تاريخك اڭ بويوك بر قهرمانى ، اڭ محتشم بر زينتى ، برشاندارى اولوردك !..

Digitized by Google

اوچ سنه هردورلو محرومیتلر ایچنده برحیات اضطراب کچیردك . . انسانیتك اك اینجه المریله متألم اولدك .. والده‌كك معقول ، فنی اهتماملرینه ، شفقتلرینه رغماً پك طاقتسوز وپرهیزلرله مالامال بوحیات الم واضطرابه تحملده کوستردیکك بویوکلره مخصوص ثبات ومتانتله جداً تمیز ایله‌دك .. لکن عملیات ماصه‌سنده ابراز ایتدیکك سکون جلادتکارانه ، تسلیمیت مردانه جهانك کلمه‌لرله بر شکل مادیته بورونمه‌سی غیر قابل اك علوی ، اك درین وحزین برشعری اولدی .. ذاتاً سن حیاتکده بدیعه‌لرله ، اینجه‌لك ویوکسکلکلرله مالی مینی مینی برشعر نفیس ایدك .. سنك محیط موجودیتکده هردم اطرافنده‌کیلری حرمتله جذب ایدن برهاله‌ٔ شعر ونور ، قوس وقزحلر سرپه‌رك تیتره‌شیردی .. فقط کیم دوشونوردی‌که وقور براغبرار ولاقیدی ایچنده عملیات ماصه‌سی اوزرینه یاتدیغك زمان‌اوممتاز ومستثنی‌وضع وسکونکله سکا عملیات یاپانلرك قلبلرینه‌ده هیچ اونوتامیه‌جقلری برشعر ، برشعر شفقت وعلویت بخش والهام ایده‌جکدك ... وصوکره افول ایلیه‌جکدك !.. سن یالکز حیاتکله دکیل ، مماتکله‌ده اطرافکی حزین ، درین شعرلره مستغرق ایتدك ، أی بویوك قیز!..

شیمدی ، بو علویت ومهابت شعریتکله ، پك سودیکك دایبکك ، دکیل سنك بویوك روحکه ، کندیسنك صمیمی المنه بیله معکس اولامایان شویازیلرنی نه‌قدر سونوك ، نه‌قدر نثر آلود بولیورسیك ، دکیلمی !...

تشرین اول ، ١٣٢٦

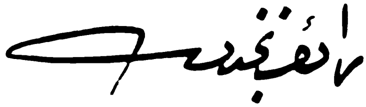

Digitized by Google

قادینلره حق

اوروپاده قادینلره حق

— ٥ —

قادینلره حقی قبول ایتمینلر

حزیران ١٩٠٤ برلین

حکیم ، ادیب ، ئهقونومیست علمادن بر چوغی ، حکومت آدملرندن ، معلملردن بیکلرجه کشیلر ، قادینلره حقی ، اساساً وقاعدةً قبول ایدییورلر : قادینه چالشمهسنده حریت ویرلمسنی ارککایچون ، اوغللری ایچون ونهایت جمعیت ایچون اقتصاداً فائدهلی ، حقوقاً لازم ، عادل ونهایت اخلاقاً مقبول کورییورلر . خلق ایچنده آز چوق دوشوننلر ، اطرافنی کورهنلرده ایستنیلان بویکیلکدن قورقیورلر . اما ، اوتهدن مبهم ، قاریشیق برسس کلیورکه ، بونك اداسنده ممنونیتسزلك وار . اونلرده دییورلر : بو کونکی حال نه ایسه ، اونی محافظه ایدیکز ؛ قادین نه ایدی ایسه ینه اویلهدر ؛ قادین نه اوبیلهجك ایدی ایسه ، اویله اولمشدر . وبوندنصو کراده اویله اولهجقدر . « قادینلره حق » علیهنده بولنان بوسسلری طوپلایوب تشریح وخلاصه ایتسهك ، کورهجکزکه ، برزمان ارککلرك اسارتدن قورتیلملری ایچون چالیشیلدیغنده : یالانجی حکیملر طرفندن حریتك علیهنه نهدرلو دلیللر کتیرلدی ایسه ، بو آدملرده عینی دلیللری تکرار ایتمك ایستیورلر .

بو اعتراضلر ، دلیللر شونلردر :

١ — « قادینك وظیفهسی اول باول قاری اولمقدر ؛ قادینك چالیشمهسی ایسه ، اونك طبیعی ، اخلاقی بورجنی ایفایه حائل اولور . قادین یارادیلدی ایسه ، اولنمك ، برارککك طرفندن آلنمق ایچون یارادیلمشدر . بر قادین باشلی باشنه کندینه ییهجك قزانه بیلیر ایسه ارتق اولنمز اولور . البته بر قادین ، اولی اولمدیغی حالده ، کندیلی امکیله کچیندکجه ، برارککه قاریده اولماز . دیمك : قادین آرتق اولنمك ایستهمیهجك واولنهمیهجکدر .

Digitized by Google

پارسده لوئی لوغران لیسه‌سنده کچن سنه اکمال تحصیل ایدرك مکاتب عالیه یه نقل ایدن
عثمانلی طلبه‌سی ایله لیسه‌ده‌کی معلملری
Professeurs et étudiants Ottomans du Lycée, “Louis le Grand„ à Paris.

بوادعالرك جوابی میداندەدر :

اولا: اولمه‌کی مدافعه ایتمك ایستین کیمسه‌لرك بو سوزلرایله اولمه‌نك شرفنی بش پاره‌یه ایندیردکلرینی‌ده ـ کچر ایکن ـ قید ایده‌لم. حقیقةً ، تعجب اولنه‌جق شی: جبرایدلمدکجه، انسانلری زورلامدقجه ازدواج‌ده اولمیه‌جق ایمش. بوقورقو معناسزدر. معترضلرك اعتراف ایتدیرمك ایسته‌دکلری ، « یالکز ذوق ایچون اولنیلمز ؛ چونکه : قادینلرك ایشی واردر ، اونلر شیمدی ایشی ترجیح ایده‌جکلردر . » جمله‌سی حقیقتدن زیاده البته برخطادر .

هم حالا بو کون بیله ، شوصنعتده ویابوصنعتده بولنان برچوق قادینلره ، بوایشلری نه‌دن اولمه‌لرینه مانع اولمیور، نه‌ایچون بوراسی براز تحقیق ایدلمك ایستنیلمیور ؟ اصل بوکا مقابل چالیشمه‌نك ازدواجه حائل اوله‌جغنی دوشونن وبوندن اورکه‌ن محافظه‌کارلر ، بو قاعده‌لری صاف طالغه‌لرندن چیقارمق زعمنده بولندقلری دینك، ترتیب دینینك بعض امرلرینه باقسه‌لر، بودها غیرتلی اولور ایدی . خرستیان عالمنده مناسترلرده قاپانان قادینلره کویا دین چالیشمه‌یی امر ایدییور . وبوچالیشمه قارشوسنده‌ده اولمه‌دن‌اونلری محروم ایلیور. بومحافظه‌کارلر، کندیلرینه خدمت ایدن خدمتجی قادینلرك عمرلرنجه قیز قالمه‌لرینی، اولمزلرایسه بوکامقابل خدمت ایدوب چالیشمه‌لرینی پك طبیعی کبی کوریرلر . خیر ، قادینه « چالیشمه حریتنی » ویرمك ایستین یکی دور بوندن اوزاقدر . او

قادینی ارکك ایله برلشدیرمه‌دن اوزاقلاشدیرمامقده‌در . بو اتهام اوکا وارد اوله‌ماز .

حقیقةً ، بونك بویله اولندیغنی کوسترمك ایچون ، قادین ایله ارککك برلشمه‌سنه یاردیم ایدن پك اسکی . قوروموز . چوروموز برانسان طویغوسی اولدیغنی سویلمك یتر بوحس؛ سوق طبیعی . مدنیت واجتماع ایله یاشامق احتیاجی قادین ایله ارککی یاقلاشدیریر . ازدواج مدافعی وقادین چالیشمه‌سنك دشمنی اولانلر ایچون بوانسان طویغوسی مهم صایلمیورمی؟ نه اولسه، قادین ینه اولنمك ایستیه‌جکدر .

ارکك . قادین قدر عائله حیاتنی سومدیکی وتقدیر ایده‌مدیکی، وینه یالکز باشنه چالیشوب کچینه‌بیله‌جکی وکچینه‌دیکی حالده . بوکونه قدر جبر ایدلمیه‌رك قولایجه اولنمکده‌در .

هم اولنمکه قارشو ، قادین کبی بسلنیلمك وکیدیرلمك مکافاتنك وعدینی آلمیور ؛ حتی بالعکس ، اوله‌جغی قادینی بسلمك و کیدیرمك بورجنی‌ده اوزرینه آلمق شرطیله اولنمکی قبول ایدییور . کندیسنده عائله حسی « قادینده‌کی عائله حسی » درجه‌سنه وارامیان ارککك بوحالی، تاریخی، قادینلرك چالیشمه‌لرنده حریت اولونجه ینه اولنمکه میل ایده‌جکلرینی البته بزه کوستره‌بیلیر .

حتی براز دها ایلری‌یه کیتمك ممکندر :

قادینك چالیشمه‌سی ، اولنماسنه مانع اولمیه‌جغندن ماعدا ، اولنمه‌سنی بلکه قولایلشدیراجقدر . قادین شیمدی دها ایی اولنه‌بیله‌جکدر . زنکین اولان بر قیزك ، عائله ایچنده بر ثروت کتیره‌جك اولان قادینك اولنمه اقبالی البته فضله‌در؛ ارککلرك کوزلری، کوکللری بورایه دها چابوق باتار . حالبوکه ، «چالیشمه حریتنده» قادینك آله‌جغی اجرت ، مالك اولدیغی ثروتك فائضی دیمکدر . بر اوسته قادینی، برصنعتکاری ، برمهارتلی قادینی قاری اوله‌رق قبول ایتمك ، برثروتی . برسرمایه‌یی آلمق، ثروت ایله ازدواج ایتمك دیمکدر . بوکون ثروتی ، سرمایه‌سی اولان قیزلرك ثروتی اولدیغی ایچون ، رد ایدلدکلری کورولمیور . بونصل کورولمزایسه ، قادینك، چالیشمق دورنده‌ده بر صنعت ومعرفت صاحبی قادینك ، مهارتی ، معرفتی ایچون ، بر ارکك طرفندن رد ایدیلدیکنی کورمیه‌جکز . ارککلر بویله قادینی ایستمك ایله آلمغه صاواشه‌جقلردر .

بویله بر قادین ابتدا ارککه دها اوجوزه کله‌جك ؛ صوکراده بویله قادین دها آز صرف ایده‌جکدر . چالیشدیغنی ، قازاندیغنی برطرفدن ییین ارککلر وقادینلر نه‌قدر ایسه ، اوته طرفده بوتون ییدکلرینی، صرف واسراف ایتدکلرینی کندی اللریله قازانمیان ارکك و قادینلر اونلردن زیاده‌در . چالیشمق قادینی تنبللك خسته‌لغندن قورتاراجق ، اونی اداره ایله صرف ایتمه‌یه آلیشدیره‌جقدر . چالیشمق مادةً انسانك کچن عمرینه بر قیمت ویرمك واو قیمتی اقتصاد ایده‌بیلمکدر . آرتق بوندن صوکرا ، هیچ برارکك ایچون کندی قاریسنك بو مزیتلرندن ممنون اولمامق الندن کلیه‌جکدر .

Digitized by Google

بوندن صوکرا ، قادینه چالیشمق حریتنی ویرمك ایستهمین اخلاق علماسنه ، قانون آدملرینه شاشمامق ممکن دکلدر . برده قانونی، قادینی چالیشمهدن منع ایدهجك صورتده یاپدقلری حالده ، اوتهده ، تجاردن برینه، برجیفتجی یه ، اهل صنعتدن برینه اولنهجککز وقت ایی ، ایچون باراداتمشدر. چالیشان قادین، چالیشمسهده حریت بولونجه ، نه چوجوق طوغورمغی ایستیهجك نهده بونك ایچون وقت بولهبیلهجکدر. قادین آرتق أنا اولمق ایستهمهجکدر و آنادە اولهمیهجقدر .

بونك جوابلریده پك چوقدر :

جمعهٔ بالا عثمانلی اتحاد و ترقی مکتبی طلبه و معلمینی

Professeurs et éudiants de l'école "Union et progrés„ à Djumaï-Bala.

چالیشقان بر قادین ألمغه باقیکز... چونکه سعادت بورادهدر...» نصیحتنی ویرمکدهدرلر. نه غریب تضادلر !

۲ — « ایکنجی درجهده قادینك وظیفهسی آنا اولمقدر ؛ قادینك چالیشمهسی ایسه، اونك بو طبیعی . اخلاقی بورجنی ایفایه مانع اولور . قادین یارادیلدی ایسه ، چوجوق طوغورمق

هر شیدن اول بورادە آنالق سوەن کیمسهلر، آنالغه پرستش ایدن بو مدافعلر اونی عادتا بر صنعت کبی ، پك یاکلش کوریورلر؛ عجباظن ایدیله بیلورمی که . آنالق اونلرك ظن ایتدیکی قدر اهمیتسز اولسون ؛ دیمك ممکنمیدرکه ، أنالق، اسارتندن ایستهلدیکی زمان قورتیلنهجق برمصیبت ، تاریخك، طبیعتك انسانه یوکلتدیکی

Digitized by Google

برصنعتدر . آنالق اولمق : بو حالده اك اشاغی بر صنعت ، ایش ایدرکه . مثلا اوردولره عسکر یتشدیرمك ایچون ودها بیلمم نه ایچون ، قادینلری یالکز بو صنعتده چالیشمغه مجبور ایتمك لازم کلسون و بو فکر ایله اونلره دیگر صنعتلری قاپامق ایجاب ایتسون ! «ستو آرت میل» انسانه حیرت ویرن بو یالانجی دلیل آلتنده ، کیزلی باشقه شیلرك صاقلی اولدیغنی آکلایه‌رق ، حدت وغضب ایله دیر ایدی :

« بن ایسترم که بر آدم چیقوب . عقلنی ، فکرینی بالتمام استعمال ایتدکدن ، ایی دوشوندکدن صوکرا ، کلوب بو نظریه‌یی بزه سویلیه‌بیلسون : قادینلرك اولمسی وچوجوق طوغورمه‌لری لازمدر . اکر قادینلر جبر ایدلمسه‌لر ، هیچ چوجق طوغورمازلر ایدی . بو حالده : چوجوق طوغورمق ایچون قادینلری جبر ایتمك لازمدر . »

آرتق ، بونك معناسزلغنی آکلامیان وارمیدر ؟

قادینلرك چالیشمه‌لرنده حریتی قبول ایتمینلرك قیاسلری آمریقاده اسیرلکی محافظه ایتمك ایستین کیمسه‌لرك باطل قیاسلرینه پك زیاده بکزییور . اونلرده دیرلر ایدی :

« پاموق ، شکر ، اکمك یتشدیرمك بزه لازم . بیاض آدملر بوکا کلمزلر ؛ سیاهلرده بزم تکلیف ایتدیکمز شرطلره واجرتلره ایشلمك ایستمیورلر . بناءً علیه ، جبر ایتمك ، اسیر کبی قوللانمق لازمدر . »

آنالق عجبا اسیرلك اوله بیله‌جکمیدر ؟ وعجبا برکون بوتون قادینلر حریتلرینی آلمق ایچون بردن بوتون آوازلرینی چیقارسه‌لر ، حکومت وجمعیت اونلری صوصدیرمق ، اونلری اسیر کبی یالکز چوجوق فابریقاتوری براقمق ایچون نه یاپاجقدر ؟ قادینه یالکز چوجوق طوغورمق صنعتنی ویروب ، باشقه هر درلو ایشی اوندن اوزاق طوتمق ، جمعیت ایچون نه بویوك بر عیب !

حاصلی ازدواج پرستشکارلرینی قاندیرمق ایچون ینه ارکك ایله قادینده یاش طوتماز ، توکنمز اسکی بر برلشمه طویغوسی اولدیغنی وهله قادینده آنالق ایچون بر احتیاج کیزلندیکنی خاطرلره کتیرملم . قانونی بابان وجمعیتك اخلاقی مستبد دستورلری ایله دوزه‌لتمك ایستین بعض فیلوسوفلر ، هم بر طرفدن جنس احتیاجنه ، هم بر طرفدن انسانك محاکمهٔ عقلیه‌سنه خدمت ایتمك ایسته‌مکده‌درلر . آنالق جنس ایله انسان آراسنده ، یاخود محاکمه ایله طویغو ، سوق طبیعی آراسنده رابطه‌در . آنالق فکر ایله یوره‌کك ، تدبیر ایله اسراف واستهلاك حیاتك برلشمه‌سی محصولیدر .

بو حالده آنالغی قانونلری ، قاعده‌لری ایله امرینه تابع قیلمق ، اسیر ایتمك ایستین جمعیتك بو جسارتنه شاشمامق ممکن دکلدر . ایستدیکی قدر چوجوق طوغور ، وجودیکی اونك امرینه براق ، صال ؛ روحکی ، یوره‌کیکی اولنمه اسارتنه فدا ایت ؛ نه ایچون ؟ آنالق وظیفه‌سنی کورمك ایچون ! صوکراده چوجقلرك کیتسون ، بردانه قالمسون ، محاربه‌لرده قیریلسونلر ، سفالتده اولسونلر ، آچ ، چیپلاق عمرلرینی توکتسونلر ، نه ایچون ؟ وطنه‌دکل ، منفعت پیشنده اشخاصك

Digitized by Google

۱۹۰۷ ده قریمده کوزلوه جمعیت خیریه‌سی طرفندن تأسیس اولنان مکتب رشدیهٔ اسلامیه‌نك معلمین ومتعلمینی
Professeurs et étudiants de l'école primaire de Guezleuvé.

Digitized by Google

احترامانه خدمت ایچون، آنالق ایله چیقار دیغنك محصولی چوروتمك، یوق ایتمك ایچون! قانونی یاپانلرك دوشونجه‌لری اولسه‌اولسه بو اوله‌بیلور.

اما خیر، آنالق یالکز آنالغکدز؛ آرتق بوحق آنانك کندیسنه براقلی. اونك ایچی کیمسه‌نك مالی اوله‌ماز. چوجق‌می طوغوره‌جق؟ اولمغه دعوت ایتمکده‌در. اسکی دوشونجه‌لری براقمق لازم، قادینی زورله آنا یاپمقدن واز کچملی. او ینه آنا اولمق ایستیه‌جکدر.

وقادین ینه آنا اوله‌بیله‌جکدر. آنا اولمق طوغورمق واوغللرینی تربیه ایتمك دیمکدر. قادین ینه طوغوره بیله‌جکدر. آنالغك منطقسز

قطب شمالی جوارنده کشفیات فنیه‌ده بولنه‌رق اخیراً فرانسه‌یه عودت ایدن شارقو هیئت سفریه‌سنه هاورده ویریلان برضیافت - اورته‌ده‌کی قادین مادام شارقو، صاغنده‌کیده زوجیدر.

Banquet offert en l'honneur de charcot qui vient d'arriver du Pole nord.
Mme, Charcot est au milieu à sa droite son époux.

کندیسی بیلور. کیمسه‌یه بونی صورمق وبونی امر ایتمك حقی ویرلمامشدر. بوقادین ایسترایمش. کندی بیلیر، بوده ایسته‌مز ایمش، ینه کندی بیلملی. لکن حیات چشمه‌سی توکنمز طالغه‌لری ایله آقفده. برکت طاشیمقده، قادینلر، کندی ایستکلری ایله محصولدار طرفداری اولمق واوکا چالیشمه یوللرینی قاپامق ایستینلر بیلملیدرلرکه، آنانك ایچی دول برکتلری ایله طولو اولمق قادین حیاتنك هپسنی آله‌ماز؛ قادینلرك چوق طوغورمه‌لرینی ایستین کیمسه‌لر بونی اعتراف ایتمکه بورجلیدرلر. کبه‌لك سببیله ایش ایشلمامك زمانلری. یالکز برقاچ هفته‌لر

Digitized by Google

سوردر . عسكرلك سببيله اركككلرك تام ايش
كوره جك وقتلرنده ايكى ، اوچ ، درت سنه
چاليشمق حياتندن اوزاقلاشديرلدقلرينى
اونوتماياليم. حمل زمانلرى بوقدر وقت طوتماز.

حاصلى قادينك، چاليشمه قاعده سى اولمديغى
حالده، دائما چاليشديغى (اما اسير كبى) وچاليشه رق
برطرفدن ده دول يتشديرديكى برحقيقتدر .
نوويقوف استهزالى بر افاده ايله ديبور :

« قادينلر دائما چاليشمقده درلر ؛ هم بو چاليشمق
پك اسكى زمانلردن بريدر . بو سببله در كه ،
يريوزنده كى نفوسك سنه ده ١٥ ميليون
درجه ده آرتديغنى كوريبورز . صوكرا ، اك
آز چوجوق طوغورانلر زنكين قادينلردر .
يعنى او قادينلردر كه ، چاليشمه نك نه ديمك
اولديغنى بيلمزلر .

چاليشان قادين ايچون ! ايلريده چوجوق
طوغوريشلك، برزمانده
اولديغندن دها زياده
قولاى اوله جغنى سويلمك ده
لازمدر . اولا حمل
زمانندن اول وصوكرا
قادينلرك محتاج اولدقلرى
استراحت ، ايشلمه مك
مدتلرى دها كوزل تعيين
ايديله جك وتطبيقلرى ده
امنيت و قطعيت آلتنه
آله جق . شيمدى بويله
بردور اسير اولان قادينلر
ايچون مرحمت اثرى
صاييلور؛ او زمان ايسه بو مدت قادينك حقى اوله جق .
ذاتاً بوكون چاليشان اركك ، قادين ايچون
هفته ده بركره بركون راحت زمانندن باشقه
سنه ده براوزونجه تعطيل يايمقده يواش يواش
عادت حالندن چيقاراق، قوتلشيور وايشليه نك
حقى اولى صاييلمغه باشلايور . البته بو حالده ،
قادينلر ايچون حمل زماننه مخصوص تعطيل
مدتى دها قولاى قبول اولنه جقدر . ارتق قادين
بو زمان چاليشمديغى حالده ، ينه ايشلمديه جك
اولان آيلغى ، اجرتى ايله وصوكرا معاونت
صندوقلرى وديكر ظهورى شبهه سز اولان ،
مؤسسه لرك ياردىملرى ايله ياشايه بيله جكدر .
يعنى بوكون خسته لق ، اختيارلق و برقضايه
اوغرامق نصل صاييلور ايسه، او زمان كبه لك ده
اويله صاييله جقدر . شيمدى فنا قضالر سببيله
ويريلن پاره ، ايديلن ياردىم او زمان « اوغورلى

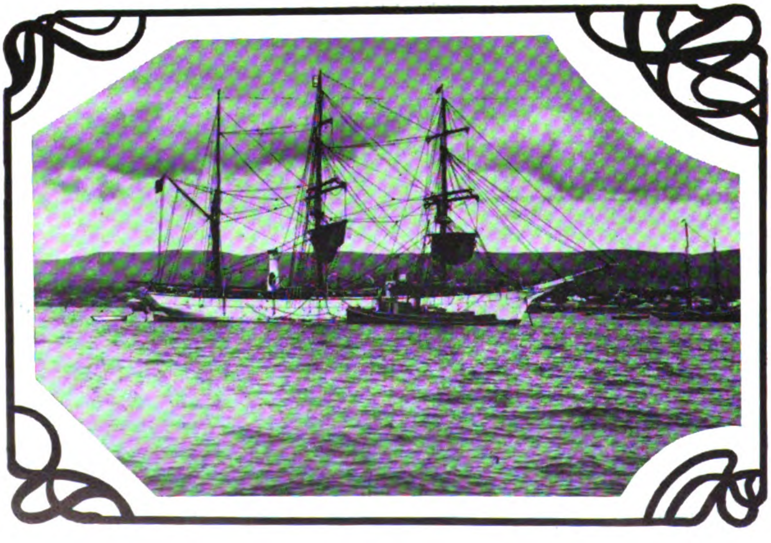

شارقو هيئت فنيه سنى حامل پورکواپا سفينه سى هاور ليماننده

Mission süentifique Charcot à bord du bateau Port Cuapa.

روسیه‌نك پارس سفیری اولوب کچنده وفات ایدن موسیو دونلیدوفك پارسده روس
کلیساسنده اجرا اولنان جنازه مراسمی
Funérailles de M. De Nélidoff, Ambassadeur de Russie à Paris.

قضا ‌ەلر سبیله ویریله جك. شبهه یوق، انسانلغك برکتی ایچون چالیشان کیمسه‌لر قادینك بو چالیشمه‌سنی ده تقدیر ایده جکلردر.

قادین طوغوردقدن صوکرا، اوغللرینی تربیه‌ده ایده‌بیله جکدر. ینه بورا‌ده‌ده خاطره کتیرملی. قادین بو کونه قدر هم چالیشمش وهم چالیشدیغی حالده، بر طرفدن ده ایی فنا ازچوق اوغللرینی بویوتمش، تربیه ایتمشدر. فقط ایلری کیدنجه کوره جکز که، چالیشان قادین ایچون اوغللرینی بویوتمك وتربیه ایتمك، بر زمانده اولدیغندن چوق زیاده قولایلاشه‌جقدر. شیمدی قادینلره اوغللرینی تربیه ایتمك ایچون برچوق طرفلردن یاردیم پیدا اولمقده‌در؛ فکر واخلاق جهتیله علم، مادی یاردیم جهتیله، جمعیت اونك ایکی بویوك یاردمجیسی اوله جقدر. حفظ صحت، طبیبلك، تربیهٔ اطفال اوکا معنوی یاردیملرده بولونور؛ جمعیتده آچدیغی چوجوق؛ بیك مکتبلری ایله یاردیم ایدر: مکتبده بولونمق چوجغك بوتون کونی آلیر؛ شبهه یوق، براز دها ایلری زمانلرده، شیمدیکی مکتبلرك بویوتمدیکی وتربیه‌سنه آلمدیغی چوق کوچوك چوجقلری، بیکلری بویوتمك وتربیه ایتمك ایچون یکی یکی مؤسسه‌لر یاپیلاجقدر. آرتق بوکونکی کبی علمك نورهدایتی اولمیه‌رق چوجوق بویوتمك دوری کچه جك. بوبیك خانه‌لرده چوجقلر البته دها کوزل باقیله جقدر.

اکر چالیشان انسانلر ایچون کونده یالکز سکز ساعت چالیشمق دستوری قبول ایدیلیر

Digitized by Google

ایسه و انسانك چالیشمسی دها کوزل ترتیب اولنور ایسه، اساساً چالیشمق ده قولایلاشه جقدر. بوندن آنا اولان کیمسه‌لرده قزانه‌جقدر.

۳ — « اوچنجی درجه‌ده قادینك وظیفه‌سی اوینك اداره‌جیسی اولمقدر، قادینك چالیشمه‌سی ایسه بوطیی بورجنه مانعدر. قادین یارادیلدی .

چالیشیر و بوکا قارشوده بللی بر اجرت آلیر .

او قادینه کانجه، بوراده زمان بللی دکلدر، اجرت سویلنیلمز . قادین حدسز حدودسز بر اطاعتی قبول ایتمشدر، قوجه‌سی‌ده بو اطاعتنه قارشو « قادینك هر درلو حیاتی احتیاجنه‌لازم

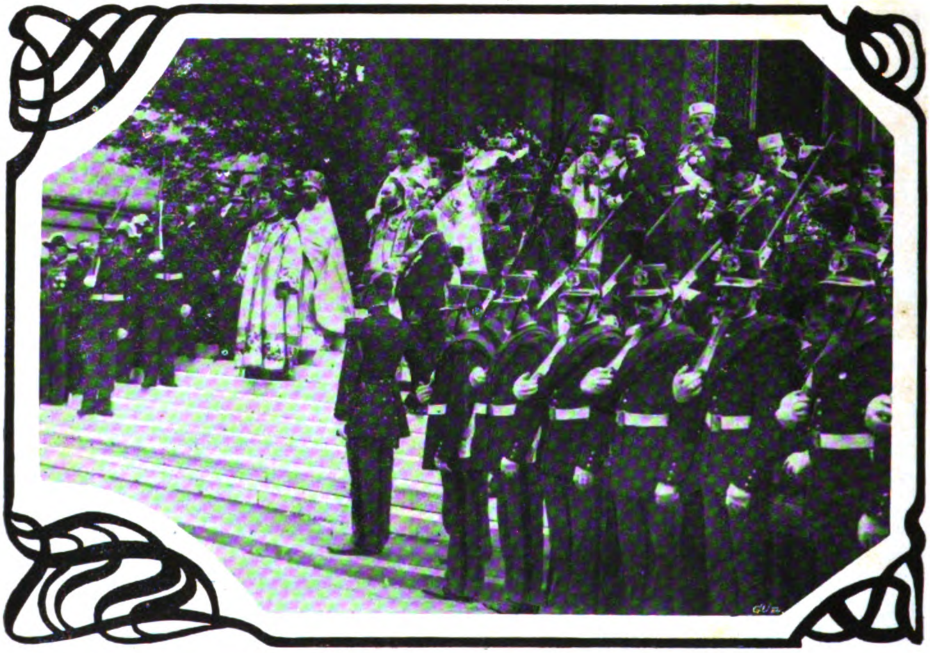

موسیو دونلیدوفك جنازه‌سنده حاضر بولنان روس غراندوقلرندن غراندوق وغراندوشس ولادمیر مراسمدن صکره عودت ایدرکن

Le Gran-duc Wladmir et sa femme retournant des funérailles de M. De Nélidoff.

ایسه ، او اداره‌سی ایچون ، اوك ایچ حیاتنه باقمق ایچون یارادیلمشدر . قادینك ایشی کوچی اوینك ایشلریدر ، اوینه خدمتدر . حتی هر مملکتك قانون مدنیلری قادینك بو ایشنی اصل چالیشمه‌دن آییریورلر . عمله ، قادین ارکك « بللی برزمان ایچون وبللی براییش ایچون »

شیلری وقت وحالنه کوره آلوب کتیرمکه بورجلیدر . »

هر شیدن اول ، بر کره قادینك اوینه خدمتی ، کرك حقوقاً کرك حدذاتنده ایشدر. عادی بر عمله‌نك ایشی کبی عملدر . بو حالده قانون قادینك اوینه خدمتنی آزچوق، عادی،

Digitized by Google

یوکسك بو خدمتی ایش کبی قبول ایتملید . قانونلرك قادینك او خدمتی عمله ایشندن آیری طوتمه‌سی حقوقاً قطعیاً یاکلشدر . هم عادی بر ایش مقاوله‌سنی ، ایکی طرفك سربست تعهدلرینی قادین طرفندن نهایت عادیجه بر اطاعت وعدی کبی قبول ایتمك و بر ایش مقاوله‌سنی بو حاله چویرمك نه‌قدر غریبدر . بو اسکی چوجقلره باقمق ، اوك بعض خدمتلرینی کورمك ایچون آلنان خدمتجی قادینلرك ، خدمتلرینه قارشو ، بر اجرت آلملریدر. قانون قادین او خدمتی بر ایش کبی صایمه‌ده دوام ایتسون ، قادینك اوده چالیشمه‌سنی بر ایش مقاوله‌نامه‌سندن دکل ، بر اطاعت وعدندن چیقارتسون . حال کندیسنی کوستریبور که ،

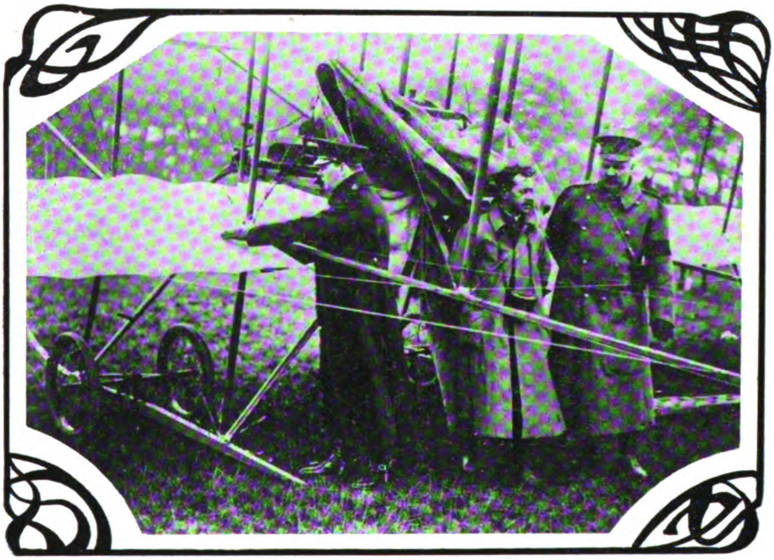

انکلیز اردوسنده ایلك دفعه اوله‌رق استعمال ایدیلمکه باشلانمش اولان و یوز باشی
ژیپك تحت اداره‌سنده بولنان عسکری بر طیاره

Un aéroplane militaire utilisé pour la premiere fois par l'armée anglaise.

اسیرلك زماننك عادتلرندن قالمه بر شی صایلمازده نه صاییلور ؟ حقیقةً ؛ اطاعت ایتمك و بوکا قارشو طویورولمق اسارت وقتلرنده کوریلن حاللردن دکلیدر ؟

حد ذاتنده‌ده قادین او خدمتنك ـ کوچوك ، بویوك ، عادی ، یوکسك ـ بر ایش اولدیغی میدانده‌در . بونك اك آچیق دلیلی آنا یرینه او ایشی‌ده حقوقاً وحد ذاتنده ایشدر .

بر کره بو قبول ایدیلسون . آرتق بوندن صوکرا ، دیمك ممکندر :

« قادین بر زمان او ایشلری ، اوینك ایچ حیاتی ایچون یارادیلمش ایدی . چونکه حال اوزمان اویله ایستیوردی ؛ بر وقت صنعت او صنعتی اولدیغندن . قادینك حیاتی‌ده او حیاتی

اولمق لازم ایدی . چالیشمق او چالیشمه‌سی اولدیغی ایچون قادین ده یالکز اوینک اداره‌جیسی ایدی . چالیشمه بو حالده قالدقجه ، اونك ایچون ده بو حالده قالمق لازم کلور .

قادین ، قادین وظیفه‌لری اونی یالکز اوه دکل ، باشقه عالملرده دعوت ایتدیکی کوندن بری ، اوقادینی حالندن چیقمشدر . آرتق بو کون قادینك حیاتی او حیاتنه منحصر صاییله‌ماز ، چونکه صنعت بر زمانکی کبی او صنعتی دکلدر . بوسببدن‌ده ، نه اولور ایسه اولسون دنیله‌رك قادین اوك اداره‌جیسی پاییله‌ماز . چونکه علی العموم چالیشمق سعی بیتی حالندن چیقمشدر . یعنی ، مادامکه قادینك چالیشه جغی دکیشمشدر ، اسکی یرینی ، باشقه یره کوتورمشدر ، قادین ده بر زمان اولدیغی ، اوتوردیغی یرده قالمامق لازمدر .

حاصلی بر زمان قادینك ایشی عائله ایشی

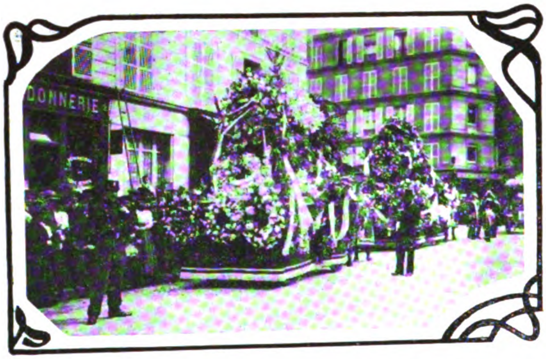

اخیراً راکب اولدیغی طیاره‌نك سقوطیله وفات ایدن طیار شهیر شاوه‌زك جنازه‌سنی نقل ایتمك اوزره احضار اولنان آرابه کلیساقپوسنده
Equipage mortuaire destinée à transporter le corps du cèlèbre aviateur Chavez.

ایدی . بوندن ماعدا بوایشی هم پك چوق و هم چوق دورلو ایدی و بو ایشلرك چوغی زراعت ایشی ایدی . انسانك مادی ، معنوی احتیاجنه لازم هر نه وار ایسه ، لباس ، اوطوریله‌جق یر ، ییمك ، ایچمك ، یتیرمك ، تربیه ایشلری ، حتی دینی ایشلری ، عدالت مسئله‌لری ، اوزمانده انسانك کندی اونده ، یاشادیغی یرنده کوریلیر ایدی ؛ بو کون ایسه بونلر باشقه‌اللره ، باشقه یرلره ، باشقه مملکتلره کچدی . یعنی او زمان چالیشمه ساده ، او چالیشمه‌سی ایدی . صنعتلرده بر برینه قاریشیق ، یاخود بر برینك ایچنده ایدی . او حیاتی ، بر انسانك اوی ، مالکانه‌سی ، طوپراغی ، تارلاسی

طیار شاوه‌زك جنازه آلایی
Funérailles de Chavez.

Digitized by Google

او قدر کنیش ایدی‌که ، دنیایی طوتا - بیلیردی. ایشته اووقت قادین‌ده اونده وَ اوی کنارنده ارکك ایله برلکده چالیشیر ایدی.

بوکون قادینك ایشی اجتماعیدر . بوندن ماعدا ، قادین ایشی اینجه‌لمش . هنر ومعرفتلی اولمشدر یعنی صناعی حاله گیرمشدر . انسانك مادی ومعنوی احتیاجنه لازم اولان لباس ، یاته‌جق یر ، ییه‌جك، ایچه‌جك، چماشیر، تربیه، دین‌وعدالت ایشلری بوکون اولرك طیشاریسنده، مالکانه‌لردن اوزاق ، هله شهر اولرینك طیشاریسنده کوریلیور. چالیشمه اودن طیشاری‌یه قوغیلمشدر . صنعتلر اینجه‌لمش ، اختصاصلر آرتمش ؛ آرتق اسکی «اوحیاتی» کوچوك کورینیور . شیمدی او اوحیاتنك یرینی همان همان بوتون عالم طوتیور . باقیکنز ، ارکك نه‌یاپمقده‌در ؟ اوکندی ایشنك آرقه‌سندن کیدییور . ایشته اوی براقدی . حقیقةً اونك چالیشماسی اجتماعیدر ، یواش یواش چالیشمه اینجه‌لشه‌رك نهایت صنایع حالنه گیرمکده‌در . بو حالده قادین نه یاپمالیدر؟ اوده ایشنك آرقه‌سندن گیتملیدر، یعنی اوده اوی براقملیدر، ایش اوی نه‌قدر برقدی ایسه اوده اودن اودرجه‌ده چیقملیدر . چونکه اونك‌ده چالیشمه‌سی اجتماعی اولملی ، اینجه‌لشه‌رك نهایت صناعی حالنه گیرملیدر . بوکون بوتون عالم چالیشیور ، قادینك برزمان کندی یاپدقلرینی یاپییور ، اوکا گیه‌جکی لباسنی ویرییور . اوطوره‌جغی اوینی یاپییور، ییه‌جکنی، ایچه‌جکنی حاضرلیور. ایصینمق ایچون لازم کلن شیلری کتیرییور، چماشیرلرینی یاپییور ، ییقییور ، عادتا ییمکنی‌ده پیشیرییور ، اوغللرینك تعلیم وتربیه‌سنده‌ده باقیور ، دین وعدالت ایشلری‌ده کوروایور . قادین بونلره قارشو برشی بورجلی دکلیدر؟ شیمدی قادین‌ده، ساده اوینك براداره‌جیسی اولدقدن صوکرا ، بونك ایله برابر جمعیتك باشقه برایشجیسی اولمغه‌ده بورجلیدر. اوده عادی برعمله اوله‌جقدر، چماشیر ییقایه‌جقدر ، یاخود بریرده مطبخ خدمتنی کوره‌جکدر، بر ره‌معلمه‌لك ایده‌جکدر، آووقاتلق، حکیملك، حاکملك مسلکنه گیره‌جکدر. اسکی او، ارککه نهایت نصل طار کلدی ایسه، قادینه‌ده اویله طار کله‌جکدر .

٤ — «قادینك چالیشمه‌سی کندیسنه بر مصیبت، فلاکت اوله‌جقدر . چونکه آرتدقجه آرتان رقابتك آغیرلغی آلتنده طایانه‌میه‌جق ازیلوب قاله‌جقدر . ایی ، کندیسنی چکندیره‌بیله‌جك براجرت آله‌میه‌جق ، سربست ، بر کیمسه‌یه تابع اولمیه‌رق، یاشایه‌میه‌جقدر. قادین حمایه‌یه محتاجدر . قادین ضعیفدر . »

ابتدا قادینك چالیشمه‌سی کندیسنه نصل بر فلاکت اوله‌جق ایمش ؟ قادینك بوکونکی حالندن دها بویوك برفلاکت خاطره کتیرمك ممکن اوله‌مدیغی ایچون . بونی‌ده اکلامق ممکن اوله‌میور . قادینلر مبارزهٔ حیاتده ایکی سپرك آلتنه صاقلانیورلر ؛ بری اولمك اسارتی ، بریده فحش رذالتی و اسارتی . اما نه اولور ایسه اولسون ، قادینلر ، ینه چالیشیورلر ، جسارت ایله - اسارت ایچنده اولدقلری حالده -

Digitized by Google

اتلرینی ایصیرتمق آجیلرینه تحمل ایدەرك کچینیورلر . چونکه ارککلر قادینلره پول ویرمیورلر، قانوناً ، صناعةً قادین چالیشمەسی قیمتی آشاغی‌یه ایندیریلیور . قادینلره یالکز برقاچ صنعته کیرمك حقی ویریلیور وبورادەده اجرتجە صیقلیور. هم قادینلره کچینەجکلری اککی چیقارمغه مانع اولیورلر وجودینك، یورەکنك راحتنی بوزیبورلر ، هم‌ده صوکرا ، قادینك چالیشمەسی کندی راحتنه مانعدر، سعادتنی ، بوزار دییەرك استهزاده ایدیبورلر . قادینه چالیشمەسی حریتی برکره ویرلمدکجه، مساوات حق قبولی اولونمدقجه ، قادینك راحت ایدەمیەجکنی مخصوص اکلامق ایستەمیورلر .

صوکرا ، قادین حمایه‌یه محتاجدر . بو احتیاجی قبول ایدەلم ، فقط قادین شیمدی‌یە قدر هیچ برپرده حمایه ایدلمامشدر . « ارکك قادینك حیاتنه لازم هر احتیاجنی حالنه کوره تسویه ایدەر » صورتنده قانونلر ایله اعلان ایدیلن قادینی حمایه نظریەسی ارککك دائما قادینی بسلمسنی وهله هرقادینك اولی اولمسنی ایجاب ایدر ایدی . بونك ایچون‌ده او حالده اولی کیمسەلر ایچون ایجابنده یاردیم ایدەجك معاونت صندوقلری وباخصوص اولی اولمیان قیزلره قوجه بولەجق بر نظارت ، بر دائره تأسیس ایتمك لازم کلور ایدی. حالبوکه قادینك چالیشماسی لازم اولدیغی اساسی قبول ایتدیکی ایچون حکومتلر قادینلر ایچون برچوق صنعتلری جمعیتك برچوق ایشلرینی اونلره منع ایتمکدەدرلر. برده قادینلر حمایه‌یه محتاجدر دنیلیور . باری بوحالده قادینلره برچوق صنایعك قاپوسی قاپاندیغنه کوره . بوضررك آجیسنی چیقاراجق، دیکر بعض صنایع‌ده نەایچون یالکز قادینلره مخصوص صاییلەرق ارککلره یاساق ایدلمیور ؟ شارل سەقرەتان دییور : « قانونلرك بو عدالتسزلکلرینی آکلامق ممکن دکل، قادینلره بر چوق صنعتلره کیرمکه مساعده ایتمیور. بوکا قارشو. قادینلره مخصوص کبی اولان وقادین صنعتی صاییلابیلن برچوق ایشلره نەایچون ارککلرك‌ده کیرمسنی منع ایتمیور ؟ » حقیقةً برکیمسەنك الندن اونك حقلرینی آلمق دیکر بر جهتدن اوکا برشیلر ویرمك ایله تلافی ایدلمدکجه عدالتسزلکدر . انسان بر شیدن محروم اولور ایسه ، اوتەده بو محرومیتنه قارشو دیکر برحقه ، بر نعمته نائل اولملیدر . یاخودده هیچ برکیمسه ایچون فرق اولماملیدر ، قادین ارکك سچیلماملیدر . باخصوص تماماً قادینلره براقیلەجق وتماماً ارککلره براقیلماسی لازم صنعتلری آییرمقده کوچدر . حق مسئلەیی ایی بیلن کیمسەلر دییورلر : « هیچ بر صنعت بولنەمز که ، طبیعتی ایله تماماً ارککلره مخصوص اولسون ویاخود تماماً قادینلره لایق اولسون» حالبوکه ، قانون ایستدیکی کبی قادینلره ؛ بو صنعته وشو صنعته کیرمکه حق ویردکدن صوکرا ، اوته کیلر ایچون ، بونلر ارککلره‌در. بورایه یاقلاشمیکز. دییور . بوحالده قادینلری حمایه ایتمك نظریەلرندن نه چیقارمق ایجاب ایدیبور ؟ یازیق ، بوکله‌دنده ، بو نظریەدنده جمعیتی کوزمزدن دوشورەجك فنا نتیجەلر

Digitized by Google

چیقیور . بوتون بو کلمه‌لر یالانجیلق، اویدورمه
شیلر ، سوز اویونی ؛ حقیقت اعتباریله‌ده
جنایت ! حقوق مدنیه‌ده‌کی حمایه‌ده ، ملتلر
آراسنده کوریلن حمایه‌نك،
یعنی قوتلی اولان، حامی دنیلن
طرفه استبداد براتی ویرن
کوزل ، الویریشلی سوزك
ونظریه‌نك ویردیکی نتیجه‌یی
ویریور : ضعیفی قوتلی‌یه
دها زیاده اسیر ایدییور .

نهایت قادین ضعیفدر
دنیلیور . قادین ضعیف
اولونجه ضعیفلره ایدیله‌جك
حمایه‌یی قادینلره‌ده ایتمك لازم کلور. قادینك بر کره
حمایه ایدلمدیکنی بیلیورز. اما قادین ضعیفمیدر؟
حقیقت اولان برشی وارایسه ، اوده ، قادین
ضعیف ایدیلیور واوکا چالیشلیور .
اسیرلره ایدیله‌جك معامله کندیلرینه ایدیلیور.
وجودلرینك بویومسنه ، عقل و فکرلرینك
کنیشلمه‌سنه یول ویریلمیور .

صوك عصر ظرفنده کوریلن تجربه‌لرده
قادینلرك نهایتسز قوتلر ایله طولو اولدقلری
آکلاشیلدی . برکره قادینلره هرشیده حریت
ویریلسون، اسیرلکلری قالقسون ، قابلیتلرینی
ایستدکلری کبی کنیشلتمه‌یه قویولسونلر، بز
اوزمان هکیم اولان قادینك نه دهشتلی بویوك تأثیری
اولدیغنی، معلم اولان قادینك چوجقلری تربیه‌ده
نه درجه قابلیت کوستردیکنی، پسیقولوغ اولان
قادینك عالمی کندی دوشونجه‌سنه رام ایتمکله
آلیشمسی سایه‌سنده نه سحرلر وجوده کتیره‌
بیله‌جکنی، آووقات قادینك نصل حقوق مدافعه
ایده‌جکنی ، ال ایشلرنده چالیشان قادینلرك
نه غریبه‌لر یاپاجقلرینی ،
نهایت زراعتده، صناعتده،
تجارتده نه انقلابلره سببیت
ویره‌جکلرینی کوره‌جکنز.
قادینلرك حیاتلرینی کوزنجه
تدقیق ایده‌نلر بو وجودلر
ایچنده بشریت ایچون ،
کیزلی قابلیت خزینه‌لری
اولدیغنی سویلیورلر. قابلیت
ایسه قوتدر . قابلیتلی
اولان کیمسه ضعیف صاییله‌ماز . هله
قادینلرك مادی ومعنوی قوتجه نشو ونمایه مستعد
اولمادقلرینی اثبات ایدن یوقدر ، اولمامشدر
واوله‌مایه‌جقدر. بو حالده دییه‌بیلیرز : نه ماضی،
نه حال ، نه استقبال قادینك ضعیف اولدیغنی
کوسترمك ایچون برلکده بزه شهادت ایتمیورلر.

برده قادینك ضعیف اولدیغنی تصدیق
ایدیلنجه اونك حقلری ضعیفلکی درجه‌سنده
اولمق لازم کلور ایدی . چونکه نهایت
نهایت ضعیف اولان کیمسه‌لرك حقلری
قانونلرجه صراحةً تعیین ایدیلور . و ینه
قانونلرجه محافظه اولنور . بو حالده قادینه ،
ضعیف اولدیغی ایچون آچیق بر ایش
براقمامق و دیکر بر صنعته کیرمك حقنی
ویرمامك، نوعما برجنایت اولمازمی؟ کوریلیور که
ارککلر بوراده ضعیفلك دوشونمدیلر، ارککلر

فرانسه مجلس مبعوثان رئیسی موسیو بریسون
M. Brisson, Président de la
chambre des députés française.

Digitized by Google

قوتلی ایسه قوتلرینی آرتدیرمق ایستدیلر ، یاخود قادینلر قوتلیدرلر ، اونلرك سلاحلرینی اللرندن زورله آلدیلر .

بزه دییورلر : قادین چالیشیر ایسه بو کندیسنه مصیبت، فلاکت اوله‌جقدر . قادین ضعیفدر . قادین حمایه‌یه محتاجدر . بزده جواب ویرییورز : « قادینك حمایه‌سی کندیسنك حقنده‌در ، قوتی چالیشمه‌سنده و سعادتی‌ده حریتنده‌در . »

٥ — « قادین چالیشیر ایسه، بو چالیشمه‌سی ارککه فنالق اوله‌جقدر . رقابت زیاده‌لشه‌جك و آرتان رقابت آلتنده ، ارکك ازیله‌جکدر . ایشنی صاتان کیمسه‌لر آرته‌جغی ایچون ، چالیشمه اجرتی‌ده آزاله‌جقدر . »

بوندن اول قادینی حمایه ایتمکی ایسترلرایدی . شیمدی‌ده ارککی دوشونمکله ، اونی حمایه‌یه چالیشیورلر . اما باقه‌لم . ارککی حمایه‌یه لزوم وارمی ؟ آرتاجق دیدکلری رقابت نه‌لره قدر واراجق ؟

قورقیلان قادین رقابتی ظن ایدلدیکندن پك آز قورقونجدر . هر شیدن اول بر کره بوراسی بللی : قادینلر ذاتاً بوندن اول چالیشدقلری کبی ، شیمدی‌ده چالیشیورلر ؛ نه‌اولور ایسه اولسون ، بر شی یاپیورلر ، بر ایش کوریورلر . یعنی ، تطبیقاتده ، فعلیاتده او قدر بر انقلاب بو قدر واولمیه‌جقدر . انقلاب نظریاتده ، حقوقده‌در .

چالیشمه‌ده سربستلکی نصیحت ایدن ئه‌قونومیستلر ایچون ، قادینلرك رقابتندن قورقیلمق عبث صاییلیور . ایی طانیلمش اولانلردن بری دییور :

« یکی طوغان بر ارکك یکی بر ایشجیدر . یعنی دیکر آدملره سوزده بر رقیبدر . اماسنه‌ده ١٥ میلیون آرتان بوتون دنیانك یکی توره‌ین ارککلری اسکی ایشجی عالمنه اللرنده سلاح اوله‌رقمی هجوم ایدییورلر ؟ یکی بر جان ، یکی بر حیات عینی زمانده یکی بر قوتدر ؛ بر قوت ایسه طوغونجه ، اکمکنی‌ده برلکده کتیریر . هر کسك اکمکی کندی قوتنده‌در . جمعیتلرك تشکیلی انسانلرك قوتلرنی آرتدیریر ، یعنی انسانك اکمکنی آرتدیریر . قادین ارکك ایله برلکده ازلدن بری طوغمش اولدیغی حالده ، حقوقاً ، اقتصاداً ارکك عالمنه صوقولمیور و جمعیتلرك تشکیلی اساسنده‌کی کیزلی فائده ، برلشمه‌دن چیقان تزاید قوت قادینلر مسئله‌یه کیرنجه ، اونودیلیور . اکر چالیشمه عالمندن اوزاقلاشدیریلان قادینلر ایچون حریت قبول ایدیلسه ، ارککلر قدر چوق اولان یکی بر عالم انسانیت ایچون قازانیلور . جمعیتك فعالیت اقتصادیه سی ، استحصال قوتی عادتا ایکی کره آرتابیلیر . استحصال آرتان یرده استهلاکده اودرجه آرتار ایسه ضررلی و قورقولی دکلدر . »

ئه‌قونومیستلرك کندیلرینه پك آچیق اولان بو دستورلرندن بر شی آکلامق ایستنیلنجه قادینلرك چالیشمسنه دشمن اولان کیمسه‌لری مثال کوسترمك لازمدر . بو آدملر بو ایضاحلری آکلامق ایسته‌میورلر وا کلامیه‌جقلردر .

حقیقةً قادینلره هر دورلو صنعته کیرمك

Digitized by Google

سربست اولونجه، بو کون ازیله ازیله چالیشدقلری آز اجرت ویرن صنعتلری براقوب یکی یکی صنعتلره قوشاجق بیکلرجه قادین کوریله جك بو کونه قدر ارککلره صیم صیقی قانونلر ایله مخصوص صاییلان ایشلره قادینلرده هجوم ایده جکلردر . اما بوکا قارشو قادین قابلیتی نشوونما بوله رق ، بو صنعتلر ایچون یکی تطبیقات علمیه قادینلر طرفندن تطبیق اولنه جق، صنایع

کورینن بو حال بلکه برایلکدر . قادین یکی ایشلره کیره جك ، بر طرفدن ده باشقه لرینه یکی ایشلر چیقاراجقدر. قادین چالیشمه سنك حریتی یکی ایشلرك میدانه چیقماسنه سبب اوله جقدر. قادینك چالیشمه حریتی سببیله ، آرتاجق ایشلردن یالکز قادین کندیسیمی فائده لنه جکدر؟ شبهه یوق ، ارکك ده بو یکی حریت دورینك ، قادین ارکك حق مدنیتنك میوه لرندن حصه سنی

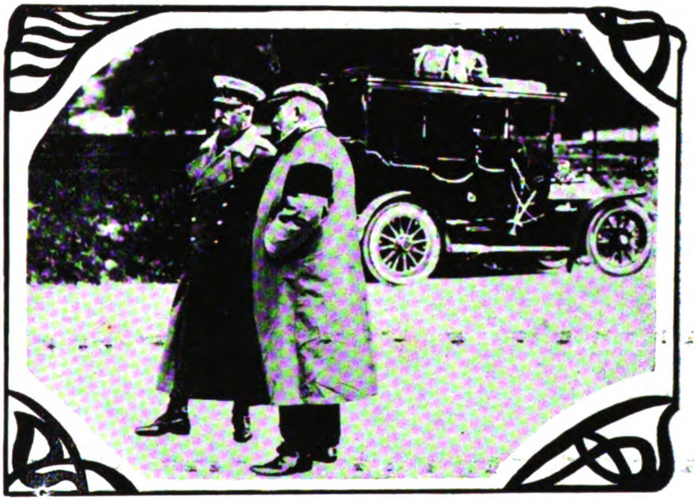

انکلتره عسکری مانوره لرنده ـ قرال ژورژك عمجه سی دوق دو قونوت
Manœuvres militaires en Angleterre — Duc de Counaught, Oncle du Roi.

قادینك اینجه مهارت صناعیه سی، بو کونکیندن دها فضله عملی معلومات ایله ایشلنه جك ونهایت چالیشمه ده باشقه بر متانت اخلاقیه ده فرق ایدیله جك در .

قادینلرك سربست هر ایشه کیره بیلملری برایش ایچون رقیبلرك عددینی زیاده لشدیره جك ایسه ده، اورته ده ایشلرك صاییسی ده ذاتاً آرتاجقدر. یعنی رقابت کسکینلشمیه جکدر. حتی فنالق کبی

آله جقدر . شیمدی قادین ارکك حر ، بر برلرینه یاردیم ایدن بر جمعیتك اعضاسی اوله جقلردر .

حقوقاً بو مسئله یی باشقه دورلو حل ایتمك ممکن اوله ماز. قادینك سربست چالشمسی اونك حقیدر . چالیشمق انسانك الك حقلی ، الك طوغری ایستك واختیاری محصولیدر . قادین ایچون چالیشمق حقی ، ارککده اولدیغی کبی،

Digitized by Google

مقدس ، مبارکدر. رقابت ایده‌جکدر، ارککی صیقاجق‌در دییه، اونی اختیارسز ایتمك، اونی اك طوغری ایستکدن محروم ایلمك اك بویوك حقسزلق ، اك بویوك کناهدر .

صانکه‌ارکك دییور: « بنم قوللرم دمیردن، آیاقلرم چلیکدن‌در . کوکسم بروولقاندر . بینم آتش ایله طولودر. بن هرشیده بوضعیف مخلوقلردن، قادینلردن اوستونم؛ مادام‌که شخصاً

اما ارکك بوکون ینه دییور : « قادینه هردرلو ایشه کیرمك مساعده ایدیلنجه. اجرت ایله چالیشانلر آرتاجق، ارکك رقیبلری زیاده‌لشه‌جك بوحالده بن عائله‌می کچندیره‌جك اجرتی بیله آلمیه‌جغم . اوزمان بن یاپملی‌یم ؟ »

عالمك حقنی طانیمیان اویله ارککه دیرز : « آرتق سن ، سنی طوغوران آناکی بسلمیه‌جکسك؛ قیز قارداشکی بسلمك یوکی‌ده

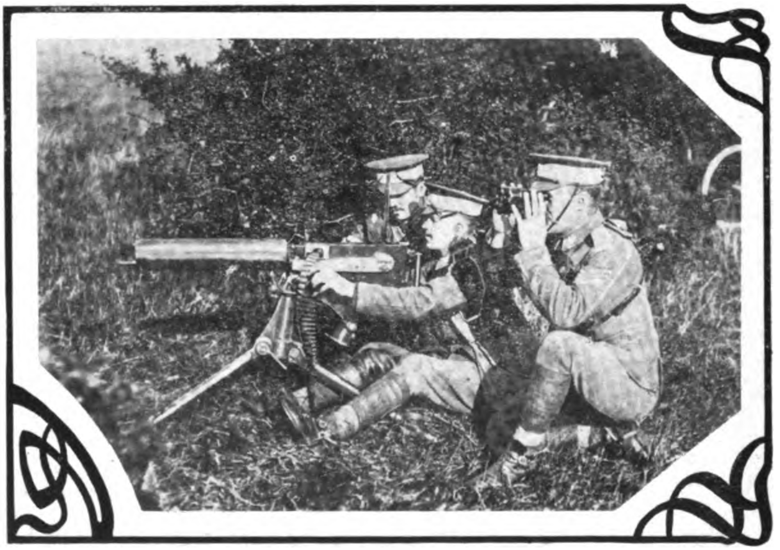

انکلتره عسکری مانوره‌لری مناظرندن
Les grandes manœuvres en Angleterre.

اوستونم بن جنسآده اوستون اولمق ایسترم. قادین چالیشماسون، قازانمسون، بونی بونی یشلمسون؛ بن و بنم کبی ارککلر بونلردن فائده‌لنه‌جکز ؛ قادین دکل ، بز عمر سوره‌جکز . » اما آرتق بودیلی قوپارمق صیراسی کلمش ، ارکك کبی قادینك‌ده حس ایدر، دوشونور بر مخلوق اولدیغی، حریتنه مالك اولمق ایجاب ایتدیکی اکلاشلمق دوری کیرمشدر.

سنك اوموزلریکه چوکمیه‌جك ؛ قارکده سندن اکمك بکلیه‌میه‌جکدر . آرتق سنك قارك ـ هر چالیشقان قادین کبی ـ کندی کندینی کچندیرمکده‌در، چونکه اوده شیمدی چالیشیور سکا رقیب چیقان بوقادین حد ذاتنده سکا یاردمجی دیمکدر . بر زمان سن یالکز بر اجرت آلیر و بونك ایله کندیکی و قاریکی

Digitized by Google

کچیندیرمکه چالیشیر ایکن شیمدی سن وقارك آیری آیری اجرت آله‌جقسکز البته بویله‌ایکی اجرت براجرتدن فضله اوله‌جقدر وارکك ایله برابر قادینی‌ده ممنون ایده‌جکدر. بو حالده ارکك قادین ایله برلشمه‌ده شیمدیکندن دها

یکی ترقیات ایله وقادینك صنعت ایچنه کیروب قادین قابلیتنی تطبیق ایتمسی ایله علی‌العموم آرته‌جقدر. استحصال آرتنجه اونی آرتدیران چالیشمه قوتنك حقی‌ده شبهه‌سز آرته‌جقدر. بالخاصه استحصالده هرکسك حقی کوندن کونه

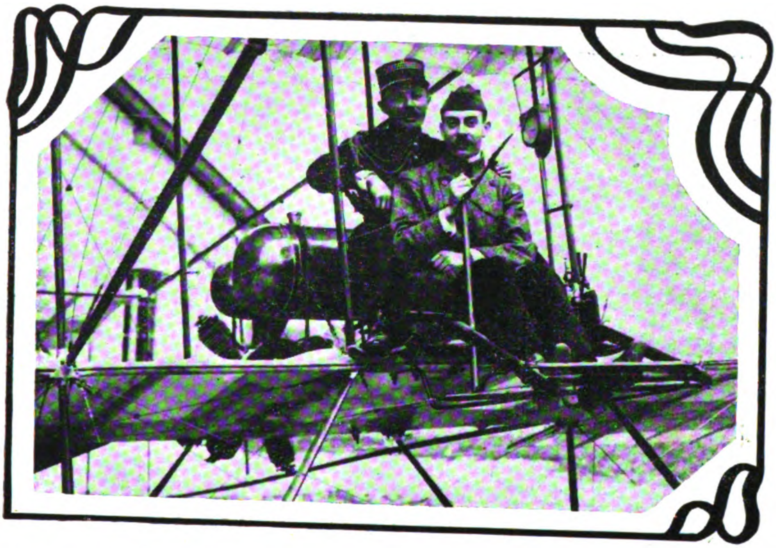

فرانسه‌نك عسکری طیاره‌لرندن بری - ایکی فرانسز ضابطی طرفندن اداره ایدیلان وشالون ایله ونسان آره‌سنده‌کی ۱۶۰ کیلومترو مسافه‌یی قطع ایدن بر طیاره ایله ضابطلر

Les officiers français, M. M. Marconnet et Féquant qui ont parcouru 160 kilomètres en aéroplane et en une seule traite.

فضله فائده‌لر کوره‌جك واولنمیکی کندی ایستدیکی ایله ایسته‌یه‌جکدر.

نهایت قادینك رقابتی حریت اوزرنده ارکك اجرتنی اشاغی‌یه ایندیره‌جکمی، ایندیرمیه‌جکمی؟ بوکا قطعی اوله‌رق، ایندیرمیه‌جك دیمك ممکندر. حتی بلکه یوکسله‌جکدر. اجرت استحصالده عمله‌نك حقیدر. استحصال

دها عدالتله تقسیم ایدیله‌جکی و استحصالك آرته‌جغی‌ده معلوم بولندیغی ایچون اجرتك‌ده یوکسلمسی قطعی برشیدر. هم ارکك وهم قادین اجرتی یوکسله‌جکدر. یعنی بوعمله‌نك چالیشمه‌لری دها ایی ثمره‌لر ویره‌جکدر دیمکله بردر.

صوکرا بورداده اونودولمیه‌جق برشی وار ایسه اوده بودر: بوکون قادین چالیشمه‌سی

Digitized by Google

ارککك ایشنك قیمتنی اشالاتمقده، ارککك اجرتنی ایندیرمکده‌در . چونکه قادینلرك بوکونکی

بوحال قادینك اسیرلکی نتیجه‌سیدر . ارککلر یالکز کندیلرینی دوشوندکجه اونلره‌ده راحت یوقدر ؛ قادینلری اسیرلکلرندن قورتارملی ، ارککلرده اوزمان دها سربست اوله‌جقلردر .

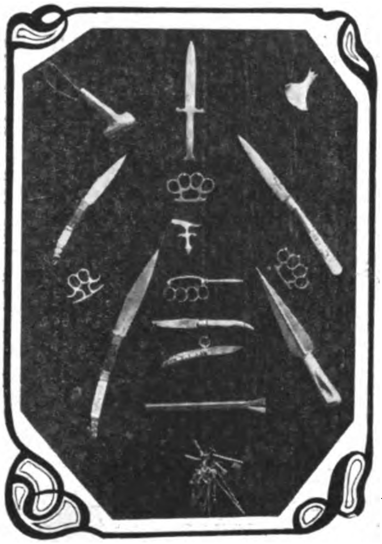

پارسده آپاش نامیله معروف خرسزلرك استعمال ایده‌کلدکلری اسلحه و آلات و ادوات جارحه قوللکسیونی !

Une collection des armes et outils des apaches parisiens.

چالیشمه‌لری تضییق آلتنده‌در ، سربست دکلدر . سربست وطبیعی قادین چالیشمه‌سنده بویله تأثیر کورولمدکدن ماعدا بلکه عکسی کوریله‌جکدر . یعنی ارککلر قادینلری اسیر کبی قوللانمق ایستدکلرندن کندیلرینك اجرتی‌ده اشاغی‌یه غیرطبیعی اوله‌رق ایندیرتمکده‌درلر .

دستور اوله‌رق دینلور : «چالیشمه‌یی قیمتلندیریکز ، هرکسك چالیشمه‌سنی تأمین ایدیکز ، اینی ، یوکسك اجرت آله‌جقسکز ، اسیرلکی قالدیریکز ، کندیکزده حر اوله‌جقسکز ؛ ویریکز ، صوکرا سزده حصه‌کزی آله‌جقسکز . »

ارطغرل اوغلی

خطور

عضويتك اك يوكسك مرتبه‌سنى اشغال ايدن بشريتك بوتون عضويات ذى‌حيات آره‌سنده مرتبهٔ تكمله اك زياده واصل اولمش خصائص معنويه‌سندن برى‌ده ، شبهه‌سز ، ذكادر .

ذكا ، منبعنى اعماق مغزدن اخذ و اقتباس ايدن بو تجليات عقليه كرك بشر فصيله‌سنك محافظهٔ جنس و نسل ايچون استعمال ايتديكى قوا ووسائطدن عبارت اولمق ، كرك تكامل بشريتك اك مهم عامللرندن برينى تشكيل ايتمك جهتيله بو فصيله‌يى كنديسنه متقارب اولان مادونندهكى فصيله‌دن تفريق وتمييز ايدر ، بشرك عضويات سائره‌دن شكلاً ومادةً ارائه ايتديكى فروق واختلافاتك قسم غير مرئى ومعنويسنى تشكيل ايدر .

تدقيق اولنورسه كوريلوكه هر هانكى بر عضويتك ادامهٔ جنس وحيات ايده بيلمسى بهمه حال محيط مستوعبى ايله تطابق ايتمسنه توقف ايدر . بو تطابق كيفيتى ايسه برطرفدن كنديسنى احاطه ، اكا لا ينقطع هجوم ايدن مؤثرات محيطيه‌يه غلبه ايچون وسائط لازمه استعمال ايتمك ، ديكر طرفدنده محافظهٔ حيات و نسل ايچون او محيط داخلنده اقتحامى ضرورى اولان مشكلاته غلبه ايتمك اوزره مادى ومعنوى قوتلر صرف ايلمك صورتيله تجلى ايدر . ايشته بشرك بو مقصدى استحصال ايچون مجهز اولديغى آلات و جهازلرك برينده بو خصيصهٔ ذكائيه وعقليه‌سى تشكيل ايديور . بو سايه‌ده‌دركه بشر مقر وحوش اولان اورمانلرده ، ايصسز باديه‌لرده ، هول انكيز واديلرده ، تحملگداز جوديه‌لرده كنديني محيطنه تطابق ايتديره بيلمشدر .

فقط تعميق تدقيقات ايديلورسه كوريلوركه عضويتك اك سفلى طبقه‌سنى اشغال ايدن نفيعيه‌لرده بيله عضويات ذى‌حيات ابتدائى بر ذكايه

مالك اولدقلرینی ارائه ایده‌جك درجه‌ده کندیلرینی متبدل ومتلون محیطلرینه تطابق ایتدیریورلر .

بو حادثه پك اسكی زمانلردن بری معلوم ایدی . فقط بوكا ، حیوانلرده‌كی بو خصیصه‌یه ذكا نامی ویرلمیه‌رك « سوق طبیعی » تسمیه ایدیلیور ، حیوانله برابر خلق اولنمش تبدله تكامله غیر تابع بر طاقم اوصاف ثابته نظریله تلقی ایدیلیوردی. ترقیات علمیه بونك اساسسزلغنی اثبات ایتدی . « داروین » ك شاكردی « رومانس » ك « حیوانلرده تكامل دماغی » نام اثرنده ایضاح ایتدیكی اوزره حیوانلرده سوق طبیعی هر كون تبدل ایدیور ، وبو صورتله حیوانك جنسنده ارثی بر طاقم عادتلر تشكیل ایدیور . بو ایكی عالمه نظراً بو صورتله توارث ایدیلن عادتلر ایكی مختلف منبعدن تركب ایدر : برنجیلری اك مهم و الزم یعنی محافظهٔ جنسه مخصوص اولان سوائق اولیه‌در كه مبادیده معین وقطعی بر غایه‌یه مصروف دكل ایكن جنس حیوانی طرفندن فائده‌لی كوریله‌رك اصطفای طبیعی اثریله حفظ وقبول ایدلمش اولانلردر . سوائق ثانیه ایسه سوائق اولیه‌ده یاواش یاواش اجرا ایدیلن تعدیلات نتیجه‌سیدر كه بونلر مبادیده بر اعتیاد ذكائی اثریله تحصل ایتدكدن صكره عین فعلك هردم تكرریله كندیلكندن عقل ایدر بر شكل وهیئته كیرمشدر . مثلا یابان آریسنك (سفكس) دنیلن بر جنسی واردركه بونلر سرفه‌لرینی تغذیه‌یه مخصوص اولان طرطیللری تمام عقد حركیه‌لری اوزرنده بر موضعدن ایصیررلر . وبو صورتله بونلری همان اولدیرمیه‌رك ایستدكلری وقت اكل ایتمك ایچون ادخار ایتمك اوزره حركتلرینی تعطیل ایدرلر. اینته داروین بو مثاله اتكا ایدرك سفكسده مبادیده بر اثر ذكا ایله تحصل ایتمش عادتا بر تشریح سوق طبیعیسی بولندیغنی استدلال ایتمك ایسته‌مشدر . فقط فرانسز حشرات شناسلرندن « فابر » ك ذكر ایتدیكی بو مثالك اساسسزلغی مؤخراً تحقق ایتمشدر .

داروینندن صكره سپنسر وهوكسله‌ی كبی متفكرلر سوق طبیعیی‌ی عادی بر تركیب میخانیكی انعكاساتندن عبارت اولمق اوزره ایضاح ایتمشلردر . « ژورژ الیوت » نام مستعاریله كسب اشتهار ایدن انكلیز ادیبهٔ شهیره‌سی « میس ئه‌وانس » ك زوجی « له‌وس » ه كوره ـ كه اواخر عمرنده طبیعیات ایله اشتغال ایتمشیدی ـ سوق طبیعی ایچون یالكز داروینك ایكنجی منبعی قبول ایتمشدر : سوق طبیعیی‌ی اعتیاد تأثیریله كندی كندیلكندن وبلا اختیار تحصل وبالارث انتقال ایدر بر اثر ذكا عد وبناءً علیه بونی « ذكای منحرف Intelligence dégradée » تسمیه ایتمشدر. « ووند » ده بو فكری بر درجه‌یه قدر قبول ایتمشدر .

فرانسز علم الروح علماسندن آلفره‌د فوییه ایسه له‌وسك فكرینه اشتراك ایتمكله برابر حیوانلرده‌كی حیات دماغیه‌نك بو حالت ابتدائیه‌سنه « خصیصه ویا میل حسی » نامنی ویرمك ایسته‌مشدر بوكا كوره اصل ذكا سوق طبیعیلری سرعتله اعمال وتكمل ایتدیرن بر خصیصه‌دركه

Digitized by Google

سلسلهٔ تکامل عقلیده پك چوق صکره انجق تظاهر و اجرای تأثیر ایده بیلیور .

هر نه صورتله عقل ایدرسه ایتسون بوتون متفکرینك اتحاد ایتدکلری بر نقطه واردرکه سوق طبیعی وراثتله انتقال و جنسده پایدار اولور. حالبوکه ذریتدن محروم اولان حیوانلرده بو سوقی نصل ایضاح ایتملی ، مثلا اوغل آریلر تناسل ایتمزلر، ایشته بوراسی دار - وینك فکرینی پك زیاده اشغال ایتمشیدی. «فوییه» بو حادثه‌یی بر «فعل واقعك عضویتده قیدو تثبیتی» جمله‌سیله افاده ایتمش پروفسور «سه‌مون» ایسه بونی «وقوعات حیاتیه‌نك عدم ثبات و خاصهٔ تحولاتی میا - ننده بر عنصر محافظ» وظیفه‌سنی ایفا ایدن «منه‌مه» Mné mé » حادثه‌سیله ایضاح ایتمك ایستمشدر که مقاله‌مزه اساس اولان « خطور » کلمه‌سی‌ده بز بو کلمه‌نك مقابلی اولمق اوزره قبول ایدیورز. فی الحقیقه «منه‌مه» کلمه‌سی روجه حافظه و خاطره معناسنه کلن « منیا » کلمه‌سندن مأخوذ در . قاموسه کوره‌ده خطور « بر نسنه اونودلدقدن صکره درونه کلمك معناسنه‌در ، شارح دیرکه امهات کثیره‌ده اطلاق اوزره‌در ، یعنی کرك اول امردن و کرك بعد النسیان اولسون و بو حرکت معناسندن مأخوذدر . » قبل النسیان درونه کلمك ، اونوتمه‌دن تخطر ایتمك معناسنه‌ده کلنجه بر شیئی اضاعه ایتمیه‌رك صاقلامق معناسنه‌ده کلنجه حفظ مرادفی‌ده اولیورکه بوندن مشتق اولان حافظه نصل بر قوهٔ تخطریه و حفظیه ایسه « خطور »ی‌ده اویله‌جه بر خاصهٔ حفظیه معناسنده استعمال ایده‌بیلورز .

پارسده غوئن نامنده بر قادینی اتلاف ایتمسندن طولایی یکرمی سنه خدمات شاقه‌یه محکوم اولان بر نفرك عسکرلکدن طردی

Un soldat français, meurtrier d'une femme nommée Gouin, vient d'être dégradé.

سه‌مون اشبو « منه‌مه » حادثه‌سنی ایضاح ایچون قوهٔ حافظه‌نك هر شکل متعضوه مخصوص و هر ذی حیات حجره‌نك لبنده موجود بر وظیفهٔ عضویه اولدیغی حقنده‌کی بر فکر قدیمه استناد وحافظهٔ بشریه‌نك خاصهٔ حفظیه و تخطریه‌نك اك مشوش واك علوی بر تجلیسندن بشقه بر شی اولمادیغنی بیانله هر عضویتده مبهم وابتدائی بر حافظه‌نك موجودیتنی اثبات ایتمش ، فقط بو قوهٔ حافظهٔ ابتدائیه‌یی حافظهٔ بشریه‌دن

Digitized by Google

تفریق ایچون « منه‌مه » کلمه‌سیله افاده ایلمشدر . مومی الیهه کوره خاصهٔ حفظیه وتخطریه یالکز حیواناته مخصوص دکل، بلکه نباتاته‌ده شاملدر وبو حادثه‌لر جنس ذی حیاتده بالارثده انتقال ایدرلر . ایشته حیواناتده‌کی سوق طبیعیلرك منشأی‌ده بو خاصه‌دن ایلرو کلیور یعنی عضویات ماضیلرینه ، عنعات سابقه‌لرینه بوصفتله ارتباط ایدیورلر .

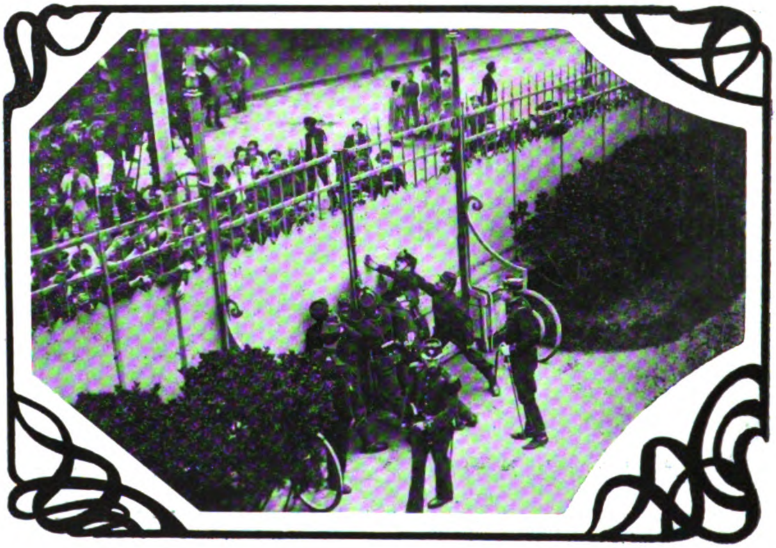

معاملهٔ طردیه‌نك صورت اجراسنی سیر ایتمك اوزره طوپلانان اهالی
La foule assistant à la degradation.

پروفسورك بو فکرینی « شوبلر » اسمنده بر آلمانك برنوع بغدای اوزرنده اجرا ایتدیکی مدید تجربه‌لر اثبات ایتمشدر .

آلمانیای وسطیده یتشه‌ن ومارتده زرع اولنان بر جنس بغدای واردرکه اکیلدیکی زماندن انجق یوز کون صکره درجهٔ کماله واصل اولور . بو بغدایدن بر طاقم تخملر آلنه‌رق ایلك بهارده نوروجده قرستیانیا جوارنده زرع ایدلدی: نوروجده ایلك بهار ویاز کونلری دها اوزون اولدیغی وبناءً علیه زمان وسطیٔ تشمسی دها مدید اولمق لازم کلدیکی ایچون حسابجه ایلك موسمدن اعتباراً آلمان بغدایلری اسقاندینا وطوپراقلرنده دها قیصه بر مدت ظرفنده مرتبهٔ کماله ایرملری لازم کلیور ایدی . فقط بوبله اولمدی . تخمك ایلك زرع ایدلدیکی سنه بغدایلر همان آلمانیاده‌کی قدر مدت ظرفنده انجق یتشه‌بیلدیلر فقط بر قاچ نسل کچیردکدن صکره تدریجی بر صورتده مدت کمال تناقص ویتمش بش کونه قدر تنزل ایتمشدر .

بو صورتله شو آب قطعه‌سی بغدایلرینك آثار قدیمهٔ خطوریه‌سی ایله نوروج یازلرینك ماده‌لرنده ، ایقاع وتدریجاً تثبیت ایتدیکی تأثرات

Digitized by Google

آره‌سنده دائمی بر مبارزه تحصل ایتمشیدی . کذلك تکرار محل نشأتلرینه اعاده ایدلدکلری زمان اعتیادات قدیمهٔ ارثیه‌لرینی غائب ایدن بو بغدایلرك موطن اصلیلرنده‌کی عنعنات سابقه‌لریله قطع علاقه ایتدکلری‌ده کورولمشدر .

هرنه قدر وسطی آلمانیانك شرائط اقلیمیه‌سی میاننه عودت ایتمش ایسه‌لرده بو تخملر یوز کونده یتیشه‌جك یرده ایلك سنه‌ده انجق سکسان کونده یتشدیلر! اقلیم شمالینك تأثیریله بغدایلرك ماده‌سندن تحصل ایدن تأثیرات جدیدهٔ خطوریه بغدایلر محل سابقنه اعاده اولنمغه رغماً شرائط حیاتیهٔ جدیده‌یه کوره تکاملی ایفا ایتمسنه انتظاراً بردوام اولمشدر .

بومثال حیوانات حقنده‌ده ایراد اولنه‌بیلور ایسه‌ده بونلر معلوم اولدیغی ایچون صرف‌نظر ایدرز. بونلرکده اوچ درت بطن محافظهٔ جنس ایتدکلری هرکسجه معلومدر .

* *
*

بو حادثهٔ خطوریه‌نك حالت اجتماعیه‌ده جاری اولدیغنی کوریورم .

ذاتاً علم حکمت اجتماعیه‌نك ساحهٔ بداهته ایصال ایتدیکی حقایقدن بری‌ده هر نوع جمعیتلرك عضویات حیاتیه کبی تشکلات و تعضواته تابع اولمسیدر . علم حکمت اجتماعیه‌نك هدف مقصدی جمعیتی عضویات عادیه‌دن بشقه و ما-فوق الطبیعات ایله اداره اولنور قانونلره تابع فرض ایدن افکاری کوکندن قلع ایتمکدر ، تدقیقات اجتماعیه‌نك نتایجندن بریسی‌ده عموم عضویتلره شامل قوانین ثابته و قطعیه کشفی اولمشدر .

بناءً علیه عضویات حیاتیه‌ده اجرای تأثیر ایدن حالت خطوریه جمعیتلر و افراد حقنده‌ده وارددر : محیطندن بشقه بر محیطه نقل اولنان بر جمعیت حالت خطوریه‌سنی او درجه‌یه قدر محافظه ایدرکه یا اصطفای طبیعی تأثیریله او اقلیمده یاشایه‌میه‌رق محو اولور ، و یاخود تدریجی بر صورتده محیط جدید ایله تطابق ایتمك اوزره بر دورهٔ تکامل امرار ایدر. ممالك حاره‌دن ممالك بارده‌یه و یا بالعکس نقل ایدیلن عسکرك محیط جدید ایله همان تطابق ایده‌میه‌رك تلفات کلیه ویرملری و قالان قسمنك‌ده تدریجاً اقلیم جدید ایله ائتلاف ایتمسی براثر خطوردن بشقه برشی دکلدر . عسکری ممالك بارده‌دن حاره‌یه و یا بالعکس بردنبره نقل ایتمیه‌رك تدریجی استاسیو-نلرده بر ایکیشر سنه آلیشدیرلملری تأثیرات خطوریه‌یی تدریجی بر صورتده ازاله و اقلیم جدید ایله استئناسی ایچون قبول ایدلمش تطبیقات عملیهٔ خطوریه‌در .

مصرده ملت محکومه حالنده تعیشله مألوف اولان بنی اسرائیلك ، حرباً ارض موعوده کیرمزدن اول تیه صحراسنده قرق سنه طولا-شملری، بطن‌لر دکیشدیرملری تأثیرات خطوریه‌یه تابعیتلرینی کوسترمیورمی؟

ملتلرك اسباب قویهٔ مختلفه اولمدقچه اعتیادات

Digitized by Google

وعنعناتلرینی محافظه‌ده کوستردکلری اصرارده براثر خطوردر .

ایشته بوحادثهٔ خطورك تطبیقاتندندرکه ملتلر ایچون تکامل تدریجی اولور، دیرلر. بر ملته اعتیادات سابقه‌سنی ترك ایتدیرمك ایچون بونی شرائط جدیده تحتنده یاشاتمقله برابر بو شرائط جدیده‌نك تأثیرات تکاملیه‌سنی ارائه ایتمسنه انتظار لزومنی سرد ایدرلر. و ینه بونك ایچوندرکه عراق‌وسوریه بادیه‌لرنده صحرانورد اولان عشایر وقبائل محیطنده تغیروقوعه کلدیکی ایچون تماس ایتدیکی وسائط تمدنیه ایله ایصینه‌مامش ، آنلره یابانجی قالمش. بیکلرجه ییللق عنعنات اجدادیه‌سنی محافظه ایتمشدر. کذلك ملتلرك حیات معتاده‌سنده بو تأثیرات خطوریه‌نك حکمران اولمسنی اثبات ایدن حالاتدندرکه آناطولی‌یه اسکان ایتدیکمز چرکسلردن مملکتلرنده‌کی شرائطی حائز بر محیطه القا اولونانلر جندیلك حیاتنده دوام ، شهرده یرلشدیریلنلر ایسه مدید اولدیغی شبهه‌سز اولان بر مدت ظرفنده محیط جدیدایله تأثیرات سابقهٔ خطوریه‌لری آره‌سنده‌کی مبارزه‌دن صکره محیطك شرائط حیاتیه‌سنه تطابق ایتمشلردر .

بوتون بو مثاللره شمدیکی عالم متمدنك مستملکات پولتیقه‌سنك اساسنی تشکیل ایدن «نفوذ مصلحانه pénétration pacifique»یی‌ده علاوه ایده بیلورز : وقتیله بر مملکتی فتح ، برماقی قهر ایتمك ایچون قیلیج قوتنه ، جبر وشدته مراجعت اولنور ایدی فقط وقوعات تاریخیه اثبات ایدیورکه جبراً فتح اولنان هر مملکت معناً مسخر اولمامش ، زوربازو ایله تمدین ایدلمك ایستنیلن هر ملت ، ملت غالبه‌یه سرفرو ایتمه‌مشدر. انك ایچون اوروپا سیاست حاضره‌سی بر مملکتی قیلجدن زیاده وسائط مصلحانه ایله میدان اقتصادیسنه تحکم ایتمکله ملتك شرائط خارجیهٔ حیاتیه‌سنی تبدیل،بونلری یکی شرائط تحتنده یاشاتمق اسبابنی استحضار ایتمکله استحصال ایدیور ...

بومثاللر عین‌زمانده « خطور »حادثه‌سندن تحولاً نصل استفاده ایدلدیکنی‌ده ارائه ایدر.

قاضی‌کوی ـ کانون اول ۳۲۶

بدیع نوری

Digitized by Google

ماقابى موسوى جمعيتنك

ژيمناستيك شنلكلرى

مملكتمزده اون بش حتى يكرمى سنه دنبرى قواى بدنيه لرينك تنميه سنه چاليشان بو موسوى جمعيتنك موجوديتندن بيله خبردار اولميان كيمسه لر پك چوقدر صانيرم . برقاچ سنه دنبرى يعنى دور دلاراى مشروطيتك تأسسى ايله فعاليتنى تزييد ايدن بو زمرۀ شبان براز دها جدى بر صورتده وارلغنى حس ايتديرمكه باشلامشدر .

١١ تموز انقلابنى متعاقب توتونيا صالوننده ترتيب ايتدكلرى شنلكلره بنى ده دعوت ايتمشلردى . او كيجه موسيو آبراموويچك آلمانجه بليغ بر نطقنى ديكله مش واون بش قدر موسوى كنجينك پاراللى تعبير ايديلن ژيمناستيك آلتى اوستنده اجرا ايتدكلرى هنر ومعرفتلرينى سير ايلمشدك . واقع اولان تكليف اوزرينه او كيجه بنده كرسئ خطابته چيقارق صميمى برطاقم تمنيات درميان ايتدكدن صوكرا هر يرده هر كسه قارشى اولديغى كبى موسوى وطنداشلريمده براز اول كمال حرارتله آلقيشلادقلرى ژيمناستيكلرك آرتق موده سى كچديكنى و مهد ظهورى المانيا اولديغى حالده اوراده بيله نتيجه سى غايۀ تكامل عضلى اولان بو تعب آور تجاربى اصولك ياواش ياواش دوچار زوال وانحطاط اولديغنى تنبيه ايتمه عطفاً سويلش وخلقك ال شاقيرديلرى ايله سرمست غرور اولان كنجلرك براز نشئه لرينى قاچيرمشدم . او زماندنبرى او كنجلرله بر دها تماسده بولنمغه فرصت دوشمه دى . يالكز او اثناده مقدرات مملكتى اداره ايدنلر آراسنده ناصيلسه بن ده بولنيوردم . بر كون بك اوغلى متصرفلق دائره سنه ايكى موسوى كنجى كلدى وبكا بر چوق شيلر آكلاتديلر خلاصةً شونلرى ديمك ايستيورلردى « بو ماقابى جمعيتى بر ژيمناستيك سوسيه ته سى دكل بعض مقاصد خفيۀ سياسيه تعقيب ايدر بر پوليتيقه

Digitized by Google

جمعیتی در . » طوغروسی بن بو سوزلره هیچ
اهمیت ویرمه‌مش وایچمدن کولمشدم . اخلاقاً
موسوی کنجلرینک بو کبی عادیلکلرك پك
فوقنده اولدقلرینه قناعت وجدانیهم واردی .
بناءً علیه اینانمامشدم . آرادن تام اوچ سنه
کچدی کچن کون ماقابی جمعیتی ینه بوژیمناستیك
محبی دوستلرینی بوسنه‌کی شنلکلرینه دعوت
ایتدیلر . کوندردکاری پروغرام خیلی
دکشمشدی . ترکجه ، عبرانیجه ، فرانسزجه
نطقلر واردی . مسامره ایکی قسمه آیرلمش
برنجی قسمك یلك فصلنه اسوج ژیمناستیکلری
قونمش ایدی .

ترکجه نطقی کمال دقتله دیکله‌دك . خطیبك
لسانمزده‌کی سهولت بیانی شایان تقدیر ایدی .
عبرانیجه اولان نطقی موسویلرك بر چوقلری
کبی بزده برکلمه اکلامه‌دن دیکله‌دك .

صره فرانسزجه نطقه کلدی بودیکرلرندن
دها اوزون ودها اطرافلی قلمه آلنمش ایدی.
آتشین بر کنجك صدای بلندی قبهٔ تماشایی
چینلاتدی . جاندن سویلیوردی . بو مفرط
وطنپرورك یورکی پك یانیقدی . جماعته
صوریبوردی ایکی بیك سنه اولکی اجدادیمز
بزم کبی‌می‌ایدی؟ نرده اونلرده‌کی وقار وحیثیت؟
نرده اوعزت نفس ؟ نرده اوعلویت مکارم .
بوتون حالیله، بوتون اوضاعیله بوماقابی قهرمانی
اویقوده اولان برملتی اویاندیرمق واویاندیرمانلرك
باشنه ماقابی چکیجنی ایندیرمك ایستیوردی .
معلم ، ماقابی اسمنك نه‌دن طولایی جمعیتلرینه
اضافه ایدیلدیکنی اکلاتدی وپك حقیقی وعلوی
فکرلر بیان ایتدی . رئیس روحانی ماقابی‌نك
افکار وتشبثاتیله شمدیکی ماقابیستلرك مسلکی
وآمالی آراسنده مهم برفرق اولدیغنی سویلدی
تورکلر هرعثمانلینك حقوقنه ، حریت‌وجدانه
رعایتکار اولدقلرندن جمعیتك مقصدی ایجابنده
بو وطن اوغرنده جانی فدا ایده‌بیله‌جك
موسوی حسلی موسوی قلبلی ملیتپرور قوی ،
دینج‌توانا بهادرلر یتشدیرمك اولدیغنی‌ده‌علاوه
ایتدی . بوسوزلر بوغیور ژیمناستیکجیلرك
تعقیب ایلدکلری پروغرامك مفتاح حلی‌ایدی.
ایکی ساعت دوام ایدن نطقلر کیجه ساعت
اونبرده ختام بولدی .

اورکستره‌نك ترنماتیله برابر پرده آچیلدی
مسامره باشلادی . درت صره اوزره داغنیق
نظام آلان یکرمی قدر کنج عامل بالذات
ماکنه کبی موسیقه‌نك تمپوسی ایله قول وباجا-
قلرینی درت طرفه ایشلته‌رك کمال انتظام ایله
برابرلك تعلملری یاپدیلر . پروغرامده اسوچ
ژیمناستیکلری یازیلی اولدیغندن بالطبع بن‌ده
اونیتله صحنه‌یه امالهٔ نظر ایدییوردم . حالبوکه
یاپدقلری تعلیملر اسوچ ژیمناستیکلری دکلدی
بونلر دها زیاده اسویچره‌لی معلم ژاق‌دالقروزك
ریاضت‌موزونه (Gym. Ryshmique) لرینه
بکزییوردی. انتظام واطراد اعتباریله حرکتلر
قصورسزدی. بوکنجلرك ایی بر دیسپلین ایله یتشدیـ
ریلدیکی اکلاشیلیوردی. اصل اهمیتلی اولان بدایعی
قسمی ایدی که بوجهت پك اهمال ایدیلمشدی .
دوز کون ، بچیملی ، قصورسز دینه‌جك بر
طوروش بر طور لوندانه هیچ برنده یوقدی.

Digitized by Google

عمود فقریلر هپسنده آز چوق مقوس عظم قصی ایله عانه آراسنده‌کی عضلات متقلص ، قفس صدرلری ایچری چوکوك ایدی. بو نوع ژیمناستیکلرده ظرافت حرکات ایله منتظم اوضاع اساسدر. فیزیولوجی نقطهٔ نظرندن حرکاتك عضلاته تقسیمنده مقاومت اصغریه قانونی دوشونیلمه‌مشدی . مسکن ومنبه حرکات یکدیکرینه قاریشدریلمشدی. تعلیملرك ختامنده برذات سولو چالدی . تکرار پرده آچیلدی بارفیکس هنرلری باشلادی. سکز اون قدر کنج یکدیکرینی متعاقب برطاقم قوت وچویکلك حرکتلری یاپدیلر . مع التأسف کچنده بزم ترك کنجلرینه سویلدیکم کبی ژیمناستیکده برغایه یوقدر . ژیمناستیکدن مقصد برآلت اوزرنده چالشه‌چالشه نهایت الك کوچ تعلیملری یاپه‌بیلمك ویا هرکون کولله قالدیرارق نهایت اللی التمش کیلویی برحمله قالدیرمغه موفق اولمق دکلدر . ژیمناستیك برواسطهٔ تکامل طبیعیدر . هرکس وجودینك ایجاب ایتدیردیکی درجه‌ده قوتلی اولمغه سعی ایتمه‌لیدر . انسانك حال طبیعیسی حال صحتیدر . هرعضوك حال طبیعیده ایفای فعل ایده‌بیلمسی ایچون برنده آتمغه ، آغر یوك قالدیرمغه احتیاج یوقدر . یالکز معاملات حیاتده بزی مشکل بر موقعدن قورتاره‌جق تعلیملرده ادمانمزی آرتدیرمغه مجبوروز . هرکس آتلامه‌نك اصولنی بیلمه‌لی ، برازقوشمالی ، برایپه چیقمالی، یوزمه‌لیدر. بزم خواجه‌لریمز یونان قدیم حکماسیدر .

بوکون اوروپانك هرطرفنده یاپیلان ادمانلرك طرز ونوعی مدنیت حاضره‌نك احتیاجنه کوره ترتیب ایدیلمش برینتاتلوندن بشقا برشی دکلدر. بوخصوصده بنم سوزیمه اعتماد ایتمك ایسته‌مینلر ژوواتویل مکتبی مدیرسابقی میرلای قوستك، بلچیقا ژیمناستیك دارالمعلمینی مدیری قوماندان له‌فه‌بورك، پروفسور ده‌مه‌نی‌نك، معلم أبه‌رك شوصوك بش‌سنه ظرفنده انتشار ایدن آثارینی اولسون اوقوسونلراوقوسونلرده آرتق مکتب چوجقلرنده بوجانبازلق فصلنه نهایت ویرسینلر. فن وتجربه‌نك کوستردیکی واحتیاجك تولید ایتدیکی شیلری اهمال ایدوب‌ده بوفنه بیکانه اولانلرك نظر تقدیر وحیرتلرینی جلب ایتمك ایچون دکل، کنجلری مبارزات حیاته هر معناسیله تحمل ایتمك اوزره حاضرلامه‌نك چاره‌لرینه توسل ایده‌لم . بارفکیسدن صوکرا اجرا ایدیلن قاییچ مبارزه‌سنه‌دائر بروزسویلمك‌بندن زیاده معلم رفیقم بکله موسیو موآرونك صلاحیتی داخلنده‌در. برنجی فصل بوراده ختام بولدی ساعت اون ایکی‌یی کچیوردی. بنی دعوت ایدن ذواته تشکراتمی تقدیم ایله عرض وداع ایتدم. بوتون تمنیاتم غایه‌سی صحت وسلامت بدن اولان براصول تربیه‌نك کنجلر آراسنده تعمم وانتشارینی کورمکدر .

سلیم سرّی

تضاد

محرری : عزت ملیح

مابعد

٧

دورهٔ تردد

بواقشام شهرده برفوق‌العاده‌لك واردی . سوقاقلر ، أولر دوناديلمش ، ضابط ، عسكر ، عمله ، قادين ، چوجق ... هركس ديشاری‌يه چيقمشـدی . اظهار مسرت ايدرك يوللرده دولاشان بوخلق قسماً سكر نشئه‌نك قسمأده ايچكينك تأثيريله پك باتيرديجی ، پك كودزه وپك خندان ايدی . غلبه‌لغك قسم اعظمی‌ده كز كنارينه ، باطومك أك معتنا مسيره‌سی اولان بولوواره طوغرو كيديیوردی . باخصوص اوراده پارلاق بشنلكلر اوليوردی : رنكارنك كوچوك فنرلردن متشكل چالنكر آغاجدن آغاجه آصيله‌رق منور چيچكلر كبی نظرلره كولومسيیور ؛ شوراده بايراقلر و قوماشـلرله تزيين اولنه‌رق رقصه تخصيص ايديلمش محلده برچـوق كيشی دانس ايدييور ؛ برآز اوته‌ده‌كی غازينونك اوكنده بوش برماصه بولمق قابل دكل ... قوجه‌باغچه‌نك هرطرفنی شرقی و قهقهه ايله دولدوران بوتون بوخلق باطومك روسيه‌يه الحاقی سنهٔ دوريه‌سنی تسعيد ايدييوردی . برآرالق غلبه‌لك دكز طرفنه طوپلاندی . ايكی كزندنبری باطومك اوكنده دمير آتمش دوران حرب كميلری بوآقشام ، عيدملی شرفنه جسيم اينجی‌ديزيلرينه بكزه‌ين بيكلرجه الكتريق لامبه‌سيله سوسلنمش ، متمدد هوائی فشنكلر آته‌رق سرور عمومی‌يه

اشتراك ایدییورلردی. ضیالرك عكسیله خاره‌له‌نوب
تتره‌ین صولرك اوزرنده ساكن وساكت دوران
بو زرهلیلر اوزاقدن اویله موزون ومتبسم
كورونییوردی كه انسان بونلرك مدهش برر
آلت موت اولدقلرینی خاطرینه كتیرمك
ایسته‌مییوردی . شو آنده خفیف بر آوازهٔ
نشاط ایله پاطلایان، كذركاهنده فانی وجاذب
بر راه زرین براقه‌رق هوالانان فشنكلر
تا یوقارده، صانكه یلدیزلره یتیشه‌دم ظنیله
انكشاف الوان ایدوب دوكولییوروچوق كچمه‌دن،
بر احتضار ظریف ومتوكل ایله، سونوب
كیدییوردی . انسان بورنكارنك شهابپاره‌لره
باقاركن كوزه‌ل تشبیهلر، شاعرانه خولیالر
دوشونییوروشونی اونوتمق ارزو ایدییوردی كه
او آهنین ومعظم كمیلر بویله شاطر وخندان
فشنكلر دكل، هر بری برمنبع مصیبت اولان
قوجه كولله‌لر آتمق ایچون یاپیلمش ... فقط
باخصوص ناشد ایچون بونی دوشونمه‌مك قابل
دكلدی. حقیقةده غلبه‌لغه قاریشه‌رق هر كس
كبی ده كزده‌كی شنلكلری سیرایدن كنج عثمانلی
ضابطی بوكیجه پك شن كورونییوردی .
بر آز میلیچانك اصراری اوزرینه بر آزده
فكر وحسنك هر درلو تأثیر ماضیدن نه قدر
آزاده اولدیغنی كندی كندینه اثبات ایتمك
عزمیله بو آقشام بولوواره كلمكدن چكینمه‌مشدی.
حتی: «روسلر باطومی بزدن آلیشلرینی تسعید
ایدییورلر، سنك اوراده بولونمه‌ك پك مناسب
اولمز!» طرزنده اعتراض ایدن عموجه‌سنه
ناشد بلا تردد: «اعتدال دمنی محافظه ایده‌رك
دشمنك احوالنی تدقیق ایتمك فائده‌لیدر.»
دییه جواب ویرمش وهمان اودن چیقمشدی.

اساساً اون كون اول آرالرنده جریان ایدن
اوزون مباحثه‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق عثمان بك
ایله یكنی آراسنده خفیف برصوغوقلق واردی.
اوكوندنبری ناشدك میلیچا ایله ازدواج تصورینه
دائر بر كلمه سویلنمه‌مش. مسئله اونوتولمش
كبیدی. ناشد روس قیزیله كوروشمكه، اوكا
استقبال عشقلرینه عائد افكار وآمالندن بحث
ایتمكه دوام ایتمش ایدی فقط، بوتون قرارلرینه
رغماً، عموجه‌سنك سوزلری محاكمه‌سنده
برایز براقمقدن خالی قالمامشدی. ائمتین آدملرده
بیله اویله تردد دقیقه‌لری اولوركه كچیجی اولمغله
برابر مهم وألیمدر. ناشدده عموجه‌سنك سرد
ایتدیكی دلائلی خاطرلادقجه بعضاً «عجبا حقلی
اولان اومی‌یمی؟» دیه كندی كندینه صورار
وسو آلنه پك واضح اولمایان، لكن، حالت روحیه‌سی
ایچون پك موافق بولدیغی برجواب ویریردی:
«نه او، نه بن ... حقلی اولان یالكز عشق!»

فقط هرحالده ناشدك اك چوق مراق
ایتدیكی جهت عموجه‌سنك سبب سكوتی ایدی.
عثمان بك نیچون بویله صوصیور، یكننك
ایشلرینه آرتق قاریشمامغه قرار ویرمش كبی
كورونییوردی؟ عجبا ناشدك باباسنه وبلكه‌ده
دوغرودن دوغرویه بهره‌یه مكتوب یازارق
هرشیئی اكلاتمشمیدی؟ بوخبری النجه سعاد
پاشا كیم بیلیر نه‌قدر قیزاجقدی. ناشدپدرینك
ناصل محافظه‌كار برطاقم نظریه‌لره صادق
اولدیغنی پك اعلی بیلیردی. سعادپاشا اوغلنك

Digitized by Google

مادموازل نلیدوونا ایله تأهلی طبیعی تصویب ایتمیه جکدی . اونك عندنده ، عینی دیندن ، عینی ملتدن اولمیان ایکی کیمسه‌نك عائله تشکیل ایدوب مسعود اولمسی امکانسز برشی ایدی . صوکرا ده ازدواجده عشقك بویوك بر اهمیتی اولمدیغنده قائلدی . کندیسی ، قرده‌شی ، اطرافنده‌کیلر ، والحاصل هرکس ناصل أولیئیوردی ؟ مقصد مناسب بر رفیقهٔ حیات بولوب برفامیلیا صاحبی اولمق ، چوجوقلرینی یتشدیرمك دگلمیدی ؟ بهیره کبی تربیه‌لی ، سویملی برقیز وارکن باشقه‌سنی آرامغه نه حاجت ؟ هم اونی ترك ایتمك ، ویریلن سوزی کری آلمق ناصل اولور ؟ . . . ناشد باباسنك بویله محاکمه ایده جکنه قطعیاً أمین ایدی . یاوالده‌سی ؟ زوالی لیلا خانم تك أولادینی غائب ایتمش کبی کیم بیلیر نه‌مکدر اوله‌جقدی ؟ یابهیره . . . .

فقط ناشد قفاسنی دولدوران بوتون بو سؤاللری عینی طرزده تبعید ایدییوردی : دنیاده هر نقطه‌یی دوشونجه ، تردد ایدنجه موفق اولمق قابل اوله‌ماز ؛ باخصوص سعادت عشق دائما اشکنجه‌لر ، تهلکه‌لر ، هیجانلرله محاطدر .

دیمك ناشدك حالت روحیه‌سنده بر تبدل یوقدی : میلیچایی سوییوردی ؛ اوندن آیریلیرسه پك بدبخت اوله‌جغنه تمامیله قانع ایدی ؛ هرمانعه رغماً اونکله أولنه‌جکدی .

دها مادام نلیدوونایه مسئله‌یی آچایشنك سببی میلیچانك بوکا شمدیلك عدم موافقتی ایدی . کنج قیز : « عجله‌یه لزوم یوق ، دیمشدی . أیی دوشونه‌لم‌ده صوکرا . . . هم والده‌مه أولابن بحث ایتمك ایسترم . » ناشد محبوبه‌سنك ارزوسنه تبعیت ایدرك بکلیوردی . فقط قرارنده ثابت ایدی . ذاتاً بونی تغییر ایده‌جك برحادثه ظهور ایتمه‌مشدی .

یالکز ایکی کون مقدم ضابطان قلوبنده ویریلان مسامره‌ده قیصقانجلغك نه مدهش اولدیغنی اکلامش ، پك محزون اولمشدی . سوکیلیسنی برضابطك قولندن اوبر ضابطك قولنه کچه‌رك رقص ایتدکجه ، ناشد اونك باشقه لریله قونوشدیغنی ، کولدیکنی کوردکجه عادتا مضطرب اولمش ایدی . میلیچانك متصل کندیسیله دانس ایتمسی ، متصل کندیسیله کوروشمه‌سی قیل وقالی موجب اوله‌جغنی ، ظواهری قورتارمق ایجاب ایلدیکنی بیلییوردی . بونکله برابر معذب اولمقدن نفسنی منع ایده‌مه‌مش ، حتی ، بر آرالق کندی آرزوسی اوزرینه دیشاری‌یه چیقه‌رق یاپ یالکز ده‌کز کنارینه کلدکلری زمان سرزنش ایتمشدی . ناشد میلیچانك دلنشین جوابی عینیله خاطرلیوردی :

— اوتکیلرینه قارشی اولان نظرلرم ، تبسملرم ، نشئه‌م .. . صنعی ! هیسی قومدیدن عبارت . معنالی نظرلرمی ، متسلی تبسملرمی ؛ صمیمی نشئه‌لریمی یالکز سکا ویرییورم وداعما سنك ایچون منحصر آصاقلایه‌جغم . بوکا أمین اول.. بکا یمین ایت ، شو طبیعتك علوتی اوزرینه یمین ایت که میلیچانك قلبندن صداقتندن هیچ شبهه ایتمیه‌جکسك .

Digitized by Google

وروحی بر عقدۀ شعر وجاذبه ایله اسیر ایدن نظریله باشدك عمق روحنه نفوذ ایدەرك بونلری سوینەدكدن صوكرا صیجاق دوداقلرینی اوكا اوزاتمش ایدی . ایكی كنج، صدفلی بیاض یوللر تشكیل ایدن بولوطلرله سوسلەنمش افقك سینەسنه یاواش یاواش كوموان صاری، صولغون آیك متفكر ورؤیادار سیمای مونسی قارشیسنده اوپوشمشلر و سیمای سودالرینی لكەلەمك ایستەین خفیف كولكەیی بو اوزون بوسه ایله قوغمشلردی .

— مابعدی وار —

Digitized by Google

بیلمجه حلی

٢٥ نومرولی نسخه‌مزده‌کی

لوقوموتیف مسئله‌سنك صورت حلی

واغونلرك محللرینی تبدیل ایچون R لوقوموتیفی d مقاصنه کیره‌رك p واغونی A نقطه‌سنه سوق ایدر؛ صکره لوقوموتیف یالکزجه عودت و d e f خطنی قطع ایله f مقاصنه کیرر، g واغونی A نقطه‌سنده بولنان p واغونه ربط وهر ایکیسنی چکه‌رك f نقطه‌سنه عودت ایدرو p واغونی d f خطنك d نقطه‌سندن اوزاق برمحلنه براقیر ولوقوموتیف g واغونیله برابر f مقاصنه داخل اوله‌رق مذکور واغونی a نقطه‌سنه کتیروب براقیر، تکراریالکزجه عودت d e f خطنه عودتله مذکور خط اوزرنده براقش اولدیغی p واغونی آله‌رق f مقاصنه‌کلیر وارقه‌سنده بولنان p واغونی f e a مقاصنه ایته‌رك g واغوننك اولجه اشغال ایتدیکی محله ترك ایله عودت d e f خطنی تعقیب و d نقطه‌سندن a b d مقاصنه کیره‌رك اولجه a نقطه‌سنده براقش اولدیغی g واغونی مطلوب اولان محله یعنی p واغوننك اولجه اشغال ایتدیکی نقطه‌یه کتیروب براقیر. لوقوموتیف یالکزجه d مقاصندن چیقه‌رق اولجه اشغال ایتدیکی محله کلیر. ومسئله‌ده بوصورتله حل ایدیلمش اولور.

ارککاردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی بایزیدده میرالای کاظم بك زاده عرفان کاظم، ایکنجیلکی حیفاده حجاز دمیر یولی حرکت ومناقلات قلمی مأمورلرندن چرچرلی حسن جمیل اوچنجیلکی سلانیك مکتب حقوق مداوملرندن علی کمال الدین بك افندیلر قزانمشلردر. دیکر حل ایدن بروجه آتی ذوات اوچر قارت پوستال قزانمشلردر:

قسطمونیده قارئلرمزدنم. نجاتی، پلنقه تلغراف مأموری راشد، اسکوبده ١٩ نجی موسیقه معلمی ملازم سعدالدین، قره‌فریه‌ده نائمه قوندوکتوری عمر دائم، قاضی‌کوینده محمود کمال، حیفاده حجاز خطی تعمیرات متمادیه رئیس معاونی مهندس عزت، مکتب حقوق ٢ نجی سنه طلبه‌سندن ابراهیم ناجی، خیره بولی ردیف طابوری ملازملرندن نوری، سلطان تپه‌ده احمد شعیب، حربیه برنجی سنه‌سنده اسکوبلی وهبی، پرلپه قلوبی نامنه معلم حمدی، غوسینه قلوبی، بایزیدده م. ذکی، ایوبده ثریانجمی، بشکطاشده ادیب اسعد، چینه‌ده حاکم زاده محمد ادیب، سلطانیه طلبه‌سندن د. بك افندیلردر.

خانملردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی ایوب سلطانده وسامت ذکی، ایکنجیلکی اسکدارده نعیمه فکرت اوچنجیلکی ادرنه‌ده قرنفل اوغلنده ادرنه سلطان سلیم رشدیه‌سی طالباتندن نزیهه خانم افندیلر قزانمشلردر.

دیکر حل ایدنلر بروجه آتیدر :

جبوفلیده مدیحه ، اسکدارده ع. حسنه نجاتی، بیوك اطه‌ده مزدان ، ردوس مرکز مهندس حرمی رقیه ، دفترداده حکمت جاذبه ، ایوبده خالده سنیحه ، اکری قپوده مالتپه خسته‌خانه‌سی مدیری بیکباشی ضیابکك کریمه‌سی فاطمه مقدس، بشکطشده اورته‌باغچه‌ده شکوره خانم افندیلردر .

مکافاتلرك اداره‌دن آلدیرلمسی مرجودر .

بیلمجه

	١٥	١٥	١٥	
١٥	•	•	•	١٥
١٥	•	•	•	١٥
١٥	•	•	•	١٥
	١٥	١٥	١٥	

اورته‌ده‌کی طقوز صفرك یرینه او صورتله برر رقم قویکزکه صاغه صوله اشاغی یوقاری جمع اولندیغی حالده کنارده کورلدیکی وجهله حاصل جمع دائما ١٥ رقمی اولسون .

قونیله‌جق رقملر یالکز شونلردن عبارتدر .
١ ، ٥ ، ٦ ، ٩ ، ٧ ، ٣ ، ٨ ، ٤ ، ٢

مرتبی : دیقوتوه‌ده فهمی بك

ارککلردن بیلمجه‌یی طوغری حل ایدنلر نامنه چکیله‌جك قرعه‌ده برنجی‌یه صوك موده مینالی بر ساعت ، ایکنجی‌یه برشمسیه ، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلغی اوتوزنجی‌یه قدر اوچر اللنجی‌یه قدر بر قارت پوستال ؛

خانملردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیله‌جك قرعه‌ده برنجی‌یه ظریف بر آل چانطه‌سی ، ایکنجی‌یه غایت شیق بر کمر ، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی اوتوزنجی‌یه قدر اوچر عدد غلاسه قارت پوستال اهدا اوله‌جقدر . حل ورقه‌لرینه بیلمجه قپونی ربط اولنملی ومسابقه مأمورینه کوندرلملیدر .

آثار منتشره :

قارئلرمزه مهم بر تبشیر

کچنلرده وفات ایدن روس ادیب شهیری « تولستوی » ك اك بیوك ، اك مشهور اثرلرندن اولان « آننا قاره‌نین » نام رومان رائف نجدت وصادق ناجی بکلر طرفندن ترجمه ایدیلمکده‌در . بیك ایکیوز صحیفه‌دن متشکل بو اثر معظمك برنجی جلدی برقاچ کونه قدر کتبخانهٔ اسلام وعسکری طرفندن موقع انتشاره وضع ایدیله‌جکدر .

ینه ادیب مشارالیهك « بر ازدواجك رومانی » نامنده‌کی حکایهٔ نفیسه‌سی « حسلر وفکرلر » محرر محترمی طرفندن غایت جاذب بر اسلوب تسخیرکار ایله ترجمه اولنه‌رق موقع انتشاره قونمشدر . بوتون قارء وقارئه‌لرمزه بو هر ایکی اثر ادبیی کمال جدیت واهمیتله توصیه ایدرز .

« حسلر و فکرلر » نام اثر ادبی ایچون طشره‌دن اداره خانه‌مزه بر چوق سپارشات وقوع بولیور . طشره‌دن بو اثر کزینی ارزو ایدن محترم قارئلرمز اداره خانه‌مزه اون ایکی غروشلق پول کوندرمه‌لیدرلر . کتابك تعهدلی اولارق کوندرلمه‌سنی ارزو بویوروانلر اون اوچ غروش ارسال ایتمه‌لیدرلر .

رسملی کتاب

باب عالی - بی‌امان علولر ایچنده...

L'INCENDIE DE LA SUBLIME-PORTE

ویانه‌ده اعمال ایدیلمکده اولان کلیشه‌لرمزك درت بش آیدن بری بك چوق تأخراته اوغرامسی حسبیله مجموعه‌مزی بو مدت ظرفنده انجق اوتوز بش، قرق کونده بر نشر ایده‌بیلیورز. بوندن طولایی بو نسخه‌مزی‌ده کانون ثانی و شباط نسخه‌سی اوله‌رق نشره مجبوریت حاصل اولمشدر. منع وقوعی بداقتدارمزده اولمیان بو تأخردن طولایی محترم قارئه و قارئه‌لرمزه عرض اعتذار ایدرز.

Digitized by Google

جلد : ٥   کانون ثانی وشباط ١٣٢٦   نومرو : ٢٧

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

سر محرری :
م . رؤف

رسملی کتاب

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده ٣١ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de la Sublime Porte №31
Constantinople

Ressimli Kitab

Prix : 5 Piastres

هر آی نشر اولنور ادبی ، سیاسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعهٔ مصوره‌در

فوطو : فبوس .

بحریه ناظری محمود مختار بك افندی

S. E. Mahmoud Mouhtar Bey. Ministre de la marine.

Digitized by Google

مصاحبۀ ادبیه

آثاریله ، تدریساتیله ، شبابه ایفا ایتدیکی کزیده خدماتیله تاریخ ادبیات عثمانیه‌ده‌کی موقعی جداً پك مهم اولان استاد محترمك «نژاد اکرم» عنوانلی اثرلری کچن آی کتبخانۀ ادبیاتمزی تزیین ایتدی..

بویوك وابدی بر ألمه منعکس اولان بو اثر نفیسی انسان اوقومقله یالکز حساس وشفیق بر قلبك ، نزیه ومستثنی بر پدر قلبنك ایچ‌ـه فریادلرینی، درین اضطرابلرینی، صمیمی ایکله‌مه‌لرینی حس ایتمش وبو بویوك ألمه اشتراك ایله‌مش اولماز ؛ بلکه عین زمانده حساس وفیضکار بر ذکای نوشکفته‌نك مناقب حیاتنی ، صفحات روح وفکرینی تعقیب ایتمکله‌ده علوی ومهیج بر ذوق ، بر ذوق حرمت وحیرت، بر ذوق ملال واضطراب دویمش اولور..

فی الحقیقه اثر اوقوندقجه نژادك ، نابهنگام أولومنه بر یأس خونین و آتشین ایله آجیامق غیرقابل. بویوکسك خلقتك هویت معنویه‌سنه، سرائر روح وفکرینه ایدیلن نفوذ کیتدکجه درینله‌شیور ؛ وبو نفوذ درینلشدکجه‌ده محترم زواللی پدرك بویوك ألمنه قارشی حس ایدیلن حرمت ، بر معنای مهیب قدسیت آلیور..

مختلف تاریخلرده یازیلمش منثور ومنظوم شعرلردن تشکل ایدن بو مصور اثرده صمیمیت، صمیمیت ملال هر دورلو قیوداته ، قیودات تحریر وصنعته حکمران اولمشدر.. استاد محترم آغلایان قلمنك بر اوجنی صیزلایان قلبنه دایامش ، اثرینی اویله یازمشدر:

« بر کوۀ ماتمیده سوس، نظام آرایانلر.. بر واویلای قلبیده ظرافت . صنعت کوزه‌تنلر بو اثری هیچ اوقومامالیدرلر.. بونده‌کی تحسسات وتفکرات روحدن ، دماغدن چیقدیغی کبی ، نالان وپریشان، بورایه انتقال ایتدی... »

اکر اکرم بك افندی بو اثری یازمقله نژادك فاجعۀ افولنه قارشی قارئلرینی آغلاتمق ایسته‌مشلرسه امین اولسونلرکه بونده تمامیله موفق اولمشلردر .. فی الحقیقه « نژاد اکرم » ی اوقویوبده بو کوچوك دهانك نابهنگام أولومنه بر یأس خونین و آتشین ایله آجیامق ، آغلامامق غیرقابل !..

تاریخ ادبیات عثمانیه‌ده « اکرم » نامی قدر « نژاد » اسمی‌ده پایدار اولاجقدر .. چونکه مؤثر قلمی، قلبی قدر «نژاد اکرم» ك قهرمانی‌ده یوکسك ونجیب ... أوت نژاد ، صحنۀ حیاتده‌کی آز عمرینه مقابل صفحۀ ادبیاتده چوق

Digitized by Google

یاشایه‌جقدر .. محترم شاعرك شدید شفقت وابتلاسی ، اولادینی کنج یاشنده مزاره گیتمکدن منع ایده‌مه‌دی ؛ فقط نشر ایتدیکی شوصوك اثر اونی فانی اولمقدن قورتاردی .

کتابده بك اسکی طرز وشکلده یازلمش پارچه‌لر موجود .. فقط بونلرده‌ده صمیمیت ، سه‌ویملیلك ، اینجه‌لك وار .. شکلاً ده کوزل شعرلر ایسه بوس بوتون استادانه .. هله «برقوش» ، «شئون عالمه قارشی» اسمندکی شعرلرله «ایستنیه» عنوانلی حکایه حقیقةً برر بدیعهٔ ادبیه‌در ..

«برقوش» شعر رقیق ونفیسی ایله ایسته‌دم که شو صحیفه‌لرده تزین ایتسین :

بر قوش !

نره‌دن اوچمش ؛ زواللیجیق ... بر قوش !.
او کدرناك ، ساکتانه طورورش ..
بکا باق ، هیش ! صاقین قاچوب گیتمه .
- بویله‌یم بن - طوقوندی رقتمه ..
منکسرسه‌ك ، بنم‌ده وار المم ..
کل ، یقین کل ! سنکله دردلشه‌لم ...

نه ایچوندر کوکلجکك مکسور ؛
متحسر ، بنم کبی مفتور
بونی بن ایتمك ایسته‌رم تخمین :
بویرك سن‌ده بر غریبمیسین ؟ .
دردلیم ، اووخ ! باقمه کولدیکمه ..
یوقمی روحکده بر حزین نغمه ؟ ..

سویله ، بن آکلارم لسانکدن ..
نه‌زمان دوشدك آسمانکدن ؟
بوسکوتك یاقیشمیور ، سویله ؛
یاشامق بکمی کوچ تحسرله ؟ ..
سکا ، لکن ، بوتون افقلر آچیق ..
بك صیقلدکسه آسمانکه چیق ..

طوره‌جقین ، سببنه ، رنجیده ؛
هیچ قالیرمیدك خاك سفلیده ...
اوچ بو بر زخدن ، اوینا‌سون قنادك ،
آه ، اولایدی قنادلری نژادك ! ..
اوریبور ایشته قلب مجروحم ..
ایشیت . ای قوش ! نه‌ویلیور روحم :

« متلون سما بو یرلرده .
نشئه‌سز اکثری سحرلرده ..
منتهی دائما خزانه بهار ..
صولیور هپ آچیلمه‌دن ازهار
متحول وبی بقا هرشی
روحه راجع کدرسه پیدرپی

« بزه خیر ایتمه‌ین بو گلشندن
کزه‌لم کهکشانی ، خوش مأمن
قاچه‌لم : سن‌ده ، بن‌ده قورتوله‌لم .
ذوق رؤیای سرمدی بوله‌لم ..
اولالم هربلیه‌دن سالم ،
اوچالم آسمانه ، دونمیه‌لم ! .. »

شعرمزده ، نثرمزده شایان دقت بر تجدد کوسته‌رن ، ایلك دفعه اولارق تورکلره ادبیاتك معنای حقیقیسنی بیلدیرن استاد محترمه نشر ایتدکلری بو اثر وسیله‌سیله‌ده احتراماتمی عرض ایله‌رم .. آثارندن جداً مستفید اولدیغی استادلره حرمت ایتمك حقیقی وجدی کنجلکك مهم وظیفه‌لرندن بری اولسه کرك ...

* * *

بو آی‌ده «سیاه» عنوانلی وفقط قیرمیزی قابلی بر مجموعهٔ اشعار انتشار ایتدی .. جلال ساهر بکك بو اثرندن اوزون اوزادی‌یه بحثه ، ظن ایده‌رم ، هیچ احتیاج یوق .. چونکه یکی انتشار ایتدیکی

Digitized by Google

وقت «بیاض کولکلر» دن بحث ایتمشدم ..

جلال ساهر بك او شاعرلردندر که بر مجموعهٔ اشعارینی ، حتی – احتمال بر آز مبالغه – بر شعرینی اوقومق ، دیکر شعرلری حقنده حکم ویرمك و بر فکر مخصوص ایدینمك ایچین کفایت ایدر .. او حالده بیاض کولکلردن بحث ایتمك ، عین زمانده بحراندن ، سیاهدن بحث ایتمك دیمکدر .. بوتون بو شعرلر او قدر بر برینه بکزر ، اوقدر بر برینك همشیره‌سیدر ...

واسع و بی پایان سمای شعر و صنعتك محدود بر کوشه‌سنده پروازایدن وقانادلری ، اولدیغندن فضله بدبین کورونمك احتیاجیله تیتره‌ین بو حساس ومریض شاعرك کوزل ، صنعتکارانه یازیلمش شعرلری پك محدود اولمامقله برابر .. مزعج ومفرط بر یکنسقیٔ پرواز بوتون بو کوزللکلره بولوطلی بر هوای ضعف وتشوش سرپیور ..

« بر مجهوله‌یه خطاب » عنوانلی شعر ، «سیاه» ده اك کوزل و نفیس بر پارچه‌در .. بو شعری اوقویوب بیتردکدن صوکره ساهر بکی تبریك ایتمك . ساهر بکی آلقیشلامق ایچین قلبده همان صمیمی بر هیجان تهالك حاصل اولیور .. فقط نه‌قدر یازیق ، نه‌قدر الیم که قلبده جریان ایدن بو هیجانی ، شدید بر عکس العمل تحسس و تفکرله ناکهان دماغده جانلانان عمیق بر احتیاج تنقید و عصیان درحال اولدیریور : لکن بو کوزل شعره لزومندن فضله بکزه‌ین ، لزومندن فضله بو کوزل شعرك مالك اولدیغی عناصر حسیات و کلمات ایله سوسلنن باشقه شعرلرده اوقودم که آلتنده جلال ساهر امضاسی واردی ....

هیچ شبهه یوق ، ملتلرك ایچنده بولندقلری ادوار سیاسیه واجتماعیه ایله آثار ادبیه‌لری بیننده طبیعی وضروری بر آهنك روابط ومناسبت واردر .. ایشته بونك ایچندرکه هر ملتك ادبیاتی ، او ملتك حیات اجتماعیه واخلاقیه‌سنك جاذب و قیمتدار بر وثیقهٔ تاریخیه‌سیدر .. ادبیاتلرله ملتلرك احوال اجتماعیه وسیاسیه‌لری بیننده موجود بو آهنك طبیعی وضروری‌یی دوشونمك ، جلال ساهر بکك حتی کوزل شعرلرینه قارشی بیله دماغده بر احتیاج عصیان وتنقید حس ایتمك ایچین احتمال آزوجه بر سبب مهم تشکیل ایدییور ..

معمافیه موضوعلرینك بو مزعج ومفرط یکنسقلغی ایله برابر ، بی طرف بر حس صمیمی ایله اعتراف ایدرم که جلال ساهر بك کنج شاعرلرمزك اك حساس ومقتدری ، یازیلرنده بالنسبه اك زیاده موفق اولانیدر ...

١٦ شباط ، ١٣٢٦

رائف نجدت

Digitized by Google

محصول مطالعه وتتبع

تياترولر وتياترولرمز

بزده‌كى صالاشلردن – كچن نسخه‌ده – بحث ايتديكم زمان اوروپاده‌كى تياترو بنالريله بر مقايسه يوروتمكى اصلا خاطرمه كتيرمامشيدم. اوروپا پايتختلرنده‌كى بويوك تياترو بنالريني حكومت وبلديه مبانئ عاليهٔ رسميه‌دن معدود اولمق اوزره انشا ايتديرمش اولديغندن مصارف كليه ومهمه اختيار ايدلمشدر. بز، هنوز ترقيات فكريه نقطهٔ نظرندن – اكثريت اعتباريله – مع التأسف اونلر درجه‌سنه كلمامش اولديغمزدن بوراده ذوق دماغى وحسى‌يه عائد مؤسسات ومبانيده‌ده او قدر مكمليت آرامق ونقطهٔ تكامله طوغرى ايصال امل ايتمك بى سود ومشكل‌پسندلك اولور.

مثال اوله‌رق پارسده‌كى (بويوك اوپرا) بناسندن ، بو مؤسسهٔ عاليهٔ موسيقيه‌دن بحث ايده‌يم .

همان ياريم عصر اول فرانسه‌ده اوچنجى ايمپراطورلق حكومتى شان دولتله متناسب بر اوپرا بناسى انشا ايتديرمك عزمنه دوشديكى زمان بو مهم ايش اوزمانك الك معروف معمار ومهندسلرندن بولنان (شارل غارنيه) يه حواله ايدلمشيدى . بوندن اول موجود اولان اوپرا بناسى ياكمش اولديغندن بناسيله برابر موقعنى‌ده دكيشديرديلر . شيمدى اوپرا ميدانى نامنى آلان وپارسك مركزى والك مطنطن بنالرك مشهورى اولان موقعده استملاك ايديلن اراضى اوزرينه بو بناى مكلف سكز سنه‌ده ياپلدى . مصارف انشائيه ايكى بچق مليون فرانق تخمين ايدلمشيدى . درت بچق مليون فرانقدن فضله صرف ايدلدى . ايكى يوز بيك ليرادن زياده يالكز انشا آته حصر ايدلمشيدى . تزيينات وسائره‌سى ايچون صرف ايديلن مبالغ مهمه بويكوندن خارجدر . اوپرا بناسنك مطنطن ومزين جبهه‌سى عادتا بر انموذج صنعتدر . داخلنك زينت واحتشامى ايسه كوز قماشديره‌جق بر درجه‌ده مدبدبدر . يالكز بر مليون فرانقدن زياده‌يه مال اولان وهمان دنياده موجود مرديوه‌نلرك الك محتشم ومدبدبى بولنان اوپرانك داخلى مرديوه‌نى بى نظير بر نمونهٔ پر احتشام صنعتدر. ديدم‌يا ، بو بنا بر مؤسسهٔ عاليهٔ مليه اولمق اوزره ياپلمش اولديغى جهتله هيچ بر فداكارلقدن چكينلمامشدر. تياترونك ايچنده موزه دائره‌سى وار ، متعدد (فوايه) لر موجود . درت قات

Digitized by Google

توجه‌لریله زمین قسمی قولتوقلری بیك ایکی یوز کشی‌ی استیعاب ایدر. بو، تماشاگرانه عائد اولان جزئی‌در. برده صحنه قسمی موجودکه آیری آیری برقاچ دائره‌یه منقسم: اوپرانك هیئت اداره دوائری، تغنی، رقص دائره‌لری، صحنه، قولیسلر .... زمین قاتنده (غاردروب) دنیلن والبسه ولوازمات سائره‌یی محتوی بولنان

بویوك صنعتکارلرینك ترنمده اك زیاده موفق اولدقلری پارچه‌لر پلاقلرده ضبط ایدلمش ویادکار صنعت اولمق اوزره منتظم طولابلرداخلنده وقاتالوغلر ترتیبیله حفظ اولنمشدر. بوندن بر عصر صوکره بومعروف صنعتکارلرك صدالری غائب اولمیه‌جق، طرز ترنملری محافظه ایدلمش اوله‌جقدر.

محترق شورای دولت دائره‌سیله حریقدن مصون قالان خارجیه دائره‌سی

فوطو: سباح

Incendie de la Sublime Porte, Le Conseil d'Etat et le ministère des affaires etrangèrs.

دائره‌لر؛ تحت‌الزمین ماکنه قسمی. بو، بربنا دکل‌قوجه برمحله‌نك کتله مجموعه‌سیدر. اوپرانلره، صنعتکارلره عائد یادکارلر، خاطره‌لر موزه‌سنده محافظه ایدیلیور. حتی فنوغرافك صوك سنه‌لرده احرازایتدیکی مکملیتدن استفاده جهتیله اونودلمامشدر. اوپرانك قادین وارکك

(اورکسترا)سی ایکی یوز موزیقه‌جیدن آشاغی اولماز. قوریست دنیلن مغنی ومغنیه‌لرله رقاص ورقاصه‌لرك مجموعی ایکی یوز اللی‌یی هرحالده کچر. ماکنیستلرله، مستخدمین سائره‌نك مقداری‌ده همان بر اوقدری بولور. بویوك مغنی ومغنیه‌لرك مقداری دیکرلرینه

نسبتله پك آز ایسه‌ده آلدقلری اجرت تصورك فوقنده‌در. (نه‌تووال) دنیلن برنجی صنف رقاصه‌لر هر حالده سنوی قرق بیك فرانقدن زیاده قزانیرلر. سنه‌ده یتمش سكسان بیك فرانق اجرت نغی آلان صنعتكارلرده نادر دكلدر. او حالده بو بدر مهم مصرفی نه‌تأمین ایدییور؟ دیه برسؤال وارد خاطر اولور. اوت، عادتا كوچوك بر نظارت بودجه‌سی دیمك اولان اوپرانك مهم مصارفی نه‌ایله قپادیلیور. اولا واردات دائمه ایله. ثانیاً حكومتك تخصیصات سنویه‌سیله.

شونی سویله‌یم كه كچن (۱۹۱۰) سنهٔ افرنجیه‌سی ظرفنده پارسده موجود تیاترولرك حاصلات یكونی اون بر ملیون فرانغه بالغ اولمشدر. بونك ایكی ملیون فرانغنی اوپرا كیشه‌لری اخذ وقبض ایتمشدر. فقط بو ایكی ملیون فرانقلق حاصلاتده مصارف دائمه‌یی قپادامایور. فرانسه حكومت جمهوریه‌سی سنه‌ده اوپرایه بشیوز بیك فرانق تخصیصات ویرییور. [*]

بو ایضاحاته واقف اولدقدن صوكره بزمده بویله بر تیاترو بناسی تمنیسنده بولنمقلغمزك محال وعادتا خیال اولدیغنه حكم ایتمك پك طبیعیدر.

[*] حكومتك پارسده رسمی اوله‌رق طانیدیغی درت تیاترو واردركه معارف نظارتی بودجه‌سنده بونلره بر ملیون فرانقلق تخصیصات دائمه ویرلمشدر. بونلر اوپرا، اوپرا قومیك، تهآتر فرانسه واوده‌ئوندر. اوپرانك اداره‌سنی تأمین ایده‌جك بر سرمایه تشكیلی ایچون قوللكتیف بر شركت وجوده كتیرلمشدر. بو اسهامك حامللری اوپرایی حكومتك مراقبه‌سی آلتنده ومعاونت مخصوصه‌سیله ایشلاین بر تجارتخانه حكمنده تلقی ایدرلر. اسهام مذكوره حامللری یوزده درت، درت بچق فائض تأمین ایدرلرسه بونی بیوك بر موفقیت عد ایدرلر.

پارسده كوردیكم كوچوك تیاترولر ایچنده پك كوزللری، دلنشینلری وار كه طرز انشا وصورت ترتیبی بوسبتون بشقه. مثلا لوجه‌لر پك زیاده تقصیر ایدیله‌رك بوكا مقابل واسع وپك چوق سیرجی استیعاب ایده‌جك بالقونلر یاپلمش. آز یره چوق انسان صیغیشدیرمق وصحنه‌یی هر طرفدن لایقیله كوروب، صدالری ایشیتدیرمك تیاترو بنالرینه عائد معمارلغك صوك اصول مقبوله‌سندندر. سیرجیلرك پرده آرالرنده تأمین استراحتی ایچون كنیش فوایه‌لر، بوفه‌لر، پرومونووارلر ترتیب وانشاسی تیاترویه خلقك میل وهوسنی آرتدیرییور. سنه‌ده اون بر ملیون فرانق واردات تأمین ایدن پارس تیاترولری خلقك جلب خشنودیسی ایچونده مهم كلفت ومصرف اختیار ایدییورلر. [*]

[*] كچن نسخه‌ده‌كی مقاله‌یی یازدقدن صوكره غزته‌لرده تیاترولره دائر مهم بعض حوادث كوردم. شهرامانتنك رخاوت معتاده‌سنه رغماً آلتنجی دائرهٔ بلدیه بعض مقررات اتخاذ ایتمش، تعبیرات رسمیه‌سیله بر طاقم پروژه‌لر ترتیب ایلمش. تپه باشی بلدیه باغچه‌سی توسیع وتنظیم ایدیله‌جكمش. شیمدیكی موجود مبانی هدم ایدیله‌رك صوك موده‌لده بر یازلق وبر قیشلق تیاترو انشا قلنه‌جقمش، دها بیلمم نه اوله‌جقمش.... مش، مش. بز امثالی (مش)لری ایی زماندنبری دیكلمكه پك مألوف اولدیغمزدن (انشاالله) دیه‌رك قوه‌دن فعله چیقمه‌سنی تمنی ایتدك. اولمز بر شی دكل آ! علی الخصوص سنه‌ده بش بیك لیرالق واردات تأمین ایدن بر مؤسسه الده بولندقدن صكره. اونی هیچدن وجوده كتیرن متوفی بلاق بكك همت و غیرتنی بوراده یاد و معرض شكرانده تذكار ایتمامك قابل دكلدر. او، نصل صاحب غیرت و حمیت بر ذات ایمش كه شهرامانتنك، حكومت مستبده‌نك، اهالئ جاهله‌نك

تپه باشی باغچه‌سنده یکیدن انشا ایدیله جك قیشلق و یازلق تیاترولرك پلاننی كورمه‌دم كه نه یولده یاپیله‌جغی حقنده بیان فكر ایده‌میم . اویله ظن ایدرم ، بودفعه پلانلر ارباب اختصاصه یاپدیرلمشدر . تیاترو بنالرینك صوك زمانلرده كسب ایتدیكی شكل ظریف و حال مكمليتی كورمش ، تتبع ایتمش برمعمارك هیچ اولمازسه فكر ومطالعه‌سی صورلمشدر . هیچ برشیئه

حریقدن صكره شورای دولت اقسامندن بر منظره

فوطو : سباح

Une partie du Conseil d'Etat, après l'incendie.

ممانعتنه وایجاد اولنان مشكلاته‌مقاومت ایدرك و (بورو قراسی) دنیلن كاغد دوافلغندن تنزیه نفس ایلیه‌رك بویوك برجرأت وفعالیتله ایشه كیریشمش، برآلتنجی دائرهٔ بلدیه یاپدیرمش ، غلطه‌یه اینن یولی آچدیرمش تپه باشی بلدیه باغچه‌سنی تأسیس وتنظیم ایتدیرمش . بوقدر غیرت ورویته رغماً اوزمانك حكومتی بوعالی همت ذاتی شایستهٔ توبیخ عد ایتمش . شورای دولت ایكی معاشنك جزاءً قطعنه قرار ویرمشدر . سبب ؟ چونكه (بوروقراسی) قواعدینه توفیق حركت ایتمامش ، كشف اوللر ، كشف ثانیلر یاپدیرمامش ، بیك درلو قومیسیونلردن، مجلسلردن ایش كچیرلمامش، صحیفه صحیفه ربط ایدیلن كاغدلر بیك درلو معامله‌لر، حواله‌لرله طولدیرلمامش ، اجمالاً اصول رسمیه‌یه تبعیت ایدلمامش ..... وطنك الك عالی اولادندن بری اولان مدحت پاشا مرحومده طونه ولایتنده ، بغدادده وجوده كتیردیكی آثار عمرانی بو صورتله وجوده كتیرمامشمیدی ؟ آنی ایچون بدبین‌اولمایه‌لم . دییورز ، بوكا چالشیورز. فقط حالا (بوروقراسی)یه درت الایله صاریله‌رق بویوك (پروژه‌لر) آرقه‌سنده‌ده قوشیورز .

بكزه‌میان ، یاما اوستنه یاما قویمق صورتیله آلتنجی دائرهٔ بلدیه‌یه بش بیك لیرایه مال اولان تپه باشنك یازلق تیاتروسی شهر امین اسبقی رضوان پاشانك بك اوغلنه یادكاریدر . درت دیوار ایله بر صحنه‌دن عبارت اولان بو (آنفی ته آتر) زمان انشاسنده آلتنجی دائرهٔ

تبلیغلر ینه رغماً او صالاشلر حالا موجود .

خیال بویا ! بعضاً كندی كندیمه تصوراتده بولنیرم . دوشونیرم كه بایزید میداننده موجود كاغدجیلرله او كهنه محله‌یی محتوی آطه كاملاً استملاك ایدیله‌رك اوراسی تماماً میدانه قلب ایدلسه واو واسع عرصه اوزرینه محتشم ، مزین

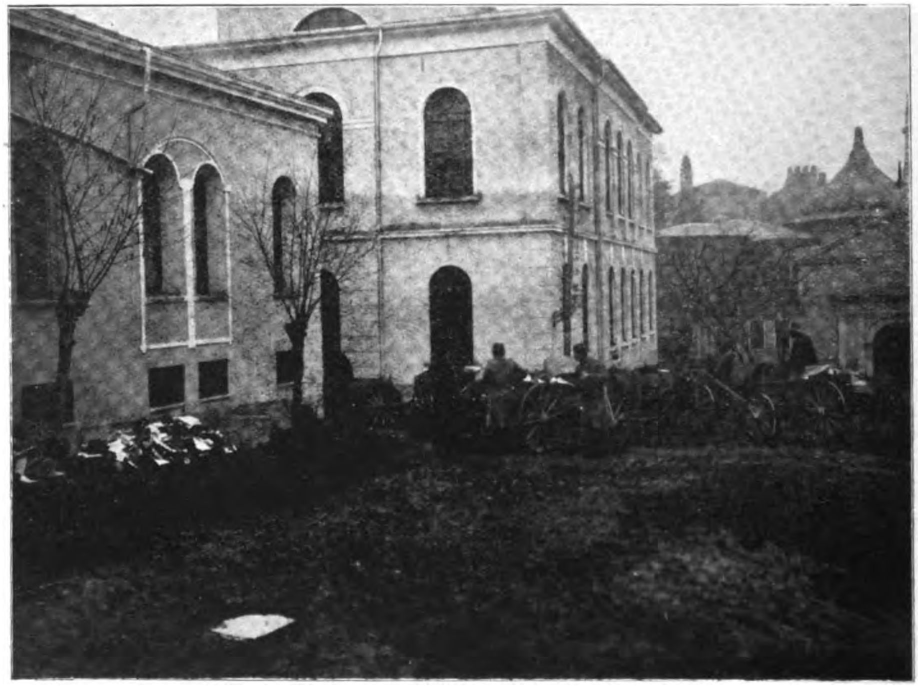

باب عالی حریقندن قورتاریلان اوراق ، دفاتر و سائره‌نك ارابه‌لرله نقلی

فوطو : سباح

Le transport des archives échappées à l'incendie.

بلدیه‌یه درت بیك لیرا مصرف اختیار ایتدیرمش ، دها طوغریسی بو پاره‌لرك قاصه‌دن چیقمه‌سنه وسیله تشكیل ایتمشدر .

نه ایسه . بك اوغلنده چوروك چاریق برقاچ تیاترو بناسی وار . یا ، استانبول جهتی !.. شهر امانتنك سنه‌لردنبری دوام ایدن قرارلرینه ،

جبهه‌لی برعثمانلی تیاتروسی بنا ایدلمش اولسه.. بر از ایلروسنه خطابت ، موسیقی ، تغنی صنایع نفیسه‌سنه عائد بر (قونسرواتووار) یاپیلسه ... نه كوزل اولوردی ، دكلی ؟

اوت ، حتی تخیلی بیله كوزل ! ! ترقیات اخیرهٔ مدنیه نمونه‌لری بزده‌ده بو صورتله تأسس

Digitized by Google

شورای دولت و داخلیه دائره‌لرینك اوكنده بر اطفائیه بلوكی
Les Sapeurs devant la Sublime Porte après l'incendie.

وتجلی ایتمش اولوردی . انجق بوكبی مؤسسات ملیه ومدنیه‌نك وجوده كتیریله‌بیلمه‌سی ایچون مهم فداكارلق اختیاری ضروریدر. حكومت، شهر اماتی اونی كوزه آلمالی، مصارفاتنه تقابل ایده‌جك پاره‌نك استحصالی اسبابنه توسل ایتملیدر ... یوقسه هپ بونلر خیال اولوب قالیر.

*
* *

تیاترو بنالرندن صوكره بو صنعته دائر ذكر وتفصیل ایدیله‌جك شیلر بالطبع صنعتكارلردر.

بزده هنوز تیاتروجیلق صنعتنك لایقیله تأسس ایتمامش اولدیغنه قائلم . بوندن طولانی اوتوز بش سنه‌دنبرو صحنهٔ تماشالرده اظهار ایدیلان صنعتلر هپ (بولوف [*]) دن عبارت قالمشدر.

بزده‌كی صنعتكارلر شیمدی‌یه قدر ـ دنیله‌بیلور كه ـ خدائی نابت اوله‌رق یتشمشدر. صنعته میل ومسحوریت آنجق الئ صوك زمانلرده آثاری كورلمكده بولنمش اولان تجلیات نادره‌دن معدوددر . بوجهتله بزم صنعتكارلرك اكثریسی بوغازی طوقلغنه چالشمغه رضا داده اولان بدبختلردندر .

كلی آغوب افندی قرق‌سنه اول (باامتیاز مخصوص!) [«اوزمانك تعبیرلرندن وتیاتروجیلق (رەقلاملر) ندن معدود ایدی »] بر صحنهٔ تماشا تشكیل ایلدیكی زمان علی الاكثر ایشلرنده ، صنعتلرنده موفق اوله‌میه‌رق حیاتده‌یكی بر كریزكاه معیشت آرایان كندی ملتداشلرندن اولدقجه اوقویوب یازمش بعض هوسكارلری باشنه طوپلامش واو زمانك موداسی اولان درام ومه‌لودرام پیه‌سلرینی موقع تماشایه قویمغه

[*] (بولوف) معروف (پوكەر) اویونندن اخذ واقتباس ایدلمش بر تعبیردركه النده برشی اولمدیغی حالده وار ایمش كبی كوسترەرك دیكرلرینی هیچله اقناع ایتمك وهوادن قزانمغه موفق اولمق دیمكدر.

Digitized by Google

باشلامشدر . كللى آغوب افندينك تأسيس ايلديكى قومپانيه‌يه مناق افندى ، متوفى سفريان افندى كبى اصحاب ذكاده التحاق ايتمش . فقط جمله‌سى (مه‌لودرام) طرزينه آلشمش اولديغندن صنعت حقيقيه‌يه يناشمقدن اوزاق قالمشلردر . تلفظ مسئله‌سنده‌كى مشكلاتك ده بو جهته پك زياده دخلى اولديغنى انكار ايتماليدر. تركجه‌نك لايقيله تلفظى ارمنى و روم وطنداشلرمز ايچون پك مشكلدر . على الخصوص مناقيان افندينك ـ هيچ بر صورتله قابل عفو اولمايان ـ سيأت قلميه‌سندن اولمق اوزره بر صحنه لسانى ايجادينه قالقشمسى و لسان عذب البيانمزك جريان تكلمنه اصلا مشابه اولمايان مغلق ، دوشوك جمله‌لرى اوميانه ادخال ايتمسى يوزندن حصوله كلن مشكلات طرز تلفظده‌كى دلخراش چيركينلكى آرتديرمشدر .

كللى آغوب قومپانيه‌سى تأسس ايدوب ده (مه‌لودرام) طرزى موقع تطبيقه قونولدقدن صوكره صحنهٔ تماشاده طبيعته ، حقيقت صنعته ياقلاشه‌بيلمك قابل اوله‌مادى . قرق سنه‌در اوسيئهٔ اجتهادك دردينى چكيورز .

يكى يتيشن كنج هوسكاران صنعتمزده مناقيان افنديك مكتب سقيمندن آلدقلرى درسلرى تطبيقه ـ آنجق دوزكون بر تلفظله ـ صحنهٔ تماشايه قويمغه چاليشيورلر . بو ، چيقماز بر يولدر . صنعت تماشانك حال حاضرده كسب ايلديكى اينجه‌لكى ، ظرافتى ، طبيعيلكى تعلم ايتمدكدن ، تدقيق ايلمدكدن صوكره صنعتكار اوله‌بيلمك قابل دكلدر. بونك خارجنده ياپيلان ره‌قلاملر ، غريبه‌لر هپ (بولوِف) دن عبارت قالير .

*
* *

حريقدن صكره ..

Après l'incendie.

Digitized by Google

محترق شورای دولت محاکم قسمندن بر منظره
Une de la section des tribunaux du Conseil d'Etat après l'incendie.

ارمنی وطنداشـلرمزدن ترکب ایدن بو قومپانیه‌یه ـ او زمان تیاتروجیلق حقنده‌کی افکار عمومیه‌نك تقبیحاتنی هیچه آله‌رق ـ نصلسه قاریشمش، ایکی اسلامده واردر : بونلر فهیم ونجیب افندیلردر . فهیم افندیده فطرةً بر استعداد مخصوصه مالکدر. تحصیلنك درجه‌سی ـ او زمانك محیطنه کوره ـ یوکسك اولمامقله برابر صنعته مفتونیتی طولاییسیله تیاتروجیلغه چوق چالشمق، فکرینی پك یورمشدر . اطوار مضحکه‌بازیده امثالسزدر، دنیله‌بیلور . طبیعیلکه پك یاقلاشیر. فقط تیاتروجیلق کبی بو بدبخت خادم صنعت حیاتده تحملفرسا فلاکتلره معروض قالدیغندن لایقیله چالشمغه نه فرصت، نه‌ده میدان بوله بیلمشدر . اکر محیط ، زمان مساعد اولمش اولسه ایدی فهیم افندی مکمل بر صنعتکار اولوردی .

فهیم افندی حقیقت صنعتی ـ مناق افندی مکتب ادبنده‌دکل ـ احمد وفیق پاشا مرحومك رحلهٔ تدریسنده اکلامشدر .

نادر بر دهای صنعتله یارادلمش اولان احمد وفیق پاشـا مرحوم خداوندکار والیلکنـده بولندیغی اثناده امور رسمیه‌دن آزاده قالان وقتلرینی (مولیه‌ر)ك کلیات آثارینی ترجمه‌یه [*] حصر ایتدیکی کبی اونلری اویناتمق هوسنده مغلوب اونمش. بلدیه‌یه اولدقجه کوزل بر تیاترو یاپدیرمش. کللی آغوب قومپانیه‌سنك عبدالحمیدك ایلك سـلهٔ اسـتبدادینه اوغرایه‌رق تارمار

[*] اقتباس صورتیله مرحومك یاپدیغی بو ترجمه‌لر نمونهٔ بدایع اوله‌جق درجه‌ده مکمل وکوزلدر. لسانمزك شیمدی اخذ ایلدیکی اینجه‌لکدن قطع نظر ایدیلورسه (مولیه‌ر) ك آثاری بوندن دها لطیف وا کمل صورتده ترجمه ایدیله‌مز ادعاسی درمیان اولنه بیلور .

Digitized by Google

اولمش بولنمسندن استفاده ایله متوفی خولاص وسفریان وچابراسد وفاصولیه جیان افندیلرله شیمدی صاغ قالان فهیم افندی بی و صنعتده او درجه‌لرده کندینی کوستره‌مامش برقاچ ذاتی بروسه‌یه جلب ایدر. بونلره کندی کیسه‌سندن، بلدیه‌دن تخصیصات باغلیه‌رق انتعا-شلرینی تأمین ایلر.

سزه غریب کلسون، ایلك ایشی بونلری اوقوتمق اولور! اوت، اوت اوقوتمق. شیمدی اسمنی تخطر ایده‌مدیکم برخواجه افندی بونلره طرز تکلمی[*]. ترکجه‌نك صورت تلفظنی تعلیم ایدر. ترکجه‌ده مستعمل الفاظ عربیه وفارسیه نك نصل تلفظ ایدلمسی لازم کله‌جکنی اوکره دیر. عادتا اوفاق مقیاسده بر قونسرواتووار خدمتنی کوریر.

آقتورلر آثار ترقی کوستردکدن صوکره پاشا مرحومك آثار مترجمهٔ بدیعه‌سی اولان پیه‌سلرده یاواش یاواش صحنهٔ تماشایه قونیلور. زوراکی طبیب، زورنکاح مارقوف وسائره اوینانیر. فقط احمد وفیق پاشا مرحومك سویهٔ فکریه‌سیله اکثریت خلقك درجهٔ ادراك وذوق سلیمی یکدیکرینه پك بعید اولدیغی جهتله بروسه اهالیسی بو کوزل اثرلردن همان هیچ برشی آکلایه-مازلر، ذوقیاب اوله‌مازلر. بوجهتله اشراف ایله مأمورین حکومت والی پاشایه خوش کورونمك قیدیله مولیه‌رك آثاری اوینانديغی کیجه کرهاً تیاترویه کیدرلرمش. پاشا مرحوم تیاترو حاصلاتنی یوکسلتمك مجبوریتیله بعضاً ذوق سلیم کبارانه‌سنی فدا ایله بالموجی، ایکی اوکسوزلر کبی مملو درام‌لرك اوینانمه‌سنه کمال نفرتله مساعده ایدرمش. او کیجه‌لر ایسه تیاترو لبالب طولارمش. یالکز مرحوم سامعه‌سنی رنجیده ایتمامك، ذوق سلیمی خراشیده ایلامك ایچون اویله کیجه‌لر تیاترویه اوغرامازمش.

[استطراد قبیلندن اوله‌رق شونی‌ده عرض

محترق شورای دولت محاکم قسمی مدخلنده اطفائیه

Les pompiers réguliers devant les tribunaux du Conseil d'Etat Après l'incendie.

[*] مناقیان افندی ایله رفقاسندن برخیلیسی حالا بودرسه محتاجدرلر. بودرجه سنیلرله طوقونان برطرز تلفظله تأثیرات روحیه اویاندیره‌بیلمك قابل دکلدر.

Digitized by Google

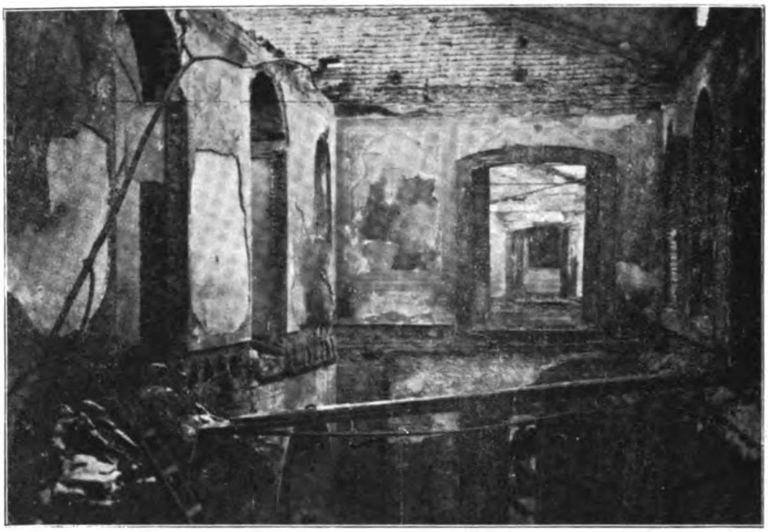

باب عالی حریقندن صکره داخلیه نظارت اوطه‌سنك منظره‌سی
Une pièce au Ministère de l'Intérieur, après l'incendie.

ایده‌یم که ربع عصر اولکی حالت روحیه‌مز مع‌التأسف حالا دکیشمامشدر.]

ایشته اك مقتدر آقتورلرمز او مکتب صنعتدن یتشمش اولانلردر. تلفظده ملتدا- شلرینك اك یوکسك سویه‌سنه چیقان متوفی خولاص‌افندی، فرانسزلرك (pince sous rire) دیدکلری وقومه‌دی صنعتنده پك مقبول و معتبر کوردکلری طور مضحکده موفقیتلر کوسترن فهیم افندی صحنهٔ تماشایه مرحوم مشارالیهك یادکار براقدیغی صنعتکارلردن ایدی.

تیاترو صحنه‌لرنده آز چوق مهارت ابراز ایتمش اولان آقتورلرمزدن بحث ایتمك صره‌سی کلمشیکن مناقیان افندی ایله اونك سالك مسلکی اولانلردن ده بر آز بحث ایده‌یم: مناق افندی ترجمه‌لریله لسانمزی - صحنه دیلنه تطبیق امنیله - برباد ایتمکه جرأتیاب اولمش بر خیال پرستدر. اوتوز سنه‌دنبری اسیری اولدیغی بر اجتهاده عمرینی، امالنی، افکارینی وقف ایتمش واطرافنده بولنان بر طاقم بدبخت بیچارکانی‌ده اویوله سوروکله‌مشدر.

فطرةً صنعتدن نصیبه‌دار دکلدر، تفریط وافراطدن قورتیله‌مامش. حقیقت صنعتی اصلا آکلایه‌مامشدر.

تیاترو جیانی عالمنه دائماً سیئات فکریه و اجتهادیه‌سی دوقونمشدر. ترجمه‌لری غایت بربادر. یوقاریده ذکری کچن و صنعت تماشاده اثر استعداد وترقی کوسترمین نجیب افندینك قلم تصحیحندن بونلر بر درجه‌یه قدر کچمش ایسه‌ده ینه خاییده ادالقدن، قلبی خراشیده ایدن فنا بر اسلوب تأثیرندن قورتیله‌مامشدر.

مناقیان افندینك یتشدیردیکی آقتورلر آراسنده متوفی بینه‌مجیان افندی یاد وتذکار

ایدلمکه لایقدر. متوفی ادرنه‌لی بولنمق و کوچو-
کدنبری ترکجه تلفظ ایتمك اعتباریله طرز
تکلمی اولدقجه مکملدی، دنیله‌بیلور. حیفا که
حائز استعداد اولان بوذات مناقیان افندی
مکتبنده یتشمش اولمق طولاییسیله حقیقت
صنعته پك‌ده یاقلاشامامشدر. بعدالانقلاب
بینه‌مجیان افندی خطاسنی آکلایه‌رق مسلك
متخذنی تبدیله چوق چالشمش، بعض
منورفکرلی کنجلرك ارشاداتیله‌صوك رواللرنده
ابراز موفقیت ایتمشیدی. دها هنوز کنج
دنیله‌بیله‌جك ایکن وفاتی صحنهٔ لعبیاتی بر صاحب
استعدادن محروم براقدی.

بر چوق سنه اول وفات ایتمش اولان
سفریان افندی اوزمانك حالنه کوره ای بر
آقتور. دها طوغریسی بر مسلك سقیمه
قاپلمش بر صاحب استعداد ایمش..... فاصو-
لیه‌جیان و چاپراسد افندیلر صنعتلرنده مهم بر
اثر ذکا کوستره‌مامشلر.

برحیات اولان اسکی آقتورلردن
بنلیان افندی (اوپرت) وادیسنه صاپمش
اولدیغندن اوندن آیریجه بحث ایده‌جکم.

***

اسکی آقتورلردن بحث ایتدیکم صره‌ده
ایکی ذات حقنده ادازهٔ افکار ایتمامك حقسزلق
اولور ظننده‌یم. بونلردن بری مرحوم حمدی
افندیدر.

مرحوم اورته اویوننده جداً مسلکدا-
شلرینی پك کیریده براقمش بر صاحب ذکا
واستعداد ایدی. ظریف، نکته‌دان اولان
حمدی افندی جداً صنعتك عاشقی ایمش.
محیطی اونی اودرجه‌یه قدر یتشدیره‌بیلمش،
زواللی صنعتکار سفالت وفلاکتدن مادام‌الحیات

محترق باب عالی دوائرینك یوکسکدن آلنمش بر رسمی
Une vue d'en haut de la Sublime Porte après l'incendie.

Digitized by Google

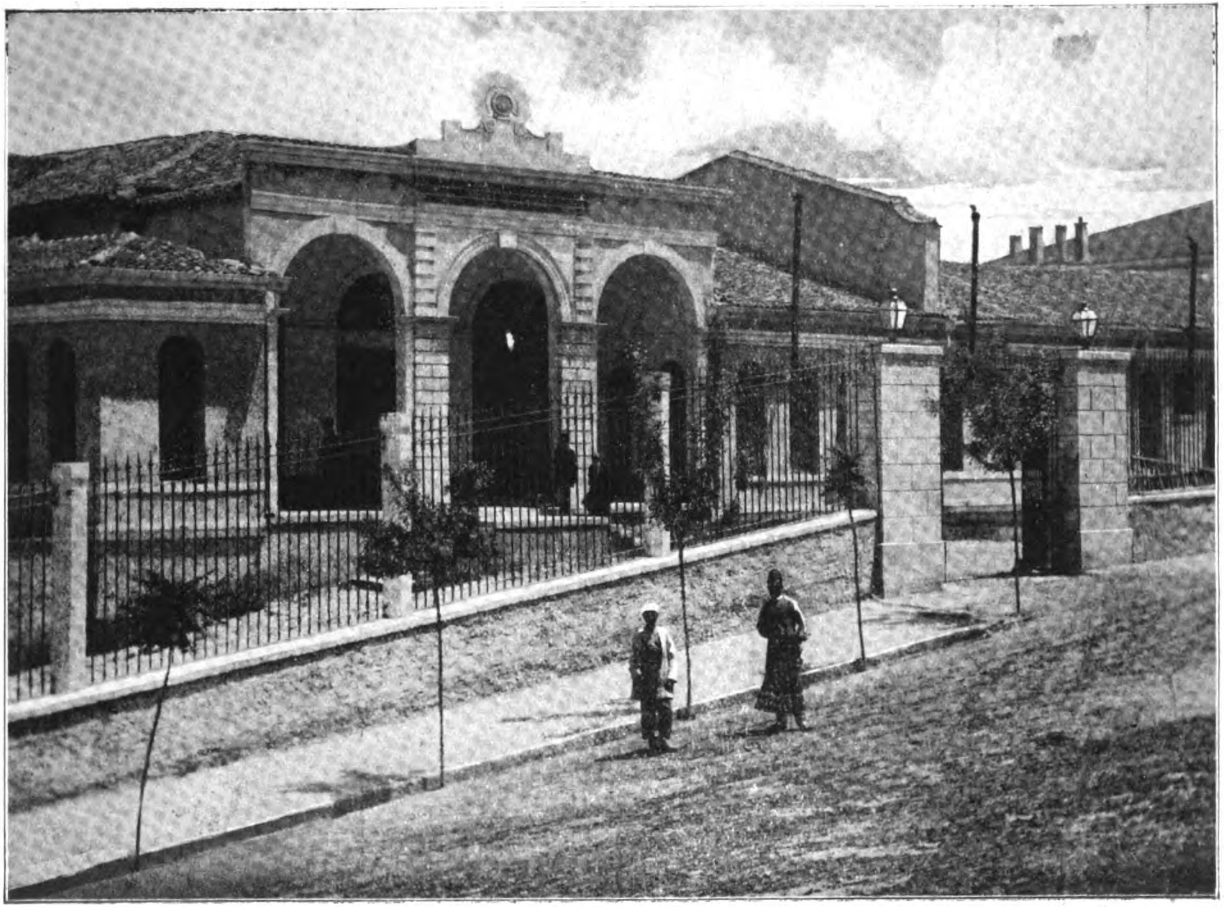

حريقدن مصون قالان صدارت دائره‌سی — مدخل

Le Grand-vizirat échappé à l'incendie.

Digitized by Google

قورتیله‌مامش اولدیغی حالده صنعتنه وقف حیات ایلشدر . نکته‌لری الآن ورد زبان ظرفادر . مضحکه‌بازلرك قرالی دینمکه لایق اولان حمدی افندی مرحوم بشقه بر محیطده یتشمش و یاشامش اولسه‌یدی بویوك بر صنعتکار اوله‌رق یتشمك استعدادینی حائز بولنیوردی . هر حالده بن فوق العاده بر استعداد اضحوکه‌پردازی موجوددر. عبدالرزاق افندی استعداد طبیعیٔ خارق العاده‌سنه مساعد بر محیط نشو ونما بولمش اولسه‌ایدی تاریخ صنعتده کچه‌جك مهم بر صنعتکار اولوردی . مع التأسف یالکز استعدادی دائره‌سندن خارجه چیقامامشدر .

***

اخیراً محترق اولان باب عالی دوائرندن شورای دولت وداخلیه دائره‌لرینك حریقدن صکره منظره‌سی

فوطو : سباح

La partie brûlée de la Sublime porte, après l'incendie.

کندیسنی بر حس تقدیر و رحمتله یاد ایدرم .

ایکنجیسی مشهور قومیك عبدالرزاق افندیدر . طبیعت بوذاته بر وجود ضحك آلود بخش ایتمش . اونك بذاته صنعتله اشتغاله ، فکر یورمق زحمتنی اختیاره احتیاجی یوق . بوتون طبیعی طورلری مضحکدر ، اونده

شیمدی صره اك مشکل نقطه‌لره کلدی : قادینلردن ، آقتریسلردن بحث ایتمك و بعد الانقلاب صحنهٔ تماشایه آتیلان کنجلردن ـ صنعت و حقیقت دائره‌سنده ـ بحث ایتمك... هر ایکی جهتی پك نازك عد ایتدیکمدن ـ بونی مساعده کزله ـ کله‌جك نسخه‌یه براقاجغم .

Digitized by Google

صحنهٔ تماشاده قازلر — یا کلش دکل ، طوغری اوقویبیلکز . تیـاترو صحنه‌لرینه شیمدی‌یه قدر هر درلو حیوانات اهلیه — بالطبع تربیه ایدیله‌رك چیقارلمشیدی. فقط ربط وضبطه کلیان ، صدالرینی کتمه‌دن چکنمه‌یان ، آیاقلرینك حرکات غریبه سنه بر اطراد ویره‌میان قازلرك صحنه‌یه چیقاریله جغی کیمسه‌نك خاطرینه کلمزدی. بر زمانلر (روما)

حریقك تخریباتنی کورمك اوزره طوپلانان بعض اهالی واجانب

L'incendie de la Sublime Porte: Le public devant les ruines.

یی استیلای اعدادن قورتارمق ذکاسنی کوسترن قازلرك یکرمنجی عصرده صحنهٔ تماشایه چیقاریله-بیله جك درجه‌ده تربیه‌یه صالح اوله بیله جکی وارد خاطر اوله‌مازدی . فقط بو حال واقع . نره‌ده ؟ . . دیه صورارسه‌کز ، دیه بیلورز که : بالطبع مشهور غرائب وعجائب اولان آمریقاده .

نویورق شهرینك (مترهپولیتان اوپرا هاوس) دیدکلری اوپرا تیاتروسنده اخیراً (قرالك چوجوقلری) نامیله بر اوپرا اوینانمش. بو یکی پیه‌سك قهرمانی تمثیل ایچون صورت مخصوصه‌ده قونطوراتله جلب ایدلمش اولان فرانسه‌نك اك مشهور مغنیه‌لرندن مادمازل (ژه‌رالدین فاررار) پیه‌سده قاز چوبانی رولنی اجرا ایتمکده‌در . بو پیه‌س ایچون بردوزینه قدر قاز تعلیم وتربیه ایدلمش واوقدر مکمل بر صورتده که صحنه‌لرینك جریاننده بونلرك مخالف اوفق بر طور وحرکتلری کورونمامکده ایمش. [قازلر بو درجه تربیه‌یه صالح اولورسه انسانلرك تعلیم وتربیه‌سی ایچون مشکلات تصور ایتمك ، اصول تدریسیه‌یی طوبی آغاجی کبی باش اشاغی چویرمك عقللره حیرت ویرر احوال فوق العاده‌دندر .]

بو مونس وتربیه‌لی حیوانلرك صحنه اوزرنده‌کی طور وحرکتلری پیه‌سك احراز موفقیت ایتمسنه او درجه یاردیم ایتمش که مادمازل (ژه‌رالدین فاررار) آلقیش طوفانیله صحنه‌یه دعوت ایدلدیکی زمان بو قازلردن برینی قولتوغنه آلیر واویله — برای تشکر — ایلرله‌مش ؛ منصف اولان بو صنعتکار شهیر موفقیتی یالکز کندی دلفریب صدا ومهارت فوق العاده‌سنه حصر ایتمیه‌رك

Digitized by Google

او حيوانلری ده حصه‌دار شرف ايتمش . طوغريسی زهی انصاف !..

ارككلر غالب — غربده قادينلر — بونك شرقده هيچ جهت تعلقی يوق Emancipation de la femme فكر وادعاسيله نه‌ياپارلرسه ياپسونلر، انكلتره‌ده، فرانسه‌ده قيامتلر قوپارسونلر ينه ارككلر قلبلرنده يرلشمش اولان حق غلبه ورجحانی فدايه يناشمايورلر. بونك برنمونه‌سی ده اخيراً پارسده (انجمن دانش فنون) ه [*] مادام (كورری) نك انتخابی مناسبتيله عيان برصورتده كورولدی. فرانسه‌نك (اقاده‌می ده سيانس) ی متبحرين علوم وفنونك مجمعيدر.

اخيراً بو انجمنك اعضاسندن بری وفات ايدر . يرينه انتخاب ايچون نامزدلكی وضع ايدن ذوات مشهوره ميانده مادام (كورری) ده بولنيوردی . فرانسه‌ده علوم وفنون عالملری ايچنده مادام كوررينك منسوب اولديغی حكمت طبيعيه وكيميا شعبه‌سنده — اونك كعبنه يتيشه‌بيله‌جك پك نادر ذوات موجود. زوجی متوفی موسيو كورری ايله برابر (راديوم) دنيلن معدن‌پاره‌ٔ خارقه‌نمايی كشف ايله اونك حقنده پك مهم تدقيقات وتتبعاتده بولنان ودنيانك بتون محافل علوم وفنونی حيرتلره غرق ايدن بو عالمه قادين فرانسه‌نك، بتون عالم فنونك آب رويی . شرف بی بهاسيدر.

پارس دارالفنوننده حكمت طبيعيه كرسی تعليمينك اك معروف بر استاذ فضائلنديدر. بو قدر فضيلتلره ، اسباب ترجيحه رغماً انتخاباتده تلسز تلغراف موجدلرندن موسيو (براقله‌ی) قزانمش ومادام كورری ايكی رأی ناقص ايله انجمن دانش علوم وفنونه — شيمديلك — كيره‌بيلمكدن محروم براقلمشدر . رجال قادينلره تساوی‌يه يناشاميور والسلام.

صفوت نزيهی

[*] بونی انجمن دانشدن تفريق ايتمليدر. قرقلر ويا خود لايموتون ديدكاری قرق اعضادن مركب (آقاده‌می فرانسه‌ز) فنون ايله اشتغال ايتمز. (آقاده‌می ده سيانس) بشقه‌در.

Digitized by Google

يمن حادثاتی مناسبتیله ـ منتظم بر ليمان و ريختمدن محروم بولنان حديده شهرينك اسكله‌سی
L'insurrection à Yemen: Le debarcadaire de Hodeïdée.

مركز ولايت اولان صنعا شهرينك منظره‌سی
La vue de Sanea, siège des provinces de Yemen.

Digitized by Google

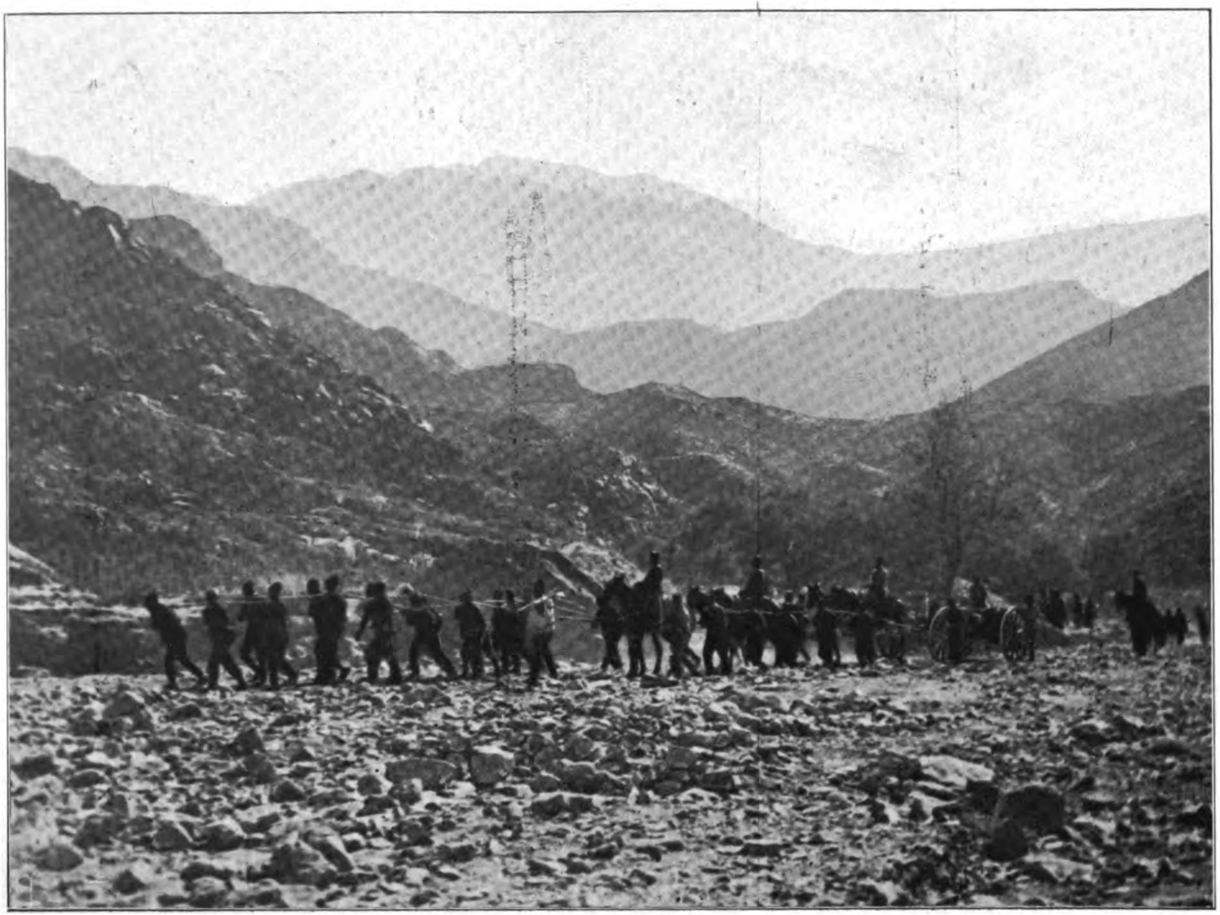

يمن قيالقلرنده پك بيوك همتلرله اجرا ايديلن طوپ نقلياتى
L'insurrection à Yemen : Le pénible transport des canons aux régions rocheuses.

Digitized by Google

عشق فسانه‌لری

۲

منثور بالادلر

هندستانك اك كوزل رقاصه‌سيدم. كوچوك وجودم سيلان اينجيلرينك قرمز، يوموشاق دونوقلغى ايله اسمردى؛ اك كوچوك وضع هند قابلانلرينك خيانتكار، سيال حركتلرندن دها فسونكاردى؛ هر عضلهم اك زهرناكى، فقط اك دلنشين قيوريلمه‌لريله قيوريلان ييلانلر كبى دالغه‌لانيردى. حركتك شعرنى بوتون بدايعيله وجودنده جمع ايتمش بر مخلوقدم. چيپلاق آياقلرمك هر اوچوشنى نغمه‌لريله تعقيب ايدن آياقلرمده‌كى خلخاللر، بعضاً مونس، بعضاً خلالك آچيلان قوللرمده‌كى بيله‌زيكلر وجودمك بوتون آهنك رقصنه، نغمه‌كار ومترنم، اشتراك ايدرلردى. ارضك بوتون عشقى، طبيعتك بوتون كوزللكلرى كوچوك وجودمك رقصنده اك ناشنيده، اك اولدوروجى اك بر حيات اوضاعيله تيتره‌ر، ياشاردى.

صوكره اوقدر كوزل بر باشم واردى كه! اك كوچوك عضله‌سنك اك خرده حركتنده شعر وآهنك ياشاتان اسمر وجودمه قوجاق قوجاق سياه جانلى ايپكلر صاچاردى. باصيق آلنمك آلتنده، ياز اقشاملرى اورمانلرك قويو، نفتى كوللرينه اشلريله صو ايچمكه اينن غزاللرك نمناك، بويوك، قديفه كوزلرى پارلاردى. اك حارمملكتده آچابيلن اك قويو قيرميزى بر قرنفيل كبى آچيلان دوداقلرمك آراسنده اك امثالسز صورتده مجلا، منتظم بياض ديشلرم واردى.

بوتون هند بنى بر رقص الٰهه‌سى كبى تبجيل ايدردى. اك بويوك راجالرك حضورنده اوينامشدم. آووج آووج اوزرمه آتيلان اينجيلر، ياقوتلر، پيرلانطه‌لر آرتق رقص ايدركن وجودمى اورتن توللرى تماماً ايشليه بيله‌جك قدر مبذولدى.

فقط بن بنه ممنون دكلدم. روحمده نه بوقدر كوزل وجودمك، نه ده بوقدر فسونكار، صيجاق مملكتك ايصيتامادينى بارد بر نقطه واردى. اورمانلرده فيللرك، ييلانلرك، كركدنلرك، تمساحلرك، غزاللرك، كيكلرك ارضك قيزغين آتشندن جداللرنى اونوتدقلرى جهنمى كونلرده بيله اونقطه بارددى.

بوتون ارض آلولر صاچان حرارتنى، بوتون سما صارى نفسنى ذيروحلرى بايبلتان بواسرارانكيز مملكتده اوفلركن بنيه اوشوردم. چونكه قادين روحلرينك

Digitized by Google

یکانه کونشی، عشق، روحمه دوغمامشدی . چونکه قادین روحلرینك مظلم فضاسنی
آیدینلاتاجق سوکیلی نظار ییلدیزلری هنوز قاره بولوطلر آرقه‌سنده ایدی .

بر کون « ویشنو » یه روحمك قارانلغنی ، برودتنی سویله‌مك واوندن ضیا
و آتش تمنی ایتمك ایچین معبده کیرمشدم . معبدك لوش درینلکلرندن اینجه‌وجودی،
ایکی سیاه آتش کبی پارلایان کوزلریله یکی بر وارلغك بکا دوغرو کلدیکنی کوردم .
قیافتی مقدس بر برهمن اولدیغنی سویلیوردی . فقط کوزلری ضیاسی ، آلولری
سیاه اولان مدهش بر آتشدی . او آنده اونك مظلم ، نمناك روح منفذلرندن
روحمك بارد نقطه‌سنه بر کونش ، عشق کونشی دوغدی ؛ و او آنده ارضك ،
بو جهنمی اقلیم ایله بیله ، بنجه ایصینامایان ذراتی طوتوشدی. سما ییلدیزلری ، فضا
اوزاقلقلری ، ارض اورمانلری ، ذیروحلری وبوتون معظم صو وطوپراقلریله
یاندی . وبن روحمك برذره‌سی بیله بردها صوثومامق اوزره عشقك کونشیله یاندم .
آرتق هرشی ، عالم وبن یاشار بر آتشدن باشقه بر شی دکلدك .

فقط او ، روحمدن کوندردیکی برشراره ایله عالمی یاقدقدن صوکره روحمك
منفذلرینی وقور کوز قاپاقلریله اورتدی ؛ چیقدی ، کیتدی .

اوزون ویاقیجی یاز کیجه‌لرنده ارضك صیجاق سینه‌سنده بن ده آرتق محموم و آشناك
یاشاردم؛ اونك سینه‌سی، بوتون اغاجلریله، کوللریله و عجیب مخلوقلریله عشقی چاغیرارق
ضربان ایدرکن بن ده موجودیتمك هرتنفسیله، هر آن حیاتیله اونکله هم آهنك یاشاردم.

آرتق هر کون معبدك قاپیسنده اوندن بر نظر دیلنه‌رك سورونیوردم . فقط
او ، اصلا ، اصلا بکا باقمیوردی . اونك بوتون کائناتی عشق کونشیله سوزان
وفروزان ایدن برنظرینك یاننده الك مستثنا قیزللقلرله پارلایان یاقوتلر ، الك خیانتکار
یشیل نظرلرله یانان زمردلر ، کوزلری و کوکللری قاماشدیران اینجیلر وپیرلانطه‌لر
هپ صوثوق رنکسز و جانسزدی . اونلری بربر « ویشنو » یه کوتوردم . اونك
قلبندن بکا برذره آتش ویرمه‌سی ایچین سرایلر وقلبلر صاتین آلان بو شیلرك هپسنی
السهك آیاقلری آلتنه سریدم ، فدا ایتدم . فقط نه بر نظر ، نه بر نوازش !...

حرارتك دنیایی قاووردیغی ، طوپراقلر صوسزلقدن چاتلامش بر آغیز کبی
آچیلدیغی بریاز آقشامی اونی معبدك قاپیسنده بکله‌دم . قایناتیلمش بر آلتون قبه کبی
یانان صاری سماده کوچوك کوموش کوزلر بربر آچیلمغه ، پارلدامغه باشلامشلردی .
اوزاقدن اورمانك بویوك مخلوقلری خوموردایور ، ایکله‌یوردی . معبدك اوج

Digitized by Google

آرشون اوته‌سندن بویوك بر بو آییلانی قیوریلارق کچدی ، کیتدی ، آی ، صاری بر معدن لوحه کبی سیاه داملرك اوستندن چیقارکن اونك آیاق سسلرینی ایشیتدم . معبدك قاپیسنه کلنجه ایلریله‌دم؛ بتمله کلمه‌سنی سویله‌دم . او ، بر آن متردد ، اطرافنه باقندی ؛ صوکره بودار سوقاقدن قورو یدانلغه ودها اوته‌ده اورمانك مظلم ، معظم آغاج خطنه دوغری ایلریله‌ین ایشیغی تعقیب ایده‌رك یورودی . شمدی اطرافده هرکس ، هرشی بایغین صوصمشدی .

میدانلقده او ، معظم بر اغاجه دایاندی ، طوردی .

— قادین ، سویله ! دیدی . تولل، زینتلر ، کوزللکلرله روحی صید ایدن برکناه فسون وجاذبه‌سیله قلبمی چاغیرییورسك . کوزلرکدن نامتناهی حسن وعشق نورلری روحمك هیچ برلذت دنیویه ایله کیرلنمه‌مش پاك و نزیه درینکلرینه دالیور ، و اوراده ‌لندیمده‌وارلغنی انکار ایتدیکم بشری آرزولری تنویر ایدییور . بندن نه ایستیورسك ؟

آی شمدی اورمانك سیاه خطی اوزرینه دوغری آقوب کیدرکن باشمزك اوستنده السهلرك عشقمزی تنویر ایچین یاقدیغی آلتون برفنارمش کبی روحانی ضیاسیله اطرافمزی ییقایوردی . بن جواب ویرمدم . آیك نوری آلتنده صاریمتراق ، شفاف برشعاع برفسون ایله تتره‌ین تولل ایچنده اوکا اث اوزون ومهارتکار رقصمله عشقمی سویلایوردم .

شمدی قوللرم ، کوزل وجودم ، ضیادار اورتوللرمله برابر روحم ده اوکا اك بلیغ واك آهنکدار تجلیاتیله رقص ایدییوردی . بن بو واسع میدانك صاری ویالکز ضیاسنده آیك بر پارچه‌سی ، بیاض بر پریسی کبی روحك بوتون آلامنی ، بوتون اذواقنی او ضاعمك اشعاریله افاده‌ایدرکن اونك روحنك ده سیاه کوزلرینك تابشیله بکا دوغری آقوب کلدیکنی حس ایتدم ، دها یقین ، دها یقین ...

فقط تام بو آنده درین بر خومورتی ، تهدید آمیز ، نهایتسز بر خیریلتی ایشیتدم . دوندم . شمدی چیپلاق آیاقلری ، سیاه چهره‌لری ومخوف کوزلریله بر سورو خلقك بزه دوغری کلدیکنی کوردم . هر آن دها مخوف وتهدیدکار سسلرله ، دها غضوب نظرلرله یاقلاشدیلر . کیجه‌نك کوموش رنکلی سکوتنده قودورمش بر سس حایقیردی :

— مقدس بر آدمی باشدن چیقاردی ، او ، بر جادی ، بر روح منحوسدر . آلیکز ، اونك کناهلرینی آتشده یاقالم .

خالده صالح　　　　کانون اول ، ١٣٢٦

اسپور

بنم اصوللرم

« پروفسور موللرك »

٢

برچوق کیمسه‌لر صحتلرینك مختل اولمسندن کندیلری مسئولدر . چونکه بیله‌رك بیلمیه‌رك نفسلرینه قارشی جنایت درجه‌سنده قباحتلر ارتکاب ایلمشلردر . بوسیآت صایمقله بیتمز . کونشدن ، صودن استفاده ایتمسنی بیلمزلر ، دیشلرینه ، معده‌لرینه باقمازلر ، عضله‌لرینك غدای یومیلرینی ویرمزلر ، قاپالی اوطه‌لرده متفسخ برهوا تنفس ایدرلر .. الخ .

صحته اعتنا ایتمه‌ین کیمسه‌لر جناب حقه قارشی‌ده برکناه ارتکاب ایلمش اولورلرکه آر کچ جزای عمللرینی چکرلر . وجودك مساماتی اوزرنده حاصل اولان ترتباتی هرکون تمیزله‌مك ، هردورلو عوامل مؤثره‌یه قارشی مقاومتنی آرتدیرمق لازمدر . حفظ صحته عدم رعایت یوزندن بعض مأمورین دولتك خسته اولوب ده برمدت اسیر فراش اوله‌رق درعهده ایلدکلری وظائفده تکاسل کوسترمه‌لری عفو اولنماز برقباحتدر .

کچنلرده دانیمارقه غزته‌لرندن برنده غریب بروقعه انتشار ایتمشدی . اوغلونك ورمدن وفاتی مناسبتیله برعمله بولوندیغی شهرده ورملیلرك تداوینه مخصوص سناتوریوم بولنمامه‌سندن طولایی صحیه ناظرینی اوغلونك قاتلی اولمق اوزره اتهام ایدییوردی . شبهه‌سزکه بو پدر بویله دوشونمکده بردرجه‌یه قدر حقلی ایدی . انجق بوادعاسنك تمامیله محق اولمسی ایچون حکومتك بر صلاحیت واسعه ایله مملکتده هردورلو سوء استعمالاتی منعه مقتدر اولمسی لازمدر . یوقسه بلیهٔ عشرت واخلاقسزلق یوزندن دوچار مجازات الهیه اولانلرك مسئولیتی حکومته دکل اشخاصه عائددر . مدنیت کسوه‌سی آلتنده حفظ صحته قارشی هرکون ارتکاب ایتمکده اولدیغمز جنایاتی ناصل انکار ایده بیلیرز . مقام مدافعه‌ده قواعد صحیه‌یه رعایت ایتمیه‌رك عافیتله معمر اولان برقاچ مثال کوستره بیورلر . بلکه او آدملر بوقوتی پدرلرندن توارث ایتمشلردر ، فقط امین اولمالیدرکه بووراثت خست طبیعی اولان زنکینلرك یره کومدکلری

Digitized by Google

صنعاده جامع کبیر ـ یمنلیلردن زیدی مذهبنده بولنانلرك عقائد مذهبیه‌لری اهل سنته عائد اولان بوجامعده اجرای عبادته مانع ایمش
La grande mosquée à Sanaa.

خزینه‌لره بکزرکه تنمیه ایتدیرلمه‌دیکندن اکثریا شخصلریله برلکده منعدم اولور.

حقیقته قارشی کوز یومه‌یالم، وجودلریمزه عارض اولان ضعف ومرضك مسببی کندیمز ویا أبویمز اولدیغنی بیله‌لم. اونی متوکلانه بویون بوکوب خدایه اسناد ایتمیه‌لم وممکن اولدیغی قدر بر آن اول خسته‌لق بویوندریغنی اوزریمزدن سیلکوب آتالم واویله برغیرت کوستره‌لم که بالآخره اولادلریمز نحافت بدنیه‌لرندن طولایی بزی مؤاخذه ایتمسونلر.

اوحالده نه یاپالم؟

یاپیلاجق شی پك قولایدر. تازه هوایی، براق صویی سوه‌لم، ضیای شمسدن مستفید اولالم، وجودیمزك بالجمله عضویتنی هرکون براز ایشلته‌لم. عطالت برحال غیر طبیعیدر. انسانی وقتندن اول وجوددن دوشورر واختیارلاتیر. حیات حرکتله قائمدر. عمر طبیعینك منتهاسنه قدر انسانی زنده وعافیتلی یاشاتان انجق حرکتدر.

اکثریا وقوع بولان راحتسزلقلریمزه ناصل کندیمز سبب اولیورسه‌ق صحت وسلامت بدنیه‌مزی ده استرسه‌ك کندیمز تأمین ایده‌بیلیرز.

تاسید دیرکه: «اوتوز یاشنه واصل اولان بر آدم اکر ابدال دکلسه کندی وجودینك

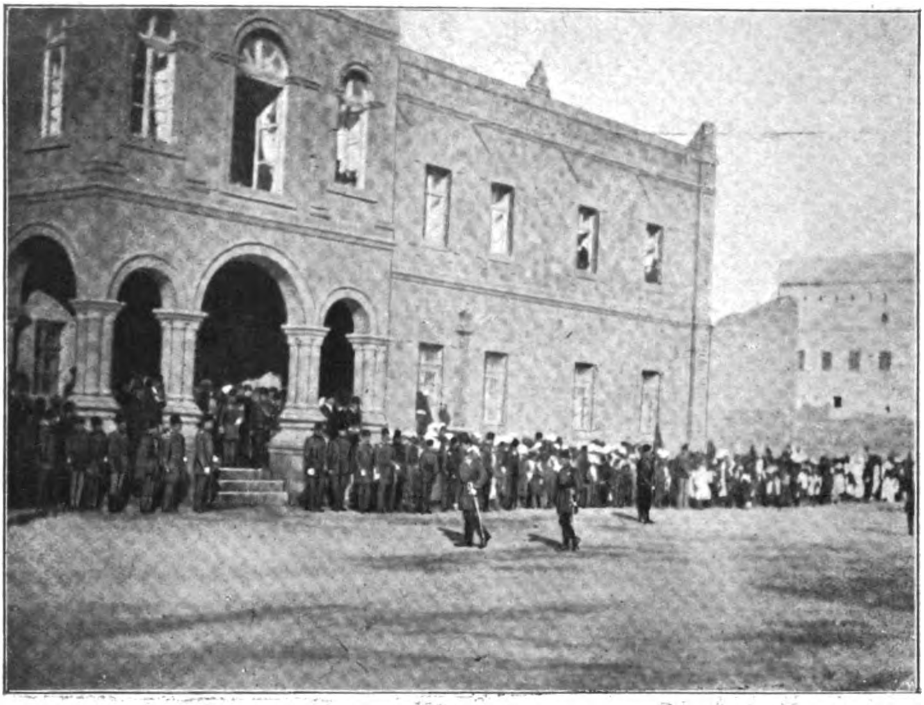

كچن سنه اجرا ايديلان سوقيات عسكريه اثناسنده حديده‌ده دائرهٔ عسكريه پيشكاهنده اجرا ايديلان رسم كچيددن اول اركان و امراى عسكريه

Les officiers de l'armée d'expédition avant la revue militaire.

حكيميدر . » بو حكيم كلمه‌سنك يرينه حفظ صحت متخصصى تعبيرينى قوللانالم انسان كندى وجودينى تداوى ايده‌مزسه‌ده خسته اولمامق ايچون قواعد حفظ صحته رعايتى ايسترسه پك كوزل بيلير .

« بنم اصولم » نه‌پك چوق وقت ضياعنه ، نه‌ده اختيار مصرف ايدوب آلات وادوات تداركنه لزوم كوسترمز . براز حسن نيت برازده ثبات كافيدر .

يالكز يابه‌جغكز شيلرى تعريف ايتمه‌دن اول سزه براز كندمدن بحث ايده‌يم . بابام اويله پك جثه‌لى وعافيتلى برشى دكلدى . حتى بالعكس اوفق تفك خسته‌لقلرى واردى . بن ايكى ياشنده ايكن آز قالدى، باصوردن اوليوردم. هنكام طفوليتمده هر دورلو چوجوق خسته‌لقلرينه معروض اولدم . مكتب حياتمده‌ده سنه‌ده ايكى اوچ دفعه الك كوچوك برصوئوق آلغينلغندن ياتمغه مجبور اولوردم. بونلرى سويله‌مكدن مقصدم عافيتم بكا توارث صورتيله انتقال ايتمديكى كبى اويله بويوك براهتمام ودقتله‌ده بويومه‌دم. ١٨٧٤ سنه‌سنده دها سكز ،اون ياشنده ايكن فيزيولوجى وحفظ صحته دائر كتابلر اوقومغه باشلادم .

Digitized by Google

حديده‌ده دائرهٔ عسكريه پيشگاهنده اجرا ايديلان رسم كچيدده طوپچى قطعاتى
L'artillerie de l'armée d'expéditions pendant la revue militaire.

Digitized by Google

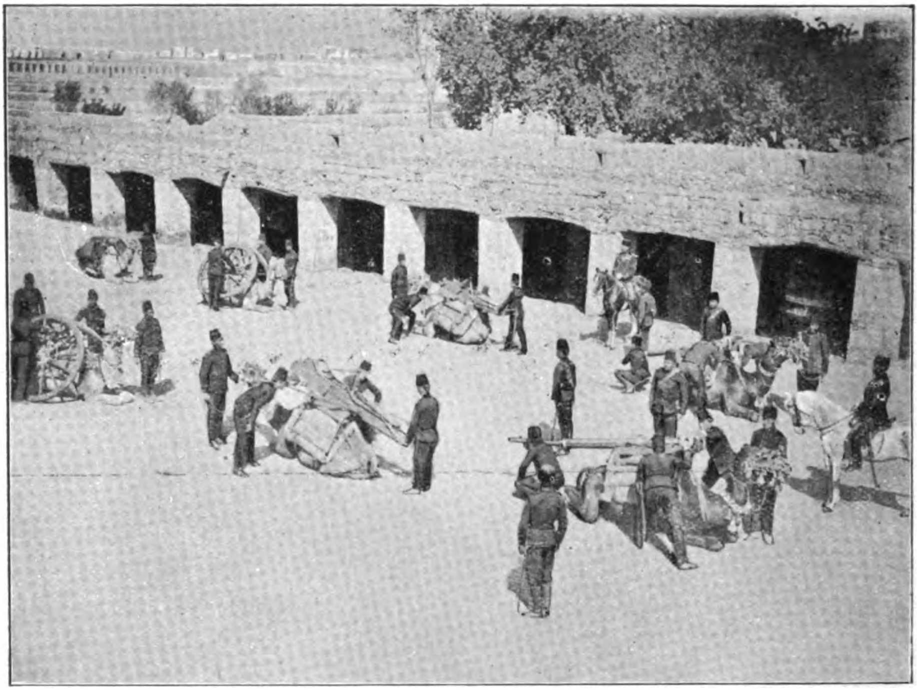

يمنده دوه‌لرله اجرا ايديلان طوپ نقلياتى

Le transport des canons sur les chameaux.

اسپوره ميل ومراقم بويودكجه تزايد ايتدى ١٨٨١ ده اون آلتى ياشنده ايكن اوستريادە اسپورلرك مؤسسى ويقتور سيلپه‌ره‌رى نك اثرلرينى اوقودقدن صوكرا دانيمارقه‌ده يايا اسپورلرينى تأسيسه موفق اولدم . آرتق هركون منتظماً چاليشيور ، اسوج ، دانيمارقه‌ده كورديكم اصوللرله وجوديمى قوتلنديرييوردم . برطرفدنده اسپورلرده‌كى مهارتمى تزييد ايدييوردم .

عضلاتمى بويوتمك ايچون اولا يك اصول تحتنده اولميه‌رق آتيلانك توصيه ايتديكى كولله تعليملرى ياپدم . برمدتده ماقاره‌لر ايپلرك اوجنه مربوط ثقلتلرى وصوكرا ساندووك مقاره‌لى ايپلرينه استعمال ايتديكى لاستيكلرى قوللاندم . بو آلات وادواتك عضلاتم اوزرينه اولان تأثيرينى انكار ايده‌مم يالكز ايپلر برمدت صوكرا اشينيور ، لاستيكلر يا كوشييور يا قوپييور . برده لوحه‌لرده‌كى حركاتى تماميله ياپمق ايچون لااقل برساعت اوغراشمق لازم كليوردى كه هركون برساعتى بوصورتله ضايع ايتمك بكا چوق كليوردى .

ساندووك خفيف كولله تعليملرينه كلنجه فى الحقيقه بو خفيف ثقلتلر آتيلا اصولنه نسبتله دها معقول ايدى ايسه‌ده هركون عين حركاتى تكرار ايتمكدن برجان صقيسى عارض اوليوردى .

Digitized by Google

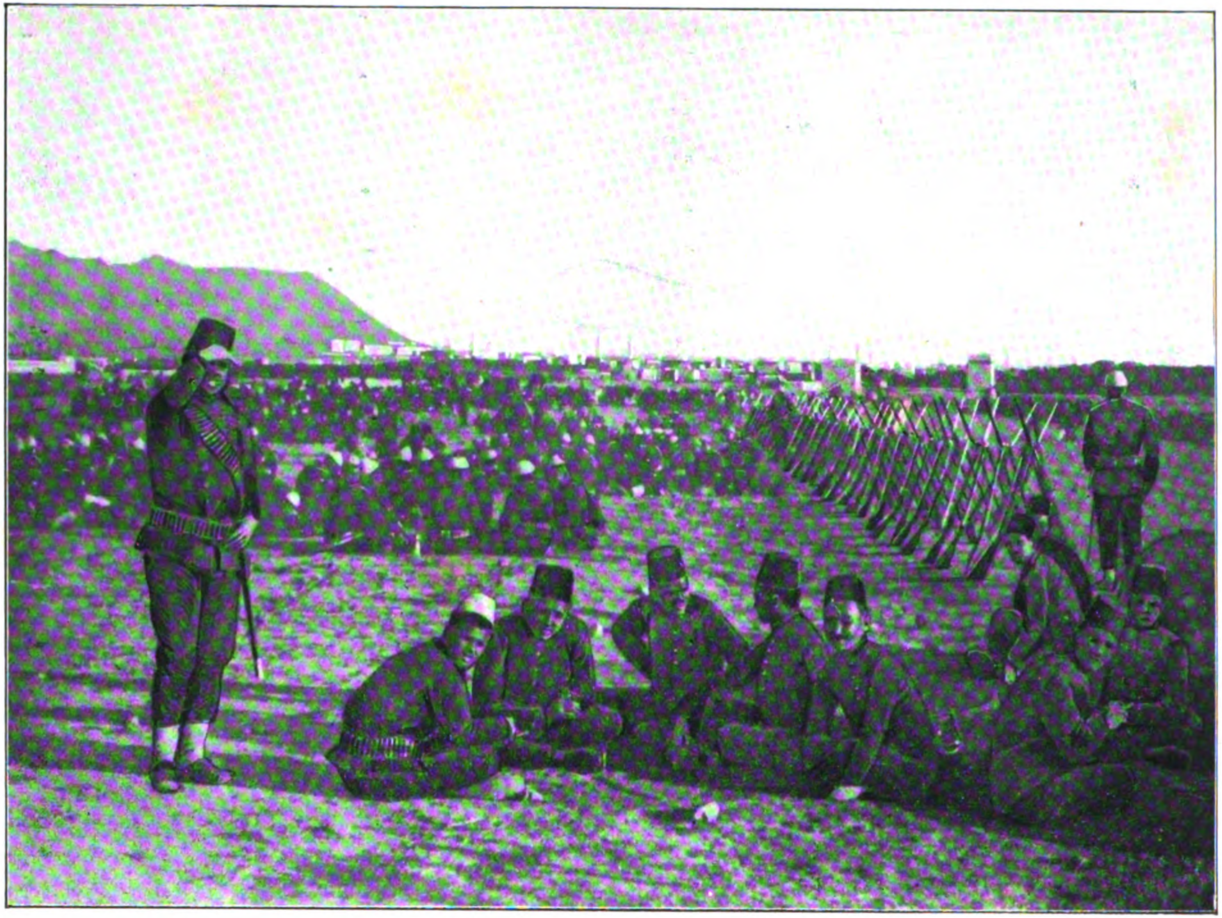

حديده خارجنده بر مفرزهٔ عسكريه ـ حال استراحتده
Une dètachement militaire en repos.

Digitized by Google

وبوتون حركاتك اعضاى داخليهم اوزرينه جدى برتأثيرى اوليوردى .

١٩٠٣ سنه‌سنده معلم ساندووك لوندره‌ده انتشار ايدن Physical Sévolopement ده‌كى تعريف وتصويرايتديكى اوضاع مختلفه سايه‌سنده غايت متين بازولر وايرى عضلات حاصل ايتمك ممكن اولديغنى سويليور ومثال ذى حيات اولان كندى وجودينى تشهير ايدييور . فقط قواى حياتيه بازولردن عبارت دكلدر . بن چوق كيمسه‌لر طانيرم كه قوللرى دمير كبى سرت وصاغلام اولديغى حالده قانلرى بوزوق معده وجكرلرى خسته‌در .

وجودك اقسام سائره‌سنه نسبتله كوزه چارپان برقسمنك بويله فرط تمونذن، قلبك، جكرلرك، فعل هضمك مكمل جلدك رنكلى اولمسينك دها چوق اهميتى واردر . حالبوكه ساندووك اصولنده عضلاتك تميه‌سى برنجى درجه‌ده حائز اهميت اولوب بالجمله عضويتك آهنك وظرافتى ايسه درجهٔ ثانيه‌ده قاليوردى. ساندووك اثرنده ونشر ايتديكى لوحه‌ده نظر دقته چارپان مدور صرتلر ومقوس باجاقلر ادعامزى مؤيددر.

بن اسوچ ژيمناستيكلرينه‌ده پك طرفدار دكلم چونكه اونلرده لزومندن فضله بر مراق ايله وجودك انتظامنه طرفداردرلر؟ بنم اصولم ايسه غايت طبيعى ومنطقى براصول تربيه‌در.

بن لوندره‌ده بوقدر شهرته وبويوزدن مهم برثروته مالك اولان ساندووك وجودينى هيچ بكنمم، ساندووك عضلاتى بوينه نسبتله پك فضله‌در. اوقدرايرى ومتقلص عضلات طبيعتيله ايشلككنى غائب ايدر. بنم حيرتله تقديرايتديكم شى ساندووك ذكاسيدركه على العاده برصنعتكار professionel اولديغى حالده آنغلو ساقسون قومنه كنديسنى تربيهٔ بدنيه عالمنك برداهئ كمالاتى كبى طانتمشدر .

ساندووده لوندره‌ده انتشار ايدن برژيمناستيك رساله‌سنده بنم عليهمه برتنقيد يوروتمشدر . وكويا عضلات بطنيه‌مك فضله تمونى برقصور اوله‌رق كوسترمشدر . بن بوخصوصده مقام مدافعه‌ده ديرم كه نواحئ بطنيه‌مك شكل حاضرينى يونان قديمك هيكللرينه بكزه‌مك ايچون اهتمامله نمالاندردم .

بنم آتله تيزم، اسپوروژيمناستيكدن استخراج ايتديكم معنا شودر :

بن ماهيت فنيه‌سى دوشونيلميه‌رك على العاده ياپيلان هر دورلو حركتلره آتله تيزم وبرمكافاة مقابلنده ويا ادعالى بر اكلنجه طرزنده ياپيلان ادمانلره اسپور ديرم. جسم ايله روحك تكاملنه صحتك ادامه‌سنه چويكلك جسارت واعتدال كبى خصائل معنويه‌نك انكشافنه مدار اولان براصول تربيه‌يه‌ده ژيمناستيك ديرم . وبنم نقطهٔ نظرمه كوره هر حركت طرز تطبيقنه كوره بعضاً اسپور وبعضاً ژيمناستيك تلقى ايديلير. بونى برطاقم مثاللر ايله ايضاح ايده‌لم : عضلات ظهريه وبطنيه‌نك نشوونماسى مقصديله اصولى وجهله مقنن بر زمانده هر كون كورك چكمكله ادمان ايتمك ژيمناستيك، بوتون قواى بدنيه‌سنى

Digitized by Google

يمن چوللرنده ارزاق عسكريه نقلياتى

Le transport des munitions militaires aux déserts de Yemen.

Digitized by Google

صرف ایدوب برقایق یاریشنه اشتراك ایتمك اسپور، باجاق مفاصل واوتارینك ایشلکلکنی تأمین ایچون صچرامه سهپاسی اوزرندن هر کون قواعد مخصوصنه توفیقاً آتلامه‌لره دوام ایتمك ژیمناستیك و بر ادعای تفوقله اك یوکسك محلدن آتلامغه صواچمغه اسپور برژیمناستیك معلمی طلبه‌لرندن بر قسمنك هر هانکی بر شعبه‌ده ادمانلرینی آرتدیرمق ایچون دائما او صورتله چالشدیروب او حرکاتی مکمل بر حاله کتیرمه‌سنه اسپور و هیئت عمومیه‌سنك تکملات جسمانیه لرینه اوغراشمه‌سنه ژیمناستیك دینور .

چوجوقلرك احتیاجات بدنیه‌لرینی نظر اعتباره الارق ضعیف اولان اقسام بدنیه‌لرینك تقویه‌سنه مدار اولاجق صورتده تطبیق ایدیلان ژیمناستیکلره‌ده تربیوی ژیمناستیکلر دینور . یالکز بو احتیاجك نوع و درجه‌سنی تعیین ایده‌جك معلملرك علم وفن اربابی اولمه‌لری الزمدر . چونکه بالفرض عمود فقریسنده اساساً بر انحراف

انکلتره قرالی حضرتلرینك عمجه‌لری
دوق دو قونوت
Le Duc de Conaught, oncle du Roi d'Angleterre.

قدامی کورینن بر چوجوغه وجودی کری‌یه بوك حرکتنی (حد ذاتنده معقول بر حرکت اولمغله برابر) یاپدیرمق اوچوجوغك معلولیتنه سبب اولمق دیمکدر .

ایشته بونك ایچوندرکه مکتبلرده مجتمعاً یاپدیریلان ژیمناستیکلرك فائده‌سی پك عمومی بر طرزده‌در . چونکه هر طلبه ایله آیری آیری اوغراشمغه امکان یوقدر .

بن بو مختلف مسائل حیاتیه‌یی اوتوز سنه تدقیق و تتبع ایله ، تجربه ایله اوغراشدم و نتیجه‌ده شوکا قناعت ایتدم که انسانلر بوکون تعقیب ایتمکده اولدقلری اصول تربیه ایله غایهٔ تکامل بدنیه‌دن اوزاقلاشیورلر بونك باشلیجه سببی جلد و اقسام بطنیه‌لرینه لزومی قدر اهمیت ویرمه‌دکلریدر . ایشته بو نقصانك تلافیسی ایچون بنم اصولمی دنیانك هر طرفنه نشر و تعمیمه چالیشیورم .

سلیم سری

Digitized by Google

سودكلرم

سـوەرم خندۀ ملاليـله
قمرك وجه پر سرائرينى ؛
سوەرم شوخ و شن مأليله
افتابك اداى ساحرينى ؛
برى بر محرم انينمدر ،
برى ده نشئه ســاز افاقم ؛
بنسه ، بر باشقه جوده ، نا ظاهر
بر مه جذبه داره مشتاقم ....

« موسه » نك نغمۀ الم ريزى
كريه آميز چشم و بالمدر ؛
« دانته » نك صيحۀ سما خيزى
رهبر شهپر خيـالمدر ؛
بنى باغلار زمين عشقه برى ؛
برى اوج كماله يوكسەلدير ؛
بنى لكن اسير ايدن اثرى
دلده منقوش اولان شعرلردر ...

بر سياه ديدۀ خيال اكين
بنى بر خيلى شب دوشوندودرى ؛
تار ناريله كاكل زرين
بنى بند ايليوب سوروندوردى ؛
برى بدر ليال تاريكم ،
برى خورشيد نو بهارمدر ؛
لكن اقليمى باشقه ، بيلمديكم
بر ملاحت بنم نكارمدر ...

— ٣٢٢ —

م رؤف

لف نيقولاييويچ تولستوى

[مابعد]

تولستوى، قزانده‌ايكن،ژان‌ژاق‌روسسويى اوقومه‌يه وقت بولا بيلمشـدى . روسسونك تولستويه تأثير عظيمى اولمشدر. روسسو طبيعتى سوه‌ر ؛ روسسونك طبيعته محبتى ، اكزياده،غير طبيعى‌شيلره،بزم‌مدنيت‌ديديكمز حاله‌بغضندندر. روسسو كويلى‌يى‌ده سوه‌ر ! بومحبتى‌ده‌هرشيدن اول اصيلزاده‌لره، تجاره، مأموره‌عداوتندندر . روسـسو ، جمعيتك حقسزلغندن ، كوجنمش بر قلب طاشير . بوحساس، مريض وداهى آدم مديد براشكنجه‌دن عبارت حياتنده، انسانلره قارشى اوقدر كين وعداوت ، بغض وحدت حس ايتمشـدركه آرتق‌صـاف وحقيقى برمحبتى اونوتمش كبيدر. روسسو سوزلرنده،حسياتنك اظهارنده صميمى دكلدر ، انسانده اولان عدم امنيتى اونى كوسـتريشه ميل ايتديرمشـدر . روسسونك دهاسى ، انجق بغض وعداوتنده بتون صفوت وحقيقتيله تجلى ايدر ؛ او ، زمانلك طرز مدنيتنه دشـمندر ، فقط اونك محوى امكاننه تماميله‌ايناتماز. وولته‌رك آجى‌استهزالرينه رغماً حقيقت شودركه روسسو ، هيـچ برزمان انسـانلرك حال ابتدائى‌يه تماماً رجوعنى توصيه ايتمه‌مشدر . او ، مدنيتك كشف واستحصـاله موفق اولديغى مادى ومعنوى منافعى ردوانكار ايتمز ؛ انجق منافعك جمعيت بشريه‌ده باشقه‌درلو توزع ايتمسـنى ايستر ؛ ارزو ايدركه ابتدائى انسـانلر آره‌سنده منافع نصل تسـاوى‌يه ياقين توزع ايتمش ايسه ، مدنى جمعيتلرده دخى اويله انقسام ايتسون. تعبيرديكرله، روسسو، مدنيتك سويۀتكاملنى ردايتمز . انجق مدنيتك انموذجنى فنا بولور ؛ حيات ابتدائيـه‌ده تقدير ايتديكى انموذج مساوات عموميه‌در ؛ يوقسه دوررابع آدملرينك جهالت ؛ سـفالت ووحشتلرينى

Digitized by Google

هیچ ده نظر استحسان ایله کورمز [*]

روسسونك بتون افکار وحسیاتی تولستویه عیناً کچمش دکلدر؛ ایلروده کوره جکمز وجهله انجق دها لرنده بر نوع اخوت، فکر وحسلرنده برچوق نقاط مشارکت واردر. هرشیدن اول هرایکیسی حیات مدنیه‌نك بی حیا ریاکارلقلرینه قارشی فوق العاده شدید بر بغض وعداوت بسلرلر؛ الك بیوك اختلافلری ایسه، روسسو، جمعیت بشریه نك صلاح حقیقیسنه اینانمماز. حیاتده کوردیکی موفقیتسزلکلر اونك بشریته اعتقاد واعتمادینی تماماً ازاله ایتمشدر. مسعود بر جمعیت بشریه یی خیال، رؤیا و سراب صایار؛ فقط، تولستوی، بشریتك سعادته ایریشه بیله جکنه معتقددر.

بالآخره تظاهر ایده جك فکر اختلافلری نه اولور ایسه اولسون، شو محققدر که، تولستوی، روسسویی اوقومه یه باشلار باشلاماز، روسسونك، طبیعتی، حیاتده ساده‌لکی وناموسکارانه سعیی مدح ایدرك یازدیغی او آتشین سطرلردن فوق العاده متأثر اولمشدر. بو بیوك

(مدنیت اسلامیه تاریخی) مؤلف محترمی (الهلال) مجموعه سی صاحبی افاضل علمادن جرجی زیدان افندی

Zeïdan Effendi, le savant auteur de "l'Histoire de la Civilisation Musulmane."

جنوه لینك اکدیکی تخملر منبت بر طوپراغه تصادف ایتمشدی. آرتق تولستوی عوامی، کویلی یی حقیر کورمیوردی! کویلیلری کوردیکی زمان طویدیغی حس محجوبیت، روسسونك تأثیریله کویلیلره قارشی بر وظیفهٔ اخلاقیه ایفا ایتمك ارزوسنه منقلب اولمشدی.

لکن تولستوینك کویلی یه تقرب ایتمك، خدمت ایتمك. اونلره ادای دین ایتمك [واقعا دین؛ زیرا تولستوینك بتون معیشتی، سفاهتی او کویلیلرك سعیندن قیرپیلیوردی] خیالاتی حقیقتله تصادم ایدر ایتمز، غایت اینجه بر شیشه کبی قیریلیویردی. ارزوی شدیدینه رغماً کویلیلرینه هیچ بر فائده تأمین ایده‌مدی بتون اقدام وغیرتنك محصله سی قوجه بر صفردن عبارت قالدی. «بکك صباحی» بو عدم موفقیتك حکایه سیدر؛ اوراده نخلودوفك شو حزین فریادلرینی اوقورز:

« نره ده بنم امید وخیاللرم؟ ایشته آرتق بر سنه اولیورکه بو یولده سعادت آریورم، فقط نه بولدم؟ طوغریسی، بعضاً افعالمدن خوشنود دکلم، کندمدن خوشنود دکلم، چونکه سعادت

[*] «میخایلوفسکی» دن

نەدر بیلمیورم ، فقط سعادتی ایستیورم ، هم شدتله ایستیورم .

حظوظاتی طاتمادن، حظوظاتی ویرن هر شیدن منقطع اولدم .

نه ایچون؟ نەیه مقابل؟ بونك کیمه نفعی طوقوندی؟ خالەم، «انسانك کندیسنە سعادت ارایوب بولماسی بشقەسنه سعادت بخش ایتمسندن قولایدر» دیه یازمشدی؛ بو پك طوغری. بنم موژیقلرم صانکی دها زنکینمی اولدیلر؟ بر شیٔ اوکرندیلرمی؟ اخلاقاً تکملمی ایتدیلر؟ اصلا.. اونلره ایلکم طوقونمادی. فقط بوراده حیات بکا کوندن کونه آغیر کلیور، هیچ اولمزسه تشبثمك موفقیتنی کورسه ایدم، هیچ اولمز ایسه کویلیلرمك بکا متشکر اولدقلرینی طویسەایدم. لکن، خیر، کویلیلر آرەسنده انجق کورەنك اسارتی، نقایصی، امنیتسزلك، قدرتسزلك بولدم. بن حیاتمك اڭ عزیز زمانلرینی بیهوده اسراف ایدییورم ..»

بوقدر مأیوسیت اوزرینه تولستوی، آرتق کوینده کویلیلریله اوغراشامازدی .. [١٨٥١] سنەسنده یاسنایا-پولیانایی ترك ایدرك قافقاسیەیه، بیوك قرداشی نیقولا تولستویك یاننه چکیلمەسی، شبهه یوق که، بو یأسك نتیجۀ طبیعیەسیدر ..

مدنیت اسلامیه تاریخنی تورکجەیه ترجمه ایدن افاضل محررینمزدن زکی مغامز بك

Zéki Magamiz Bey, traducteur de "l'Histoire de la Civilisation Musulmane."

***

تولستوی، قافقاسیایه تەرەك نهری کنارنده بر قزاق کوینه کلنجه ابتدا اوتەبری اوقویەرق فقط اوقومقدن زیاده اختیار قزاق «ایپشقا» ایله برلکده آو آولایەرق وقت کچردی. برادری قزاق ضابطی ایدی. لف تولستوی، خدمت عسکریەیه کیرمکی خاطرینه بیله کتیرمەمشدی. صوڭرەلری مهم ویوکسك بر موقع اشغال ایدن اقرباسندن بر ذاتك توصیه و ابرامیله بر طوپچی آلاینه کوکللی یازیلدی.

تولستویك، ادوار حیاتیەسنك، اڭ مهمی قافقاسیا دوریدر دنیلەبیلور؛ چونکه محررلکه بوراده باشلامشدر. ایلك یازدیغی اثر «چوجقلق»در؛ صوڭره «بکك صباحی»، «تصادف» و «مراهقلق» بربرینی ولی ایتدی، تولستوی، «چوجقلق»ی ١٨٥٢ سنەسی تموزینك ٩نجی کونی اکمال ایدرك پترسبورغده شاعر نیقراسوفك تحت ادارەسنده چیقان «صوورەمەننیق» [معاصر] مجموعەسنه کوندردی. نیقراسوف، یکی وبیوك بر استعدادك

Digitized by Google

اخیراً میرلوالغه ترفیع بیوریلان اماسیه مبعوث
محترمی اسماعیل حقی پاشا
Ismaïl Hakki Pacha, député d'Amassia.

طوغمق اوزره اولدیغنی کورەرك «چوجقلق»ی مجموعەسنە درجه مسارعت کوستردی .

قافقاسیا، تولستویك دماغندە آکلاشیلماز خاطرات حك ایتمشدر. طبیعتك ثروتی، روس عسکرینی احاطه ایدن متنوع مهالك، طاغستانلیلرله آردی آرەسی کسیلەمین مصادمات تولستویك پك زیادە خوشنه کیتدی ؛ بومحیط تولستویك استعداد صنعتنی اویاندیردی. حیاتی سادەلشدیرمك، سادە یشامق لزومی فکرینه ایلك اول قافقاسیادە کلمشدر. تولستوی ، کندیسنك قافقاس حیاتنی «ایلغار» و «کسیلمش اورمان» و «قزاقلر» عنوانلی حکایەلرندە نقل ایدر. تولستویك بورادە

اك یقین دوستی قزاق ایپشقا ایدی . ایپشقا عقللی، قورناز، حیات متناقضەدن تماماً مصون صاغلام برکویلی ایدی. تولستوی، ایپشقا ایله اوکا بکزر سادە، تکلفسز، مراسمسز، امرار حیات ایدن کویلی قزاقلر آرەسندە یشادی . اکثریا بوسادە وابی کویلیلرله برابر سوکلون ویبانی دوموز آوینه کیدر، قافقاس سلسلهٔ جبالنك معظم کومەلری آلتندە قیرلردە ، اورمانلردە صاف هوایوتەرق قوشارطورردی. صوکرە بوتازە وصاغلام حیاتی فکراً قزان وموسقوادە کچیردیکی متفسخ سفاهت کیجەلریله مقایسه ایدر ونتیجەدە حیات مدنیه علیهنه بر حس عمیق نفرت وکراهت طویاردی. تولستوی، قزاق کویی حیاتنی فرط هیجان ایله سودی :

« بکا آجیبەرق مکتوبلر یازیورلر ؛ بنم ، بواوزاق وصاپایردە اولوب کیدەجکمدن قورقیورلر؛ قبالاشەجقسك، حیات مدنیەدن اوزاق قالەجقسك ونهایت باکەدە بر قازاق قزیله اولنەجکسك ، دیورلر. اوح ، نەقدر قورقولو شیلر! صحیح قونتس ب.نك قوجەسی اولمق، سرایدە ماینجیلك یاخود ولایتدە اصیلزادە رئیسلکی موقعنی یاقالامق سعادت عظیمەسی دائرهٔ امکاندە ایکن ، بویله کندیمی محو ایتمك هیچ روامی ؟ فقط بیلەسه کز، بکا سز نەقدر منفور وعاجز کورینیورسکز! سعادت وحیاتك نەدیمك اولدیغنی بیلیورمیسکز ؟ اونی بیلمك ایچون حیاتی، صنعی اولمیان کوزللکندە کورمك لازمدر . بنم هرکون کوردیکم کبی طاغلرك اپاق باصیلامیان ابدی قارلرینی، صرف حسن

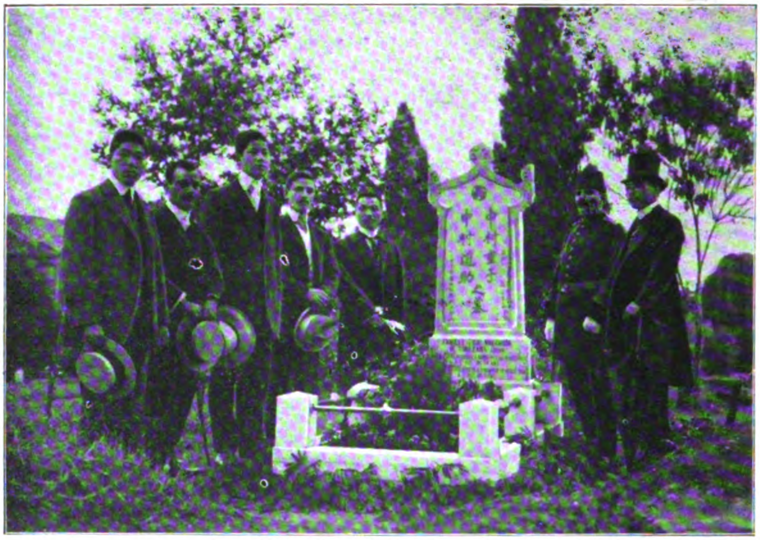

استانبولده بر ژاپون مزارى ـ ۱۹۰۹ سنه‌سى كانون اولنده درسعادتده وفات ايدن ژاپونيالى مادام (ناقامورا شيكه‌قو) ايله مخدومى (ناقامورا ميچيسوكه) نك قبرى اوزرنده اخيراً اجرا ايديلان مراسم

Une tombe japonaise à Constantinople. — Cérémonie célébrée dernièrement devant les tombeaux de Mme. Nakamura et de son fils.

باشلاديغى كوندنبرى سعادت آرايوردى. قزانده‌ايكن Comme il fuat لغى سعادت بخش صانمشدى ياسنايا ـ پوليانا‌ده سعادتى كويلينك منافعنه خدمتده بولاجغم ظن ايتدى؛ شيمدى كوريورزكه تولستويك فكرنجه «سعادت، طبيعتله بر آرەده بولنمق، طبيعتى كورمك ، طبيعتله قونوشمقده در . » تولستوى قزاق ايشقا كبى اولمق ايستيور.

ابتدائيسى ايله مزين محتشم قادينى كورمك يارينى دوشنمه‌مك، اوت اصلا بتيورسه، قوشلر

مادام (ناقامورا شيكه‌قو) نك كچوك اوغلى والده‌سنك قبرى اطرافنده
Le fils cadet de Mme. Nakamura, devant la tombe de sa mère.

وا كلامق لازمدر. يالكز برشيئى اكلاييكز، ياخود يالكز بر شيئه ايناننكز : (حق وحسن) نك نه اولديغنى كورور وا كلارسه كز بوتون او سويلدكلريكز، دوشندكلريكز ، بنم و كنديكز ايچون ايسته‌ديككز سعادتلرك هپسى كول اولور ، هوايه اوچار ، سعادت ، طبيعتله بر آرەده بولنوب طبيعتى كورمك ، طبيعتله قونوشمقدر. »

تولستوى ، حياتنى تحليله

کچنلرده مقری کوی ایله ایاستفانوس آره‌سنده وقوعه کلان شمندوفر قضاسی رسملرندن ـ یولجی ترەنک مصادمه‌دن صکره منظره‌سی

فوطو : سباح

La Collision qui a eu lieu dernièrement entre Makri-keuï et S.-Stéfano. — Le Train de voyageurs après l'accident.

نصل یاشیورسه اویله یشامق، صوکره کندینه عائد هیچ بر ایز، هیچ بر نشانه براقمه‌دن، طبق صرارمش یاپراقلرك آغاچلردن دوکیله‌رك محو اولمسی کبی، اولیورمك.. ایشته تەرەك کنارنده‌کی قزاق کوینده تولستویك غایهٔ خیالیٔ سعادتی!..

لکن بو حسك تولستویده حسیات سائره‌دن تماميله مجرد بر حالده وجودی فرض ایدیلمه‌ملیدر.

ذاتاً، کیم واردر که برزمانده یالکز بر درلو حس و امل بسله‌مش اولسون !... بعضلری، تولستویك بویله بر طرفدن ساده‌کی حیاتك غایه‌سنی سعادت ظن ایدوب طورورکن دیکر طرفدن عسکرلرجه اڭ بیوك مکافات عدا اولنان «مقدس یورکی» نشانی قزانمق ایچون اوغراشدیغنی حکایه ایدرلر!.. بو کولنج آرزوسندن صرف نظر اولنسه بیله تولستویك قافقاس حیاتنده غایهٔ املی، یالکز اوت بیتمه‌سی قبیلندن بر یشایش دکلدر. «قزاقلر» حکایه‌سنده لف تولستویی تجسیم ایدن «اوله‌نیش» تەرەك حوضه‌سنده بر نوع الهامه مظهر اولمشدر:

«بر دنبره اوکا «اوله‌نین»ه کویا که یکی بر عالم آچلدی، اوله‌نین، کندی کندینه دیوردی که: «سعادت باشقه‌لری ایچون یشامقدر، بو آشکار،

Digitized by Google

انسانده سعادت احتیاجی وار. دیمك كه سعادتی ایستمك مشروعدر . انسان بو احتیاجنی خود پرستلكله . یعنی كندیسنه ثروت ، شهرت ، استراحت ، عشق تأمینی صورتیله استیفایه قالقیشورسه ایستدیكنی الده ایده‌مه‌مك احتمالی موجوددر ؛ بناءً علیه ارزوی سعادت دكل او سعادتی منتج صاییلان خودپرستانه ارزولردر كه غیر مشروعدر . شرائط خارجیه‌نك تأثیری طوقونه‌مه‌دن موفقیتله نتیجه‌لنن آمال هانكیلریدر؟ هانكیلری ؟ ــ محبت وفداكارلق !» زعمنجه یكی بر حقیقت اولان بونلری كشف ایدنجه اوله‌نین او قدر سویندی و او قدر هیجانه كلدی كه صبرسزلقله اطرافده نفس فدا ایدیله‌جك، ایییلك یاپیله‌جق ، سویله‌جك آدملر ارامه‌یه باشلادی. « انسانك كندیسنه هیچ برشیء لازم دكل، او حالده نه‌دن باشقه‌لری ایچون یشامامللی؟» دیوردی»

تولستویك تاریخ افكارینی بیلمك ایسته‌ینلر بو سطرلری اصلا اونوتمامليدر. [۱۸۵۲] سنه‌سنده كشف « اوله‌نین » ه عطف اولنان بو (یكی حقیقت) تولستویك مؤخراً یازه‌جغی آثار اخلاقیه و حكمیه‌سنك اك مهم اساسلرندندر. كوریلیور كه تولستوی، دها یكرمی درت یاشنده بر كنج ایكن مسلك حكمی و اخلاقیسنك تخملرینی ذهننده طاشیور . لكن، تولستوی، هنوز بو افكارینی نظریاتدن فعلیاته نقل ایده‌جك، كشف ایتدیكی (یكی حقیقت) دائره‌سنده یشایه‌بیله‌جك بر اقتداری حائز دكلدر : « اوله‌نین » بوتون او كشفیات والهاماته رغماً اعمالنی دكیشدیره‌میور ؛ اونك باشقه درلو اولمق «دیكیدن

فوطو : سباح

قضادن صكره خطدن انقاضك قالدیرلمسی

Après l'accident, on débarrasse la voie.

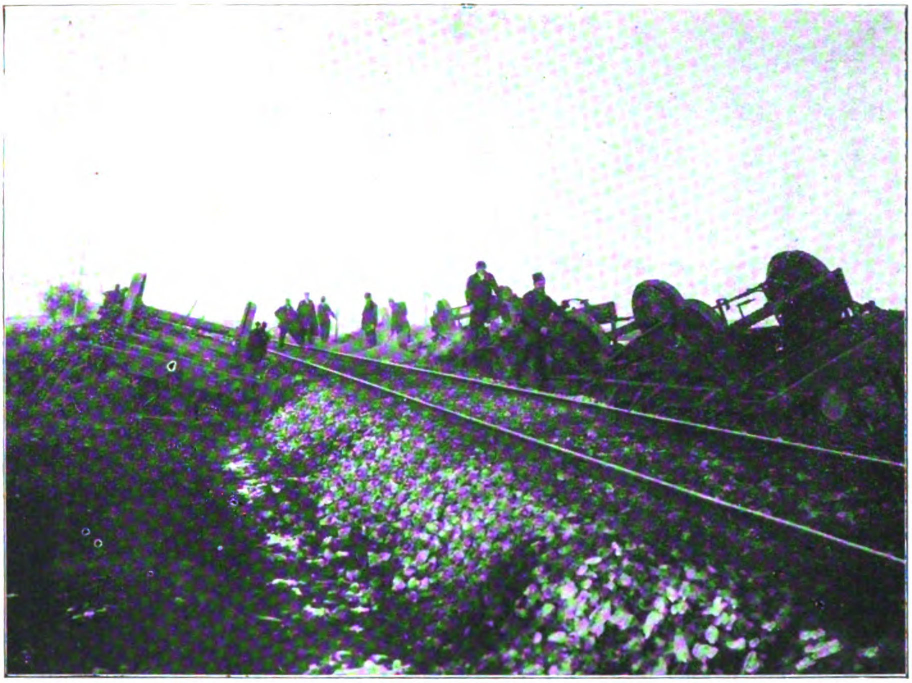

قضادن صوکره درحال تعمیر ایدیله‌رك آمد وشده مساعد برحاله کتیریلان مصادمه‌نك محل وقوعی
فوطو : سباح
Endroit de la voie ferré où l'accident s'est produit et qui fut immédiatemnnt réparé.

طوغمق» قزاقلر ایچنده اریبوب کیتمك، صرف باشقه‌لری ایچون یشامق امللری بوتون مساعیسنه رغماً موفقیتپذیر اوله‌میور؛ «اوله‌نین» ده طبقی پرنس نخلودوف کبی بوساده آدملره ایییلك ایده‌مدکدن بشقه ضرر دوقوندیریور. الم و کدر ویریور.

بونك اوزرینه عناد واصرارده معنا کورمه‌ین «اوله‌نین» ـ تولستوی ـ کویلی قزاق اولمقدن نومید، کوکالی یازیلیور..

قافقاسیا، تولستویه، صوکردن توسیع وتعمیق ایده‌جکی بر فکر دها بخش ایتمشدر: انسانلرك بوبیتمز توکنمز بی سود غوغالری نه‌ایچون؟. پرعظمت واحتشام بارد وساکن طبیعتك سینه‌سنده، اوفاق، جلیز انسانلرك ضعف وعجزلرینه باقمقسزین متصل غوغا ایتدکلرینی، بربرلرینی محو وافنایه چالیشدقلرینی، کندیلرینه وباشقه‌لرینه دائما اذیت ایتدکلرینی، سومك، کین کودمك، حسد ایتمك انتریقه چویرمك کبی بیك درلو حسیات ایله قیوراندقلرینی کورمك غریب، مؤلم، حتی کولنج کلیوردی.. تولستوی بونی کوره‌رك صورییور : «نیچون؟ بوتون بوغوغای بیمعنا نیچون ؟..» دیوردی.

*
* *

قونت تولستوی، قافقاسیاده عسکرلك

ایتمکده ایکن قریم سفری آچیلدی . قونت
محارب اردویه داخل اولمق ایچون استدعا
ویردی. استدعاسی قبول اولنه‌رق باش‌قوماندان
غورجاقوفك معیتنه تعیین ایدیلدی. تولستویی میدان
حربه سوق ایدن حرص اشتهار وسودای شاندر.
قونت، قافقاسیاده قزانه‌مدیغی شهرت عسکریه‌یی
طونه اردوسنده استحصال ایتمك املنده ایدی.
موفقیات شخصیه‌یی حقیر کوردکدن، های‌هوی
بشری بیهوده بولدقدن، سعادتی انسانلره خدمتدن
عبارت تلقی ایتدکدن صوکره، تولستوینك شان
واجلال ارقه‌سندن قوشارق میدان حربه
کیتمسی، وعلی الخصوص رتبه ، نشان ویاور
قوردونی کبی مکافاتلر بکلمسی انسانی متحیر
ایدر. فقط نه اولورسه اولسون، حقیقت بودر:
تولستوی، تضاددن متشکل روحی بویله خسیس
امللرله آلوده، قریم سفرینه کیتدی .

تولستوی ، ۱۸۵٤ نهایتنده سیواستوپوله کلوب
محاصره امتدادنجه قلعه‌ده قالدی . ورودندن
برقاچ آی صوکره یارم بطاریه طوپ قوماندانلغیله
چرنی محاربه‌سنده بولندی وبو محاربه‌ده جداً
جسور اولدیغنی اثبات ایتدی؛ لکن اومدیغی
اشتهار عسکری‌یی تمره‌ك حوضه‌سنده
قزانه‌مدیغی کبی ، سواستوپول باستیونلرنده‌ده
اکتساب ایده‌مدی .

مع مافیه تولستوینك سواستوپول محارباتنده
قزاندیغی پك چوقدر : بوراده حقیقی شجاعتی
کوردی ، اوکرندی وسودی ! شجاعت
حقیقیه‌نك انجق ساده آدملرده، کویلی نفرلرده
بولندیغنی ، بولنه‌بیله‌جکنی بوراده اکلادی .
بومشاهداتیله خلق ، کویلی محبتی کوکلنده

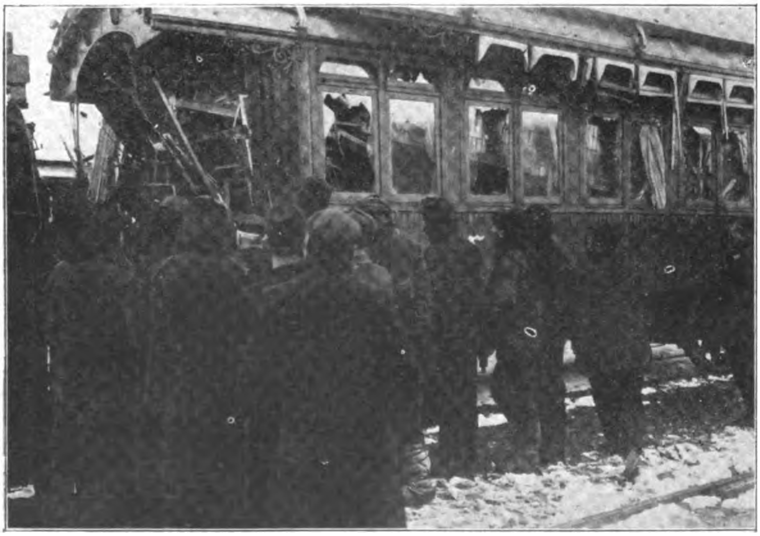

مصادمه‌نك تأثیریله خراب اولان واغونلردن برینك منظره‌سی — فوطو : سباح

L'une des Wagons détruit par l'accident.

Digitized by Google

پك درین بر صورتده یرلشدی . تولستویك کویلی‌یه ایلك باغلادیغی محبت ، فرانسز فیلسوفلرینك تدقیقاتندن منبعث اولدیغی ایچون بر درجه‌یه قدر، نظری وغیرقابلی صایله‌بیلردی؛ قافقاسیاده قزاقلرله دوشوب قالمق وعلی‌الخصوص سواستوپول معرکه‌لرنده کویلی نفرلرله برلکده جان آلوب جان ویرمك بوتون اویالکز اوقومقدن متولد حسیات نظریه‌یرینه دها درین، دها صاغلام ، دها یوکسك ، دها صمیمی بر حس اقامه ایتدی. سواستوپولك قریق قلعه دیوارلری ، قانلی انسان جسدلری آره‌سنده ، لف تولستوی، خلق روحنك ، کویلی روحنك محاسن وعلویتی اوکنده احترامکارانه دیزچوکمك لزومنی طویدی . محاربه‌ده ، خلق روحنك اك زیاده کوزینه چارپان بوتون مهالکه قارشو فوق‌العاده شجاعتی ایدی. بالآخره کوره‌جکز که تولستوی ، بتون حیاتنده ، مردلك یالکز بو روحده مندمج اولدیغنی ادعا ایده‌جکدر .

تولستوی ، سواستوپولده حرب حیاتی مهالکك انسانلره صورت تأثیرنی ، مقاتلاتی، دشمنلرك حسیات مقابله‌سنی یاقیندن مشاهده وتدقیق ایده‌بیلدی . بوتون بو مشاهدات وتدقیقاتندن، « حرب وصلح » اثرنده استادانه بر صورتده استفاده ایده‌جکدر .

تولستوی، سواستوپولده، پك متعب حرب حیاتنده بیله اشتغالات ادبیه‌سنی براقمادی ؛ «۱۸۵٤ سنه‌سی کانون اولنده سواستوپول» ، «۱۸۵۵ سنه‌سی مایسنده سواستوپول» ، «کسیلمش اورمان» و «۱۸۵۵ سنه‌سی اغستوسنده سواستوپول» نام اثرلری یازدی.

تولستوی ، ۲۵ اغستوسده [مالاخوف] قامه‌سی مدافعه‌سنه اشتراك ایتدی ؛ فقط محاربه‌یی متعاقب « قوریر » صفتیله پترسبورغه کوندرلدی؛ تولستوی، ارتق برده سواستوپوله عودت ایتمدی ..

*
* *

قونت تولستوی، ۱۸۵۵ سنه‌سی نهایتنده پترسبورغه کلمشدی . زنکین ، اصیلزاده وجمله‌سنك فوقنده سیواستوپول قهرمانی اولان بو کنج ضابطه پترسبورغك اك یوکسك محافلی ، احترامکارانه ، قوللرینی آچدی . هر صالونده مقبولدی ؛ هر یرده حرمت کوریوردی . استقبالی پارلاقدی . بیوك بیوك رتبه‌لر قزانمق ، اصیل ، زنکین وکوزل بر قیزله النمك ایشدن بیله دکلدی. سیواستوپول حکایه‌لرینی هرکس بکنمش وتقدیر ایتمشدی. « چوجقلق » ، « مراهقلق » و « کنجلك » دخی محررینك استعداد جدیسنی تصدیق ایتدرمشدی .

تولستویك پترسبورغه کلدیکی زمان پایتختك حیات فکریه‌سی حال زویانده ایدی . [۱۸٦۱] اصلاحاتی حاضرلایان فعالیت دماغیه آرتق باشلامشدی . پایتخته کنیش روسیه‌نك هر طرفندن برچوق ادبا کلوب طوپلانیوردی. محررلر محافلده پارلاق امیدلرله طولو هیجانلی نطقلرك حدوغایه‌سی یوقدی . بوهرج ومرجه تولستوی‌ده قاریشدی . دورك اك معروف ادباسی اولان رومانجی تورکه‌نف وغونچاروف،

Digitized by Google

ممالك عثمانيه‌نك عسكرلك نقطهٔ نظرندن طوپوغرافيا خريطه‌سنی وجوده كتيرمك اوزره اخيراً تشكيل اولنان خريطهٔ عسكريه‌هيئتی

La Commission formée pour constitituer le carte topographique de l'Empire Ottoman.

Digitized by Google

شاعر نیقرازوف ، مضحکه‌نویس استروفسکی ومنقد دروژینین ایله دوست اولدی ، ذاتاً بو اعیان ادبیات تولستوی‌ی اثرلریله طانیورلر وکندیلرندن صاییورلردی .

بوتون بو احواله باقیله‌جق اولورسه ، تولستویك پترسبورغده ممنون وبلکه‌ده مسعود برحیات کچیرمش اولماسی فرض ایدیله‌بیلور ؛ لکن تولستوی پترسبورغده ایکن کندینی نادراً ممنون حس ایتمشدر ، اکثریتله روحاً معذب ومضطرب ایدی . تولستوی ، پترسبورغده هرشیئه‌هر کسه معارض ومخالفدی . شاعر « فوت » خاطراتندن تولستویدن بحث ایدرکن دیورکه : « بن لف تولستوی‌ی یالکز بردفعه کوردم . بر کیجه نیقراسوفك اونده برابر بولندق . ایلك دقیقه‌دن اعتباراً کنج تولستویك محاکمات فکریه‌ده عمومیتله مقبول اولان اساسلره غیراختیاری مخالفتنی فرق ایتدم . مثلا تورکه‌نفه خطاباً شویله دیوردی : « سویله‌دکاریکزك قناعتکز اولدیغنی تصدیق ایده‌مم . قپو اوکنده الیمه خنجر ویاخود قلنج الەرق طوروب‌ده « بن صاغ ایکن بورایه هیچ بر کیمسه کیره‌مز » دیرسه‌م ایشته بو قناعتدر ! لکن سز بربریکزدن افکاریکزك ماهیتنی صاقلامه‌یه چالیشیورسکزده ینه « بوقناعتمز » دیورسکز ... » اوحالده نیچون بزمله برابر بولنیورسکز ؟

— کیملرله برابر بولنه‌جغمی سزدن صورمه‌یه مجبور دکلم ! بنم یانکزده بولنیشمدن بوش لافلر قناعته منقلب اولامازکه ...

بوهنکامده پك عنیف وشدید ، مکالماتنده غایتله کسکین وجدالجو ایدی .

تولستویك شو حالت روحیه‌سنی وقایع حیاتیه‌سیله ایضاح ایتمك ممکندر : محرر هنوز سیواستوپولدن دونمشدی ؛ قولاقلرندن طوپ کورلتیسی ، یاره‌لیلرك ایکلتیسی هنوز کسیلمه‌مشدی ؛ اوراده ، میدان مقاتله‌ده انسانلرك الڭ جدی افعالنی ، اولمه‌یی ، اولدیرمه‌یی کورمشدی ؛ اوراده ساده ادملرك حیله‌سز روحنی ، کورلتوسز جسارتنی اکلامش وکرکی کبی تقدیر ایتمشدی . پترسبورغده ، سواستوپولده کوریلن حال ووقایع هیچ یوقدی ؛ تولستویك بوراده واصل اولدیغی کبار وادیبلر محافلنده سواستوپولك تماماً عکسی مشهوددی : منزین ، سفاهتپرور صالونلرنده ایشسز ، کوجسز برسوری ارکك وقادینلرك بربرلرینه متمادیاً [فیرت] یاپمه‌لری ، شهرك جوارره‌ستورانلرنده صاتیلیق قادینلرله کیجه‌لی کوندوزلی سفاهتلر ، صباحلره قدر سورن اسقانیل اویونلری ، صوکره‌ده فائده‌سز ، ثمره‌سز ، قناعتسز قناعت شخصیه مباحثه‌لری ... سواستوپولك اومدهش وجدی حیاتندن صوکره ، بوساخته وبیهوده اماتهٔ زمان تولستوی‌ی تعذیب واغضاب ایدییوردی . فقط تولستوی کندیسی‌ده بو حیاته قاپلمشدی ، وقاپلدیغنی ایچوندرکه دها چوق قیزیوردی . بوحیاتك اخلاقسزلق ، برنوع جنایت اولدیغنی بیلمیور دکلدی . محرر آرقداشلرندن هیچ بریسنی سومیوردی . هله روسلرك الڭ بیوك رومانجیسی اولان تورکه‌نف ، شیق کینیشی ، اوروپالیلغی ، انکلیز پرستلکی ،

Digitized by Google

ظرافتپرورلکی، وسائره‌سیله تولستوی‌یك سیکیرینه طوقونیوردی . تولستوی هیچ بر زمان قبالق علیهنده بولنمامشدر؛ یاپمه‌شیلر، کوستریشلر، ساخته‌کارلقلردرکه اونی حدتندن چیلدیره‌جق حاله کتیریر . حالبوکه پترسبورغ صالونلری، بتون بلاد مدنیه صالونلری کبی، بو کوستریشلر، یاپمه طورلر، ساخته مودتلر، باصمه قالب جمله‌لرله طولوب طاشیوردی . تولستوی، بو صالونلرده هرکسله مناظره ایدر، هرکسه چیقیشیر، سسی بیتنجه‌یه‌قدر باغیروب چاغیردی.

معمافیه، تولستوی بو حیاتدن، کراهتله کوردیکی بو های‌هوی بیعنادن بردرلو آیریله‌میوردی . پترسبورغ ادباسی آره‌سنده برموقع مهم طوته‌رق یازیور، چالیشیور. لکن یازدیغنك چالیشدیغنك کیمه نه‌فائده‌سی طوقونه‌جغنی کسدره‌میوردی .

تولستوی، «اقرارالذنوب» نده پترسبورغ حیاتنی بالذات شویله نقل ایدییور :

«پترسبورغه کلدیکم زمان ۲۶ یاشنده ایدم؛ اوراده محررلرله بیلدك اولدم . بنی آرقداشجه‌سنه قبول ایتدیلر، حتی خوشمه کیده‌جك سوزلر سویلدیلر. دها کندیمی طوپلامه‌یه وقت بولامادن اونلرك حیاته عائد نظرلرینی بنمسه‌دم؛ ایی اولملق ارزولریمی بوسبوتون اونوتدم. اونلرك حیاته نظرلری، بنم بوتون انتظامسز حیاتمی حقلی کوسترن برنظریه‌وضع ایدیوردی. بو نظریه تأمین ایدیوردی که حیات تکامل دائمی اوزره‌در؛ وبو تکامله الك چوق خدمت ایدن بز ارباب فکرزه. ارباب فکرك الك ایلری کلنلری بز صنعتکارلر، شاعرلرز. بزم وظیفه‌مز، نه‌یه اوکرتدیکمزی بیلمکسزین انسانلری اوکرتمکدر . ذاتاً صنعتکار، شاعر بلامحاکمه تعلیم ایدر . بن معجز بیان بر شاعر وصنعتکار اوله‌رق تلقی اولونیوردم . بو جهتله معهود نظریه‌یی بنمسه‌مم پك طبیعی ایدی . ایشته شاعر وصنعتکار اولان بن، یازیوردم، اوکرتیوردم؛ اما نه اوکرتدیکمدن خبرم یوقدی. بکا بونکچون پاره‌ویریورلردی، ایی ییوردم. کوزل برمسلکم واردی، قادینلرله اکلنیوردم، خلق آره‌سنده مقبولدم، شهرت صاحبی اولمشدم : دیمك که هرکسه اوکرتدکلرم پك ایی شیلردی. تکامل حیات واهمیت شعر نظریه‌سی بردیندی، بن ایسه اودینك کاهنلرندنم . بو کاهنلك نافع وخوشدی ...

مابعدی وار

یوسف آقچورا

سیاملی یك وجود ایکی همشیره
Deux sœurs siamoises.

عجبا ازدواج ایده‌جکلرمی ؟

شوصره‌لرده جهان بشریتله بتون طب آقاده‌میالرینی اشغال ایدن (روزا) و (ژوزه‌قا) نام متصل همشیره‌لر ازدواج حقنده حاصل اولان اختلافلرینك حلنه برچاره بولمق اوزره اخیراً پارسه مواصلت ایتمشلردر . بو کنج قیزلردن روزا هر ناصلسه کونك برنده بلا ازدواج بر چوجق دنیایه کتیرمشدی! چوجغك پدری خطاسنی اعتراف ایده‌رك بیچاره روزا ایله ازدواجه رضاداده اولمش ایسه‌ده قوانین حاضرهٔ عیسویه‌نك تعدد زوجاته مساعد اولمامسندن ناشی پك مشکل بر موقعده قالمشدر. حالبوکه باشقه درلو اکمال ناموس دخی قابل اولمدیغندن کرك پدر وکرك همشیره‌لر بویوك بر یأس ونومیدی ایچنده ایمشلر .

مسئله عجبا نه‌صورتله حل ایدیله‌جك ؟ دلیقانلی روزا ایله اولنمکه خواهشکر ایسه‌ده (ژوزه‌قا) ایله ازدواجه راضی دکلدر ؛ حالبوکه (ژوزه‌قا) ده چوجغك اثنای تولدنده ووضع حملدن اول وصکره‌ده خیلی اضطرابلر چکمش . . بوایکی همشیره‌نك ایکی ارککله ازدواج ایتملرینه حالت خصوصیه‌لری غیر مساعد اولدیغندن مسئله‌نك نه‌قدر غریب برشکل آلدیغی بالتأمل اکلاشیلیر .

Digitized by Google

پارس مصاحبەلری

پارس موزەلری آرەسندە بناسنك اهمیت تاریخیەسی، احتوا ایتدیکی قوللکسیونلرك كثرت وقیمتی اعتباریلە اك زیادە زنكین اولانی شبهەسز (لوور) موزەسیدر. حتی بو درجەلردە زنكین، بوقدر قیمتدار آثاری محتوی اولان موزەلرە انجق لوندرە كبی، برلین كبی مهم شهرلردە تصادف ایدیلەبیلور.

محتشم (لوور) سرایینك بوتون دائرەلرینی اشغال ایدن بوموزەیی حقیلە زیارت ایدەبیلمك ایچون بش اون كون صرف ایتمك ایجاب ایدر. موزەنك آثار عتیقەیە منحصر اولان قسمندە مصر مدنیتنە، آثوریلر و كلدانیلر زماننە، ایران فنیكە وقبریس صنایع عتیقەسنە عائد بیكلرجە نوادر موجود. یونان وماكدونیا مدنیتی، بیزانس، رومالیلر دوری آثار عتیقەسیدە پك رونقدار. بو آثار میانندن بر چوغی بزم مملكتمزدە بولونمش، بورایە نقل ایدلمشدر.

حتی بوتون دنیاجە معروف و مشهور اولان « وەنوس » هیكلیدە ۱۸۲۰ دە (میلو) اطەسندە بولونمش. شمدی یونان حكومتنە عائد اولان بو اطە او تاریخدە عثمانلی حكومتنە مربوط ایدی. اوزمانلر فرانسە حكومتنك درسعادت سفیری اولان ماركی دوریویەر De Rivière بو هیكلی صاتون الەرق ۱۸۲۱ دە قرال اون سكزنجی لوئی یە اهدا ایتمش. بو هیكل میلاددن درت عصر اول یاپلمش ایمش. یازیق كە هیكلك قوللری قیرلمش اولدیغندن الدە ایدیلەبیلن بر ایكی پارچەسی آیروجە تشهیر ایدلمكدەدر.

بورادە [صحیفە ۲۲۹] نشر ایتدیكمز فوطوغرافدەدهلیزك تا نهایتندە كوریلن هیكل ایشتە بو « وەنوس » ك هیكلیدر. دها بو هیكلە گلنجیەقدر بو قوریدوردە كوریلن آثار نفیسەنك همان اكثری اوزرندە بونلرك ممالك عثمانیەدە بولنمش اولدقلری یازیلیدر. موزەمزە بویوك بر قیمت ویرەجكی شبهەسز

اولان بويله قيمتدار آثارك المزدن چيقمش اولمسنه تأسف اولنور .

مع مافيه بر چوق مدنيتلرك مهد ظهوری اولان مملكتمزك همان هرطرفنده آثارعتيقه مبذولاً موجود اولديغندن هيچ اولمزسه بعدما يكيدن ضياعه محل ويرلمه‌مسنه دقت ايتمك اقدم وظائفدندر .

جسيم بر وازو موزه‌يی كزنلرك الك اول نظر دقتنی جلب ايدن آثار نفيسه‌دن بريدر . بو وازو وقتيله مرتفع بر طاغك تپه‌سنه موضوع ايمش ، اسكی يونانيلر الهه‌لرينه حرمةً بو وازو درونه شراب ويا ديكر برمايع دوكمك ايچون بو طاغه طيرمانيرلرمش . والحاصل موزه‌نك بر قسمی پك زنكين و مهم آثاری

پاريسده « لوور » موزه‌سی و غامبتانك هيكلی

Musée du Louvre et la statue de Gambetta.

هله لوور موزه‌سنك آسيا مدنيت عتيقه‌سنه عائد اولان قسمنده (نمرود) ، (سارغون) ، (ساردانا پال) كبی قراللرك سرايلرندن بقيه قالمش پارچه‌لرله آثوريلرك محارباتی ، آو صحنه‌لرينی ، بحريونی مصور اولان اويمه وقبارتمه‌لر هپ بزم طوپراقلرمزدن سوكيلوب كتيرلمشدر . قبريس اطه‌سندن كتيرلمش اولان

محتوی اولوب بونلردن ماعدا آفريقا مدنيتنه ، خرستيانلق دورينه ، تونج دوری معمولاتنه و مجوهراته عائد بر چوق قسملريده واركه بونلرك هر بری آيری آيری تدقيق و تتبع زحمتنه دكر .

موزه‌نك رسم قسمنده ايتاليا ، اسپانيا ، المانيا ، فلامان ، انكليز رساملرينه عائد برر

Digitized by Google

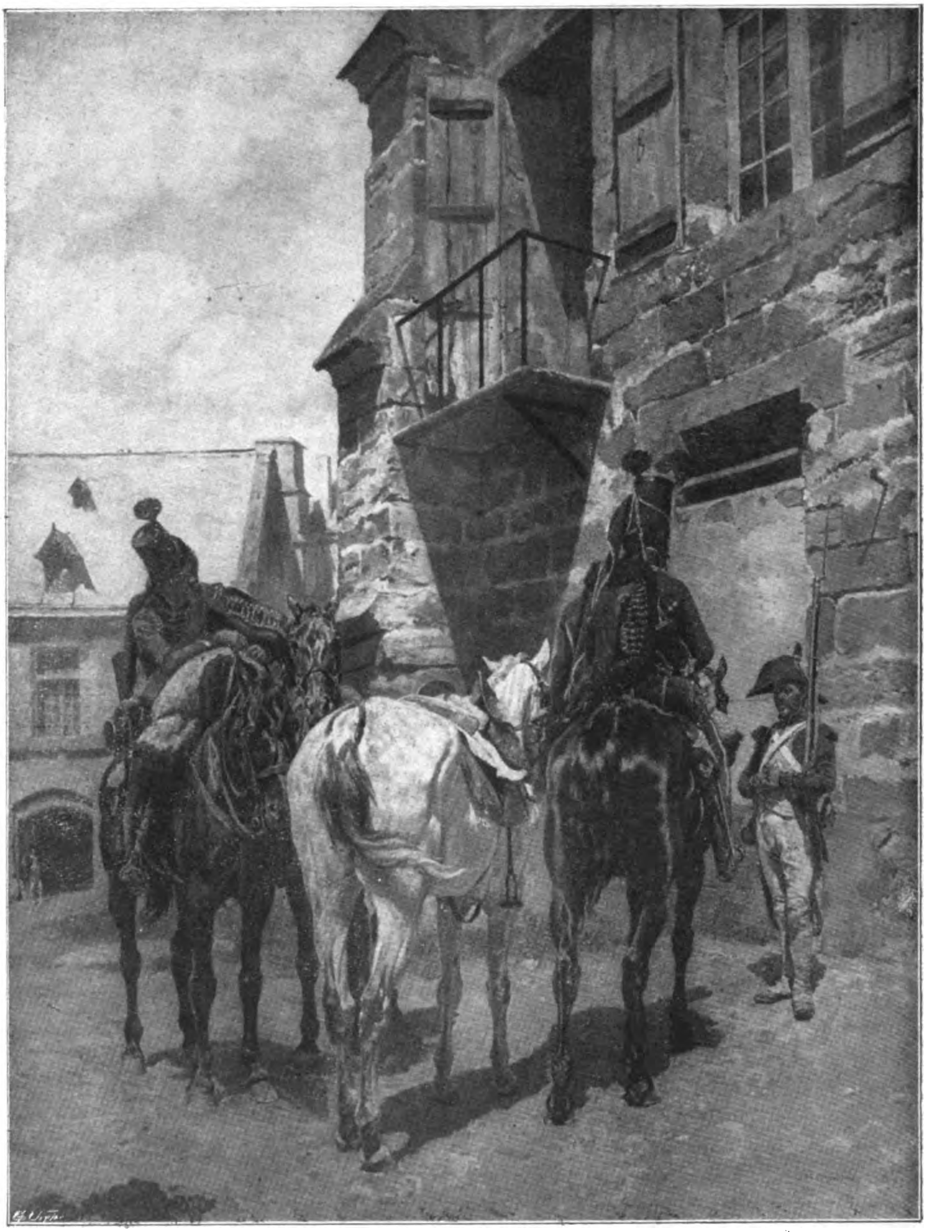

« لوور » موزه‌سنده‌كی آثار نفيسه‌دن « نفرلر قيشله قپوسنده » — رسام مه‌سسونیه‌نك اثری

[بو تابلو عثمانلی رساملرندن سليم بك مشاقا طرفندن قوپيه ايدلمشدر]

“ Les soldats devant le caserne „ célèbre tableau de Messonnier.

Digitized by Google

دائره‌وار. بورادە رافائل Raphaël، وەلازکەز Vélasquez ، روبنس Rubens . رامبروند Rembrandt . واندیق Van Dyck کبی دنیانك الك مشهور رساملرینك تابلولری تشهیر ایدلمشدر. فرانسه رساملرینه عائد قسمده ایسه الك زنکینی اون یدنجی عصردن صوکره‌کی رساملرك

بورادەدر. (میله) Millet لر. دیاز Diaz لر، مەسسونیه Messonniers لر تشهیر ایدلمشدر. بونلردن ماعدا زنکین کیمسه‌لر طرفندن طوپلانه‌رق وفاتلرندن صوکره موزەیه ترك وتبرع ایدلمش اولاندرت. ائره‌ده واردرکه بونلردن دردنجیسی اولان (شوشار قولکسیونی Chauchard)

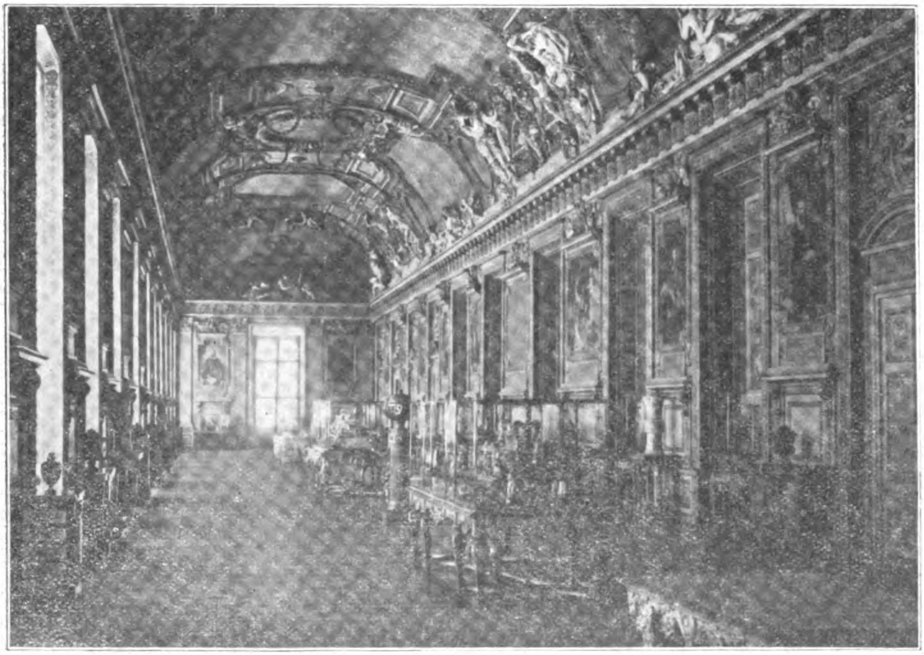

لوور موزه‌سنده « آپوللون » غالریسی دنیلان صالون

[موزه‌نك قیمتدار الماس و مجوهراتی بو صالونده تشهیر ایدلمکده‌در]

Salon appelé : Galerie d'Apollon. au Louvre.

اثرلریدر. بورادە واتتو watteau ، بوشه Boucher ، فراغونار Fragonard ، داوید David لك تابلولری نظره چارپار . داویدك تابلولری بر قاچ معاصرك آثاری ایله برلکده آیروجه بر دائره‌یی اشغال ایتمکده‌در. ۱۹ نجی عصر رساملری ایچون ده بشقه بر دائره موجوددر.

دها بر هفته اول خلقه آچیلمشدر. اسملرینی تعداد ایتدیکمز رساملرك هر بری حقنده آیری آیری معلومات ویرمك، الك مشهور تابلولرینك قوپیه‌سنی نشر ایتمك فکرنده‌یز. فی الحقیقه بو رساملرك نامی، شهرتی، همان دنیانك هر کوشه‌سنده طانمشدر. (روبنس) لك بر

Digitized by Google

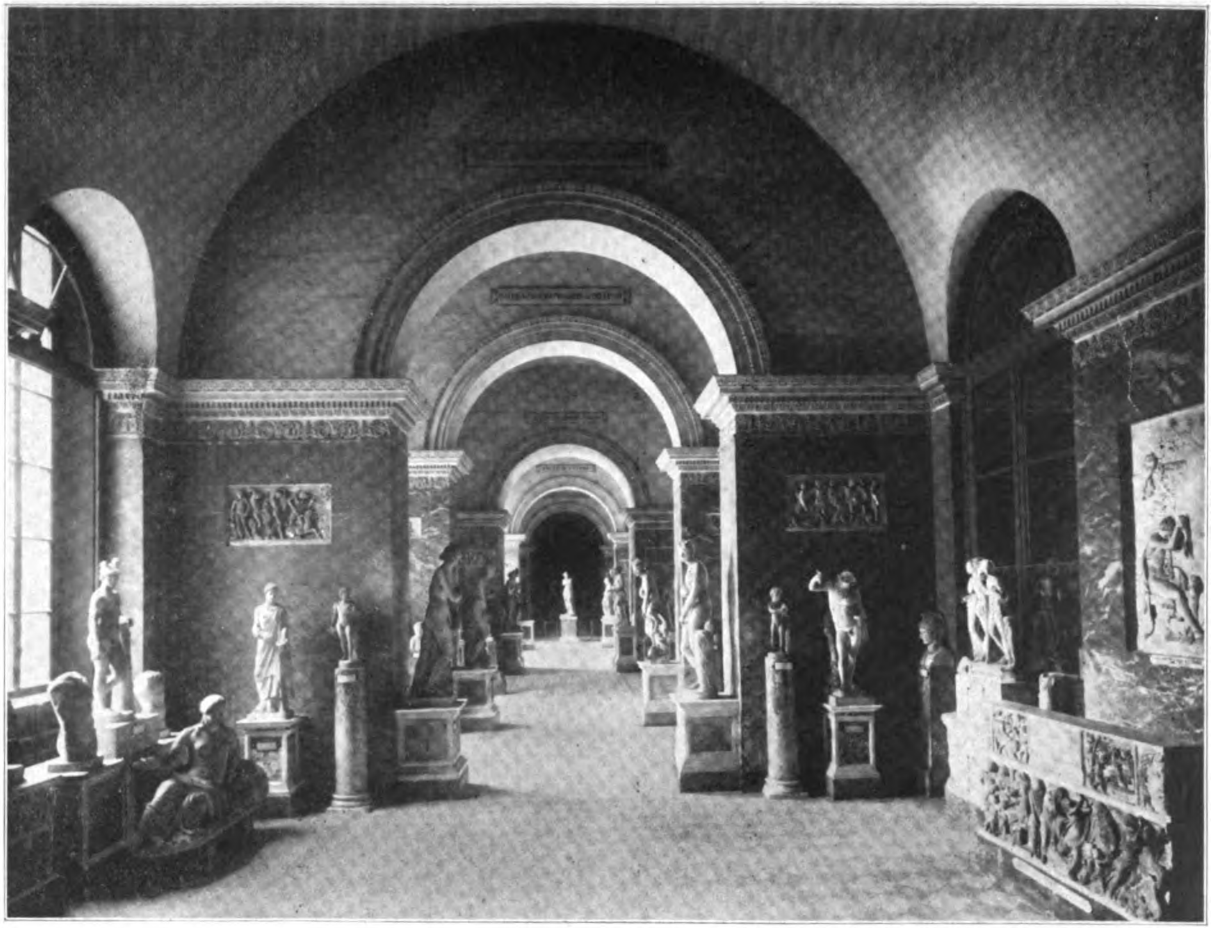

« لوور » موزه‌سنده آثار عتیقه دائره‌سی ؛ نهایتده کوریلن هیکل (وه‌نوس دو میلو) نام مشهور هیکلدر .

Musée du Louvre — Salle de Sculpture

Digitized by Google

تابلوسنی، (رافائل) ك بر اثرینی (داوید) ك
(ناپولیون‌نك رسم تتوج) نی کورمك
ایچون تا امریقادن ، روسیه‌دن ، هندستاندن ،
چیندن پارسه ، بروکسله ، آنورسه کلن سیاحلر
پك چوقدر .

استانبولده دخی بر رسم موزه‌سی تأسیسی
تصورنده بولونولدیغنی غزته‌لرده اوقومشیدم .
بو موزه‌یی وجوده کتیرمك ایچون اوروپا
موزه‌لرنده‌کی اك مشهور تابلولرك قوپیه‌لری
یاپدیریله‌جغی روایت ایدیلیوردی . یالکز
قوپیه‌لردن وجوده کتیرلمش بر موزه پك اوقدر
حائز اهمیت اولمه‌مقله برابر بو تشبث صرف بر
مبدأ اولمق اعتباریله شایان تبریك وتحسیندر .
لکن قوپیه ایتدیریله‌جك تابلولرك حسن انتخابنه
وتابلولرك ممکن اولدیغی قدر عثمانلی رساملری
طرفندن قوپیه ایدلمش اولمسنه دقت ایتمك
شرطدر . لله‌الحمد اوروپا موزه‌لرنده چالیشان
رساملرمز وار . اثرلرینی معلم رساملره، صنایع
نفیسه اربابنه بکندیره‌بیلیورلر. حتی بونلردن
برایکیسی مشهور تابلولردن برقاچ بویوك قوپیه‌لر
وجوده کتیرمکده موفق اولمشلردر . مثلا :
(تولوز) موزه‌سنده رسام « بنژامن قونستان
« Benjamin constant » ك [فاتح سلطان محمد
حضرتلرینك درسعادته دخوللرینی] مصور
تابلوسی کنج رساملرمزدن علی سامی بك طرفندن
بویوك برموفقیتله قوپیه ایدلمش وپارس صنایع
نفیسه مکتبی معلملرندن مشهور رسام موسیو
(قورمون) نك تقدیراتنه‌ده مظهر اولمشدر. (لوور)
موزه‌سنده رسام « مه‌سونیه Messonnier » ك
« les Ordonnances » تابلولرندن نفرلر قیشله
قپوسنده» نام عسکری تابلوده عثمانلی رساملرندن
سلیم بك مشاقا طرفندن بویوك برمهارتله قوپیه
ایدلمشدر. مه‌سونیه غایت اینجه ایشلر بر رسام
اولدیغندن کیمسه بوذاتك تابلولرینی قوپیه‌ایتمکه
جسارت ایده‌مزکن برعثمانلی رسامنك بوکاموفق
اولوشی لوور موزه‌سی هیئتنی ممنون ومتحیر
براقمش وسلیم بك برچوق تقدیراته ، تشویقاته
مظهر اولمشدر . طبیعی حکومتمزده بوکنج
رساملری تقدیر و تشویقدن کری طورماز .

(لوور) سرایی ١٢٠٤ ده قرال فیلیپ
اوکوست طرفندن انشا ایتدیرلمش ؛ اووقتلر
سرای مستحکم برقلعه حالنده ایمش . بشنجی
شارل بو قلعه‌یی برسرای حالنه کتیرمش ،
برنجی فرانسوا ١٥٤١ ده سرایه بوس بوتون
یکی بر شکل ویردیرمش . بو سرای‌ده ابتدا
قرالیچه قاترین دومدیچی. زوجی قرال ایکنجی
هانرینك وفاتندن صوکره اقامته باشلامش. ١٦١٠
ده روایاق طرفندن قتل ایدیلن دردنجی هانرینك
نعشی بو سرایه نقل ایدیله‌رك تشهیر ایدلمش ،
اون اوچنجی لوئی بوتون زمانی لوورده کچیرمش ،
اون اوچنجی لوئیدن برنجی شارله قدر سرای
غیرمسکون قالمش ، اون دردنجی لوئی ١٦٥٢ ده
(لوور) ه یرلشمش و ١٦٥٨ ده سرایك
صالونلرندن برنده وجوده کتیریلان بر محنه‌ده
مولیه‌ر (نیقومه‌د) هائله‌سنی قرالك حضورنده
اوینامش . (١٧٨٩) اختلالنده بوسرایده آقادمی
دائره‌لری . قرالك مطبعه‌سی وبرچوق دوائر

Digitized by Google

« لوور » موزه‌سنده رسام مه‌سونیه‌نك « صولفه‌رینو محاربه‌سنده اوچنجی ناپولیون » عنوانلی نفیس برتابلوسی

"Napolèon III pendant la bataille de Solférino" célèbre tableau de Messonnier.

بولونیوردی قونوانسیون بونلرك هپسنی اورادن چیقارته‌رق سرایی موزه حالنه کتیرمشدر.

اصل موزه‌نك تأسیسی برنجی فرانسوا زماننده‌در. اون‌دردنجی لوئی زماننده توسیع ایدلمش، اون سکزنجی لوئی واوونجی شارل زمانلرنده اثار عتیقه موزه‌لری زنکینلشمکه باشلامش ۱۸٤۸ دن اعتباراً کیتدکجه توسع وترقیدن خالی قالمامشدر.

رسملرمزدن بری (لوور)ك منظرۀ خارجیه‌سندن بر قسمنی کوستریور سرایك صاغ جهتنده کوریلان هیکل (غامبه‌تا) نکدر. دیکر رسم سرایده آپولون غاله‌ریسی دینیلن بر صالونی ارائه ایتمکده‌در بو صالون اوروپا سرایلرنده کی صالونلرك وسعت اعتباریله اك مهملرندن معدوددر. ٦۱,٥۰ مترو طولنده، ۹,٥ مترو عرضنده و ۱۱ مترو ارتفاعنده‌در. دردنجی هانری زماننده یاپلمش. ۱٦٦۱ ده یانمش، واون دردنجی لوئی طرفندن یکیدن انشا ایتدیرلمشدر. طاوان ودیوارلرده‌کی رسملر اك مشهور تابلولردر. بو صالونك اورته‌سنده‌کی جامکانلرده غایت قیمتدار احجار و مجوهرات محفوظدر. مثلا Régent دینلن الماس دنیانك اك کوزل الماسی، ۱۳٦ قیراط کلیور؛ قیمتی ۱۲ میلیون فرانق تخمین ایدلمش بو الماسی ۱۷۱۷

Digitized by Google

ده نائب حکومت فیلیپ دورلئانه صاتون آلمش ، ۱۷۹۲ ده الماسی چالمشلر سه‌ده برسنه صوکره بولنمش . ۱۷۹۶ ده ایتالیایه کوندریلن اردونك مصارفنه مقتضی مبلغی تدارك ایچون الماس رهنه قونولمش ، بالآخره ناپولیون ، برنجی قونسول ایکن بو الماسی قلنجنك قبضه‌سنه قویدیرمش ، اوننجی شارل‌ده تاجنه علاوه ایتدیرمش . بو الماسك یاننده بر کوزل الماس دها وار . بوده ۱۷۹۲ ده چالنمش و برقاچ کون صوکره برأوك طامنده بولونمش . بو ایکی الماسدن ماعدا جزائر بکنك برساعتی ، برنجی ناپولیونك رسم تتوجنده باشنه کیدیکی تاج ، مادام تیه‌رك ایجولری کبی دها برچوق قیمتدار مجوهرات وار . میلیونلرله قیمتی اولان بو مجوهرات اطرافنده کیجه کوندوز بر بکجی بکلیور . جامکانك اطرافنه‌ده دمیر پارمقلق چوریلمش .

لوور موزه‌سنك تدقیق و تتبعنه دیکر بر مقاله‌مزده دوام ایده‌جکز . باخصوص صنایع نفیسه قسمنده رساملرك مختلف صنفلرینی آیرو آیرو تدقیق ایدرك اك مشهور رسامارك اك مقبول و معروف اثرلرینی محترم قارئلرمزه کوسترمکله طانتمغه چالیشه‌جغز .

- پاریس -

فائق صبری

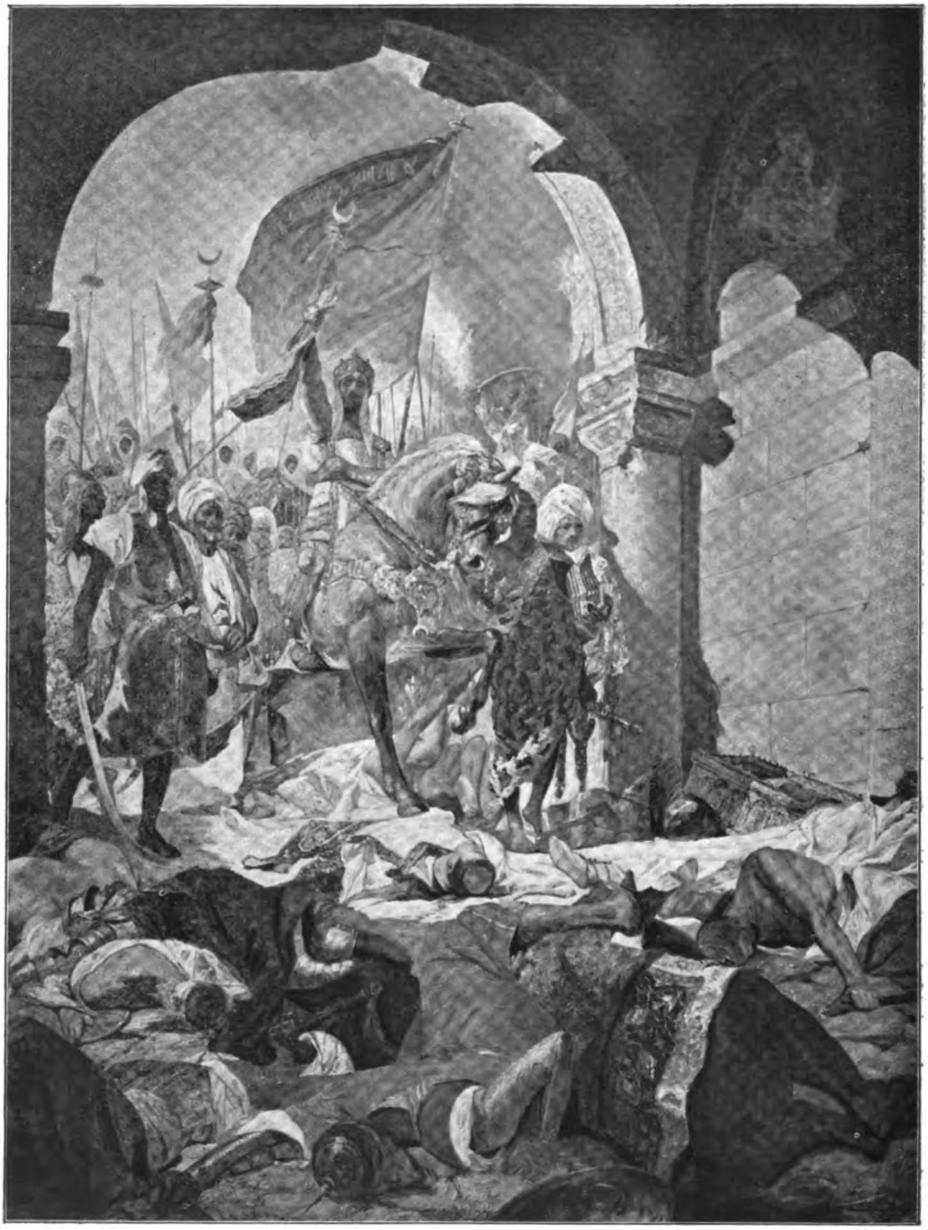

« تولوز » موزوسنده‌کی آثار نفیسه‌دن (فاتحك استانبوله دخولی)
رسام شهیر (بنژامن قونستان) ك تابلوسندن علی سامی بك طرفندن قوپیه ایدیلمشدر .
(بو رسم سامی بکك تابلوسندن اخذ اولنمشدر)

“ Entrée du Sultan Mehmed I à Constantinople „ copie d'un tableau de
“ Benjamin Constant „

Digitized by Google

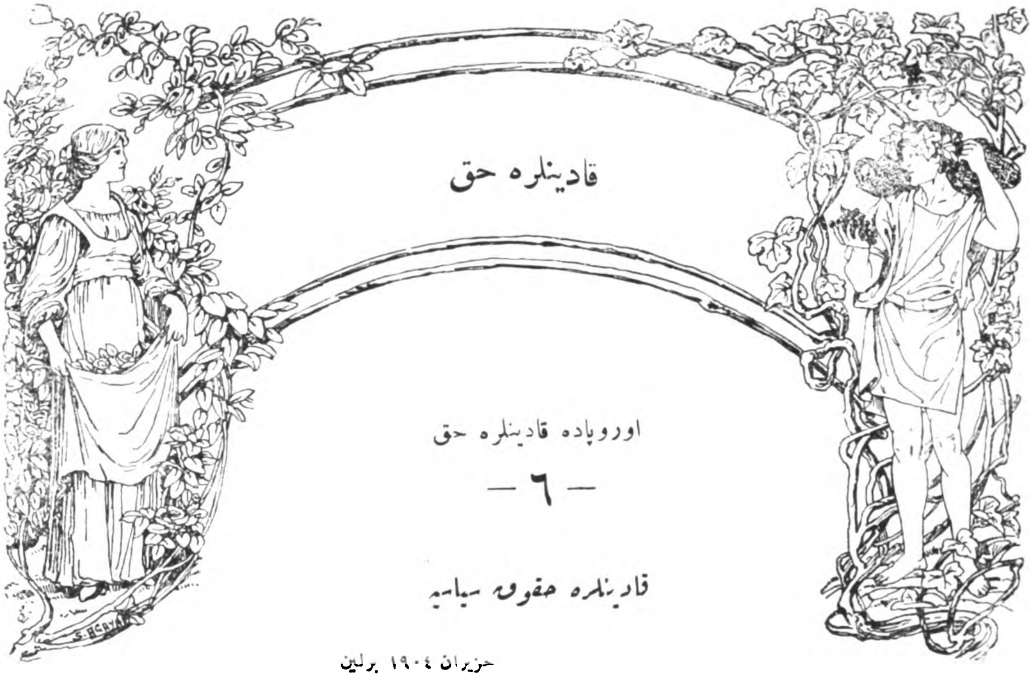

قادینلره حق

اوروپاده قادینلره حق

— ٦ —

قادینلره حقوق سیاسیه

حزیران ۱۹۰٤ برلین

قادینلرك حریتی قبول ایدیلنجه ارككله قادین چالیشمه‌ده بربرلرینه تابع اولمیه‌جقلردر. بوحریتك اعلان وقبولی قادینی جمعیت اعضالغنه قبول ایتمك دیمكدر. قادین برکره جمعیتك حر، مستقل، چالیشه‌بیلیر برعضوی اولونجه، بوندن صوکرا جمعیت ایشلرنده‌ده کوزنی آچه‌جقدر. وقادینك جمعیت ایشلرینه‌قاریشمسی هم کندینك، هم جمعیتك منافعنه موافق اوله‌جقدر.

جمعیتك اڭ بویوك ایشی مهما کبی قاریشیق اولان، حکومتك اداره‌سی. تفتیشی وجمعیت آراسنده انتظامی محافظه‌یه واسطه اوله‌جق قانونلرك ترتیب و تنظیمیدر. حکومتك اداره‌سنه، تفتیشنه، قانونلرینك تنظیمنه،حاصلی جمعیت ایشلرینه قاریشمق انسان ایچون حقوق سیاسیه‌دندر.

انسان حر اولسه‌ده، اوكا ایستدیكی كبی چالیشمق اذنی ویریلسه‌ده؛ ایی و سربست چالیشه‌بیلمك ایچون انسانه حكومتك اداره‌سنه كندی سسنی قاته بیلمك، اونك تفتیشنه كندیسنده بر قوت كوره بیلمك حقی ده لازمدر. انسان، ایچنده بولوندیغی یاشادیغی جمعیتك احوالنی ایستدیكی قالبدن. ایستدیكی قالبه دكیشدیره بیلن قانونلرك تنظیمنده بولونمق حقنی حائز اولمازسه. ایستدیكی كبی چالیشه‌ماز؛ یعنی بویله بر آدمده چالیشمق حریتی اكسیكدر.

دیمك انسانه چالیشمق حقنی ویرن حریت بزه بوشخصی حقدن صوكرا، برده سیاسی حق ویرمكه بورجلیدر. اوروپاده برعصردن فضله بر زماندن بری، ملتلرك بوحقی، جمعیتك برقسمی یعنی ارككلر ایچون تصدیق ایدلمكده‌در.

Digitized by Google

خلق آرتق کندیسی حاکم، قرال یالکز قراللغنی ایدییور. شیمدی حاکم ملتدر . بونك کبی ملت بالذات کندی حکومتنی انتخاب ایدییور ؛ کندیسنه لزومی اولان قانونلری کندی یاپیور، کندی کندینی اداره ایدییور . تك بر سس آرتق ملتك راحتنی بوزامیور، برزمانده اولدیغی کبی ، حکمدارلر جمعیت ایچون طوپلانان پاره‌لری چالامیورلر . چونکه شیمدی ملت هرکس ایله برابر اونلرکده سوزلرینی، یورو- یشلرینی، دوشـونوشلرینی بیله شرط آلتنه قوییور ؛ هم هرکسه حریتنی ویرییور وبونی قورییور وهم‌ده ، کیم اولور ایسـه اولسون حکمدار اولسون ، اونك بیله دیکرك حقنه کچمامسی ایچون دقت ایدییور.

حکومتی سچمك، حکومتك اداره‌سنه ، تفتیشنه باقمق و قانونلرك تنظیمنه لازم هیئتی انتخاب ایتمك حقلرینی بوکون یالکز ارککلر حائزدرلر. حالبوکه ارککلرك حکومتی قادینلرك‌ده حکومتیدر ارککلر یاشلی باشلی برارککی نه‌دن حقوق سیاسیه‌سندن محروم ایده‌میورلر؟ چونکه بوحقدن محروم اولان کیمسه تام حرصاییله‌ماز، کندینك حاکمی عد اولنه‌ماز ؛ بویله بر آدم ایستدیکی کبی چالیشه‌بیلمك قابلیتنی‌ده حائزدکلدر.

اکر حقوق سیاسیه‌یه مالك اولمق ایچون دوشونیر، حس ایدر اولمق لازم ایسه، بوقابلیت ارککده اولدیغی درجه‌ده قادینده‌ده وار . زمانمزده بعض مملکتلرده سیاه عرقلره‌ده حقوق سیاسیه ویریلمشدر. سیاه آدملر عقلجه، فکرجه بیاض آدملردن اشاغیده‌در دینلیور. بوفرقدن ماعـدا برده رنك فرقی وار . اما بو فرقلره باقیلمیه‌رق نهایت سیاه دریلی ارککلرده حقوق سیاسیه‌لرینی قازانیورلر. چونکه حقوق سیاسیه‌دن محرومیتلری ، بیاض ارککلرده اولدیغی کبی ، چالیشمه‌لرینه، ذکا وقابلیتلرینی یوکسلتمکه مانع کوریلیـور . قاره آدملرك شخصی حریتلری حقوق سیاسیه‌یه‌ده نائل اولملرینی ایستیور. بیاض ارککلر بوکا حق ویرییورلر؛ حقیقةً ، برارکك حکومت ایشلرینه قاریشه‌ماز ایسـه، کندیسنی اداره ایده‌جـك قانونلرك تنظیمنـده بولونه- بیلمك حقندن بلاسبب محروم اولورایسه، بوصوك درجه‌ده بر محرومیتدر دییورلر.

عجبـا بیاض قادینلر، اوروپانك کوبکنده اولان ، ارککلر درجه‌سنده تحصیل کوره‌ن وهله کوره‌بیلن قادینلر بوسـیاه ارککلر قدر عقلجه، فکرجه بیاضلره یاقین دکلیدرلر، انسانلق لذتنـدن حق آلابیلمـك ایچون بوقادینلری بونلردن آشاغی طوتمغه نه‌سبیلر وار ؟

قادینلره حقوق سیاسیه ویریلسندن بحث ایدن برکیمسه‌یه شوپنهاوەر بویله جواب ویرمش:

« اکر قادینلرك کندیسـنده بر نقصانلق اولدیغنی قبول ایتمسه‌م بیله، دییه‌جکم که طبیعت ازلدن بری برکره قادینلره عدالتسزلك ایتمش اونلری ارککلره اسـیر کبی یاراتمش . اکر یارادیلشده قادینلر ارککلردن دها ضـعیف اولمدی ایسه‌لر بیله طبیعت صوکرادن، ارککه دائما قوت ویرمش . قادینلرده دائمـا قوتی آلمش . قادین بدلا ، بینمز بر اویونجاقدر . بیننك کوچکلکنه باقیکز ، اونی انسـان کبی

اخیراً اجرا قلنان بین‌الملل طیاره‌لر مسابقه‌سنده برنجی مکافات اولمق اوزره غایت قیمتدار بر هیکل قزانان طیار شهیر غراهام وایت ایله قزاندیغی هیکل

Le celèbre aviateur Graham et la belle statuette qu'il a obtenu pendant un concour d'aviation.

صایماق لازم کله‌جك. یابدیغی ملاحظه‌سزلقلره دقت ایدیکز : اونی انسان صایسه‌کزده ، نهایت بر چوجق صایمغه مجبور اوله‌جقسکز. ایستنیلن قادین حقلرینه کلنجه ، طبیعت اونی منع ایدییور". قادین بر کره نصل اولور ایسه اولسون ، ارکك حالنه کلمیدر. حق‌ده اوزمان کله‌جکدر. طبیعت قادینی او حاله کتیرمیه‌جکدر. دیمك قادینلره ارککلر کبی حق ویرمك‌ده لازم اولمیه‌جقدر .»

قادینلر ایچون بو زهر کبی سوزلر کورونیشده اولدیغی قدر قوتلی دکلدر . ذاتاً شوپنهاوەر ، کندیسی‌ده تصدیق ایدییور: طبیعت نصل ایسه بر کره عدالتسزلك ایتمش، دییور . بز علاوه ایده‌جکز، بلکه طبیعت ـ شوپنهاوەرك دیدیکی کبی ـ بر کره عدالتسزلك ایتمش ، اما انسانلر ، ارککلر طبیعتدن صوکرا بو عدالتسزلکی تکرار ایتمشلردر. وهر کون‌ده بو عدالتسزلکی تکرار ایتمکده‌درلر . بر کره انسانلرك عدالتسزلکلرینی قالدیره‌لم، قادینلر حریتلرینی بولسونلر، چالیشسه‌لر، جمعیتك هر درلو ایشلرنده اونلرده قابلیتلرینی کوسترسونلر. اوندن صوکرا، طبیعتك حقیقةً عدالتسزلك ایدوب ایتمدیکنی آکلارز . ایشته اوزمان طبیعتك قادینلری ارککلره اسیر یاراداوب یاراتمدیغی میدانه چیقار.

شوپنهاوەر قدر قادین دشمنی بولمق ممکن دکل ایسه‌ده ، بو آدمك زهرلری‌ده اوقدر تأثیرلی دکل، شوپنهاوەر صنعی اوله‌رق، قادینلری آشاغی‌یه ایندیرمکه صاواشمش وحقیقةً اونلرك بعضی نقصانلرینی کوستره‌بیلمش ایسه‌ده، قادینلرده یوکسله‌بیله‌جك بر قابلیت اولمدیغنی اثبات ایده‌مامشدر . اوروپاده بر عصر اول چیقان قوندورسه‌لردن صوکرا، انکلتره‌ده ستوارت میل، آمریقاده لوقره‌سیه‌موت ، هوربوت ، دها صوکره‌لری ماقه‌لونان ، مورغان قادینلره مساوات حقی ویرلمك لازم اولدیغنی غایت کوزل اثبات ایده‌بیلمشلر ایسه‌ده بو بویوك آدملرك نصیحتلری نهایت یالکز آمریقاده نتیجه‌ویره‌بیلمش؛ و برازانکلتره‌یه‌ده تأثیر ایتمش

واوروپانك انكليز عالمی فكرينی‌ده دونديرمشدر قادينلره ، صوكره اركككلرك دها صوكراده جمعيتك كنديسنه فائده‌لی اولان بو فكرلر ميليونلرجه باطل فكرلری كوكسنده طوتان اسكی اوروپا طوپراقلری ايچنه كيره‌مامش ، تك توك نفوذ ايتدی ايسه‌ده انسانلرك ايچنه ايشلمامشدر .

بوندن بر عصر اول قوندورسه يازييور:

« قادينلر اركككلر كبی حس ايدر، اخلاق فكرلرينی آكلار و بو فكرلری تقدير ايليه بيليرلر. بو سببدن قادينلرده اركككلر كبی انتخاب ايتمك وانتخاب ايدلمك حقنه لايقدرلر . قادينلرك كبه‌لكلری ، كچيجی راحتسزلقلری حقلرندن محروم اولمغه سبب اوله‌ماز . اركككده‌ده بوتون قيشلر دوام ايدن خسته‌لقلر اكسيك دكلدر؛ قولايجه نزله‌يه طوتيلارق خسته اولان اركككلر بو سببدن هيچ بر حق غائب ايتمزلر. قادينلر علماً اركككلر قدر اجتهادده بولنمامشلردر. بو طوغريدر يالكز، حق صاحبی اولمق ايچون دها طاشير آدم اولمق لازم دكلدر . قادينه حقوق سياسيه ويريلنجه بو حق اونی ، او ايشلرندن آييرماز . چونكه قادين اوينك ايشلرينه باقليدر ، حقوق سياسيه صاحبی اولان قادين بو سببله ايشنی كوجنی براقمغه بورجليدر ديورلر. بو طوغری اوله‌ماز . چونكه چفتجی‌يه حق ويرلمك ايله صبانی اوزرندن قالديرلميور ، اهل صنعتده دستكاهندن آييرلميور . بو حالده قادين‌ده او ايشندن ينه كری قالماز . »

بوناپارت بر يوزندن قادين تصويرينی قالديرمغه چاليشيور كبی كورونيور . اونك دورنده نه عمليات قاليور ، نه ده نظريات . ياريم عصر صوكرا ژول سيمونلر حالا بر خيالك اسيری كبی ، سوز سويله‌مه‌دن قورقيورلر . فرانسه قادينلره حقوق سياسيه ويره‌بيلمك ايچون اك اميدسز بر مملكت حالنی آليور . انكلتره وبالخصوص آمريقا قادينلری بويوك حركتلر ياپدقلری حالده فرانسز قادينلری انجق ۱۸۸۲ تاريخلرنده بيك امضا ايله برنجی دفعه اوله‌رق كنديلرينه پارلمنتودن مساوات حقوق ايستيورلر . حتی بوراده بيله قادينلر دها زياده حقوق مدنيه‌يه اهميت ويره‌رك ، حقوق سياسيه‌يه او درجه احتياجلری اولمديغنی كوستره‌مك ايستيورلر . قادينلرك بو طلبلری شو افاده‌لر ايله ايضاح ايديله‌رك مجلسده اوقونيليور :

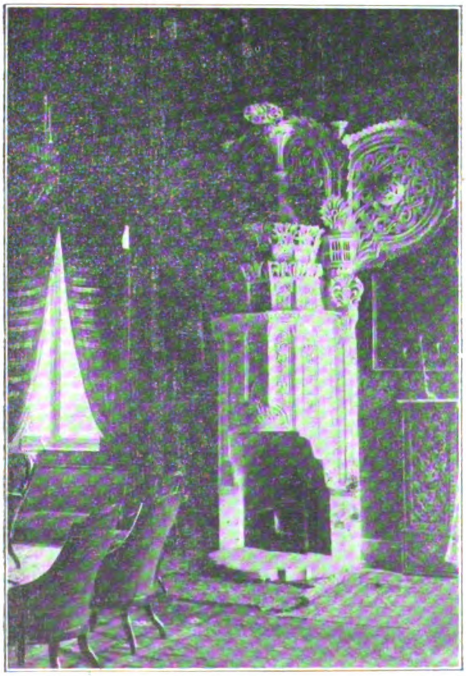

اشقودره اولرنده‌كی مزين اوجاقلردن بری

Cheminées des maison de " Scutari "

Digitized by Google

« ستو آرت میل باشده اولدیغی حالده حکیم، ئه‌قونومیست . حقوق شناس بر چوق بویوك آدملرك مدافعه ایتدکلری «قادینلره مساوات حق» ادعالرینـه قارشـو ، بونلرك تماماً اصلسز اولدقلرینی اثبـاته قالقیشمق براز تربیه‌سزلك اولور . یالکز بو فکرلرك هنوز بوکون دخی بللی دکلدر . دنیله‌بیلورکه ، قادینلر جمعیتـك اجتماعی وسـیاسی مسئله‌لری ایله أوغراشه حق حال و تربیه‌یه هنوز وارامامشلردر. هله بوکونه قدر سیاست ایشلرینه قاریشان فرانسه قادینلرنده ارککلر کبی اولغونلق . متـانت ، کسـکین دوشونجه‌لك کورولمیور . » مجلس قومیسیونك

اخیراً انکلتره‌نك بولتون معدننده وقوعه کلان بر اشتعالی متعاقب اهالینك محل فلاکت اطرافنده طوپلانمه‌سی

Explosion de mine en Angleterre.

بو مطالعه‌سنی طوغری بولدیغی ایچون ، البته قادینلره حق ایستین بو عرضحالی چوروتدی. ذاتاً فرانسه‌دن قادین ایچون دها زیاده امید ایتمك ممکن دکلدر. قومیسیونك دوشونجه‌لرینی‌ده آیریجه تنقیده حاجت یوق .

پارلمنتو اصولی ایله اداره ایدیلن مملکتلردن قبول ایدیله‌جك درجه‌ده اولغون اولمدقلری‌ده میدانده‌در. خلق هیئت قانونیه‌لرنده، مجلسلرنده قادینـلری ارککلر کبی کورمکه هنوز آلیشمامشدر. صوکرا، بویابانجی، یکی عنصرك مجلسلرده نه‌لر چیقاراجقلری و جمعیت مسئله‌لرندن ماعدادها نه کبی مسئله‌لری‌ده میدانه آته‌جقلری

Digitized by Google

آلمانیا ، اوستریا ، ایتالیا ، اسپانیا ، اسوچ . دانیمارقه ، بلچیقا ، هولانده‌ده قادینه انتخاب حق ایچون هنوز امید یوقدر . بونلردن بعضیلرنده ، هله اسوچ ، هوللانده‌ده قادینلره براز تحصیل وتربیه مسئله‌لرنده ، وبر آز مجلس اداره‌لرنده حقوق سیاسیه ویریلیور . آلمانیاده اصل هیئت قانونیه‌لری انتخاب ایتمك وبونلره

حقلرینی قبوله حاضرلنان برمملکتدر .

فرانسه‌ده حالا بوکون انتخاب، قادین حقندن بحث ایدیلنجه دییورلرکه « قادینلر حقوق سیاسیه ادعالرندن واز کچمیدرلر . قادینلر ایچون بوندن اول آلنه‌جق حقوق مدنیه‌ده مساوات واردر . برکره قادینلر قانون مدنی اوکنده ارککلر ایله مساوی اولسونلر اوندن صوکراده،

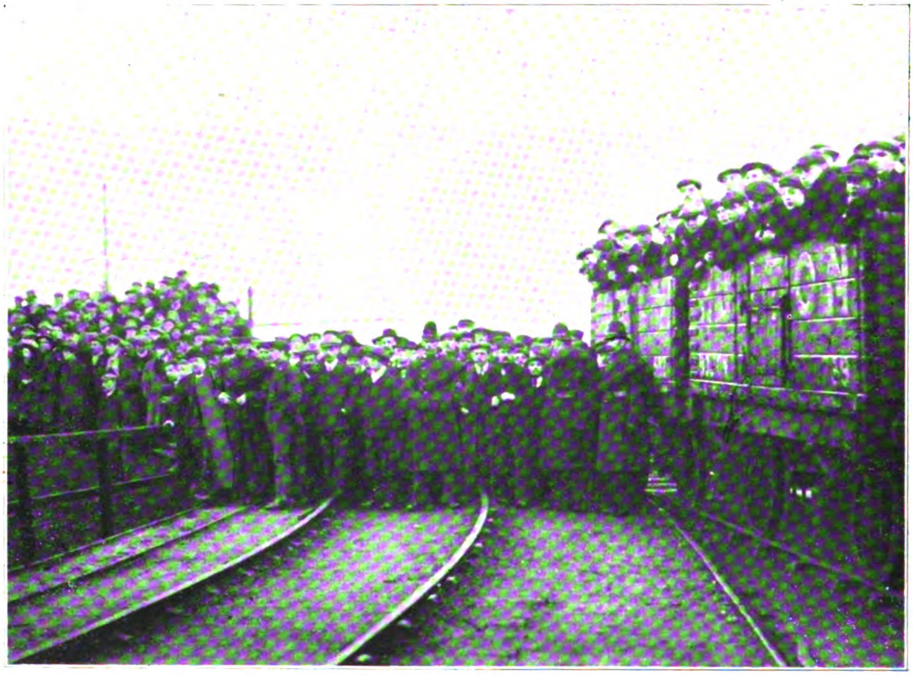

بولتون معدنی قضاسنده — معدنلر جوارنده ازدحامك پولیسلر طرفندن منع ایدیلمسی
La police dispersant la boule aprés l'accident d'explosion.

انتخاب ایدلمك سوزلری قادینلر ایچنده بیله درین کوك پیدا ایده‌مامشدر . انسانك شخصنه رعایت حسی‌اك زیاده انکلتره‌ده . آنکلوساقسون عنصرنده ترقی ایتدیکی بوراده بللی اولویور . انکلتره اوروپاده قادینلره اڭ زیاده حقوق سیاسیه ویره‌ن وقادینلر ایچون انتخاب ایتمك وایدلمك

دها ایلری‌یه کیتمکه لزوم کوره‌رك ، حقوق سیاسیه ایسته‌یه بیلسونلر . » حالبوکه حقوق مدنیه‌یی آلمق دها قولای کوریلسه وارککلرك نهایت بوراده قادین ادعالرینه قارشو عناد ایتمیه‌جکلری ظن اولنسه ، حقوق مدنیه‌ده مساوات ایسته‌مك بر طرفدن حقوق سیاسیه‌ده‌ده مساوات ایسته‌مکه مانع

Digitized by Google

دکلدر. حتی، حقوق سیاسیه‌ده مساواتی قادینلر دهازیاده ودها اول ایسته‌ملیدرلرکه ، هیئت قانونیه‌لر انتخابنه باشلایجه، کندی حقلرنده معناسز ماده‌لر ایله طولو اولان حقوق مدنیه قانونلرینی ده قولای قولای دکیشدیره بیلسونلر . قادین انتخاب ایتمك حقنی قازانمدقجه و کتابلری ایچینه کومولن، غریب غریب دوشونجه‌لره، احتراصلره، بابادن قالمه عادتلره اسیر و مغلوب اولان سناتورلره، پارلمنتو اعضالرینه نهایت تأثیرلری اوله‌مدقجه، بو حقلری ایله حقوق مدنیه مساواتسزلقلرینی ده دکیشدیرمك ممکن اوله‌ماز . شیمدی‌یه قدر فرانسه پارلمنتوسی ایله برابر آلمان ، بلچیقا ، اسوچ ، دانیمارقه پارلمنتولرینه قادینلرك حقوق مدنیه‌لرینی توسیع لزومی حقنده نه قدر پروژه‌لر، عرضلر ویرلمشدر؟ قادین چالیشمه‌سی حریتی و قادین چالیشمه‌سنك تنظیمی حقنده نظارتلر طرفندن برچوق قانون لایحه‌لری تکلیف اولنمشدر . بونلر، قادینده انتخاب ایتمك حقی اولمادیغی سببیله، قادین خشمندن قورقمیه لزوم کورمین پارلمنتولر طرفندن ــ خفیف وشدتلی استهزالرله ــ رد اولنمشدر.

انکلیز عرقی بیله ، بوقدر زماندن بری چالیشدقلری حالده ، قادینك حقوق سیاسیه‌سنی بوتون معناسی ایله ، قبول ایده‌مدیلر. انکلیزلرك قادینه حقوق سیاسیه ویرمك ایسته‌مملری تاریخی فائده‌سز دکلدر . ۱۸۴۴ تاریخنده ریشارد غوبده‌ن قادینلرك ایستدیکی حقده مساوات نه دیمك اولدیغنی ایضاح ایدییوردی. ۱۸۵۱ سنه‌سنده قونت دوقارلایل قامارایه قادینلرك انتخاب حقلرینه دائر بر عرض ویرییور. ینه بو زمانده ستوآرت میل قادینلری مدافعه‌یه باشلییور ایدی . بو نه قونومیست ، فیلوسوف ۱۸۶۶ سنه‌سنده پارلمنتویه بیك بش یوز قادین امضالی بر عرضحال یوللییور ایدی . بو امضالر اك بویوك عائله‌لرك ، اك طانینمش قادینلرك ایدی . انکلیز قادینلری بونکله کندیلرینه انتخاب حقی ایستیورلر ایدی .

۱۸۶۷ سنه‌سنده مبعوثلر قاماراسنده انتخاب قانوننك قادینلره موافق صورتده تعدیلی ایچون مذاکراته باشلانیلدیغی وقت ، قاماراده حاضر اولان ستوآرت میل دییور ایدی : « انکلیز قانون اساسیسنده آکلاشیلماز بر قاعدهٔ استثنائیه واردر. بو، قادینلر حقنده‌در. قادینلر، هردرلو حقوقدن فائده‌لنمك ایچون شرط قونیلان هر دورلو یوکلری چکیورلر ، قانونك ایستدیکی وظیفه‌لری کورییورلر ؛ بوندن صوکراینه حقدن محروم اولییورلر . بو نه‌دن ؟ قادینلر ارککلر کبی ویرکی ویرمکه بورجلی طوتیلیورلر، جمعیتك یوکلرینه ارککلر کبی اشتراك ایدییورلر چونکه بر عائله‌نك رئیسیدرلر، یاخود بر صنعتلری واردر ، بر تجارت ایله اوغراشمقده‌درلر . صوکرا قادینلر اوغللرمزی تربیه ایدییورلر ، قادینلرك چوغی انتخاب حقنه مالك اولان ارککلردن پك زیاده عاقلیدرلر ، بلکیچدرلر. ــ جمعیته ویرکی ویرن انتخاب حقنه مالکدر ــ قاعده‌سنی نه ایچون قادینك ضررینه ، بوراده دیکله‌ییورلر؟ بو بر عدالتسزلکدر. و بو عدالتسز-لکك سببی ده خفیف دوشونمکدر ، قادینلرك

انتخاب ایتملری انسانه غریب کلیور. فقط بوکون غریب کلن شی یارین طبیعی کلور. بر شی غریب کلدیکی ایچون عدالتسزلك ایدیله‌مز. یکیلك، تبدل دنیانك برنجی طبیعی قانونیدر.» ستوآرت میل طرفنی ۸۲ کشی عکسنی‌ده ۱۹۶ کشی طوتمش ایدی. مشهور دیزرائه‌لی، فورسیت، بریغت ودها برچوق معروف آدملر قادینلرك طرفنده ایدی. تکلیف رد اولوندی.

۱۸۶۹ سنه‌سنده پارلمنتو شیمدی، پارلمنتو انتخاب حقی ایچون دکل، بلدیه‌لره انتخاب حقی ایچون بر پروژه‌یی مذاکره‌یه باشلامش ایدی. بریغت طرفندن اولان بو تکلیف قبول ایدیلدی. لکن صوکرا، اولی اولان قادینلرك بلدیه انتخابی حقنه مالك اولمه‌لری تحدید اولوندی.

۱۸۷۰ سنه‌سنده یاقوب بریغت، لیون، یاستویق یوز اوتوز بیك قادین امضاسنی حاوی بر عرض ایله پارلمنتودن ـ بوتون معناسی ایله ـ قادینه انتخاب حقنی ایستدیلر. موفقیت ایله نتیجه‌لنمین بو برنجی بویوك تجربه‌دن صوکرا، مراجعتلر تکرار ایدیلدی. عینی سنه ایچنده قادینلر یکی تأسیس ایدیلان معارف مجلسلرینه قبول اولوندیلر.

۱۸۷۳، ۱۸۷۵، ۱۸۷۶ سنه‌لرنده هیئت قانونیه انتخابنه قادینلر ایچون حق ویرمك ادعالری ینه تکرار ایدیلدی وشدتلی هجوملر وبویوك کورولتیلر ایله پارلمنتویه مراجعت اولوندی. قادینلر حالا پارلمنتوده اکثریت قازانه‌میورلر؛ اسکی فکرلی، یکیلکدن قورقان کیمسه‌لر اوتوز قرق کشی قدر فضله چیقیورلر ایدی.

ستوآرت میل ۱۸۷۳ سنه‌لرنده اولویور. اما قادینلرك مدافعه‌جیلری آرتدقجه آرتیور. ۱۸۷۸، ۱۸۷۹، ۱۸۸۳ سنه‌لرنده له‌ئونارد قورت، یاقوب بریغت، ستانسفلد طرفلرندن قادینلره ینه حقوق سیاسیه ایستنلیور؛ پارلمنتویه دها قوتلی، دها شدتلی تکلیفلرده بولونیلیور. اما حالا! اکثریت قادینلره حق ویرمکی قبول ایتمیلرده. یالکز ۱۸۸۳ مذاکره‌سنده اکثریت ۱۶ کشی فضله‌در.

۱۸۸۴ سنه‌سنده پارلمنتوده وودال کبی قوتلی، نفوذلی کیمسه‌لر طرفندن طوتیلان قادینلره انتخابات عمومیه‌ده حق تکلیفی غلادستون ایله برابر اسکی فکرلی بوتون محافظه‌کارلر طرفندن رد ایدیلدی. غلادستون «قادینك حق صاحبی اولمسی، مزیتنی کندیسی اوکنده وجمعیت اوکنده آرتدیرمسی سویملی برشی ایسه‌ده، بوحق بکا غریب کلیور. قادین بزم ایشلرمزه قاریشماسه دها ایی اولور.» دییور ایدی.

نهایت ۱۸۸۶ سنه‌سنده، مبعوثلر مجلس رئیس ثانیسنك تکلیفی ایله قادینلرك عمومی انتخابلره حقی مذاکراتنه کیریشلدی و اکثریت ایله قادینلرك‌ده ارککلر درجه‌سنده حقوقنی قبول ایتدی. فقط لایحه خصوصی تدقیقاته حواله ایدیلدی. بوصرده ایسه مجلس طاغیدیلدی. تکلیف قانون اولمه‌مادی.

یکی انتخابلر قادین طرفداری اولانلری

Digitized by Google

أزالتامش ، زیاده‌لشدیرمش ایدی . شیمدی قونتلق مجلسی تشکیلاتی ایله اوغراشیلیور ایدی. قادینلرك ولایت اداره مجالسلری حکمنده اولان بوقونتلق مجلسلرینه انتخاب حقی مجلسجه تصدیق ایدیلدی ؛ حتی بعض قادینلر مجالس اعضالغنه نامزد اوله‌رق میدانه آتیلدیلر. لوندره شهرنده قادینلردن لادی ساند هورست و میس غوبدن انتخابی قازاندیلر. محکمهٔ تمییزك قراریله حکومت بو انتخابلری فسخ ایتدی. وبو ایکی قادینك اعضالغنی قبول ایتمدی . لورد مات قادینلرك ولایت محلی مجالسلرینه انتخاب ایدلملرینی لوردلر قاماراسنه تکلیف ایتدی ایسه‌ده ۸۵ فضله رأی ایله بو تکلیفی رد اولوندی .

۱۸۹۲ سنه‌سنده مستر بالفور بلدیه انتخاباتنده اولی اولمیان قادینلره ویریلن حقك اولی اولانلره‌ده تشمیل ایدیلمه‌سنی پارلمنتوده قبول ایتدیرمکه چالیشدی ایسه‌ده ، غلادستون کندیسنه غلبه ایتدی .

ایکی سنه صوکرا ۱۸۹٤ سنه‌سنده، ناحیه‌لرده بلدیه تشکیلاتی حقنده یکی بر قانون تنظیم ومذاکره ایدیلدیکی زمان ، پارلمنتو اعضاسندن ماق‌لاره‌ن قادینلر ایچون، أولی اولوب اولمدقلرینه باقلمیه‌رق ، بو مجلسلره ارککلر ایله مساوی درجه انتخاب حقنی ایستدی . بو خصوصده اکثریت حاصل اولدی . وبو قرار حکومتجه‌ده تصدیق ایدیلدی . حتی ماق‌لاره‌نك تکلیفی قبول اولوندقدن صوکرا ، حکومت دها ایلری‌یه‌ده کیتدی : محلی اداره‌سنه عائد اولان بو مسئله‌ده قادینلرك یالکز ناحیه مجلسلرینه دکل قریه مجلسلرینه ، دیستریق ، قونتلق مجلسلرینه‌ده ، مکتب تفتیشی دائره‌لرینه‌ده ، قانونلرجه کوستریلن شرطلری حائز اولدقجه، معین بر ویرکو ویردکجه جنس تفریق ایدلمیه‌رك ، و اولی اولوب اولمدقلرینه باقیلمیه‌رق ، ارککلره مساوی صورتده انتخابه کیرمه بیلملرینه و بو حقدن استفاده

بیاض و أسمر

— م . رؤف بك —

مادام‌که طبیعت ، رنکارك فلسفهٔ سرایله ، براوروپالی‌یه نجم آلود آفریقالی ـ ودیرمه‌یه‌جك قدر قناعت تلون کوستریبور ؛ مادام‌که مدنیت حالا بی‌بن ، پارچالایان ، آجلنی صوئوق ایله تداوی ایدن فجاعت خاکیسیله مؤبد هیچ‌تریقلرك والدیدر ؛ عصر حاضر عصبی ومظلم زمانی تسلی وتمییه ایده‌جك قدر رحیم اولمالی ، قریزانتم أسمره یابانجی قالان بوسیاه فرانلی مستحاثات غربیه‌یه صیتمه‌لی بیابانلردن دیکن مأوالر یاپمالی ، صنعت ودهاشت اهانت ایله‌ین اوتالاب تهزیلك داستان احتراصنی تاریخ ، ساده بو آبدهٔ استناد یاشامالیدر .

فقط آه مادام‌که ازمنهٔ دهور احتمالات اجتماعیه وسیاسیه‌ی حتی قوت ، فضلتی ریا ، وجدانی برآلتون بورغو ایله دمان ایدلی ، یانار دونر برتماشا اوکنده حالاأسکی أسارتی آغلایور ؛ حیات بردومان ، امید کبی ، امل کبی یوصونلو ، بی‌تاب تذمم ، اعما براویقودن ؛ وبوکونکی نیروانا انحارلری ، سائر مقدراتیله قیرمزی قارتال پنچه‌سنده ایکله‌ین مظلوم ، قدید برکولکه‌دن وبزده ، اوح ، برهیولادن باشقه برشی‌ده کیل ایز . . لیال خلقتنده أنانك مغرور قلبنی تمثیل و انطاقه باییلان مستبد ، فیرطینه‌لی برهیولا . . .

۱۵ اغستوس ، ۳۲٦

الیاس ماجد

ایتملرینه مساعده کوستردی .

شبهه‌یوق ، قادینلرك ایستدکلری حقوق سیاسیه ، هیئت قانونیه‌لره انتخاب حقی دها چوق اوزاق .. اما نه ایسه بو کوچوك أدیملرده قادینلره آز حق ویریلیور . ناحیه ، قونتلق ، بلدیه مجلسلرینه انتخاب حقنی حائز قادینلرك صاییسی آز زیاده‌لشدیریلیور ایدی . اسکی قانون ایله یالکز اولی اولمیان قادینلر انتخاب حقنه مالك ایکن بلدیه مجلسلرینه ۲۹۸،۱۲۶ قونتلق مجلسلرینه ۵۰۲،۱۹۹ قادین بو حقه صاحب ایدی . شیمدی اولی اولانلرده بورایه کیره‌جکلرندن انتخاب ایده‌جك قادینلرك صاییسی برقاچ کره آرته‌جقدر .

اصل انتخابات عمومیه‌یه کلنجه ، ۱۸۹۶ سنه‌سنده مبعوثلر مجلسنه ویرلمك اوزره ۲۵۷،۰۰۰ امضالی برعرض ترتیب ایدیلدی . بونده بوتون انکلتره قادین مکتبلری معلمه‌لرینك ، قادین دوقتورلرك ، ادبیات وصنایع ایله اوغراشان قادینلرك امضاسی واردی .

نهایت ۱۸۹۷ سنه‌سنده مبعوثلرك مجلسی پارلمنتو انتخابنده قادینلره حق ویرن بر قانون لایحه‌سنی کندیلکندن قبول ایتدی ، اکثریت ۷۱ رأی فضله ایله قازانیلدی . بوقانونی قبول ایده‌نلر ایچنده هرفرقه‌دن أدم بولمق ممکندر .

سیرویلیام هارقورت ، هانری لابوشه‌ر بویکی قراری قبول ایتمدیلر . وشدتلی اعتراضلرده بولوندیلر . اوزمان برنجی خزینه ناظری اولان مستر بالفورك قادینلرك حقی طرفداری اولمسی ، قرارك لوردلر قاماراسندن قولایجه کچمه‌سنه امید ویریلیور ایدی . فقط امیدلر نتیجه‌لنمدی . حتی ۱۹۰۰ سنه‌سنده مسئله تکرار میدانه چیقاریلدی ایسه‌ده هنوز دها بر نتیجه الده ایدیله‌مدی .

کوریلدیکی کبی انکلتره ایچون امیدلر پك زیاده ؛ عادتا بوراده قادینلرك انتخاب حقی مسئله‌سی قاعدةً حل ایدلمش صاییله‌بیلور . هر طرفدن قبولی ایچون اولا زمان وصوکره قادین طرفداری اولانلرك متمادی وآتشلی غیرتی کسیلمامك ایستر .

ارطغرل اوغلی

Digitized by Google

كوچوك حكايه

قادینجغی

— رفیق خالد —

آرالرنده، دائما عشق وصداقته دائر مباحثه جریان ایدرکن ، قوجه‌سی ، اونی تأمین ایدر:

— أمین اول كه سن أولدكدن صوكرا ، بر دیگریله أوله‌نم... دیردی.

وبونی، عهدلر، یمینلر تعقیب ایدر؛ اوفاق بر مناقشه‌دن صوكرا ، گنج قادین ، بوتون بو وعدلره، پیمانلره ایناغش کوروتوردی. فقط بو، ذهنی اوقدر اشغال ایدییوردی كه نهایت بو آقشام، اوكا بر حیله یاپمغی قرارلاشدیردقدن صوكرا، قومشودن أوه عودت ایتدیگی زمان، اوكا اوزون بر مكتوب یازدی. قوجه‌سی، موقت بر مأموریتله بیروتده بولونیوردی . شمدی بو مكتوبی آلاجق؛ كندیسنك اون كوندن بری تیفودن خسته یاتدیغی خبر آلیر آلماز، همان عودت ایده‌جكدی. اوزمان...

بونی تصور ایتدكجه سه‌وینجندن چیلدیرییور؛ بر چوجوق كبی أللرینی بربرینه چارپارق :

— نه تحف!.. دییوردی . اوزمان ، بن أولمش بولوناجغم !...

بوندن بوتون محله خلقی خبرداردی . هركس ، نتیجه‌یی صبرسزلقله بكله‌یور ؛ قومشولر آراسنده یالكز بووقعه موضوع بحث ایدیلیوردی . گنج قادین ، بوتون پلانلرینی حاضرلادقدن صوكرا، ایرتسی كون، مكتوبی پوسته‌یه ویردی . آرتق تماميله أمینندی ...

***

نعیم بك، بر آقشام اوسی، كوكب شرقده اوطورورکن، پوسته‌جی اوكا بر مكتوب ویرمشدی. ظرفك اوزرینی اوقور اوقوماز ، قاریسندن اولدیغنی آكلادی ؛ قلبنده بر خلجانله ظرفی آچدی . بر آز عجله یازلمش بر قادین یازیسیله بربرینه قاریشمش كلمه‌لری اوقویابیلمك ایچون بر آز كوچلك چكیور ؛ نهایته یاقلاشدقجه كوزلرینی بر دومان بورویوردی. دیمك قاریسی خسته‌ایدی؟... اونی، ایلك واسطه ایله استانبوله چاغیرییور :

— كلدیگك زمان ، بلكه‌ده اوقدر سه‌و-دیگك بهیجه‌كی كوره‌میه‌جكسك .. دییوردی. بوجمله‌یی اوقورکن كوزلری دولدی . دنیا ، باشنك اوزرنده صاللانیور كیبدی . قاریسنك،

Digitized by Google

اهميتسز بر خسته‌لق ايچون كنديسنى بو درجه‌ده مراقده بيراقماياجغنى بيليردى . وبلكه‌ده شو دقيقه‌ده آرتق ياشاميوردى . اوح يا ربى ، بو فلاكته نصل تحمل ايده‌جك ؟ .. سنه‌لردن برى برلكده ياشانمش مسعود بر حيات رفاقتك ، بو كون . بردن بره ، اونى مشؤم بر مصيبتله قارشيلايان شو نتيجهٔ مقدره‌سى قارشيسنده متانتنى نصل محافظه ايده‌بيله‌جكدى ؟ ...

بونى دوشوندكجه ذهننه فنالقلر كليور ؛

— خير ، دييوردى . آرتق ياشامام .. او ، أولورسه مطلقا انتحار ايدرم ...

اوراده دها زياده دورمادى ؛ همان بر آرابه‌يه آتلايارق ، والى بكى كورمكه كيتدى . ايكى كون صوكرا مسافرى واردى ...

* * *

درت كون دوام ايدن يولجيلق ، أليم بحران ساعتلرينك يأس وخلجانيله بر حيات جهنمى اولمشدى . واپور حركت ايتدكدن صوكرا ، هر دقيقه اونى بر فلاكته دوغرى سوروكله‌يوب كوتورن بر قورقو ايله ، قلبنده بر آن اول اورايه واصل اولمق ايچون بوتون اراده‌لرينى آلت اوست ايدن غريب بر استعجال حس ايديور ؛ استانبوله ياقلاشدقجه بو أنديشه زياده‌له‌شيوردى ...

ريختمه ياناشدقلرى زمان ، ساعت اون برى كچيوردى . كوپروده ايلك تصادف ايتديكى آرابه‌يه آتلايارق :

— وفا .. ديدى .

قلبى چارپيور ؛ فنجانجيلر يوقوشنى طيرماندقدن صوكرا ، قالديرملر اوزرنده سرعتله يووارلانان آرابه‌نك صارصينتيلرى ، بيننه بر آغيرلق ويرييوردى . شهزاده باشنى كچدكدى ؛ وفايه كيدن جاده‌يى دونديكى زمان خلجاننك بوغوليوردى !...

أوك اوكنده آرابه‌نك جامنى ووردى ؛ سرعتله قاپى‌يى آچارق آتلادى . آرابه‌جينك اجرتنى ويريركن ألى تيتره‌يوردى . قاپينك چينغيراغنى چكدى . هيچ بر سس يوقدى . بو اثناده بر قاچ پنجره‌نك جامى قالقارق ، ايكى پنجره آراسنده تعاطى اولونان بر فيصيلتينك سريع دالغالرى كچدى . قفسلرك آرقه‌سنده حركت ايدن باشلرك كولكه‌لرى فرق ايديلييور ؛ قارشى پنجره‌دن . ضبط اولونمش بر قهقهه‌نك فيقيرتيلرى ايشيديليوردى . نعيم بك ، تأثرلريله استهزا ايدييور كبى كلن بو حوپيالقدن صيقيلارق ، كندى كندينه سويله‌نيوردى :

— تربيه‌سزلر ...

قارشيده مميز صبرى افندينك شيماريق بر قزى واردى كه هپ بويله كلوب كچنلرله اكله‌نيردى . لكن نيچون قاپى آچيلميوردى ؟ .. بوكا بر آر حدت ايتمكله برابر ، قاريسنك بر يره كيتمش اولمسى احتماليله قلبنده عظيم بر تسليت دوييوردى . ديمك ياشايوردى . حتى ايشته خسته بيله دكلدى . چينغراغى بر كره دها چكدى آرادن اوزون بر دقيقه كچدكدن صوكرا ، يوقاريدن بر سس :

— كيم او ؟ ... ديدى .

فقط بو ، قاريسنك سسى دكلدى . قاپى آچيلديغى زمان ، قارشيسنده ، طانيماديغى بر سيما

Digitized by Google

کورنجه حیرت ایتدی. یوقسه یاکلشمی کلمشدی؟... قاپینك نومروسنه دقت ایتدی. کندی أوی ایدی. اختیار قادین صوردی:

— سز بك افندی میسکز؟...

حیرتله قادینك یوزینه باقارق جواب ویردی:

— اوت!...

— کل اولادم، کل...

صوکرا درین بر آه چکرك علاوه ایتدی:

— آه نه قاره کونلره یتیشدك.. کاشکه هیچ کلمه یه ایدك.. بو کون تام ایکی کون، ایکی کیجه اولیورکه خانمك قارا طوپراقلره دیانیور.. آه برکره جك بکمك او کوزل جمالنی کورمه دن أوله جکم دیدی ایدی؛ سن نه دیدکده قاریجغکی أللر ألنده براقدکده کیتدك؟.. هیچ اولمازسه طوسون کبی ارککنك قوجاغنده أولوردی ده کوزی آچیق کیتمزدی...

نعیم بك، باشنك اوزرینه برر قورشون نقلتیله دوکولن بو کلمه لر آلتنده أزیلیور؛ دیکله دکلرینی ایشیدمه مه یرك، اوبله جه مبهوت، دوریوردی. نهایت دها زیاده تحمل ایده مدی:

— صوص والده.. دیدی. آرتق یتر...

وباشنی أللرینك آراسنه آلارق، کوککسی صارصیله صارصیله آغلامغه باشلادی. اختیار قادین، اونی برآز تسکین ایتمك ایسته یه رك:

— سن نه قصورمه باقمه، اولادم.. دیبوردی. بن قهرمدن نه سویله دیکمی بیلیورمی یمکه...

صوکرا أللرینی دیزینه ووراراق دوام ایدیبوردی:

— آه آدوستلر، یکده جوانددی؛ برقاشی، بر کوزی وارد. که دنیه کوزلمده بولونماز.. یا اولك تربیه سی!.. یا اونك یوصمه لغی!...

نعیم بك، آرتق دیکله میور؛ تأثرندن بایلاجق برحاله کله رك، مردیوه نلری چیقارکن، کیتدکجه طاشان بر طغیان اعصابله خنچقره خنچقره آغلایوردی...

او کیجه، قومشولر، اطرافنی آلارق، اونی تسلیه ایتمك ایسته دیلر. او، باشنی صاللایارق:

— خیر، خیر.. دیوردی. آرتق یاشامق ایسته مم...

و مدید بر بکای یأسله آغلایور؛ دائما آغلایوردی..

* * *

فقط کونلر کچدکجه، بو بحرانلر یاواش یاواش زائل اولیور؛ بو یأس وطغیان یرینه بر أولونك خاطرات معززه سنه عائد طاتلی بر حزنك بقیهٔ تحسساتی قائم اولیوردی. اوکا هرشیئ قاریسنی خاطرلاتیور؛ أوك ایچنده، اوکا عائد برشیئ، کوزونك اوکنده، بوتون برحیات مسعودهٔ رفاقتك سلسلهٔ وقایعنی احیا ایدیبوردی. آه یاربی. اونی نه قدر سه وردی!... فقط ایشته أولومك نجهٔ حسودی. اوکا بوقدرجق برسعادتی چوق کورمش؛ اوقدر سه ودیکی حرمنی، بهجه سنی ألندن آلمشدی. شمدی بویله کندی کندینه، یالکز کچن کیجه لرینی، اونك خولیای خاطراتیله دولدورمغه چالیشیور؛ فقط برکره غائب اولان بو خیالك یرنده، کیمسه سزلکنك سیاه بوشلقلری آچیلیوردی. أولجه بوراده،

Digitized by Google

بومسعود عائله یوجاغنك هوای سکوننده، اوکا خطاب ایدن بر سس، لطیف اهتزازلریله قلبنده برلرزش سعادت اویاندیران بر قادین سسی واردی. شمدی آقشاملری کلیور؛ دراغوشلریله، نوازشلریله زوجنك ألملرینی اویوتاجق برسینهٔ محبت أمید ایدرکن، بوتون أمللرینی، آرزولرینی برهوای بارده قارشیلایان بوتنها أوك سکون ماتمیسی ایچنده، کندیسی بردن بره یالکز بولمقدن تیتره‌یوردی ...

کوندن کونه بو، اونده برمراق شکلنی آلمشدی. کیجه کیچ وقته قدر کندی کندینه اوطورمقدن صیقیلیور؛ یالکزلق، اوکا، صووق برمزارك توکلری اورپرتن خشیتلرینی ویریوردی. بعضاً بونی دوشونورکن :

— آه نه‌اولوردی، بهیجه صاغ اولسه ایدی ... دیردی.

فقط برکره کیدن بر داها کلیر میدی؟... ایشته شمدی، أوله‌لی تام برآی اولیوردی. حتی بلکه کمیکلری بیله چورومکه باشلامشدی. دیمك او، هپ بویله یالکز، حیاتك بوتون اذواق وحظوظاتندن محروم، أبدی برسکون وانزوا ایچنده یاشایاجق؛ عمرینی، کیمسه‌سزلکنك آجیلرندن آلنمش تأثرلرله مغموم ومکدر کچیره‌جکدی! ... اوح اوت، هپ بویله .. أبدیاً بویله ...

ذاتاً باشقه چاره وارمیدی؟... ایشته قاچ کوندن بری اوکا أوله‌نمکی تکلیف ایدنلر بیله واردی. حتی کچن کون امام افندی، اوکا، برقادیندن بحث ایتمشدی. اونکده برسنه‌اول قوجه‌سی أولمش؛ آلتی آیلق کلین ایکن کنج یاشنده دول قالمشدی. شویله کوزل، بویله معرفتلی دینیوردی. فقط بهیجه‌نك اوزرینه ...

اوح، بوقابل دکلدی. هیچ برزمان اونك خیالنك یرنده بردیکر قادینك سیماسی یاشامیه‌جق؛ برزمان اونك محبتیله چارپان قلبنه، یاباجی بر قادینك عشقی نفوذ ایده‌میه‌جکدی. کوزونك اوکنده، هنوز بهیجه‌نك خیال ماتمی دولاشیرکن بردیکرینه ربط قلب ایتمك ... اوح، بوممکن دکلدی. بعضاً بونی کندی کندینه دوشونورکن حتی ذهننده بواحتمالك ورود ایتمش اولمسنی، اوکا قارشی بر خیانت کبی تلقی ایدر؛ اوزون برمجادلهٔ حسیه‌دن صوکرا :

— ممکن دکل .. دیردی. اصلا ...

*
* *

فقط برکون، آنی برقرار قارشیسنده، بردن، بومجادلاتك سکوت ایتدیکنی کوردیکی زمان، کندیسی‌ده حیرت ایتمشدی. اوکون امام افندی، اوکا، بوقادینك مزایاسندن بحث ایدرکن :

— ألکده بویله برفرصت وارکن نیچون رد ایدیورسك؟... دیمشدی. هم أوله‌نله أولونورمی؟.. باق، هنوز کنجسك؛ آرسلان کبی برازکسك؛ چولوغك چوجوغك یوق؛ شوایکی کونلك دنیاده عمریکی ماتمله‌می کچیره‌جکسك؟.. الله باقیده کیلره عمر ویرسین .. نه‌که لازم، آل قاری‌یی کیفکه باق ...

صوکرا، اوزون بروعظ ونصیحت ویرمشدی. ذاتاً اسلامیتده ماتم حرامدی. بوخصوصده

برکون فوت ایتمك ، أبدی برسعادتدن محروم اولمق دیمکدی. امام بونلری آکلاتیرکن کولیور؛ برآت حالاللاشیر کبی :

— آرتق قرارلاشدی، دکلی؟.. دییوردی. بوپازار ایرتسی نکاحلری قییوریرز ، اولور بیتر ...

نعیم بك سکوت ایدییوردی. امام افندی، آیریلیرکن، بوبحثه علاوه ایدیله‌جك مهم برجهتی خاطرلایارق :

— صاقین زرده پلاوی اونوتمه . . . دییوردی .

* * *

أو، داماد بکی کورمکه کلنلرله دولو ایدی. قاپیدن کیررکن بریسی باستونی آلیور؛ بردیکری یول کوسته‌رییور ؛ مردیوه‌نك باشنه بیریکن قادینلر ، بربرلرینه برشیئلر فیصیلداشارق کولوشیورلردی . نعیم بك ، بوتون بو برمحله قادینلرینك تجسسکار نظرلری آلتنده، محجوبیتدن ترله‌یه‌رك ، کچه‌جك بریول آرایور ؛ اودایه یاقلاشدقجه قلبنده غریب بر هیجان دوییوردی. بوایکنجی حرمی ایچون دیکرندن کوزل دیمشلردی. عجبا حقیقتاً کوزلمیدی؟...

اودا قاپیسندن ایچری یه کیردیکی زمان ، بردن بره تشخیص ایده‌مه‌دی. اودا، برآزلوش، لامبانك قویو یشیل آباژورندن دوکولن ضیا ، بوراسنی ، اسکی بر معبدك رنك ظلمتیله دولدورمشدی . دیشاریده هرکس ، بربرلرینه برشیء آکلاتارق کولوشیورلر؛ قاپینك آرالغندن، کلین ایله داماد بکی تجسس ایدن باشلرك کولکه‌لری فرق ایدیلییوردی . نعیم بك، اودانك اورته‌سنه قدر ایلریله‌یه‌رك، یوزنده قالین بر پچه ایله سیاهلر کییمش برقادینه :

— صفا کلدیکز . افندم ...

دیدکدن صوکرا ، همان اورایه سه‌ریلیویرلمش برسجاده‌نك او کنده نمازه دوردی. کلین خانم، برکولکه کبی آیاقده دورییور ؛ نعیم بك ، کوزونك فراری برخط نکاهیله، برآز صوکرا، تمامیله کندیسنك اولاجق اولان بوکوزل قادینك ظرافت اندامنی تدقیق ایدییوردی. اینجه بلی، برآز دولغون قالچه‌لریله کوزل بروجوده مالك اولدیغنی آکلاشیلیوردی. سیاه البیسه‌سی اوزرنده بربرلرینی قوجاقلایان کوچوك بیاض اللری ، لطیف بر انحنا ایله کنیش اوموزلرینه منتهی اولان برآز قاباریقجه، کوکسی ، اوکا طاتلی بر أمیدك حظ حوایاسنی ویرییور ؛ بویله‌جه اوزون استغراق دقیقه‌لری کچه‌رك ، ایلك رکعتی بیتیرمك ممکن اوله‌میوردی . ذهننی اشغال ایدن یالکز برشیء واردی. نیچون سیاهلر کییمشدی؟... صوکرا، برسنه اول قوجه‌سنك وفات ایتدیکنی خاطرلایارق :

— بلکه اونك ایچون ... دیدی .

فقط شمدی بوکا نه لزوم واردی؟.. بردیکرینه نکاحلاندقدن صوکرا ، حالا اوته‌کینك ماتمنی طوتمق، مناسبتسزلك دکلیدی؟... اکر بو هپ بویله دوام ایده‌جکسه، حالا بردیکرینه مربوط اولان بر قادینله یاشایامازدی . بونی کندیسنه سویله‌یه‌جك ؛ ایلریده وقوعی ملحوظ اولان اختلافاتك اوکنی آلاجقدی . شمدی یاواش

Digitized by Google

یاواش ذهننده بر شبهه اویانیور، کندی کندینه:
— عجبا حالا اونی سەویورمی؟ ...
دییوردی.
اوح، اگر بویله ایسه ؟...
نمازی بیتیردکدن صوکرا، اوکا دوغرو ایلهرلهدی؛ قانایهنك اوزرنده بریر کوستهرهرك:
— بیوریکز؛ اوطوریکز ... دیدی.
کنج قادین، اوفاق بر ترددن صوکرا، ألنك لطیف بر چالاکی حرکتیله أتكلرینی طوپلایارق، قانایهنك اوجنه ایلیشدی. نعیم بك، طورلرینك الك کوزدن قاچابیلن اینجه لکلرینه قدر اونی تدقیق ایدییور؛ بوتون حرکاتنده، بهیجهیی خاطرلاتان کوچوك مشابهتلر بولیوردی. أتكلرینی طوتوشنده طورلرینك شوخی آهنکنده هپ بهیجهنك اویناقلقلری صاقلی ایدی. ایشته اللری بیله اوکا بکزهیوردی. فقط بونی، اوندن دها کنج ودها جاذب بولیوردی. ذهننده اوکا خطاب ایدهبیله جك بر جمله آرایایهرق، بر ثانیه دوشوندی. صوکرا، هرشیدن اول صوروولمق ایجاب ایدن شیئی تخطر ایدهرك:
— اسمکزی سویلرمیسکز؟... دیدی.
او، ابتدا صیقیلارق، براز خفیف بر سسله:
— زرین.. دیدی.
— زرین!.. نه کوزل اسم!...دوغروسی بن، چیچك اسملرینی پك سهوەرم.. ذاتاً قادینلر، بنم نظرمده هرشیدن زیاده بر چیچکدرلر.. نته کیم قادینسز حیات، چیچکسز باغچهیه بکزر دیرلر.. فقط یوزیکزی نیچون آچمیورسکز ؟.. مساعده ایدرمیسکز، دوواغکزی قالدیرایم؟...

بونی سویلرکن قلبنده طاتلی بر خلجان حس ایدییور؛ هنوز یوزینی کورمدیکی بوقادینه قارشی غریب بر انجذاب دویوردی. اونك دوواغنی آچمقله، صانکه سعادت حیاتنك ایلك خطوهٔ ظفرینی آتمش اولاجقدی. ألنی اوزاندی؛ بجهیی قالدیرمق اوزره ایکن کنج قادین، بردن ممانعت ایدهرك، هرکلمهنك اثنای تلفظنده شدت آهنکی دهکیشن بر صدا ایله:
— عفو ایدرسکز، بك افندی.. دیدی. بوآقشام، سزه یوزمی کوستهرمهمك ایچون عهدم واردر.. مساعده ایدیکز، بو آرزوم یرینه کلسین ...
نعیم بك، بردن بویوك بر حیرتله:
— فقط نیچون!.. نصل اولور!... دیدی.
— رجا ایدرم، سببنی صورمایکز.. بو، بنجه بوتون سعادت حیاتمه تقابل ایدن بر آرزودر.. یاخود بن اویله ایستهیورم.. بوقدر ساده برشی ایچون طبیعی بنی قیرمازسکز.. اگر بنی، قارشیکزده بوحالله کورمك ایستهمزسهکز، مساعده ایدیکز، چیقایم.. یارین هر بر امریکزه اطاعت ایدهجکمی وعد ایدرم ...
— لکن!...
— یوق، یوق، اصرار ایتمهییکز.. أمین اولیکز که بو، بنجه قابل دکلدر.. هم بنم اوزولدیکمی آرزو ایتمزسکز، ظن ایدرم ...
نعیم بك، حیرتندن دوکمش؛ ایلك کیجهده کندیسنه اطاعت ایتمهین بوقادینی، اوزون اوزون سوزیور؛ اونك بو اصرارینی بر شیئه حمل ایدهمیهرك:

Digitized by Google

— حقیقةً بویلك غریب !... دییوردی .

کنج قادین ، کولمه‌مك ایچون دوداقلرینی ایصیرارق :

— نیچون بوقدر غریب بولیورسکز ؟..

دیدی . بعض آرزولر واردرکه انسان ، اونلرك تأثیر حکمی آلتنده عادتا زبوندرلر.. عیناً سزك ، هنوز بر دیگری صولمادن حیاتکزده تازه بر چیچك بولوندورمق احتیاجنه زبون اولدیغکز کبی ...

نه دیمك ایسته‌یوردی ؟... ذهننده بونی تحلیل ایتمکه چالیشیرکن ، کنج قادین ، هپ او نغمه‌لری دەگیشن شوخ صداسیله تکرار ایتدی :

— اوت ، دیدی . عیناً اویله .. مع‌مافیه اکر موافقت ایتمیورسه‌کز ، مساعده ایدیکز ، چیقایم ...

و آیاغه قالقدی . نعیم بك آرتق مغلوب اولمشدی . اونی اللرندن یاقالایارق کندینه دوغرو چکدی و بوغوق برسسله :

— خیر ، دیدی . کیتمه‌یکز .. نصل ایسترسه‌کز ، اویله اولسون ...

اونی بردن بره تسخیر ایدن بو قادینك قارشیسنده ، بر چوجوق کبی مطیع ، سکوت ایدییور ؛ حالا آووجلرینك ایچنده دوران بو کوچوك ، یوموشاق اللری دوداقلرینه کوتورمك ایچون بینی یاقان بر احتیاج حس ایدییوردی . کوزلری دومانلانمش و آرتق برشی دوشونه‌مه‌ین دماغنده ، آتشین بر حسك سرخوشلقلری باشلامشدی . ایشته یوزینی کوردیکی حالده اوکا قارشی قلبنده بر میل عمیق حس ایدییوردی . فقط بهجه‌یی نه‌قدر آکدیرییوردی !... اکر اولومندن خبردار اولماسه ، سسنك بعضاً روحنی غیجیقلایان لطیف اهتزازلریله او اولدیغنه حکم ایده‌جکدی . فقط بیچاره قادین ، شمدی ، احتمال بر یغین طوپراق اولمشدی ...

بردن اونك خیالنی کوریور کبی اولدی . وشو دقیقه‌ده آووجلرینك ایچنده یابانجی بر قادینك تماس جلدی ایله وجودندن صووق بر رعشه چکه‌رك ، تیتره‌دی . اوقدر یمینلره رغماً نهایت ، اوکا خیانت ایتمشدی . قلبنده درین بر اذا ایله اللی چکدی و قاناپه‌نك آرقه‌لغنه یاصلانارق ، اوزون بر دقیقهٔ استغراق یاشادی . لکن نیچون معذب اولیوردی ؟ . . صانکه کندیسی اولمش اولسه ایدی ، او ، اوله‌نمیه‌جکمیدی ؟... باخصوص ایشته آلدیغی قادینکده بر سنه اول قوجه‌سی اولمشدی . احتمال وقتیله طبقی اونلر کبی سه‌ویشمشلر ؛ کیم بیلیر ، قاچ دفعه‌لر بربرلرینه صادق قالاجقلرینه یمین ایتمشلردی . بهجه‌ده بوندن باشقه صورتله‌می حرکت ایده‌جکدی؟... خیر ، خیر ، انسانلر هپ بویله ایدی . وبو ، اساساً پك طبیعی برشی ایدی ...

شمدی قاری قوجه ، اوته‌دن بریدن قونوشارق ، بربرلرینه قلبلرینی آچیورلر ؛ صفحات حیاتیه‌لرینه تماس ایدن نقطه‌لرده بعضاً برسلسلهٔ وقایعی تعقیب ایده‌رك ، بعضاً برحکایه اوزرنده ، اوزون وقفه‌لرله کچیکه‌رك . بویله‌جه

Digitized by Google

ویرلرینه آکلاتیلمق ایجاب ایدن شیلر حقنده تعاطیٔ حسیات ایدییورلردی. کنج قادین، اونی، پك چوق زماندنبری طانیدیغنی سویله‌یور؛ حتی خصوصات حیاتیه‌سنه دائر بعض وقایعی آکلاتیرکن، نعیم بك، حیرتندن کوزلری بویویه‌رك:

— لکن سز، بنم بوتون ماجرای حیاتمه واقفسکز.. دییوردی. شو حالده بن سزی نیچون طانیمیورم؟...

کنج قادین، سسنه بر اهتزاز تأثر ویرمکه چالیشارق:

— البت طانیمازسکز، دییوردی. چونکه اوزمان، سز، بر دیکرینه مربوط ایدیکز.. بنم تمایلاتمه اهمیت ویرمیه‌جککزی بیلدیکم ایچون کندمی سزه طانیتمقدن هیچ بر فائده بکله‌مزدم.. حالبوکه سزی نه‌قدر سه‌وییوردم!...

نعیم بك، هیجانندن بوغولارق، سویله‌یه‌جك برشیٔ بولامیور؛ اوکجه کندیسنی سه‌ون بو قادینك کیم اولابیله‌جکنی دوشونیوردی. فقط یاربی، نه‌قدر سه‌ویملی ایدی!... پچه‌سنك کنارندن بیاضلقلری کورونن یوموشاق جلدی، روحنی بر آتش احتراصله قاووریور؛ پنبه قولاقلرینك اوجنده پارلایان بر الماس، نظرلرینی هپ اورایه چکوب کوتوریوردی. بردن بینی یاقان بر دقیقهٔ جنت‌کچدی. همان بیلکلرندن یاقالایارق چکه‌جك؛ اوکا دلیلکلر ویرن براشتها ایله کوزلرینی قارارتان بو نقطه‌یی حریص و آتشین بوسه‌لریله اوپه‌جك؛ اوپه‌جکدی...

کنج قادین، آرتق سکوت ایدییور؛ قارشیسنده کندن بر حملهٔ اجتسار بکله‌یور کبیدی.

نعیم بك:

— نیچون سکوت ایدییورسکز؟... دیدی. مادامکه آرتق یکدیکرمزك اولدق...

شمدی کنج قادین، اونك دراغوشلرینه تسلیم نفس ایدرك، بی حرکت، اویله جه‌دورییور؛ نعیم بك:

— بیلسه‌کز، دییوردی. سزی نه‌قدر سه‌وییورم!...

کنج قادین، بردن بر قهقهه ایله:

— بنیمی؟.. دیدی. هنوز یوزینی کورمدیککز بر قادینی!... لکن بوکا ایناغق ایچون انسان نه قدر صاف اولمالی!... دون بهیجه خانم، بوکون بن، احتمال یارینده بر دیکری.. اوت، بندن صوکراده بر دیکری...

نعیم بك متلاشیانه:

— أمین اولکز، دییوردی. سزدن باشقه هیچ بر کیمسه‌یی سه‌ومیه‌جکم...

کنج قادین، بردن سوزینی کسه‌رك:

— خیر، دیدی. ایناغام.. برزمانلر، عین تأمیناتی بهیجه خانمه‌ده ویرمشدیکز.. بیلسه‌کز، شمدی او قادینه نه‌قدر آجیورم!.. دیمك سز، اوکا خیانت ایتدیکز؛ هنوز طوپراغی قورومادن، بردیکریله اوله‌ندیکز.. آه، بوار ککلر!.. نه‌قدر خائندرلر!... رجا ایدرم، بکا سویله‌ییکز، اونی بوقدر چابوق اونوتابیلدیککز ایچون قلبکزك اوزرنده هیچ بر عذاب، هیچ بر ثقلت حس ایتمیورمیسکز؟...

نعیم بك، بر قباحت ایشلرکن اوزرینه

واراش برجوجوق کبی کوزلرینی اینديرەرك جواب ویردی :

— حس ایتمەمك اولورمی ؟...

— دیمك حالا سەویيورسکز !..

نعیم بك سکوت ایدییوردی. کنج قادین دوام ایتدی :

— اوت آکلایورم، حالا سەویيورسکز.. شوحالدە بنی عفو ایدیکز، کندیکزە بر باشقە زوجە آرایيکز...

نعیم بك نە سویلەیەجکنی شاشیرمشدی:

— لکن سز، بنی اولدورمك ایستەیور-سکز.. دیدی.

کنج قادین، کولیور:

— او حالدە سویلەییکز، دییوردی. هانکیمزی سەوییورسکز ؟...

— تأمین ایدرمکه سزی...

-- بهیجە خانمی؟...

— شمدی اوندن بحث ایتمەییکز.. سزی سەوییورم، یالکز سزی...

— او حالدە مساعدە ایتدم .. دوواغمی آچابیلیرسکز...

شمدی نعیم بك ، اوکا تشکر ایدییور ؛ دوواغی قالدیریرکن قلبی چارپیوردی. بردن برە صییریلان بچەنك آلتندن ، بهیجەنك خیالی چیقار چیقماز، حیرتندن دوکارق، بر دقیقە اویلەجە قالدی. صوکرا، دوداقلرینە قدر کلن بر کلمەیی تلفظە امکان بولامیەرق ، تأثرندن آغلامغە باشلادی . بهیجە کولیوردی ...

-۱۰ کانون ثانی ۳۲۶-
«قاضی کوی»

[illegible]

Digitized by Google

تضاد

محرری : عزت ملیح

— مابعد —

فقط بو کیجه سرور عمومی ایچنده سا کت دوران ناشدك ظلام افکارینی قوغمسی پك قولای دکلدی. قولاقلرینی دولدوران شن موسیقیلر، حرارتلی آوازه‌لر.. تکمیل بو آیین ملی بر ترك ضابطنی ناصل محزون ایتمزدی؟

بالطه‌جی محمد پاشادن مصالحه‌یی قوپارابیلمك ایچون او قهرمان محترمه عرض تبصبص والتفات ایدن (قاترینا)نك احفادی ایشته دنیانك اك بویوك دولتلرندن برینه مالك بولونیورلر، قوت وسطوتلرینی کیتدکجه یوکسلتمکه متصل، متصل چالیشیورلردی‌ده قوجه بالطه‌جینك اخلافی بوکون، پارچه پارچه ییقیلوب محو اولان بنای حکومتك قاپولرینه وارنجه‌یه قدر چالمقدن باشقه برشي دوشونمیورلردی! محمود اول زماننده قره ده‌کزك تمامیله عثمانایلره عائد اولدیغنی تصدیق ایله اوراده هیچ بر حرب ویا تجارت کمیسی بولوندیرمیه‌جغنی تعهد ایدن (آندوروسی)نك اخلافی ایشته او دکزك قسم اعظمنه صاحب بولونیورلر، وبورادهکی قوای بحریه‌لرینی ـ بالطبع ترکلره قارشی ـ کیتدکجه تزیید ایدییورلردی‌ده بازباروس وطورغود رئیسك اخلافی بوکون حتی سواحل عثمانیه‌ده‌کی قاچاقچیلغی لایقیله منع ایده‌بیله‌جك برقاچ کمی‌یه مالك دکللردی!

هوایه رنکارنك فشنکلر آتارق اعلان مسرت ایدن روس زرهایلرینك قارشیسنده، اوینایارق، شرقی سویله‌یه‌رك افتخار ملیلرینی اطرافه باغیران روس خلقنك ایچنده ناشد بویله بر چوق آجی حقایقی دوشونمکدن منع نفس ایده‌بییوردی. تا مکتب حربیه‌ده ایکن، حیاتی تهلکه‌یه قویه‌رق ترکیه احوالنه دائر یازیلان اجنبی أثرلری کیزلیجه اوقودیغی زمان حس ایتدیکی یأس وحدت شو دقیقه‌ده دخی قلبندن طاشییوردی. أوت، وطننك ظلم وارتشا ایله، جهل وعطالت ایله کوندن کونه دها متمدنی

Digitized by Google

وضعیف ، کوندن کونه دها مریض وفقیر
اولدیغنی کوره رك دلکیر اولمق و برشی یاپاماماق !
بو اویله مدهش بر عذاب ایدی که ناشدك -
وکندیسی کبی دوشونوب حس ایدن دها کیم
بیلیر قاچ عثمانلینك - حیاتنی زهرلیور. رؤیت
آتیسنی سحاب نومیدی ایله قاپلییوردی . آه،
ناشد برقوت قهارانه یه مالك اوله یدی؛ بر سه‌زار،
بر اسکندر، بر بوناپارت کبی ذی نفوذ بر دهای
سیاسی اوله یدی، زواللی مملکتنی جانی وخرسز-
لرك ملوث اللرندن نه چابوق قورتاریر ، اونی
لایق اولدیغی موقع عالی یه قویمق ایچون نه یورولمز
بر متانت و سعی ایله اوغراشیردی! شیمدی سفالت
ایچنده متوکلانه یاشایه رق هیچ سس چیقارمه یه
جسارت ایده مه ین ملتی، او پاك وبدبخت عثمانلی
ملتنی صارصاجق ، اویاندیراجق واوکا دیه -
جکدی که: «بنی دیکله یك، قرداشلر! بن وطنمی
قورتارمه یه کلدم وقورتاراجغم . فقط سزك
غیرتکز، حسن نیتکز اولمازسه موفق اوله مام..
او حالده بنی ایی دیکله یه رك حاضرلانك .
اطرافکزه ، خارجه باقوب بر آز دوشونك .
وطنکزی هر نقطه نظردن ، اوروپا ممالکنه
وحتی دها دون ، ولایتلرمزدن اولان بالقان
حکومتلرینه مقایسه ایدیکزده محزون اولمامق،
آغلامامق، باغیرمامق قابلمیدر، کورورسیکز ...
بوتون قوملر کیتدکجه مترقی ؛ کیتدکجه قوتلی ،
کیتدکجه زنکین اولمایه متمادیاً چالیشسینلرده
بز بو جهالت وبی‌صفایت ایچنده سورونه‌لم ؛
عیب دکلی ؟ ویانه‌نك قاپولرینه قدر ایلریله‌ین .
بوتون اوروپایی تیتره‌تن، ومثلا برنجی فرانسوایی
« شارل کن » نك اللرندن قورتارمق ایچون .
صرف قهرمانلق سائقه‌سیله دنیایی آلت اوست
ایده بیلن ترکلرك اولادی اولدیغمزی اونوتمیه‌لم .
بو کونکی عجز وانقراضمزدن اوتانالم . بزه میراث
قالان جسیم ایمپراطورلغی بویله‌می اداره ایده .
جکدك ؟ روم ایلینك قسم اعظمنی ، مصری ،
قفقاسیه‌یی ، کریدی ... بر قاچ قرالیت تأسیسنه
مساعد اوله‌جق درجه‌ده واسع اولان بو مهم
یرلری نه یاپدق ؟

تحت اداره‌مزده قالان ممالکی یاواش یاواش
غائب ایتمك قورقوسی ؟ بن سزه یمین ایده‌رم که
بو خرسزلق ، بو ادارەسزلك ، بو قانونسزلق
دوام ایده‌رسه دولتمزك استقبالی اولوم . بزمکی
ایسه استارتدر . اویانك ، قرداشلر ، قوجه
بر ملتی موت محققه دوغرو سوروکله‌مك کبی
مدهش بر جنایت ایشله‌ینلری : پادشاهی
وعونه‌سنی... هپسنی، هپسنی قوغلك، چیکنه‌یك،
اولدورك . حقکزدر ، صوابدر : اونلرك یرینه
ناموسلی وغیور آدملر کتیرك ... فقط اك
اهمیتلی ایش اوندن صوکره‌در ، زیرا یقاجغکز
بنانك یرینه متین ومحتشم دیکر بر سرای یاپمق
ایجاب ایدر. وبونك ایچون هرشیئی حکومتدن
بکله‌مه‌یه جکسکز . اصل سزلر حکومته یاردیم
ایتمزسه‌کز ، اصل سزلر لاقیدی ، تعصب
وتنبللك کبی مهلك خسته‌لقلردن قورتولمازسه‌کز
هیچ ، هیچ بر نتیجه استحصال اولونه‌مز .
مدنی بر دولت اولمق ، اوروپادن قوغولمامق
ایسترسه‌ك اوروپالیلری مثال اتخاذ ایده‌رك بر
سعی لاینقطع ایله چالیشملی‌یز . اونلرك اصو -

Digitized by Google

للرینی ، عادتلرینی ، حتی أفکار وحسیاتی ترویج وقبول ایتملی یز . بر طرفدن اك مدنی ملتلرك اصول وقوانیننی تقلید وتطبیقه قالقیشیر وحالبوکه دیکر طرفدن أك ابتدائی وأك مرتجع أفکاره صادق قالمقده عناد ایده‌رسه‌ك نه اولور بیلیرمیسیکز ؟ پروغرامسز ، استقامتسز ، قارمه‌قاریشیق بر مضحکه ... اویله بر مضحکه که چوق کچمه‌دن خونین بر هائله اولمه‌یه محکوم!..»

ناشد بویله بر نطقك اقسام مختلفه‌سنی فکراً دیزرکه غریب بر لذت دویپوردی. فقط بو خولیای علوی طبیعی چوق سوره‌مزدی. کنج ضابطك هیجان وحرارت قلبی بردنبره عظیم بر یأس وکدره منقلب اولدی. کندی کندینه : «هیهات» دییوردی . بن بو عجزمله نه یاپا بیلیرم ؟ فرض ایده‌لم که عمرمی وطنمه فدا ایده‌یم‌ده کیدوب پادشاه مستبدی وحتی تکمیل اطرافنده‌کیلری اولدوره‌یم . شبهه‌سز بوکون محال اولان بو فعل خیری ایشله‌سه‌م بیله مملکتم تماماً ایله قورتولمش اوله‌جقمی؟ اعمار وترقیسنه حقیله ووقت غائب ایتمه‌دن خدمت ایده‌بیله‌جك آدملر بولونه‌جقمی؟ تکرار ایدییورم بزه اویله خارق العاده بر دهای سیاسی لازم که هر خصوصی تبدیل واصلاح ایده‌بیلسین ؛ ترکیه‌یی دائمی بر منبع استفاده تلقی ایدن اوروپا حکومتلرینه : آرتق یتر ! دییه‌رك اونلره حرمت وقورقو حسنی ویره‌بیلسین .»

ناشد تفکرات وطنپرورانه‌سنده دها دوام ایده‌جکدی. فقط بیلینه‌مز ناصل بر قوت أسرار انکیزك سوقیله ناکهان میلیچایی خاطرلادی .

لکن اوزون استغراق پرملالی ایچنده دوغان بو خیالی ناشد پك حسن قبول ایتمدی . عثمانلیلردن باطومی استردادأ یلدیشلرینی تسعید ایدن روسلرك ترقیاتی ایله کندی وطننك احوال وخیمه‌سنی مقایسه ایدرك دلخون اولورکن بیله سوکیلیسنی اونوتمدیغنه دوغروسی بر آز قیزییوردی . مع هذا بو حدت پك دوام ایتمدی. وایده‌مزدی . میلیچانك شکل ظریفی ، متبسم کوزل کوزلری ناشدك بیش خیالنه کلنجه ، حسیات وطنپرورانه‌نك آلتنده بر مدت أزیلوب اویوشمش اولان حسیات عشق همان جانلاندی و میلیچایی آیلردنبری کورمه‌مش کبی صمیم روحنده بر صبرسزلق ، بر تحسر دویدی . کنج ضابط ، او آنده یورومکه باشلادی . ده‌کزده‌کی شنلکلری سیر ایتمکله دومایان غلبه‌لغك آراسنده ، اوتکینی بریکنی ایتوب ایلرییایور ، پك عجله ایدییوردی . روس قیزی اقرباسیله بو آقشام بورایه کله‌جك و ناشد ایله غازینونك او کنده بولوشه‌جقلردی .

ناشد متجسس نظرلریله بر مدت اطرافنه باقدی؛ غازینونك اوکنده‌کی ماصه‌لری اشغال ایدنلری اوزاقدن سوزدی . تدقیق ایتدی . میلیچایی کوره‌مییوردی : «نی بو آقشام بورایه کلمکه راضی وحتی مجبور ایتدکدن صوکره کندیسی أونده قالمشسه پك خوش اولور !» دییه صبرسزلاندی وسیکیرلی آدیملرله غازینویه بتون بوتون یاقلاشه‌رق تکرار آرادی: نافله ... ساعتنه باقدی : اونی کچییوردی . میلیچا بو وقته قدر نره‌ده قاله‌بیلیردی؟ عیدملی

شرفنه نایدوفلرده ویریلان ضیافت بوساعته‌قدر دوام ایده‌مزدی . یوقسه ... ناشدك جانی فنا حالده صیقیلمغه باشـلامشدی. متفکر ودالغین یورییور، غیر معین برطرفه دوغرو کیدییوردی. اودرجـه دالغین ایدی‌که یاتیردیلی قهقهه‌لرله قونوشه‌رق سرعتله یوروین ایکی‌روس ضابطنه چارپدی . طبیعی همان طلب عفو ایتـدی . لکن‌بو: « عفو ایده‌رسیکز » دیمك مجبوریتی ناشـده پك آغیر کلدی . هم اوایکی ضابطك کوزلرنده بو« ترکه» قارشی برلمهٔ کین کورور کبی‌اولمشدی... بلکه آلدانییوردی . هرحالده اویله حس‌ایتمشدی. ذاتاً‌بو دقیقه‌ده أك‌اهمیتسز بر حادثه‌یه قیزاجق أك معنـاسز حرکتی سوء تفسـیر ایده‌جك بر حالت روحیه‌ده ایدی . شـو روس بایرامنك قلبنده اویاندیردیغی آجی حسلره برده یأس عاشقانه منضم اولمشدی . بوشرائط داخلنده اوقلبك حساسیت مرضیه‌سی پك ضروری ایدی .

ناشدتکرار ساحل جهتنه کلدی. زرهایلر سیاه ده‌کزله قویو لاجورد سما آراسـنده منور اینجی دیزیلریله یاپیلمش‌شکللر کبی کورونییور؛ منظره‌نك هیئت عمومیـه‌سی، بیکلرجه یوللرله ترسیم ایدیله‌رك‌ایشلنمش جسیم برتیاترو پرده‌سنه بکزییوردی. ناشد دها دمین بوکمیلره، بوهوائی فشنکلره بر آز محزون فقط هرحالده ساکن کوزلرله باقدیغی حالده شیمدی‌نظرنده برمعنای حدت‌واردی. هویتنك‌درین برکوشهٔ‌مخفیسندن کلن بر سس، مبالغه‌کار وفضله هیجانلی‌اولدیغنه قانع اولدیغی حالده اسکات ایده‌مدیکی بر صدای أسرار انکیز ناشـدك قولاقلرنده چینلاییور ودیییوردی‌که : « بیکلرجه صـاری کوزلریله صیریتان ، رنکارنك هوائی اکلنجه‌لرله اعلان مسرت ایدن شو کمیلری کورییورمیسك؟بونلر بلکه برکون سنك مملکتکی طوپه طوته‌جق؛ وطنداشـلریکی اولدوره‌جك ؛ عثمانلی دولتنی تماميله محو ایتمکه چالیشـه‌جق ! شو دقیقه‌ده تا اوزاقده‌کی افق مظلمك مشیمهٔ غیبندن‌اون، یکرمی، اوتوزأژدرحرب دوغسه.. وبومدهش آلات موت و انتقـام بر سرعت بر قیه ایله اوکیکده‌کی پارلاق اویونجاقلری بر باران آتش آلتنده یاقسه، پارچالاسه، محو ونابدید ایتسه.. سن، ناشـد، « چشمه » هائلهٔ مشهوره‌سـنك بومقابله‌سنی؛ آمیرال ناشیموف طرفندن‌سینوب کورفزنده محو ایدیلان کمیلرمزله اوراده اولن درت‌بیك‌عثمانلینك‌بوانتقامنی ناصل‌بوله‌جقـسك؟ سن، ناشد، تعریف ایدیلمز درجه‌ده قوتلی بر سـعادتله ، بلکه وحشی فقط عینی زمانده پك انسانی بر سعادتله سرمست اولمیه‌جقمیسك؟..» ناشد برحاکم‌معند وبی امان کبی ادارهٔ کلام‌ایدن اوصـدای معنوی‌یی دیکله‌مه‌مك ایستییوردی. فقط غریبدر : دمین بوراده مفکره‌سنی‌وقلبنی قاپلایان ملاحظات کدر انکیز ، میلیچانك دها بولووارده کلمه‌مش اولمسی کبی پك شایان قبول‌بر حادثه‌یی بویوتمکه یاردیم ایتمش وناشد مفرط برحدته قاپیلمشـدی . . وبومفرط حـدت‌ده عینیله شو آنده ناشدك افکار وخیالاتنی بوتون بوتون تشـدید وتوسـیعه سبب اولییوردی . انسانلرك‌افکار وحسیاتی‌بویله اکثریا، بدایتده

اوفاجق برقار طوپی ایکن طاغلر وقایالر اوزرندن یووارلانەرق ، ویووارلاندقجه بویویەرك نهایت جسیم برکتلهٔ مخوف اولان قار ییغینلرینه بکزردر . انسان بوکتلهٔ برفك آلتنده ناصل بوغولوب أزیله‌بیلیرسه، اوکتلهٔ افکاروحسیاتك زیرتحکمنده‌ده قوتسز وعاجز قالیر... ایشته ناشد، بویله برموقعده‌بولونیور، أفکارینی تبعید ایدەمیوردی . تام اوصیراده برأل اوموزینه دوقوندی . مجرای أفکارینی دکیشدیرمسنه معاونت ایتمك ایچون امدادینه یتیشن بودست‌قیمتداری ناشد ممنونیتله صیقدی. میلیچانك برادری ماقسیم نلیدوف :

— سزی یاریم ساعتدر آرییورم، دیدی. میرالایك اصراری اوزرینه یمکدن صوکره هپمز ضابطان قلوبنه کیتدك . والدەم وهمشیرەم مطلقا کله‌کزی رجا ایدییورلر... أیجه غلبه‌لك وار . برآز دانس ایدوب اکله‌نیرز .

— فقط بوقیافتله ...

— هیچ اهمیتی یوق . رسمی بر مسامره دکل که ... هم بوموسمده مراسمه باقیلیرمی ؟

عثمانلی وروس ضابطی قونوشەرق اوزاقلاشدیلر .

مابعدی وار

Digitized by Google

حيات عائله

بشريت، اوزون واوزاق دورلرده مختلف صفحات اجتماعيه‌سنی ياشايه‌رق، بر چوق انقلابلردن، تكامللردن صوكره، شيمديكی متمدن جمعيتلرك عمدهٔ موجوديتنی تشكيل ايدن عائله حياتنی تأسيس وبنا ايله‌مشيدی. ذاتاً، بو، پك ضروری بر نتيجه ايدی. چونكه: جمعيت حالنده ياشايان حيوانلرده بيله ـ پك آزی مستثنا اولمق اوزره ـ طبيعتك قوانين اصليه‌سی ايجابی اوله‌رق حيات عائله موجوددر. بوحال، اجتماع واشتراكك طبيعی واضطراری بر مولوده‌سيدر. انسانلرده، بو اساس طبيعی اوستنده، حيات اجتماعيه‌یه دخالت لزوم ووجوبنی حس ايدنجه، «عائله» يی تأسيس ايله تكامل ايتديرمشلردر. شيمدی بوراده، عائله حياتننك عصر حاضره كلنجه‌يه قدر كچيرديكی ادوار انقلابيه تدقيق وتتبع ايدلميه‌جك، يالكز بونك طبيعته نظراً ناصل بر موقعده بولونديغی، حيات اجتماعيه‌نك سعادتلری، لوثلری، فلاكتلری ايله نه درجه علاقه‌دار اولديغی، موجوديت حقيقيه‌سی نه‌دن عبارت بولونديغی تعميق وتشريح ايديله‌جكدر.

انسانلر، اولاً، جمعيت حالنده ياشادقلرندن ثانياً، اوصاف مميزه‌لری مقتضاسی اوله‌رق وظائف تناسليه‌لرينی غير موقوت زمانلرده ايفا ايتدكلرندن «عائله» موجوديت طبيعيه‌سی ايچنده حيات نسليه وعرقيه‌لرينك ادامه‌سنه ساعيدرلر. بوحال وصفتده مشترك ومشابه بولوندقلری حيوانلرده اولديغی كبی، وظيفهٔ تناسليه‌يی خصوصيت ومحرميت ايچنده اجرا ايتمك طبيعةً ضرورت حكمنده‌در. چونكه: بو، عائله حياتنك عمده‌سی، روحيدر. واستقلال تناسل، فعل القاحك اقتضای حصول طبيعيسی اولان مادهٔ مشتركهٔ حياتيه‌نك، انفراديسی ايله تنمو وانفجار بيضانك احتياجی بونی موجبدر. انسانلرله

Digitized by Google

حیوانلرك بونده هیچ بر استثنائیتلری یوقدر . ذاتاً ، بشریتده ، موجودیت عائلویه‌نك عنصر اساسیسی دکل ، بلکه اونك تفرعاتی ، توابعی تکامله اوغرامشدر .

بوقسه‌ایکسنده‌ده سبب اول عینیدر ، بردر. بونك ایچین آدمیتك حیات عمومیه و اجتماعیه‌سنك هر صفحه‌سنده ، اساسایت رولنی ایفا ایدن عائله‌نك بوتون ایجابات و احتیاجاتی نظر دقته آلنه‌رق ، اوکا کوره تطبیق وتوفیق حرکت ایتمك اقتضا ایلر .

بعضیلری دییورکه : «حیات عائله‌اولمیه‌رق ، بری بریله مناسبات وافعال تناسلیه‌ده بولونان قادین و ارکك ، قانوناً هر مدت معینه ظرفنده بر چوجق تولید ایتمکه مجبور طوتوللی ، وطرفیندن بریسی ایستدیکی زمان ، بلاقیدوشرط ، افتراق وانفکاك ایده‌بیلملیدر» بو فکر ونظریه تماماً غیر طبیعیدر . زیرا : اولا ، قوانین طبیعیه داخلنده متمادی بر تکامل وانقلاب نتیجه‌سنده بوحاله‌کله‌بیلان حیات اجتماعیه‌نك بوتون شرائطنك ، مادی ومعنوی بوتون موجودیتلرینك کاملاً تبدل ایتمسی ، محو ومنقرض اولمسی لازم کلیر . — تمل ده‌کیشیر ویا یوق اولورسه بنانك‌ده ییقیلماسی طبیعیدر — ثانیاً ، مدنیتك ، علوم وفنونك تعالیسی ، اقتصاد وثروتك ، صناعت وتجارتك ترقیسی ایچین اك بویوك بر عامل ومؤثر اولان موجودیت عائلویه‌نك اندراسی ، تکامل بشره ناصیل ونه الیم بر ضربه ایندیرر ! ثالثاً ، او افعال تناسلیه‌دن حاصل اوله‌جق چوجقلر کیمه عائد اوله‌جقدر ؟ اونلرك شرائط حاضرهٔ اجتماعیه‌جه یکرمی یکرمی بش یاشنه قدر دوام ایدن معیشت ، تربیه ، تعلیم وتحصیللرینی کیم تأمین ایده‌جکدر ؟ چوجقلرك ادامهٔ حیاتی ، یالکز بر طرفه انحصار مطلقله عائد اولورسه ، تأمین ایدیله‌بیلیرمی ؟ وهانکی قادین کندیسنك اك اساسی واصلی وظیفه‌سی اولان تولید وتربیهٔ اطفاله ، بویله غیر طبیعی بر صورتده اجبار ایدیله‌بیله‌جك ؟ بونی یالکز ، وظائف حقیقیهٔ اجتماعیه‌لرینی ترك ایتمك شرط ضروریسیله ارککلرمی ایفا ایله‌یه‌جك ؟ عینی زمانده ناصل بر قانون وقوتله بوکبی مناسبات ایله یاشایان قادین وارککلر چوجق تولیدینه مجبور بولوندیریله‌جق ؟ اونلرك بوخصوصده‌کی حیل ودسایسی ناصل آکلاشیله بیله‌جك ؟ واك صوك فقط اك درین وقوی اولمق اوزره ، چوجقلری اوزرنده طبیعی وحقیقی برعلاقه‌لری اولمایان قادین وارکك ، تولید ایچین ، پسیقولوژی وفیزیولوژی نقطهٔ نظرندن نه‌حق وصفتله تضییق ایدیله‌جك ؟ ایشته برسوری سؤال که جوابلری انجق کندیلری تصدیق ایدلمکله ویریله بیلیر . کورولیورکه ، بشریتك حیات اجتماعیه وعمومیه‌سنك تأمین وادامه‌سی انجق ، « عائله » نك مجرای طبیعیسی داخلنده تعالی وتکاملیله ، ایجابات واحتیاجاتنك حقیقةً تطمین وتسویه‌سیله قابلدر . بناءً علیه بونقطهٔ نظردن‌ده ، فحشك ، حیات عائله خارجنده‌کی افعال تناسلیه‌نك ، مناسبات غیر مشروعه‌نك موجودیتنی معذور کوسترمك ایچین سرد ایدیلان «احتیاج طبیعی» نظریه‌سی یاکلش وغیر طبیعیدر . عائله حیاتنه

Digitized by Google

مالك اولان بوتون حیوانلر : کوودرجینلر ، قومرولر ، آرسلانلر ، فیللر ، ذوالیدین مایمونلر ، الخ ... هپ وظائف تناسلیه‌لرینی خصوصیت ایچنده ایفا ایدرلر . بونلرده ، بوخصوصده ، هیچ برزمان عمومیت کورولمز . علم حیوانات بونی صورت قطعیه‌ده ارائه واثبات ایدییور . بوحیوانلرك هیچ بریسی ، بری برندن انفکاك وافتراق ایتمه‌دن ، ایستر دیشی ، ایستر ارکك اولسون . بردیکری ایله مناسبات تناسلیه‌ده بولونماز . بونك ایچین عائله‌نك عمدهٔ وجودیتی عینی اساس طبیعیدن آلان انسانلرده‌ده . فحشك اجراسی غیر طبیعیدر . بشرده ، طبیعتله مولودهٔ دماغ اولان صنعتی لایقیله تألیف ایتمکه چالیشه‌رق ، حیات حقیقیهٔ اجتماعیه‌یه دوغری یورومایدر .. بر اساس مطلق ، هیچ بر زمان تبدل ایتمز ، محو اولماز . مکرکه اداره ایتدیکی ، اوزرنده طوتدیغی موجودیت تحول ایتسین ، انقراض بولسون ؛ یاخود کندی شرائط ، اسباب وعلل موجودیتی دوچار تبدل ویا انقراض اوله‌رق اونی اداره‌دن فارغ اولسون . بناءً علیه ، عائله‌نك بنیادی انسانلرده نه‌ایسه حیوانلرده‌ده اودر . انسانلر ، یالکز بواساس اوزرنده حیات عائله‌لرینی تکامل ایتدیرمشلر وایتدیره‌جکلردر ...

حیات عائله‌نك ، حیات اجتماعیه نقطهٔ نظرندن ، صورت جریانی حقنده‌کی اساس شودر ودائماده شو اولملیدر : آرقداشلق ، مادةً ومعناً مساوی اولورسه طبیعی وحقیقیدر . ایکی رفیق ، بری برینی هرخصوصده مشترك ومساوی کورمزسه امتزاج واتحاد غیرقابلدر .. دنیاده الك حقیقی وجدی آرقداش ایسه ، زوجه ایله زوجدر . یالکز ، اونلرده « ایکیلك ایچنده برلك » ، « برلك ایچنده ایکیلك » موجوددر . زوج ایله زوجه حیاتك دوام ایتدیکی مدتجه ایکی رفیق صمیمی وحریمی اولدیغندن ، موجودیت رفاقت وزوجیت داخلنده ، بوتون مادیت ومعنویتده مساوی اوملی ، هیچ اولمازسه یکدیکرینی مساوی عد وتلقی ایتملیدر .. ایشته بونك ایچیندرکه ، قادین وارکك آره‌سنده‌کی مساوات طبیعیه ، سوسیولوژینك مقتضیات قطعیه‌سندندر . اونلر ؛ حقوق عائلویه ، اجتماعیه ، مدنیه ، سیاسیه نقطهٔ نظرنده حقیقی برتساوی‌یه مالك اولملیدرلرکه بشریت تکامل طبیعیسنی تعقیب ایده‌بیلسین ...

صلاح الدین عاصم

Digitized by Google

بیلمجه

۲٦ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه‌نك صورت حلی :

٤	۹	۲
۳	٥	۷
۸	۱	٦

ارککلردن طوغری جواب ویرنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی کداك پاشاده عرفان حکمت، ایکنجیلکی سلانیکده ع. نور الدین ، اوچنجیلکی مقری کوینده جواد بك افندیلر قزانمشلردر .

دیکر حل ایدنلردن بروجه آتی ذوات اوچر قارت پوستال قزانمشلردر :

استانبول مکتب سلطانیسی طلبه‌سندن ۱٥۸ نومرولی کریدی شفیق، قونیه: عامل چلبی زاده خلق عامل ، روسیه‌ده اورنبورغ‌ده مدرسهٔ حسینیه‌ده ابراهیم ییکچنایف . مدینه‌ده احمد رضا ، مجلس مبعوثان کاتبلرندن محمد بسیم ، اورته کوده دولتلو نجابتلو عبدالمجید افندی حضرتلرینك اغالرندن جوهر، بیوك آطه دیون عمومیه کاتبی صلاح الدین ، بلغارستان: آخیولی بورغازده اسماعیل جلیلوف ، مدینه‌ده احمد اسعد ، اورته کوی : حسن کشفی، دفتر خاقانی نظارتی قیود خاقانی قلمی کتبه‌سندن م . عزت سکوتی ، اینور اتحاد وترقی برنجی قلوبی، قاضی کوینده خلیلیهٔ محمودیه مکتبی معلملرندن حسن حسنی، حدیقهٔ مشورت مکتبی اعدادی برنجی صنف طلبه‌سندن ٤٥٠ نومرولی مصطفی ذکی ، ازمیر مکتب سلطانیسی برنجی سنه طلبه‌سندن ۱٦۳ ایزاق زه‌تی ، عشاق بلدیه طبیبی محمد علی ، دارالشفقه‌دن نورس حقی بك افندیلردر.

برر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر :

سلانیك قره فریه قضاسنده چاملی زاده ناشد، قاضی کوینده مرحوم راسم پاشا حفیدی راسم ، مکتب حربیه ایکنجی بلوك برنجی سنه شاکردانندن شاملی مدحت ، مکتب سلطانی طلبه‌سندن ۹۹٤ نومرولی م . جلال ، چتالجه‌ده پلونه برنجی نشانجی طابوری ضابطانندن ابن الضیا فاضل، پانغالتی: حربیهٔ شاهانه‌ده ف حزنی ، سرکه‌جی انضباط عسکری ضابطی ملازم جمال ، سلانیك تکیه‌لی چفتلکی ناظر امور معاونی عثمان فوزی ، قونیه اتحاد و ترقی مکتبی طلبه‌سندن ٤٤ ، حربیه نظارتی محاسبات دائره‌سی دردنجی شعبه‌سی کتبه‌سندن صلاح الدین. اسکدارده آچیق تربه‌ده متهم حربیه نظارتندن محمد امین زین الدین ، المان مکتبی مداوملرندن ع . وفا ، هزار غرادده خانجی اسماعیل زاده احمد شکری ، بشکطاشده عابدین اسعد ، اسکوب نمونه رشدیسی تورکجه معلمی شکیب رجائی ، ودین مکتب رشدیه‌سی دردنجی صنف طلبه‌سندن مصطفی ابراهیم ، صنایع نفیسه مکتبی رسام قسمی شاکردانندن اقسرالی اسماعیل ذکی ، شمس المکاتب مکتبی اوچنجی صنف شاکردانندن ۹۷ نومرولی علی اکرم، کرمنجك ناحیه‌سنده قصاب زاده مصطفی نوری ، استانبول لیسه‌سی مداوملرندن عمر حکمت ، پرلپه اتحاد و ترقی قلوبی نامنه صندق امینی حمدی ، وفا اعدادیسی برنجی سنه طلبه‌سندن ۲٦۱ نومرولی محمد توفیق ، دیمتوقه بلدیه چاوشی اسماعیل ، غلطه المان مکتبنده ا. ناجی، بیروت حاکم الشرعی مخدومی محمد حنیف ، قرجه علیده اون التنجی الایك ایکنجی

طابور ایکنجی بلوك سر چاوشی محمد خورشید ، برلینده دوسه‌لدورفده سعدالدین . مکتب حقوقده حسن تحسین ، قومانوه ۱۷ نجی الای مطالعه‌صالونی نامنه موزیقه معلمی کامل بك افندیلردر .

خانملردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی شیشلیده لك . عفت ، ایکنجیلکی ایاصوفیه‌ده ا . پاکیزه . اوچنجیلکی ارن کوینده نعمت خانم افندیلر قزانمشلردر .

دیکر حل ایدنلردن اوچر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر : اسکدارده طوغانجیلر جاده‌سنده تجاردن جمیل کاشف بك حرمی فرعیه . دفترداره فطنت برین . روسیه‌ده روسیه‌لی فاطمه ، بیوك چامجه‌ده ساکنه ندیه نجاتی . چنکل کوینده لمان جلال ، دیوان یولنده رابطه عمر . موصل مبعوثی داود بکك خانه‌سنده جمیله ، قاضی کوینده مادام ساح ، اکری قپوده مالتپه خسته‌خانه‌سی مدیری بیکباشی ضیا بکك کریمه‌سی فاطمه مقدس ، اسکدارده احسانیه‌ده نعمت رضا ، سلطان احمدده حسنی بك کریمه‌سی خدیجه نیلوفر ، حیدر پاشاده مبرا ، قاضی کوینده نظمی پاشا کریمه‌سی فاطمه ذکیه ، کوز تپه‌ده سمیحه وحي . جهانکیرده بهیره رفعت ، فاتحده مصطفی احسان بکك کریمه‌سی رقیه شکران ، ادرنه : تیمور طاش قره اغاجده سواری ملازمی رشاد بك همشیره‌سی نعمت ، بایزیدده فاطمه ، چنکل کوینده هما پر ، صوفیلرده هادیه . قیزیل طوپراقده میرآلای رامز بکك کریمه‌سی ناجیه ، ارناوود کوینده امیرقان مکتبنده بدریه ویسی ، انقره تلغراف وپوسته باش مدیریت قلمی کتبه‌سندن شاکر تحسین افندی کریمه‌سی دلنواز ، چبوقلیده مدیحه ، سیواس ولایتنده حوضه قائممقامی احمد حمدی بکك یکنی امینه ، سلامسزده زهرا مقدس ، لاله‌لیده مرحوم قائممقام صالح بکك کریمه‌سی عاطفه ، مقری کوینده اجلال نورالدین ، جهانکیردن مدیحه ، سرنجه بك محله‌سنده نزلی ، کرید حانیه مکتب اناث مأذونه‌لرندن دیدار عفت ، بکلر بکنده استاوروزده شوقی بك کریمه‌سی مقبله ، اسکدار احسانیه‌ده فرید بك کریمه‌سی بدیعه مزهر خانم افندیلر قزانمشلردر .

مکافاتلرك اداره‌دن آلدیرلمسی مرجودر .

بیلمجه

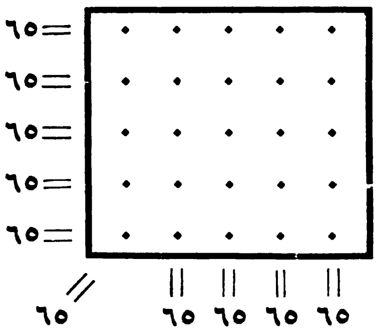

بالاده‌کی یکرمی بش صفرك برینه بردن یکرمی بشه قدر اولان ارقامی اویله برصورتده وضع ایتملی که افقی ، عمودی . قطری حاصل جمعی ٦٥ اولسون .

محمد مظهر

ارککلردن طوغری جواب ویرنلر نامنه چکیله جك قرعه‌ده برنجیلکی قزانان ذاته کموش صاپلی برباستون ، ایکنجی یه ظریف بر یازی طاقمی . اوچنجی یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی ؛ اوتوزنجی یه قدر اوچر ، اللنجی یه قدر برر غلاسه قارت پوستال ؛

خانملردن طوغری حل ایدنلردن برنجیلکی قزانانه یازلق غایت ظریف برشمسیه ، ایکنجی یه بر صوطاقمی ، اوچنجی یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی ، اوتوزنجی یه قدرده اوچر عدد غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه جقدر .

صورت حل بیلمجه قوپونه یازیله‌رق ویاقوپون حل ورقه‌سنه ربط ایله‌رك (رسملی کتاب مسابقه مأمورلغنه) کوندرلیدر ؛ قوپونسز کوندریله جك حل ورقه‌لری نظر اعتباره آلنماز .

اثار منتشره :

نژاد اکرم

استاد محترم رجائی زاده اکرم بك افندی حضرتلرینك بونفیس وقیمتدار مجلهٔ شعر وصنعتلری

اخيراً زينتساز عالم مطبوعات اولمشدر . حسيات عاليه ورقيقه‌ايله‌ مزين اولان بو اثر معظم ادبى بى مشتاق معاليات اولان ذواته كمال اهميتله توصيه ايدرز .

قاره بلا

اديب وطنپرور نامق كمال بك مرحومك بالاده‌كى عنوان آلتنده بش پرده‌لك بر تياتروسى نفيس بر صورتده طبع ايديله‌رك موقع انتشاره قونمشدر . قارئلرمزه توصيه ايدرز .

عثمانلى تاريخى

داهئ وطنپرور كمال بك مرحومك عثمانلى تاريخنك دردنجى وبشنجى جزؤلرينك‌ده ساحه آراى انتشار اولديغنى قارئلرمزه تبشير ايدرز .

رسملى وخريطه‌لى عثمانلى تاريخى

تتبعات تاريخيه‌سيله جداً ممتاز ايدن محرر محترم احمد راسم بك افندينك رسملى وخريطه‌لى عثمانلى تاريخنك ايكنجى جلدى‌ده كتبخانهٔ مليمزى تزيين ايتمشدر .. اقبال كتبخانه‌سى طرفندن پك نفيس بر صورتده طبع ايديلن بو اثر مهمى قارئلرمزه كمال اهميتله توصيه ايدر ، موفقيت واقعه‌لرندن دولايى مؤلف محترمنى كمال صميميتله تبريك ايلرز .

تربيه‌يه دائر

بو عنوان آلتنده كنج متفكرلردن فاضل احمد بكك پك مهم بر اثرلرى كتبخانهٔ مليمزى تزيين ايتمشدر . كوزل بر اسلوبله قلمه آلينمش تربيه‌يه عائد مهم مقاله لردن تشكل ايدن ونفيس بر صورتده طبع اولونان بو اثر كزيني هركه ، خصوصيله شبابه كمال اهميتله توصيه ايتمه‌يى وجيبهٔ قدر شناسيدن عد ايدرز .

سياه

شاعر نزيه جلال ساهر بكك بونام آلتنده بر مجموعهٔ اشعارى دها انتشار ايتديكنى شعر وادبيات محافليلرينه تبشير ايده‌رز .. كنج شاعرك قدرت حسيه و صنعتكارانه‌سى بو اثرده‌ده تماماً منجليدر .

رؤيالر

اطباى محترمه‌مزدن نورى بكر بك افنديئك بالاده‌كى عنوان آلتنده مهم بر اثر فنيلرى انتشار ايتمشدر . رؤيانك ماهيتنى وثائق علميه ايله كوسترن بو تأليف كزيني قارئلرمزه توصيه ايدرز .

مساوات تامه

قادينلر ايله اركككلر آراسنده بر مساوات تامه‌نك حصولى لزومندن بحث ايدن وخليل حامد بك طرفندن قلمه آلنان بو مفيد اثر سهولت كتبخانه‌سى طرفندن طبع ايديله‌رك موقع انتشاره وضع اولنمشدر . توصيه ايدرز .

شاهقه

بونام آلتنده انتشار ايدن مجموعهٔ ادبيه‌يى قارئلرمزه توصيه ايدرز .

خيابان

بونام آلتنده غايت ظريف ونفيس بر شكلده بر مجموعهٔ ادبيه دها انتشاره باشلامشدر . اون بش كونده بر انتشار ايدن يكى رفيقمزى تبريك ايدر ، قارئلرمزه توصيه ايدرز .

اجزاجى

بونام آلتنده غايت نافع ومهم بر غزته انتشار

رسملى كتاب نومرو : ٢٧ بيلمجه قوپونى صورت حل امضا و آدرسى	(٢٧ نومرو) بيلمجه مكافاتى اخذنده ابراز اولنه‌جق قوپون آدره‌س وامضا

Digitized by Google

ایتدیکنی تبشیر ایله مفتخرز. آیده بر انتشار ایده‌جك اولان بو مجموعه‌نك قدومنی تبریك ایدر، بوموفقیتلرینی تمنی ایلرز.

کیجه‌جی

شکیب بك طرفندن فرانسوا قوپه‌دن ترجمه ایدیلن بو اثر ادبی‌یی قارئلرمزه توصیه ایدرز..

سعی وتتبع

ادرنه‌ده بو نام آلتنده بر مجموعهٔ ادبیه انتشار ایتمشدر. یکی رفیقمزی تبریك ایدرز.

آننا قاره‌نینا

بو آی کتبخانهٔ ادبیاتمز پك مشهور ومعظم بر اثر ادبی ایله جداً زنگینلشدی. کچن نسخه‌مزده محترم قارئلرمزه تبشیر ایتدیکمز وجهله روس متفکر شهیری تولستوی‌نك مشهور جهان اولان و بوتون مدنی لسانلره نقل ایدیلن «آنناقاره‌نینا» نامنده‌کی فلسفی و اجتماعی حکایهٔ ادبیه‌سی غایت نفیس وسلیس بر اسلوبله لسانمزه ده ترجمه ایدلمش، یکرمیشر فورمه‌دن متشکل برنجی و ایکنجی جلدلری اك مشکلپسند بر ذوقی ممنون ایده‌جك بر طرز بدیعده طبع ایدیله‌رك ساحهٔ انتشاره وضع اولونمشدر. متعاقباً اوچنجی ودردنجی جلدلری ده انتشار ایده‌جکدر.

کمال قطعیتله دینیله بیلیرکه شیمدی‌یه قدر بزده بو قدر بیوك بر قیمت فلسفیه و ادبیه‌یه مالك بر رومان ترجمه ایدلمه‌مشدر. بیك اوچ یوز صحیفه‌دن متشکل بو مفید و گوزل اثر ادبی‌یی لسانمزه نقل وترجمه ایله‌مکله عالم ادبیاتمزه ایفا ایتدکلری خدمت گزیده‌دن دولایی اثرك محترم مترجملری رائف نجدت و صادق ناجی بکلرله طابع غیوری ابراهیم حلمی افندی‌یی کمال صمیمیتله تبریك ایتمه‌یی وجائب قدر شناسیدن عد ایتدك..

بر ازدواجك رومانی

روس ادیب شهیری لئون تولستوی‌نك تحلیلات روحیه ایله مالامال بو رقیق و نفیس حکایه‌سی‌ده رائف نجدت بك طرفندن اثرك قیمت صنعتکارانه‌سیله متناسب بر اسلوب جاذبه‌دار ایله ترجمه ایدیله‌رك سهولت کتبخانه‌سی طرفندن موقع انتشاره قونولمشدر. قارء وقارئه‌لرمزه صورت مخصوصه‌ده توصیه ایده‌رز.

رسملی کتابك آبونه شرائطی

ایالات ممتازه و ممالك اجنبیه ایچون

قیمات		غروش	فرانق	شیلین	پنی	روبله	قاپیك
اداره‌دن آلنمق شرطیله	آلتی آیلغی	٢٥	.	.	.	.	.
درسعادت و ولایات ایچون پوسته اجرتیله برابر «	«	٣٠	٨	٦	٤	٣	٤
اداره‌دن آلنمق شرطیله	سنه‌لکی	٥٠	.	.	.	.	.
درسعادت و ولایات ایچون پوسته اجرتیله برابر	«	٥٤	١٥	١١	١٠½	٥	٧٠
اداره‌دن آلنمق شرطیله	ایکی سنه‌لکی	٩٥	.	.	.	.	.
درسعادت و ولایات ایچون پوسته اجرتیله برابر «	«	١٠٨	٣٠	٢٣	٩	١١	٤٠

آبونه بدلاتی بروجه پیشین اخذ اولونور

فبوس فوطوغرافخانه‌سی

استانبول شعبه‌سی

مکملیت — نفاست — اهونیت

Photographie Phébus

Digitized by Google

رسملی کتاب

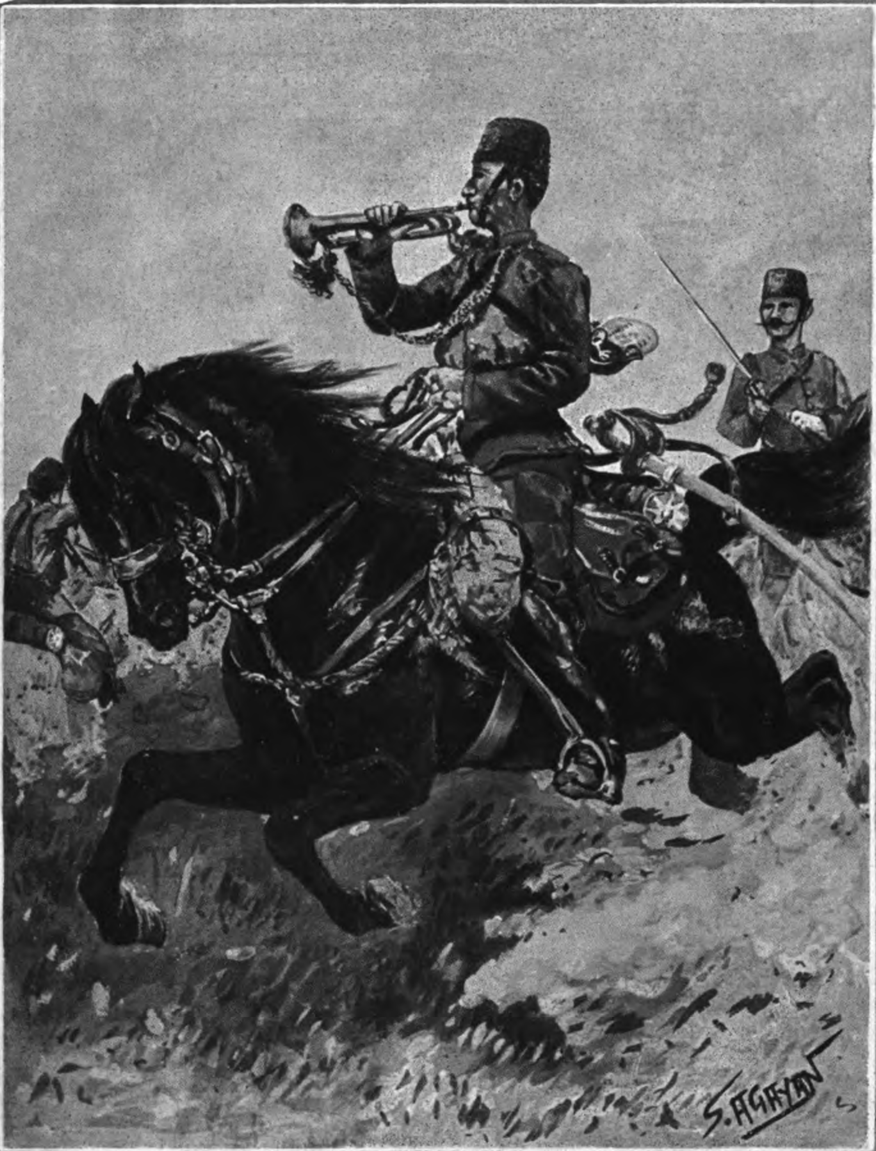

سلاح باشنه

EN BATTERIE !!!

Digitized by Google

Digitized by Google

جلد : ٥ مارت ١٣٢٧ نومرو : ٢٨

مؤسس و مديری :
عبيداللّه اسعد

ادارهخانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣١ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ايچون مديره،
امور تحريريه ايچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ايدلميان اوراق اعاده اولنماز

سر محرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Prix : 5 Piastres

رسملی كتاب

Ressimli Kitab

هر آی نشر اولنور ادبی ، سياسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعهٔ مصوره‌در

(فوطو : فبوس) .

داخليه ناظری خليل بك افندی
Halil Bey, Ministre de l'Intérieur.

[مطبعهٔ خيريه] وشركاسی

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

خالده صالح خانم افندینك یکی انتشار ایدن «خراب معبدلر» ینی اوقویوب بیتیردیکم زمان، وجدانمده عظیم بر هیجان افتخار و طمئنینان ایله، حکم ایتدم که کتبخانهٔ ملیمز جداً یوکسك وحقیقی بر اثر ادبی قازاندی.. بر عثمانلی ادیبه سنك کوستردیکی شو قدرت حسیه وفکریه، شو موفقیت صنعتکارانه عینی زمانده عثمانلی مدنیتنك، عثمانلی ذکا وعرفاننك ظفری اولدیغی ایچین افتخار، ملی وعمومیدر.

درونمده، قلبی وفکری اینجه لکلر ودرینلکلرك شعر اهتزازی حس ایدیلان «خراب معبدلر» فکرجه سیال، نافذ واسرار انکیز اسلوبیله حزین ودلنشین بر آبدهٔ تحسس وتفکردر..

عمیق بر «امپرسیونیست» اولان خالده صالح خانم افندینك اثرلرنده اك زیاده نظر دقتمی جلب ایدن نقطه اوهیچ بر محرره بکزه مه ین، اوهیچ بر ادبی تقلید ایتمه ین کندیلرینه خاص اسلوبلریدر.. اویله رنکدار وسیال، اویله نافذ وتسخیرکار، اویله غیر محسوس اینجه لکلره، غیر مرئی درینلکلره قدر نفوذ ایده رك اونلرك سرائر روحنی، سرائر خطوط والوانی کوسترن بر اسلوب که صاحبه سنك بوتون اثرلرینه کنیش بر هالهٔ رقت وممتازیت سرپیور.. اویله ظن ایدیورم که، خراب معبدلری یوکسك ومستثنی بر اثر یاپمقده بو اسرار انکیز اسلوبك بیوك بر تأثیری اولمشدر..

دقت ایتدم: «سویه طالب» محررهٔ محترمه‌سی فارسی قاعده‌سیله یاپیلمش ترکیبلری ممکن اولدیغی قدر آز قوللانیورلر.. ترکیبلرك چوغی تورکجه قاعده‌سیله یاپیلمشدر.. تورکجه قاعده‌سیله یاپیلمش ترکیبلرك، خصوصیله ترکیب توصیفیلرك کوزللکی، حس وفکری ترجمه‌ده کی قوتی اکثریا داها جاذب، داها متین اولیور.. غایت ساده بر اسلوبله، پك آز عربی وفارسی کلمه‌لر وترکیبلر استعمال ایتمکله اك یوکسك فکرلرك، اك اینجه حسلرك افاده واحساس ایدیله بیله جکنی محمد امین واحمد حکمت

بکلردن صوکره بزه « خراب معبدلر » مؤلفهٔ فاضله‌سی کوستریور .. بن ساده‌لکه دوغرو آتیلان بو نزیه صنعتکار خطوه‌لری ادبیاتمزده بر تکامل اولارق تلقی وقبول ایدییوردم ..

خالده صالح خانم افندینك اسلوبلرنده مطلقا شایان تنقید واعتراض بر نقطه بولمق ایسته نیلیرسه یالکیز سویله نه بیلیرکه بعض جمله‌لرك حیات نحوی وفکریسی فقرالدم وضوح ایله معلولدر ..

منثور شعرلردن ، حکایه‌لردن و عشق فسانه‌لرندن تشکل ایدن خراب معبدلر، موضوعلرینك تنوع وجوالیتی، ممتازیت وفلسفیق ایله‌ده امثالی آثار ادبیه‌نك کافه‌سنه حائز رجحان اولدیغنی اعتراف ایتمه‌یی کندیمجه الك معزز بر وظیفه عد ایده‌رم ..

روح متحیر ایله ألمدەکی نفاست اسلوب ، نفوذ نظر ، فلسفهٔ یأس ، عصیان منورنه جاذب .. نه محتشم !.. درینلکلرنده دماغك مست اولدیغی بو ایکی منثور شعر یالکیز اثرك دکیل ، بلکه بوتون عثمانلی ادبیاتنك الك یوکسك، الك برفلسفه شعرلرندندر ..

یمن قوای عمومیه‌سی قوماندانی عزت پاشا حضرتلری
Izzet Pacha, Commandant en Chef des troupes à Yémen.

أی آنا طوپراغی ، سلطانه عثمانك سلامی عنوانلی بدیعه‌لر یازمش اولدیغی سیاسی انقلاب ایله نازك بر دورهٔ تجدد وانتباه ایچنده بولونان بر ملتك الك زیاده محتاج اولدیغی ایکی نفیس وطنی موضوعدرکه پك صنعتکارانه . پك موفقیتکارانه تصور ایدیلمشدر. بو ایکی بدیعه‌دن آیری آیری برقاچ جمله آلیورم :

١ . — « ای مائی دالغه‌لر ایچنده اویویان آناطوپراغی!. جبالکك نازلی خطوطی ، مور کولکه‌لری ، آفاقکك رؤیاسی، تولسی سیسلری ، سماکك پنبه ، اینجه سحرلری، بولوطلریکك دلبر ، نازنین رنك ییغینلریله بزی یتیم بیراقوب هانکی یابانجی آرزولره دوغرو قاییورسك ؟ . یوموشاق ، وفاکار سینه‌کك آلتی یوزسنه‌لك چوجوقلرینی نره‌لره فیرلاتیورسك ؟ .

« سن نه محتشم روما ، نه فیلسوف یونان بزلر قدر آتشین ، وفاکار ، اولوملره قدر سوه‌من وسوده‌مه‌مشدر؛ وهیچ بر ملت مستقبلده!..

« تورکلکك الك وجد آور خشوع وتضرعی، تورکلکك الك منزه آمال و استغراقی اوستکه

Digitized by Google

تیترەر؛ تورکلك یاشار. اولور، أزیلیر ، ایکلر؛
هپ سنك اوزرکده !..»

۲ . — «السلام! مزارمە قدر چیکنەمکە
کان آیاقلری توقیف ایدن یکی عنصر! السلام!
طورونم شهزادە سلیمانك سزە آناختارینی بخش
ایتدیکی بالاددن سزی سورمکە یوروین قوتە

ایستەنیلان بومعظم ملت تمللرینی یکیدن آتمغە
تشبث ایتدیکز. أوت، حلال اولسون عسکرلرم؛
یالکز طوزم، اکمکم دکل، نامم دە سزە حلال
اولسون ! .

« السلام ! عثمانك اك موطلو، اك شجیع،
اك سوکیلی یتیملری! عالمك خیر بالادیغی، بوینی

معارف ناظر جدیدی بابان زادە اسماعیل
حقی بك
Ismaïl Hakki Bey, Ministre de
l' Instruction Publique.

اخیراً دیون عمومیە عثمانلی دائنلر وکالتنە انتخاب اولنان
استانبول مبعوثی وطنین سرمحرری حسین جاهد بك
Djahid Bey, élu dernièrement Déléqué des
porteurs ottomans à la Dette Publique

قهرمان کوکسلریکزی سپر ایدەرك اولومك
تاکوزلرینك ایچنە باققدن چکینمەین اوردو !
طوزم ، اکمکم سزە حلال اولسون ! سزی
آسیا چوللرینە بالین آیاق کوندرمکە قالقیشان
قوللرە عصیان ایدەرك آیاق دیرەدیکز ، ییقلمق

بوکەوردیکی ، هیچ بر تشبث مردانەسنە الە
اوزاتوب یاردیم ایتمەدیکی چوجوقلر ! روحم
دائما سزك ایچین متأذی ایدی ؛ طوپراغە
قاریشان قوللرم سزی قالدیرمق ایچین دائما
عجزندن صیزلاردی . عثمانك اسمنە لایق اولان

بر ملت باتماز ، باتاماز . چالیشیکز ، اولادلرم !
ملکمی اعمار ، ملتمی بوتون علوم وفنون ،
بوتون خصائل عثمانیه ایله احیا ایدیکز . آرتیق
ویرمه‌یکز ؛ آقیتیلان قانلرك هنوز قورومادیغی
معزز طوپراغك بر قاریشنی ، بر ذره‌سنی بیله
ویرمه‌ییکز ! »

مسعود و قوتلی ملتلرك ادبیاتلرنده وطنی نشیده و حکایه‌لره ، وطنپرورلك وفداکارلق حسلرینی ایقاظ وتهییج ایده‌جك جداً کوزل یازیلمش آثار شعر وصنعته پك چوق تصادف ایدیلمکده‌در . . بو ایله اثرلره هر ملت ادبیاتندن زیاده محتاج اولان عثمانلی ادبیاتی بوکبی شعرلر وحکایه‌لره ، نه قدر شایان تأسفدرکه ، شکایت ایدیله‌جك درجه‌ده آز مالکدر . ادبیاتمزك صرف غرامیات ایله مالامال بر مسلك تعقیب ایتمه‌سنه آرتیق نه زمان ، نه محیط ، نه احتیاج تجدد وانقلاب مساعددر ، ظن ایده‌رم ...

دکیزك خاطراتنده ، ادبیاتمزده شیمدی‌یه قدر امثالنه تصادف ایدیله‌مه‌مش آبدات شعر وصنعتندر . اوچ پارچه‌دن متشکل بو نفیس و « اوریژینال » اثرك صوك قسمندن آلدیغم بر قاچ جمله ایله شو صحیفه‌لری ده سوسله‌مك ایسته‌دم :

« خیرالدین بارباروس . بنم الك سوکیلی چوجوقلرمدندر . دالغه‌لرمی قالمه بوپایان ، اعماقمه بیکلرجه انسان کونده‌رن جنك وجدال آوازه‌لرینی روزکارلرله بولوطلرمه یوکسلتن بو قپودانی هیچ بر وقت قورقوتامامشدم . . کوپوکلرم ، سیاه اولوم دالغه‌لرم ، کردابلرم ، فیرطنه‌لرم اوکا محظوظیت ویرردی ؛ او ، بونلرك هپسنده مندمج اولان شعری ، قدرتی ، متحرك ، سیال عظمت تنوعی وحشی بر مسرتله دویاردی . صوکره سکوتمی ، حدتمی ، او یوموشاق قابلیت تبدلمی ، هپسنی کندیسنه بر واسطهٔ ظفر اولارق قوللانیردی . او ، بوتون اعماقم قدر درین ، صولرم کبی متحول ، بولوطلرم کبی مدهشدی . او صاغ اولدقجه بر ایپك کله‌بك کبی اوزرمده اوچوشان کمیلرده هپ قالی قاچه‌لر ،

مکتب حربیه‌نك الك قدملی طلبه‌سی طوپجی فریقی
مرحوم حاجی حسین پاشا
مشار الیه مکتبك ۷۵ نجی سنهٔ دوریه‌سی مراسمندن بر هفته
صکره ارتحال ایتمشدر .
Le Général Husseine Pacha, Doyen des anciens élèves de l'Ecole militaire décédé dernièrement.

غیرتلاق غیرتلاغه بر برینی اولومه کوندرن
انسان مجادله‌لری کورولور ، چیغریشمه‌لر ،
قیرطنه‌لرك دومانلی سیر مدهشیله صولو بوشلغه
داغیلان صیحه‌لر ایشیتیلیردی . صوکره بونلرك
هپسنی اورته‌زك ، بوتارق صولرمك سکوتی
آلتنه کومردم . شان
وشجاعتنه، ظفر ومغلو-
بیتنه، بوتون حیاتنه میدان
اولان صولرم اولدکدن
صوکره بیله اونك روحنی
جذب ایدییوردی . .
اونك روحی، کولکه‌سی
صولرمده جریان ایدن
شیلری کابیر، دیکلردی.
عثمانلیلرك هر دکیز محاربه
سنده ریختیمه بویلو
بونجه اوزانیر، صولرمك
کتیردیکی حوادثی دیکلر،
روحنك تمنیاتنی دالغه‌لرمه
تودیع ایدر ، کونده-
ریردی ...... »

بو راده منثور شعرلر
بیتیور ، حکایه‌لر
باشلیور . . بلا مبالغه
سویلیه بیلیرم که حکایه‌لرك هپسی بر بردن
کوزل و بر حیات .... ارواح مقامات ،
معبده کی قادین ، آنا حسلری ، کوسم
سلطانه ، ایستریك ، فریدونه حکمتك
زورنالنده ، امضاسز مکتوبلر ، خصوصیله
ظلال اموات ، خصوصیله حیات مخیل بر رشه-
دوور ، بر نفیسهٔ ادبیه‌در . بوراده ینه
اعتراف ایده‌جکم ؛ خالده ضیا مستثنی اولمق اوزره ،
هیچ برادیبمز ، هیچ بر محررمز بو قدر نفیس ،
ومؤثر ، بو قدر درین و بر حیات حکایه‌لر یازامامشدر .

بن بر تورك خانمنك ایلك
دفعه اوله‌رق کوستردیکی
شو پارلاق موفقیت
صنعتکارانه‌یی ، شو بی
نظیر ظفر ادبی‌یی عثمانلی
عالم نسوانی ایچین پك
مهم ، پك املپیرا . پك
شایان افتخار بر وقعه
اولارق تلقی ایدییورم .
اثر ، حکایه‌لردن
صوکره کان عشق
فسانه‌لری ایله ختام
بولویور . . ادبیاتمزده
بو عشق فسانه‌لری قدر
اوریژینال ، بو منثور
بالادلر قدر شعر وفسون
ایله ضیادار بر اثر بولمق
غیرقابلدر. وحشی، اسرار
انکیز هند ومصر قدیم
سمالرینك قوس وقزحلرندن دوکولن رنك
وضیا ایله دانکه متموج بو صحیفه‌لر؛ عشق ماضی‌یی،
شعر وحشی ترنم واحیا ایدن نازنین بر رقص
خیال وآهنك ایله تیتره‌شیور ، کبیدر ...
بو پر شعر وصنعت صحیفه‌لردن شو پارچه‌یی آلیورم:

اليوم مكتب حربيه‌نك اك قدملی طلبه‌سی بولنان غازی
احمد مختار پاشا حضرتلری

Ghazi Ahmed Mouhtar Pacha. Doyen actuel des anciens élèves de l'Ecole militaire.

Digitized by Google

«بر کون ویشنو» یه روحمك قارانلغنی ، برودتنی سویله‌مك واوندن ضیا و آتش تمنی ایتمك ایچین معبده کیرمشدم . معبدك لوش درینلکلرندن ، اینجه وجودی ، ایکی سیاه آتش کبی پارلایان کوزلریله یکی بر وارلغك بکا وغرولدیکنی کوردم. قیافتی مقدس بر برهمن اولدیغنی سویلیوردی . فقط کوزلری ضیاسی، آلولری سیاه اولان مدهش بر آتشدی . او آنده اونك مظلم . نمناك روح منفذلرندن روحمك بارد نقطه‌سنه برکونش، عشق کونشی دوغدی؛ واو آنده ارضك بو جهتی اقلیم ایله بیله نیجه ایصینامایان ذراتی طوتوشدی. سما ییلدیزلری، فضا اوزاقلقلری ، ارض اورمانلری ، ذیروحلری و بوتون معظم صو وطوپراقلریله یاندی . وبن روحمك بر ذره‌سی بیله بر داها صوئومامق اوزره عشقك کونشیله یاندم. آرتیق هر شی، عالم وبن یاشار بر آتشدن باشقه برشی دکلدك.»

آفاق تفکر وتحسسی کنیشله‌تن ویوکسه‌لتن اثرلریله ادبیاتمزده شایان دقت بر شخصیت وتجدد کوسته‌رن خالده صالح خانم افندی ، نشر ایتدکاری شو اثر نفیس ادبیدن دولایی جداً شایان تبریکدر .

۱۰ نیسان ، ۱۳۲۷

رائف نجدت

Digitized by Google

- مكتب حربيه‌نك ٧٥ نجی سنۀ دوریه‌سی مناسبتیله اخیراً اجرا اولنان مراسمده مکتب حربیه طلبه‌سندن بولنان بعض
- شهزادکان حضراتیله حربیه ناظری محمود شوکت پاشا واك قدملی طلبه حاجی حسین پاشا نامنه باتوکاله محل مخصوصده
بولنان غازی مختار پاشا ودول اجنبیه اماشه میلیترلرینك رسم کچید اثناسنده آلنان رسملری

Le 75me anniversaire de la fondation de l'Ecole militaire.

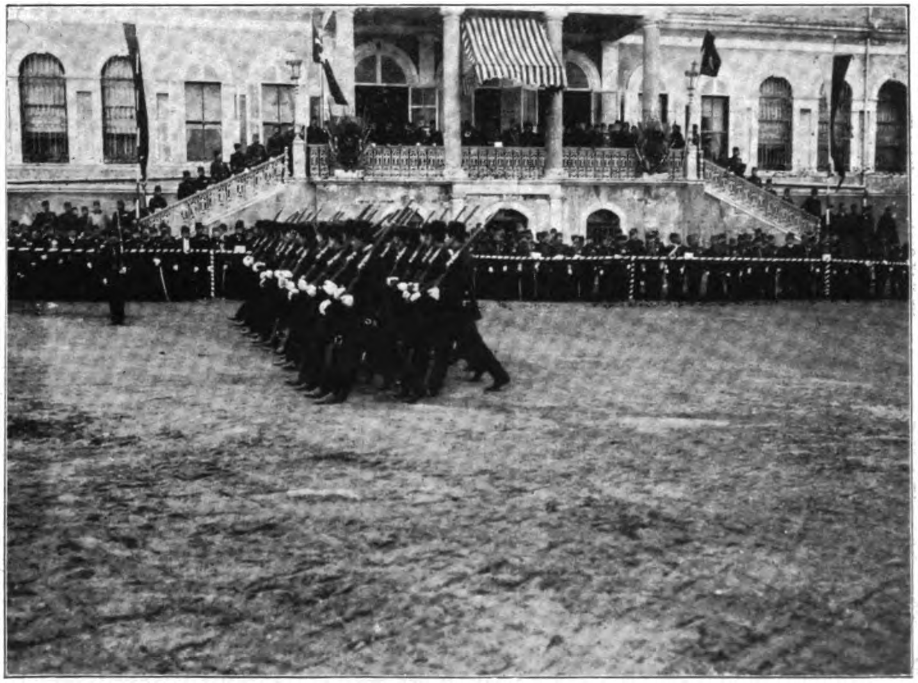

مذکور مراسمده مکتب حربیه طلبه‌سی طرفندن اجرا اولنان رسم کچیددن بر منظره

Digitized by Google

La [illegible] des Cadets à la cérémonie de l'anniversaire.

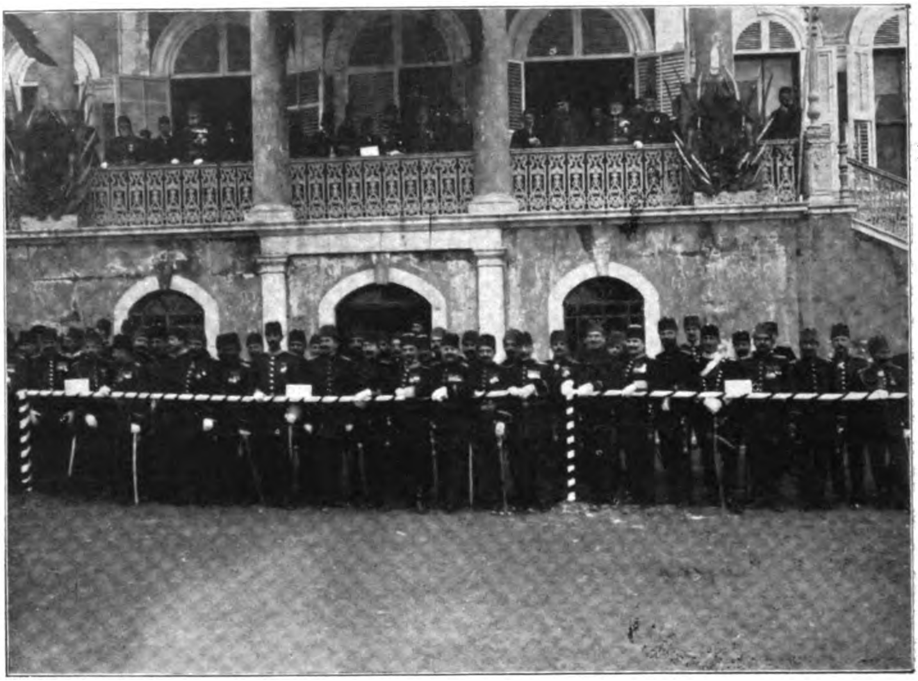

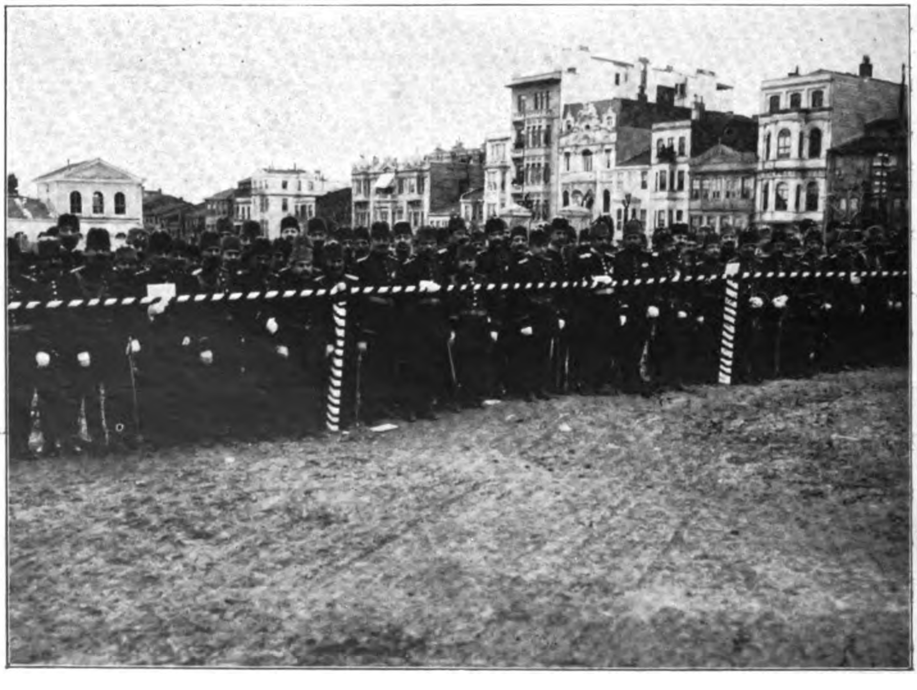

مراسم مذکوره‌ده اثبات وجود ایدن امرای عسکریه‌یه مخصوص محللردن ایکی منظره

(فوطو: قبوس) Les Généraux et les Officiés qui ont assisté à la cérémonie.

Digitized by Google

برجواب [١]

نظیما افندیدن نعیما بکه

«روحم نعیما»

مکتوبك تماميله برحکیم کبی تورك وجود اجتماعیسنك پارەلرینی آیری آیری تشریح ایدییور . بنم برایتالیان قادینیله اولەنمەمدن حاصل اولان فلاکتمی تحلیل ایدرکن: «وقتاکه ظاهری کوستریشلردن ، باطنی ایشلره کچدیکز؛ قاری قوجه روحکزی برلشدیرەرك مشترك بر اثر وجوده کتیردیکز : چوجوغکز اولدی ، کیزلیلکلرکز ، بنلکلرکز ، اولادشکلنده میدانه چیقدی . روحکزك آیریلیغی ظاهر اولدی ... سن دیەدك چوجوغکه برتورك حسی ویرمك؛ قاریك ایستەدی برایتالیان تربیەسی کوسترمك» دییور وصوکرا تورك خانملریله اولەننلرك سرکذشتلرندن بحث ایدرکن اولا کندیکك ، امراض نسائیه طبابتنی ، قاریکك قیصقانجلغندن ناصل ترك ایتدیککی . رفقاکدن برینك ینه بویوزدن رساملغی ، دیکرینك شاعرلکی ناصل سکتەیه اوغرادیغنی اکلاتیور واك نهایت «البته فکرمزه کوره وطنمزده قادین یوق دکلدر . لکن ارایەمازسین؛ کورەمزسین ، بولامازسین ، دەنەیەمزسین . کندیك انتخاب ایدەمزسین که .. اننه قاووشەسین» شکایتنی قوپارییورسین .

ایشته بوشکایتك درکه بنم کوکلمی دەشدی . کونلر کچدیکجه روحمك قارانلقلرینه بوروننن اسرار حیاتمی آیدینلاتدی . اونلر بوروشوق ، صارارمش ، ییپرامش بررر اولیات کبی کوزملك اوکنه ییغیلدی . بن سکا شیمدی نیچون وناصل لیبوندە برایتالیان ایله اولەندیکمی حکایه ایدەجکم؛ تاکه ، برکون بلکه بو مکتوبلرمزی اوقویان چوجوقلرمز بزدن عبرت آلسینلر ؛ تاکه بو

[١] رسملی کتابك اون بش نومرولو نسخەسندەکی «برمکتوب» ه جوابدر .

Digitized by Google

صحیفه‌لر وطنی سوه‌ن بر محررك أله كچدیكنده اوندن بزم محیطمزك ، بزم بطنمزك چكدیكی سفالتلرك درجه‌سنی اكلاسین و بزدن صوكرا كله‌جك نسللر ایچون بر ساحهٔ عبرت حاضرلاسین. بو سایه‌ده چوجوقلرمز دها كولر یوزلو ، دها طوغرو اوزلو ، دها آچیق قلبلی ، دها اینجه حسلی ، دها آز ریاكار ، دها چوق وجدانلی ، دها ثبات صاحبی دها وطن پرور خلاصه دها قاینار قانلی اولسونلر .

شیمدی حكایه‌می دیكله :

بر همشیره‌مدن باشقه كیمسه‌م اولمادیغنی بیلیرسین ، اونكده أوینك ایشلریله اوغراشمه‌دن ، چوجوقلریله دیدینمه‌دن بكا باقمغه دكل ، اطرافنی كورمكه وقتی یوقدر . نه عائله‌مزك ثروتی ، نه دفتر خاقانی‌ده كوچوك بر مأمور اولان انشته‌مك موقعی ، نه أوینك نملی كولكه‌سنده عمرینی كچیرمكه آلیشمش ابلامك منزویلكی بزم محیطه انسیتمزی كنیشلتمكه سبب اوله‌مامشدی . كیمسه‌یی بیلمزدیك ، قاپومزی چالان اولمازدی .

بن بو طورغون حیاتدن بیقمشدم . أوله‌نمك ایسته‌یوردم . ابلامده فكرمی تصویب ایتدی . صوریشدیرمغه باشلادی . آیلر كچدی . بنم دكل ، حتی ابلامك تقدیر ایلدیكی بر قیزه تصادف ایده‌مه‌دیك . باقدم كه همشیره‌مدن معاونت یوق ، كندیم آراشدیرمغه مجبور اولدیم .

بر بهار ایدی . هیچ اولمازایسه بر رومان صحیفه‌سی یاشامش اولورم دیدیم ، جمعه كونلری كاغدخانه‌یه دوامه باشلادیم . اوراده باشقا باشقا اوچ محیط كشف ایتدم : یا ، قوناق عربه‌لری ایچنده طویغوسز ، روحسز كبی طوران سوس بیبغیلری ایچنده ، مبهمیت بولوطلری ارقه‌سنده سونوك طونوق ایشیلدایان راكد كوزلر ... ویا ، بویوك ننه ، قیز ، طورون ، قوجاقده چوجوق ، خدمتجی بش التی كیشی بر عربه‌ده خنجا خنج طولمش ، قارمه قاریشیق ، هر رنكدن چارلری ، اوچارلرك آلتندن قوللری كوزوكن پنبه‌لی ، قیرمزیلی لباسلریله بر ایكی دمت فیلیاقاورایان اورسه‌له‌نمش اللریله رخاوتكار وجودلر ؛ راستیقلی قاشلریله ، هیچ بر شی كورمه‌مش كوزلر ؛ فلمنك كوپه‌لریله هیچ بر نغمهٔ سودا طویمامش قولاقلر ؛ بوروشوق دانتله‌لریله ، هیچ بر طاتلی چارپنتی چكمه‌مش سینه‌لر ... یا ، پنبه دوداقلری ، آللقلی یاناقلری ، بویالی صاچلریله ، توزلانمش سورمه‌لی كوزلریله بر شهزاده‌نك آلتون كوزلكی مقابلنده دوداقلرنده بلیرن بر تبسم ، عارسز عارسز یالواران بر دیلنجینك قارشیسنده ویا بر صوجینك بارداق شاقیردالری اراسنده بر كیهكیهی‌یه ، بر قهقهه‌یه منقلب اولوویرن سببسز نشئه‌لرله ، لزومسز قیریتمه‌لر اراسنده همان ، اوفاق بر بهانه ، یاریم بر تشویق ایله بوتون انسانلق حیثیتنی ، قادینلق وقارینی ، عمومی محللرده دنیانك هر طرفنده مرعی اولان تربیه و تمكین مدنی‌یی اونوته‌رق یوواسنده اوركوبده اوچان بر قوش خفیفلكیله ، لباسندن چارندن چیقه‌رق ، ناموسندن ، عارندن صیریله‌رق چاییرك اوستنه فیرلایه‌جق ، بر دالك اوستنه قونه‌جق كبی چیرپینان ، قیریشان ، چوجوق روحلی ، الچاق كوكللو تازه‌جكلر .

ایشته بر پای تختك بك نادر تنزهه‌ چیقان اینجه

Digitized by Google

نازك اولماسی ایجاب ایدن قادینلرینك احوال ظاهره‌سی !

بو احوال ظاهره بنی مفتون دکل مفتور ایله‌مشدی . هیچ اونوتامام ، بر قاچ کون متمادیاً یاغان یاغموری متعاقب بر کونش آچیلدی. اوکله‌دن صوکرا بك اوغانه طوغرولدیم . یولده ایکیشر ، اوچر ، بشر کیدن براورنك قاراجارلی خانملری درین درین مطالعه‌یه قویولدیم . او هم رنك وهم آهنك اورتولریله ، اوبری بریله پك بکنزه‌یشلریله ، ودائما صوکره کلیشلریله اونلری اسلامیت شعرینك مقید قافیه‌لرینه بکنزه‌تدیم .

زقاق پك قالاباليق ایدی . بو نمارشه‌یه کیرنلر ، چیقانلر اراسنده بزم خانملرده واردی . آه اونلرك عادتا برر اورکك اوردك یایطاقلغیله ، چکینکن اکیله خلقك ایچنده بر یورویشلری ، بر صاقینیشلری وار ایدی که بنی بیتیریوردی . کویا ، بو زواللیلری هرکس تارتاقلایه‌جق هرکس آزه‌جك هرکس پارچالایه‌جق ایدی . کاه یان یان سوزولورلر ، کاه دیم دیك طوروب شاشیریرلر . کاه بری برینی اراشدیروب صوروشدیررلر ، کاه ناچار بر خیزله قالاباغی ییرتمق ایسترلردی . بو تلاشلری ، بو یورومك بیلمه‌مزلکلریله‌ده کلن کچنك نظر دقتنی حتی استهزاسنی جلب ایدرلردی . بو هنکامه‌دن صییریلدیلرمی ، اونلر بر تهلکه‌دن قورتولمش کبی بری برلرینك یوزلرینه باقارلر ، بری برلرینك قولاقلرینه فیصیلدارلر ، بری برلرینه کیریشیرلر صوکرا اکلاشلماز بر بیدن طولایی بر قهقهه‌در قویوویررلر .

اوچیوز اللی میلیون اسلامك اك منتخب قادینلری اولان بو تورك قادینلری ناصل بویله خلق ایچنده یورومه‌لرینی شاشیره‌جق قدر بجریکسز ، کورکوسز اولویورلردی ... یکیچری زوربالرینك طورونلری بو اورکك بی‌چاره‌لرمی اوله‌جقدی ؟ ! !

نه‌ایچون بر بیوك ملتك ، بر شرفلی ملیتك کوزل ومحترم نصفی ، سوکیلی ومهم قسمی اولدیقلرینی خاطره‌لرینه کتیروب کوکسلرینی کره‌رك ، آلنلرینی یوقاری قالدیره‌رق ، اللرینی محتشم بر وقار ایله صاللایه‌رق ، اطرافه بر مجبوریت احترام القا ایده‌رك : « بو کوزل مملکتك روحی بن ایم !... نغمه‌لرك یانیق صداسی ، شعرلرك درین معناسی بنم ایچوندر !... ناموس ملیتك مالکه‌سی بن ایم !... حدودده دوکولن قانلر بنم ایچوندر !... بو مملکتك فاضللرینی ، قهرمانلرینی ، سینهٔ شفقتمده بن یتشدیردیم ، بن بویوتدیم !.. بویوکلکی ، یوکسکلکی ، یوموشاقللرمله ، بن طاتدیردیم ، بن اوکرتدیم . » دییه‌رك متین بر عزت نفس ایله نیچون ، نیچون یورومکه چالیشمیورلر ؟ یورومیورلر ؟ کیمدن چکینیورلرده ، نه‌دن اورکویورلرده بر پارچه خیز ایله یورویه‌میورلر ؟...

نیچون بو مهیب شعری احساس ایده‌میورلر .

بزم خانملرك بر پارچه اثر حیات کوسترمه‌لری المزدن معناً قاچیرمقده اولدیغمز وطنمزك تکرار ضبط واستیلاسی دیمك دکلیدر ؟

Digitized by Google

ایشته عزیزم؛ بنی قهر ایدن منظره‌لر قارشیسنده قالماق ایچون بوندن بویله بك اوغلنه قالابالق کونلر چیقمامغه قرار ویردیم..

هر حالده اوله‌مییوردیم؛ بویله دوشونن بنم کبی بر حریف ناصل اوله‌بیلیر؟ دکلمی؟

بر آقشام اوه کلدیکم صیراده نینه‌مك اوزاق اقرباسندن ازمیرده مقیم بر عائله‌نك بزی زیارته کلدکلرینی و بزه یاقین بر او کرالادیقلرندن آرتیق استانبولده قاله‌جقلرینی و بوندن متولد ممنونیتی آبلام اکلاتدیغی زمان «لطیفه‌ده بویومش، یکیرمی یاشنده صاریشین، سویملی بر قیز اولمش» حوادثی معنیدار بر تبسمله بکا ویردی... بر آی صوکرا لطیفه ایله نشانلانمشدیق. و آرتیق بندن زیاده و لطیفه‌دن بکا حوادثلر، معلوماتلر، کاوب کیدییوردی. بن ده کندیمی سودیرمك ایچون نه یاپمامق لازم ایسه اجرادن چکینمیور؛ بر قیز جغزك یورکنده طبیعی و زورا کی برتسلیمیتدن زیاده، بنم ایچون صمیمی و حسی بر میل، بر سودا مقدمه‌سی حاصل اولماسنی ایسته‌یوردیم. بوکا موفق اولدیغمی ظن ایتدیکم اثناده نافعه نظارتنده آوروپایه اکمال تحصیله کوندریله‌جك طلبه ایچون بر مسابقه آچیلدی. تأمین آتی ارزوسیله بن ده داخل اولدیم. موفقیتم اوزرینه کندیلرینه نکاح تکلیفنی ایتدیکم زمان ایلك حمله‌ده بر سرزنش جوابی کلمزمی؟ «ایکی سنه بکله‌نه‌مزمش؛ بو مدت ظرفنده قیزه بر خیرلی قسمت چیقمق احتمالی وارمش. اساساً تحصیله فرانسه‌یه کیتمکه نه‌دن لزوم کورولمش؟»

— بونلرك اهمیتی یوق؛ لطیفه البته افتراقه راضی دکلدر. او، شبهه‌سز باباسی، ننه‌سنی قاندیریر.

— ....

— سویله‌سه‌ك آ.

— اولوم دیریم بزم ایچون. بویله تردد ایچنده یاشامق ناصل اولور؟ دییور.

وای! ایشته اوزمان کوك قبه‌سی اوستمه دوشدی و بنی ازدی، دیمك بو قیز بنی هیچ سومه‌مش. بن که، بر قادینه قوجه اولمادن اول بر قیزه معشوق اولمق ایسته‌دیم. بن که، مادیت قاپیلغندن اقدم، معنویتا کسیرینی ایچمك دیله‌دیم. نه آیلق ایشم. مادامکه تازه‌لك خیالاتندن اوکجه قرق یاش دوشونجه‌لری اونك حیاتنه حکمران اولمش، اوحالده، بو بر «اعجوبهٔ خلقتدر» دیدیم.

ابلام کوپوردی:

— آنلامیا سن چیلدیردکمی؟ یکیرمی یاشنده بر قیز سنی ناصل سوه‌ر. اوده سوکی نه اولدیغنی نه بیلیر؟...

آلدیکمی محاکمه‌یی؟

اوت بزم خانملر جسارت نه‌در؟ خیبت [۱] نه‌در؟ غوغای معیشت نه‌در؟ اقتصاد نه‌در؟ پاره قازانمق نه‌دیمکدر؟ چالیشمق نه ایچوندر؟ کفایت نفسیه نه‌یه یارار؟ تأمین استقبال ناصل اولور بیلمزلر؛ سعادت نه‌در اکثریتله اکلامادیقلری کبی سفالتدن‌ده متأذی اولمایه‌ بیلیرلر.. هله سومك... سومك ایچون سومك،

[۱] désillusion مقابلیدر.

Digitized by Google

روحی ، روحانیتی سومك قادینلرمزده پك نادر تصادف اولونور خصلتلردندر. هله‌زنکین عائله‌لر اراسنده بو طویغولر هیچ یوق کیبیدر . بزده یالکز کور کورینه برصبردن‌باشقا ، کور کورینه بر قناعتدن باشقا بر مزیت بولونه‌ماز صانیرم .

لطیفه‌یه ایکی مکتوب یازدیم ؛ یالواردیم ، یالواردیم . دوکونمزك اجراسنی رجا ایتدیم . دادیسی واسطه‌سیله کلن جوابلر هپ لیمونه کیتمکدن وازکچمه‌سی توصیه‌سندن عبارت . بونکله برابر نه بر تهالك ، نه برسرزنش ، نه بر تأسف وار ...

بو هجران ایله ، بیندیکم‌وابورسرای بورنی دولاشیرکن دوشونیوردیم : بو ماوی براق کوکه ؛ بوپارلاق . اوقشایان‌کونشه ؛ بوصاف ، شیرین بوغاز ایچنه ؛ بو ییلدیزلرینك چهره‌لره الماسلر ، کوك یاقوتلر ، اینجیلر سرپن شفاف کیجه‌لره ؛ سومك ، سویلك ایچون بوتون وسائطه مالك اولان بوممکت ، پریلر یوواسی اولمغه لایق بو کوشهٔ جنت ، آه !.. بر عشق دیاری دکلدر .. بر شهوت مملکتیدر .

بو کوزللکلر نه‌یه بویله چیرکینله‌شمش ؟ بو یوکسکلکلر نه‌یه بویله آلچالمش . بو صافیتلر نه‌یه بویله کیرله‌نمش ؟..

بن صانیورم‌که بونلره سبب مستور ، مع مافیه . مرائی وملوث تربیه‌مزدر .

یدی ، سکز یاشنده بر قیز ویا ارکك چوجوغك سویله‌دیکی شرقیلره هیچ دقت ایتدیککز وارمی ؟ اونلرك ایچنده طبیعتك کوزللکنه ، فضیلتك قیمتنه ، پدر ووالده محبتنه ، قوشلره ، چیچکلره . شفقته ، مرحمته ، اللهه ، پیغمبره دائر اخلاقی بر کلمه‌یه تصادف ایتدیکمی ؟ او شرقیلری اویله پاك ، معصوم دوداقلردن دکل ، آلفته‌لر اغزلرندن بیله ایشیتمك پاك بر یوزی قیزارتیر ، تمیز بر حسی اینجیدیر . حتی آبلامك چوجوقلرینك سویله‌دیکلری تورکیلری شورایه قید ایتمکه بیله جسارت‌ایده‌مه‌دیم ... یا بویوکلرك بایلدیقلری شرقیلری تدقیق ایت :

میخانه‌می بو ؟ بزم طربخانهٔ جم‌می ؟
پیمانه‌می بو ؟ افسر دارات خشم‌می ؟

دن

کلیرمی بر دها آغوشه جانان ؟
ایکی عمرك اولورمی احتمالی ؟

نغمه‌سنه قدر آهنك ملیمز یا مستانه ، یا نی ادبانه ویاخود مفتورانه‌در . بوچیلاقلقلر قادینلر مجلسلرنده‌ده چوجوقلر حضورنده‌ده عینی پرواسزلقله اورتایه آتیلیر وبادیٔ حجاب اولماز . بونلر ایچنده علویت روحی ، محبت وطنیه‌یی ، شعریت حیاتی‌اوقشایه‌جق ، ادبیاتمزده قاچ شرقی‌یه تصادف اولونور ؟. فطنت ، زینب کبی شاعره‌لرك نشیده‌لرنده داخل اولدیغی حالده‌ادبیاتمز شهوانی‌در؛ موسیقیمزشهوانی‌در؛ رقصمز شهوانی‌در .

معناسز کبی طوران موسیقیمز برقادینك یا کنده ویا برعشرت مجلسنده پرمعنا ، برخیال بر حاله کیرر .. هله رقصمز ... او کوبك آتمقلر ، اوموزتیتره‌تمکلر ، باجاق صاوورمقلر !.

بوتون بونلرده کالده بر شمهٔ شعر ، بر نفحهٔ علویت ، بر قطرهٔ رقت آرا وبول .

بو شرائط داخلنده بسلهنن دماغلرده سلامت . بو تأثیرات التنده حس ایدن کوکللرده صافیت ناصل حاصل اولور ؟ او حالده هانکی کنج یولده کوردیکی هر قادینی چیمدیکلهمك مجبوریتنی کندیسنده کورمز . اوحالده هانکی قادین یولده کوردیکی هر ارککك کندیسنی چیمدیکلهمك ایستهیهجکندن چکینمز .

بزده سکر حرام اولدیغی ایچون می اك زیاده مسکراته عائد اشعار خرابات دیوانلرمزی طولدورور؟ بزده قادینلر اورتولو بولوندیقلری ایچون می اك زیاده قادینلره عائد شعرلرمز آچیق صاچیق دوشر؟

فرنکلرك « دیداقتیك » دیدکلری تعلیم وتربیهیه دائر ادبیاتمزده « لطیفهٔ وهبی ، خیریهٔ نابی » کبی بر ایکی کتاب کوستریله بیلیر . باقیکز « خیریه » ده نابی تأهل ایچون اوغلنه نصیحت ایدرکن نه دیبور :

ازدواجکده تحرّی ایله .
صاقین اولهنه ! تسرّی ایله !
نه بلا بر زنه محصور اولمق ؛
تازه ذوق آیلهمهدن دور اولمق .
بلکه بد چهره !! جیفه ، یا ، بد خو ،
ذوقه ! دیرسین اوزمان سن یاهو !
هضمی کوچ ، ردّی دخی مشکلتر ،
بر مصیبتدر او کیم عمره سورهر .
اولهماز جاریهده بو محذور ،
تازهدن تازهیه آل آیله حضور ...

کوردیکمی بابا نصیحتنی !.. یا قاریك چیرکین ، بد چهره چیقارسه نه یاپارسین ؟ چونکه کورمهدن آلهجقسین . اونك ایچون اولهنه ؛ اوطهلق ، حتی بر چوق اوطهلقلر آل دیبور . کندی جنسکی براق . قافقاسیه طاغلرندن چالینمش ، اسیرجی اولرنده ، مفترس ، خائن توقانلر آلتنده شفقتسزلکلرله ، کینلر ، نفرتلرله عزت نفسی قالمامش ، کوکلی قیریلمش ، طویغوسی آزالمش ، اوزمانه قدر کیمسه ایچون قلبنده بر سوکی حس ایتمهمش ، بیچاره بر چرکس قیزینی . بر قاچ چرکس قیزینی آل ؛ صوکرا اوندن کندیکه صمیمی محبت ، اولادلرکه مشفق بر تربیه ایسته !..

بو قابالی حیاتده سفیه ، بی ادب معیشته انضمام ایدن بو کور کورینه ازدواج ، حیات عائلهیه ، اشتراك حسیانه ، مبادلهٔ صمیمیاته امکان براقیور . ایشته بر عنعنهٔ تاریخیهکه ضعفمزك بلکه انقراضمزك اك مهم اسبابندن بری ...

بو تفکرات ، ایوانده درسلرمدن فرصت بولدیقجه ارقاداشلرمله یا بر قیرده طولاشیر یا بر قهوهده اوطورورکن خاطرهمه کلیر ساعتلرجه طالار کیدرم . اوصیراده ایتالیالی اولوب بوراده اقامت ایدن ومهندس مکتبنده صنف آرقاداشم اولان « پیئهری » نك همشیرهسی « جولیا » سبب اندیشهمی صورساردی . بو اجتماعی خستهلقلرمزی اوکا شرح ایتمکدن اوتانیردیم .

— ترکیهده حرم دائرهلرنده اقشام پك چابوق اولور صانیرم . قفسلرك حیلولتی کونشك صوك ایشیقلرینی حذف ایتمککه کافیدر ، دکلی ؟

— اوت ! کونش کورمهمکدن اکثریتله قادینلرمز یامهددن، یا باغیرصاقلردن، یا روما-

Digitized by Google

تیزمادن مضطر بدرلر. عموماً یابك شیشمان، یابك ضعیف اولورلر. آرالرنده آل یاناقلی، کور بوزو جودلره، شن، شاطر چهره‌لره راست کلمك نادردندر.

— او حالده ناصل صاغلام اولاد یتیشدیره بیلیرلر ...

بو مباحثه اوزار اوزار و دائما بر «ایواه» ایله نهایت بولوردی.

جولیانك اوزرمده‌کی تأثیری زیاده‌لشدکجه، استانبولده قالان «لطیفه» نك ایکی کوزینك آلا نوری، تربهٔ خیالاتمده ایکی شمعهٔ محزون کیبی تیتره‌ردی. اوزمان ایچمی چکر؛ «غافل، عشقمك قیمتنی بیلمه‌دیك!» دیردیم.

جولیا بنم هر شیئمه قاریشیر. البسه‌م، صاچم، چالیشمه‌م حقنده‌کی فکرلرینی آچیقجه سویلر؛ آبلامه، انیشته‌مه کوندره‌جکم هدیه‌لری انتخاب ایدر و بنم اکلادیغم اینجه‌لکلری بکا او کوره‌تیردی. بر کون کوله‌رك «ارکك قادینك معلمی، قادین ارککك مربیسیدر» دیمشدی.

خسته ایدیم. همان هر صباح اوطه‌مه خدمتکار بر کوچوك چیچك دمتی کتیریر، چیچکلکه یرلشدیررکن بونی او مادمازل کتیردی دیردی. «او» جولیا ایدی. بو اینجه‌لکه، بو شاعریته کیتدیکجه مفتون اولویوردیم. بر سنه سورن بو دوستلق اثناسنده، اوفاق لطیفه‌لردن ماعدا آرامزده هیچ بر مناسبتسز جمله تعاطی ایدیلمه‌مشدی.

نقاهتم زماننده، بکا قوتمی اعاده ایده‌جك علاجلر ترتیب ایدر و درسلرمدن یتیشدیره‌مدیکم دفترلرمی استنساخ ایله‌ردی. بر کون والده‌سی و جولیا و برادریله اوچ مسلکداش بلدیه باغچه‌سنده کزرکن بنم محجوبیتمدن آچیلان مباحثه کیمسه‌سزلکمه انتقال ایتدی. ناصل اولدی. بیلمه‌ییورم. بو قیزه قارشی طویدیغم تمایلی اعتراف ایدیویرنجه بوکا مقابل والده‌سنك تردد سز مطالعه‌سی نه ایدی بر قید آلتنه صوقمق ایچون کافی کلدی. اوچ آی صوکرا پاریسده نکاح اولدیق.

غریبی شوکه جولیا لطیفه‌دن نه دها کوزل، نه دها عقللی ایدی. یالکز دها «قادین» یعنی دها حساس، دها شیطان ایدی. بنی عادتا هر صباح بر پارچه دها طارالان بر خط محاصره ایله قیصدیردی و نهایت ضبط ایتدی.

بش سنه‌در برابر یاشایورز. لکن برابر حس ایتمیورز. بو تخالف ایکمز آراسنده قالسه ایدی، باس یوق ایدی. لکن اولادیمز «ایلا» ایکی ضد تأثیر التنده قالییور. بن آیریلمغمدن بر پارچه، او غیریلغندن بر پارچه اونك روحنه یاپمایه، یاپمایه زوالی ایلریده بر مفتوره [۱] اولوب قالمایه جقمی؟ زهرلنمه‌یه جکمی؟ سفیل اولمایه جقمی؟ ایدی. بیلمم، نعیما بنم حیاتمده‌کی جنحه‌یی نه کبی سویله‌یلمز. عواملك تأثیرینه اسناد ایده‌جکسین؟ بز بویله پریشان کلوب مضمحل کیده‌جکمی یز؟.

سن مکتوبکی بر حکیم ایرانینك، خیامك بر رباعی مأیوسیله بیتیرییورسین؛ بن ایسه بو سطرلره شوخ بر تورك شاعرینك. ندیمك بر بیت تلمیح کاریله نهایت ویره‌جکم!

نیجه‌دمدر که کلن ایله‌دی بلبلدن دور،
داد الندن بو شکست اوله‌سی کنج قفسك!

باقی شو سطرلری اوقودیقدن صوکرا مأیوس اولان کوزلرکی محزون دوداقلرمله اوپرم.»

۱ نیسان سنه ۳۲۱ «نظیما»

احمد حکمت

---

[۱] désenchantée یرینه قوللانیلمشدر.

Digitized by Google

قادينلريمزك موقع اجتماعيسى

بزده « موقع اجتماعى » سوزى آغزه آلندیغی همان ارککلره متعلق برخصوصدن ؛ مأموريتلر، رتبەلر، نشانلر، امتيازلر وسائرەدن بحث ايديلەجکی خاطره كلير . . بوسوزده قادينلريمزك ؛ والدەلريمزك ، همشيرەلريمزك ، زوجەلريمزك حقوق انسانيەلرينه ، حقوق طبيعيەلرينه تماس ايدەجك برجهت يوقدر . .

آجی اولسەده اعتراف ايتملی يز، قادينلريمز ايچون برموقع اجتماعی تصور ايتمكه بيله تنزل ايدەميورز ؛ بزجه بوتون دنيانك اڭ بويوك شانلری ، اڭ بويوك شرفلری انجق ارککلرهکدر ؛ بونده قادينلريمزه افراز اولنه بيلەجك هيچ برحصه يوقدر ؛ قضارا حقوقمزه براز اشتراك ايدەبيلمش اولانلری وارسه اونلریده تحقير وتذليل ايتمك، او بيچارەلری خاطر وخياله كلمز افترالرله تلويث ايلمك اڭ بسيط وابتدائی برحسمزدر . .

قادينلريمزك، يالکز، اورتەلق سوپورمك، يمك پيشيرمك، چماشير ييقامق ، چوجقلرينه باقمق ، وسائره كبی برارککك يارم ساعت بيله تحمل ايتمك ايستەميەجکی خدمتلر ايچون يارادلمش اولدقلرينه بتون موجوديتمزله قانعز . . بتون بو آغير وخسيس وظائفه مقابل، قادينلره بخش ايتمك لطفنده بولنديغمز برامتياز وارسه، اوده ، اونلری برر « طاتلی أت » اولەرق قبول وتلقی ايتديکمزدر ! بوبويوك امتيازله اكتفا ايدەميەرك ، متسلی اولەميەرق ، حقوق انسانيه وطبيعيەسندن براز مستفيد اولمغه ، اونی براز مدافعەيه يلتەنن زواللیلری ايسه ، حايلاز ، حاشاری، براز دها ايلری كيدیلیرسه، سينيرلی، ادب وتربيەدن محروم برر اخلاق دوشكونی صفتيله تزذيله قالقيشيرز . .

قادين ، يالکز اوندەكی ايشلرله اشتغال ايتملی ؛ اقشاملری سينيرلی ، يورغون آرغين ، بعضاً اسپيرتولی برقفا ايلەعودت ايدن قوجەسنی قارشيلاملی، ايجاب ايدرسه اللی اتکنی اوپملی، اوتەيه برىيه فيرلاتديغی كيرلی البيسەلرينی طوپلايوب تميزلەملی. قارنی طويورملی، قهوەسنی، چاينی ، اسپيرتوسنی حاضرلاملی ، وفقط اصلا شكايت ايتمەملی ، هيچ برشی ايستەمەملی ، اولك ايچنده حسسز طويغوسز، سسسز صداسز، بركولكه كبی يشاملی وبتون بونلردن صوكره، كولر يوزله ، كنيش برسعادتله ، ازلی وابدی برممنونيتله اونك ذوقنی ، اكلنجەسنی تأمين

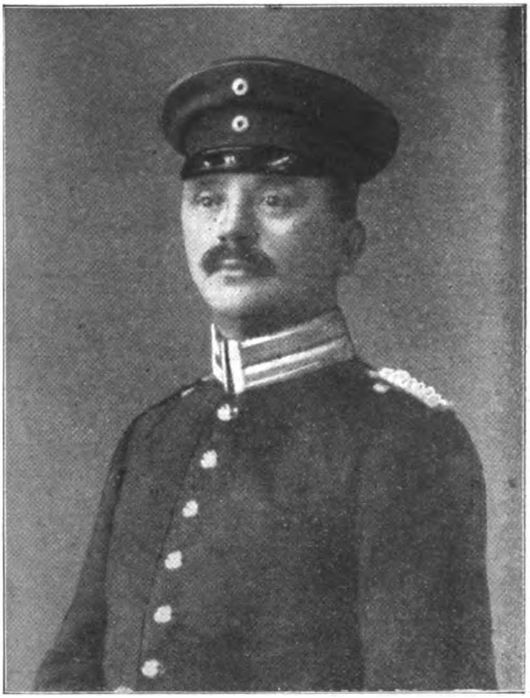

قائمقام متوفی فون شیلیختین بك

Feu Lieutenant-Colonel Von Schlihten.

معلوم اولدیغی وجهله متوفی اخیراً مرتب فرقه افرادندن ایپکلی حاجی بایرام نامنده بر نفر طرفندن ییلدیزده بر صورت فجیعه‌ده جرح ایدلمش وهرنه‌قدر تداویسنه اعتنا اولنمش ایسه‌ده معالتأسف کارکیر تأثیر اوله‌میه‌رق وفات ایتمشدر . کرك مملکتمزی وکرك عالم عسکریمزی بیوك برتأثر وتأسفه غرق ایتمش اولان بوجنایتك فاعل خون خواری عسکری جزا قانونی موجبنجه قورشونه دیزلمك صورتیله جزای سزاسنی بولمشدر .

ایتمیلیدر . . ایشته ، بزم ایچون اك ایی ، اك فضیلتکار ، اك عفیف ونامو سلی قادینلر بو اولدیریجی ، بوغوجی حیات التنده قیورانانلردر ! . .

قادین ، بو محدودیت ایچنده ذلیل وسفیل اولمزده سورونـدکجه ، کوندن کونه حسندن ، بنلکندن ، موجودیتندن اوزاقلاشه‌رق موقع انسانیسندن سقوط ایتدکجه نظرمزده یوکسه‌لیر ، قیمت واهمیت قازانیر وبزده بویله بر قادین قارشوسنده حرمت ومحبته بدل استخفافکار بر مرحمت حس ایتمکله دها چوق ذوق آلیر ، صانکه جنسیتمزك عظمت وغروری بو صورتله اوقشانمش اولورز . .

فقط دوشنمه‌یزکه قادینلرکده بر حسی ، بر روحی ، بر دماغی ، بر موجودیتی ، بر انسانلغی وار ! تقدیر ایتمه‌یزکه قادینلرکده یشامق ایچون حق ، هیئت اجتماعیه‌مزده بر موقعی ، بو دنیا اوزرنده طبقی بزم کبی اونلرکده حقوق طبیعیه وانسانیه‌سی وار . . اوت ، بز بونلری نه‌دوشونور

Digitized by Google

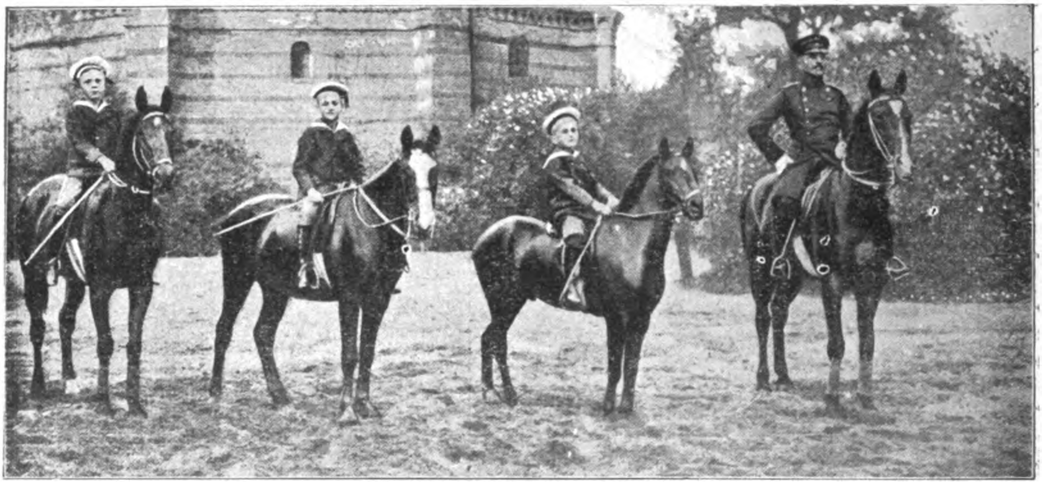

متوفی فون شیلیختین بك ایله یتیم قالان چوجقلرینك برآرده آلنمش رسملری
Feu Von Schlihten Bey et ses enfants.

ونه ده تقدیر ایدرز ؛ دماغمزی ، روحمزی ، وجدانمزی اوقدر بیوك ومدهش برجهل وتعصب قاپلامشدر .

کوزلریمزی بوروین سیاه بربولوط آلتنده حقیقتك فجایعنی بوتون چیپلاقلغیله ، بوتون لوثیله کوره میورز ؛ کورنلریمزده دائم بروضعیت ایچنده سکوت ایتمکه مجبور اولیورلر وبویله جه اوزرنده اوتوردیغمز دالی کندیمز بالطه لیور ، حفرهٔ هلاکه دوغری باش دوندیریجی برسرعتله قوشیورز ... استقبالی قورتاراجق اولان نسل آتیمزك ، بوکون ظلم وحقارت آلتنده اینله ین بوزواللی قادینلریمزك قوجاغنده بویویه جکنی ، تربیه کوره جکنی دوشونورایسه‌ك نه قدر بویوك برفلاکت قارشیسنده بولندیغمزی بلکه اکلایه بیلیرز ؛ بلکه اکلایه بیلیرزده بوبویوك درد اجتماعیمزی تداوی ایده بیلمك ، وطنك سلامت واستقبالیله علاقه دار اولان بوجریحه لرمزی قپاتمق ایچون برآز چالیشیر ، اوغراشیرز..

یقین برماضینك لوث وریا ایله دولو محیط متفسخنده قادینلریمزك هردم معروض قالمش اولدقلری حقارتلر ، ظلملر ، عادیلکلر طبیعیدرکه دها اونودلمامشدر .

مقام جلیل خلافت اسلامیه یی ، بوملت مظلومه نك صفحهٔ مقدراتنی بلامانع قرارته بیلمك ایچون برسپر اتخاذ ایتمش اولان خاقان مخلوعك موفقیات استبدادکارانه سنی الك زیاده تسهیل ایدن برشی واردی که ، اوده ، عوام خلقك دائما جهل وتعصبنی اوقشایوب ، کندینی اونلره غایت دیندار برحکمدار اوله رق طانیتمغه چالیشمش اولمسی ایدی . او ، اوتوز بوقدر سنه لك دور سلطنتی ، عثمانلی ملتنك قانسزلغنه دکل ،

Digitized by Google

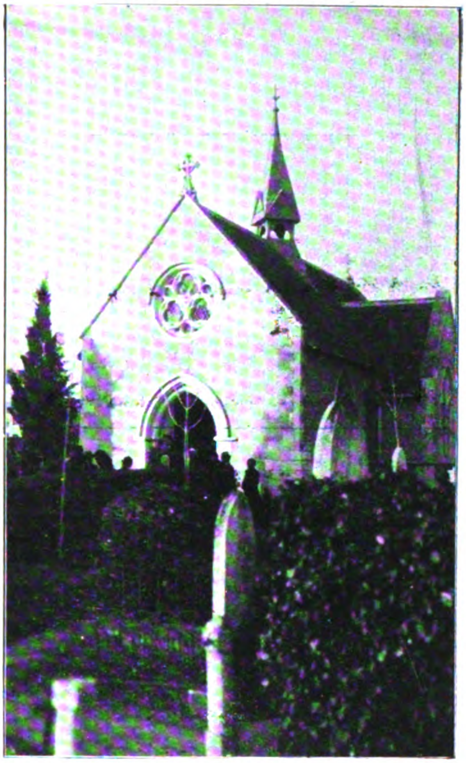

متوفی شیلیختین بکك جسدینك وضع اولندیغی کلیسانك خارجدن منظره‌سی

فوطو : قره‌قاش

L'Eglise, vue du dehors.

اوغرار ، ارادهٔ خلافتپناهی ایله منع ایدیلان چارشافلرك مقاصلرله کسیلمسی کبی دنیانك اك سفیل ، اك برباد رذالتلری علی ملأ الناس اجرا اولنور و بوتون بو ریاکار عادیلکلرله اونك خلافت و سلطنتی صانکه تأیید ایدردی .

بو فاجعه‌لرك معانئ مختلفه‌سی قارشیسنده بری کل ، دیکری جزء ایکی موجودیت بشقه‌بشقه حسلرله متحسس اولور؛ بری جهل وتعصبك تضمین ایدیلمسندن متحصل بر ممنونیتله بشوش ، دیکری ، انسانلغك پامال ایدیلان علویتنه اغلایان بر روحك المللریله مأیوس ، بیلدیکلرینی اوقورلردی . .

بو فاجعه‌لر برطرفده دوام ایدرکن بریده سیواسدن ، انقره‌دن ، اسکیشهردن ودها بیلمم نره‌لردن طوپلانان ، انالرینك ، بابالرینك قوجاقلرندن غصب ایدیلان وطن جدا معصوم یاوروجقلری ، اوزواللی چرکس قیزلری طاشیان فقط طرفندن دائما مظهر تأیید اولمش اولان جهله ، حد مشروعیتی فرسخ فرسخ تجاوز ایدن تعصبه مدیوندر .

اوزمانلر ، آره صره کوپری باشلرنده ، چارشولرك مزدحم یرلرنده عفیف ونا-موسکار قادینلریمز . مأمورین ضابطه نك تجاوزات رسمیه سنه

متوفینك نعشنی حاوی تابوتك مذکور کلیساده موضوع بولندیغی محل

فوطو : سباح وژوایه

Le Cercueil du défunt.

ارابه‌لر، دولمق بيلمز برغوره آچيلان يوكسك برقابودن متمادياً كيرر ؛ او بدبختلری يالديزلی قپولرك اوكنه، بياض مرمر مرديونلرك اوزرينه دوكر ، دوكر ، دوكردی !

مملكتك جبهۀ ناموس وفضيلتنه قارشی آچيلان بوصحائف لوث ودنائت متمادياً چوريلير طورور كن اوته‌ده جهل وتعصب عفيف وناموسكار قادينلريمزی تحقير وتذليل ايتمكله تطمين

شو حالده‌دوشونه‌لم؛ قوجه برمملكتك اوزرنده اوتوز بوقدر سنه كريله‌رك ، اونی نوردن ، ضيادن ، هردرلو ترقيات وتعاليادن محروم براقمش اولان ييلديز عاقبت نه‌اولدی ؟..

بوكون لانۀ بوم وغراب برحالده تاريخك سياه صحيفه‌لرنده ابدياً ايكله‌مكه محكوم مضمحل برسرای .. ايشته اوقدر ...

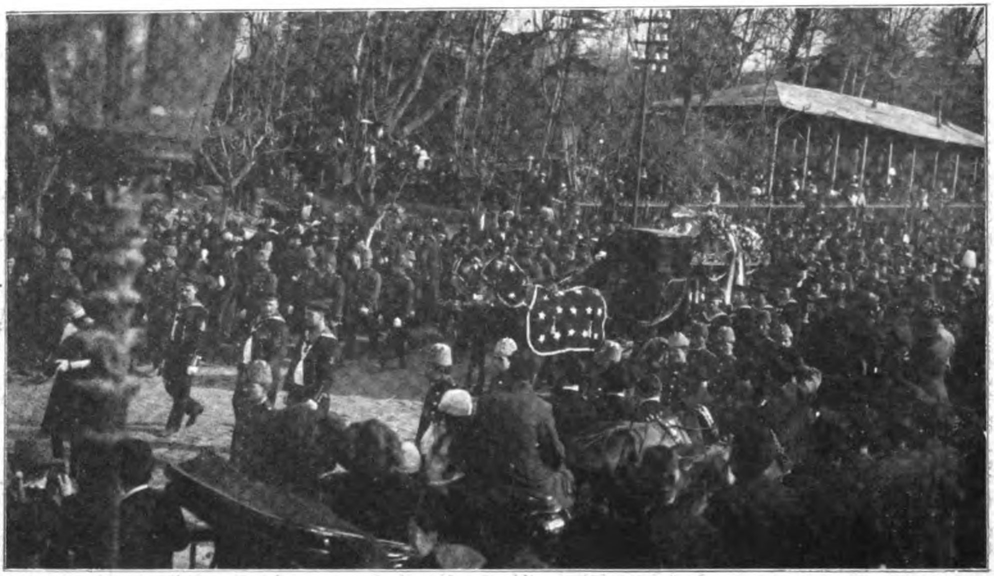

شيليختين بكك جنازه مراسمی — متوفانك جسدينی حامل آرابه

فوطو : قره‌قاش

Les Funérailles de Von Schlihten Bey. — Le Char Funèbre.

اولنور . وبويله‌جه ، بوتون او لوثلر صانكه ستر ايديليردی ..

هپمز بوسياه صحيفه‌لری بيليرز، فقط يالكز بيلمك كافی دكلدر؛ بيلديكمز شيلرك نتيجه‌لرينی ده نظر عبرت ومطالعه‌يه الماز سه‌ق عينی خطالری تكرار ايتمكدن بزی هيچ برقوت منع ايده‌مز.

هواسنك الك كوچك ذراتنده بيله‌ساری بر سعادت و بشاشت اوينايان پارلاق ، مشمس ، صيجاق برياز صباحی ايدی ؛ آلتی يوز سنه‌لك عثمانليلق ماضينك خونين صحائفنه چليك برقلمله خط ابطال چكيور ، استقبالك رفاه وسعادتنه طوغری آچيلان پاك وبياض صحيفه‌لرنده (حريت.

Digitized by Google

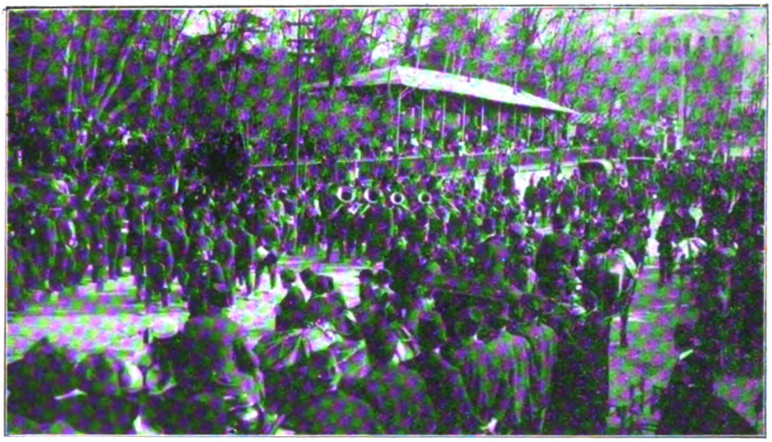

شیلیختین بکك جنازه مراسمی -- مراسمه اشتراك ایدن قطعات عسکریه و موزیقه‌لری
Les bataillons ayant assisté aux Funerailles.
فوطو : قره قاش

عدالت) کلمه‌لرینك ارتق تزهر و انکشاف ایتمکده اولدیغنی کوریور ، « یشـاسین حریت ، قهر اولسون ظلم واستبداد » غلغله‌لری آره‌سـنده یوکسله‌ن القیش طوفانلریله مملکت باشدن باشه ورلیور ، چینلایور ؛ بوتون بر مملکتك محکوم اسارت انسانلری جانلی بر دالغه کبی تموج ایدییور ، بوتون او مؤسـسات استبداد بو ثقلت وقوتك آلتنده ازیلیور ، محو اولیوردی ..

مملکتك اوزرینه چوکن او قویو استبداده ، او بیتمز توکنمز ظلم وعدوانه بدل شیمدی ، ارتق بشریتك حقوق طبیعیه و انسـانیه‌سنك الك عالی و مقدس قسملرینی تشکیل ایدن حق حریت وعدالتك حکمفرما اولمغه باشلایه‌جغنی دوشونورکن قادینلریمزك او طـاقت شکن شرائط اجتماعیه‌ـ سنك ده معقول و مشروع بر سویه‌یه یوکسله بیله‌جکنی امید ایتمکه باشلایوردق.

فقط نه قدر شایان تأسفدر که دها او پارلاق کونلرك حریم نورا- نورنده بیله بو امیدلرك نه قدر بوش ، نه قدر نابجا اولدیغنی کوردك . وطنك ، ملتـك سـعادتیله قادینلریمزك ده مسـعود اوله‌جغنی دوشونه‌میه‌رك او نلرك بو سعادت ملیه‌یه اشتراکلرینی کورمکه بیله جهل و تعصبمز تحمل ایده‌مدی ؛

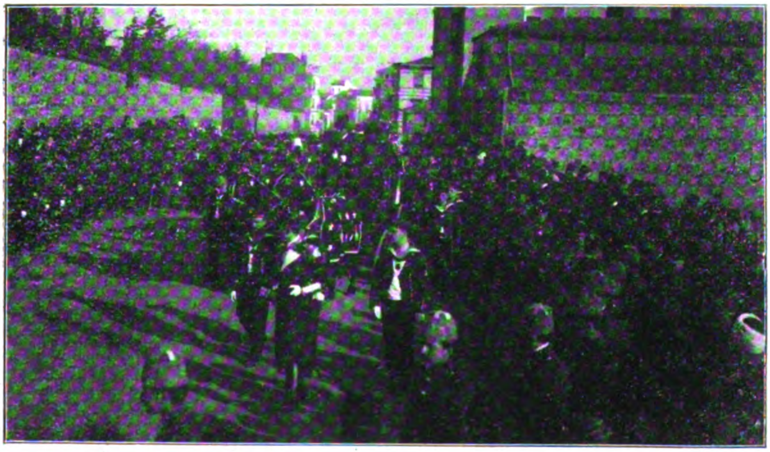

جنازه آرابه‌سنك او کدن کورینیشی
Le Char Funèbre.
فوطو : قره قاش

Digitized by Google

كوبوردك، سویله‌ندك ، دهانه‌لر، نه‌لر یاپمدق ..

معمافیه بوغلیان آره‌سنده اوفق تفك طاشقینلقلرك یاپیله‌بیله‌جكنی ، فقط سكونت استقرار بولنجه ایجابات حق وعدالت حكمنه منقاد اوله‌بیله‌جكمزی دوشنه‌بیلنلر بر آز تسلی بوله‌بیلمشلردی ؛ كونلر ، آیلر كچدی. هرشی حال اصلیسنه عودت ایتدیكی حالده ثابت قالان برشی واردی‌كه اوده قادینلریمزه قارشی حس ایده‌كلدیكمز تهوروكینمز ایدی. چوق كچمه‌دی، حكومت سابقه‌ضابطه‌سنك روا كوردیكی اورسمی حقارتلری، بز، قادینلرمزك سوقاق اورته‌لرنده چارشافلرینی‌ییرتمق، یچه‌لرینی پارچه‌لامق ودها

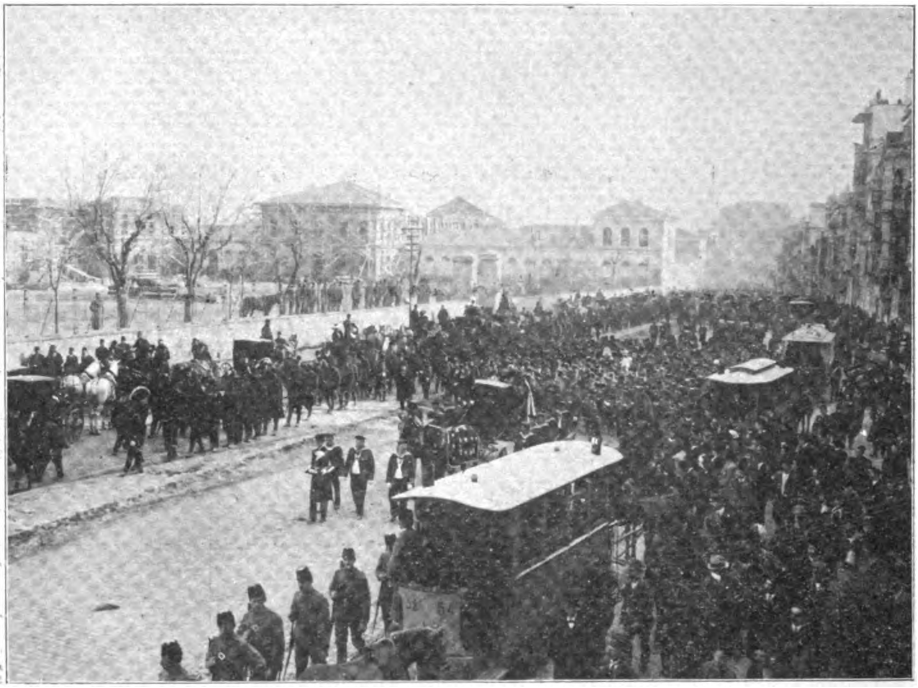

جنازه آلاینك مكتب حربیه جوارندن مروری اثناسنده آلنمش بررسمی

فوطو : سباح وژوایه

Le Convoi funèbre près de l'Ecole Militaire.

بیلمم نه‌لر یاپمقله تكرار ایتمكدن اوتانمدق ، عارلانمدق ..

مملكتك هرطرفنده حكمفرما مدهش بر آنارشی ، برحكومتسزلك بوتجاوزلری براص مباح درك‌سنه دوشوریبور ، كوندن كونه یكی تجاوزلر، یكی تحقیرلر قارشیسنده مأیوس ومتحیر قالان قادینلریمز برطاقم سفیل اراذلك كین وتهورینه معروض قالمامق ایچون، آرتق سوقاغه چیقمغه بیله جسارت ایده‌میورلردی .

بوالیم حال وموقع آزچوق شدتلرله، فاصله‌لرله حركت اوردوسنك استانبوله كیردیكی كونه قدر دوام ایتدی .

Digitized by Google

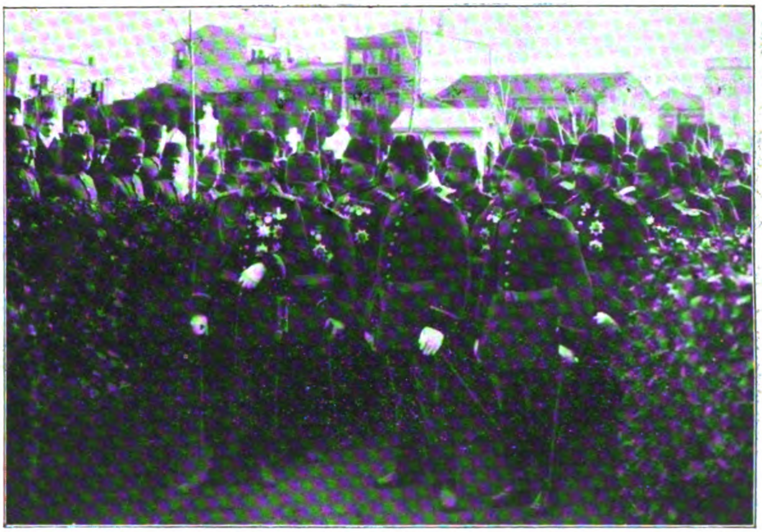

رسم تدفین اثناسنده شهزادکاندن جمال الدین وعبدالرحیم افندیلر حضراتیله
حربیه ناظری محمود شوکت پاشا وسائر امرای عسکریه

فوطو : سباح وژوایه

Enterrement.— Les Princes Djémaleddine et Abdurrahime Effendi,
le ministre de la guere et les antres dignitaires.

قادینلر یمزده ارتق
حقارت کورمك
قورقوسی التنده
اولمیه‌رق سوقاغه
چیقابیلیور، ملبوسات
و سائره‌سنی تدارك
ایده بیلمك ایچون
چارشی‌یه اینه بیلیور؛
بر آز تنزه ایتمك ،
بر آز کزمك کبی
انسانلرك الك صحی بر
احتیاجندن ، الك
طبیعی بر حقندن
اونلرکده استفاده
ایده بیلمسنه بر مانع

جنازه مراسمنه پیاده اوله‌رق اشتراك ایدن سواری نمونه آلایی
ضابطان و افرادی

فوطو : قره‌قاش

Les Officiers et les soldats de la division de Cavalerie
Modèle, suivant le Convoi à pied.

بو خلاصکار اوردو
جهالت، استبدادك مشئوم
چهره‌سنه ایندیردیکی
شمارلرله قانون وعدالتك
حق و غلبه‌سنی تأمین
ایتدی . انارشی‌یه بدل
قانونه اطاعت ایتدیرمه‌یی
بیله‌ن و تطبیق ایدن
قوتلی، شدید بر حکومتك
تأسسیله ارباب ناموس بر
آز نفس آله بیلدی ،
حقنه ، حریتنه صاحب
اولدی . بو میانده بالطبع

Digitized by Google

قالیوردی؛ چونکه غیرك حقنه، حریتنه تعرض ایدن اللر، دیوان حربلرك، محکمه‌لرك او شدید حکم و عدالتی قارشوسنده ارتق قیریلمش، مفتور قالمشدی.

هر انقلابك طبیعی اولان اختلاجلرینی نظر دقت اوکنده بولندیرمقله برابر بو قانونی دورك قادینلرمزك ده حقوق انسانیه و مدنیه‌لرینی تأمین ایتمکه چالیشه‌جغنی قطعیاً امید ایتدك، و بونك بالفعل اجرا ایدیلدیکنی کوره‌رك متسلی اولدق.

ارتق، قادینلرك ده حقوقی بر آز مجرای طبیعیسنه کیرییور، اونلرده انسانلقلرینی، موجودیتلرینی — حرف اندازلق و سائره کبی رذالتلریمزی برطرف ایتمك شرطیله — ادراك ایده‌بیلیورلردی.

فقط، صوك زمانلرده، جهل و تعصب ینه قادین حقنك موجودیته قائل اوله‌میور، آلتدن آلته قادینلرك البسه‌سندن، عدم تسترندن، آشقینلغندن، طاشقینلغندن بحث ایدرك، حقیقت حالده ایسه بزی تاریخك سیاه صحیفه‌لرینه منتهی بر یوله سوق ایده‌بیله‌جك قوتی بو وسیله‌لرله استحصاله چالیشیور، هر کون یکی روایتلر، یکی افترالرله کندینی حس ایتدیرمکه باشلایور!

بو نقطه‌ده حکومتله برابر مطبوعاته، صنوف منوره‌یه مهم بر وظیفه ترتب ایدرکن بونلر اونوتولیور، قوت و متانتله حرکت ایتمه‌یی لازم کلان حکومت کندنده بو جسارتی بولمغه لزوم کورمیور، صنوف منورده وظیفهٔ ارشاده بدل جهلك قارشوسنده بوینی بوکویور؛ کنیش بر ساحه‌ده

رسم تدفینك اجراسنی متعاقب متوفی حقنده بر اثر احترام اولمق اوزره بر مفرزهٔ عسکریه طرفندن هوایه سلاح انداخت ایدیلیرکن

فوطو: قره قاش

Un peloton tire des coups de feu en l'air après la Cérémonie de l'enterrement.

Digitized by Google

ینـه کنیش خطوه‌لرله ایلریله‌دیکنی هرکون ،
اما هرکون کوردیکمز اوازیلـکه ، قیرلمغه‌لایق
جهل وعدوان قوتی سربست سربست ایسته‌دیکی
یره کیروب چیقاراق بویویور ، دائما بویویور!

وبز بوکاما ع اولمق وظیفه‌سیله مکلف ایکن،
وطنمزك خیرونفعی انجق بوقوتك احسن صورتله
اورته‌دن قالدیرلمسنی استلزام ایدرکن حکومت
مشروطه‌نك بر دائرۀ رسـمیه‌سی برتذکره ایله
قادینلرك تستر وسائره‌ده کوریلدیکی سویله‌نن عدم
مبالاتندن،مظنۀ تهمت اوله بیله جك یرلرده کورلد-
یکلرندن بحث ایدرك نظر دقتی جلب ایتمکه‌وبوصورتله
اوتطمین ایدلمکه لزوم کوریلان قوته برجمیـله
عرض ایتمکه چالیشیرکن نه بورجعتك درجۀ
اهمیتنی ونه‌ده بریده‌میلیونلرجه ناموسلی قادینلر-

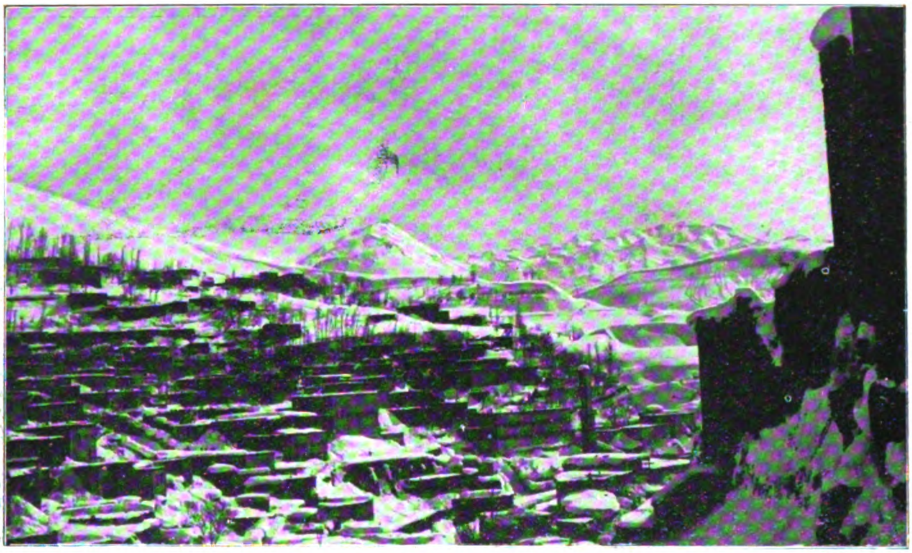

بتلیسك قیش منظره‌لرندن ـ بو قیش ظرفنده بتلیسده یاغان قارلرك اوست اوسته تشکیل ایتدیکی
ارتفاع تام بش متره‌یه بالغ اولمشدر!

Une Vue de Bitlis en hiver.

یمزی یکی برسله تحقیروتذلیل آلتنده‌قیوراندیردیغنی
دوشونمیور . .

هیـچ برزمان ، حدود مشروعیتی تجـاوز
ایده‌جك برمبـالاتسزلغی نه‌قادینلریمزك ونه‌ده
ارککلرمزك شرف وحیثیتنه لایق کورمه‌یز.
مظنۀ تهمت اولان یرلرده یالکز قادینلرك دکل
حتی ارککلرکده بولنمـسنی ، کورلمسنی هیئت
اجتماعیه‌مزك علویت ونجابتیله قابل تألیف عد
ایده‌مه‌یز؛ اك قوی ، اك معظم ملتلرك، مدنیتلرك
بویله بر وسط متفسخده نه‌قدر چابوق چورو-
دیکلرینی ، محو ومنـدرس اولدقلرینی هرکس
کبی بزده بیلیرز . فقط هیـچ برزمان ، برقاچ
رذیله‌نك آچیق، صاچیق اوته‌ده بریده‌دولاشه-
بیلمسنك بتون قادینلریمزی تکرار اغلاتمق ،

صيزلاتمق . مأيوس ايتمك ايچون كافى بر سبب تشكيل ايده‌بيله‌جكنى ده تصديق وقبول ايده‌ميز.

ضابطه، هر كسك رعايت ايتمكه مجبور اولديغى اداب دينيه ومليه‌مزى صيانةً بو كبى فناحاللرى پك كوزل وپك قولاى منع ايده‌بيلير. بو قدر بسيط ومنطقى تدبيرلر الده بولنوركن صرف بر كروه اسافلك حرص وافتراسى يوانده بوتون قادينلريمزى ، والده‌لريمزى، همشيره‌لريمزى، زوجه‌لريمزى نوعما بر سلسلهٔ تحقير اولان بو شبهه وتهمت آلتنده ازمك ،طوغريسى، عقللره حيرت ويره‌جك بر غريبهٔ نصفتدر !..

زواللى قادينلر ...

طوغريى، حقيقتى سويله‌مك لازمكليرسه بلاتردد اعتراف ايتملى يزكه بز ار ككلر قادينلريمزدن پك چوق زياده تربيه امنه محتاج بر سورى دوشكونلرز . بر چوقلريمزك عندنده بو واديده ناموس ، فضيلت ، اخلاق كلمه‌لرى لدى الايجاب سويلنيويره‌جك سوسلى، طنطنه‌لى معناسز قورى لافلردن بشقه بر شى اولمديغى كبى ناموسك،فضيلتك، اخلاقك ايجاباتنه توفيق حركت ايده‌بيلمك دكر قهرمانلريمزدن بر چوقلرينك بيله كارى دكلدر .. عفت

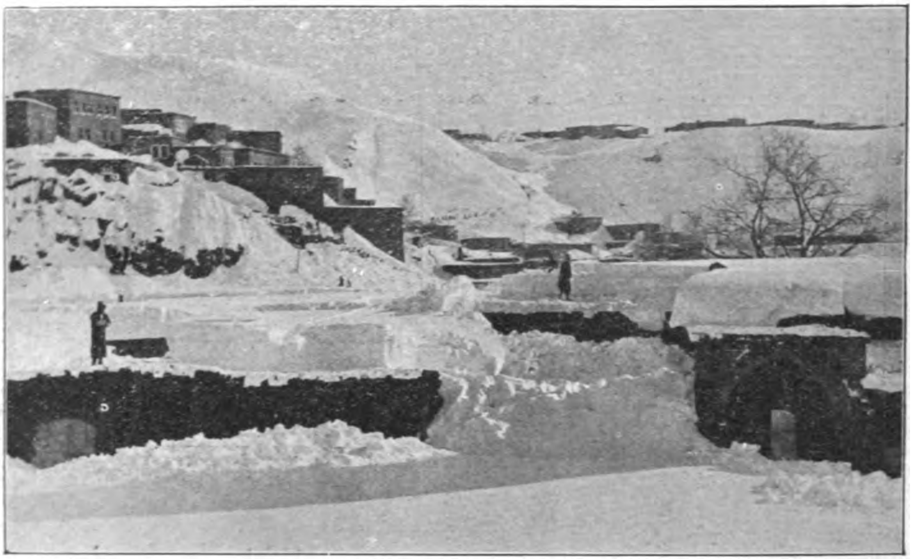

بتليسده قيش - موسم شتاده بتليسك قزل مسجد وقورى بولاق محله‌لرندن بر قسمنك منظره‌سى

Bitlis en hiver.

وناموسك مدافعه ايديلديكى بر مجلسدن چيقار چيقمماز ، اولريمزده ملول ومعصوم بزى بكله‌ين زوجه‌لريمزى، عائله‌لريمزى خاطره بيله كتيرمدن قاراكلق محيطلرده بر قاچ ساعتلك بر ذوق وصفا (!) ياپمه‌نك مدافعه ايتديكمز ناموس وفضيلته مغاير بر حقيقت تشكيل ايده‌ميه‌جكنه بوتون موجوديتمزله امينز ؟..

بر ایکی ساعتلك بر اکلنجه ، نه ناموس وفضیلتمزه ، نه ده شرف وحیثیتمزه بر نقیصه ویره‌مز ؟.. اودرکه‌یه دوشدك که بو بایاغیلقلری حقوق طبیعیه‌مزدن عد ایدییورز .. نه خلقدن نه خالقدن صیقیلیورز ..

بو نقیصهٔ اخلاقیه‌مزی نظر دقت وانصافه او کنده بولندیره‌رق تجاوزاتمزی برحده قدر

استخراج ایتمکدن وبو استخراجاتمزه بنای فکر ومطالعه ایله اونك حوپیه‌لغنه ، عادیلکنه ، مبتذللکنه ، شماریقلغنه حکم ویرمکدن اصلا چکینمه‌یز ...

یکرمنجی عصرده یشادیغنی حس ایدن بر قادینك ذوق سلیمه مطابق برصورتده تلبس ایتدیکنی کورسه‌ك نه‌قدر مستور اولورسه

بتلیسده بو سنه موسم شتاده قارلرك دکان وسائره کبی مبانینك اوزرنده اوچ کون ظرفنده تشکیل ایتدیکی ارتفاع قسماً سوپورلمش اولوق اوزره رسمده کورلدیکی وجهله بربچق متره‌یه بالغ اولمشدر .

Bitlis en hiver.

ایندیرمك لزومنی حس ایتسه‌ك ، مردجه ، ارککجه حرکت ایتسه‌ك هایدی عفو ومسامحه‌یه لایق کوریله‌لم .. فقط ، خیر ! بز بویله معلول یشارکن بریده ، سوقاقده تصادف ایده‌جکمز برقادینك ـ هردرلو تجاوزات لسانیه وفعلیه‌مزدن صرف نظر ـ اتك طوبلایشندن ، شمسیه طوتوشندن ، یوریشندن ، باقیشندن معنالر

اولسون ، نه‌قدر عفیف وناموسکار برحال وطورده بولنورسه بولنسون حقنده درحال برسوء ظن وفکر حاصل ایتمکدن بزی هیچ برشیء منع ایده‌مز ؛ کوره‌نك بلاسنك اوقدر اسیری اولمشز . بر قادینك ناموس وعفتنه شیقلغنك ویا چوبورلغنك هیچ بر تأثیری

Digitized by Google

اوله‌میه‌جغنی تقدیر ایده‌میه‌جك قدر محدود الفکر قالمشز !..

یازیق ....

هیئت اجتماعیه‌مزده قادینلریمزه مخصوص یکنسق خارجی برلباس نمونه‌سنی رسماً قبول ایتمك امکانی — که بالطبع عدیم الاحتمالدر —

تاقی ایده‌جکلر که بونك نصل بر نتیجه‌یه وارەجغنی سویله‌مکه لزوم کورمیورم .

شو حالده حقیقت کندی کندینه تظاهر ایدییور، مدنیت ترقی ایتدیکجه محیطك ایجاباتنه رعایت ایتمکه ارککلر قدر قادینلرده مجبور اولیور. بوجریانه قارشو طورمق جنتدن بشقه برشی دکلدر . یالکز بز بوراده محیطك امکان وتحملنك فوقنده برطرز تلبس اختیار ایدیلمسنده

بتلیسده برمنظرهٔ قطبیه — قار التنده‌کی مبانی اسکندر زماننه عائد آثار عتیقه‌دن بتلیس قلعه‌سیدر

Bitlis en hiver.

تصور ایده‌بیلسه‌ك بیله بوقدر مختلف اقلیملرك مختلف و متنوع طرز تلبسلرینی توحیده ، بوتون او مختلف اقوامی ، او مختلف طرز تفکرلری ممنون ایتمکه امکان یوقدر . استانبول قادینلری ایچون قبول ایدیله‌جك لباس خارجی‌یی بعض منطقه‌لر او قدر آچیق صاچیق ، بعض منطقه‌لرده اوقدر اغیر وغیرقابل تحمل اوله‌رق

— اکر وارسه — برمعنا کوره‌میز؛ علی الخصوص آداب دینیه و عادات ملیه‌مزك دائماً مشروع ومعقول بر طرزده محافظه ایدیلمه‌سنی شدتله التزام ایدنلردنز . فقط هیچ برزمان ، بوعصر مدنیتده، قادینلریمزك چوال ایچنده کزمه‌لرینه ده تحمل ایده‌میز ...

شونی‌ده بیلملی‌یزکه ، بوندن اون سنه

Digitized by Google

اولکی البیسه‌لردخی بوکونکی البیسه‌لرك دوچار
اولدیغی تجاوزلره معروض قالمش اولدیغی حالده ،
اوزمان خوش کوریله‌مین لباسلری بوکون پك
موافق کورمکه آلیشه‌جق و اونی محافظه‌یه
سعی ایده‌جك قدر مجبوری بر دورهٔ تکامل
کچیرمشزدر . دون فنا اوله‌رق تلقی ایتدیکمز

انکلتره‌نك بحرسفید فیلوسی قوماندانی اولوب ذات حضرت پادشاهی‌یه عرض تعظیمات ایلمك اوزره اخیراً
درسعادته کلان آمیرال پوئه جنابلریله معیتی ارکانی ومهماندارلری

فوطو : سباح وژوایه

L' amiral Poë, sa suite et ses mihmandars.

برشیئی بوکون بزده ایی اوله‌رق قبول ایتدیرن
زمانك جریان طبیعیسنه ، حکم وقوتنه فطرةً
وطبعاً منقاد و محکوم اولدیغمزی دوشونور
ایسه‌ك اقنی‌یه کورمك چکمه‌مش ، حیاتمزی
قوری لقلقیات ایله اضاعه ایتمه‌مش اولورز!

همشیره‌لرم ، سزلره خطاب ایدییورم ،
اولر کزده سزلره راحت وحضور یوزی
کوسترمه‌ین ، سوقاقلرده شرف وحیثیت
نسویه‌کزه حرمت ایتمکی هنوز اوکرنمه‌ین ،
عفت وعصمتکزه برلکه سورممه‌مك محرومیت
و آجیسیله کزمه‌کزه ، یورومه‌کزه ، البیسه-
لریکزه ؛ نه‌قدر معصوم اولورسه اولسون
هرحال وطوریکزه قدر قاریشمق ، حیاتکزی ،
حقوقکزی اللرنده بر بازیچه اوله‌رق قوللانمقله
حرص و تهورنی تطمین ایتمك ایسته‌ین ،
خلاصه سزك عفت وناموسکزدن انتقام المق

Digitized by Google

آمیرال جنابلریله کریمهٔ محترمه‌لری ومهماندارلرینك کمیده آلنمش رسملری

L'amiral Poë et sa fille.

ایچون یانان بزلره قارشو بصیرتکار اولیکز..
استقبال ، برلمحهٔ بصردر؛ نه قدر اوزاسه
برکون سزده، بزلرکبی اسارت زنجیرلرینی

قیره جق ، حقکزك ، انسانلغکزك حاکمی
اوله جقسکز..
لایق اولمق ایچون چالیشمق ، متمادیاً

Digitized by Google

چالیشمق لازمدر .. بو نظریه‌یی کوزلریکزله او کنه آلیرسه‌کز کنیش بر ساحهٔ سعی و مجاهده قارشیسنده بولندیغکزی اکلارسیکز .. فقط بو مساعیٔ انسانیه‌کزده سزلره معاونت ایده‌جك پك چوق ارککلر بوله‌میه‌جقسکز ، کندی قوتکزه ، کندی موجودیتکزه ، کندی فضیلتکزه استناد ایتمکه مجبور قاله‌جقسکز .. لکن ضرری یوق ، اره‌کزده فکریله ، عرفانیله تمیز ایتمش ویا ایده‌جك برچوق قیمتدار وجودلر وار ، طوپلانیکز ؛ کوچك ، بویوك هیئتلر ، جمعیتلر تشکیل ایدیکز ؛ عائله‌لریکز آره‌سنده تلقیناتکزله ، خارجده نشریاتکزله حقوقکزی طانیمق ایستمه‌ین دماغلرمزه نفوذ ایدیکز ، حقیقتی یواش یواش آکلاتیکز .. تا که بو ذلت و اسارت دوری قاپانسین ، قاپانسین ده سزلرده بر صباح انقلابك ضیای حق و عدلی ایچنده انسانلغکزی تجلی ایده‌بیله‌سیکز ..

اعتراف ایدرم ، بو موفقیتی قازانه‌بیلمك ایچون طاقتفرسا مجاهدات ایستر ، نهایتسز همتلر ، فداکارلقلر ایستر .. فقط هانکی نعمتدر که کلفتسز استحصال اولونه‌بیلیر ؟

بو بویوك سعادتك ولو بر ذره‌سنی اولسون تأمین ایده‌بیلمك ایچون رسملی کتابك بر خدمت و دلالتی اوله‌بیلیرسه بو صحیفه‌لر سزکدر ؛ یازیکز ، فلاکتلریکزی ، املریکزی محیطك لطف مساعده‌سی درجه‌سنده بو صحیفه‌لرده برر ، برر آکلاتیکز . امینم . رسملی کتابك بوتون قارئلری ، بو بیکلرجه منور و وجدانلی انسانلر سزلری برقارداش قولاغیله دیکلیه‌جکلر ، املریکزه اشتراك ایده‌جکلردر .. صرف حقوق نسویتکزی مدافعه ایتمك ایچون هر دورلو فداکارلقلری کوزه آله‌رق مستقل بر غزته تأسیسی لازمکلیرسه او وظیفه‌یی ده بکا بیراقیکز .. بو صورتله سزلره ، وطنمه ، انسانیته کوچك بر خدمت عرض ایده‌بیلیرسه‌م اك بویوك مکافاتی بکا معنویتم ، اك بویوك ذوقی بکا وجدانم ویره‌جکدر .

همشیره‌لرم ، سزلره خطاب ایدییورم :

لایق اولمق ایچون چالیشمق ، متمادیاً چالیشمق لازمدر !

— ۱ نیسان ۱۳۲۷ —

عبیده اسعد

Digitized by Google

قادینلره حق

اوروپاده قادینلره حق

— ٧ —

حقوق سیاسیه و آمریقا قادینلری

حزیران ١٩٠٤ برلین

لوتورنو ، مورغانلر آمریقاده چیقمشلر ، لوقره‌سیا موتت ، هور بوتت آمریقاده پیدا اولمشلردر. قاره‌لرك اسیرلیکلرینی قالدیرمق حسی نهایت آمریقاده طوغمشدر. قادینلره حق ویرمك. اونلری جمعیته اعضا صایمق ینه بو مملکتده برنجی دفعه اوله‌رق میدانه آتیلمش . برنجی دفعه تطبیق اید یلمشدر.

آمریقا ایکی دنیا اولدیغی کبی یکیلك دنیاسیدر. صنعتده، تجارتده، زراعتده، انسانیتده، حقوقده ارککلك ، قادینلقده ، هرشیده یکیلك کوسترمشدر . بو مملکتده بیکلرجه سنه‌دنبری قالمش آمریقالیلری بوغانقنا عادتلر یوقدر؛ اوروپاده و آسیاده ، اسکی دینلردن قالمه دیی زهرلی بر هوا ، سربست صولوق آلمغه مساعده ایتمین کثیف باطل فکر بلوطلری آمریقاده حکم سورمیور . آمریقا تمیز بر هوا ، تازه بر طوپراق ، تازه بر جمعیت ، تازه بر انسانیت . انسانلر بوراده بابالری نه یاپمشلر ایسه اونی یاپمیورلر. دوشونجه‌لری ، عقللری وار، اسکی زمانده نه یاپیلدیغنه بر کره باقیورلر . اوندن صوکرا، لازم اولدیغی کبی ماضییی ، تاریخی دکیشدیریی دکیشدیریبویرییورلر. آمریقا، بونك ایچون دوشونجه ، سربست فکر مملکتی . سربست ترقی یریدر.

بوراده قادین‌ده بر کره کندینه باقییور ، بر کره کندیسنه حاکم اولمق ایستین ارککه باقیور، بر ده ارککلر آراسنده بربرلرینی حر، مساوی طانیمق حقنده‌کی قاعده‌یه دقت ایدییور. بوندن قادینك ارکك کبی حر، مستقل، ایستدیکی کبی چالشیر ، حق صاحبی اولدیغی صورتده،

Digitized by Google

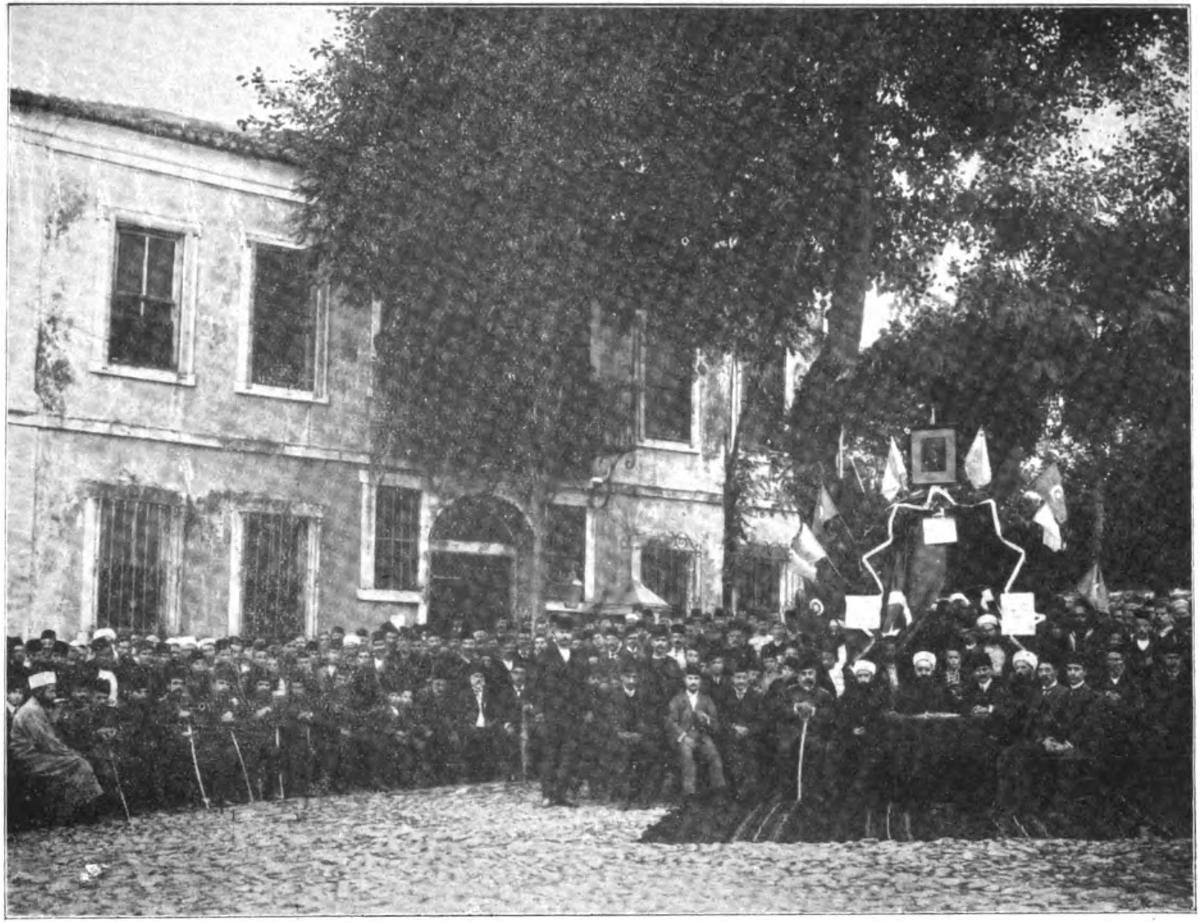

دونغمای عثمانی معاونت ملیه جمعیتی اسکجه شعبه‌سنه اطفائیه عمله‌سی طرفندن اهدا ایدیلوب ٣٤,٢٦٤ غروش ٣٠ پاره‌یه احاله ایدیلان بر قویونك حریت میدانده اثنای مزایده‌سنده حاضر بولنان ذوات

Un mouton donné par les pompiers d'Iskédjé à la section locale du Comité de la Flotte Ottomane est vendu à l'enchère devant le public et a rapporté au comité 34,264, 30 piastres.

Digitized by Google

كوزل اوله‌جغنی اكلیور. اما قادین حر، مستقل، حق صاحبی اوله بیلیرمی؟ قادین دقتی آرتدیرییور؛ اركككلر نه ایچون حر، اركككلر نه ایچون كیمسه‌یه تابع دكل، اركككلر نه ایچون حق صاحبی؟..

اركككلر انسان اولدقلری ایچون حر. یوقسه اركك اولدقلری ایچون دكل! اركككلر ینه انسان اولدقلری ایچون حق صاحبی. اركك اولدقلری ایچون دكل! قادینده‌ده حر اولمق، حق صاحبی بولونمق ایچون اركككده اولان هرشی وار. اوحالده قادین نه ایچون حر دكل، نه ایچون حق صاحبی دكل؟ اركككلرك عدالتسزلكلرندن.. عدالتسزلك اسكی دنیایه لازمدر. تازه آمریقا طوپراغنه لویرمز. قادینلر دوشونجه‌لرینی آچیق سویلیورلر، اركككلره آچیقجه دییورلر:

«جمعیتمزك ایچنده بللی بر عدالتسزلك حكم سوریور. قادینك جمعیت اعضاسی كبی صاییلمامسی بر عدالتسزلكدر. قادین‌ده حردر، مستقلدر، حق صاحبیدر. اركك ایله هرشیده مساویدر. اركككه نصل حریت شخصیه ویریلیور ایسه قادینه‌ده ویریلملیدر؛ اركك نصل جمعیت ایشلرینه قاریشه بیلیور ایسه، قادین‌ده قاریشه‌بیلملیدر. یعنی اركككك حقوق سیاسیه‌سی قادینه‌ده لازمدر. قادینه لازم اولان بو حقی ویرمامك، اونی جمعیت ایشلری ایچون چالیشمه‌دن محروم ایتمك قادینلر ایله برابر جمعیتك كندیسنه‌ده ضرردر.

هم صوكرا، حكومت دیدیكمز اداره، كندی اداره‌سی آلتنده اولان كیمسه‌لرك هپسندن آیری آیری مساعده آلمدقجه، مشروع دكلدر. حالبوكه، بو كونه قدر حكومت قادینلرك یعنی یاری جمعیت اعضاسنك مساعده‌سنی آلمامشدر. بو كونكی حكومتلر هپ مشروع اولمیان حكومتلردندر. دیمك انسانیت حالا دور استبدادنده‌در.

قادینك، حكومته كندیسنی اداره‌یه مساعده‌سی، رأی ویره‌سی ایله‌در. قادینلر نه‌وقت اركككلر كبی عینی صورتده هیئت قانونیه‌لری انتخاب ایده بیله‌جكلردر، ایشته اوزمان، كندیلرینی اداره‌یه حكومتی وكیل ایتمش، صاییله بیله‌جكلردر. اوزمان حكومتلر مشروع اوله‌جقدر. جمعیت استبداد دورندن قورتیله‌جقدر. حقیقةً قادینلرك مساعده‌سی اولمیه‌رق جمعیتلرك نصل اداره ایدیلدكلرینه شاشیلماق ممكن دكلدر!»

آمریقا اركككلری هپسی اوروپا سناتورلرندن، مبعوثلرندن دها عقللی، دها سربست دوشونجه‌لی. حق اولان شیئه حق دیین كیمسه‌لر؛ بو سبب ایله آمریقاده ایكی یوز سنه‌دن بری قادینلر طوغری اوله‌رق نه ایستدی ایسه‌لر، اركككلر عناداً ایتمیه‌رك ویرمشلردر. اوایچی حیاتی آمریقاده تماماً دكیشمشدر؛ قادین اونده سربست اولمش، ارككی كندیسنه رعایتی آرتدیرمش؛ صوكرا قادین طیشاریده اركككه یاقین شرطلر ایچنده چالیشمغه باشلامشدر. نهایت قادین ایچون جمعیتك كوچوك بویوك ایشلرینه كیرمك، مأمور اولمق، معلم اولمق، كلیسالرده پاپاس كبی خدمت ایتمك، اووقات اولمق، هكیملك ایتمك قبول ایدیلمشدر. قادینك اركككه قارشو موقعی

Digitized by Google

برکت تناسل ...

فرانسه‌ده (سن ئه اوواز) ده بر بطنده درت چوجق تولید ایدن مادام پهرره - زوجی وچوجقلریله برابر

Mme. Perré, originaire de Seine-et-Oise, qui a accouchés quatre enfants en même temps. Elle est accompagnée de son époux et de ses enfantes.

دکیشدیکی کبی، اوروپا حقوق مدنیه قانونلرنده کوریلن اسارت دوری قالمه‌سی ماده‌لر، مساوات‌سزلقلرده قالمامشدر. عائله ایچنده، طیشاریده، جمعیتك بر قسم ایشلرنده قادین ارکك درجه‌سنی وحقنی مساوی اوله‌رق اله آلمشدر .

اوروپالیلر ایچون آمریقا قادینلرینک قازاندیغی حقلری آکلامق براز کوچدر . ذاتاً اوروپالیلر ایچون آمریقا قادینی‌ده آکلامق قولای دکلدر . آمریقا قادینی اوروپا قادینی دکلدر. بوراده قادین طبیعتك و دیکی براسمدر. بو عارضی بر فرقدر . ایشده آمریقا قادینی ایسه ارککدن آشاغی دکلدر. اوده چالیشیر، ارکك قدر ایش چیقاریر . وجودی بیله نشو ونما بولمشدر ، دنیله بیلور . هله قدرت ومزیت اخلاقیه‌سی پك زیاده آرتمشدر. آمریقا قادینی منطقی ، ساده‌لکی ، آمالی ، حرکاتی ایله ارککدن ، هله اوروپا ارککلرندن هیچ فنا صاییله‌ماز . ایی دوشونور ، آچیق سویلر ، ایی ایشلر . قوت ایله هر شیئی یاپار . آمریقه قادینی طیش قیافتی ایله‌ده ارککه یاقلاشمشدر. بوراده اوروپا قادینلرینک اسیر اولدقلری تلون یوقدر . یعنی اوروپاده ارککلر ایله قادینلر آراسنده . قادینلره حق علیهنده‌کی کیمسه‌لر طرفندن کوستریلن ، طبیعی ویاغیر طبیعی تاملی

نه قدر فرقلر وار ایسه، بونلر قالمامشدر. عینی
شرطلر آلتنده عینی حقده لازمدر. آمریقاده
ارککلر حق سودر، قادینلر حق ایستراولدیغی
ایچون، عینی شرطلرك ایستدیکی عینی حقده
ویرلمشدر وویرلمکده‌در.

آمریقاده قاره‌لرك اسیرلکلری قالدیرلدقدن
صوکرا، قادینلرك تام حقوق سیاسیه‌لرینی الده
ایتمك بایراغی‌ده قالدیرلمش و نهایت ۱۸۶۹

«ایکی سنه‌دن بری قادینه بوتون حریتی
ویرن قانون تطبیق ایدلمکده‌در. شمدی قادینلر
ارککلر کبی ژوری اولمقده و انتخاب حقنی
قوللانمقده‌درلر. قادینلرك، کندیلری ایچون
یکی اولان بو وظیفه‌لرده شاشیره‌جقلری،
قابلیتسزلکلرینی کوستره‌جکلری ظن ایدیلور
ایدی، حقیقت اویله چیقمادی؛ قادینلر ارککلر
قدر مهارت، متانت و فکر سلامت کوستردیلر.

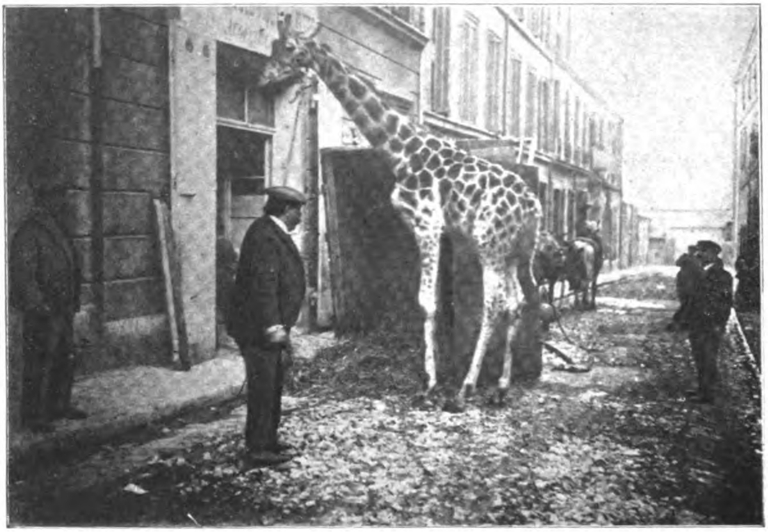

منلك طرفندن فرانسه رئیس حکومتی موسیو فالیره اهدا و ارسال ایدیلان بر زرافه
“ Le girafe „ cadeau, de gouvernement Menelick à Monsieur Falière.

تاریخنده «ویومینغ» حکومتنده برنجی کره
قادینلر ایله ارککلرك هر شیده، حقوق شخصیه‌ده
حقوق مدنیه‌ده، حقوق سیاسیه‌ده، مساواتی
قبول وتطبیق اولونمشدر.

ایکی سنه قادین حقوق سیاسیه‌سی تطبیق
ایدیلدکدن صوکرا «ویومینغ» حاکمی رئیسی
بویله یازییور:

بو تجربه قادینلر حقنده حالا موجود اولان اصلسز
فکرلره کوزل بر جوابدر»

بو عینی آدم ۱۸۷۵ تاریخنده ینه یازییور:

«ویومینغده قادینلره قانون اساسی ایله
مساوی بر حق ویرلمسی تجربه‌سی بویوك بر
موفقیتدر. قادینلر قابلیتلرینی کوندن کونه
کوستریورلر. تدبیرلری، صوغوق قانلیلقلری،

Digitized by Google

مزیت اخلاقیه‌لری ایله جمعیتـه ارككلر قدر خدمت ایدییورلر. باشقه یرلرك ویومینغی تقلیدی انسانیت نامنه ارزو ایدیلور .»

۱۸۸۲ سنه‌سنده دیكر بر ویومینغ والیسی یازییور :

« ویومینغ دنیـاده ارككلره ، قادینلره هرشیده مساوی حق قاعده‌سـنی قبول ایدن برنجی محلدر . هركس اولجه ویومینغك بو جسارتلی حریتپرورلكنه كولوشدی وكوزل نتیجه‌لر چیقوب چیقمـایه‌جغنی بكلمكه قرار ویردی . بوكون بوتون عالمك كوزلری ویومینغده‌در.

ویومینغك هرشیئی،قانونلری،محكمه‌لری، حكومت اداره‌سی ، صنایعی دنیاده الك كوزلدر . بو ، بویكی اصولك نتیجه‌سـیدر . ویومینغك شرائط اجتماعیه‌سی دنیـاده الك ایی حالده‌در . انسـانك سویهٔ ادراكی الك زیاده ویومینغده یوكسلمشدر . نهـایت هرشی قبول ایدلدكدن صوكرا ویومینغه بر قصور بولونیورایدی قادینك قادینلق اینجه‌لكی سوندیریله‌جك صوكرا اوایچنده قاری قوجه‌اراسنده اویغونسزلقلر چیقاجقدر. بوده كوریلمدی . بوكون قادینلر انتخاب حقنی انسـانلغك شرفی وبورجی كبی بیلیور . وبو بورجلرینی وطن سوكیسی دوشونجه‌لری ایله ، غایت كوزل ادا ایدییورلر . »

ویومینغك انتخاب كونلرنده قادین، اركك قاریشیق اولونجه بوكا مقابل اوروپاده یالكز ارككلر بولندیغی حالده بوقدر كورولتیلی اولان انتخابلر كیم بیلیر نصل اوله‌جقدر. خاطره كلور؛ مكر ویومینغده انتخاب كونلری هیچ كورولتی اولمیور ایمش؛ هركس یواش سكونت ایله كندی رأینی ویرییور ایمش. قادینك بولونمسی حتی انتخاب ایدیجیلر آراسنه‌دها زیاده برسكونت ویردیرییور ایمش .

عینی مرتبهٔ شرف وانسـانیت ایله عینی انسـانیت حقنی قوللانان اركك ، قادین ایكی قارداشی،اوغلی آناسی،قاری‌قوجه‌یی حریتلرینك نشانه‌سی اولان انتخاب كاغدلری اللرنده رأی صـندیغی اوكنده كورمك ، آنجق آمریقایه یاقیشیر بختیارلقلردندر . اسكی دنیاده انسانلره حقوق ، حقوق » دیه اعلانجیاق ایده‌جك؛ بر ناپولیون چیقاراق بوتون خلقك قرون وسطادن قالمه‌طامارلرینی حركته كتیره‌رك، برقاچ عصرلق مدنیت محصولنی بر اوروشده ده‌ویره‌جكدر ؛ اسـتبداد عالمی قاپلایه‌جق ، یكی قانونلر ایله انسانك حریتنه یكی زنجیرلر اوریله‌جقدر .

حاصـلی ، ویومینغك اون بش یكرمی سنه‌لك مسـتثنا حالی آمریقایه تأثیر ایتدی . برچوق جمهوریتلر ویومینغی تماماً تقلیده جسارتی كوستره‌مدی ایسه‌لرده، قادینلره بلدیه انتخابلرنده حق ویردیلر: قادینلرك حكومت مأموریتلرینه كیرملری كنیشلدیلدی؛ كلیسا حقلری آرتدیرلدی، نهایت ۱۸۹٤ سنه‌سنده قولورادو حكومتی ده قادینـلك حقوق سـیاسیه‌سنی قبول ایتدی . ویومینغ ایله برابر بو حكومتك قادین اركك مرخصلری نیویورق قونغره‌سـنده ، موقع الدیلر . برسنه صوكرا دها اوچ حكومت جنوبی (داقوتا)، (اوتا)، (ایداهو)، قانون اساسیلرینی

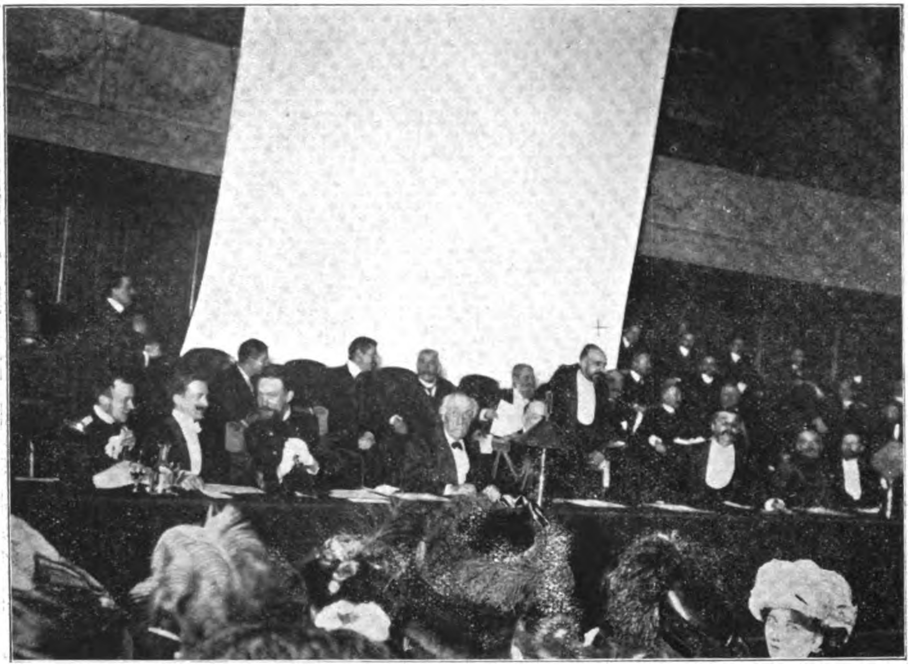

مشاهیر سیاحیندن دوقتور شارقو صوربون دارالفنوننده تدقیقاتنه عائد قونفرانس ویررکن
Le celèbre explorateur Charcot donnant une conférance à la Sorbonne.

قادینلره موافق صورتده دکیشدیردیلر . اوتا حکومتندن أمریقا پارلمنتوسنه ۱۸۹۷ سنه‌سنده بر قادین مبعوث ، بر قادین سناتور کلمش ایدی .

ویوه‌مینغی تقلید ایدن بو اوچ حکومتك اوچی‌ده ویوه‌مینغك اطرافنده‌درلر. بری صاغنده، بری صولنده، بری‌ده اوست جهتنده‌در. دیمك ویوه‌مینغده‌کی حالك کوزللکی، طوغری اولدیغی قادینلر ایله برابر بوتون جمعیته ، ارککلره‌ده فائده‌لی اولدیغی ، ارکك مبعوثلر اراسنده تجربه ایله ، کوز کوروشی ایله اکلاشیلدی که، بو اوچ حکومت دیکر مملکتلردن اول ویوه‌مینغی تقلید ایتدیلر . بوکون آمریقاده اون آلتی حکومت وار درکه، قادینلره پارلمنتو انتخابنه حق ویرمکده‌در. صوکرا بلدیه‌لره انتخاب ایدلمك ذاتاً هر طرفجه قبول ایدلمشدر. قادینلر ژوری اعضالغنه انتخاب اولوندیغی کبی معارف مجلسلرینه‌ده قبول اولونمقده‌درلر .

صوك اوتوز سنه ایچنده دنیانك باشقه بر کوشه‌سنده یکی بر آمریقا دها چیقیور . بو یکی آمریقا اوستralیادر. غالبا اوسترالیا طوپراقلری‌ده امریقا طوپراقلری کبی تمیز ، صاف. اوروپادن بورایه کتیریله‌رك دیکیلن هرشی هیچ بر طرفدن تضییق کورمیه‌رك ، صیقیلمیه‌رق بویویور . آمریقا ایکی عصر اول اسکی دنیایه بر انقلاب چیقاردی ؛ غالبا اوسترالیاده هم اسکی دنیایه

Digitized by Google

مانچوریده وبا ـ فلاکتزده بر عائله

La peste en Mantchourie — Une famille atteinte de l'épidémie.

وهم یکی اسکی دنیایه بر انقلاب اقتصادی، اجتماعی چیقاراجقدر. اون سکزنجی عصرك فیلسوفلری زمانمزك تدقیقات اقتصادیه‌سی ایله فکری قوتلشدیرلدی؛ ده‌موقرات اصول ادارهٔ جمعیتی یکی غدالر آلدی. بوفکرلر تطبیق ایدیله‌جك بررر صانت قازاندیلر. اوسترالیاایشته بوده‌موقرات ایده‌آللرینی تطبیقه چالیشیور.

۱۸۸۷ سنه‌سنده یکی زه‌لانده‌ده، هولاندالك عادی برقولونیسنده محلی پارلمنتویه انتخاب حقی قادینلره‌ده ویریلیور. واوزماندن بری قادین اوراده‌ده سیاسی رول اوینامغه باشلیور. ۱۸۹۳ سنه‌سنده ۱۰۹ بیك کشی انتخاب حقنی حائز ایکن ۹۰ بیك کشی بوحقی قوللانیور ۱۸۹۵ تاریخنده یکی غال حکومتی ده زه‌لاندایی تقلید ایدییور. جنوبی کوچك آمریقا حکومتلری ایچنده‌ده قادینلرك حقوق سیاسیه‌سی کنیشلدیلمك فکرلری بویوك ترقیلر قازانیور.

« یکی زه‌لانده » قادین حقوق سیاسیه‌سی حقنده، بر انکلیز یازییور:

« اوز اون بش سنه‌دنبری قادینلره ویریلن انتخاب حقندن جمعیت ایچون عجبا نه نتیجه‌لر چیقدی؟ بعض آدملر بویکی تبدلدن بویوك شیلر امید ایدییورلرایدی. نهایت نه اوله بیلیردی؟ قادینلر ارکك کبی اللرینه بر انتخاب کاغدی

انتخاب ایتمه‌ده ارککلردن زیاده دقت ایدییورلر صوکرا قادینلر ایچون انتخاب ایتمکه سبب باشقه براساس دها وارکه ، بو اساس جمعیت ایچون‌ده، ارکك ایچون‌ده حد ذاتنده مهم صاییله‌بیلور . قادینلر نامزدلرك یالکز آغیزلرینه ، سیاسی شهرتلرینه، نطقلرینه، روایته باقمیورلر، انتخاب ایتدکلری مبعوثلرك خصوصی حیاتلرینی‌ده اوکرنمکه چالیشییورلر . ایی برقوجه اولمیان . ایی بربابا اولمیان نامزد کوریرلر ایسه ، اوندن چکینیورلر !

نهایت انتخابه کیرن قادینلر ایچون هریرده دینلیور ایدی :

« قادین ایچون انتخاب حقی نامزدلری اورکوده‌جك معناسز ، کچر ، سورمز بر روزکاردر . پارلمنتویه کیرمك ایسه یالکز قادین حرصی کلمه‌سیله اکلادیله‌بیله‌جك بر قادین احتیاجندن ایلری کلمکده‌در . یعنی قادینلر پارلمنتویه کیره‌جکلر ، علی‌الخصوص قادینلرك اك شهرت حرصلیلری، چته‌صاحبلری انسانیت حقوقی محرابنه یاقلاشمق حقنی قازانه‌جق ؛ وپارلمنتویه کیرنجه بیتمز توکنمز قادین احتراصلی نطقلری ایله ارککلره حکم ایتمکه ، ارککلری اللرنده اوینا‌تمه‌یه صاواشه‌جقلردر. الحذر قادین خدعه‌لرندن ...

حالبوکه ، حقیقت عکسنی اثبات ایدییور . قادینلر بو تجمیلکلری ایله هرشیئی ایی تعقیب ایدییورلر . هر مسئله‌ده ، هرشیده وطنك فائده‌سنی دوشونیورلر . قادینلر ؛ اسیرحالنده، هرحقدن محروم طوتیلدیغی زمانده، ارککلره

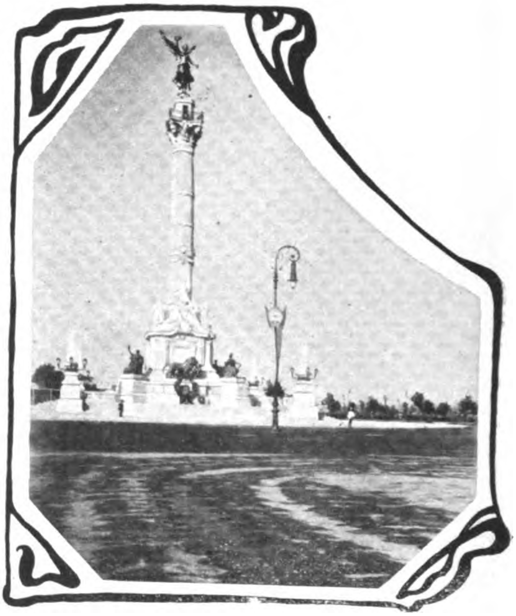

مکسیقاده استقلال خاطره‌سی اولمق اوزره انشا ایدیلوب کچنده رسم کشادی اجرا ایدیلان آبده

Monument commémoratif de l'indépendence mexicaine, récemment inauguré.

آلوب ، اونك اوزرینه ایستدیکی اسمی یازمق ایله دنیایی آلت اوستمی ایده‌بیله‌جکلر ایدی؟ یکی زه‌لانده بر زمان نصل اداره ایدیلیر ایسه بوکون‌ده اویله اداره ایدلمکده‌در. صانکه قادین حقوق سیاسیه‌سنك مملکت اداره‌سنه ، حیاتنه او قدر تأثیری یوقدر.

ایشته هیچ تأثیری اولمدیغی ظن ایدیلن بو قادین حقوق سیاسیه‌سنك اول باول بو تأثیری، بو حالی یته‌بیلیر. چونکه برکره عدالتسز اولان شی، عدالتسزلك قالدیریلدی. صوکرا قادینلرك انتخابلرده تماماً تأثیرلری اولمیور دیمك طوغری دکل. قادینلر، ألقوئولیزم علیهنده اولان قادینلرك حقلرینی کنیشلتمه‌یه میلی بولنان مبعوثلری

Digitized by Google

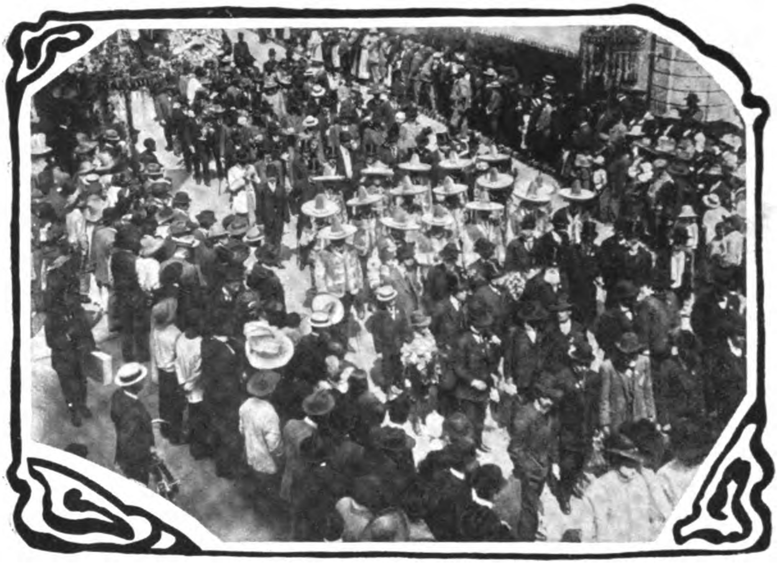

مکسیقاده استقلال شنلکارنده - بر رسم کچید
Un défilé pendant les fêtes de l'indépendance.

قارشو قادین اینجه‌لکلری ، حرصلری ، کوزللکلری .. الخ کیزلی آجیق سلاحلری ایله جواب ویریورلر ایدی . کندیلری حر ، مستقل ، ارکك کبی هردورلو حقوقنه صاحب صایلانجه ایش دکیشیور . قادینك یوزی جدیت آلیور . قادینلغی غائب ایتمیور اما ، بزم اوروپاده اسارت حالنده بیلدیکمز قادین حالندن چیقیور .

هله برکره زمان ایله تجربه‌سنی آرتدیرسون ، ارکك کبی ایستدیکی کبی تحصیل ایله فکر وملاحظه‌سی یوکسلسونده قادینلردن ده ارککلر کبی بر سیاسی عنصر چیقاجغی شبهه‌سزدر . حتی قادینلرك بویوك جمعیت ایشلرینه قاریشه‌سی بـبـل کبی دموقراتلرك امید ایتدیکنه کوره ، انسانیت ایچون بویوك ، صوك درجه‌ده بویوك بر سعادت اوله‌جقدر . »

ارطغرل اوغلی

Digitized by Google

بنم اصولم

« پروفسور مولرك »

کونك برچاريك ساعتنی ادمان بدنه تخصيص ايتمك هيچ شبهه يوق كه پك آز برزماندر . بو مدت قليله معقول ومقصده خادم برصورتده استعمال ايديليرسه برچوق خسته لقلرك ظهورينه ميدان ويريلميه رك ادامهٔ صحت ممكن اولور . وجود ، شيماريق چوجق كبی سوز اكلاماز بر حالده ايكن كورديكی تربيه سايه سنده قوهٔ اراده نك مطاوعتكار برخدمتكاری اولور . بن هر كون اون بش دقيقه يی تربيهٔ بدنيه ايچون كافی كوريورم وبو مدت قليله ظرفنده بوتون نظر دقتی صحته نافع اولان حركاته اماله ايتمك ممكن اولورسه كونی تشكيل ايدن متباقی ١٤٢٥ دقيقه لق بر زمانده آرتق وجودله اشتغاله لزوم قالماز .

« بنم اصولم » دن مقدمكی اصوللرك هيئه سنده جلدك تربيه سی اهمال ايديلمشدر . حالبوكه بنم هر كون ادمانه تخصيص ايلديكم زمانك برقسم مهمی جلد تربيه سنه عائد اولان استحمام ودلك يابس تشكيل ايدر .

بن اصوللی وجوده كتيرمه دن اول هر دورلو اصوللری تجربه ايتدم ونتيجه ده استحمامك - ادمان مدتنك اورته سنده - اجراسنی مناسب كوردم وانجق بو صورتله اوطه نك پنجره لری آچيق اولديغی حالده ياز ، قيش تهلكه سزجه ييقانمق ممكن اولابيليور . بن اولجه اعتياد ايدينمشدم ، ياتاقدن فيرلاينجه صو دوكونيردم . بونك محذورينی كوردم صو دوكوندكدن صوكرا قورولانيركن اوشوديكمی حس ايدييوردم . چونكه ياتاغك حرارتی حركتدن متولد حرارت قدر دواملی اولميور . دوشی متعاقب همان كينوب يورومك ويا براز ادمان ايتمكله قانك جريانی سرعتلنديروب ترله مك يكيدن ييقانمق مجبوريتنی توليد ايدييور . اولجه ادمان ايدوب ده ايجه يورولوب ترله دكدن صوكرا استحمام ايسه حركتله پك زياده يوكسلمش اولان حرارت بدنيه اوزرينه صوئوق صويك وقوعه كتيره جكی شدتلی عكس العمله هر وجود تحمل ايتميور . بن هر كون ييقانمه يی الزم عد ايدييورم . بنم بو فكريمه قارشی آريستوقرات

Digitized by Google

ماضی وحال — مکسیقا شنلکلرنده تاریخی مراسم
Le présent et le passé — Aspect des fêtes de l'indépendance en Mexique.

کچینن کیمسه‌لر میاننده بعضاً غریب اعتراضاتده بولنانلر اولیور مثلا : « فابریقالرده، معدنلرده چالیشان عمله‌لر ایچون هرکون استحمام لازم.. بوطوغرودر ؛ فقط بزم ایچون ؟ باخصوص صیق صیق چماشیر دکیشدیردیکمز حالده نه‌دن هرکون وجودیمزی ییقامغه مجبور اولالم . » دییورلر . بز بوملاحظه‌یه شویله جواب ویریرز. فابریقا ومعدن اوجاقلرندن انتشار ایدوبده جلدك اوزرینه یاپیشان توزلر نه‌قدر سیاه اولورسه اولسون هیچ بروقت افرازات جلدیه قدر زهرلی ، تهلکه‌لی ومضر صحت اولاماز . بو ترسبات تمیزلنمه‌ینجه بشره‌یکیدن اونك برقسمنی مص وبلع ایده‌رك قانه قاریشدیریرکه بوتوقسیقلر قانی زهرلر . جلدك بشره واسطه‌سیله خارجله داخل بدن اراسنده پیدای مناسبات ایتدیکنه دائر بر مثال ذکر ایده‌لم : اکر جلدك سطحی حامض سالیسیلات محلولی ایله طلا ایدیلسه بر ساعت صوکرا ادرارده بو حامضات مشاهده ایدیلیر .

جلدك ترصورتنده افراز ایتدیکی مواد شحمیه تمیزلنمزسه بونلر آغر مستکره بر قوقو پیدا ایدر . برچوق کیمسه‌لر بوکبی ایکرنج شیلردن بحثی موافق تربیه بولمازلر ؛ فقط بن بونلرك سویلنمسی وبیلنمسی طرفداری یم. ییقانمه‌یی اعتیاد ایدنمه‌ین کیمسه‌لرك الك متعفن اعضاسی آیاقلریدر . اونك نه تحملفرسا اولدیغنی اکلامق ایچون جمعیتله بر آراده اقامت ایدن کیمسه‌لرك برصباح ارکندن یاتاقخانه‌لرینی

Digitized by Google

زيارت ايتمك كافيدر . بويله وجودی و آياقلری متعفن كيمسه‌لرك برده آغزلرينك قوقديغنی تصور ايدك ؟

استحمام و دلك يابس جلدك ژيمناستيكيدر. اوعيهٔ شعريه و اعصاب اوزرينه اجرای تأثير ، اونلرك صحت و مقاومت حياتيه‌لرينی تزييد ايدرك بو سايه‌ده بالجمله عضويت حال طبيعيه‌ده ايفای فعل ايدر . جلدك اعتنا ويا اهمالی بدنده درحال تأثيرينی كوسترر . انسانك دريسی صو كچمز بر قاپليف (غلاف) دكلدر. وظائف تنفسيه‌نك بر قسمنی ايفا ايدن ، حرارت غريزيه‌يی عيار ايدن بر عضو مهمدر . وجود اوزرنده پيدا اولان ترسباتی تميزله‌مك شرطيله هر كون براز ترله‌مك فائده‌دن خالی دكلدر .

مكتبليلر خصوصا عسكرلر شدت حركتی، فرط فعاليتی ايجاب ايتديرن بويوك ادمانلردن صوكرا هيچ بر تقيدات صحيه‌ده بولنمادقلری كبی اكثرياده بر مانوره‌يی ويا بر مشيت عسكری‌يی متعاقب كولكه بر محلده بلاحركت معلملرك تنقيدات و مناقشات نظريه‌لرينی ديكله‌مك يوزندن ايچلرندن پك چوغنك ذات الريه ويا سائر خسته‌لقلرك قربانی اولدقلری بوتون كون كورولمكده‌در . اكر او بيچاره‌لرك حركات شديده‌يی متعاقب اوچ نهايت بش دقيقه‌لق زمان ظرفنده وجودلرينك اوست قسمنی اوسلون بر ال حاوليسی ايله اوغوشديروب ترلرينی تميزله‌مه‌لرينه امكان كوسترلسه هيچ شبهه يوق كه بر چوق امراضك اوكی آلنمش اولوردی .

ترلی ايكن چاماشير دكشمه‌نك بر فائده‌سی اولماسی ايچون اولجه وجودك ترينی سيلمك لازمدر .

بعض كيمسه‌لر ترك وجودده قورومه‌سنك بر تدبير صحی اولديغی اعتقادنده بولنورلر . بو ياكلشدر. فی الحقيقه بعض احوال فوق العاده‌ده چاماشير دكيشديرمكه امكان اولمازسه تری صرتنده قوروتمه‌يه آليشانلرك بو حالدن پك متأثر اولمادقلری كورولمكده ايسه‌ده هر حالده افرازات بدنيه‌يی تميزله‌مك اوزره يانده دائما بر ال حاوليسی بولونديرمق دها موافقدر . ترلی ترلی آچيقده صويونوب بر حاولی ايله اوغومق وصوكرا درحال كيينمك ظن اولونديغی قدر تهلكه‌لی دكلدر . اصل تهلكه‌لی اولان بلكه ترلی ويورغون كلوب بی حركت بر چاره اوزانمق ويا آچيق بر پنجره او كنده اوطورمقدر . هله او حرارتله بر بوزلی ليموناطه ويا دوندورمه ييمك بر انتحاردن باشقه بر شی دكلدر .

بعض كيمسه‌لر هيچ ترله‌مه‌دكلرينی مقام افتخارده سويلرلر. بو كبيلره افرازات بدنيه‌لرينك قطران كبی وجودلرنده بر قشر پيدا ايتمش اولديغنی سويلمكله اكتفا ايدرز .

معلم دوقتور لاينار « Laynard » ك Beauty,Health anie lonq life نامنده‌كی اثرنده سويلدكلرينی براز ديكليه‌لم : « جلد ، رئه‌لر و كليه‌لر كبی قانك تصفيه‌سنه خادم اولان بر عضودر ، سطحنده‌كی مسامات سايه‌سنده ايفای وظيفه ايلر. جلدك وظائف فيزيولوژيه‌سی

Digitized by Google

Albert LIBERTAD 1876-1908

مشهور محرر و انارشیست لیبرتاد

Le célèbre écrivain et anarchiste Libertad.

فرانسه‌نك بوردو لیسه‌سنده ایی بر تحصیل و تربیه کوردکدنصکره قورسیقه‌یه کیدرك اوراده بر مدت یشامش اولان بو مشهور انارشیست کچنلرده وفات ایتمشدر. الك بیوك اجتماعاتده ادارهٔ کلام ایتمك فرصتنی اصلا قاچیرمامش اولان بو نطوق! انارشیست (Anarchie) نامنده برغزته تأسیس ایدرك مسلکنك نشر و تعمیمنده چالیشمشدر! برچوق دفعه‌لر محکوم ایدلمش اولان بو آدم مهم بر اجتماعده یدیکی بر تکمه‌نك تأثیریله ۳۵ یاشنده ایکن حیات مسلکیه‌سنه خاتمه ویرمش وفقط وجودینی طب دارالفنوننه تبرع ایتمکی اونوتمامشدر!.

صحت وادامهٔ حیات ایچون الزمدر. معده، قره‌جکر و بر از دها ایلری کیده‌رك دماغ بیله وجودی احاطه ایدن بشره قدر حائز اهمیت دکلدر. بر هفته حتی دها زیاده مدت آچ اوطورمق ممکندر. قره‌جکر تعطیل حرکت ایتدکدن صوکرا بر ایکی کون یاشانه بیلیر. فقط جلدك مساماتی کاملاً طیقاندقدن صوکرا ایکی ساعت بیله یاشانه‌ماز. پاپا اونجی لوئی‌نك جلوسی مناسبتیله اجرا ایدیلن آیین روحانیده بر چوجوغی تپه‌دن طرناغه قدر آلتون ورقله بر طفل مذهب حالنه کتیریرلر فقط بر ایکی ساعت صوکرا زواللی یاوروجق اختلاجات ایچنده ترك حیات ایدر.»

«بنم اصولم» ده غایه اعتباریله اوچ مهم مقصد واردر:

جلدك حسن صورتله ایفای وظیفه ایلسی

فعالیت رئویه

فعل هضم

جلدك طهارتنه نه قدر بویوك بر اهمیت ویردیکم آتیده‌کی ایضاحاتدن اکلاشیلاجقدر. تنظیم ایتدیکم پروغرامه اولا مشکلاتی تدریجاً تزاید ایدن سکز مختلف حرکت وضع ایتدمکه

Digitized by Google

بونلر وجودی خفیفجه ترله‌تیور . صوكرا بانیویه صره‌كلیور ، نهایت اصول مخصوصه‌سی وجهله وجودی حاولی ایله قورولادقدن صوكرا اون مختلف حركتله دلك یابس اجرا ایدیلیور . دلك ساده‌جه ال آیاسیله یاپیلیر . بدایةً تلدیس نواحیٔ مختلفه‌سنده سیویلجه‌دن اثر قالماز .

اوروپاده بو صوك زمانلرده یونان قدیمی تقلیداً چیپلاق ادمان ایتمك اصولی بك موده اولدی . بوكا دایانامجق اولدقجه صاغلام بربنیه لازمدر .

انارشیست (۱) لیبرتاد و (۲) امیل دولاق هم مسلكلریله ..

anarchistes (1) Libertad (2) Emile Dulac, et ses collègues.

صورتنده باشلار ووجودك قابلیت تحملیه‌سی آرتدقجه دلك شكلنی آلیر . بو ماساژلر سایه‌سنده عضلات صغیرهٔ تحت الجلدیه ، اعصاب وجریان وریدی كسب قوت ایدر ، جلد شفاف ومجلا قدیفه كبی یوموشاق ورنكلی اولور . وجودك

حالبوكه صوغوقدن پك چوق متأثر اولانلر بیله « بنم اصولم » ایله عین شرائط تحتنده پك كوزل ادمان ایده‌بیلیورلر . بن بالنفس تجربه ایتدم الك روزكارلی هواده آرابه ایله كزمكه كیتدیكم زمان چوق دفعه تتره‌دیكم

حالده تجربه‌لرم آچیق اولارق « بنم اصولم » ده صویونوب ادمان ایدنجه درحال ایصینیور وراحتلانیورم تجربه ایدنجه سوزلریمك نه‌قدر طوغرو اولدیغنی اکلاشیلیر .

ایلك باشلایانلر وجودلرینه خفیف بر تلیس اجرا ایتدکلری زمان بیله حرارت بدنیه‌لرینك یوکسلدیکنی واو طاتلی صیجاقلغك برقاچ دقیقه دوام ایتدیکنی کورورلر . وجودك اك زیاده اوشومکه مستعد اولان اقسامنی دها چوق مدت دلك ایتمك وبو صورتله بشره‌نك محافظهٔ حرارت ایتمسنی تأمین ایتمك شرائط اساسیه‌دندر .

— مابعدی وار — .

پانغالتی ۲ نیسان

سلیم سرّی

Digitized by Google

پارس مصاحبەلری

پارسدە اوپرا

پارسی سوسلەین ، بومعظم شهرە بوتون هیئتنی، کوزللکنی بخش ایلە هرسنە یوز بیکلرجە اجنبی‌یی جلب ایدن مبانی آرەسندە شبهەسز (اوپرا) بناسی عظمت وحشمت انتظامی ، لطافت و حسن ترتیبی ایلە الك برنجی موقعی احراز ایدر . (لوور) سرایی اوکندە (تەآتر فرانسە) یی صاغ طرفدە براقەرق اوپرا جادۀ کبیرندن یوقاری دوغری چیقان هرزائر، بوکنیش واوچ صرە الکتریق وهوا غازی لامبەلریلە مزین سوقاغك تانهایتنی قاپلایان بویوکسلك بنا قارشوسندە لال ومبهوت قالمغە محکومدر . یاقلاشلدقجە دها بویویەن. بویودکجە دها کوزللشەن بوبنانك ١١٠٠٠ مترە مربعی محل اشغال ایتدیکنی وتمام ٣٠ میلیون فرانغە مال اولدیغنی دوشونەرك بوبنا ایلە قاضی کوی ودیرکلر آرەسندەکی صالاشلرمز ، حتی بك اوغلیمزی سوسلەین قیشلق ویازلق تیاترولرمز آرەسندەکی فرقی مقایسە ایدەبیلیرسکز . اوپرا ، اوروپانك مشهور شهرلرندەکی مبانئ عظیمەنك الك بویوکی دکلدر . بلچیقانك پای تختی اولان بروکسلە حاکم برتپەدە انشا ایدیلان وبابل مدنیتنی خاطرلاتان قات قات سدلری، صرە صرە ستونلری، اوست اوستە دچاقلری ایلە شهری آزەجکمش کبی کورینن عدلیە دائرەسی، ارتفاعی ٩٧,٥٠ مترەیی بولان قبەسیلە هرحالدە پارسك اوپراسندن دها معظم ، دها دهشتلیدر . طرز معماری، عائد اولدیغی عصر مدنیتك حسیات وتمایلات روحیەسنی بوتون حقیقتیلە ارائە ایدەجك برعنصردن دینیلیر. بوحالدە [بولائەر Pœlaert] ك بروکسل عدلیە دائرەسی ایلە [شارل غارنیە] نك پارس اوپراسی اون طقوزنجی عصر ایدە آلنە الك جلی ، الك مکمل بربرهان کبی کوستریلە بیلیر. فی الحقیقە، آرکەئولوژی اعانەسیلە موجودیتلری طانیدیغمز اسکی عصرلر طرز معماریلرندن

Digitized by Google

پارس — اوپرا بناسنك صول جهتدن کورینشی
Paris — Côté gauche de l'Opéra.

همان هر برندن برر پارچه ، برر نمونه اقتباس ایدرك بربرینه قاریشدیردقدن صوکره هیچ بر نتیجهٔ قطعیه‌یه وارمیان اون طقوزنجی عصر معماریسنه بونلردن ایی مثال اوله‌ماز . مع‌مافیه هیئت عمومیه‌ده بونه عظمت ... بونه هیبتدر . هر نه‌قدر اوپرانك رنکلی مرمرله مزین اولان جبهه‌سنده فرط نقلته . قابل کافی درجه‌ده علویت بوله‌میان منقدلرده وارسه‌ده طرز ترتیب و ترسیمی اعتباریله (شارل غارنیه) نك اثری هر حالده اون طقوزنجی عصر معماریسنك انموذج اطافتنی خلاصه ایدن نفیس بر پارچه اولدیغی قابل انکار دکلدر . باخصوص ستونلر آره‌سنی سوسله‌ین و کیمی (فاجعه)یی ، کیمی (موسیقی)یی ، کیمی (رقص)ی ، (شعری) ی تصویر ایدن غروپلر ایله برنجی قاتده قورینت اصولی صره‌لانمش ١٦ قولون آره‌سنده مشاهیر موسیقی شناساندن (موزار) ، (بەتووون) ، (اوبر) ، (مه‌یه‌ربه‌ر) ، (روسسینی) ، (هالی‌وی) یی کوسترن طونجدن هیکللر بنانك هیئت عمومیه‌سنه ، نظره پك خوش کله‌جك ، بر رونق و جلادت بخش ایدر.

اوپرانك اك کوزل یری ، هرکسك نظر تقدیر و حیرتنی جلب ایدن جهتی بویوك مردیونی ایله فووآیه‌سیدر . بو مرمر مردیون بری فاجعه‌یی دیکری مضحکه‌یی کوسترن ایکی بویوك هیکل اورته‌سنده آچیلان مزین بر قپویه چیقار . بورای تیاترونك بوتون یوکسکلکنده غایت

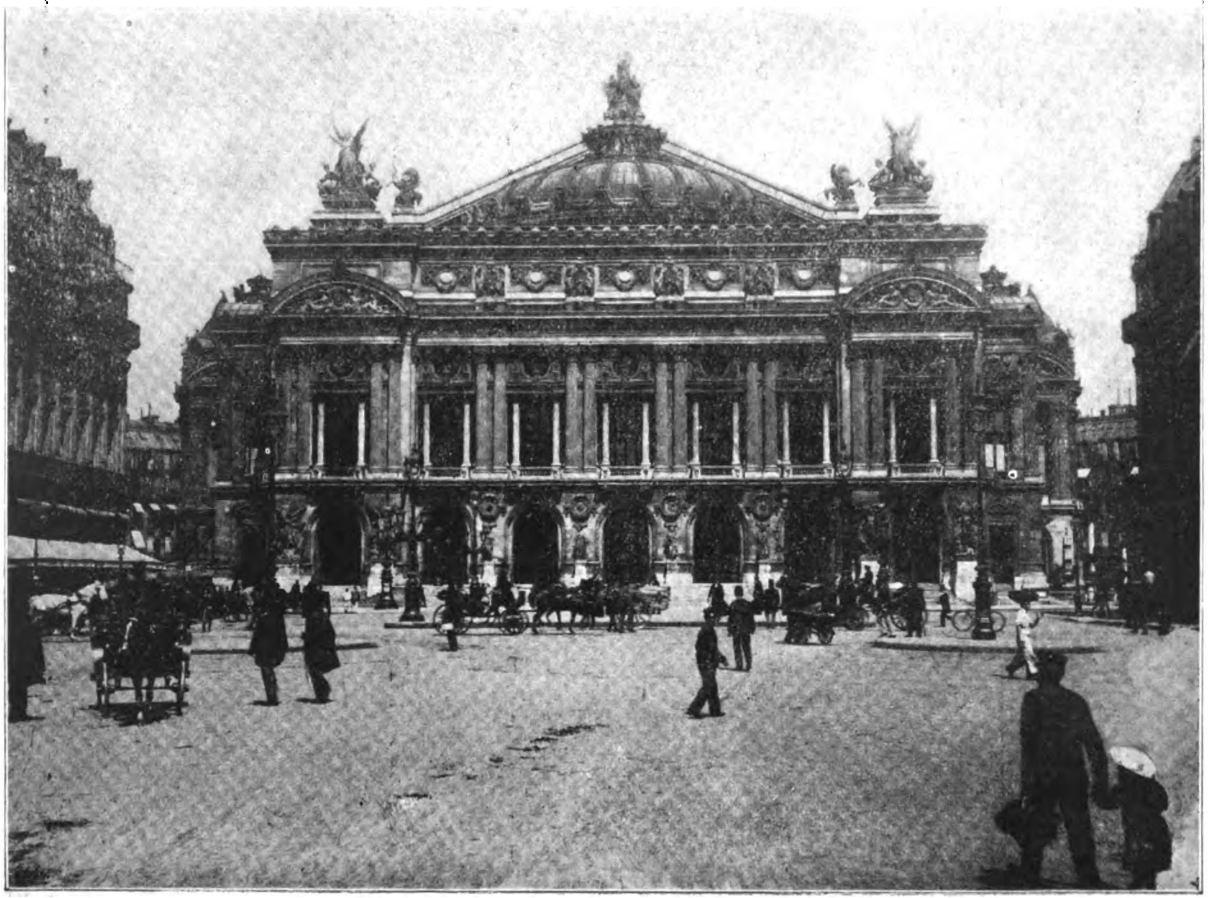

پارس — اوپرانك محتشم جبهه‌سی

Paris — l'Opéra.

Digitized by Google

اوپرانك بویوك و محتشم مردیوننك منظره‌سی
Paris — le grand escalier de l'Opéra.

واسع بر قبه‌نك آلتنده‌در هر قاتده بهری بش متره طولنده سوسلی ورنكلی مرمر ستونلردن اللیسی اره‌سنده مزین بالقونلر موجود ر. بنانك میدانه ناظر جهتنده اولان فووآیه (تنفس صالونی) ٥٤ متره طولی، ١٣ متره عرضی، ١٨ متره ارتفاعی ایله غایت محتشم ومكلف برصالوندر. آلتون یالدیزلرله سوسلنمش یدی قپودن بالقونه چیقیلیر. بوبالقونده اوپرا میدانینه، بولوارلره، واوپرا جاده‌سنه قارشی ـ هله كیجه‌لری ـ خارق العاده بر منظره واردر. بیكلرجه فنارلر، رنكارنك ره‌قلاملر... آلتون صاریسی ایله سوسله‌نن و قرمزی قدیفه‌ه دوشنمش اولان تیاترو ٢١٥٦ كشی استیعاب ایدییور. صحنه‌سی، كرهٔ ارض اوزرنده موجود صحنه‌لرك اك بویوكیدر.

ارتفاعی ٦٠، عرضی ٥٥، عمقی ٢٥ متره‌در. بو قدر واسع اولان صحنه‌ده ارتق نه ده قورلر، نه ماكنه‌لر، نه پرده‌لر، نه ترتیبات موجود اوله‌بیله‌جكی پك قولای اكلاشیلیر.

بو «اوپرا» بناسنك انشاآتنه ١٨٦٢ ده باشلانمش و ١٨٧٥ ده رسم كشادینه موفقیت حاصل اولمشدر. رسام شهیر (ادوارده تای Dètaille) ك غایت مطنطن ومكلف اولان بو رسم كشادی كوسترر بر تابلوسی مقدما لوكسمبورغ موزه‌سنده تشهیر ایدلمشیدی. بو تابلونك بر فطوغرافیاسنی نشر ایدییورز. [٣١٩ صحیفه] تابلوده ورودلری كورینن ذوات، بلدیه اعضاسی وبونلری استقبال ایدنلر ده زمانك ادبا و شعراسی، رساملری، موسیقی شناسلریدر. بو تابلو اوقدر

Digitized by Google

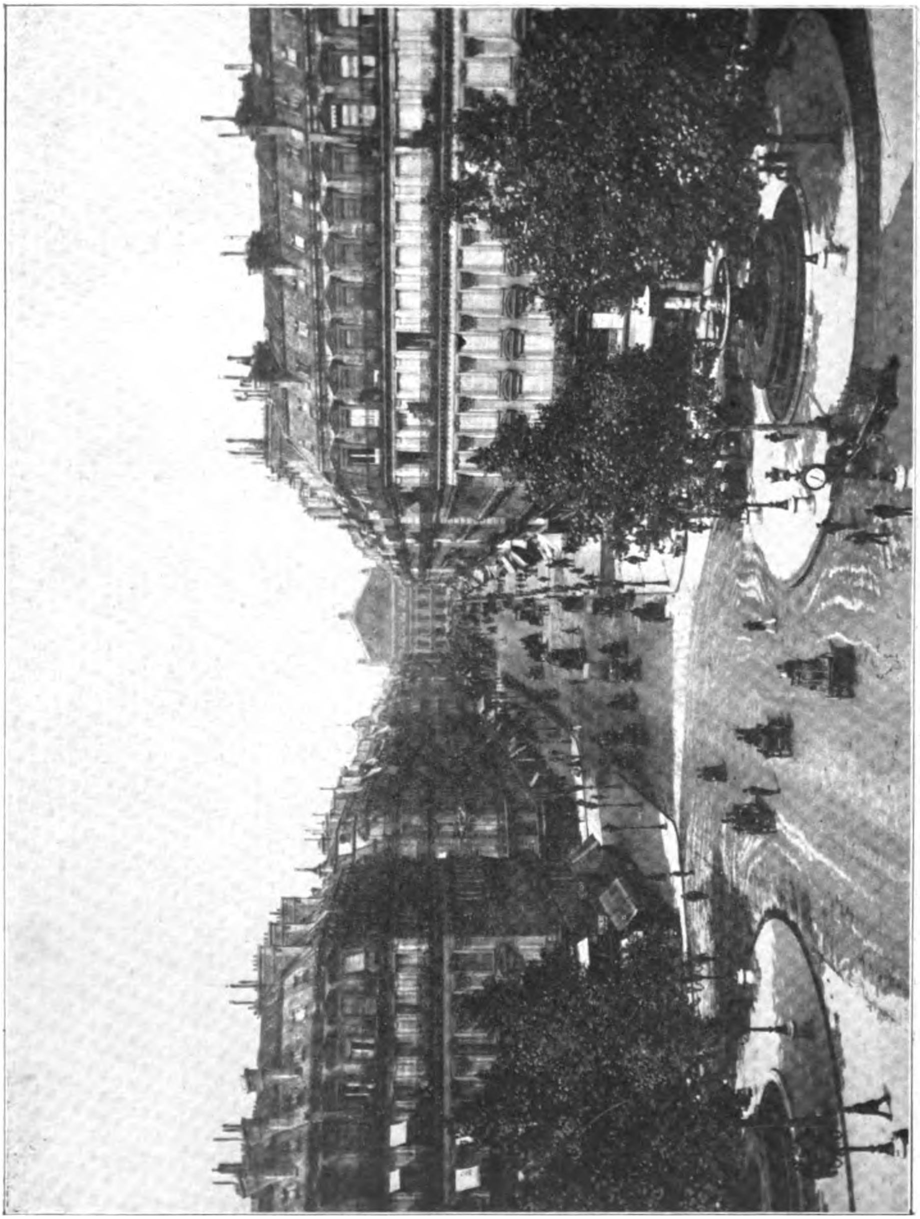

اوبرا جاده‌سی واوبرانك اوزاقدن منظره‌سی
Paris — Avenue de l'Opéra.

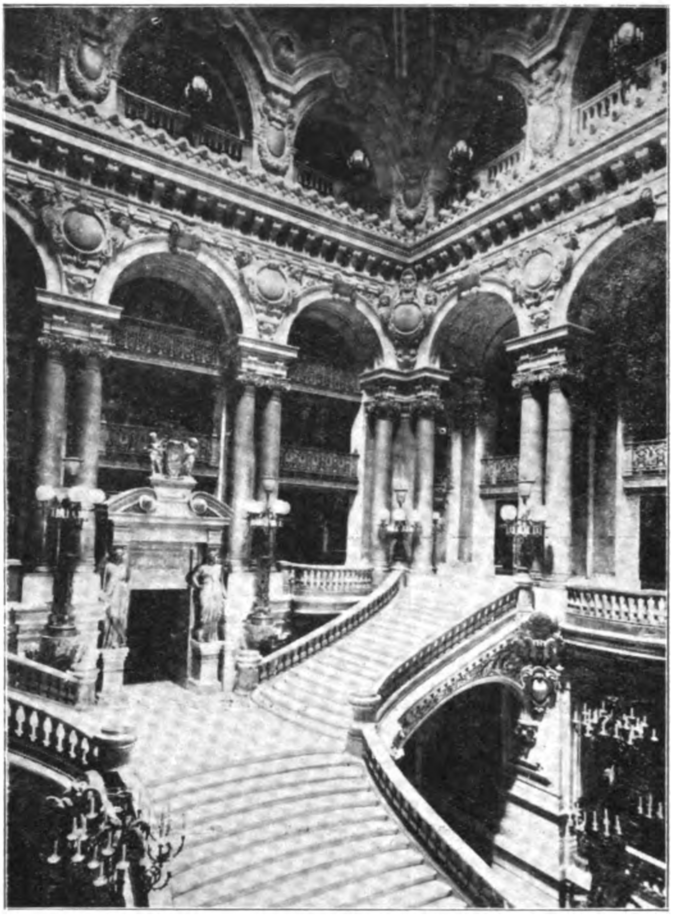

اوپرادە بيوك مردبونك ديكر بر منظرەسى
Paris — le grand escalier de l'Opéra.

(شەروبينى Chèrubini)نك انفيه قوطوسى، (سپونتينى Spontini) نك حقەسى ، (سن قلو)دەبر آلمان كوللەسيله قيريلان(غوتو)نك كيتارەسى، اون يدنجى واون سكزنجى عصر تياترو قوستوملرى، ١٥، ١٨٥٨ كانون ثانيسندە اوپرادە اوچنجى ناپوليونى تلف مقصـديله (اورسينى Orsini) طرفندن آتيلان بومبا ، ١٨٢٠ دە اوپرادە (لوول Louvel) نامندە برى طرفندن قتلايلە اولديريلان قرال شـارلك مخـدومى (Berry دوقدوبەررينك) چماشيرندن قانلى بر پارچە، اون سكزنجى عصر رقاصە ـ لرينك ماسكەسى كبى برچوق غريب وتاريخى اشيا موجود. . كتبخـانەدە موسـيقىيە و تيـاترويە عائد. آثار وار . مثلا اوپرانك كشادندن برى بوتياترودە اوينانان بالجملە اوپرا وباللرقولقسيونى ١٥٠٠٠ى مطبوع و٦٠٠٠٠ى ال يازيسى اولمق اوزرە مهم بريكون تشـكيل ايديور .

(اوپرا) نك منشـأى اون التنجى عصر ميلادىيە قدر يوكسلير . اوزمانلر فلورانسەدە برقاچ شـاعر وآرتيست موسـيقىيى ، دوچار

ماهرانە ترسيم ايلمش كە بالجملە چهرەلرى طانيمق ممكن اوليورمش .

اوپرانك صـاغ جبهـەسى بر (موزە) يە وكتبخانەيە حصر ايدلمشدر. بوموزە ١٩٠٣دە (شارل مالەرب) طرفندن تأسيس و مشاهير موسيقى شناسانە، مشهور آرتيستلرە ، رقاصەلرە، اوپرايە عائد اشيا وخاطرات تشهيرينە تخصيص ايدلمش . مثلا (پاغانى Pagani) نك كمانى،

Digitized by Google

[١٨٧٥] ده پارس اوپراسنك رسم كشادى

[رسام شهير ادوار دەتايك برتابلوسندن]

L'inauguration de l'Opéra en (1875).

[Tableau d'Edouard Détaille]

Digitized by Google

پارس — اوپرانك فوواييه‌سی [تنفس صالونی]
Paris — Foyer de l'Opéra.

اولديغی قاريشيقلقلردن قورتاره‌رق اسکی صافيت وساده‌لکه عودت ايله يونانيلرك طرزينی احيا ايتمك مقصديله بر پروژه پاپمشلر و شعری موسيقی‌يه تطبيقه چاليشه‌رق يواش يواش صحنه‌لر ترتيب ايتمشلر ؛ نهايت کوچوك شرقيلی پيه‌سلر ميدانه کتيرمشلر ، لکن بو موسيقی شناسلر آهنکه اهميت ويرميورلر و دائما يکطرز و يکنسق بر جريان طوتديرييورلردی. والحاصل آهنك اصواته ، پرده‌لرك تبديلنه ، مقاملرك سيرينه و بر مقامدن ديکرينه نصل کچيله‌بيله جکنه واقف بولنميورلردی. بوتون بو نقطه‌يی بولان (mont verde مونوردر) نامنده بر موسيقی شناس اولمشيدی.

فرانسه‌ده اوپرانك منشأی ۱۶۷۱ ده‌در. (پيه‌ر پِه‌ررن Perrin) نامنده بر راهب (روبر قاميه‌ر) نامنده بر موسيقی شناس ايله برلکده پارس جوارنده (ايسی Issy) ده ايلك فرانسز شرقيلی قومدی‌يی اوينامشلردی. بو اثر مظهر قبول اولنجه په‌ررن بر اوپرا اقاده‌ميسی وجوده کتيرمك رخصتنی استحصال ايتمش و پارسده سن سوقاغنده ايلك اوپرايی تأسيس ايتمشدر. بالآخره اون دردنجی لوئی زماننده اقاده‌مينك اداره‌سی (لوللی Lulli) يه حواله اولنمش ، ۱۴ سنه اوپرايی بوذات اداره ايتمش فقط لوللينك وفاتندن صوکره اوپرا بر بحرانه اوغرامش نهايت (قامپا) و (رامو) کبی موسيقی شناسلرك همتلريله اسکی پارلاقلغی بولمش.

Digitized by Google

المانیاده بر چوق زمانلر ایتالیـا اوپراسی رغبت بولمش، نهایت[۱۶۷۸]ده طوغرو هامبورغده برالمان اوپراسی تأسیس ایدلمش. لکن (غلوق) و(موزار) کبی برچوق المان موسیقی شناسلری بیـله ایتالیـا اوپراسی یازمشـلر ، موزارك Fidelio (بەتوون)ك Le flûte En choutée و سندن صـوکره (وەبەر) ، (سوفر) و(ریشار واغنەر) کبی مشاهیر یتشمشدر.

انکلترەدە بر آرالق ملی اوپرا الرکورلمشسەدە ایلریلیەمەمشدر. بوکون برانکلیز ملی اوپراسی واردر دینلەمز. حالبوکه فرانسەوایتالیادە برچوق اثرلر یازلمش، ایتالیادە (روسسینی Rossinni)لر، (دونیزەتتو Donizetto)لر، (بللینی Bellini)لر (پاسسینی Passini)لر، (وردی Verdi)لر فرانسەدە (اوبەر Auber)لر، (مەیەربەر Meyerber)لر، (هالوز Halèvz)، (غونو Gounod)لر،(بیزه Bizet)لر ، (ماسسەنە Massenet)لر،(سەن سانس Saint-Saens)لر یتشمشدر.

پارس اوپراسنك موفقیتله وضع صحنه ایتدیکی پیەسـلردن الك مشهوری (مـەیەربەر) ك (Les Hugvenots) ی (وەردی) نك (آیدا aïda)سی ، (هالەوی)نك(Le Juive) ی ، (غوتو)نك (Fauste) یدر.

(اوپرا) پك زیادە رغبت کورر . همان هر وقت یر بولمق قابل اولماز . هفتەلرجه أول یرلر کیرالانیر. بویله اولمقله برابر مصرفی پك چوقدر . بو جهتله حکومت اوپرایه سنەدە ۸۰۰,۰۰۰ فرانق تخصیصات ویرر. (اوپرا)دە تغنی ایدن آرتیستلر قونسەرواتوارلردن برنجی، ایکنجی چیقانلردر. بوسنه ایلك دفعه اولەرق شاهمرادیان نامنده بر عثمانلی اوپرا صحنەسـنده فاوست رولنده سـورەکلی آلقیشلره مظهر اولدی . شاهمرادیان افندی (موش) ده تولد ایتمش بر عثمانلی آرتیستیدر. روسیەده(تفلیس) شهرنده کەوورقیان قوللەژنده تحصیل ایتمش، ارضروم کلیسـاسنده بر چوق سنەلر مغنیلك ایتدکدن صوکره پارسه فرار ایلەمش قونسرواتواره کیرمش (مانتاشوف) نامنده زنکین بر ارمنی ، شاهمرادیان افندینك استعداد وقابلیتنی کورەرك کندیسنی حمایه ایتمش وتحصیلنی تأمین ایتمش . درت سنه نهایتنده ایکنجلکی قزانان شاهمرادیان افندی بو سنەکی مسابقەدە برنجیلکی قزانەرق نهایت اوپرا آرتیستلری میانەنە داخل اولمشدر. ایلك دفعـه اولەرق صحنەیه چیقدیغی اقشـام وطنداشمزی القیشلامغه کیتدم. بوغیور وماهر آرتیستی نەبویوك برحس ممنونیت وافتخار ایله دیکلدیکمی تعریف ایدەمم . باخصوص بوتون تیاترو خالقنك سـورەکلی القیشـلرینه مظهر اولدیغنی کورەرك سوینجمدن کوزلرم یاشاردیغی اثنـاده بومحجوب دلیقـانلی صحنەدن قاچیور وخلقك مصرانه طلبلرینه محویت ابرازی ایله جواب ویریپوردی .

- پارس -

فائق صبری

Digitized by Google

كوچوك حكايه

قوطره

« قارده‌شم م . رؤفه »

دمیری آلدیلر ؛ یلكنلری آچدیلر . كوكرته‌ده برقاچ كشی اوته‌یه بری‌یه دولاشیور ؛ بیاض برمندیل ، ساحلده كیلره سریع حمله‌لرله سلاملر كوندرییوردی . یاز آقشاملرینه مخصوص خفیف برروزكارله یلكنلر دولمشدی قوطره ، دكزك اختلاجلی صولری اوزرنده درین چیزكیلر آچارق أیلریله‌مكه باشلادی .

پریخان ، ساحلده ، یاواش یاواش كندیسندن اوزاقلاشان بر خیالك آرقه‌سندن ، دالغین كوزلریله قوطره‌یی تعقیب ایدییور ؛ قلبنده بوایللك افتراقك تأثرلریله ذهنندن كچن شیلری تثبیت ایده‌میه‌رك ، دالغین ، دوشونیوردی . اوزون بر دقیقه اویله‌جه غیر متحرك قالدی ؛ صوكرا ، قلبنك آجیلرینی دوكمك ایسته‌ین برصوقو انغانلقله باشنی رفیقه‌سنك اوموزینه دایایارق :

— مودت ... دیدی .

نه سویله‌یه‌جكنی تعین ایده‌مه‌ین مفكره‌سنده بردن بر سوآل اویاندی :

— عجبا قاچ كونه قدر عودت ایدرلر ؟...

مودت ساكتانه دالغالری سیر ایدییور ؛ برحزن ساری ایله اوده مغموم كورونیوردی . كوزلرینی قالدیرمادن جواب ویردی :

— بلكه بر هفته صوكرا ...

پریخان ، درینندن كلن بر عكس صدایی تكرار ایتدی :

— بر هفته صوكرا ...

بو بر هفته ، اوكا ، بردن اوقدر اوزون كلدی كه قلبنده بو افتراقی ابدی فرض ایتدیرن بر اندیشه ایله :

— اوح ، نی چیلدیرتمقمی ایسته‌یورسك ؟ دوشون كه بن اوندن بر كون ایرلمغه تحمل ایده‌مم . اه ، اكر اوندن آیریلیرسه‌م كندمی أولدورورم .

بو صوك جمله اوزرینه مودت ، اعتدال افكارینی غائب ایده‌رك :

— سن دلیسك .. دیدی . شمدی بو ، نه‌دن ایجاب ایتدی ؟...

— بیلمم ، بردن بره اویله عقلمه كلدی ..

مودت ، اونی برچوجوق كبی اوقشایارق ، تسلیه ایتمكه چالیشوردی :

— مراق ایتمه .. بر هفته ، کوز آچوب قاپایانجه‌یه قدر کلوب کچر ..

پریخان ، بو اثناده . کوچوك اختلاجلرله کوکسنی صارصان برشهقهٔ بکایی ضبط ایتمك ایچون دوداقلرینی ایصیریوردی . مودت ، اونی ، کوزلرنده برایکی قطره یاشله اغلایور کورونجه حیرت ایده‌رك :

— خیر ، دیدی .

فقط ارتق ضبط اولونامایان بر طغیان اعصابله کوکسی صارصیلیور ؛ اغلادیغنی بللی ایتمه‌مك ایچون صرف اولونان جهدلر ، مقاومتسز قالیوردی . مودت، کوله‌رك قولندن چکدی و :

— چیلغین .. دیدی . شمدی اغلایه‌جق نه وار ؟.. غربته کتمیوریا ... شمدی اوده کولیور ؛ کندیسنی بو الایجی قزك ألندن قورتارمغه چالیشارق :

— بیراق، رجا ایدرم.. دییوردی.

اونی فضله متأثر کورن مودت، دها زیاده دوام ایتمه‌یه‌رك سکوت ایتدی .

شمدی کنج قادین، قلبنده أليم بر اندیشه ایله درین درین دوشونیور و آرتق ایچنده‌کیلر فرق اولونامیه‌جق قدر اوزاقلاشان قوطره‌نك آرقه‌سندن یتیشه‌مه‌ین نظرلرینه، یاواش یاواش بر دورغونلق کلیوردی . کونش باتنجه‌یه قدر، ایکی رفیقه ، بربرلرینه بر شیئ سویله‌میه‌رك ، ساکتانه افقلری سیر ایتدیلر . کوشکه عودت ایتدکلری زمان، اورتالق قارارمش؛ قرلدونوق ضیالری التنده کوموشلی بر کیجه‌نك الواح خولیاسی آچیلمغه باشلامشدی..

*
* *

ساعت درتده، هرکس برر برر چکیلوبده اوداسنه چیقدیغی زمان، او آنه قدر صراحتله حس ایدلمه‌مش بر تأثرله قلبنده صانکه برشیئ ازلدی . وکندیسنی ، بردنبره بو یالکز اوداده بولونجه غریب بر توحشله تیتره‌دی. قوجه‌سنك قاریولاسی، بوزولمامش بیاض کتان اورتوسیله بوش دوریبور: بوتون اشیا، صانکه متحیر نظرلرله:

— نیچون اوقدر نشئه‌سزسك؟.. سنکه هرکیجه بزی مسرتلرکله، قهقهه‌لرکله، سلاملاردك؛ اطرافمزه قادینلغك شوخلقلرندن، ظرافتلرندن چیچکلر سه‌رپردك . . شمدی نیچون بویله محزونسك؟... دییورلردی . وبو، اوکا اوقدر أليم کلیوردی که او دقیقه‌ده قلبنده آجی بر بیکسلك دویدی. واوراده ، دها زیاده دورمغه تحمل ایده‌میه‌رك، بالقونه چیقدی...

دیشاریده ایلیق بریاز کیجه‌سنك یورغون نفسلری دولاشیور ؛ دکز ، پریئ لیالك ایپك قانادلری آلتنده اویویور کیبیدی. اوراده‌دوران حصیرقولتوقلردن برینی چکدی؛ باشنی متکاسلانه قورقولغه دایایارق انکینلره دالدی . شمدی اونلر، کیم بیلیر، نره‌ده ایدیلر؟... کندی کندینه ذهناً بر استقامت تعیین ایدییور ؛ قلبندن کیزلی بر پارمق اوزانارق :

— ایشته.. دییوردی. اوراده...

احتمال ، دوربینی آلسه کوره‌بیلیردی . هوایه باقدی.هیچ برطرفدن روزکار اسمیور؛ یاپراقلر قیمیلدامیوردی . بلکه‌ده هنوز پك یقیننده ایدیلر ...

Digitized by Google

شمدی کیجه‌نك قورشونی تولاری آلتنده، بوروشمش یلکنلریله، افقلردن بر نفحهٔ هوا بکله‌ین قوطره‌یی کوریور؛ قمره قارشی دوشونن برخیالك سه‌ویملی چهره‌سنی فرق ایدییوردی. ایچنده دائما برلمعهٔ عشق وسعادت کولومسه‌ین کوزل کوزلری، کنج وقوی سیماسنه طاتلی بروقارك جدیتلرینی ویرن اینجه قومرال بیقلریله، اونی اوقدر کوزل وشایان پرستش بولیوردی که قلبی طاتلی بر غرورله دولیور وبو یاقیشیقلی دلیقانلینك زوجه‌سی اولمق، اوکا، بوتون سعادتلره تقابل ایدن برطلیعهٔ قدر کبی کلیوردی. برکون اونك زوجه‌سی اوله‌جغنی خاطرینه بیله کتیرمه‌مشدی. سداد، هنوز اون یاشنده بر چوجوق ایکن، کندیسی یتیشمش بر کنج قزدی. اونی، اکثریا آلتنده قیرمدیللیسی ایله صباحلری مکتبه کیدرکن کورور؛ سیاه قدیفه ألبیسه‌سی، باشنده قرمزی فسیله، اصیل برعائله‌یه منسوب اولدیغی سیماسندن آ کلاشیلان بوسه‌ویملی چوجوغی، آرقه‌سندن اوزون اوزون سیر ایدردی. بعضاً پنجره‌نك اوکنده، مودتله کولوشورلردی. مودت:

— مثلا .. دیردی. کله‌جك سنه سکا اعلان عشق ایتمه‌یه‌جکی نه معلوم؟ ... صوکرا، معنیدار بر نظرله پریخانی سوزه‌رك علاوه ایدردی:

— هم ظن ایدرسه‌م، اوکاده احتیاج قالمایاجق .. سنی شمدی‌دن اوکا مغلوب اولمش کوریورم ...

او، کوله‌رك رد ایدردی:

— آ هیچ اویله شی اولورمی! .. برکره بن اوندن یاشجه بیوکم .. صوکر، او، هنوز برچوجوق ...

— اوت، برچوجوق .. فقط عشق ... اوده برچوجوق دکلمی؟. شوحالده ایکیسنك برلکده بیومه‌سنه نه مانع وار؟ .. هم بویله کوچوك ایکن باشلایان عشقلر، دها صمیمی، دها شاعرانه‌در ...

پریخان، سکوت ایده‌رك لاقید کورونمکه چالیشیر وفقط اوکا عائد بحثلر اوزرنده کوچوك ترددلرله سنده‌لردی. مودت، بونی کشف ایتمکده کوچلك چکمه‌مشدی. برکون، اونی، پنجره‌نك اوکنده، باشنی قوللرینك اوزرینه دایامش آغلایور کوردیکی زمان، هرشیئی اکلامش؛

— بندن نیچون صاقلایورسك؟. دیمشدی. مادامکه هپسنی بیلیورم ... واوزمان، هرشیئی اعتراف ایتمشدی. او کوندن صوکرا، ایکی رفیقه، اکثریا تنها بر اوده‌یه چکیله‌رك باش باشه ویریرلر؛ بریسی عشقنك ألملرندن، أمیدسزلکلرندن بحث ایده‌رك، دیکری، اونی تسلیه ایتمکه چالیشارق، بویله‌جه اوزون حسبحال ساعتلری کچیریرلردی. صوکرا، آقشام اوزرلری باغچه‌یه چیقارلر؛ یولك کنارنده، اونك عودتنی بکلرلردی. او، آلننك اوزرینه اکیلمش قرمزی فسیله مدیللیسنك اوزرنده بر پرنس قدر مغرور، آغیر آغیر کچرکن، هرکون یولنی بکله‌ین بو کنج قزلره مدید و آشنا بر نظرله باقار؛ آرتق هرکون کورمکه آلیشیلمش سیمالرك، بوتون یابانجیلقلری ازاله ایدن انسیتلریله دوداقلرنده طاتلی بر تبسمك دالغالری دولاشیردی.

Digitized by Google

یاواش یاواش اونده‌ده پریخانه قارشی تمامیله لاقید قالامایان برانجذابك تمایللری باشلایوردی. بونی ایکیسیده اکلایورلر و فقط هنوز افق حیاتنده برفجر أمل آچیلمامش بو چوجوق قلبنك مبهم درینلکلرینی صحتله کورمك ممکن اولمیوردی. بعضاً پریخان، بونی کشف ایده‌بیلمك ایچون قادینلغنك الك مؤثر سلاحلرینی استعمال ایدر؛ اعماقنده برجهان خولیا صاقلایان بو کولکه‌لی قومرال کوزلرده، آن بآن انشعاله مهیا بر شرارهٔ أمید آرارادی. لکن اونلر، بوتأميناتی ویره‌بیلمك ایچون هنوز پك مبتدی ایدیلر. وبو تجربه‌لر توالی ایتدکجه، پریخان نصل خطرناك بر زمین اوزرنده یورودیکنی یاواش یاواش اکلامغه باشلامشدی. صانکه قلبنده برسس، اوکا:

— دقت ایت، دیردی. او ککده‌او چوروم وار ...

اوزمان، بررجعت معنویه باشلار، أليم بر مقهوریت وجدانیه‌ایله قلبنك اضطرابلرینی دیکلردی. یاربی، نیچون بوقدر سه‌ومشدی؟.. فقط عشق، اویله برشی ایدی که أمیدسزلکلره رغماً انسانی دائما ایلری‌یه سوق ایدر؛ صانکه بوتون تهلکه‌لر، اوآن ایچون بردن زائل اولوویریردی. وایشته کندیسی‌ده الك قطعی دلائل منطقیه قارشیسنده هرشیئی اونوتیور؛ ذهننده یالکز اونك خیالی یاشایوردی. بعضاً ألنی قلبنك اوزرینه کوتورور:

— سه‌ویيورم .. آه، سه‌ویيورم ...

دیردی.

بوکلمه‌یی تلفظ ایدرکن صانکه جکرلری برشهیق سعادتله دولارق، مست اولوردی ...

بر آقشام اوستی، باغچه‌ده دولاشیرکن، ذهننده‌ن بر فکر کچدی. اوکا دوغرودن دوغرویه قلبنی آچاجقدی. سه‌ردن بر کل قوپاردی؛ یولك کنارنده بکله‌دی. اوکچرکن، بردن اوکنی کسدیره‌رك:

— کوزل چوجوق، دیدی. شو کلی آلیرمیسك؟ ...

یاننه یاقلاشارق، کویا برسر تودیع ایدن خفیف برسسله علاوه ایتدی:

— بو، بن ...

صوکرا، بردیکنك اوجیله خفیفجه ألنه دوقونارق:

— ایشته بوده عشقم ... دیدی.

وشوخ بر قهقهه ایله کوله‌رك قاچدی واوزاقلاشدی ...

سداد، مغلوب اولمشدی. آرتق هرکون کوشککك اوکندن کچیور؛ کوزلرنده برنشوهٔ سوداایله، پنجره‌لرده، کندیسنی بکله‌ین برخیالك کولکه‌لرینی آرایوردی. فقط ارتق اوخیال، اوراده دکلدی. عشقنك دیکنلریله بو تازه وباکر چوجوق قلبنه بودیرن یاره‌یی آچمش واوزاقلاشمشدی ...

بعضاً پنجره‌دن کیزلی کیزلی اونی تدقیق ایدرکن، بو ایشله‌دیکی جنایته قارشی قلبنده برسوأل اویانیر و کندی کندینه:

— نیچون یاپدم، یاربی؟ .. نیچون؟ ..

دیردی.

Digitized by Google

مادامکه بو، ممکن دکل... شو حالده کوزونك اوکنده کیتدکجه بویوین . کسب اهمیت ایدن بو فجیعه‌یه نیچون سببیت ویرمشدی ؟ ...

بونی دوشوندکجه وجداننده آجی بر ندامت دویبور ؛ اونی ، کوندن کونه بر آز دها دوشمش کورمکدن قلبی صیزلایوردی .. فقط مادامکه کندیسیده مضطرب ایدی ...

بو راده دوشونجه‌لری بو نقطه‌یه ایلیشوب قالیور ؛ عشقنك خودکاملقلری قارشیسنده صدای وجدانی سکوت ایدییوردی . صوکرا، ذهننده بر احتمال بعیدك جناح تسلیتی آچیلارق:

— نیچون ؟ ... دییوردی .

اوت ، نیچون اولماسین ؟ .. اوزمانه قدر بکله‌یه‌مز میدی ؟ ...

بونی ذهننه قویدقدن صوکرا ، کندیسنه أبدی سعادتلر وعد ایدن بوتون فرصتلری رد ایتدی . ونهایت ، بر کون ، والده‌سنه هرشیئی اعتراف ایتدی . او ، قیصه بر مقدمه ایله اوزون بر نصیحته حاضرلانیرکن ، پریخان ، اوزمانه قدر حرمت ایتدیکی شیلره قارشی بردن ، بر عصیان اعصاب ایله فوران ایده‌رك :

— رجا ایدرم ، اوزرمه وارمایکز .. دیمشدی . مادامکه بو ، ممکن دکل .. سزجه ممکن اولان شیلرده بنم ایچون بر محال ...

بونی سویلرکن کوزلری دولیور ؛ تأثردن آغلایاجق بر حاله کلیوردی . اونی ، بو درجه متأثر کورن والده‌سی ، دها زیاده اصراره لزوم کورمه‌مش ؛ قزینك عصیانلرینه قارشی سکوت ایتمشدی ...

بویله جه آیلر ، سنه‌لر کچیور ؛ بو ایکی قلبی ، بربرلرینه یاقلاشدیران رابطه‌لر ، کوندن کونه کسب تقویت ایدییوردی ...

بر کون ، مودت ، قوشارق کلدی : خلجانلی بر سسله :

— هایدی ، دیدی . کوروجیلر کلدی...

پریخان ، اوموزلرینی سیلکه‌رك ، بوتون دیکرلرینه قارشی ویردیکی جوابی تکرار ایتدی:

— بکا نه ؟ . کلدکلری کبی کیدرلر ...

مودت :

— یوق جانم ، دیمشدی . اویله کلدیکی کبی کیده‌جك کوروجیلر دکل .. سداد بکك آننه‌سی ...

پریخان ، ایشیتدیکنه ایناناماپارق ، بردن دوکلمشدی . قولاقلری اوغولدایور ؛ « صحیحمی سویله‌یورسك ؟.. » دیمك ایسته‌ین نظرلریله مودته باقیوردی . او ، تأمین ایتدی :

— یمین ایدرم ، دیدی . یالان سویله‌میورم...

ایشته بو کوندن اعتباراً پریخان ایچون بر دورهٔ سعادت باشلایوردی ...

شمدی کندی کندینه ، ذهناً ، حیات ازدواجنك بوتون بر تاریخ سوداسنی چیزییور ؛ سوز کسیلدیکی کون ، سعادتندن بر چوجوق کبی هونکور هونکور آغلادیغنی تخطر ایدییوردی . و بر آی صوکرا ، عقدلری اجرا ایدیلیوردی . دها صوکرا ، زفاف کیجه‌سنی کوزونك اوکنه کتیرییور ؛ ایلك دفعه اونکله باش باشه کچن سعادت دقیقه‌لرینی تخیل ایدییوردی. اونك ، باشنی ، کوکسنك اوزرینه دایایارق ،

Digitized by Google

کوزلرینک ایچنده ، بوتون بر مجلۀ عشقك صحائف مسعوده سنی اوقومغه چالیشیرکن ، قلبنك آلام متراکمۀ سوداسنی ، معصوم بر چوجوق لسانیله بر بر اوکا تودیع ایدیشلری واردی که حالا او رقیق و آهنکدار صدانك اهتزاز نغماتنی ایشیدییورم ظن ایدییوردی .

آه ، او اقشام اونی ، نه قدر کوزل بولمشدی !.. بش آلتی سنه اولکی سه ویملی ، کبار چوجقك خیالی یاننده ، اینجه قومرال بییقلریله اصیل ویاقیشیقلی بر دلیقانلی کوردیکی زمان ، سعادتندن چیلدیرمشدی . و او کوندن اعتباراً بدأ ایدن بر حیات مسعودۀ رفاقت ایچنده مست وبختیار ، یاشامغه باشلامشلردی . بر برلرینی او درجه ده سه ویورلردی که دائما برلکده کزرلر ، یورورلر ؛ بربرلرندن بر دقیقه اوزاق بولنمق ، بو ، اوچ آیدن بری ، عین محیطك هوای حیاتنی تنفس ایتمکه آلیشمش زوج ایله زوجه یه أبدی بر افتراق کبی کلیردی . ایشته بو کیجه ، ایلك دفعه اولارق بر برلرندن ایری یاشایورلردی . وکنج قادین ، بونی دوشوندکجه ، قلبنده حساس بر نقطه نك صیزلادیغنی دویییور ؛ اوندن آیری کچه جك اولان کونلرك ملال ویأسیله کوزلری قاراریوردی ...

کیجه یی ، بالقونده کچیردی . اطرافدن خروس سسلری کلیور ؛ اوزاقدن ، یایلایه کیدن قویون سورولرینك چینغراقلری ایشیدیلیوردی . صباحه قارشی خفیف بر شرق روزکاری اسمکه باشلامش ؛ دکزك سطحنده تیتره شن سیسلر ، یاواش یاواش داغیلارق ، داغلرك اتکلرنده تکاثف ایتمشلردی .

پریخان ، ارقه سنده اینجه بر پله رینله اوشومکدن قورقارق قالقدی . قوللری بوز کبی اولمشدی . ماصانك اوزرندن کبریت قوطوسنی آلارق ، مومی یاقدی . سدك قاریولاسی ، اوزرنده بیاض کتن اورتوسیله حالا بوش دورییور ؛ بوتون اشیا ، ملول ویتیم ، صانکه بویونلرینی بوکه رك ، سکوت ایدییورلردی . بو آقشام کندی یاتاغنده ده هر زمانکی حرارت وصمیمیت یوقدی . زاکتنی ، أتکلکنی چیقارارق قاریولانك آیاق اوجنه آصدی ؛ کیجه لکنی کیدی . صاچلرینی داغیتدی ؛ چورابلرینی صییرارق برطرفه فیرلاتدی وچیپلاق آیاقلریله ماصایه قدر کیده رك مومی سوندوردی ...

شمدی یاواش یاواش غروب ایتمکه باشلایان قمردن صولغون بر موجۀ ضیا کلیور ؛ اودایی بر احتضار خزانله دولدورارق ، اوته یه بری یه صاری لکه لرینی براقیوردی . کنج قادین ، پنجره نك اوکنده بر شه زلونغه اوزانارق ، یاریسی صویك ایچنه کیرمش قمرك ، افقی ، باقیر بر چنبرله احاطه ایدن التماعاتنی سیر ایتمکه باشلادی . دکزك سطحی ، صاری یوللرله ایشله نمش کبیدی . قمر ، افقك اوزرنده بر فانوس کبی صاللانیور ؛ هر ثانیه بر پارچه دها صویه اینه رك ، یاواش یاواش غائب اولیوردی . بر دقیقه صوکرا ، صانکه بر آل ، اونی زنجیرندن آییرارق بیراقدی واطرافدن ظلمتلرك سیاه قنادلری آچیلارق بو جسیم کره یی احاطه ایتدی ...

Digitized by Google

شمدی ضیالر سونمش ؛ دکزك اوزرنده بر صفیحهٔ معدنیه پارلاقلغیله افقه قدر اوزانان صاری یول، کیجه‌نك سیاه نفسلریله سیلینمشدی. کنج قادین ، کوزلرنده بر معنای اندیشه ایله دکزك مظلم انکینلرینه دالمش. دوشونیور ؛ کیجه‌نك مجهول درینلکلرنده ، بیاض قاناتلرینه چیرپینارق اوزاقلاشان قوطره‌یی تعقیب ایدییوردی. صوکرا ، کوزولك اوکنه کیجه‌لرك سیاه تولّلرندن دالغالر کله‌رك ، افق رؤتی بر سحاب ظلمتله قاپانیور و آرتق هیچ برشی کورمیور؛ هیچ برشی حس ایتمیوردی ...

* * *

کوزلرینی آچدیغی زمان کونش یوکسلمش؛ ایچری‌یه کنیش بر ضیا دالغاسی کیرمشدی. قالقدی؛ یوزینی ییقادی؛ البیسه‌سنی ده کیشدیردی. وجودی قیرلمش کیبیدی. باشی آتشلر ایچنده یانیور ؛ اویقوسزلقدن قیزارمش کوزلرینه دیکنلر باتیوردی. بالقونه چیقارق بر مدت اطرافی سیر ایتدی. هوا دورغون ، دکز ساکندی. اوزاقده بر یلکن کمیسی، آغیر آغیر ایله‌ریله‌یور ؛ افقده بر واپورك ایچه دومانی ، قیوریلارق ، اوزانارق ، سماده بر خط استفهام چیزییوردی. دوربینی آلدی ؛ قلبنده بر تحسس أليم ایله اوزاقلری تجسس ایتدی. قوطره‌یی آرایوردی ؟.. احتمال ، شمدی اونلر ، بوز بورونی کچمشلردی ...

اوکون، آلنده دوربینله ساعتلرجه افقلری سیر ایتدی. واقشام اوستی ، مودتله دکز کنارینه اینه‌رك ، ساحلده دولاشدیلر ؛ کیجه وقتده عودت ایتدیلر ...

* * *

بو ، آرتق بر عادت اولمشدی. هر کون ، اورایه ، ساحله اینیورلر ؛ بریسی دالغالرله أکله‌نه‌رك ، دیکری ، افقلرده بر خیال آرایارق، بویله‌جه اوزون استغراق دقیقه‌لری کچیرییورلردی. کیجه هرکس یاتوبده أل آیاق چکلدکدن صوکرا، پریخان اوداسنه قاپانارق ، پنجره‌نك اوکنده صباحی بکله‌یوردی. بعضاً مردیوه‌نلرده بر آیاق سسی اولیور ؛ صانکه قاپی‌یی دیکله‌ین بریسی، تکرار مردیوه‌نلردن اینه‌رك، اوزاقلاشیوردی. وبویله‌جه کونلر کچیور ؛ هفته‌اولیور، قوطره حالا عودت ایتمیوردی. یوقسه کلمه‌یه‌جك می هیچمی کلمه‌یه‌جکدی ؟ ... بو ، یاواش یاواش پریخانك ذهننده بویوین بر أندیشه اولیوردی. وأوك ایچنده‌اونك بو حالندن شبهه ایدنلر، دائما اطرافنده دولاشیورلر ؛ اونی تسلیه ایده‌بیله‌جك شیئلرله تأثرلرینی ازاله ایتمکه چالیشیورلردی. فقط یاواش یاواش اونلرده مراق ایتمکه باشلامشلردی. کیده‌لی اون کونی کچدیکی حالده هنوز هیچ بر خبر یوقدی. برقاچ کوندن برنی هوالرده بر آز فنا کیدییوردی. یوقسه برشیمی اولمشدی ؟ ... بو احتمالی دوشوننلر ، برفلاکتدن قورقیورلر ؛ أوك ایچنده ماتمی بر سکوت دولاشیوردی. برکون ، غزته‌نك حوادث قسمنده براعلان کورولدی : « کچن پنجشنبه کونی ، لیمانمزدن حرکت ایدن مسافری واپوری ، مرمریس آداسی پیشکاهنده بر یلکن

قايغى ايله مصادمه ايدەرك ، قاييق غرق اولمش ؛ مرتباتندن هيچ بر كيمسه قورتولامامشدر . بالآخره ايديلان تحقيقات اوزرينه بونك ، براى تنزه مرمرەدە دولاشان برقوطره اولديغى اكلاشيلارق غرق اولانلرك تعيين هويتلرى ضمننده لازمكلن تحقيقاته ابتدار ايدلمشدر » دينيوردى . آرتق هيچ برشبهه قالمامش ، اوقدر قورقولان بوفلاكت ، نهايت ، بوعائله‌نك افق حياتنه مشئوم قانادلرينى كرمشدى . بونى ايشيدير ايشيتمز ، پريخانك والدەسى ، دوشدى ، بايلدى ، أوك ايچنده كيلر ، اوكا برشى حس ايتديرمكدن قورقارق ، كيزلى كيزلى آغلامغه باشلاديلر ...

پريخان ، أوك ايچنده كوندن كونه كوزه چارپان برفوق‌العاده‌لك كوريور ؛ كولمك ايچون جبر نفس ايدن سيمالردە ، برحزن عميقك كولكه‌لرينى فرق ايديوردى . بعضاً مودته :

— نيچون ، اويله دورغون دوريورسك ؟... ديردى .

او ، برشئ حس ايتديرمەمك ايچون كوزلرينى ايندیرەرك جواب ويريردى :

— هيچ ، برآز باشم آغرييوردە ....

لكن يا بنى ، بوأودە هركسكدە باشى آغرييوردى ؟...

بويله‌جه كونلر كچيور ؛ أوك ايچندن بوماتم زائل اولميوردى . فقط بو ، دها نه زمانه‌قدر بويله دوام ايده‌بيليردى ؟ .. بركوز هرشيدن خبردار اولاجقدكلميدى ؟... هركون صوريور ؛ برآياق سسى اولسه قاپى‌يه قوشارق :

— برشيمى وار ؟.. كلديلرمى ديوردى .

نهايت ، اونى بوفلاكتدن خبردار ايتمك ايجاب ايديوردى . فقط بونى كيم درعهده ايده‌بيله‌جكدى ؟... پدرى :

— بن سويله‌مم ... ديوردى .

والدەسى :

— بن هيچ سويله‌يه‌مم ... ديور .

وآغلايوردى . نهايت ، بووظيفه مودته تحميل ايدلدى :

— نه‌قدر اولسه ، سن آرقداشيسك .. مناسب برلسانله سويله‌يه‌بيليرسك ... دنيلدى .

مودت ، صانكه بردن اوموزلرينه چوكن بريوك آلتنده أزلمشدى . فقط بوتون برعائله مقدرات سعادتنى اونك ألنه توديع اولونيوردى ...

بركون ، پريخان ، پنجرەنك اوكنده ، اووضع متفكريله افقلره دالمش دوشونوركن ، مودت ايچرى‌يه كيردى . أليله قلبنى تضييق ايدەرك ، اوكا دوغرو ايلريله‌دى . پريخان ، بردن ، اونى ، صارارمش سيماسيله بكزى اوچمش كورونجه :

— نه‌وار ، مودت ؟.. ديدى . نه اولدك ؟.. بكزك اوچمش ...

مودت هيجانى تسكينه چاليشارق :

— خير .. ديدى . برشيئم يوق ...

ايكى رفيقه ، بردقيقه ، قارشى قارشى‌يه ، كوزلرنده برلمعهٔ انديشه ايله لرزان ، بربرندن ديكرينه سرايت ايدن برابكميتله ساكت ،

باقیشدیلر ، صوکرا ، مودت ، اونك خلجاننی
ازالەیە چالیشان براعتدال دمله بر آز کندیسنی
طوپلایارق :

— نیچون اویله دوردك ؟ . . دیدی .

— مردیوەنلری بر آز خیزلیجه چیقدمده اوندن ...

پریخان ، ابتدا اینانمش کورندی .
صوکرا ، مودتك ، کیتدکجه زیادەلەشن تأثرلرینی
برشیئه حمل ایدەمیەرك :

— خیر ، دیدی . مطلقا برشی وار . .
بندن صاقلایورسك .. باق ، اللرك تیترەیور ..

اوزمان ، مودت ، بردن هرشیئه قرار
ویرەرك سویلەدی . پریخان جانسز برهیکل کبی
جامد وبی حرکت ، دیکلەیور ؛ یاواش یاواش
کوزلری بویویەرك یوزینه برقان دالغاسی هجوم
ایدییوردی . بردقیقه ، نظرلرینی ثابت برنقطەیه
دیکدی . بردن دوداقلرینك اوزرنده آجی
برتبسمك اشمئزازلریله کولومسەیەرك :

— یالان سویلەیورسکز . . دیدی . بنی
آلداتیورسکز ...

صوکرا ، وحشی برقهقهه ایله تکرار
ایتدی :

— خیر ، یالان سویلەیورسکز ... بنی
آلداتیورسکز ...

⁂

پریخان ، پنجرەسنك اوکنده ، انکینلره
دالارق ، هپ او برنقطەیه باقان معناسز نظرلریله
دالوب دالوب کیدییور ؛ صورولان شیلره
جواب ویرمەیەرك ، ساعتلرجه عین وضعیتده
قالیوردی .

دوقتورلر :

— سربست براقیکز .. کزسین ؛ هوا
آلسین دیمشلردی .

وبو ، اونك ایچون ایی بر وسیلە اولمشدی
آقشام اوزرلری ، مودتله ساحله اینیورلر
واو ، کوزلرنده دائما بر نقطەیه باقان معناسز
نظرلریله عودت ایتمەین قوطرەیی بکلەیوردی ..

برکون ، ینه مودتله دکز کنارنده افقلری
سیرایدرکن ، اوزاقده ، بیاض یلکنلریله ساحله
دوغرو یاقلاشان برقوطره کورمشلردی .
پریخان ، بردن برصیحهٔ مسرتله باغیرارق :

— ایشته .. دیدی . کلیورلر ...

مودت ، اونك بردن پارلایان کوزلرنده
برلمعهٔ جنت فرق ایدەرك ، قورقدی . واونی
قولندن چکەرك :

— هایدی ، دیدی . کیدەلم .. آرتق
اقشام اولیور ...

او :

— خیر ، دییوردی . اونلری بکلەیەجکم . .

وهپ او وحشی قهقهەلریله کولەرك قو -
للرینی قالدیرییور ؛ اللریله غریب اشارتلر
ویرەرك :

— کلیکز ، دییوردی بوطرفه کلیکز . .

مودت ، قورقوسندن تیترەیور :

— شمدی نەیاپایم ، یاربی ؟ ... دییوردی .

اونی ، هیچ بو حالیله کورمەمشدی ..
ممکن اولسه ، کیدوب کوشکه خبرویرەجکدی .
فقط اونی بوراده یالکز نصل براقابیلیردی ؟ ..
قولندن صیقی صیقی طوتیور ؛ ذهننده ، اونی

Digitized by Google

مشغول ایده بیله‌جك شیئلر آرایوردی . فقط او ، هیچ بر شیئ دیکله‌میور ؛ کیتدکجه تزاید ایدن بر هیجانله کولیور ؛ باغیرییور ؛ بر چوجوق کبی اللرینی بربرینه چارپارق :

— اوح ، ایشته کلیورلر ... دییوردی .

صوکرا مبهم بر نقطه‌یی اشارت ایده‌رك :

— ایشته مندیل صاللایور ؛ بنی چاغرییور ..

ومودتك النده‌ن قورتولمغه چالیشارق :

— براق بنی ، کیده‌جکم ... دییوردی .

مودت ، نه یاپاجغنی شاشیرمشدی .

— رجا ایدرم قارده‌شم ، کندیکه کل ...

دییور ؛ بوتون قوتیله اونی ضبط ایتمکه چالیشیوردی .

فقط بردن اویله بر صولت مجنونانه ایله اونی طاشلرك اوزرینه یووارلایارق صیرلدی که مودت ، بر امداد ایسته‌ین سسنك بوتون قوتیله باغیرمغه باشلادی . اطرافدن ایشیدنلر قوشوشدیلر . فقط او زمانه قدر بریخان ، دالغالرك آراسنده غائب اولمشدی ...

*
* *

بر آز صوکرا ، صولق ، بیاض بر وجودی ، سینه‌لرنده آغیر آغیر صاللایارق ، اورایه ، دکزلرك اعماقنده آچیلان بر جهان وصاله دوغرو چکوب کوتورییورلر ؛ آلتون صاچلرینی بر نوازش سودا ایله اوقشایان دالغالر ، اوکا ، عشقك نشائد الحاننده‌ن حزین بسته‌لر ترنم ایدییورلردی ...

— ۲ حزیران ۳۳۶ —

« بوستانجی »

٤

— حکایه —

بو اوقدر اسکی دکلدر ، دیدی آی ، بونی بز دالغه‌لرله مشترك بیلیرز . بو وقعه بوغاز ایچنده بر کهنه یالینك مزین ایکی اوطه‌سنده جریان ایتدی . فیرطنه‌لی بر کیجه ایدی . سما براق ، یلدیزلرله بن ارضك اك مظلم کوشه‌لرینه قدر دالیوردق ، فقط دالغه‌لر اوقدر قیزغین ، آزغین ، وسیاهدیلرکه ! اك تهدید آمیز حورطولرله همپ او کهنه یالینك ، کهنه دیرکلرینه هجوم ایدیورلر منظاره دونمش راطب ویوشاق تمللرینه قدر صولرینك طوزلی مرارتنی حس ایتدیریورلردی . وارده قاتده پنجره‌لرندن قره دارغین صولره نورلر آقیدان صالونه عادتا بر فکر مخصوصله یوکسلمك ایچین هر هجوملرنده براز داها یوکسلیورلر ، هر چارپشدقلری زمان براز دها بیاض کپوکلر صاچیورلردی .

نهایت شماعمدن بری دالغه‌لرك بیاض ذروه‌لرینه بینه‌رك پنجره‌یه قدر یوکسلدی . ذاتاً یارم ساعت صوکره یالینك ضیادار پنجره‌لرندن بوتون وجودینك نورلریله دالاجقدم .

دالغه‌لر بکا دیدیکه : « بوراده وقتیله بر کنج قادین واردیکه بوکون بیاض کوزل وجودی اسرارلی درینلکمده دینله‌نیور . اونك شیمدی دنیانك لوث وآتشندن قورتلمش وارلغی آسوده وسرین براویقوده یوق اولورکن وجودینك ذراتی بوراده براقدیغی برشیئك خاطرات وارزولریله همپ صولرك اوستنه چیقوب بو یالینك رطوبتلی ، خرده مسامانه قاریشمق ایستر . بوراده براقدیغی کوچك بر قرال باشی یکرمی سنه‌در دالغه‌لرمله برابر همپ چاغریور . ایلك اون سنه کوچك قرال قیز ، مغموم ، درین کوزلریله افاقك اوزاقلغنده‌کی حزنی ، یتشیلمزلکی ایچرکن هر آن بنم اولاجق دیه بکله‌دم . فقط بر کون سیاه کوزلری ، قرمزی دوداقلری ، اسمر باشیله بر خاکی کلدی ویك ضیادار وشنلکلی بر کیجه‌ده کنج قیزی بندن وبنم اسرارمدن قاپدی کتوردی . بن اوکیجه اوکا اوقدر ننه‌سنك محزون روحیله اولودم ، اوقدر اونی دعوتکار ، سیال قوللریمك سرین درینلکلرینه چاغردم . فقط اونك کوزلرینك افقی دکشمش ، روحنك مرکزی خاکه یرلشمشدی .

بر اون سنه وارکه کهنه یالیده کنج قیز یوقدی . نره‌یه کیتمشدی بیلمه‌یوردم . آننه‌سنك آرتق صو ذره‌لرینه منقلب اولان وارلغیله ساکت ، دورغون سواحلی دولاشیر وبعضاً ده اونی ایجه ، مترنم شپیلدیلرله چاغیردق . فقط او دالغه‌لرمدن پك اوزاق ، پك اوزاقدی . بلکه بر یوجه داغك بیاض ذروه‌سندن روحی کوکلره ایریشیوردی . بلکه‌ده ارضك آتشلی بر چقورندن قلبی جهنمه آقیوردی .

برقاچ کون وارکه یالیده یکیدن فوق‌العاده بر حیات وار وآننه‌سی همپ بوراده‌کی

Digitized by Google

صولرك قپارجقلرندن يوكسلوب بو اورته پنجره‌لردن ايچرى‌يه صيچرايور. باق ناصل هپ قوللرينى آچوب پنجره‌لره اوزانيور.

فى الحقيقه شيمدى كندى صارى ضيالرمله التونلاشان بياض كپوكلرك، صودن ضيا بخارندن بياض برقادين كولكه‌سى اولديغنى كوردم. داغنيق صاچلرينى، سيال اورتولرينى پنجره‌دن ايچرى كوپوك سرپنتيلرى كبى كونده‌ره‌رك عمومى چاغلتينك آراسنده كوچك استرحامكار، ياشلى برنغمه ايله باشنى چرچوه‌لره ووريوردى.

بن ده شيمدى تماميله يالينك دكزه ناظر جبهه‌سنك اچيق پنجره‌لرندن ايچرى دالمشدم. اورته پرده‌كى ضيالريله طوتوشمش كبى يانان قرمزى صالون بوشدى. يانلرندن ايكى طرفه آچيلان قپولردن صول طرفده‌كى ينه قرمزى يموشاق ايپك پرده‌لريله تماماً قپانمشدى. صاغ طرفده‌كينك قاپيلرى آچيق و پرده‌سنى كنج برارككك الى قالدرمش دوريوردى. بو كنج صاريشن برضابطدى. هيچ شبهه يوقكه بوتون يالى‌يدن طاشان حيات، حركت و موسيقينك بلكه عشقلرينى اعلان ايتديكى بو دوكونك قهرمانى بو پارلاق اونيفورمه‌لى، پارلاق چهره‌لى، كنجدى. بلند و ظريف وجودى اوزرنده‌كى وقور و كوزل باشى، داربياض آلنى، صولغون مائى كوزلرى، قالپاغى التنده پارلايان آلتون صاچلريله يتيشلمز شعشعه‌دار برآلتون رؤيانك نوازشيله اوقشانيليورمش كبى بوتون سيماسندن و باشندن متبسم، خوليادار سعادتلر اوچشيوردى.

عرفانده جنتى كوزلين نظرلرك استغراق وجديله قپالى قاپينك، قپالى پرده‌لرينه بوتون قابليت تعبديى، بو آنه طوپلايان دعاكار روحيله دالمش بكليوردى. برآن، برسنه، ابديت، نهايتسزلك اونك خائن نظرلرينك انتظارنده طوپلانمشدى. بيليوردمكه بودماغدن، بو وجوددن زمان، مكان، حتى كائنات چكلمش كيتمشدى.

همان شماعم قپالى اوطه‌نك جبهه‌سنه دوندى يالكز تولرى قپالى پنجره‌سندن ديندار براحتراز حرمتله سوزلدى كيردى.

اورته‌ده‌كى بويوك يازى ماصه‌سنه اكيلمش يازى يازيوردى. بلكه يكرمى بش بلكه اوتوز ياشنده ايدى، بياض تول فستان التنده يموشاق تدورى حس ايديلن اوموزلرى، خطوطنى غائب ايتمه‌دن نرمين بردولولقله فستاننك تولرينه جاذب وضعيتلر ويرن وجودى واردى. فقط زنكين قرال صاچلريله باشى اوقدر فسونكار، باشقه، اوقدر درين و معنيدار بركوزللكله يوكسليوردى‌كه: حساس مبذول دوداقلرى براز صولغون، كوزلرى عصبى برتقاصله هيچ قيلداميان كوز قپاقلرى التنده كاغده دالمش، بو وارلاق قولى كويا خارجدن برقدرتك كسمه‌دن تكرار ايتديكى برشيئ يازيورمش كبى لاينقطع كاغدى سياه، غيرمنتظم خطلرله دولديروب كيديوردى.

مكتوب ايلرله‌دكجه كنج يناقلرى صوليور، آلنى درين برآجينك عكسيله بوروشور

Digitized by Google

یموشاق وجودی تولار التنده سرتله‌شوب قاتیله‌شیوردی. بن دائما او ایکی اوطه آراسنده دولاشیور، بوقپالی قاپی‌یه معطوف کوزلریله عشقی بکله‌ین کوکلی‌یی بوقاپینک ارقه‌سندن روحندن بوتون محیطنی سیاه‌رك موجودیتی زهرله‌ین المنه‌بورونن کابی سیر ایدییوردم.

بنم چکلمك زمانم کلمشدیکه کاین بردنبره قامی براقدی پنجره‌یه کلدی. تولی قالدردی دالغه‌لر داها دهشتله مترنم وسیاه، بیاض کپوکلرندن یوکسلن بیاض بخار قادینی، داها بویوك، داها دعوتکارکلینی چاغرییورلردی. شیمدی بوکپوکلرك شکل بشریه‌نی حس ایدن کاینك کوزلری بیوه‌مش قرال صاچلری قورقونج بر فکرك ضربه‌سیله ایصلانمش بوتون منقاص وجودی کریلمش دکزه دوغرو یواش یواش کلیوردی. قیصیق وقورقاق برسس:

— آننه‌جکم نالنده‌یی بنمی چاغرییورسك دیوردی.

دکز مظفر عادتا کستاخ چاغلتیسی ایله هپ انسان یوطارکن ترنم ایتدیکی نقراتی تکرار ایدییوردی.

— برکره چاغردیغم، برکره چاغریلدیغنی طویان مطلق کلیر، یموشاق، صفوق، کوکسمه کمولور.

تام کهنه یالینك دامندن صوك شعاعم آشارکن صولرك تربی اولویان برترانه ظفرله یالینك پنجره‌سندن اوزانان بیاض واوزون برخیالی بخاردن قادینك کولکه‌سنه کومویورلردی.

ایرتسی کیجه‌ینه ارضه کلدم. بك وغلنده مدبدب برسالونده، بویالی الماسلر ایچنده پارلایان برقادینك دیزلری دیبنده سیاه صاچلی برارکك یاری مظفر وکستاخ یاری‌ده فرقنه وارامه‌دیغی برتحسرله:

— ژولیا، دیبوردی، کچن‌سنه براقدیغم قادین دون کیجه کندیسنی دکزه آتدی.

قادین سورمه‌لی معناسز نظرلرنده اینانماق ایسته‌مه‌ین براستهزا ایله — نیچون؟ دیدی.

ارکك جاکتنك جبندن بوروشمش برکاغد چیقارارق:

اولنمش فقط اولندیکی کیجه‌بندن صوکرا وجودینی دیکر برارککه‌ویرمکه تحمل ایده‌میه‌رك کندینی اولدرمش. طبیعی کندینی اولدرمدن بکا اوزون، عاشقانه برمکتوب یازمش.

قادین بوا کلامه‌دیغی سیاه غیر منتظم چیزکیلره باقه‌رق اسنه‌دی.

— عزیزم سرور، دیدی، بوعجیب برمصال، بومکتوب شابقه‌جینك نوطی اولسه ینه نجه بوندن داها معناسز اوله‌مازدی.

ینه او کیجه کهنه یالینك پنجره‌لرندن دالدم قرمزی سالون ایشقلریله طوتوشمش کبی ایدی. ینه او کنج صاریشن ضابط جهره‌سندن بیله‌مم حیاتك، ذکانك نه‌سی سیلنمش فقط تعبدکار روحی ینه کوزلرینه کلمش قپالی قاپینك پرده‌لرینی کوزتلیوردی. فقط ارتق قپالی اوطه قرانلق وقادینسز ایدی.

نه‌زمان ارضه کلسه‌م او کنج صاریشن ضابطی عینی اوطه‌دن او قپالی پرده‌لری بکلر بولورم.

نور عثمانیه ۱ نیسان ۱۳۲۷

خالده صالح

Digitized by Google

پیانوکی دیکلرکن

کیردیکم بر ، سکودلرك نازان .
- کیم بیلیر ، بلکه دشت هنده قدر
سردیکی پرنیان زرین تار -
آچدیغی وادیٔ ظلالستان ...
دوشه‌رك سطح صاف آبه ویرن :
بر پشیل لرزه ، بر پشیل هیجان ؛
سوزونور برضیای گریه کنان
صانکه هر نغمه بر تغنیدر ...

کللر آچمش کبی ظلامنده
تیتره‌شیر نفحه نفحه یاپراقلر ؛
بر پشیل جوی موسیقی چاغلار
بادك اوراق نغمه فامنده .
صوکرا آهسته یوکسلیر ... روزکار ،
ایکله‌ین برشلاله‌در ؛ یاخود :
قایالقلرله چارپیشان ممدود
صیحات عمیقهٔ ابحار ...

ازلیتله لب بلب ، گریان
ابدیت فیصیلداشیر صانکه ؛
کیم بیلیر هانکی مضطرب ، هانکی
سینهٔ حسرت ایلیور ضربان ؛
صانکه هر سسده بر جهان خیال ،
برجهان بشر سقوط ایلر ...
فوق ظلمتده کورله‌ین کوکلر
بیلدیریلرله یاغدیرر اهوال....

وقت اولور : هر صدا هبوط ایلر ،
یالکز وهم اهتزازی قالیر ؛
ظلمتك صمت احترازی قالیر ؛
بر ده‌کیز عمقی مظلمی تیترر ...
ینه برلحظه : مضطرب کسیلیر ،
دوکیلور قطره قطره بر میزاب ؛
برکوموش داماله ، ژالهٔ مهتاب
صانکه مژکان ایله قطره‌لنیر ...

نفحات لیال ایله بیزار ،
خسته بر خارهٔ خفاپرور
قوملر اوستنده نقش ماتم ایدر ...
صانکه بر برك خشك وزردبهار
صانکه عمقنده لیل سرتمرك
بر بولوط وقع استتار ایلر !
کورودم حسن مظلمك تیترر ،
اوجوشور ناصیه‌مده زلف ترك !

قاضی کوی — ۲۸ ایلول ۳۲۵ —

سلیمان بحری

Digitized by Google

بر قوش [*]

نره‌دن اوچمش ؛ زواللیجق .. بر قوش! بکا باق ، هیشن! صاقین قاچوب کیتمه
او کدرناك ، او سا کنانه طوردوش - بویله‌یم بن - طوقوندی رقتمه .
منکسرسه‌ك ، بنم‌ده وار المم ..
کل ، یقین کل! سنکله دردلشه‌لم .

نه ایچوندر کوکاجکك مکسور ؟ بونی بن ایتمك ایسته‌رم تخمین :
متحسر بنم کبی مفتور بو یرك سن‌ده بر غریبمسین ؟
دردلی‌یم ، اوح ! باقمه کولدیکمه
یوقمی روحکده بر حزین نغمه ؟.

سویله ، بن آکلارم لسانکدن ... بو سکونك یاقیشمیور ، سویله :
نه زمان دوشدك آسمانکدن ؟ یاشامق یکمی کوچ تحسرله ؟
سکا ، لکن ، بتون افقلر آچیق ..
پك صیقلدکسه آسمانکه چیق ..

طوره‌جقسین سبب نه ، رنجیده ؟ اوچ بو برزخدن ، اویناسون قنادك .
هیچ قالیرمیدی خاك سفلیده .. آه ! اوله‌یدی قنادلری نژادك ؟..
اوریبور ایشته قلب مجروحم
ایشیت ، ای قوش ! نه سویلیور روحم :

« منلون سما بو یرلرده ، « منتهی دائما خزانه بهار .
« نشئه‌سز اکثری سحرلرده .. « صولیور هپ آچیلمه‌دن ازهار .
« متحول وبی‌بقا هرشی ..
« روحه راجع کدرسه پیدرپی .

« بزه خیر ایتمه‌ین بو کلشندن « قاچه‌لم : سن‌ده ، بن‌ده قورتوله‌لم .
« کزه‌لم کهکشانی ، خوش مأمن .. « ذوق رؤیای سرمدی بوله‌لم .
« اوله‌لم هر بلیه‌دن سالم ،
« اوچه‌لم آسمانه ، دونمیه‌لم !..»

رجائی زاده

اکرم

---

[*] کچن نسخه‌مزده‌کی مصاحبهٔ ادبیه‌ده استاد معظم ومحترم ر: ئی زاده اکرم بك افندی حضرتلرینك « بر قوش » عنوانلی شعرنفیسلرینك مصراعلری یاکلیش دیزیلدیکندن مع‌الاعتذار بو نسخه‌مزه تکرار درج ایله تزیین صحائف ایتدك .

محصول مطالعه وتتبع

تیاترولر و تیاترولرمز

تیاتروجیلق صنعتنك بزده تأسیسی ایچون آتیلان ایلك خطوهٔ تشبثی معارف ناظر جدیدی اسماعیل حقی بك افندی‌یه مدیون اوله‌جغز ظن ایدرم. صوك هفته‌نك غزته‌لرنده اوقودیغمزه کوره منور فکرلی، متشبث ناظرمز معارف بودجه‌سنه برصحنهٔ مایه تأسیسی ایچون ایکی بیك لیرالق تخصیصات وضعنه وبونك مجلس ملیده قبولی ایچون صرف همت وبذل نقدینهٔ غیرت ایتمکه قرار ویرمش. شایستهٔ تشکر بر قرار مصیب! اکثریت خلق طرفندن حسن قبول کورمامکه شمدیلك محکوم اولان بو تشبثی — جهلاء ناسه خوش کورونمك کوچوکلکندن تبرئ نفس ایدرك — قرارویرمش اولمسندن طولایی ناظر محترم جداً شایان تبریکدر. بونده بنم نقطهٔ نظرم بوسبتون بشقه. ایکی بیك لیرانك معارف بودجه‌سنه علاوه وقبول ایتدیرلمسی مهم برمسئله دکلدر. ولو بوندن جزئی برمعاونت نقدیه ایله اولسون، تیاترویه بکزر برصحنهٔ مایه‌نك وجوده کتیرلمسی ده — ظن ایدلدیکی قدر — مشکل اولمامسی اقوای احتمالدر. کندی نقطهٔ نظرمجه الك مشکل نقطه، هیئت حاضرهٔ وکلایه داخل اولان بوسبتون یکی برناظرك، تیاترو ایچون معارف بودجه‌سنه تخصیصات ضم ایتدیرمکه اظهار جسارتیدرکه تحلیل وتوضیحه دکر یکی بر حالت روحیه تظاهر ایتدیریر. تیاترولرك بزده متعصبین جهلا طرفندن نصل بر تقدیر وقبوله هدف اولدیغی معلوم. بو کتلهٔ جامدهٔ اکثریته نسبتله برفئهٔ قلیله‌دن عبارت قالان افکار منوره اصحابی برملته دائرهٔ مدنیت حاضره‌یه منسوب اولمق شرطیله معالئ فکر وتربیه مقصدندن طولایی نصل دارالفنونلر، تدریسات عالیه تعلیمخانه‌لری لازم ولابد ایسه صنایع نفیسه‌نك برشعبهٔ مهمه وجیده‌سی اولان ادبیاتك پارلاق وقیمتدار صحیفه‌لرندن برینی تشکیل ایدن تیاترونك ده لزوم واهمیتی مستغنئ ایضاحدر. اوچ عصردن بری ممالك غربیه ادبیاتنده حکمران احتشام اولان تیاترونك نصل صفحات ترقی کچیرمش واون طقوزنجی عصرده حکومات متمدنه‌نك بویولده اختیار ایتدکلری فداکارلقلرك نه مهم یکونلره بالغ اولمش بولندیغنی تقدیر ایدنلر ایچون بزدده برصحنهٔ مایه وجوده کتیرلمسی ضرورتی

آشكار اولمشيدى . بزده – مع التأسف – نه آمريقالى مشهور ميليادرلر (قارنه جى) كبى منسوب اولديغى ملتك ترقيات فكريه وعلميه سنك استحصالى اوغورنده مليونلر بذل ايده جك ارباب يسار وهمت ونده بوكبى امور مشكله يى حصول بولديره جق متشبثين غيورلردن مركب جمعيات اديه و محافل موجود اولمديغندن – مرشيده اولديغى كبى – بويله بر تشبث نو مآلك قودن فعله چيقه بيلمسى كيفيتى ده حكومتك عهدهٔ لياقت و درايتنه قالمشيدى . اعرابدن محلى اولمايان شهرامانتى – سنه لردنبرى – استانبولده موجود صالاشلرى يپقديرمغه موفق اوله مامش ايكن برصحنهٔ مليه نك وجوده كتيرلمسى ايچون اوندن همت ومعاونت بكلمك محالاحتمال ويرمك قبيلندن اولوردى .

ممالك متمدنه ده صنايع نفيسه معارف نظارتنك جناح حمايه ومعاونتنده بولنديغندن بابان زاده اسماعيل حقى بك شايان تقدير وستايش برجرأت ايله برصحنهٔ مليه نك لزوم تأسيسنى رسماً اظهار وتصديق و ايكى بيك ليرالق بر معاونت نقديه نك بودجه يه الحاقنى مجلس مبعوثاندن طلب ايتمكه قرار ويرمسى براثر ترقيدر.

طنبورئ شهير جميل بك

Djémil Bey, le célèbre musicien turc.

معارف بودجه سنك اثناى مذاكره ومناقشه سنده بعض مبعوثلر طرفندن ايكى بيك ليرا كبى جزئى بر مبلغك معارف بودجه سنه بار اوله جغنك درميان ايديله جكنى هيچ خاطره كتيرمك ايستمم . ذاتاً اجتهاد نقطه سندن مخالف اولان مبعوثين محترمه ايچنده پك چوقلرى غربك – صنايع نفيسه وادبياته عائد شعبات مهمه سنده حصوله كتيرديكى ترقيات محير العقولى رأى العين كورمش تدقيق ايتمش ذوات مقتدره اكثريتى تشكيل ايتمكده در .

او حالده اميد ايديلورمى كه اونلردن برى كرسئ خطابته چيقه رق واحاد ناسك افكار واماننه مماشات قصديله حقيقتدن اوزاقلاشه رق شو يولده ادارهٔ لسان ايتسون :

Digitized by Google

— مملكتمزده اولاد وطنی اوقوده‌جق مكاتب ابتدائیه مفقود ، مدارس علمیه وفنیه یوق دینله‌جك قدر نابود ایكن معارفه عائد پاره‌لرمزی تیاترولره صرف ایده‌میز . ممالك مدنیهٔ غربیه بودرجهٔ ترقیاته بر طاقم امتحانلرله واصل اولدیلر . اوقومق بیلمایان ، صنایع نفیسه‌نك قدر ومزیتنی تقدیر ایده‌مین خلقی صحنهٔ تماشالره سوق ایتمك اونلرك ترقیات فكریه‌لرینه خدمت ایتمز . طریق ترقی وتكاملده خطوات تدریجیه‌یه تابع اولمایانلر نقطهٔ مقصوده ، غایهٔ خیاله واصل اوله‌مازلر . اولا ساحهٔ وسیعهٔ ملكك هر كوشه‌سنده مكتب آچالم وصوكره تنویر فكر ایچون حاضرلنان نسل آتی‌یه :

— تیاترولرده بر مكتب ادبدر ،

دییه‌لم .

خیر ، خیر ! بوكا احتمال ویره‌مم . محترم مبعوثلرمزك هیچ برنده بویله خشین بر فكری اورته‌یه آتمق املی بولنه‌ماز . سنه‌لردنبری اویوشمش قالمش اولان بر ملتك فكرینه جولان ، خیالنه فسحت بی پایان ویره‌جك هر تشبث مقبول ومحترمدر . بوكبی مقاصد مرغوبه‌نك استحصالی اوغورنده صرف ایدیله‌جك پاره‌لر هدر اولماز . دور تعصب وتعند آرتق كچدی . مادامكه جاذبهٔ مدنیت قانونلرینه اتباع ایچون شو كرهٔ دوار اوزرنده بزه متعلق بر مجبوریت حقیقیه وار ، اوقانون مدنیت ومعاشرته ، ایر كچ ، تابع اوله‌جغز .

معارف ناظر جدیدمزك تشبث واقعی القشلارم وهیأت ادارمزك شیمدی‌یه قدر مغلوب اولدیغی بر حالت روحیهٔ تماشاتكارانه‌دن تجرید نفس ایتمش اولمسندن طولایی كندیلرینی تبریك ایلرم . مدبران امور ملك ایچون حسن نیتله برابر متانت فكر وعلی الخصوص جرأت وجسارت لازمدر .

§

معارف بودجه‌سنه الحاق ایدیله‌جك بو ایكی بیك لیرالق تخصیصاتك صورت صرفنی‌ده ، شبهه‌سز ، ناظر بك افندی دوشونمش ، ثمره‌دار بر (پروژه) حاضرلامشدر . چونكه بو پاره موجود تیاترو قومپانیه‌لرندن برینه ویاخود اونلرك ایچندن تفریق ایدلمك صورتیله وجوده كله‌جك یكی بر صحنهٔ ملیه قومپانیه‌سنه معاونت نقدیه صورتیله تخصیص ایدیله‌جك ایسه هدر اوله‌جغنه اشتباه ایدلامك لازم كلیر . مادامكه آزچوق بر فداكارلق اختیار ایدیلیور ، بونك محلنه مصروف اولمسی ، صنعتك غایهٔ خیالیه‌سنه طوغری تدریجی خطوات ایله ایلرولیه‌بیلمك چاره‌لرینه توسل ایدلمسی اقتضا ایدر .

بر صحنهٔ ملیه وجوده كتیره‌بیلمك ایچون ایكی اساسلی شیٔ لازم اولدیغنه قانعم :

(١) شرائط صحیه و ترقیات حاضره‌یی كافل بر تیاترو بناسی .

(٢) او صحنه‌ده صنعت حقیقیه‌یی تمثیل وارائه ایده‌بیله‌جك بوسبتون یكی بر قومپانیه وجوده كتیرمك . اركانی لسانمز و ادبیاتمز حقنده معلومات كافیه صاحبی كنجلردن مركب اوله‌جق اولان « صحنهٔ ملیه » قومپانیه‌سنده اسكی سقیم اعتیاداتدن اثر بولنمامق ، لطیف

Digitized by Google

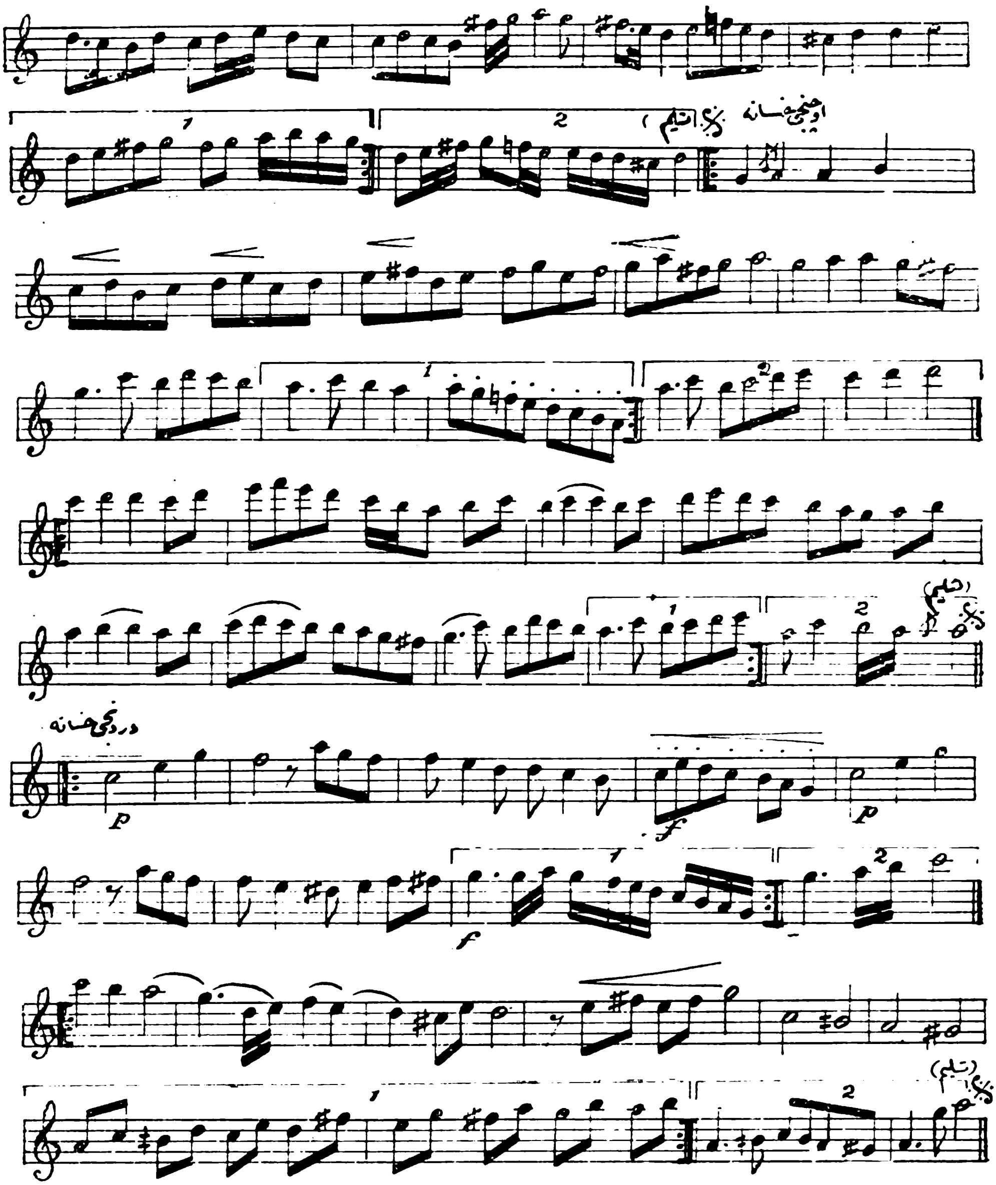

Digitized by Google

عثمانلى انافس آثار موسيقيه‌سندن

كمانى رضا افندى مرحومك طاهر بوسلك پيشروى

طنبورى شهير جميل بك طرفندن نوطه يه آلنمشدر

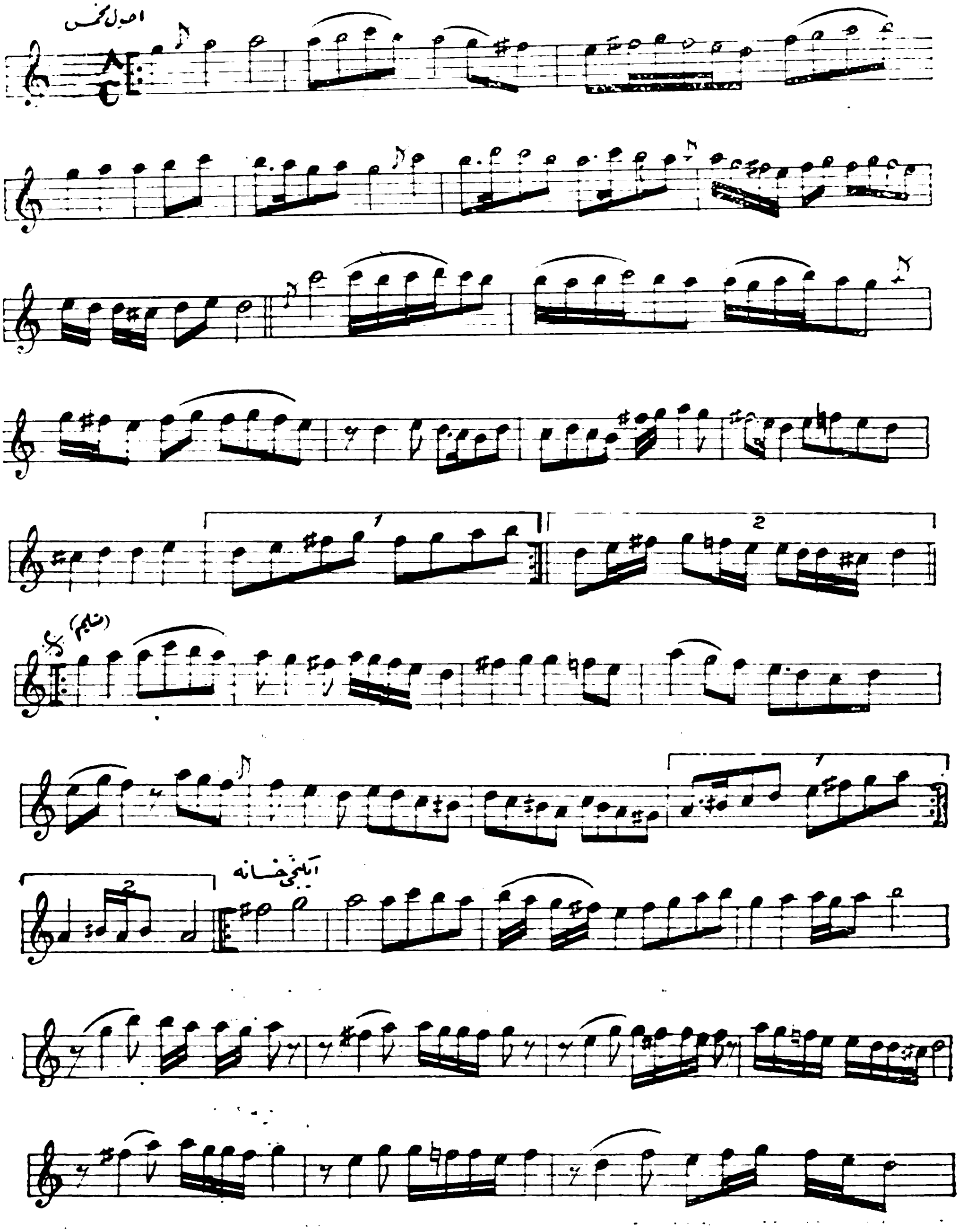

Digitized by Google

وموسیقار اولان لسانمزی، سینیرلری رنجیده ایدن تعبیرات وسقامت لسانیه‌دن تجریده ساعی وموفق اولمق لازمدر .

استانبول کبی بر شهر معظم و دلارایه نصل محتشم ومدبدب بر بلدیه دائره‌سی ، شهر اماتی بناسی لازم ایسه ترقیات مدنیه جریانی تعقیب ایتمکده اولدیغمزی کوستره‌جك برصحنهٔ ملیه‌ده همان اودرجه‌ده لابددر .

آتی بالطبع بوضرورت مدنیه‌یی تلافی ایله اوبنای محتشمی ایسترایسته‌مز وجوده کتیره‌جك؛ آنجق تکین نسخه‌ده سویلدیکم وجهله اساسلرینی شمدیدن حاضرلامغه باشلامالیز .

آقتور وآقتریسلرمزه دائر دور ودراز ادارهٔ مقال ایتمکده‌یم . بعدالانقلاب صحنهٔ تماشایه چیقان کنج بلهوسلردن، کوستردکلری لیاقت واستعداددن سوز آچیق صره‌سی کلدی غایت سودیکم برذات بنی ایقاظ ایتدی ودیدی که :

— بوکنج هوسکارلر حقنده طوغرییی سویلیه‌جك دکلمیسك ؟

جواب ویردم :

— اوکا شبهه یوق. مسلك متخذم حقیقت جولق وطوغریلق ....

— اوحالده مطالعاتك انکسارشوق وخاطره بادی اوله‌جق بوکنجلر صنعت بودر دیه یاکلش بریوله کیدییورلر . بونك مسؤلیت معنویه‌سی اونلری اووادی‌یه سوق ایدنلرندر .

ایچلرنده ذکی ، مستعد ذوات وار . فقط بزده هنوز نه درسخانهٔ تمثیل وار ونه‌ده براستاد حقیقی... سطحیات برسملك. ردقلامجیاق صنعت دیه اورته‌یه قونیلیور . بزده ارکان تنقیدده یوق. دیمك استیورم که (زول له‌متر) وامثالی کبی نافذالکلم، حقیقتکو منقدینده مفقود . اوحالده مزیات دقیقهٔ صنعته آکاه اولمیان سیرجیلر طرفندن مبذول آلقشلردن بونلر جرأت بوله‌رق : « ایشته صنعتك نقطهٔ قصواسنه یتشدك ؛ بزده صنعتکار اولدق . » فکری برلشیور. اصل ایشته اوزمان صنعتکارلقدن جدا دوشیورلر .

— اوحالده طوغرییی سویلمك . اونلره خطالرینی اخطار ایتمك جائزدکلمی؟

— اونلرك قناعتلری متین ؛ اجتهادلرینه اعتمادلری وار صنعتك حقیقتنی تمثیل ایده‌جك برصحنهٔ ملیه تأسس ایدنجه‌یه قدر نه دینلسه بوشدر ، بوش ... مناقیان (مکتب ادب) نك اساسلری سوکیلملیدر اوچیرکین بدعتلرده لخراش فریادلر اورته‌دن قالقملیدر ....

مخاطبمی حقلی بولدم . اونلر حقنده‌کی مطالعاتمی آتی‌یه ترك ایتدم .

بوم بحثده سویلنه‌جك سوز. تیاترو کتابلرینه عائد قالدی . پیه‌سلره دائرده اوزون اوزادی‌یه بحث ایده‌جکم ....

قادینلر آره‌سنده اسفرم — غربده نسوان ادعای مساوات حقوق فکر وعزمنی نه‌قدر ایلرویه کتیرییورلرسه اوکا مستحق اولدقلرینی اثبات ایچونده مادةً ارائهٔ دلائل ایتمکه اوقدر چالشیورلر. ممالك غربیه‌ده ، اصول معاشرت، شهراه حیاتده ارککلرله قادینلری عین سعی وفعالیته ومجادلهٔ معیشته سوق ایتمکده اولدیغندن قادینلرك همان‌همان یاپامادقلری برصنعت وار ازینه

اخیراً مدینهٔ منورده تشکیل اولنان هجین سوار آقنجی بلوکلری ضابطان و افرادی

فوطو : خلیل

Les Bataillons nommé "Akindji„ à Médine.

Digitized by Google

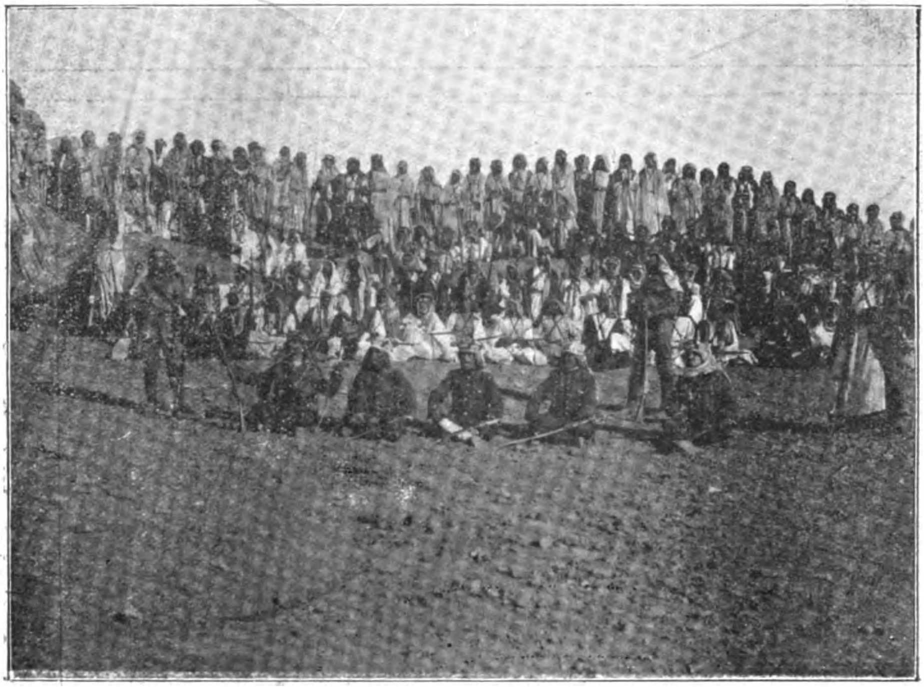

آقنجی بلوکلرندن بر منظره

فوطو : خلیل

Le Bataillon nommé “ Akindji ”

موفق اوله‌مادقلری بر مهارت قالمامشدر ، دنیاله بیلور .

فابریقه‌لرده، تجارتگاهلرده قادینلر — نازکی جنسیتلرینه رغماً — عادتا ارککلر درجه‌سنده چالیشیرلر . حتی مشاغل خسیسه‌ده مستخدم قادینلر بیله موجود . بلای معیشت، نسوانی‌ده وجودلرینك و تشکلات بنیویه‌سنك مساعده‌سی درجه‌سنده وحتی بعضاً اونك فوقنده سعیه ومشکلاتی اقتحامه سوق ایلیور .

قادین آرابه‌جیلر ، نسواندن اوتوموبیل ماکینیستلری موجود ، سوقاقلری سپورن بلدیه مستخدمینی میاننده قادینلرده بولنیور .

براز یوکسك طبقهٔ معاشرتده بولنانلر میاننده طبیب ، دعوی وکیلی ، فنك بر قسم مخصوصنده متخصص قادینلر وار ؛ بونلرك مقداری گیتدکجه‌ده آرتیور . ارباب قلمدن اولان نسوانك مقداری یوزلره دکل بیکلره وارر . مرتبلری، ماکینیستلری، محررلری، مصححلری والحاصل بالجمله مأمورلری ومستخدمینی قادیندن مرکب پاریسده بر قادین غزته‌سی‌ده واردی که (تساوی حقوق) فکر مخصوص نسوینك مروجی ایدی فقط مع التأسف دوام ایده‌مادی . بوندن استدلال ایدیلیور که قادینلر هنوز کندی آرەلرنده بر ایشی دوام ایتدیره‌جك ثباتدن محرومدرلر .

قادینلر آره‌سنده مادام (کوری) کبی

مدینهٔ منوره جوارنده آقنجی بلوکلرینك قیالقلر اوستنده بر منظره‌سی

Les Bataillons “ Akindji „ près de Médine.

متبحرین فنون میاننده مثلنه نادر تصادف ایدیلور علم وفضل صاحبه‌سی ، (روزابونور) کبی مشهور بر رسام ، مادام (دیولافووا) کبی علم انسال وفن آثار عتیقه‌ده صاحب ید طولا معروف قادینلر واردرکه منسوب اولدقلری مملکتك مدار شرف ومباهاتیدرلر .

ترقیات مدنیه نه کبی وسائط عمران وتمدن وجوده کتیریرسه اونك نقطهٔ تکامله ایصالی ایچون صرف ایدیلان همت وغیرتلر میاننده قادینلره عائد بر حصهٔ فخر بولنماق همان نوادردندر .

آچیلان مسابقه‌لرده‌ده قادینلرك موجودیتنی کوریرسکز :

(سن) نهری اوزرنده بر سیاحت مسابقه‌سی آچلسه قادینلر اشتراك ایدر ، رجال ایله برابر یوزرلر . نشان آتمق مسابقه‌لرنده ، آوا کلنتیلرنده هپ نسوان موجود بولنور . حیاتلرینی تهلکه‌یه قویه‌رق سیاحات هوائیه تجربه‌لرینه کیریشورلر . آئه‌روپلان دیدکاری آلات طیرانی کندی بازو ومهارتلریله اداره ایدرك بیكلرجه مترو سمایه یوکسان . یوزلرجه کیلو مترو هوای نسیمیده سیاحت ایدن قادینلر وار . (فه‌مینا) غزته‌سنك اخیراً ترتیب ایتدیکی مسابقهٔ سیاحت هوائیه‌ده طیاره‌جی قادینلر عقلاره حیرت ایراث ایده‌جك صغوق قانلیلق ، متانت ومهارت ابراز ایلدیلر ؛

Digitized by Google

حجاز تیمور یولی مدینه استاسیونك داخلی بر منظره‌سی وایشلتمه مأمورین ومستخدمینی
Le Station de Chemin-de-fer à Medine.

ارککار کبی اسقریم یاپمق مراقده بر قسم نسوان آره‌سنده بالطبع بالاداء ترجیحدن بحث ایدییورز. — شایعه‌در. قلنج قوللانمق مچ مبارزاتنده ابراز مهارت ایتمك خصوصنده چوق ایلری کیتمش قادینلرده وارایسه‌ده ارککاره ادعای تساوی ایده‌جك بر درجه‌یه هنوز واصل اوله‌مامشلردر. مدار بحث اتخاذ ایلدیکم اسقریم مسابقه‌سی — حاصلاتی قادینلره عائد بر مؤسسهٔ خیریه‌یه صرف ایدلمك اوزره — پاریسده اجرا ایدیله‌جکدر. مسابقه‌یه اشتراك ایدن مچ وقلنج مبارزه‌لری کاملاً کنج وتناسب اندامه مالك قادینلر، بونلر مسابقه‌یه اشتراك ایتمك ایچون ممالك متمدنه‌نك هر طرفدن مزاحم سفریه‌یی اقتحام ایدرك

کلیورلر. ایچلرنده فرانسز، انکلیز، باچیقالی، هولاندالی قادینلر وارکه مملکتلرنده همان جمله‌سی اسقریمده متخصص واستاد عد ایدلمش. Championne d'escrime عنوانینه لایق کوریلن بومشهور مبارز قادینلر شیمدی پاریسده، بین الملل بر مسابقهٔ عمومیه‌ده جمع ایدیله‌رك مچ‌ایله، قلنجله چارپیشه‌جقلر. بو، هر حالده جالب مراق بر مبارزه، جاذب انظار بر (غروپ) تشکیل ایده‌جك. قلنج ومچ قوللانان قادینلرك قیافتلری ده شمدیکی صولك موده‌یه موافق کبی برشی. شالواره مشابه کنیش پانطلونلر؛ قیصه ارککك جاکتلری. یموشاق دریلردن اعمال ایدلمش قالین الدیونلر. عیناً ارککك قیافتی. تساوی حقوق ادعاسنی ایلرویه

Digitized by Google

استانبولك بو سنه‌كی قیش منظره‌لرندن ـ نشانطاشی جوارنده قار ییغینلری
Une vue de cet hiver à Constantinople.

سورن نسوان قیافتلرینی‌ده ارككلره بكزتمك امانی دائما اظهار ایلشلرسه‌ده حكومتلر بوكا مساعده ایتمامشدر. مأذونیت مخصوصه‌یی حائز ایكی اوچ قادین استثنا ایدیلورسه نسوان لباس رجال ایله سوقاقلرده كزه‌مزلر.

انجق (émancipation des femmes) مجاهده لری یاواش یاواش املرینه نائل اولمقده‌درلر.

انكلتره و فرانسه‌ده‌كی (سوفرازه‌ت) لر مسئله‌سی معلوم. غربده قادینلرده حق انتخابه مالك بلدیه‌یه، مجالس عمومیه‌یه، مجلس مبعوثانه اعضا اولمق ایستیورلر. صوك انتخابات زماننده انكلیز سوفرازه‌تلرینك لوندره‌ده بو حق كندیلرندن كتم ایدن حكومت حاضره رجالی حقنده یاپدقلری نمایشلر اونودیلورشیلردن دكل. توقیف ایدلدیلر، حبس اولندیلر. فقط فكر و املرندن نكول ایتمدیلر. اولا تساوی حقوق. فرانسه نسوانی انكلیز قادینلری كبی جدالجو، نمایشجی دكل. اونلر كچن سنه‌كی انتخابات زماننده فكرلری تسخیر ایدرك، قلملرینه كووه‌نرك استحصال دلخواهه چوق چالشدیلر؛ انجق موفق اوله‌مادیلر. [*] ارككلر بو تساوی حقوق فكرینك بو درجه شمول كسب ایتمسندن قورقیورلر. بوندن طولایی اللرندن كلدیكی مرتبه بو فكرك دائره احاطه‌سنی كوچولتمك ایچون آرتق قلنجه، دیشه صاریلیورلر دیمك....

جدال معیشت. ــ فرانسز غزته‌لرینی تعقیب ایستیورلر. شیمدیكی حالده قوت اونلرده. حق دائما

[*] (نورووچ) حكومتی قادینلرك‌ده مجلس ملی‌یه اعضا انتخاب ایدیله‌بیلمسنی قبول ایتمش اولدیغندن اخیراً ایلك قادین مبعوثی اوراده كورلمش اولدی.

قوته‌میالدر. یاواش یاواش ارککلرده‌کی قوتی احراز ایدنلر (مونیس) قابینه‌سنك موقع اقتداره کچمسنی متعاقب شامپانیا ایالتنك قومشوسی اولان (اوب) سنجاغی داخلنده اختلال آمیز نمایشلرك دوام ایتمکده اولدیغنه مطاعدلر. بو مسئلهٔ قیام، معیشت غوغاسندن عبارتدر. فرانسه‌نك جنوب ایالاتی سکنه‌سی اکثریتله باغجیدرلر. فرانسز شرابلرینی، شامپانیالرینی استحصال ایدن اوزوملر بورادن یتشیر. باغجیلر

استانبولك قیش منظره‌لرندن

بونلری عصاره حالنه کتیره‌رك شامپانیا ایالتی داخلنده‌کی بویوك فابریقه و ده‌بو صاحبلرینه صاتارلر. اونلرده بونلری تربیه و اعمال ایده‌رك قیمتدار شراب و شامپانیا حالنه قویارلر. اوزوم استحصالی ایچون چالیشان باغجیلر، رنجبرلر قوت لایموت کچینه‌جك قدر پاره قزاندقلری حالده سرمایه‌دار فابریقه و ده‌بو اصحابی ملیونلرجه منافع تأمین ایدییورلر. بوندن منفعل اولان باغجیلرده عصاره‌لری تغشیش ایتمکه جرأت ایدییورلردی. فرانسه حکومتی سنوی مملکته ملیونلرجه فرانق واردات تأمین ایدن شراب وشامپانیالرینك شهرت وقیمتنی محافظه ووقایه ایچون ایکی سنه اول برقانون تنظیم ایلدی. تغشیشه جرأت ایدنلر حقنده شدتلی جزالر وضع اولوندی. بو مواد قانونیه سرمایه‌دارانك، فابریقه صاحبلرینك ایشلرینه موافق دوشمش ایسه‌ده باغجیلری نومید براقمشدر. ایشته نمایشلر، قیاملرك اساسی بورادن باشلایور. بونك صفحات مختلفه‌سنی ایضاح ایده‌جك دکلز. انجق (اوب) سنجاغی مرکزنده ترتیب ایدیلن غایت مهم برنمایش اثناسنده باغجیلره توزیع ایدلمش اولان ویرکو پوصله‌لری بر آتشکده حالنده یاقلمش

Vues d'hivres à Constantinople.

وباش وکیلك ماکینی‌ده اوعلولر ایچنه آتیله‌رق مقابر رماد ایدلمشدر. موسیو مونیسی تشخیص ایدن قوقله‌نك علولر اراسنده محو ایدلمسی شخصی برنار وانتقامی بالطبع مؤدی اولماز. نمایشلر اونك تشخیص ایتدیکی حکومته عائددر. بونمایشلر اثناسنده پك غریب طاشقینلقلر نظرمه ایلیشدی. مثلا بلدیه دائره‌سنك اوزرینه بویوك حروفاتله:

Liberté, blague; égalité; fraternité, mensonges.

جمله‌لرینی یازمشلر . ایشـته مختصر ومفید بوکا دیرلر! بونی ـ او شـدت کلامی محافظه ایچون شوصورتله ـ ترجمه ایده‌لم :

« حریتمی ؟ ... آدم ، کودزه‌لك . مساوات واخوتمی؟... کذب، کذب صریح . »

صفوت نزیهی

کچن نسـخه‌مزده‌کی مسـابقه‌مزك نتیجه‌سی — آلفر دوموسه‌نك کتابه‌سنك مزارینی ـ ترجمه‌یه مراق وهوس ایدن ـ کنجلر آره‌سنده نقل مآل مسابقه‌سنه وضع ایتمشدم . ترجمه‌لره عائد خیلی جواب آلدم . نظماً ونثراً کوزل واصلنه مطابق ترجمه‌لر وار . ترجمه خصوصنده غریب بر اعتیاده تابعز : جمله‌لری حرفی حرفنه ، کلمه بکلمه ترکجه‌یه نقل ایتمك ... بوطرزده وجوده کلن ترجمه‌لر اصلنده‌کی لطافت وظرافتی جامع ومؤدی اوله‌ماز . اك کوزل ترجمه‌لر نقل مآل صـورتیله وجوده کلنلردر . بو نکتهٔ ظریفه‌یی نشانطاشنده عایشه‌ستاره خانم افندی‌لایقیله تیقن بیورمشلر . منظوم ترجمه‌لری شـایستهٔ تقدیر وتحسین . موعود مکافاته حق قزاندیلر .

هدیهٔ عاجزی‌یی آلدیرمق اوزره اداره خانه‌یه طرفلرندن برینك کوندرلمسی ویا کلشلغه محل قالمامق اوزره ترجمهٔ منظومه‌لرینك :

«یاد ایت اودم‌که قلب زخمدار ماتمم» مصرعنی تعقیب ایدن قسـمنی قوپیه ایله کله‌جك ذاته تودیع اولنمسی مسترحمدر .

دیکر ترجمه صاحبلری میاننده موفق اوله‌رق مستحق تقدیر اولانلر حقوق طلبه‌سـندن ا . لطفی موده‌ده‌کی (فورلیسه) سندن‌نهاد ثابت، دارالشفقه‌دن محمد سعید افندیلردر .

ستاره خانم افندینك ترجمه‌لرینی ایلروده نشر ایده‌جکز .

ص . ن

بیلمجه

بن بش حرفلی ایکی هجالی یم . طوپراقدن چیقار، مطلقا هراوه کیره‌رم . باش حرفمی تبدیل ایدرسه‌کز قوش اولورم . ایلك ایکی حرفم بوتون ذیروحلرك مدار حیاتیدر . صوك ایکی حرفمده قادینلرك شدتله ارزو ایتدیکلری برحالدر .

ارککلردن طوغری حل ایدنلر میانندن قرعه ایله تفریق ایدیلمك صورتیله برنجی‌یه یازلق برشمسیه، ایکنجی‌یه بر پورت فوی اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی اوتوزنجی‌یه قدر اوچر اللنجی‌یه قدر برر غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

قادینلردن طوغری حل ایدنلر میانندن قرعه ایله تفریق ایدیلمك صورتیله برنجی‌یه یازلق برشمسیه ایکنجی‌یه ظریف بر أل چانطه‌سی اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی اوتوزنجی‌یه قدر اوچر غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

حل ورقه‌لری قوپونلره ربط ایدیله‌رك (مسابقه مأمورلرینه) کوندرلملیدر .

بیلمجه حلی

۲۷ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه‌نك

صورت حلی

٦٥	١١	٢٤	٧	٢٠	٣
٦٥	٤	١٢	٢٥	٨	١٦
٦٥	١٧	٥	١٣	٢١	٩
٦٥	١٠	١٨	١	١٤	٢٢
٦٥	٢٣	٦	١٩	٢	١٥
//	٦٥	٦٥	٦٥	٦٥	٦٥
٦٥					

ارککلردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی فاتحده قول اغاسی عرفان بکزاده محمد عدنان ، ایکینجیلکی قاضی کویشده مرحوم حسین جاسم افندی مخدومی نورالدین جاسم، اوچنجیلکی شیشلیده م . ك رضوان بك افندیلر قزانمشلردر .

طوغری حل ایدنلردن بروجه آتی ذوات اوچر قارت پوستال قازانمشلردر : سلطان احمدده محمد عزت ، افتاب معارف مکتبی طلبه‌سندن ٤٢٥ نومروده عابدین اسعد ، فندقلیده شمس المکاتب ابتدائی اوچنجی صنف شاکردانندن علی اکرم ، مکتب حربیه دردنجی بلوکك اوچنجی سنه‌ده کوربقاللی حسام الدین ، ازمیرده دعوی وکیلی حسن پرتو افندی زاده مصطفی حامد ، مهندسخانهٔ بری همایون طوپجی برنجی سنه باش چاوشی عادل شکری، ادرنه‌ده الای ۲۹ طابور ۳ بلوك ۲ ملازم ثانی ابراهیم ادهم افندی : جنکل کوینده کمرکجی زاده فخرالدین فرید ، ازمیر مکتب سلطانیسی برنجی سنه طلبه‌سندن ۱۵٦ نومروده کریدی علی علوی ، مهندسخانهٔ بریٔ همایون اغیر طوپجی ایکنجی سنه‌سندن ناسلیجلی مراد شادی . سلانیك ولایتنه مربوط لنغظه قضاسی قرا کاتبی اسماعیل حقی ، باغچه اوغلنده تارلا باشی جاده‌سنده ٦۹ نومرولی خانه‌ده دیقران طینغریان، حیفا : حجاز تیمور یولی حرکت قلمی مأمورلرندن کریدی مصطفی ذکی ، اورفاده کلیسلی راغب ، قیصری معارف کاتبی مظهر نوراه، سیلیستره‌ده علی سنان بك افندیلردر .

برر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر :

عربی معلمی حافظ عثمان، سلانیك اتحاد و ترقی مکتبی مداوملرندن ۱٦ نومرولی قورطوز زاده عمر لطفی. اطنه سلطانی مکتبی محاسبه مأموری مصطفی فهمی، ازمیر نهاری اعدادیسی علوم طبیعیه معلم وکیلی علی نظمی ، مقری کوینده فاضل بك زاده محمود اکرم ، وفا منتهی صنف طلبه‌سندن م . فاضل ، مکتب سلطانی ایکنجی صنف برنجی شعبه طلبه‌سندن ۱۱۷۹ نومرولی ژیرایر ، حدیقهٔ مشورت مکتبی اعدادی برنجی سنه‌دن ۲۸ نومرولی محمد شوکت، سلانیك مکتب حقوق مداوملرندن محرم ذکریا ، حجاز تیمور یولی انشاات قسمی محاسبه مأمورلرندن احمد جودت ، اینه‌کولده طلبهٔ علومدن پازارجقلی احمد قدری ، قونیه‌ده بیطر مفتش معاونی حسن حسنی ، عموم ژاندارمه قوماندانلغی کتبه‌سندن محمد امین ، تلغراف قونترول قلمی کتبه‌سندن

Digitized by Google

مصطفی ، قاکلیجه‌ده ساکن پرشتەنەلی یشار قاضی کوینده سن ژوزف مکتبی شاگردانندن ٣٠١ نومرولی محمد بهاءالدین ، آفتاب معارفدن ادیب اسعد ، استانبول سلطانی لیسه‌سی برنجی صنف طلبه‌سندن قونیه‌لی ٤٩ نومرولی علی ، قاله‌لی اعدادیسی اوچنجی سنه‌سندن مدللی احمد جودت، سلانیك فیضیه‌مکتبی یدنجی سنه‌طلبه‌سندن ع. ممتاز، مکتب سلطانی طلبه‌سندن ٩٩٤ نومرولی م . جلال ، بایزید مرکز رشدیه‌سی دردنجی صنف طلبه‌سندن ٨٢٥ نومرولی حافظ محمد امین ، فاتح اوچنجی دائرهٔ بلدیه مهندس ثانیسی محمد مطهر ، مکتب سلطانی طلبه‌سندن ١١٠٣ عزت سلامی ، ابوالفده‌ابوالفی قائممقامی ابراهیم بکك اقرباسندن نزهت، منتشا سنجاغی صحیه بیطری عاکف خلوصی ، حما دیون عمومیه مدیریتی صندوق امینی مصطفی حمدی، استانبول لیسه‌سندن ١٥٨ نومرولی کریدی شفیق، نازللی معارف کاتبی محمدنوری، ازمیر مکتب سلطانی طلبه‌سندن ١٦٣ نومرولی ایزاق روبی بك افندیلردر.

خانملردن طوغری جواب ویرنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی نور عثمانیه جوارنده ع . کامله ، ایکنجیلکی بیوکدره د. ق . نزاهت . اوچنجیلکی سلانیکده بدریه خانم افندیلر قزانمشلردر .

طوغری حل ایدنلردن اوچر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر: جنکل کوینده کوثر جلال، جاملیجه‌ده حسنی بکك همشیره‌سی عندلیب، شیشلیده عدویه رخسار ، قاضی کوینده حنکار امامنده م. ح ، شهراماتی قارشوسنده زاهده نرمین ، قاضی کوینده مادام ساع، اورته کویده دولتلو نجابتلو شهزاده عبدالمجید افندی حضرتلرینك دائرهٔ نجابتپناهیلرنده اجلال ، فاتحده مصطفی احسان بکك کریمه‌سی رقیه شکران ، اسکدارده احسانیه محله‌سنك سلطان سوقاغنده ا . نسرین سعدی ، آرناوود کوینده آمریقان مکتبندن بدریه ویسی ، مقری کوینده اجلال نورالدین ، آناطولی حصارنده زاهده نوری، اورته کویده عایشه نزهت ، ازمیر پلاموط اعشار مدیر سابق قاضی زاده فواد بکك کریمه‌سی م. ف اسکدارده احسانیه‌ده دردانه ، اورته کویده م. د. زاهده ، سلامسزده زهرا مقدس ، بوستانجیده سعدی بکك کوشکنده مقبوله جمال ، چبوقلیده مدیحه ، کوزتپه‌ده م . هاجر ، خورخورده بهیجه ، قاضی کوینده جویزلکده سعدی بکك کریمه‌سی وفیقه ، هکبه‌لیدن زکیه سعاد ، تقسیمده ایاس پاشاده حکمت جاذبه ، نورعثمانیه‌ده ساکنه علمیه شریفه ، شهزاده باشنده فاطمه رعنا ، اسکدارده سلطان تپه‌سنده ارسلان اغا چشمه‌سی قارشیسنده ٣ نومروده خانه‌ده فردانه ورحت ، سیواسه تابع حوضه‌ده شیخ علی بابانك حفیده‌سی شاذیه خانم افندیلردر.

مکافاتلرك اداره‌دن آلدیرلمسی مرجودر .

آثار منتشره

تبریك

یوم - ضیا - ، شهراه - ، - تنظیمات - رفیقلرمز انتشاره باشلامشلردر . وطن مقدسمزك ترقی وتعالیسنه ، ملتمزك تنویر افکار و وجداننه خدمت ایتمك صورتیله وظیفهٔ وطنیه‌لرینی ایفایه‌موفق اولملرینی عن صمیم القلب تمنی ایله قدوملرینی تبریك وتسعید ایلرز .

§ (کنج قلملر) (محیط مساعی) ناملریله سلانیکده. (زلال عرفان) نامیله یانیه‌ده انتشاره باشلایان رفیقلرمزی تبریك ودوام انتشارلرینی تمنی ایدرز .

§ اخیراً (قادین) نامیله یکی بر رسالهٔ ادبیه انتشاره باشلامشدر ؛ مظهر موفقیت اولمسنی جداً تمنی ایلرز .

عثمانلی تاریخی

ادیب معظم نامق کمال بك مرحومك کلیات آثارندن عثمانلی تاریخنك برنجی جلدینك ٦ نجی جزئی وایکنجی جلدینك برنجی وایکنجی جزءلری ساحه ارای انتشار اولمشدر .

Digitized by Google

مقالات سیاسیه

نامق کمال بك مرحومك مقالات سیاسیه‌سنی احتوا ایده‌جك اولان جلدك قارئین عثمانیه‌جه موجب سهولت اولمق اوزره جزء جزء نشری تقرر ایدرك برنجی ، ایکنجی واوچنجی جزءلری موقع انتشاره وضع اولنمشدر .

بویوك کمالك آثارینی توصیه ایتمکه اصلا لزوم یوقدر .

مدنیت اسلامیه تاریخی

مصرده انتشار ایدن الهلال مجموعهٔ نفیسه‌سی صاحب ومحرری جرجی زیدان افندینك محصول خامهٔ عرفانی اولان بومهم اثر ذکی مغامض بك افندی طرفندن ترکجه‌یه ترجمه و « اقدام » غزته‌سنه تفرقه ایدیلدکدنصکره اخیراً کتاب صورتنده ده طبع اولنمش و ایکی جلدی ساحهٔ انتشاره وضع ایدیلمشدر . بو اثر مهمك مطالعه‌سنی بالخاصه توصیه ایدرز .

خراب معبدلر

ادیبهٔ محترمه خالده صالح خانم افندینك بوعنوان آلتنده پك نفیس براثر ادبیلری ساحه آرای انتشار اولدی . بوبلند وپرحیات اثر ادبینك مطالعه‌سنی بوتون قارئ وقارئه‌لرمزه توصیه‌ومحررهٔ محترمه‌سنی‌ده موفقیتلرندن طولایی عن صمیم القلب تبریك ایدرز .

آننا قاره‌نین اوچنجی جلد

لئون تولستویك اك مشهور آثارندن اولان بواجتماعی، فلسفی وحسی رومانك اوچنجی جلدی‌ده رائف نجدت و صادق ناجی بکار طرفندن ترجمه ایدیله‌رك کتابخانهٔ اسلام معرفتیله موقع انتشاره وضع‌اولنمشدر. مملکتمزده بودرجه‌ده بویوك برقیمت فلسفیه وادبیه‌یه مالك هیچ بررومان ترجمه‌ایدیلمدیکنی تکرار بیان‌ایدر ومطالعه‌سنی محترم قارئ وقارئه‌لرمزه توصیه ایدرز .

بزجه مجهول حیاتلر

اك منور ، اك مقتدر سپورتمنلریمزدن سلیم‌سری بك برادرمزك بونام آلتنده پك جدی ، پك نافع براثرلری کتبخانهٔ ملیمزی تزیین ایتدی .

اسوچ حیات مدنیه‌سنك مختلف صفحاتنی پك معنیدار برصورتده پیش انظار عبرت وانتباهمزه عرض‌ایدن بواثر نفیسی بوتون قارئلرمزه کمال‌اهمیتله توصیه ومحرر محترمی موفقیتلرندن طولایی تبریك ایدرز .

نالرم

پرنسس قدریه حسین خانم افندینك بوعنوان آلتنده‌جداً نفیس‌ونزیه براثرلری‌دها انتشارایتدی . اثر ، اخلاقی ، فلسفی برچوق موضوعلر ایله پك رقیق ، پك ظریف براسلوب افاده ایله متتوجدر. مطالعه‌سنی توصیه ومحررهٔ محترمه‌سنی موفقیتلرندن طولایی جداً تبریك ایدرز .

لیلا ایله مجنون

مقتدر محررلرمزدن سلیمان توفیق بك‌طرفندن نظماً آلنان بو اثر ادبی‌اخیراً نشر اولنمشدر. رنکلی برقاب ایچنده اون قطعه رسمله مزین اولان‌بواثری توصیه ایدرز فیأتی ۳ غروشدر .

زوجه‌کی کوزه‌ت !

سلیمان توفیق بك‌طرفندن پك نفیس برصورتده ترجمه ایدیله‌رك مشروطیت کتبخانه‌سی معرفتیله نشر اولنان بو اثرك مطالعه‌سنی توصیه ایدرز ۵ غروشدر .

مقالات تاریخیه وادبیه

ادیب محترم علی نصرت بك افندینك بونام ایله غایت مفید و نفیس براثرلری ـ مختار خالد ـ کتابخانه‌سی معرفتیله نشر اولندی . اسمندن دخی آکلاشیله‌جغی‌وجهله برچوق مقالات‌تاریخیه وادبیه‌یی احتوا ایدن بواثری‌قارئ وقارئه‌لرمزه کمال‌اهمیتله‌توصیه ایدرز. محرر محترمنی تبریك وپك نفیس اثرلرك طبع ونشرینه دلالت ایدن مختار خالد بکده دائما حسن انتخابه مقرون اوله‌کلان مساعیٔ نشریه‌سنده مظهر موفقیت اولمسنی جداً تمنی ایدرز فیأتی ٦ غروشدر

فردای غرام

ایلول محرری محمد رؤف بکك بو نام آلتنده یکی بررومانی ـ مختارخالدکتابخانه‌سی ـ معرفتیله نشر

Digitized by Google

عسکره مخصوص اشیا

قابل نقل عسکری قاریولالر — حربیه نظارتی طرفندن مظهر قبول اولمش که‌ترلر و چامورلقلر ـ حربیه نظارتی طرفندن قبول ایدیلن موده‌لده بارکیر لوازماتی ـ بوکیله‌بیلیر ماصالر و صندالیه‌لر ـ هر نوع جیب لوازمی و ماطره‌لر ـ عسکری پله‌رینلر ـ حاوی اولدیغی صیجاق و یا صغوق مایعك صیجاقلق و یا صغوقلغنی ٤٨ ساعتدن زیاده مدت تبدلات هوائیه‌دن محافظه ایدن صوك سیستم (شه‌رموز) شیشه‌لری ـ هر قطعه‌ده متین والیزلر ویول چانطه‌لری ـ عسکری قماشلر ـ عسکری اونیفورمه‌لر اعمالنده حائز اختصاص بر ترزی جلب ایدلمشدر ـ بری و بحری ضابطان ایچون اك منتخب نوعنده جلب ایدلمش (روس Ross) دوربینلری ـ انکلیز بحریه‌سی طرفندن مظهر قبول اولان بحریه اونیفورمه‌لرینه مخصوص ماوی قماشدن کلی مقدارده ورود ایتمشدر.

حجرهٔ اشتغال اتخاذینه مخصوص اشیای منتخبه (آمریقه‌ن) یازی ماصه‌لری، یازیخانه قناپه‌لری (آمریقه‌ن) یازیخانه لامبه‌لری؛ اجناس مختلفه‌دن پرده‌لر، کچه‌لر، خالیلر، وسائره بولنور.

Maison Baker

Digitized by Google

دویچه اوریانت بانقه

آلمان آنونیم شرکتی

DEUTCHE-ORIENT BANK

مؤسسلری :

درسدنه‌ر بانق ، آ. شافهاوزن بانق فراین، ناسیونال بانق تور دویچلاند.

درسعادتده مرکز اداره‌سی

غلطه‌ده ویووه‌ده جاده‌سنده اغوبیان خاننده‌در

استانبول شعبه‌سی : دلسز زاده خاننده. بك اوغلی شعبه‌سی طوغری یولده نومرو : ٤٠٧
بانقه‌نك امتعهٔ تجاریه مغازه‌لری استانبولده کلبنکیان و أسایان خانلرنده‌در

شعبات سائره‌سی

برلین ، هامبورغ ، بروسه ، مرسین ، اطنه ، دده آغاج ، ادرنه ، اسکندریه ، قاهره ، منصوره ، مینیه ، طنطه ، بنی سویف ، طانجه ، قازابلانقا

بانقه تصرف صندوغی معاملاتنی کوریر

دویچه اوریانت بانق تصرف صندوغی ایچون تودیعات قبولی و بیك لیرایه قدر کافهٔ مبالغ ایچون مودعلره یوزده اوچ بچق فائض اعطا ایلر. بو مبالغدن یوقاریسی ایچون فائض مقداری یوزده اوچدر.

دویچه اوریانت بانق هر درلو بانق معاملاتنی اجرا ایتدیکی کبی فوق العاده مساعد شرائطله کرك درسعادت و کرك ممالك اجنبیه ایچون بورسه امرلرینی قبول ایدر.

کندی واسطه‌سیله مبایعه ایدیلان اسهام و سندات حفظی ایچون هیچ بر اجرت طلب ایتمز.

Digitized by Google

اوروزدی باق تجارتخانه‌سی

استانبولده باغچه قپوسنده عمر افندی خانی

درسعادتده امتعه‌سنك اهونيت و متانتيله اشتهار ایتمش اك جسيم تجارتخانه‌در

ETABLISSEMENTS OROSDI-BACK

مذكور تجارتخانه‌ده مواد آتیه‌دن حسن انتخابه لایق و پك مبذول چشیدلر بولنور .

قادين، اركك و چوجق چورابلری
فانیله‌لر، قاش قورسه‌لر
كوملكلر، بلوزلر
اركك، قادين و چوجوق البسه‌لری
ژوپ، ژوپون و پنیوارلر
هرنوع منديللر
الديونلر
شمسيه‌لر، باستونلر
لونطه‌لر، قولونیالر

ماروكن هرنوع اشیای نفیسه
چاقی و بچاقلر
سیاحت اشیاسی
پارسك اك ظریف و اك نفیسی امتعه‌سی
اشیا و اوانیٔ بیتیه
موبیلالر
مشمعلر، لینه‌ئوملر، خالیلر
ساعتلر، قرونومترولر
قیوبجیلغه متعلق مواد و مزینات نفیسه

دیكیش و ال ایشلری لوازمی

ایپكلیلر، یوكلیلر، پاموقلیلر، بیاصماللر

بالخاصه قیشلق هر نوع امتعه و ملبوثات

اوروزدی باق تجارتخانه‌سی « پفاف » دیكیش ماكنه‌لریله « اومه‌غا » ساعتلرینك ده‌پوسیدر و ساعتلرك تأمین ایتدیكی حسن نتیجه و موفقیتلر بوكونه قدر بشقه هیچ بر ساعتله استحصال ایدیله‌مامشدر.

اخذ و اعطاده امنیت كامله‌یه مظهر اولمق ایسترسه‌كز دائما اوروزدی باق تجارتخانه‌سنه مراجعت ایتملیسكز

Digitized by Google

مسائل شرقیه جمعیتی

(تاریخ تاسیسی : ۱۸۷٦)

EASTERN QUESTION ASSOCIATION

رئیس : مستر فرەدریق هاریسن

رئیس ثانیلر : داماد فرید پاشا حضرتلری، ئول اوف قارلیل ، بیشوب اوف برمنغام، لورد هاوزیشام، امیرال فرەمنتل، مستر جوانجی، لوین هیل، لولین داویس، حسن صبری بك افندی حضرتلری، سعید بك افندی حضرتلری، لورد آوبوری، سید امیر علی، پروفسور وامبری، سیر ادوین پیرس ، پروفسور مارغولیوت، احمد مفید بك ، پروفسور ادوارد براون .

انکلیزجه کاتب ومقیدی: آ. روبنسون 3, Plowden Buildings, LONDON, E. C.

ترکجه فخری کاتبی : طلعت بك ـ بحریه مکتبی، هکبەلی آطه ـ درسعادت

جمعیتك مقاصدی

۱ — حکومتك امور داخلیەسنه مداخله ایتمکسزین عثمانلی مشروطیت طرفدارانك ازدیاد قوت و نفوذینه چالیشمق ۲ — سربستیٔ ادیان ایله قانون قارشوسنده انسانلر اراسنده وجودی مشروط اولان مساوات، بشریت مجتمعەنك اك مهم اساسلرینی تشکیل ایتدیکندن شهراه ترقیده عثمانلی ملتنه ظهیر اولملری ایچون بالجمله حریتپرور حکومەتك صمیمیت، حسن نیت ومخادنتنی جلب و تأمینه، ترکیەنك شرائط اجتماعیەسنی تعدیل و اصلاحه و ثروتنی تکثیره چالیشان افکار ترقی و تعالی‌یه معین اولمقدر.

اعضالق ایچون صورت مراجعت

افندم ،

ترکیەدەکی مشروطیتپرورانك پك صادق بر محبی اولدیغمدن، هیچ بر کونا شرائط مالیه ایله مقید اولمامق و کاتب عمومی‌یه تحریراً مراجعتله هر زمان انفکاك ایدەبیلمك حقنی محافظه ایتمك شرطیله مسائل شرقیه جمعیتنه اعضا اولەرق قیدیمی رجا ایدرم .

اسم ....

پوسته ادرەسی ....

هویت ....

تاریخ ....

محل مراجعت

Mr. EDWARD ATKIN,
3, Plowden Buildings
LONDON, E. C.

اخطار ـ جمعیته دخول ایچون نه اثنای دخولده ونەده موقوتاً هیچ بر شی تادیه ایدلمیەجکدر. جمعیتك بالجمله مصارفی تبرعات ایله تسویه اولنور .

Digitized by Google

تركيه ملّى بانقه‌سى

BANQUE NATIONALE DE TURQUIE

سرمايه‌سى ١,١٠٠,٠٠٠ ليراى عثمانى

٢٩ مارت ٣٢٥ و ١١ نيسان ١٩٠٩ تاريخلى

ارادۀ سنيۀ حضرت پادشاهى

موجبنجه تأسس ايتمش عثمانلى آنونيم شركتى

مركز اداره‌سى:

استانبولده يكى پوسته‌خانه قارشوسنده واقع قناجيان خاننده

لوندره شعبه‌سى:

لوندره‌ده قورنحيل سوقاغنده نومرو : ٥٠ Cornhill. E. C.

تركيه ملى بانقه‌سى

هر درلو بانقه معاملاتنى اكمل بر انتظام و سرعتله اجرا ايدر

خصوصيله؛ حساب جارى كشادى، اسهام تحويلات اوزرينه اقراضات، كرك درسعادت و كرك ممالك اجنبيه بورسه‌لرنده هر نوع اسهام وتحويلات بيع و فروختى، اجنبى آقچه و قائمه‌لرينك مبايعه وفروختى، كرك ممالك عثمانيه كرك ممالك اجنبيه اوزرينه اسقونطو وسندات بدلاتنك تحصيلى، پوليچه كشيده‌سى، چك و تلغرافله دنيانك باشليجه محللرينه تأديات ايفاسى، بتون دنياده واجب التأديه سياحين ايچون عمومى قره‌دى مكتوبلرى اعطاسى، اوراق اوزرينه قره‌دى كشادى، كشيده‌لرده قرعه‌لرى اصابت ايدن قپون و تحويلاتك اسقونطوسيله بونلرك تحصيلى، اسهام و تحويلات محافظه‌سى، معين وعده‌لرله فائضلى ديپوزيتولر قبولى كبى معاملات ايچون — **تركيه ملى بانقه‌سنه** — مراجعت مقصدك مكملاً ايفاسنى تأمينه كفايت ايدر.

قاصه ساعتلرى

ايام عاديه‌ده آلافرانغه ساعت : — ٩ — ٤

جمعه كونلرى « « — ٩ — ١

Digitized by Google

رسملی کتاب

قوللکسیونلرینی ایدنمك ایستهین ذوات کرامه

تسهیلات فوق العاده

ایده اون غروشه تقسیطله فروخت ایدیله‌جك ا کرامیه‌لی ۵۰۰ قوللکسیون

نچن نسخه‌لرمزله شرائطی حقنده بعض معلومات ویردیکمز قوللکسیون معاملاتی محترم قارئلرمزجه بیوك بر رغبته مظهر اولمشدر پك جزئی بر مدت ظرفنده بو قوللکسیونلر کاملاً الدن چیقاجغندن ارزو ایدنلر آدرسلرینی برر قارتله اشعار ایدرلرسه شرائط ورقه‌سی درحال کندیلرینه ارسال اولنه‌جقدر .

ولایاتده بولنان طالبلر ۲۲ نومرولی نسخه‌مزده مفصلاً اعلان قلندیغی وجهله ۲٦ نومرولی نسخه‌مزدن اعتباراً مجموعه‌مزك برسنه‌لکنه آبونه اوله‌جقلر و آبونه بدلی اولان ۵٤ غروشله برابر ایلك تقسیط اوله‌رق ۱۰، پوسته اجرتی اوله‌رق ٦ غروش که جمعاً ۷۰ غروش کوندردکلری تقدیرده شرائط معلومه دائره‌سنده رسملی کتابك اوج جلدینی تدارك ایده‌بیله‌جکلردر . هر آی و یا ایکی، اوچ آیده بر جمعاً کوندریله‌جك تقسیطلرك پوسته اجرتلری طالبلره عائد اوله‌جقدر .

۲٤ نومرولی نسخه‌دن صکره انتشار ایتمش و ایده‌جك نسخه‌لر پراکنده اوله‌رق قوللکسیون معاملاتنه ادخال اولنمیه‌جقدر .

ممالك عثمانیه‌نك هر طرفی ایچون سنه‌لك آبونه بدلی ٥٤ غروشدر

ایلك نومرودن اعتباراً اوچ سنه‌لك آبونه بدلی پشیناً ویرلمك شرطیله ۱۵۰ غروشدر .

ممالك اجنبیه و کریددن ماعدا ایالات ممتازه ایچون ٤۰ فرانقدر .

اخطار — رسملی کتابك اوچ نومرولی نسخه‌سنی دیکر هرهانکی بر نومرو ایله مبادله ایتمك ایستیه‌نلرك لطفاً اداره‌مزه مراجعت ایتملری متمنادر .

Digitized by Google

پوسته پولی، قارت پوستال و سائر هرنوع قوللکسیوندن باحث اولان بو رساله‌ٔ مصوره آیده بر دفعه فرانسزجه اوله‌رق طربزونده نشر اولنور. بر سنه‌لك آبونه‌سی پوسته اجرتیله برابر هریر ایچون اون‌بش غروش یاخود اوچ فرانقدر. آدره‌سنی بیلدیرنلره بر نسخه نمونه اوله‌رق مجاناً تقدیم اولنور. ادره‌سی : طربزونده اورته حصارده شرق غزته‌سی اداره‌خانه‌سی.

دوقتور بحری عصمت بك

کلخانه خسته‌خانه‌سی معلملرنده

قولاق، بوغاز، برون، خسته‌لقلری متخصصی

بوردو سربریات اذنیه‌سندن دیپلومالی

آدره‌س :

باب عالی جاده‌سنده ابراهیم نظیف بك اجزاخانه‌سی فوقنده ایکنجی قاتده‌کی معاینه‌خانه بازاردن ماعدا هرکون آلاتورقه ۷ دن ۱۱ ه قدر مراجعت ایدن خسته‌لری قبول ایدر.

[سیدنه‌ی نوویل و شرکاسی] انکلیز تجارتخانه‌سی

غلطه‌ده کفورق بك خاننده

مغازه‌لرمزده خرسز و یانغینه مقاوم انکلیز میلنر قاصه‌لری رومنکتون و کستتنر یازی ماکنه‌لری تلفون و هرنوع الکتریق تجهیزاتی بانیو دوش قالوریفر وانتراسیت صوبالری چاقی، مقراص، اوستره، ظریف سیغاره طاقملری و بریغغ فابریقه‌سنك حصاد، روستون پروقتور وشرکاسنك مکمل خرمن بخار و غاز ماکنه‌لری حاصل هرنوع آلات زراعیه و هر درلو انکلیز معمولاتی بولنور.

معلم سلیم سری بك

صحت بدنیه‌سنی محافظه و تقویه ایتمك ایسته‌ین ضعیفلره الزم و خسته‌لره برچوق احوالده الك ایی بر علاج اولان اسوج اصولی ژیمناستیك و ماساژ متخصصیدر.

استوقهولم تربیهٔ بدنیه دارالمعلمیننده تحصیل ایتمشدر. چهارشنبه، جمعه و بازار کونلری اوکله‌دن اول بانقالتی جاده‌سنده « ۲۹ » نومروده‌کی تداویخانه‌سنده قبول ایدر.

Digitized by Google

شرقك اك بيوك البسه مغازه‌سی

تيرينغ غلطه

غلطه‌ده تيرينغ مغازه‌سی غايت شيق و صوڭ مودا ملبوسات جلب ايتمش اولديغنی محترم مشتريلرينه عرض ايتمكله شرفياب اوليور. اشبو ملبوسات اوروپانڭ اڭ معتبر فابريقه‌لرينڭ اڭ صوڭ ابداعاتندن امين و موشكاف بر نظر انتخاب ايله سچيلوب آيرلمشدر.

مغازه‌يی بر كره زيارت ايده‌رك تشهير ايديلان امتعهٔ نفيسه‌يه بر دفعه‌جق عطف نظر و معاينه ايده‌جك مشترين كرامڭ تيرينغ تجارتخانه‌سنده مالارڭ عين زمانده هم جنس هم ظرافت و همده اهون‌يب كبی اوچ خاصهٔ مهمه‌يی جامع اولديغنی درحال تقدير بيوره‌جقلری شبهه‌سزدر.

Digitized by Google

جلد : ٥ — نیسان ١٣٢٧ — نومرو : ٢٩

مؤسس و مدیری :
عبیداه اسعد

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣١ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

رسملی کتاب

Ressimli Kitab

سرمحرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Prix: 5 Piastres

هر آی نشر اولنور ادبی . سیاسی ، فنی . فلسفی ، اجتماعی مجموعهٔ مصوره‌در

اوقاف ناظری خیری بك افندی

Khaïri bey, Ministre des Vakoufs.

Digitized by Google

تشكر

شو اوچ سنه‌لك حیات مساعیسنده لطفكار قارئ وقارئه‌لرینك متمادی التفات وتوجهلرینه مظهر اولان رسملی كتاب یكی ، جدی برخطوهٔ ترقی دها تأمین ایتمك اوزره بولونیور .

عثمانلیلغك كتابهٔ منوره‌سی آره‌سنده كندینه برچوق نقاط استناد بولمق سعادتنه نائل اوله‌رق وطنه دها نافع ، دها مفید خدمتلر عرض ایده بیلمك ایچون همان كیجه كوندوز صرف مساعیدن خالی قالمیان مجموعه‌مز بو مسعود امنیه‌لك ساحهٔ حصولده بحق انجلا بوله بیلمسنی تأمیناً شمدی‌یه قدر برچوق تدابیره مراجعت ایتمشدركه بونلری بربربر تعداد ایتمكی ـ جمله‌جه معلوم اولدقلری ایچون ـ جداً لزومسز عد ایدییورز ؛ قوللانمیونمزی كوزدن كچیرمك تدریجی خطوه‌لرله حصول بولان صفحات ترقیی، نظرلرده تثبیت ایتمك ایچون، كافیدر، ظن ایدرز .

بو صفحاتك دلالت واضحه‌سیله‌ده اكلاشیله‌جغی وجهله مجموعه‌مز طفلانه برهوس، وارزو ساٸقه‌سیله نشر اولنمق كبی شائبه‌لردن كلیاً وتماماً اوزاق قالمش اولوب دائما وطن مقدسمزك خیر ونفعنه . فكر معارفك دها زیاده تعممنه ، میل معالی وفضائلك توثیق وتشییدینه استطاعتی درجه‌سنده چالیشمق كبی برغایهٔ مسعوده‌یی كندینه هدف مساعی اوله‌رق طانمشدر، بویله مبجل برامل ومقصد تعقیب ایلدیكی ایچوندركه محیطك هردورلو موانعی، هر دورلو اشكالاتی صفوت نیتمزك بیقمق، یورلمق بیلمز حمای عشق ومحبتی اوكنده برر برر محكوم سقوط اولدیلر . مجموعه‌مزده محترم ومعزز قارئ وقارئه‌لرمزك لطف تقدیر وتوجهلریله محاط اوله‌رق وظیفه‌سنی ایفایه دوام ایده بیلدی‌كه بزم ایچون بوندن بیوك برشرف وسعادت قابل تصور دكلدر .

رسملی كتاب عرض خدمت ایده بیلمك ایچون هرشیدن اول یشامق لزومنه قانع اوله‌رق موقعنی بوصورتله تأمینه موفق اولنجه بومظهریت یكی یكی احتیاجلر دها تولید ایتدی : نشریاتنده برانتظام تام ، طبع وتمثیلده اكمل برنفاست وظرافت تأمین وساحهٔ خدمت ومساعی‌یی توسیع ایتمك صره‌سی كلمشدی ، فقط بونی موقع فعله اصعاد ایده بیلمك ایچون رسملی كتابك كندینه مخصوص برمطبعه‌سی اولمق ضروری ایدی ، مشكلات طبعیه‌دن قورتلمق ، سرعت ، انتظام ومكملیت انجق هردرلو لوازمی مكمل برمطبعه تأسیسیله ممكن اوله‌بیله‌جكدی. بولزومك تحقق اوزرینه جناب حقك توفیقات الهیه‌سنه ومحترم قارئ وقارئه‌لریمزك حقمزده متمادیاً ابذال ایده كلدكلری التفات وتوجهه استناد ایده‌رك هردرلو نفاست وظرافتلری ممكن قیله بیله‌جك برمطبعه تأسیسنه تشبث ایتدك ؛ سپارش ایتدیكمز ماكنه‌لر وادوات سائره‌نك همان قسم اعظمی بوآی ورود ایتدی. ایصمارلادیغمز یكی حروفات تسلم اولنور اولنماز ایشه باشلایه‌جغمزی ومجموعه‌مزك انتظام ونفاستنه دها زیاده اعتنا ایتمكله برابر غربك اك معظم آثار علمیه وادبیه‌سنی احتوا ایده‌جك اولان مهم بركلیات نشرینه تشبث ایده‌جكمزی محترم ومعزز قارئ و قارئه‌لرمزه تبشیر ایدر و صرف حقمزده شمدی‌یه قدر ابذال ایده كلدكلری لطف وتوجهك محصولی اولان (رسملی كتاب مطبعه‌سی) نك تأسیسنه موفقیتمزدن طولایی صمیم قلبمزدن قوپوب كلان تشكرات منتدارانه‌مزی كندیلرینه عرض وتقدیم ایله پك طاتلی ووجدانی بروظیفه‌یی ایفایه مسارعت ایلرز .

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

ایکی سنه‌یه یقین بر زماندن بری « رسملی کتاب » ایچین یازدیغم مصاحبه‌لرده الک زیاده نظر دقته آلمق ایسته‌دیکم نقطه مملکتمزك بر آیلق جریان ادبیسنی تعقیب ایتمك ، بو بر آی ظرفنده نشر اولنان شایان تدقیق و تنقید آثار ادبیه حقنده محترم قارئلره مجمل بر فکر ویرمك و ایجابنده ده ادبی اجتهادلرمی ، اعتقادلرمی عرض ایله‌مکدی .. خط حرکتمی شو یولده تعیین ایتمش اولمقله ایستیوردم که رسملی کتابی منتظماً تعقیب ایدن ذوات ، هر آی مملکتمزك ادبی اثرلرندن و حادثه‌لرندن خبردار اولابیلسینلر ... بونده نه درجه‌یه قدر موفق اولدیغمی بیلمه‌یورم .. یالکز بیلدیکم برشی وارسه اوده اوچ سنه‌دن بری ماتك ، خصوصیله ضیا و نوره متحسر شبابك هیجانلی انتظارلرله بکله‌دیکی پارلاق و مسعود بر افق علمی و ادبینك سیاسیات کردبادلری آلتنده الآن طلوع و انکشاف ایده‌مه‌دیکیدر ..

واقعا هر مملکتده انقلابلردن صوکره حیات ادبیه و علمیه ، پولتیقه قاصیرغه‌لریله ، بر مدت ملول و بی‌تاب قالمشدر .. فقط ، ظن ایده‌رم ، هیچ بر مملکتده بو حیات ، بو حیات نور و ضیا بزمکی قدر ، علیل و سونوك ، سوروکلنه‌مه‌مش .. بزمکی قدر ظالمانه بر اهمال و لاقیدی‌یه معروض قالمامشدر .

یومی غزته‌لرمز باشدن باشه سیاسیات ایله دولو ... فکرمجه یومی غزته‌لر ، خصوصیله ترقی یولنده کری قالمش مملکتلرده انتشار ایدن یومی غزته‌لر ستونلرینی یالکز سیاسی حادثه‌لر ، جنائی وقعه‌لر ایله دولدورمقله هیچ بر زمان وظیفه‌لرینی ایفا ایتمش صاییلامازلر .. غزته‌لر ، بوتون بونلرله برابر ، متخصصلرینه – دماغ ملته ضیا و انتباه صاچه‌جق – اجتماعی ، ادبی ، فلسفی ، اقتصادی ، طبی و زراعی مقاله‌لر یازدیرمقله .. شؤون مدنیه و علمیه‌دن قارئلرینی

Digitized by Google

نویورقده قولومبیا دارالفنونی ـ ۱ ـ کلیسا ۲ـ حکمت دارالتعلیمی ۳ـ کتبخانه ٤ ـ معدنیات مکتبی
٥ ـ مهندس مکتبی ٦ ـ حقوق مکتبی ۷ ـ کیمیاخانه‌نك بر قسمی
L'université de Colombia à Nevyork.

کونی کوننه خبردار أیله‌مکله آنجق وظیفه‌لرینی یاپمش عداولونابیلیرلر ..

کذا دیکر طرفدن موقوت مجموعه‌لرمزده مع التأسف کندیلرندن بکله‌نیلن خدمتی ایفا ایده‌مه‌مکده‌در .. دکیل یومی غزته‌لرده ، آیلق وهفته‌لق مجموعه‌لرمزده بیله شبابك ، استقبالك احتیاجنه جواب ویره‌بیله‌جك برزندگی شعر وعرفان یوق ..

فقط شوکاده امین اولمالیدرکه سیاسیات قاصیرغه‌لرینك ظالم وخشین نوازشلریله محیطمزك لاقید سینه‌سنده اویویان شوحزین سکوت ادبی وعلمی‌یی ادامه ایتمکده یالکز غزته ومجموعه مدیرلری ، یالکز محررلر وادیبلر دکیل ، عینی زمانده قارئلرده مسئولدر .. آرتیق بیلمه‌لی‌که پولتیقه ابتلاسنه ، سیاسی دیدی‌قودیلره اعلان حرب ایتمکسزین استقبالك ضبط وتسخیری ، سوکیلی وطنمزده مسعود وپرظفر برحیات ادبیه وعلمیه‌نك تنمو وانکشافی غیرقابل اولاجقدر!..

بو مصاحبه‌ده کچن آی انتشار ایدن برمجموعهٔ اشعاردن بحث ایتمك ایسته‌رم :

« صفحات » ی ایلك ضربهٔ نظرده دیکر شعر مجموعه‌لرندن آییران « قاراقته‌ریستیك » مزیت ، شعرلرك ملی واجتماعی برمعنی ایله ـ وسلی اولوشی ، خواصدن زیاده عوامه خطاب ایدیشیدر .. اعتراف ایتمه‌لیدرکه بزم عوامه خطاب ایدن ، عوامك روحنه اینجه‌لك ، عوامك دماغنه یوکسکلك ویرن برادبیاته بویوك بر

شام بشنجی ردیف مفتشلکنه تعیین بیوریلان فریق عثمان رفعت پاشا

Osman Rifat pacha, inspecteur du cinquième corps d'armée de Damas.

احتیاجمز واردر .. بو احتیاجی اعتراف ایتمك یوكسك ودرین فكرلر وحسلرله لرزشدار بدایع شعر وصنعته پرستش أیلهمهیه هیچ برزمان مانع اولاماز ..

عوامك، داهادوغروسی عمومك سویهسنه اینهرك اونی ـ قابل اولا بیلدیكی قدر ـ یوكسكلكلره دوغرو چكمك پك بویوك ، پك انسانی ووطنی بر حركتدر .. بویله برحركتی آلقیشلامق، بویله برحركت ادبیهنك انكشافنی حمایه ایتمك محترم بروظیفهدر ...

توركلرك ملی شاعری محمد امین بكك شعرلری ، شعرلرینك موضوعلری حقنده حس ایتدیكم حرمت ومفتونیتی بردرجهیهقدر «صفحات» حقندهده دویورم . . واقعا « صفحات » ده یوكسك سویهلره لرزشلر ویرهجك بدیعهلر ، حساس و معالیپرور روحلره ذوقلر ، هیجانلر دوكهجك نفیس وصنعتكار شعرلر یوق . . فقط دماغی دوشوندورهبیلهجك، عوامه، وسط سویهلره ضیا وحقیقت رشاشهلری سرپهجك متین وروحدار پارچهلرده هیچ آز دكیل ...

صفحات ؛ ملی دردلرمزی، غفلتلرمزمی ، جریحهلرمزی بوتون چیپلاقلغیله كوستهرن، حیات اجتماعیهمزك مختلف صفحهلرینی عبرت آمیز برطرزده تصویر ایدن براثر ؛ صنعتیله دكیل ، لكن صمیمیتیله تمایز أیلهین بر مجموعهٔ اشعاردر .

صنعتكار اولمادیغنی ، بافیكمز ، محترم شاعر ناصیل صمیمی برلسان تواضع ایله اعتراف ایدییور :

بكا صور سوكلی قارء ، سكا بن سویلیهیم ،
نه هویتده شو قارشیكده طوران اشعارم :
بربیغین سوزكه : صمیمیتی آنجق هنری ؛
نه تصنع بیلیرم چونكه نه صنعتكارم .
شعر ایچین «كوزیاشی» دیرلر؛ اونی بیلمم، یالكز،
عجزمك كریهسیدر بنجه بوتون آثارم !.
آغلارم ، آغلادهمام ، حس ایدهرم . سویلیهمم؛
دیلی یوق قلبمك ، اوندن نهقدر بیزارم ! .

معمافیه كندی اعتقادمی ، اجتهادمی سویلهمك لازم كلیرسه دیرم كه :

ادبیاتده غایهٔ كمال صنعتك ، شكلك كوزللكلری وانجهلكلرینی حس وفكرك درینلكلر ویوكسكلكلریله مزج ایدهبیلمك . . روحه

Digitized by Google

لزوملی بر اختراع ـ اخیراً آلمانیاده تجربه‌سی اجرا ایدیلان و اثنای حربده بالونلره قارشو استعمال ایدیلمك اوزره بر طوپی حامل بولنان اوتوموبیللردن برینك منظره‌سی

L'autombile destructeur des aéroplans de Guerre.

ذوق و هیجان دوکرکن دماغه نور و ضیا صیچراتمقدر ...

بن یکرمنجی عصرك مهیب سیماسی و سوکیلی وطنمزك بی‌پایان احتیاجی مواجهه‌سنده عمیق بر لرزش اندیشه ایله تیتره‌دیکم ایچین کوزللکی صرف شکله منحصر، فکراً و حساً بر بالون کبی بوش شعرلره قارشی پك بیکانه‌یم .. فقط عین زمانده، عادی بر منظومه درکسنه اینن محروم صنعت وشعریت اثرلرده ـ اواثرلرده حتی اجتماعی وفلسفی مئالرده بولونسه ـ لاقیدم .. اولکیلر ناصیل بر لفظ اویونجاغی، تکرار ایدیله ایدیله اسکیمش ومؤداسی کچمش عادی بر سوس مثابه‌سنده تلقی اولونابیلیرسه . بریکیلرده ادبیاتله ذره‌ٔ علاقه‌سی اولمایان کلمه وفکر یغینلری نظریله باقیلابیلیر ...

عاکف بکك شعرلری، کندیلرینك اعتراف ایتدیکلری کبی، بوس بوتون محروم صنعت دکیلدر . . شوقدر وارکه قافیه‌لرك بربرینی تعقیباً اونی آمان ومزعج توالیسی آهنکی دورغون ویکنسق یاپیور. وبو اطراد، شعرده بولونماسی الزم صنعتی، موسیقی وجوالیتی تارومار ایتمك ایچین پك یابس برضربه اولویور !.. لکن شعرلرك برچوغنده موجود ومحسوس ساده‌لك، طبیعیلك، ملیت وصمیمیت اونلری سویملی ومونس کوستریوروبو کسلتیور.. مع مافیه تماماً بی طرف اولابیلمك ایچین اعتراف

طوپلى اوتوموبيللردن برينك شاقولى بر وضعيت اله بيلان طوپى ، سمايه طوغرى
L'artillerîe de l'automobile destructeur.

مزمن بر درد اجتما-
عيمزى كوسترن
محله قهوه‌سى حقيقةً
پك موفقيتكارانه
تصوير ايديلمشدر ..
جهل و تعصبه ،
اخلاقسزلغه قارشى
عصيان ايدن، الندرين
برجريحهٔ اجتماعيمزى
كسكين بر نيشتر
تحليل ايله كوسترن
كوسه امامده صوك
درجه شايان دقت
بر شعردر .. موفقيتلرندن دولايى محترم
شاعرى بوراده كمال صميميتله تبريك ايده‌رم..

ايده‌رم كه ، « صفحات » ده شعريتدن ،
صنعت و آهنكدن اوزاق وبواوزاقلغه مقابل
شايان دقت بر حس
و فكردن ده محروم
منظومه درج ايتمش
بر قاچ شعرده يوق
دكيلدر ..

فكرجه مجموعه‌يى
اك زياده يوكسلتن
شعرلر، ساده و طبيعى بر
اسلوبله قلمه آلنان منظوم
كوچوك حكايه‌لردر ..

خصوصيله الوخيم
برجريحه‌مزى ، حيات
فعاليتمزى كميرن اك

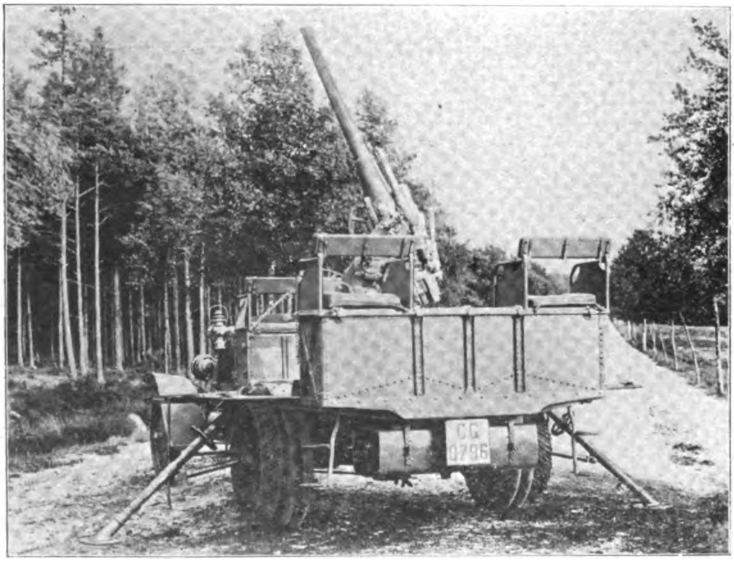

طوپك صورت املاسى
Le chargement du canon de automobile destructeur.

Digitized by Google

محمد قهوه‌سی عنوانلی شعردن شو پارچه‌یی آلیورم :

سیأت ایچنده‌می کچمشدی عمری اجدادك ؟
خایر ، اوجیل نجیباك ، اوشانلی اولادك
داماولرنده شهامت بوزردی قان یرینه ،
یورکلرنده أولوم شوقی واردی جان یرینه .
فقط بز اونلره عائد نه وارسه آلده ، یازیق ،
برر برر ییقه‌رق قهوه خانه‌لر یاپدق !
بوتون هیاکل صنعت یتشدیرن شرقك
زمین فیضی ناصیل شوره‌زاره دوندی باقك !
نه خسته خانه‌سی قالمش زوالی اسلافك ،
نه بر عمارتی ، بیتمش الده اخلافك .
قانالرك ایزی یوق ، کوپرولر خراب اولمش .
سبیللر قورومش ، چشمه‌لر سراب اولمش !.
اوقهرمان بابالردن دوغان بو نسل جبین
نه کیرودار معیشت بیلیر ، نه‌کد یمین !.
عذاب ایچنده قالیر سعی کورسه رؤیاده .
ایچین یوروالی ذاتاً « اولوملی دنیا » ده !..

محمد عاکف بکك حکایه طرزنده اوزون شعرلری آزدکیلدر.. بوشعرلرده شاعر بر ره آلیست حتی برناتورالیست کبی حرکت ایده‌رك حقائقی اولدیغی کبی کوسترمش، اشخاص وقایعه، کندی سویه‌لرینه کوره، پك طبیعی اولارق، سوزلر سویلتمشدر.. « ناتورالیزم » ده موفق اولدقدی ایچین عاکف بکی آلقیشلارم .. فقط شونی‌ده سویله‌مکدن وازکچه‌مم که حکایه‌لر ، رومانلر ایچین پك کوزل ، پك موافق اولابیلان ناتورالیزم، شعرلرده حد اعتدالی بر آز تجاوز ایدنجه پك فنا، پك ناخوش بر تأثیر یاپیور.. اونك ایچین ناتورالیزم طرزنده یازیلان منظوم

ایاستفانوس جوارنده متعدد دفعه‌لر آئه‌روبلانله طیران ایدن موسیو ماسله‌نیقوف موسی الیه اخیراً طیاره‌سنی روسیه‌یه نقل ایتمشدر
Mr : Maslénikoff.

کوچوك حکایه‌لرده تصادف ایدیلان بعض مستهجن کلمه‌لر — طبیعی اولمقله برابر — روح شعری رنجیده ایتمکدن خالی قالمیور..

صوکره اثرده ، شکل واسلوب اعتباریله ، مهم برنقطه‌نظر دقتمی جلب ایتدی.. مجموعه‌یی تشکیل ایدن شعرلرك بر قسمی عربی وفارسی کلمه وترکیبلرك طنطنه‌ٔ آهنکیله دولو .. دیکر قسمی ساده، مونس وطبیعی براسلوبك صمیمیتلریله مالی.. همان تورکجه کلمه‌لر وترکیبلرله یازیلمش شعرلر، ظن ایدرم. شاعرك کچیردیکی بر دور

Digitized by Google

تکاملك فیاض بر نتیجه‌سی اولاجق .. فرضا فاتح جامعی ، مزارلوه ایله محمد قهوه‌سی، کوفه ، کوسه امامك اسلوبلری بیننده نه‌درین بر فرق وار. فی الحقیقه آکلاشیلیور که محمد عاکف بکك قلمی، اسلوبی صوك زمانلرده مهم بر انقلاب، مهم بر تکامل کچیرمش..

ذاتاً لسان و ادبیاتمز هر کون داها امین وصمیمی اسلوب مقایسه ایدیلنجه بوندن یکرمی سنه صوکره لساننمزك، ادبیاتمزك ناصیل بر شکل آلاجغنی پك قولایلقله کستدیریله بیلیر .. اونك ایچین بو خصوصده تعصب و محافظه‌کارلق کوسترمك. لسانك بو طبیعی وتدریجی جریاننه قارشی عصیانلر یوسکورمك دائما عقیم قالمه‌یه محکوم بر حرکت اولاجقدر. کوزل لساننمز

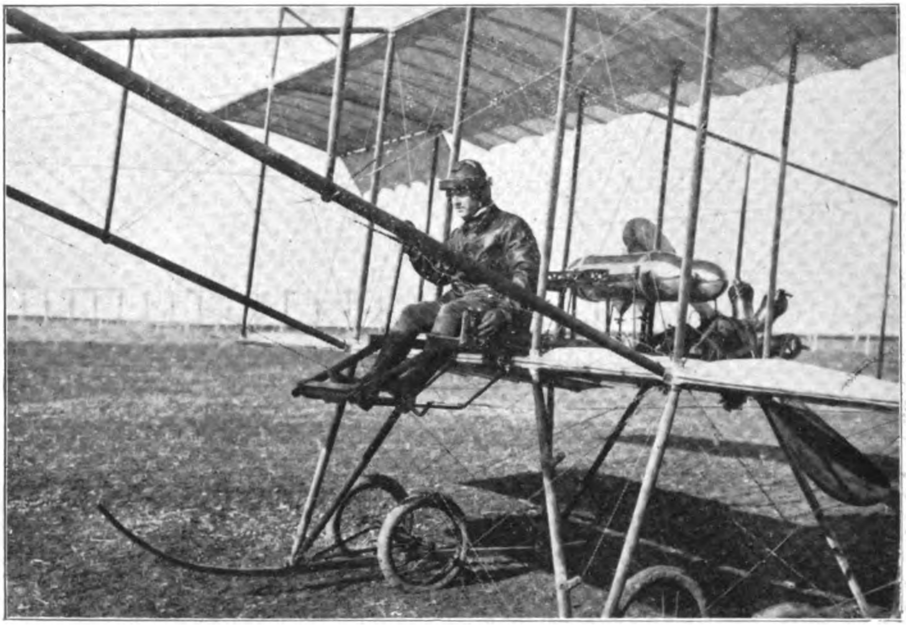

ایاستفانوس جوارنده ـ طیار موسیو ماسله‌نیقوف ایله طیاره‌سی
Mr : Maslénikoff et son aéroplane à St : Stéfano.

ومتین بر خطوهٔ ظفرله تکامله، یعنی ساده‌لکه دوغرو یورویور .. فکرمجه بو یورویش یالکز ادبی دکیل ، عینی زمانده اجتماعی بر انقلابك پیشداری‌در .. آرتیق عربی وفارسینك مزعج ومسلسل ترکیبلرندن تماماً صیریلق زمانی حلول ایدییور .. بوندن یکرمی اوتوز سنه اولکی اسلوب طنطنه‌دار ایله شیمدیکی نسبةً طبیعی کذرکاهنه أمل وظفر دمتلری ، ترقی وتجدد چیچکلری سرپه‌رك بر ملکه وقار وسکونتیله دائما ساده‌لکه دوغرو ایلرولیور .. وایلرولیه‌جك !.

۱٤ مایس ، ۱۳۲۷

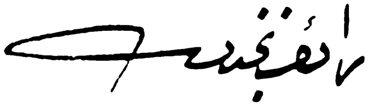

آی دوغارکن

قبرلر ـ لانهٔ سکوت ریاح ـ
یوکسه‌لیر فوق اغبرارنده ؛
قیریشیر صفحهٔ جدارنده
حزمات کرفتهٔ ارواح ...

سس ، ظلامنده برتویج خراب ،
دوکولور مست ژاله، مست سکون ؛
مست رؤیای جاودان شئون ،
ـ ابدی جبهه سای زیر تراب ـ

دوشونور بر بیوك مزارستان...
ناکهان ، مدخل خرابندن
کیره‌رك لرزه‌دار وهن وستم

بر بیاض صاچلی اختیار آدم :
سقف ظلمانه برفنار آصه‌رق
اوطورر ، صمت حقه مستغرق...

سلیمان بحری

Digitized by Google

کوچاك فسانه‌لر .

اوجاغم !

- چارلس دیکنسه -

برکون برروئیا کورمشدم .

« بن یوکسـك داغلرك تمیز ذروه‌لرندن کنج کلیکلر ، معطر بهار اوتلری ، چام ایکنه‌لری طوپلامش ایلك آتشی اونلرله پارلاتمغه قرار ویرمشدم !

قارلی طاغلرك ایزسز بیاضلقلرندن ظریف وکزیده چیچکلری سچمش ، قوروتمش حاضرلامشدم !

روحمك اك معلا یوکسکلکلرنده بویوین نور غنچه‌لرینی حرارتلرینی غائب ایتمه‌دن قوپارمش صاقلامشدم !

واك نهایت روحمك ابدی علولرینی برکوچاك مشـعله‌یه قلب ایدرك مقدس اوجاغی طوتشدیره‌جق برچراغ مقدس‌دیه الله آلمشدم .

اوجاغی روحمك عصمتیله پاکز بیاضلقلرله تلوین ایدرك اورته‌سنده اوصمدانی آتشی یاقشدم .

صـوکرا دنیایه آرقه‌می چویره‌رك اوجاغك اوکنده دیز چوکمش اوجاغمك آتشنی ابدیاً پارلاق بولندرمق ارزوی منفردیله یشامش ، چالشمش ، چالشمشدم..

دماغم ، قلبم ، روحم ، انساجنك اك قیمتدار اورکولریله ، قابلیتلرینك صوك وسعتی ایله‌دائما حرارتلرینی اوجاغمه آقتمشلردی . کوزلرم بومقدس‌عدایتدیکم آتشك‌بکجیسی ، نفسم اوفلیجیسی . اللرم خدمتجیسی و بوتون موجودیتم بو آتشـه حیات ویرن منبع حرارتدی . روحمك صوك‌نسجی بو آتشده قرارسه دماغم آتیلر ؛ اوجاغمه‌حرارت احضار ایدر ؛ دماغمك صوك حجره‌سی صوك‌حرارت حیاتی ویروب چوروسه قلبم ایکیسی‌برینه قائم‌اولور ، بوتون قابلیتی‌شفقتی ایله‌اوجاغه حرارت یوللاردی. بونلرك‌هپسی برر متحجر ذرات یـیغینی اولدقلری‌وقت وجودم حیاتی داملـه داملـه ، قطره قطره سـیال برآتش کبی اوجاغه دوکردی .

فقط نقدرزمان‌وارکه‌صفوق وعاری‌برنفس بوسموآته میدان‌اوقویان اوجاغی‌سوندرمك

Digitized by Google

ایچین اوفله‌یور، نقدر زمان وارکه بر خیانتکار ال بو بیاض اوجاغك بیاضلقلری اوستنده لکه‌لر یاپمق ایچین یواش یواش دولاشیوردی.

بن آرتق چوجقلرینه صوڭ دامله حرارتلرینی ویره‌رك یواش یواش تحجر وتبرد ایدن بر سیاره کبی صوڭ حیات وحرارتمی بو بوزلر ولوثلره هجوم ایدن بیاض اوجاغك مقدس آتشنك ادامه‌سنه صرف ایدرکن، اوسونیور وکیرلنیوردی.

دیزلریمك اوستنده، کوزلریمك نوری سونمش، اللریمك حرارتی صغومش، نفسمك حیاتی چکلمش روحمك ودماغمك حجره‌لری چورومش اولدیغی آن، صغوق وسفیل نفس اوجاغه صوڭ برودتنی اوفله‌مش، خیانتکار وکیرلی ال اوجاغك بیاض جبهه‌سنه صوڭ سیاه دامغه‌سنی باصمشدی..

اویانجه کندیمی بر بیغین صغوق کول ویران، قره بر اوجاق قارشیسنده بولدم. کذب اولان بویوك بر حقیقت؛ میخانه‌یه تبدیل ایدیلن بر معبد؛ ملك نقابی آلتنده عفریت چهره‌سیله صیرتاران بر وارلق؛ بوتون عمرنده روحانیتندن نجات بکله‌یوبده بردنبره بر مسلك زنوب ریا اولدیغی کورولن بردین قارشیسنده نه‌حس ایدیلرسه بن‌ده اونی حس ایتدم.

روحمك آرتیق پیرانان وفالری، شفقتلری وعفولریله اوردیغم سیاه ماتم اورتوسنی بوویران، قرارمش اوجاغه چکدم؛ چکلدم.

شیمدی مریض و سفیل اولدیغنی بیلدیگم انسانیتك بر ده بو قدر مسخره اولدیغنی بیلن روحمده زواللی انسانلره قارشی اسکیسندن چوق شفقت و عفو وار! فقط بو شفقت وعفو بر زواللی بالیاچویه کولرکن. بوبالری، مسخره‌لقلری آلتنده‌کی قیریق و ناتمام انسانلغنه اجیمغه بکزه‌یور!

(فضلی پاشا) ۱۸ مایس ۱۳۲۷

خالده

Digitized by Google

محصول مطالعه وتتبع

تیاترو کتابلری

پیه‌س یازمق غربده غایت معتنا، رقیق بر صنعت تحریر حالنی کسب ایتمشدر. پك مشهور ارباب قلمك پیه‌س یازمق خصوصنده موفق اوله‌مدیغنی کراراً کورلمش و تجربه ایدلمش اولمسنه نظراً تیاترو مؤلفلری بر مسلك مخصوص وممتازه فطرةً، لیاقةً صاحب وسالك ارباب کمالدن معدود بولنمقده‌درلر. یکرمنجی عصرك صاحب شهرت وموفقیت تیاترو مؤلفلری [*] نه بختیار ذواتدرکه مظهر حسن قبول اولمش برقاچ اثری کندیسنه، بلکه اولاد و احفادینه بر حیات رفاه و سعادت بخش ایده‌جك منبع واردات وباعث شرف ومباهات اولیور.

فرانسه ایچون بر دورهٔ دها تشکیل ایدن اون سکزنجی عصر مؤلفین مشهوره‌سی، قلاسیق اثرلرك والد پرشرفی بولنان (قورنه‌ی) لر، (راسین) لر، (مولیه‌ر) لر اورفاه حیاتك بیکده برینه مالك اوله‌مامشلردر.

اوزمانك اکابر واغنیاسی بو داهئ صنعت تیاترو مؤلفلرینی تحت حمایه وصحابتلرینه آله‌رق اونلره ممکن مرتبه بر حیات آسودگی بخش ایتمکه همت وعنایت ایدرلرمش. عادتا بزده‌کی قصیده‌جی شاعرلرکی مدح وثنا ایتدکلری ولی نعمتلرینك کیسهٔ سخاوتلرندن کچینیرلرمش. تیاترو تألیفاتی اوزمان صاحبلرینه بر حق تحریر تأمین ایده‌مز. دیمك اولیورکه بزده‌کی ارباب قلمك شیمدیکی حالی ـ مزیت وصنعت تحریر اعتباریله دکل ـ تأمین منفعت نقطهٔ نظرندن فرانسه‌نك اون سکزنجی عصر مؤلفلری احوالنه همان تماميله مشابه. مثلا دنیانك اك بیوك تیاترو مؤلفی ومشهور بر صنعت تماشا ممثلی عد ایدیلن (مولیه‌ر) فرانسه قرالی اون دردنجی لوئینك جناح حمایتنه صیغنمش؛ اونك انعام واحسانیله اولدقجه فریخ بر حیات سورمش.

واقعا (مولیه‌ر) اون دردنجی لوئی‌یه مرثیه‌لر، قصیده‌لر انشاد ایتمامش؛ فقط اونك فکر و مقصدینی اوقشایه‌جق قومه‌دیلر یازمش، زمانینك شایان تمسخر احوالنی صحنهٔ تماشایه

[*] ممالك مدنیهٔ غربیه‌یه منسوب ارباب قلمدن بحث ایتمك ایستیورز. یوقسه بزده هنوز تیاترو مؤلفلکی قارن طویورر بر صنعت ومسلك قلم حالنی آله‌مامشدر.

Digitized by Google

قویمشدر . شیمدیکی مؤلفلر اویله استنادگاه اکابر آرامقدن معرادرلر . مؤلفات قلمیه‌لری اونلره برر خزینهٔ لاتفنا بخش ایدییور . برایکی مثال ایرادی ایچون (أدمون روستان) ی آله آلالم . بو مسعود و بختیار مؤلف وشاعر

بو ایکی اثریله ایریشمش اولان بختیار شاعر یالکز بو ایکی پیه‌سنك طبع و تمثیلی حقنده ایکی یوز بیك فرانقدن زیاده پاره قزانمشدر . (سیرانو) یکدیکرینی تعقیباً اوچ یوز دفعه ، (نه‌غلون) ایکی یوز الای کره صحنهٔ تماشایه

پاریسك قارناوال اکلنجه‌لرندن . رسمی بر کوزللك ! ـ ۱۹۱۱ سنه‌سی ایچون پاریسك قرالیچه‌لر قرالیچه‌سی انتخاب اولنان وشهرك اك کوزل قیزی اولدیغی رسماً تحقق ایدن مادموازل اوه‌رونك شهر اماتی دائره‌سنده ویریلان ضیافتدن صوکره شهر امینیك قولنده دائره‌دن چیقیشی

Une beauté officielle — Melle: Aéro, reine des reines de la beauté parisienne en sortant du banquet de la municipalité accompagnée du maire de Paris.

(سامارتین) ، (پرنسس لووانتن) کبی برایکی منظوم پیه‌سله اولدقجه موفقیت و بر شهرت ادبیه قزاندقدن صوکره (سیرانودو برژه‌راق) و (نه‌غلون) ی نظم وانشاد ایتمشدر . تماشا نویسلکده موفقیت ادبیه‌نك اقصای مراتبنه

قونمش واوزماندنبری دنیانك هریرنده اوینانمش اولمسندن استدلالاً لا اقل بیکر دفعه تمثیل ایدلمش بولندیغی نظر اعتباره آلننجه مؤلفنجه حق تحریر اوله‌رق ملیونه یاقین برثروت وایراد دائمی تأمین ایتمش اولییور . صحنهٔ تماشاده موفقیت

Digitized by Google

پارسك منتخب كوزللرى ـ شهر اماتى دائره‌سنده ويريلان ضيافتدن چيقارلركن
Les beautés elités de Paris en sortant du banquet de la municipalité de Paris.

قزانمش مؤلفلر صاحب سامان اولمشلردر. هانرى باتاى، آلفرد قاپوس، موريس دونه، ويقتورين ساردو بوبختيار ومسعود تماشانويسانك مشاهيرندندر.

§

تماشانويسلك خصوصنده طبيعت بزه ايكى دهاى صنعت تمثال كمال اهدا ايتمش. بوايكى انموزج موفقيت و خارقهٔ طبيعتك اوكنده كمال تقدير واحترامله اكيله‌لم.

بونلردن برى استاد عالى نهاد، داهئ كمالات نژاد عبدالحق حامد بك افنديدر. مجلوب ادبيات اولان ذوات آره‌سنده فطرتك نادراً يتشديرديكى بويوك، محترم شاعرك منظوم ومنثور تياترو كتابلرينى بويوك بر ذوق مطالعه ايله اوقومامش، پارلاق نظملرينى نقش خاطرهٔ تقدير ايلمامش، والحاصل اونلرى بر معشوقهٔ دل اوله‌رق قبول وحرز جان ايتمامش ذوق سليم صاحبى برفرد تصور ايديله‌بيلورمى؟ اونلرك هر مجلسى، هر صحيفه‌سى بر خطبهٔ بليغه‌در. اويله بليغ، بدايع نما خطابه‌لره تصادف اولوركه هر برى بر بكر افكاردن، ادبيات حقيقيه‌دن نمونه‌در.

(فتن) نه عالى برأثر؛ (اشبر)، (طارق) بر هيكل علويت انشاد. بونلره بزم (قلاسيق) اثرلرمزدر. (راسين) ك نازكئ فكر وخيالنى، ساحرئ افاده وطرز بيانى، (قورنه‌ى) ك

Digitized by Google

قارناوال اثناسنده پاریس كوزللرينك بويوك بولوارلرده مزين بر ارابه ايچنده طولاشمەلری . ـ مراسم اثناسنده بو حشمتلی ارابه حكومتك محافظەسی آلتنده بولنور ..

Les beautés elités de Paris en promenade aux grands boulevards.

شدت وعلويت افكار، احتشام تصوير وكلاميله مزج ايديكز ، اوندن بر نمونهٔ خوارق ادبيه چيقاريكز: ايشته حامداودر. منثوريه‌لری‌ده سراپا بدايع صنعتله طولودر؛ نكته‌لر، كوزللكلر اودرجه مبذولاً سويلنمشدر كه بعضاً سركيلری تماشايه طالان زائرلر كبی قارئينه وله و حيرت ايراث ايدر .

استاد اعظم اثرلرينی اوينانمق ايچون دكل، كندی مفتونيت صنعتی تطمين ايچون يازمشدر. دينله‌بيلور. بوندن طولايی اكثر آثار قيمتداری صحنهٔ تماشايه تطبيق ايدلمك خصوصنده مشكلات عظيمه ايراث ايدر. صنعت تمثيل خصوصنده‌كی نقصانئ ملكه وبضاعه او اثرلرك عظمت وعلويت صنعتنه نقيصه ويرر . ديدم‌يا ، بو اثرلر بزم قلاسيقلرمزدر ؛ كتابخانه‌لرمزی تزيين ، حافظه‌لرمزی تفريح ايتمليدر . شيمديلك بز بوقدر ذوق روحی وحسی ايله اكتفا ايتمليزه شرائط حاصره دائره‌سنده اونلری تمثيل ايتمكه قالقشمق ، شاعرك فكر ومقصدندن اوزقلاشمق ، ـ نظرمده ـ عادتا بر جنايت ادبيه‌درم .

دهئ اعظم كندی زادهٔ طبع شاعرانه‌سی اولان اثرلری صحنهٔ تماشاده نه صورتله تمثيل ايدلديكنی كورديكی زمان:

— بن بوقدرينی‌ده اميد ايتمه‌يوردم . كبی

Digitized by Google

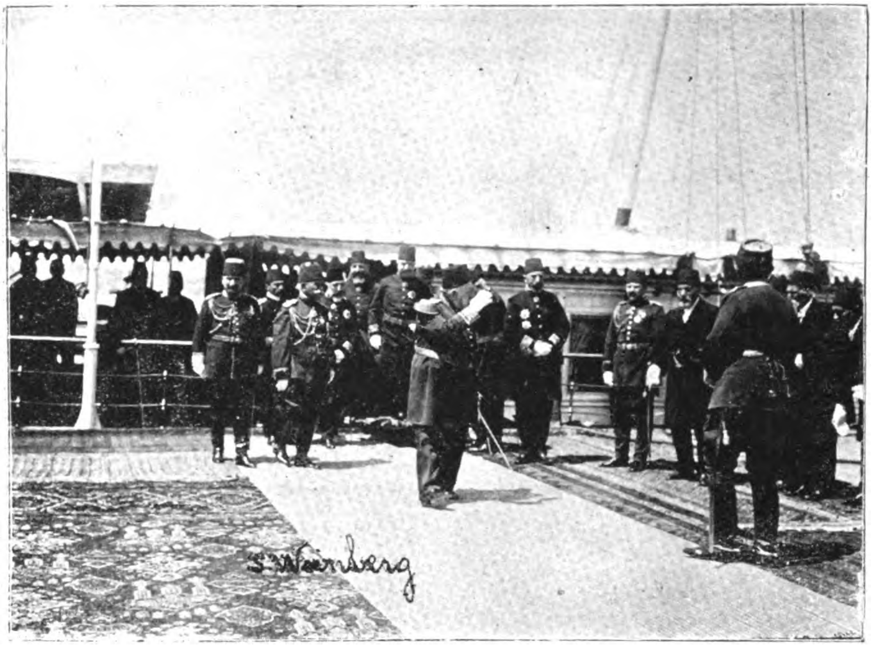

ذات پادشاهينك اسكدار : يكى جامع شريفده اجرا بيوردقلرى سلاملق رسم عاليسى — ذات حضرت پادشاهينك اسكداره ورود همايونلرى

Arrivés de S. M. I. le Sultan le premier fois pour le Sélamlik à Scutarie.

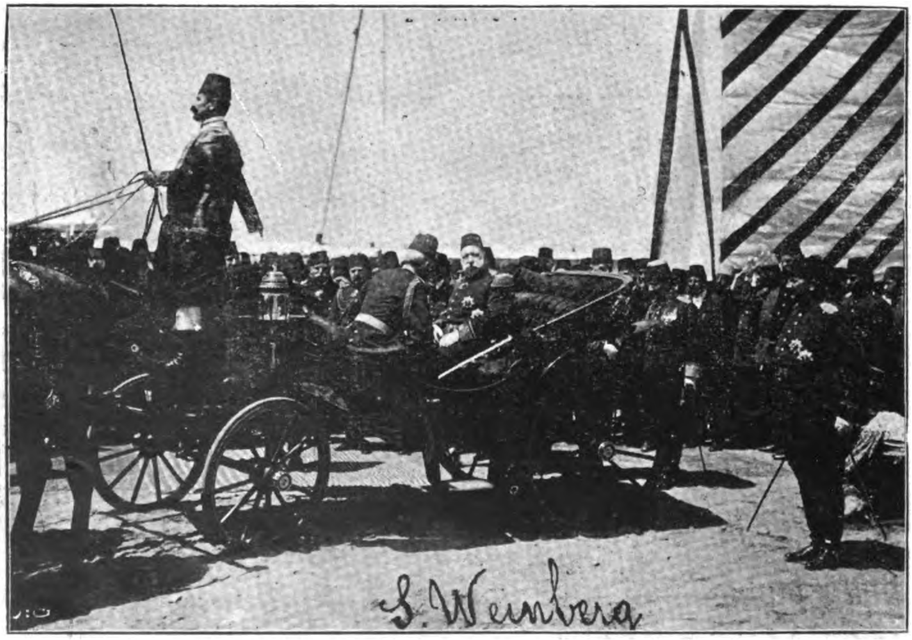

ذات حضرت پادشاهينك اخيراً اسكدار : يكى جامع شريفده اجرا بيوردقلرى سلاملق رسم عاليسى ذات شاهانه‌لك اسكدار اسكله‌سندن جامع شريفه عزيمتلرى

Un passage de S. M. I le Sultan pour le Sélamlik à Scutarie.

Digitized by Google

تلمیح تقدیرکارانه‌ده بولنمش . طوغریسی بر نزاکت ستایشکارانه ابراز بویورمشلر. آشنای ذوق ادبی اولانلره صورارم :

— بو آثار بدایع کسبتری اوقودیغکز زمانمی ، یوقسه صحنهٔ تماشاده کوروب دیکلدیککز زمانمی دها زیاده متحسس ومتأثر اولییورسکز ؟

صنعت ، صنعته عرض افتقار ایدر . طبیعت برخارقهٔ فطرت یتشدیره‌بیلور . اونك وجوده کتیردیکی آثاری، زادهٔ خوارق اولمق اوزره تقدیر وتقدیس ایتملی‌یز . اونلره جان ویرمك، برحیات ترونازه بخش ایتمك ـ اونسبتده‌تعالی‌یه یوز طوتمش ـ صنعت تمثیل اصحابنك کاریدر. جانلی لوحه‌لری سونوك برحاله قویان ، روح مقصد شاعری اکلاشلمقدن مبرا قیلان طرز تمثیل او آثار قیمتدار ایچون شینده ، یووق یاکلش سویلیورم صنعت نامنه بوکا جرأت ایدنلر ایچون باعث شیندر .

بزده نه زمان صنعت تمثیل وتماشا کسب نزاکت واستعارهٔ صافیت ایدرسه ... نه زمان صحنهٔ تماشاده (ایرونیغ) لر ، (مونه‌سوللی) لر کبی بویوك ، موجز صنعتکارلر یتشیرسه اوزمان بو نشائد بلیغه صحنه اوزرنده جانلانه‌بیلور . یوقسه انکسار خیاله باعث اولمقدن بشقه بر نتیجه حاصل ایدیله‌مز .

بن محال ایله اوغراشان، تحمل‌کداز بر یوك آلتنده ایکله‌ین بوغیرتلی کنجلری تقدیر ایدرم، مساعیلرنده تشویق ایلرم . فقط تعقیب ایتدکلری شهراه یاکلش. صنعتده قدمه قدمه یوکسلنیلیر. بر دنبره اسمانه چیقمق روح مسیحه خاص معجزه‌لردندر . انصاف ایله دوشونه‌لم : بدیعه‌لرله ، صنعت تحریرك روح استثنا کوزللکلریله‌ممزوج او آثار قیمتداری طوغری اوقویه‌جق ، یاکلشسز تلفظ ایده‌جك بر آقتریسمز حال حاضرده موجودمیدر؟ اوحالده شو قادین روح مقصد شاعری نصل آکلایه‌بیله‌جك ، او فکره نصل جان وحیات ویره‌بیله‌جك ! ....

طوغریسی. بن بو آثار قیمتدارك صورت تمثیلنی کوردیکم زمان تأثرمدن صوغوق ترلر دوکدم .

فرانسه کبی صنعت تماشانك اك یوکسك بر طبقه‌سنه یتشمش اولان بر مملکتده بیله قلاسیق اثرلر حکومتك تخصیصات ویردیکی ایکی محتشم صحنه‌ده [*] اوینادلمقده‌در . بونلرك مکملیت تمثیلیه‌سی بوسبتون بشقه شرائطه، مستثنا مهارتلره ، نادر یتشمش صنعتکارلره والحاصل بریره جمع ایدلمسی پك مشکل اولان تکاملات صنعتك وجودینه وابسته‌در .

قلاسیکلرمزی، بز شیمدیلك درسخانه‌لرمزه، تدریسات ادبیه‌مزه حصر ایده‌لم . اوندن آله‌جغمز ذوق ، اقتطاف ایلیه‌جکمز استفاده شیمدیلك بزه کافیدر .

آثار صنعتی تخریب ایتمکه جرأت ایدنلره فرانسزلر (واندال) دیرلر . ترکجه‌ده بونك

[*] (قومه‌دی فرانسه‌ز) ایله (اوده‌ئون) . بوصحنه‌لرده بیله قلاسیك اثرلر انجق هفته‌ده ایکیشر دفعه اوینانیر .

Digitized by Google

مقابلنى بوله مدم كه او
اصحاب جرأته اويله
خطاب ايده‌يم .

★

كنج ارباب قلممز
ميانده بويوك عبدالحق
حامدى تقليد ايتمك و او
يولده احالهٔ قلم تجربه
سنده بولنمق جرأتنى
نفسنده طويمش بر
كيمسه‌نك موجود اوله
بيلمسنه احتمال ويره‌مم.
خوارق فطرت تقليد
ايديله‌مز . ذاتاً تقليدده

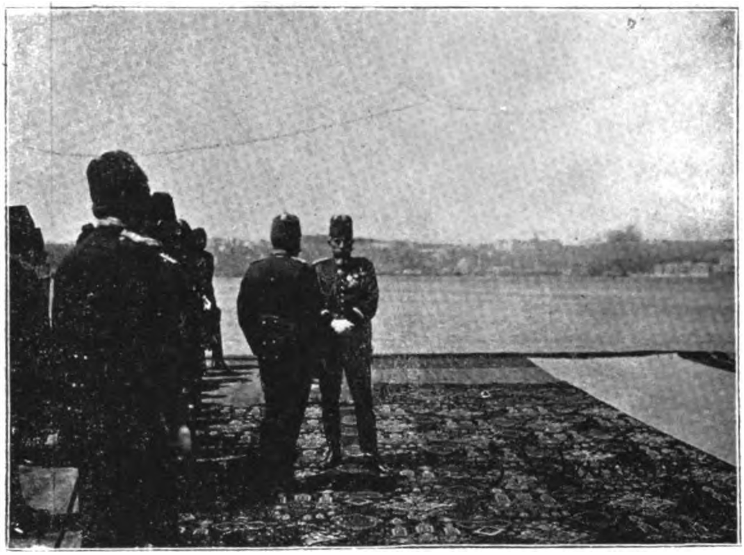

محمود شوكت پاشا ، اسكدار اسكله‌سنده تشريف شاهانه‌يه منتظر
Mahmoud Chevket Pacha Ministre de la guérre attend l'arrivé du Sultan à Scutarie.

موفقيت احتمالى ده آزدر.
على الخصوص هر صنعتده‌كى
صاحب دهانك وجوده
كتيرديكى آثار بديعه‌يه
تقدير ايدلملى ، سوللملى،
فقط تقليد اوزه‌نلمامليدر.
كنجلر ايچون دها
بسيط موضوعلر ، دها
ساده وطبيعى طرز بيان
موفقيتى تأمينه ساعيدر.
يكى تماشا نويسانمز
ايچنده جدى وحقيقى
اوله‌رق لذت موفقيتى
طاتمش قاچ ذات كوستريله
بيلور . بعد الانقلاب

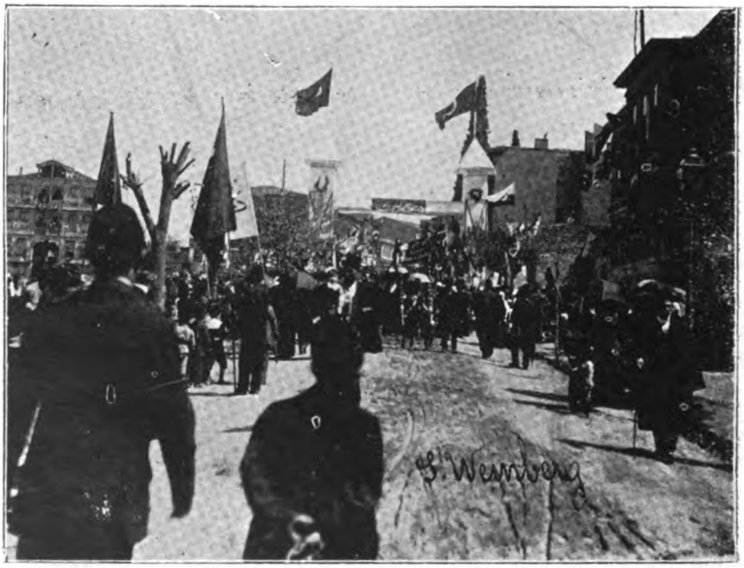

اسكدار اتحاد وترقى قلوبى اوكنده‌كى تشريف شاهانه مناسبتيله
انشا اولونان طاق ظفر
L'arc de trionphe drenél devant le Club Union et Progrés à Scutarie.

ذات حضرت پادشاهی‌یه عرض تعظیمات ایتمك اوزره اخیراً درسعادته كلن آوستریا حكومتنك بحرسفید فیلوسی قوماندانی آمیرال قونستی جنابلریله معیتی ومهماندارلری

Amiral Consti et ses entours qui était encient arrivé à Constantinople Pour faire offires ses homages à S. M. I. le Sultan.

شمس الدین سامی بك مرحومك مؤلف ادبیات آتیه‌ده نسیانه محكوم، فقط زمانی، محیطی اعتباریله هر درلو قیمت صنعتكارانه‌یی حائز بولنان (بسا) نامنده‌كی اثریله باشلایان حركات تماشا یكی فكرلرده، كنج دماغلرده غیر قابل مقاومت بر حرارت جولان حصوله كتیرمشیدی. یازه بیلنلر، حتی یازامایانلر قلمه صارلدیلر. عمرنده تیاترو صنعتنه بر اثر اوقومایانلر، اوعالمده ترقیات حاضره‌یی تعقیب ایتمیانلر، حتی ایی بر قومپانیاده، مكمل بر اثر تماشا ایتمامش اولانلر هپ تیاترو مؤلفی اولدیلر.

نه اعجوبه‌لر میدانه كلدی، نه غریبه‌لر كوسترلدی. بن ادبیات عثمانیه نامنه اونلردن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمكدن صیقیلیورم. كولنج وسائط ایله، مسخره‌لقلرله مملو شرائط داخلنده بونلر اوینادی، بر طاقمی طبع ایدلدی. بونلر شیمدیدن محكوم نسیاندرلر. اوطوفان هوس براز زائل اولدقدن صكره ارباب لیاقت واستعداد میدانه چیقمغه باشلادی. بونلرك ممتازلری میاننده سعاد بكی. صلاح وجلال بكلری تقدیر ایله تذكار ایده‌جكم.

سعاد بكك (كیرلی چماشیرلر) ینی شایسته ستایش بر حالده بولمادم. بو پیه‌س فرانسزجه‌دن، بللی كه، (آدابته) ایدلمش؛ یعنی لسانمزه نقل

Digitized by Google

وموضوعی اقتباس ایله بر شکل ملی ویرلمش. فقط بزده اوشرائط اجتماع یوق. تماشا یالکز محصول خیال اولاملیدر. حقیقت حیاته موافق دوشمه‌ین صحنه‌لر نظر تقدیردن چابوق دوشر. ثانیاً کیرنی چاشیرلرده‌کی اسلوب، طرز افاده‌ده پك یوکسك؛ شعر مزج ایدلمك ایستنلمش بر افادهٔ کاتبانه. جریان طبیعیٔ حیاتده بونلر برر لغزش بیان دکلیدر؟ نیچون حقیقت حیاتی صحنه‌یه تطبیقه چالشمایه‌لم. بونکله برابر سعاد بکده شایستهٔ ستایش اقتدار صنعت، لیاقت ادبیه وار.

صوك دفعه اوینادلمش اولان بر پرده‌لك قومه‌دیلرنده طبیعته طوغری بویوك بر میل وار. استقبال ایچون حاضرلنمقده اولان بو تماشا نویسده امیدلرم پك چوق.

تاریخ عثمانینك خزانهٔ لاتفناسنه مراجعت ایدرك اوندن بر جوهر صنعت میدانه چیقارمغه چالشان ارباب قلممزده نادر دکل. ذاتاً صحت وسلامت تامه داخلنده مضبوط اولمایان وقایع تاریخیه‌مز اویریله‌رك چویریله‌رك تجربه‌سز قلملرله ترتیب ایدیلن پیه‌سلر میاننده الك زیاده موفق اولان (سلیم ثالث) در.

ارباب ذکادن صلاح بکله مفتون ومجلوب صنعت جلال بکلرك مشارکت فکریه وقلمیه‌لری نتیجه‌سندن وجوده کلن بو (پیه‌س) صنعت

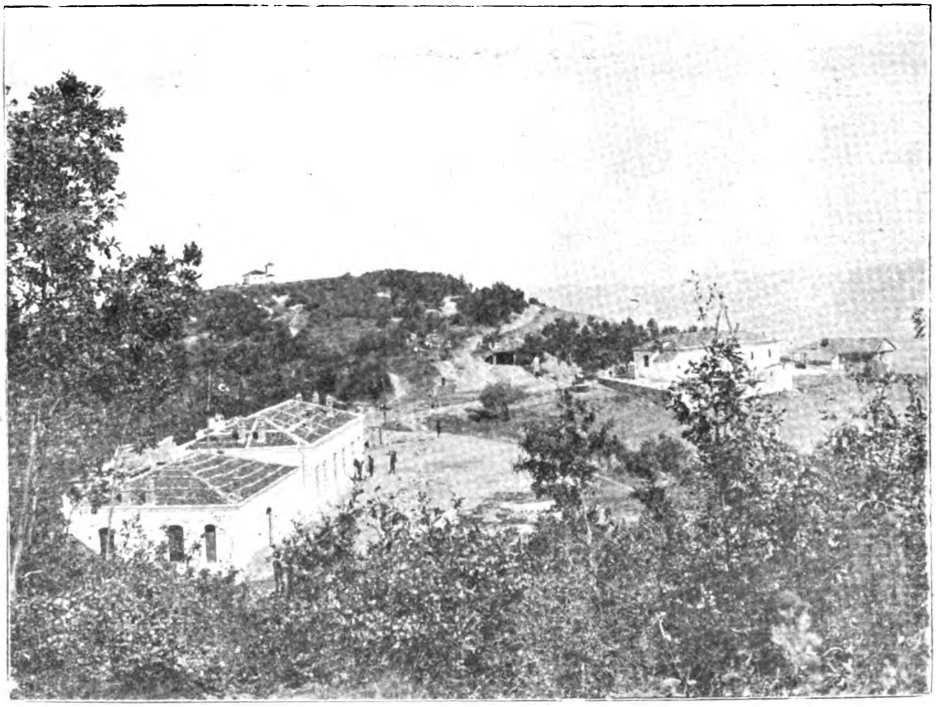

اکری پالانقه ایله کوستندیل آره‌سنده بلغارستان حدودنده بودفعه مصادمه وقوع بولان دوه باغردان موقعنده‌کی عثمانلی وبلغار قره‌غوللری

Postes des frontieres turco - bulgares à Dévé Bagrdane entre Ègri Palanka et Keustendil.

Digitized by Google

اکری پالانغه‌دن بلغارستان حدودینه کیدن یولده ژاندارمه قره‌غولی
Position du Corps de garde de gendarmerie sur la rante d'Egri Palanka à la frontier bulgare.

تاریخی وقوعاتك اوفق تفك تغیراتنه بن معارض دکلم . جریان احوال بعضاً اونی ایجاب ایتدیریر . بکا براز ناخوش اولان جهت طرز بیانك عصر و زمانه توافقنه بك ده اعتنا ایدلمامش اولمسیدر . مادامکه او اشخاص تاریخیه صحنه اوزرنده یاشادیلیور ، اونلره زمانك لباس ، دستاری کیدیریلیبور ، لسان بیان نیچون اوزمانه تماماً توافق ایتدیرلمش اولمسون ! بونده‌کی مشکلاتی تقدیر ایتمز دکلم . فقط قولای اولان شیلرده صنعت آرامقده بیهوده دکلیدر .

★

تماشایه اك زیاده یاقلاشمش . موفقیت تأمین ایتمش کوزل بر اثردر . وقایعك جریاننده ، صحنه‌لرك صورت ترتیبنده حیات وار ، کوزللك وار . والحاصل اثر صنعت جابجا آشکار .

نقایصدن بوتبتون سالم اولدیغنی کیمسه ادعا ایده‌من ، حتی صاحبلری بیله . فقط یشادیله‌جق ویشایه‌جق بر اثر اولدیغنده هرکس متفق . کنج ارباب قلممز ایچون بو ، ایلك موفقیت صنعتدر . اصل شایستهٔ تقدیر اولان ده بو نقطه‌در . مؤلفلری وقایع تاریخیه‌یی برازده ایستدکلری شکل وطرزه چویرمشلر ؛ بویله اعتراض وتنقید درمیان ایدلمشیدی .

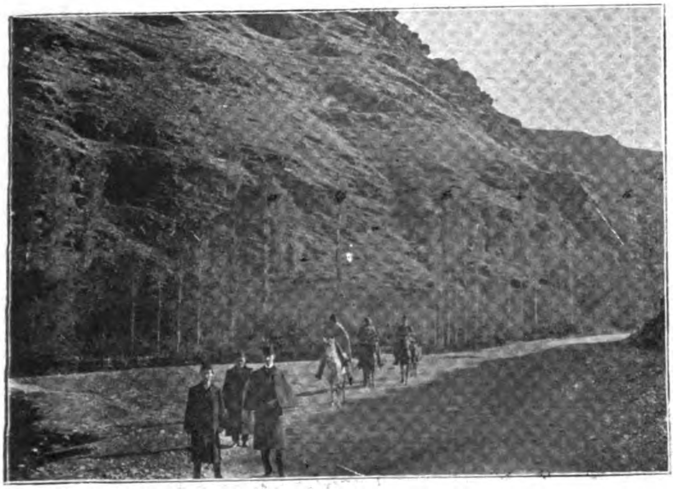

اکری پالانغه‌دن بلغارستانه کیدن یولده اکری دره بوغازی
Défité de l'Egri Déré entre Egri Palanka et la frontière boulgare.

Digitized by Google

اقطاب دهادن ایکنجیسی استاد کمالات نهاد کمال بك مرحومدر . زمانـنـه ، محیطنه نظراً کرچکدن آثار کمال میدانه قویمش اولان بویوك شاعر ، بویوك وطنپرور، بویوك حکیم انسانیت کستر حقنده‌کی مطالعاتمی [*] کله‌جك نسخه‌یه براقیورم .

ماوی الماس — حیاتده پك چوق افسانه‌لر وار : شوپك مشهور ماوی الماسه عائد مناقب‌ده عادتا افسانه حالنی آلدی. آره صره غزته‌لرك غرائب ستوننه درج ایتدکلری بوماوی الماس ماجرای غریبی حقنـده . بیله‌مم ، معلومات کافیه‌کز وارمیدر ؟ بو . ماده اعتباریله ماوی رنکلی غایت قیمتدار بر الماسپاره‌در . اوروپایه نصل کلدیکی وترانسوال معدنلرندنمی ، یوقسه هندستانك خزانهٔ قدیمندنمی ظهور ایتدیکی حقنده طوغری برکونه معلومات اساسیه موجود دکل . بوندن یکرمی بش سـنه اول انکلیز اغنیاسـندن لوردهوپ نامنـده بر ذاتك تحت تملکنده بولندیغی زمان بر الماسـپاره اشتهار ایتمش . نه ایله‌می ؟... دیدیکز . صـاحبلرینه مصیبت آور اولمقله . ماوی المـاس هر کیمك مالی اولورسه مصائب وبلا کویا اوزرینه سمای غیبدن یاغار کبی بردورهٔ بدبختی کشاد ایدرمش . بو روایاتك نه درجـه‌یه قدر موثوق اولدیغنی بیله‌مزایسه‌کده هر کیمك یدینه انتقال ایتمش ایسـه صاته‌رق باشـندن بو بلایی دفع ایتمکه قالقشماسی ـ بالطبع سؤ تصادف سوقیله‌دکلدر.

[*] بالطبع تیاتروجیلق صنعتنه و تماشا نویسلکنه تعلق ایدر نقطه‌لر حقنده .

هر شـیئك خیرلوسی ، خیرسزی اولدیغی کبی فکر وذهابك‌ده مبـارك ونامبارکی وار دیمك اولنیور . بر نوع اطمئنـان بطلاندن عبـارت اولدیغنه قائل اولمق ایسـتدیکم بوسؤ ذهـاب تأثیری ایپنوتیزما خاصیتنی کوستریبور. مثلا بعض أولر اولورکه ـ تعبیر عامیانه‌سنی استعمال ایده‌لم. قدومسز عد اولنور. اوخانه‌ده هر کیم اوطورورسه اوطورسون اجله‌پك قریب اوله‌رق یشایه‌جغنه ویاخود بلا ومصیبت سـائره‌دن برینـه هدف اوله‌جغنـه اوندن حکم ویریلور . بو، بر سؤ شهرت نتیجه‌سی فکرِ ثابت نتیجه‌سیدر ، دائما مترقب مصائب اولمق کویا فلاکتی دعوت ایدن بر قوهٔ میقناطیسیهٔ معنویه حالنی کسب ایدر . بوماوی الماسـده تصـور ایدیلن اوغورسزلقده بوقبیل خیـالی بر سؤ ذهاب طولاییسیله اولمق کرك. هر نه حال ایسه، تصورات ومهمیات ایله اوغراشمیه‌لم. شو الماس پارچه‌سنك سرکذشتندن بر نبذه‌سنی آکلاده‌یم . بوزنکین لورد ماوی الماسك باشنه کتیردیکی بلیه وفلاکتدن مضطر قاله‌رق بونی خاقان مخلوعه صاتار، یاوری طالعه مالك اولان عبدالحمید بیله بوسؤشهرتك تأثیراتندن تحاشی ایتمش . او زمان باشنه نه‌کبی بر مصیبت کلمش اوله‌جغنی بیله‌میز وبونی تعیین ایتمـك‌ده مشکلدر . فقط هر حالده هیولای استبداد پنجهٔ قهرنده أزه‌مدیکی معنویاتك تأثیریله ماوی الماس حقنـده بر سؤ تفالده بولنمش اولملی‌که تکرار ـ انقلابك ظهورندن اول ـ انکلیز المـاس تاجرلرندن برینه صاتمش وکویا کابوس مصیبتی اوزرندن آتمشـدر . نهایت بوالماسپاره دونه

Digitized by Google

طولاشه موسیو (قارتیه) اسمنده امریقالی بر مجوهر تاجرینه انتقال ایتمش. بوتاجرده ماوی الماسی آمریقا اغنیاسندن میستر ماق‌لان نامنده بر ذاته صاتمش. حتی سؤ شهرت طولاییسیله آزه چوغه باقیه‌رق عادتا باد هوایه ویرمش... طقوز یوز بیك فرانغه، یاکلش اکلاشلماسون، قرق بش بیك فرانسز لیراسنه. فقط بعض شرائط داخلنده. بوقرق بش بیك لیرایه بر الماسپاره‌یی صاتون آلان آمریقالی میلیونرك كندی وعائله‌سـنك محقق بوندن دها چوق قیمتدار اولدیغندن شرائط موضوعه بونقطه‌یه متعلق بولنمقده‌در.

اکر مقاوله‌نك عقدیله الماسك تسلیمندن اعتباراً آلتی آی ظرفنده میستر ماق لانك كندیسیله اقرباسندن بری وفات ایتمز ویاخسته اولمازسه ، یاخود دیکر بر فلاکته معروض قالمازسه مشتری قرق بش بیك فرانسز لیراسنی تأدیه ایده‌جك؛ عکس حالده بیع وشرا مفسوخ.

مدت مقاوله ختامه ایرمش ؛ زنکین آمریقالی‌ده محاکم عائده‌سنه مراجعتله فسخنی طلب ایتمش. فسخی ایجاب ایتدیرن سببلرده شونلردر:

اوغورسز ماوی الماس اونك ید تملکنه کچر کچمز آشیانهٔ سعادتنك استراحتنی مخل ایکی فلاکته معروض قالمش. (۱) خدمتچی قیزلردن برینك راحتسزلغی. میستر ماق لان

یمن اشقیالرینه تحصنکاه اولان طاش قله‌لردن بری — بومباردمان ایله قسم علیاسی خراب اولمشدر.
Campagne d'Arabie — Un tour fortifié bombardé.

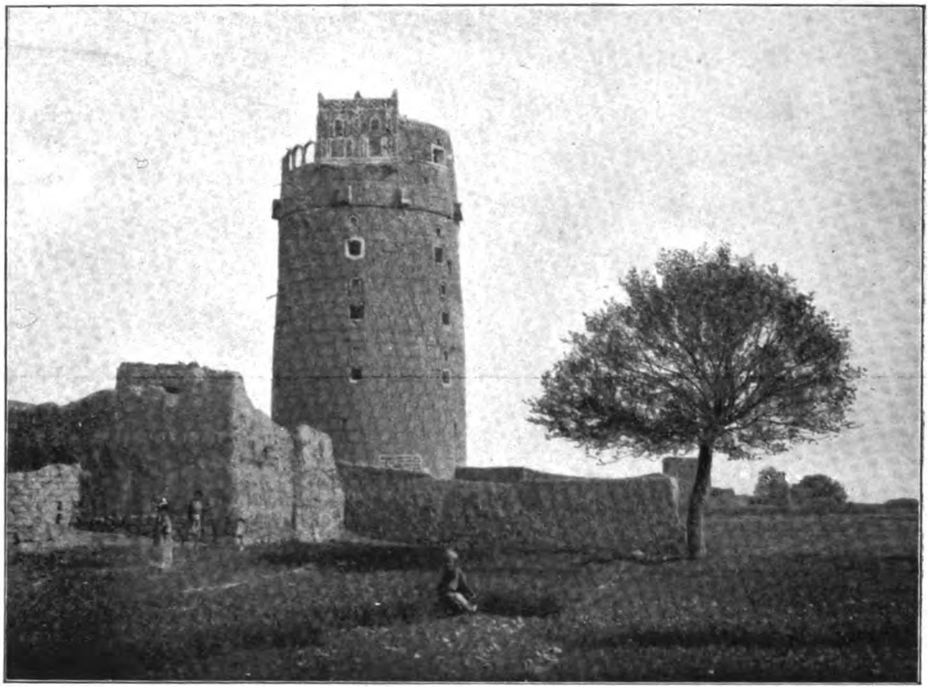

صنعا خارجنده اشقیانك تحصن ایتدكلری قلهلردن بری — رسمده كورولن قله كرپچدن معمول اولوب
بونوع قشلهلر طوپ آتشنه طاش قشلهلردن دها زیاده مقاومت ایدرلرمش .
Campagne d'Arabie — Un tour fortifié pris à l'assant anse insurgés.

سنهلردنبری اونك خدمات تقید كارانهسنه آلشمش اولدیغندن بوخستهلق كیفنی قاچیرمش.

(۲) آشجی باشیده « بن بویله فلاكت آور برالماسك بولندیغی أوده اوطورهرق حیاتمی تهلكهیه قویمام . » دیبهرك چیقوب كیتمش . میلیونربونك یمكنهسنهلردنبری آلیشقین بولنمق حسبیله بشقه آشجینك یمكندن معدهسی بوزولهرق راحتسز اولمش . بوندن طولایی شرائط مقاوله موجبنجه اوغورسز الماس محكومه اعاده . جواهرجی ایسه بالطبع بشقه ادعاده : بر خدمتجی قیزك خستهلنمسی ، اشجینك ترك اشغال ایتمسی امور عادیهٔ روزمرهدن . علی الخصوص مقاولهنامهده میسترماق لانك كندیسیله اقرباسندن بحث ایدیلیور . شرائط اونلره متعلق . بوجهتله مقاولهنامهنك فسخنی ایجاب ایتدیرهجك اورتهده بر سبب حقیقی یوق.

طرفینك ادعاسنی مجملاً بسط وتمهید ایلدم. نتیجهٔ حكم هیئت حاكمهنك تقدیرینه قالمشدر. باقالم،

« نامبارك قدمك نیل وفراتی قورو تور »

فكر تفألی آمریقاده نهدرجهیه قدر حائز اهمیت!

معنیدار بر محاوره — فرانسهنك معارف ناظر لاحقی موسیو (ایستهك) ایراد ایتدیكی نطقلردن برنده لاتینجهنك فرانسزمكتبلرنده

Digitized by Google

مجبوری التحصیل بولنمسی طرفداری اولمد.
یعنی، السنهٔ میته نامنی آلان لاتین ویونان
قدیم لسانلری تدرسندن فائده متصور بولنمدیغنی
ایضاح ایتمش.

ترکجه ایچون عربی وفارسی تحصیلنی ایجاب
ایتدیرن اسباب نه ایسه همان اوکا یاقین بر
درجه‌ده فرانسز لساننك غوامض اشتقاقاتی
لایقیله تفهمه خادم اوله‌جق لاتین ویونان لسانلری
تدرسنی استلزام ایدن سببلرده اودر. فرانسز
لسانی بوسبتون اوکبی قیودات اشتقاقدن سالم
وآزاده بر حاله کتیرمکه ساعی بر جریان
افکار ـ واقعا ـ فرانسه‌ده موجود. فقط
هنوز حائز اکثریت دکل.

محررندن موسیو (کوستاو تەری)
ژورنال فزته‌سنده بوکا دائر غایت ظریف
ومعنیدار بر محاوره نشر ایدییور.

بوحسبحال برچوجق ایله پدری آراسنده
جریان ایدییور:

پدر — نصل، نصل! سنی یارامازه،
چاپقین سنی.

بو، نه دیمك؟ لاتینجه تمرینلرینی یاپمق
ایسته‌میورمشسك؛ خواجه‌ك بکا اویله سویله‌دی.

چوجق — (عزم ومتانتله) خیر، یاپمایه‌جغم، لاتینجه تحصیلی ذاتاً بر شیئه یارامز.
موسیو (ایسته‌ك) اویله سویلیور. البت،
معارف ناظری بونی سندن دها ایی بیلور.

پدر — ؟!! (متحیرانه سکوت)

چوجق — اکر لاتینجه تحصیلی برشیئه
یارامازسه اوحالده بنی مکتبه نه‌یه کوندرییورسك؟ بونی دوشونه‌رك کندی کندیمه صورییورم:
«او حالده خواجه‌لرك اوراده ایشی نه؟ حتی
مکتبلرك موجودیتنه لزوم نه‌دن؟

پدر — هله شو بر شیئه عقلی ایره‌مه‌ین
یالازه باق! مکتبده لاتینجه‌دن بشقه سکا بر
شی اوکره‌تمیورلرمی؟

چوجق — لسان یونانی‌یی‌ده اوکره‌دییورلر
یوح! یونانجه‌یی مدافعه ایتمزسك ظن ایدرم،
دکلی بابا! کله‌لم ریاضیاته ... طوغریسنی سویله:
کونده قاچ کره بر عددك جزر مربعنی آلمق
لزومنی حس ایدییورسك؟

پدر — یا جغرافیا؟. اوکا نه‌دیه‌جکسك؟

چوجق — بوده ستایش و آلایشه
بوغلمش بر علم. قواعد اساسیه‌سی موجود
دکل، تعریفات وتحدیداتی غیرمعین. اینانمزسه‌ك
مجلس مبعوثانه [*] بر کره باق. آلتی آیدر
چکه چالدقلری حالده (ترووا) قصبه‌سنك
(شامپانی) سنجاغی داخلنده بولنوب بولنمدیغنه
دائر هنوز بر قرار ویره‌مدیلر. هله بونلر
برکره تعین ایتسون‌ده اوزمان جغرافیا تحصیلنك
لزومنه قناعت ایده‌یم.

---

[*] فرانسه‌ده اخیراً جریان ایدن (اوب)
وقایعی مناسبتیله (شامپانیا) سنجاغنك تحدید
حدودی مناسبتیله جریان ایدن مناقشاته اشارت
ایدلمکده‌در. بعض قصبه‌لر کندیلرینك (شامپانیا)
داخلندن اخراجنی پروتستو ایتمشلر ومهم حادثات
احتلالجویانه باعث اولمشلردر.

Digitized by Google

يمن حركات عسكريه‌سی رسملرندن : — برطوپجی طاقمی
Une troupe d'artillerie en Campagne à l'Arabie.

پدر — ظن ایدرم تاریخ حقنده بر دیه‌جکك یوقدر ؟

چوجق - تاریخمی ؟.. لزومندن قطع نظر او ، بالعکس مضر ومخاطره‌لیدر بیله . تاریخدن زیاده ارتجاعه خدمت ایدن بر شی اوله‌ماز . مرتجعلرك مقصدلری نه ؟ اسکی حاله عودت ایتمك دکلمی؟ تاریخ تدریس ایتمك اونلره سلاح تأمین ایتمکدر . اکر ماضی سیلنورسه ، اورایه خدمت ایتمك فکری‌ده ازاله ایدلمش اولور .

پدر — بد بخت چوجق ! بو فکرلرله سنك حالك نه اوله‌جق ؟

چوجق — سن مستریح اول ، بابا ! استقبال حیاتم ایچون کندیمه بن بر مسلك انتخاب ایتدم .

پدر — او حالده نه اوله‌جقسك ؟

چوجق — پك ساده بر شی . معارف ناظری .

صفوت نزیهی

Digitized by Google

آمریقا مکتوبلری

آمریقا قوللرنده حیات

آمریقا حیات اجتماعیه‌سنده مهم بر موقع اشغال ایدن قوللر حقنده بر قاچ سوز فائده‌دن خالی قالەمز . بو مملکتده کتلهٔ متفکرینه هر سنه بیکلرجه فعال دماغلر علاوه ایدەن مؤسسات علمیهٔ عالیه نه بزم اعدادی نام، ویردیکمز مکتبلره[*]، نه ده آوروپاده‌کی مقابللرینه بکزه‌ز. بوراده علوم تالیه ایله عالیه او صورتله مزج ایدلمشدر که حقیقتده ناصل بر نام ویروبده طوغری بر فکر حاصل ایتمك ایچین انسان تردد ایدیور . مدت تحصیلیه‌سی درت سنه اولان بو مکتبلرك دخول امتحانلری کوزدن کچیریله‌جك اولورسه ماهیتلری حقنده بر فکر پیدا ایدیله بیلیر . فن شعبه‌سندن دیپلوما آلمق ایستینلرك برنجی سنه‌یه کیره‌بیلمك ایچین انکلیزجه ، فرانسزجه ویا آلمانجه ، جبر ، هندسهٔ مسطحه ومجسمه ، مثلثات ، کیمیا ، حکمت ، نباتات ، حیوانات ، وتاریخدن امتحان ویرملری ایجاب ایتدیکی کبی ادبیات شعبه‌سندن نشأت آرزو ایدنلرده دیکر درسلرله برابر علوم طبیعیه یرینه لاتینجه وروجه‌دن ابراز لیاقت ایتمك مجبوریتنده‌درلر . برنجی صنف طلبه‌سیله ایکنجی صنفده کیلر آره‌سنده غایت غریب بر رقابت دها طوغریسی بر عداوت اجرای حکم ایده‌ر . حتی بر ایکی هفته اول قولومبیانك بو ایکی صنفی آره‌سنده تحدث ایدن تحف بر وقعه یالکز مکتب غزته‌سنك بر قاچ ستوننی دکل اك مهم جرائد محلیه‌نك بیله ایچه بر قسمنی اشغال ایتدی . بو قدر کورولتونك ناصل ساده بر سبب اوزرینه ابتنا ایده‌رك نه حاللره کیردیکنی اکلاتمه‌دن کچه‌میه‌جکم .

فن معماری‌یه مخصوص یاپیله‌جق یکی بر بنا محلنك اطرافی عمله‌لرك راحتجه چالیشه‌بیلملری ایچین تخته پرده‌لرله احاطه ایدلمشدی . صباحلین اورادن کچن « سوفومورلر » [ایکنجی صنف طلبه‌سنك اسمی] یکی تخته‌لر اوزرنده ۱۹۱٤ [*] رقمنك ایری ایری یازلمش اولدیغنی کوررلر ومادونلرنده بو انسان بر صنفك کستاخلقلرینی بو درجه‌یه قدر چیقاره بیلملرینی بردرلو شایان عفو بوله‌میه‌رق چارچابوق اوراده بر مجلس عقد ایدوب ۱۹۱٤

[*] هر صنف هانکی سنه نشأت ایده‌جکسه اکثریا او سنه‌نك اسمیله یاد ایدیلیر . ۱۹۱٤ برنجی سنه طلبه‌سنه اشارتدر .

لیلره حدلرینی بیلدیرمکه قرار ویررلر . بونك اوزرینه اوطرفدن کلن برقاچ ١٤ لی توقیف ایدیله‌رك قاسکتلری ایله یازیلری سیلمکه مجبور ایتدیلر. طبیعی بوتحقیر آمیز حرکت همان بوتون برنجی سنه طلبه‌لری آره‌سنده شیوع بولور وبرساعت صوکره ١٩١٤ سنه‌سی طلبه‌سنك حولوده اجتماع ایتمسی ایچین هرطرفه اعلانلر یاپشدیریلیر . اوته‌کی صنفده عینی زمانده طوپلانمقدن کیری قالماز. تحقیر کوره‌ن طرف دلکه‌لرینی اعزام ایده‌رك ایکنجی صنف طلبه‌سنك یا ترضیه ویرملرینی ویا میدان مضاربه‌یه چیقملرینی طلب ایده‌ر. دیکرلری ایسه حدلرینی بیلمه‌ینلره تربیه‌لرینی ویرمش وللرندن طولایی ترضیه ویرمکه مجبوریت حس ایتمدکلرینی وچارپشمغه حاضر اولدقلرینی بیان ایدرلر .

تام اوکله وقتی ایدی ؛ حولی‌دن کچرکن قرق اللی کشی برطرفده ینه اوقدر برکومه‌ده قارشی طرفده رئیسلرینك اشارتنه منتظر برحالده بکلدکلرینی کوردم . بوآن براجنبی ایچین حقیقةً مراق آور وهیجان انکیزدر . هجوم أمری ویریلیر ویرلمز ایکی طرف بربرینه قاریشدی. بویومروق صالدیرمه‌لری آره‌سنده بوقس قوانیننه مخالف حرکتده بولنوب بولنمدیغنه نظارت ایده‌نلرده وارمش. بونی اوصره‌دن برندن حق مضاربه‌نك اسقاط ایدلمسیله آکلادم . بش دقیقه دوام ایده‌ن توقات شقه‌سی نتیجه‌سنده اون اوچایلر مغلوب اولدی . غالب کلنلر علامت ظفر اوله‌رق أل أله بردفعه دولاشدقدن صوکره غلبه‌لق داغلدی.

شمدی کیج قالمش اولمه‌مق ایچین قولتوقلرنده کتابلری اولدیغی حالده صنفلره قوشیورلردی.

اسپوره ویریلان اهمیت وتهالك حیرت ایدیله‌جك درجه‌ده‌در . درس زمانلرینك همان نصفی قدر بروقت ممارسات بدنیه‌یه ومختلف اکلنجه‌لره حصر ایدیلیر . هرسنه بوجوارده بولونان فورنه‌ل Cornele هاروارد Harvarde په‌نسیلوه‌نیا Pensylvenia یه‌یل Yele پرنسیتون Princeton دارالفنونلریله قولومبیا آره‌سنده یوزمك ، طوپ اویونلری ، مصارعه وسائره کبی مسابقه‌لر اجرا ایدیلر. نتیجه‌ده بردارالفنونك برنجی چیقمه‌سی دارالفنونلر آره‌سنده ومختلف قلوبلرده قوجه برسنه‌نك قیل وقالنی تشکیل ایده‌جکندن پك چوق اهمیتی حائزدر . صوك قالان ایکی رقیبك قارشیلاشمه‌لرنده یالکز اهالیدن بیکلرجه آدم طوپلاندیغی کبی بیك کیلومتره قدر اوزاق یرلردنده سیرجیلر کلیر. یکی دنیا اهالیسی صاغلام بربینك صاغلام بروجودده بولنه‌بیله‌جکنه الك زیاده قانع اولانلردندر. بو امر مهم یالکز أرککلر آره‌سنده دکل، قادینلر بیننده کمال اهمیتله نظر دقته آلنیور.

طلبه‌نك بیوك بر قسمی متعدد جمعیتلره منسوبدر . بو جمعیتلر ادبیات، لسان، فن ، مباحثه ، فوت بول ، تنیس وسائره کبی مختلف مواد ایله اشتغال ایدر. لکن اقسام په‌نسیلوه‌نیا وقولومبیا مباحثه جمعیتلرینك آمریقاده بر مرکزی بانقه تشکیل ایدیلوب ایدلمه‌مسی اوزرینه اولان مصارعهٔ لسانیه‌لرینی دیکله‌دم . بویله بر مؤسسه‌نك مفقودیتی حسبیله ١٩٠٧ده آمریقاده

Digitized by Google

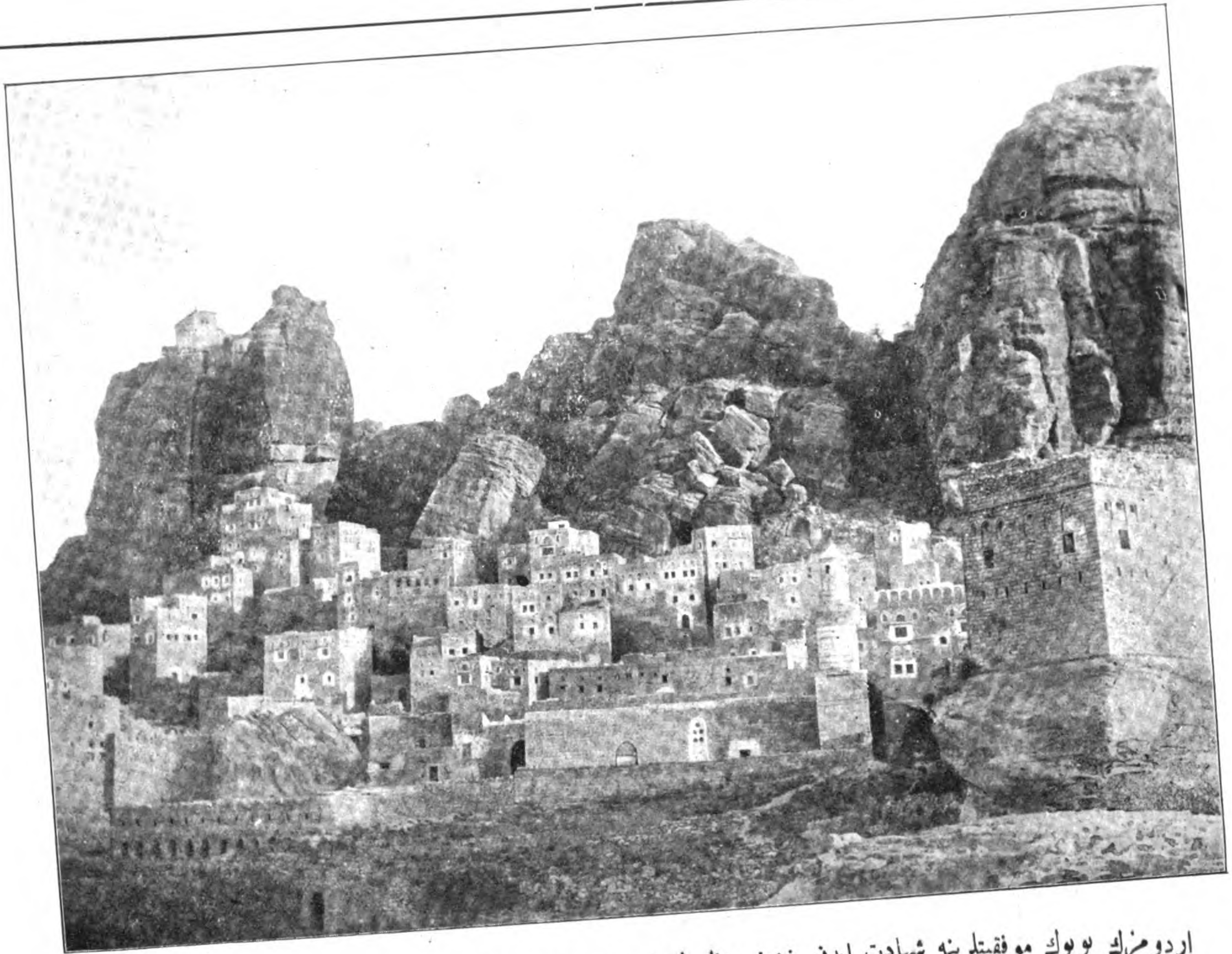

اردومزك بويوك موفقيتلرينه شهادت ايدن خشين منظره‌لردن بری : يمنده شيام قصبه‌سی — صولده قايالقلرك اوستنده كورولن بنا اشقيانك تحصن ايتدكلری محللردندر .

Campagne d'Arabie — Un chateau fortifié sur les rochers pris à l'assant aux insurgés.

Digitized by Google

يمن يرلى اهاليسنك طرز تلبسى — دوه‌جيلر

Campagne d'Arabie — Les Conducteurs des chamlaux.

Digitized by Google

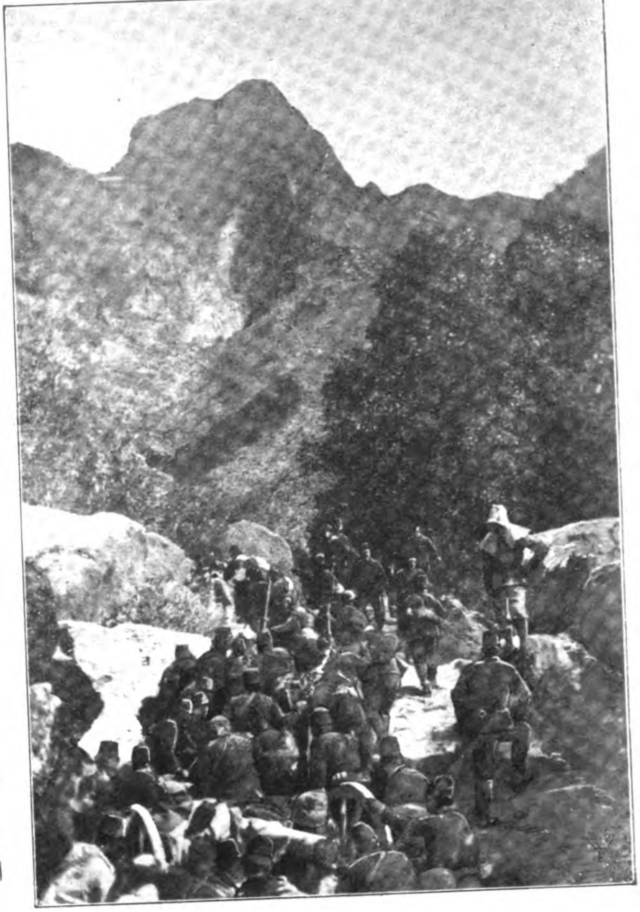

یمنده : — صرب بر بوغازده طوپ نقلیاتی
Campagne d'Arabie Le transport des canons dans un Col et carpé.

وقوعه کان مهم بحران مالی بو مسئله‌نك اهمیتنی تزیید ایدییوردی . صحنه‌نك بر طرفنده مرکزی بانقه تشکیلی طرفداری اولان پانسیلوه‌نیه‌لیلردن مرکب اوچ کشی اوته طرفده ده آمریقانك اداره مالیه‌سنی تخطئه ایتمکله برابر مرکزی بانقه‌نك آمریقا حیات اجتماعیه‌سنه قابل تطبیق اولمدیغنی ادعا ایدن اوچ قولومبیالی اوطوریوردی . رئیس . حکم اوله‌رق آمریقا مؤسسات مالیه‌سندن اوچ ذاتك انتخاب ایدلدیکنی و مدت خطابتك اون دقیقه‌یی تجاوز ایدمیه‌جکنی

سویلیه‌رك مباحثه‌یی آچدی . حکومتك نظارتی تحتنده اوله‌رق مرکزی بانقه تشکیلنی موافق مصلحت بولانلرك ایلك خطیبی بو قیصه مدت ظرفنده آمریقا احوال حاضرهٔ مالیه‌سنك ناصیل احتیاجاته اویرمیوب بر طاقم مضایقه‌لره بحرانلره سببیت ویردیکنی . ناصل بر چاره‌یه تشبث ایتمك لازمکلدیکنی و بر مرکز بانقه‌سنك بو وظیفه‌یی ناصل اداره ایده‌بیله‌جکنی آکلاتدی . انسان بو اون دقیقه ظرفنده ایشتدیکی سوزلری نیجه اون دقیقه‌لر دوام ایدوبده مقصدی ینه آکلایه‌مدیغی لاقیلره قیاس ایدرسه خطابتك حقیقتده نه‌قدر اینجه بر صنعت اولدیغی تقدیر ایدر . مخالفلرك مقابله‌سی بالخاصه جالب دقتدی ، رقیبلرینك ادعالرینی غایت نازکانه تنقید ایدوب بویله بر فکرك آمریقالیلق روحی اولان تشبث شخصی ایله غیرقابل تألیف اولدیغنی و انکلتره فرانسه و آلمانیانك مجموعندن بویوك حکومتلری اولان بر قومك مسائل مشوشه‌سیله اوروپا دولتلرینك احوالنی و طرز اداره‌لرینی قیاسده بر معنی اولمیه‌جغنی ، آمریقا کبی بر حکومت ایچین دها یکی و دها باشقه بر ادارهٔ مالیه‌نك مرجح اوله‌جغنی ایضاح ایتدیلر . مسئله‌نك هر جهتنی تنویر ایدن بو طرز مباحثه او قدر خوشه کیدیورکه اون دقیقه ختامنده قطع امری اوله‌رق ویریلن اشارت اولماسه زمانك مرورندن انسانك خبری اولمیه‌جق . مباحثه‌نك ختامنده یکدیکرینه ، بر چوق نقطه‌ده ارشاد ایدلدکلرندن طولایی تشکر ایدوب صمیمیتله اللرینی صیقاردق چکلدیلر .

مابعدی وار

— نویورق —

جواد

Digitized by Google

ارادهٔ اخلاقیه

تربیهٔ اخلاقیه تربیهٔ اراده‌یه محتاجدر.. تربیهٔ اخلاقیه‌ده اعتیادات اخلاقیه تکوینندن زیاده حادثات مختلفه‌ده اخلاقی قرارلر اخذ ایده‌بیله‌جك بر اقتدار روحی تحصیل ایلمك لازمدر..

فعالیت اخلاقیه اساساً بر فعالیت ارادیه‌در، بالمقابله افعال ارادیه‌دخی اکثریتله بر فعل اخلاقیدر.

افعال اخلاقیه‌نك بر قسمی واردرکه تربیه وتحصیلك، تلقین وتقلیدك تحت تأثیرنده درحال طوعی اوله‌رق تحصل ایلیه‌رك؛ یاخود ابتداده بر جهد ارادی‌یی استلزام ایتدکلری حالده تکرر سایه‌سنده بر فعل طوعی حالنه کله‌رك **اعتیاد** دوره‌سنه واصل اولمشلردر. افعال حیوانیه‌یه ویاخود منعکسه‌لره (reflexes) مشابه بر طوعیت لایتغیر ایله (automatisme) تحصل ایدرك هیچ بر محاکمهٔ عقلیه ایله ترافق ایتمزلر، بر تنبهه مقابل بر **جواب اخلاقی** صورتنده تظاهر ایدرلر. افعال اخلاقیه‌یی بو اعتیاد غایه‌سنه ایصال ایلمك تربیه‌نك مهم مقاصدندن بریدر. فقط عجبا حیاتك زمین وزمانه کوره بی‌نهایه شرائط تحتنده بی‌نهایه تخلفات ابراز ایدن حادثات مختلفه‌سی بر نتیجهٔ اخلاقیه ایله تظاهر ایده‌بیلمك ایچون یالکز **اعتیاد** کافیمیدر؟ تعبیر دیکرله بر فرد ویا بر جمعیت اخلاقیه ایچون یالکز بو اعتیادات بر ضمان اخلاقیت اوله‌بیلیرمی؟

« هرنه‌قدر اسپنسر بر استقبال بعیدده تکمل اخلاقی‌نك بر **سائقهٔ طبیعیه** instinct naturel ایله تحصل ایده‌بیلمسنی قابل عد ایدیور ایسه‌ده شونی‌ده اقراردن قورتولامق ایجاب ایدرکه: نظریاتده تخالف. تطبیقاتده تردد موجود اولمغه، یعنی طبیعت انسانیه بزم بیلدیکمز طبیعت انسانیه حالنده قالمغه دوام ایتدکجه قرار ارادی، بعد المناقشه انتخاب — پسیقولوژی نقطهٔ نظرنجه — فعل اخلاقینك بر صفت ممیزه‌سی اولمق اوزره قاله‌جقدر. فی‌الحقیقه نیچون حیوانلرده بر اخلاقیت moralité، انسانلرده‌کنه مشابه بر اخلاقیت موجود اولدیغنی رد ایدیورز؟ برنده مفقود اولدیغی حالده دیکرلرنده موجود اولان وجدان اخلاقی‌نك لازم غیرمفارقی اولان حریتدن، زیاده تفکرك، مناقشه‌نك وبالمحاکمه انتخابك فقدانندن...» Duprat . فعل اراده موجود

اولمینجه فعل اخلاقی دخی هر زمان موجود اوله ماز
اعتیادات ، نه قدر رصین اولورسه اولسون ،
هیچ بر زمان حیواناتك یکنسق ومیخانیکی
حرکاتنه مشابهت کسب ایده مز . بر شخص قابل
دکلدرکه متمادیاً عینی شرائط محیطیه وداخلیه
تحت تأثیرنده اجرای حرکت ایلسون ؛ دماغ

حادثه نك وقوع سابقنده اولدیغی کبی دکلدر ،
بناءً علیه انتخاب و اعطاسی ایجاب ایدن قرار
دخی بر اعتیاد سهولت وبساطتی ایله تحصل ایده مز ؛
حالت روحیهٔ موجوده اوزرنده آز چوق مدید
وعمیق یکی بر مناقشه یه ، یکی بر نتیجه ایجادینه
یکی بر قرار اعطاسنه افتقار ایدر . هر بر

قومشولق تظاهراتندن - کچن سنه جلوس همایون مناسبتیله برای تبریك نامروانه کلان روس قزاق
هیئتی ایله ضابطان عثمانیه نك بر آره ده آلنان رسملری

Mission russe des cosaques qui s'est rendu l'année dernière à Namrevan pour
souhaiter l'anniversaire de l'avênement au trone de S. M. I. le Sultan.

بشر ایچون بر حال موجود دکلدر؛ هر دقیقه ده
حصوله کلن تحول ایجابیله هر بر دقیقه ده کی حالی
بر استقبال نامتناهی یه عائد دیمکدر . بوکون بر قرار
اخلاقی یی ایجاب ایدن بر حادثه قارشیسنده
شخصیت و روحیتی، وجدانی، اناسی moi عینی

حادثهٔ جدیده قارشیسنده یکی بر ملاعبهٔ روحیه
اویانه رق بر ایجاد ایله ، بر انتخاب جدید ایله ،
بناءً علیه او حادثه نك بوکونکی صورت تظاهرینه ،
حادثه یی قبول ایدن ذهنك بوکونکی تشکلنه
نظراً بر فعل جدید اراده ایله نهایت بولور .

Digitized by Google

حقیقی علم اخلاقك غایه‌سی اولان نمونهٔ کمالی دخی لایتغیر بر صورتده تعیین ایده‌میز. بر عرق وقومك بر فردی ایچون گچیرمش اولدیغی ادوار مختلفهٔ مدنیه‌نك بر آن معلومنه عائد اولمق اوزره بر idéal فوق الکمال موجود اوله بیلیر؛ فقط بز که بر عصر معینك، بر وسط milieu وبر علم محدودك انسانلری یز، بزم ادراك و تعیین ایده بیله جکمز فوق الکمال یالکز بزه، بزم بنیهٔ عقلیه‌مزه، بزم اعتیادات و تمایلاتمزه موافق اوله بیلیر. مادامکه ترقی بر غایه‌یی تأمین ایچون عینی نتیجه‌یه طوغری بلا آرام یوریمك دیمکدر، مأمول وبلکه بی‌شبهه‌درکه بوکونکی حالت عقلیه‌مزه نظراً اوصاف ومزیاتنی تعیین ایلدیکمز نمونهٔ اخلاقیه typemoral بر کون قابل وصول اوله‌جق و فقط او زمان آرتق بر فوق الکمال اولمق امتیازینی غائب ایتمش بولنه جقدر. استقبالك ظلام مجهولیتدن قورتارمغه دوام ایلدیکی قوانین علمیه یکی بر فوق الکمال ایچون یکی قواعد و اساسلر تکوین ایده‌جك، بناءً علیه ترقی وتکامل کائنات ایله هم سیر اولان تکمل اخلاقی هیچ بر زمان بر فعالیت حیوانیه درجهٔ طوعیت و اعتیادینه تنزل ایتمیه‌جك، هرزمان جهد و مجاهده‌یی، تفکر و ملاحظه‌یی، قرار وانتخابی ایجاب ایده‌جکدر.

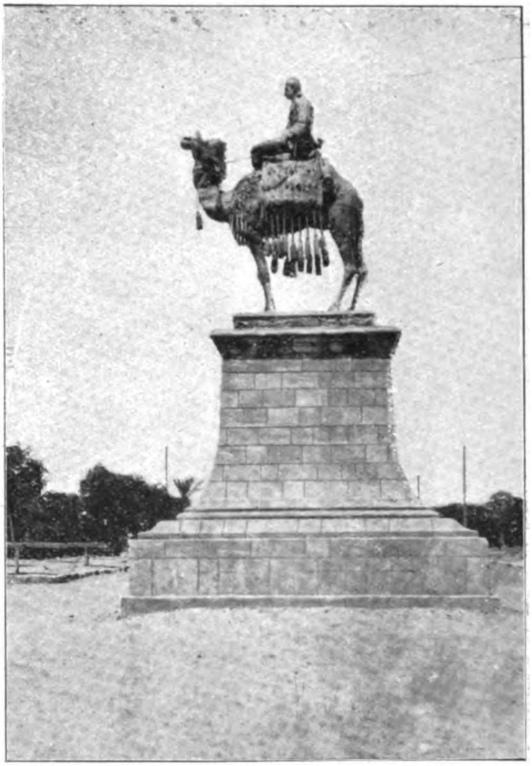

سودان محاربه‌سنده قتل اولنان انکلیز ضابطانندن مشهور غوردون نامنه خرطومده رکز اولنان هیکل

فوطو: جمال الدین عزت

Monument érigé à Kartoum en mémoire de l'officier anglais Gordon, mort pendant les guerres de Soudan.

❧

افعال اخلاقیه حقیقةً اخلاقی اوله بیلمك ایچون اعتیاددن زیاده اراده‌یه، محاکمه ایله معقول بولدیغمزی ترجیح و قبوله محتاج اولدیغی کبی افعال ارادیه دخی همانده دائما بر فعل اخلاقیدر. بر فعل اراده ایچون صفحهٔ ذهنیه‌مزده برچوق ولااقل ایکی احتمالك موجود اولمسی، هر بر احتمالی مظهر فعلیت قیلمغی آرزو ایدن مختلف تمایلات واحتراساتك بربریله چارپشمسی، ونهایت ایکی ویا دها زیاده احتمالدن

Digitized by Google

اخیراً فجئةً وفات ایدن فرانسه حربیه ناظری
جنرال برون
Général Brun, Ministre de la guerre de France décédé récemment.

برینك قبول و تقرری ایله نهایت بولمسی لازم کلدیکی معلومدر. بو مجادلات درونیه، اخذ قرار ایچون حس ایتدیکمز ترددلر، عدم اقتدارلر، تمایلاتدن برینی تقویه ایله دیکرلرینك اوزرینه حاکم قیلمق ایچون تشارکات فکریه‌دن، تخیلاتدن، تجارب سابقه‌دن استعانه‌مز یالکز بر مقصد ایچوندر: اك ایی، اك معقول، اك کوزل، اك طوغری اولانی انتخاب، فضیلت کبی رذیلت دخی عینی قانون مجبوریت ایجابیله اك عمیق و رصین اولان تمایله تبعیت ایدر، احتراصات و حسیات بهیمیه نه قدر قوی ایسه سفالیاته اسارت دخی او قدر شدید اولور. فقط افعالمزی بالاراده اجرایه توسلدن مقصدیمز بو حسیات منفوره‌یی مغلوب ایتمك، بری اخلاقی، فضیلت، خیر، حقیقت و معقول، دیکری غیر اخلاقی، رذیلت، شر، کذب و غیر معقول اولدیغی زمان دائما برنجی‌یی انتخاب ایتمکدر. مجاهدهٔ ارادیه‌نك دائما نتیجهٔ اخلاقیه‌یه موافق اولان تمایلاتمزی تحکیم ایتمك نتیجه‌سنی تعقیب ایتمسی ایجابیله درکه فعل اراده همان ده دائما بر فعل اخلاقیدر. همان ده دائما دییورز، چونکه بعض وقایع نادره‌ده حسیات و اذواق معیوبه‌یی مغلوب ایتمك ایچون دکل، فقط عقل سلیمی اسکات و تمایلات حسنه‌یی اطفا ایدرك بو معیوب اولانلری صفحهٔ وجدانیه‌ده حاکم قیلمق ایچون دخی بر مجاهدهٔ ارادیه‌یه لزوم کوریله‌بیلیر. صحنهٔ عقلیه‌نك اسرار ایله طولو ملاعباتنده بویله‌لری ده بولنه‌جغنی قبول ایده‌بیلیرز؛ فقط بر حس منفورك ترجیحی بر مجبوریتدر. نفسه کران کلمك، حیثیت ذاتیه‌یی ازمك، تمایلاتمزه مغایر بولنمغله برابر غیرك ضرر و یا فلاکتنی منع ایتمك کبی بر فکر دیکر بینی altruisme ایله آرزو ایدیله‌جك اولورسه بوراده مغایرت اخلاقیه‌دن زیاده بر فضیلت شجیعه موجود اولور. مع مافیه تربیهٔ اراده ارادات سیئه تکوینه خدمت ایتمك کبی بر عامل شر اولمق احتمالاتدن پك بعید اولمسی ایجاب ایتدیکی

Digitized by Google

جنرال برونك جنازه الاينه اشتراك ايدن اجنبي اتاشه ميليترلرى
Les attachés militaires, aux funérailles du Général Brun.

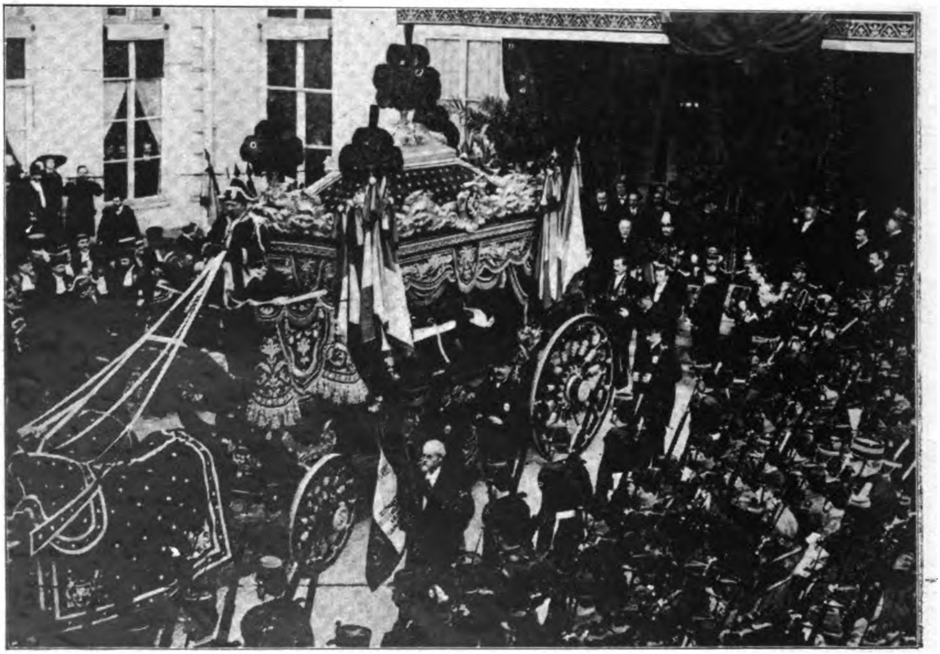

متوفى جنرال (برون) ك جنازه الايى
Funerailles du Général Brun.

Digitized by Google

جهتله يوقاريده‌كي وقعـهٔ نادردرلك . ارادهٔ غير
اخلاقيه‌نك دخى قابليت وقوعنى قبول ايده‌لم .

افعـال اراديه‌نك اخـلاقى اولمسنى تأمين
ايده‌بيليرمى‌يز ؟ وبونك ايچون نه‌كبى شرائطـه
احتياج واردر؟

فعل اراده‌نك تكونى ايچون هر شيدن اول
احتمالات مختلفه بيننده بر تضاد و منـافرت
موجود اولمسى وهر بر احتمالك مظهر تطبيق
اولديغى زمان نه‌كبى نتيجـهٔ خيريه وياخود
سيئه‌نك تحقق ايده‌جكى تخيل ايديله بيلمسى لازمدر.
اولا احتمالات مختلفه‌يى ادراك لازم . فقط
بزم ادراكمز بتون احتمالاتى كمال وضوح ايله
درپيش ايتمكه مساعده ايتميه‌جك درجه‌ده
ضـعيف بولنه‌بيلير . بر حادثه‌نك احتمالات
متباينه‌سنى ادراك ايده‌بيله‌جك درجه‌ده صاحب
علم وتجربه اولمايه‌بيلرز ، درجهٔ تحصيل وتربيه‌مزه ،
بنيه‌مزك ، فطرتمزك ، خواص ارثيهٔ موجوده‌مزك ،
يشاديغمز آن‌مدنى‌نك بزه اعطا ايلديكى قابليت
ادراك سايه‌سنده‌دركه فعل اراده‌مز هر بر
احتمالى جامع اوله بيله‌جك درجه‌ده واسـع
ومشتمل بولنه‌بيلير . بناءً عليه نتيجهٔ اخلاقيه
دخى اولا بنيهٔ ذهنيه‌مزك درجهٔ ترقى وتمونيه ،
سهولت وياخود صعوبت ادراكمزه تابع بولنور .

بعـده تمايلات موجوده ونتايج محتمله‌يى
تخيل ايتمكلكمز لازمدر ، فقط (ريبو) نك
اثبات ايلديكى وجهله تخيل دخى هر بر فردك
لاعلى التعيين ايستديكى كميت وكيفيتده مالك
اوله بيـله‌جكى بر اقتدار دكلدر . تخيلاتمز ـ
تجربه‌نك بتون مناسبته شامل اولمق اوزره ـ
بزم تجارب سابقه‌مزه ، معلومات ومضبوطات
روحيه‌مزه تابعدر . برحادثه‌يى توسيع وتوضيح
ايدرك بتون نتايج محتمله‌سنى تحقق ايتمش كبى
كوره‌بيلمك ايچون يا تخيلاتك سيران سربستنه
مساعده ايتمك وياخود دقتمزى ، دقت اراديه‌مزى
ثبات واصرار ايله اشبو حادثه اوزرينه متمادياً
معطوف طوتمق ايجـاب ايدر . حالبوكه بز ،
بزم شخصيتمزله ، وجدان حاضريمزله تخيل
وياخود دقت ايده‌بيليرز . تخيلك ايجاب ايلديكى
تشـاركات فكريه بزده ذاتاً موجود اولان
بر سرمايه‌نك تظاهرندن بشقه بر شى اوله‌ماز .
تخيلاتمزك ياپه‌ميه‌جغنى دقت اراديه‌مزدنمى بكليه‌لم .
فقط احتمالات حاضره ايچنـده نظر دقتمزى
جلب ايده‌جك اولانلر ـ يعنى دقت اراديه‌مزى
attention volontaire اوزرلرينـه توجيـه
ايده‌بيله‌جكلريمز ـ كنه بزم موجودات حسيه
وتمـايليه‌مزه موافق اولانلردر . تمـايلاتمزله
متوافق .. معلومات موجـودهٔ روحيـه‌مزله
مناسبتدار اولميانلر همانده غير مرئى قاليرلر .
موجود بر كلك اجزاى مختلفه‌سنى كورمك
ايچون هر فردك قوهٔ بصريه‌سى عينى درجه‌ده
حائز لياقت دكلدر . بر رسـامك كوره‌جكنى
بر طبيب ، بر كيميـاكرك حس ايده‌جكنى
بر پسيقولوغ كوروب حس ايده‌مز . ادراكمز
سربست دكل ، تخيلاتمز تجارب سابقه‌يه مربوط ،
دقت واحتسـاسـاتمز تمايلاتمزه تابع ......
بو قدر صيقى شرائطه ايله مقيد اولان « تيقن
احتمالات » آنجق بر دائرهٔ محدوده ومعينه‌ده

Digitized by Google

چاقرجەلی یی تعقیبه مأمور ۱٦ نجی آلایك ۲ نجی بلوکی . تعلیملردن صوکره

فوطو : قلرغوپلو ـ آیدین

Détachement chargé de poursuivre le célèbre brigand Tchakirdjali.

حصوله کله‌بیلیر ؛ فقط شمدیدن تخمین ایده‌بیلیرزکه هر بر فردك ، هر بر عرقك ، هر بر جمعیتك ، هر بر عصر ومدنیتك اخلاقی اعتبار ایده‌جکلری امثالی واخلاقیاتی تأمین ایچون مالك اوله‌بیله‌جکلری اقتدار تحول ایده‌جکدر؛ اختیاریمزك خارجنده بولنان اسباب بزی آز چوق خیرپرور، حقیقت کو، فضیلتکار، نیك اندیش ... قیله‌جقدر.

بوندن صکره مناقشه باشلار، دها طوغریسی ادراك وتخیل ایله برابر مناقشه دخی باشلامشدر. هر بر تمایلك احتمال تحققنی وتحقق ایتدیکی تقدیرده حصوله کله‌جك نتیجه‌نك کرك شخصمزه، کرك هیئت اجتماعیه‌یه درجه وصورت تأثیری، بو تأثیرك خیر ویاخود شر صورتنده تظاهر ایدوب ایتمیه‌جکنی ملاحظه ایتمك ذاتاً مناقشه ایدی. صفحهٔ وجدانمزه توضع ایدن ویاخود او زمانه قدر تحت الوجدانی subconscient اولدیغی حالده بر دنبره وجدانی conscient اولان فکر بعضاً خوشمزه کیدرك هیچ بر مناقشه‌یه محتاج اولمقسزین درحال فعلیته، فاعل ویاخود مانع بر فعلیته منجر اولور. بعضاً ده خوشمزه کیتمز. حسیات موجوده‌مزله چارپیشیر، تشارکات فکریه سلسله‌لرینی ایقاظ ایدرك بر چوق تمایلاتی حرکته کتیرر، موافق بولدقلرینی جذب ایدر، غایهٔ مقصوده‌یه منافی اولانلرینی طرد ایدر. بعضاً ضم ایله، بعضاً طرح ایله،

بعضاً ده اونه دن بریدن طوپلادیغی کروه حسیه وفکریه یه یرینی ترك ایتمکله متین برتمایل جاذب مرتبه سنه واصل اولور.

مناقشه یی تتویج ایده جك اولان قرارك یعنی وجدانمزی نهایت یالکز باشنه وکمال قوتله اشغال ایدرك مظهر فعالیت اوله جق درجه ده کسب ارتباط وشدت ایلیه جك اولان تمایل اخیرك درجهٔ اختلاقیه سنی قبل الوقوع تدقیق ایتمك مقصدیله در که مناقشه یه ، آز چوق دوام ایدوب برچوق ترددلردن، اهتزازلردن، تبدللردن صکره کسب ثبات ایلین مناقشهٔ عمیقه یه مراجعت ایدرز. حالبوکه مناقشه ده قوللانه جغمز عناصر روحیه، بربریله قارشیلاشدیره جغمز اسباب عقلیه motifs بزم ذهنمزده موجود اولان ، موجودیتلری بعضاً برانتسال بعیددن متوارد اولان، بعضاً ده ابتدای حیات عقلیه مزده باشلایوب او آنه قدر وسط ومحیطك ، تربیه وتحصیلك، عائله وهیئت اجتماعیه نك، انسانیت وکائناتك بزه ویرمش اولدیغی وبزم ذهنمزده آزچوق قوتله انطباع ایدرك تکوین تشارکات associations ایتمش اولان موجودات عقلیه دن، بوموجوداتك بزده اویاندردیغی اشتهالردن ، احتیاجلردن . تمایللردن عبارتدر. بز بالمجبوریه بوجنبش عناصر روحیه اوکنده برسیرجی قالیرز؛ اویانان، اویناشان، برلشوب آیریلان، بربریله تزوج ویاخود بربرینی تطلیق ایدن کروه فکریلری کورر؛ شخصیتمزده، بنلکمزده حصوله کلن تبدلاتی ادراك ایدرز. فقط مادام که بزده تمرکز ایتمش اولان عناصری، تمایلاتی او دقیقه ده تبدیل ایتمك اختیاریمزك خارجنده در. اوحالده بی طرف بر شخص ثانی حکمنده قالمغه مجبور اولورز، مداخله ایده میز ، برطرفه میل ایدن زمرهٔ افکار وحسیاتی او طرفدن چکوب ده بشقه بر کروه ، بشقه بر تشارك حذاسنه نقل ایده میز؛» چونکه مناقشه اثناسنده رول اوینایان تخیل دکل، تشارکات عقلیه دکل، حافظه دکلدر ؛ حسیاتدر ، تهیجاتدر ، تمایلات، محاکمات واعتقاداتدر » Duprat اوحالده نصل اوله بیلیرکه افعال ارادیه مزك عوامل حقیقیه سی اولان حسیات وتمایلاتمزی تقیید ایدن بوصیقی، بومادی مجبوریتدن determinisme قورتیلوب ده ، نتیجهٔ فعلیه نك، اخلاقی اولمسنی تأمین ایده بیله لم ؟

فقط اونوتمیه لم که بشرده کی تمایلات یالکز حیوانی اشتهالردن، احتیاجات عضویه نك تولید ایتدیکی اشتهالردن ، یالکز حیات تأثریه نك vie affective تلقین ایتدیکی آرزولردن عبارت دکلدر؛ بشر محاکمات عقلیه یه، اذواق فکریه یه وبالخاصه حرکاتنك معقول rationnel اولمسنی تأمینه دخی شدیداً متمایلدر. استرز که برقراری استلزام ایدن اسباب عقلیهٔ مختلفه بربرینه بررابطهٔ معقوله ومنطقیه ایله مربوط بولنسون ، هیئت مجموعه سی بر سلسلهٔ معقوله نك برحدینی تشکیل ایلسون . بونك ایچوندرکه محاکماتمزی محیطك پیش انظارینه دوکمکله حق وحقیقته درجهٔ تطابقنی مقایسه ایتدیرمك ، معقولانه حرکت ایتمش اولدیغمزی، عقلی بولندیغمزی اقرار ایتدیرمك ایسترز . اشته بتون تمایلات روحیه ایچنده

بو صوکنجیسی ، **بو احتیاج معقولیت** دخی بر تمایلدر ، بو تمایل دخی میزان عقایده حائز صلاحیت بر وزن خدمتنی ایفا ایدر ؛ هر بر تمایلك درجهٔ معقولیتنی حساب ایتدیکمز زمان بو اونلره منضم اولان بر قوت جدیده‌درکه توازی‌یی بزم طرفمزه سوق ایتمك ایچون بیوك برخدمتی حائزدر. **معقولیت** ، یالکز فردده دکل بتون بشره شامل بر سلسلهٔ خیر وحقیقته تطابق ایتمك دیمکدر ، انسانیتك هیئت مجموعه‌سیله تعقیب ایده‌جکی غایه‌یه خیر، حقیقت حسن وفضیلت غایه‌لرینه توافق ایتمك دیمکدر؛ بو سایه‌ده‌درکه بو احتیاج محاکمه ، بو تمایل معقولیت ارادامزی بر نتیجهٔ اخلاقیه ایله ختامه ایردیرمکه اعطای اقتدار ایدر .

احتمال معقولك، بر نتیجهٔ اخلاقیه‌ایله منتج اوله‌جق تمایلك انتخابنی هیچ بر حریت فکریه‌یه عرض احتیاج ایتمه‌دن ایضاح ایده‌بیلورز حالبوکه انتخاب ایچون مالك اختیار وحریت اولمق الزم ظن اولنور . فقط حریت حقیقیه هربر فعلی هیچ بر رابطهٔ اخلاقیه ایله مقید اولمقسزین ، هیچ بر قید معقولیت ایله مربوط اولمقسزین کمال سربستی ایله اجرا ایتمکه حائز اقتدار اولمق دیمك دکلمیدر؟ اخلاقی تقیدات ایله ، معقولیت احتیاجاتی ایله مقید اولان انتخابمزده آرتق نصل حریت موجود اوله‌بیلیر؟ ذاتاً بزه لازم اولان بر حریت نسبیه‌در ، ظاهراً کندیمزی حر بیلمکلکمز ظن عملیسیدر ؛ مجبوریت قانونی دوشونوب ادراك ایتمکی علوم تربیه‌نك غوامض روحیه‌سنه واقف اولمق ایستینلره ترك ایده‌بیلیرز؛ تدریسات وتلقینات اخلاقیه‌یی منطقی ومؤثر قیلمق ایچون بزه یالکز بو حریت ظاهریه کفایت ایدر (مانووریا) دیورکه: «اخلاقك موجود اولمسی ایچون بو مدعا postulat یه (حریت حقیقیه مدعاسنه) احتیاج یوقدر . اخلاق ایچون الزم اولان شی بر مدعا دکل ، فقط بر امر fait در؛ تطبیقاتده اعتماد اولنان بر حریت ظاهریه امریدر؛ خیر اساسنه استناد ایدرك مختلف احتماللری، محاکمهٔ عملیه‌سنه کوره هر بری مساوی درجه‌ده محتمل اولان احتماللری ، هیچ بری بدایةً الزم اوله‌رق عرض وجود ایتمین احتماللری مقایسه ایدرك بالمناقشه فعله قرار ویرن برشخص ایچون توقیسی غیر قابل اولان بر امردر.» عناصر روحیه‌نك ملاعبات صمیمیه‌سنه کسب وقوف ایدنلر ایچون قوانین مجبوریت ارادات اخلاقیه‌نك قابل انتخاب اولدیغنی ایضاح ایده‌بیلیر، فقط منفعتلری یالکز نتایج تطبیقیه‌ده اولانلر ایچون بو حریت ظاهریه کفایت ایدر .

افعالمزی معقولیت ایله ایضاح ایتمکدن، یعنی اسباب ومؤثرات مختلفه ایله نتیجه آره‌سنده موجود اولمسی لازم کلن روابط اخلاقیه‌یی افکار عمومیه‌مواجهه‌سنده اقرار ایتمکدن بحث ایدنجه هر بر ارادهٔ اخلاقیه‌یی افکار عمومیه‌نك محکمهٔ حکمنه عرض ایتمك لازمه‌سنی نظر دقته آلمش اولیورز. فقط افکار عمومیه‌نك اکثریتله عنعنات ماضیه ایله مربوط ، محیطك چیزدیکی حدودی تجاوزه غیر قادر قویون سوریسی کبی برکروه مقلد اوله‌بیله‌جکنی دوشونورسه‌ك بو قیدك بزم ایچون هروقت مفید ومؤثر دکل، بعضاً ده

Digitized by Google

مهلك ومفسد اوله‌جغی بی شبهه‌در . فقط بز کندیمزی تحلیل ایتمکی بیلدکدن، وجدانمزده غیر واضح، غیر قابل اقرار هیچ برفکر خفی موجود اولمدیغنه ، قلبمزك لسانی ایله ظاهری لسانمز آره‌سنده هیچ بر انحراف بولنمدیغنه امین اولدقدن صکره دیکرلرینك مظهر تقدیری اولمامق بزه تأثیر ایده‌مز . بو صورتله محاکمه ایدیلیرسه افعال اراده‌مزك توافق اخلاقیسنه حکم ایتمك یالکز وجدان شخصیمزه منحصر قالمش اولور. حالبوکه اخلاق یالکز شخصی دکل؛ عینی زمانده اجتماعیدر؛ حتی شخصی اولمقدن زیاده اجتماعیدر . مع مافیه نه صورتله محاکمه ایدیلیرسه ایدیلسون، جمعیتك اخلاقیتی دخی نهایتنده فردك اخلاقیتنه منجر اولور. بونك ایچوندرکه هرفرد ایچون کندینه بر خط حرکت اخلاقی چیزمسی، نظریات اخلاقیه‌یی بالذات محاکمه وتنقیه ایده‌بیلمسی، بالاراده انتخاب ایتمسی ایجاب ایدر؛ ضعف اراده‌دن ، عطالت روحیه‌دن بالاستفاده وجدانمزه یرلشمش اولان تلقینات اخلاقیه ، حتی اعتیاد درجه‌سنه واصل اولمش بیله اولسه‌لر، ایلك فرصتده عینی ضعف وعطالتدن استفاده ایدرك وجدانمزی ترك ایدرلر، ادراکی ، تخیلی، محاکمه‌سی قوتلی بولنان ، علومك ترقیات اخیره‌سنه استناد ایدرك حیات وکائنات حقنده بر فکر عمومی‌یه مالك اولان ، انسانلری ، روحلری اداره ایدن قوانین ترقی وتکمله ، هیئت اجتماعیه‌نك رابطهٔ حقیقیه‌سنی تشکیل ایدن تقابل وظائفه واقف بولنان بر متین الاراده‌نك اخلاقی عد ایلدیکی افعال ، براعتقادات باطله اسیرینك، برعنعنات تاریخیه مربوطنك، بر فکر ضعیف ومحدودك اخلاقی عدایلدیکی افعالدن دها زیاده حقیقته قریب بولنور. اراده ایتمکی بیلن، هر، برسببِ عقلیسنی تحلیل ایتمکه ، صفحهٔ وجدانیه‌سنده اوینایان حسیات وتمایلاتی بربرندن آییروب هر برینك قیمت ومزیتنی تقدیر ایتمکه قادر اولان ، بومحاکمات وتقدیراتنی حال حاضر علمی‌یه الك موافق برفکر مدنی ایله اجرا ایده بیلن شخص حقیقت اخلاقیه‌یی الك زیاده تأمینه قدرتیاب اولور .

دوقتور ادهم

Digitized by Google

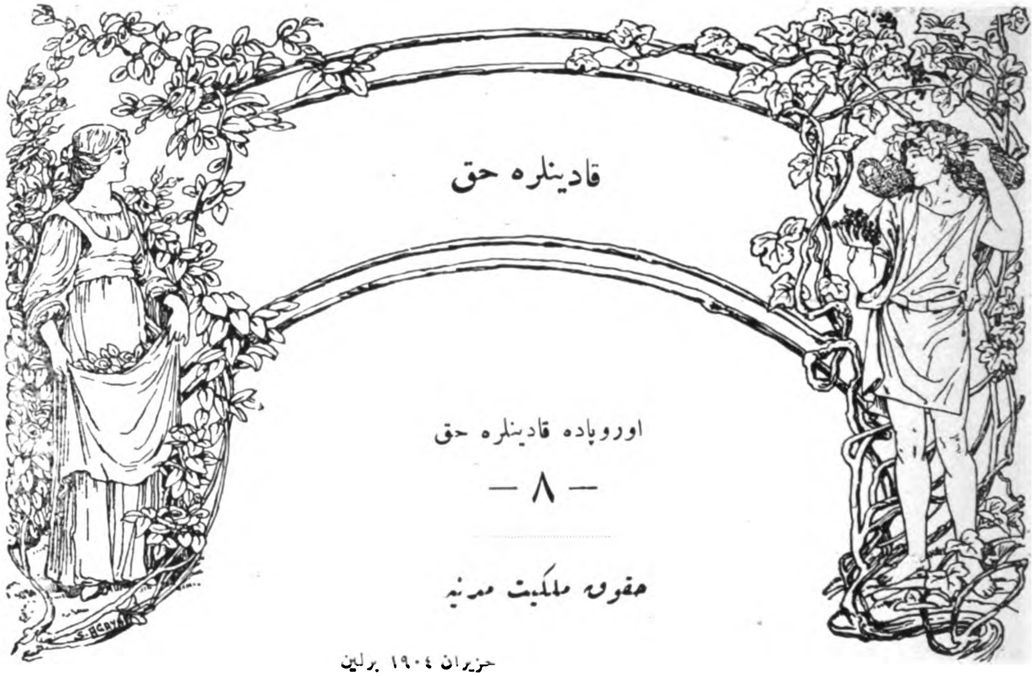

قادینلره حق

اوروپاده قادینلره حق

— ٨ —

حقوق ملکیت مدنیه

حزیران ١٩٠٤ برلین

قادینلره حقوق سیاسیه ایستهمهدن اول ، حقوق مدنیهده مساوات ایستهمك گویا ترتیب طبیعیجه دها موافق کلهجکدر ، دییورلر . فقط حقوق مدنیه عالی او قدر کنیش ، قاریشیق ، عادت وباطل فکرلر ایله طولو اولان برعالم ، ارکك ایله قادینك ، اسیر ایله صاحبنك فائدهلری طابان طابانه قارشولاشدیغی برمحل ، که ، قادینلرك چالیشمه حرتی ، علی العموم حریت شخصیهلری قبول ایدلدکدن صوکرا ، حریت سیاسیهلرینی وحقوق سیاسیهلرینی ایستهمك ، حقوق مدنیهده مساوات ایستهمهدن هم دها قولای کلیور وهم موفقیتجه دها امیدلی کورینیور . صوکرا برکره قادینلر کندیلرینه حقوق سیاسیه الده ایدهلر ، پارلمنتو هیئتلرینی دوشورمك ، ایندیرمك ، بیندیرمك قوتی کندیلرینه ویرهن رأی کاغدلرینی اللرینه کچیرهبیلسهلر ، باطل ، چوروك فکرلر ایله طولو اولان حقوق مدنیه قانونلرینیده دکیشدیرمك صلاحیتنی قولایجه قازانمش اولورلر . یعنی ، قادین ایچون هیئت قانونیهلر ایچنه سسلرینی قاریشدیرمغه حق قازانمق اول باول لازمدر . و قادینلر ماده ماده حقوق مدنیه قانونلرینك اسارت دورندن قالمه چوروك یرلرینی صدقه قوپاردیر کبی ، سناتورلردن ، پارلمنتولردن ایستیهجکلرینه ، کندیلری حقنده یاپیلهجق قانونلرده کندیلری حاضر بولونمغه ویاخود کندی فکرلرینی پارلمنتولره انتخاب ایدهجکلری کیمسهلر ایله دیکلتمکه چالیشملیدرلر . حقوق مدنیهده ارککه یاقین برمساوات قازانمق قادینه حقوق سیاسیهسنی قازانمق ایچون نصل

Digitized by Google

برامید ویریر ایسه ، قادینه حقوق سیاسیه الده ایدلمسی یولنده بر آدیم‌ده حقوق مدنیه مساواتسزلقلرینی قالدیرمق ایچون اوقدر ودها زیاده امید ویرمکده‌در . ایکی جهتك ترقیسی بربرلرینه یاردیم ایله‌جکده‌در .

فقط حقوق سیاسیه‌ده ایلریلمك حقوق مدنیه‌ده موفقیت ایچون دها قوی بر واسطه‌در. ذاتاً حقوق سیاسیه‌نك الده ایدلمسی ظن ایدیلدیکی کبی اوقدر کوچده دکلدر و هر حالده حقوق مدنیه قانونلرنده‌کی قادین مساواتسزلقلری بوس بوتون قالقدقدن صوکرا ، الده ایدیله بیله‌جکی فکری‌ده طوغری صاییلماز .

حقوق شخصیه و حقوق سیاسیه انسان اولمه‌نك، مستقل و حریت صاحبی بولنمه‌نك نتیجه‌سیدر. انسان اولان ، دوشونن حردر؛ انسان اولان ، دوشونن حر اولدقدن وجمعیتك بر عضوی صاییلدقدن صوکرا . او جمعیتك بورجلرینی ادایه بورجلی اولدیغی کبی ، حقلرینی‌ده قازانیر.

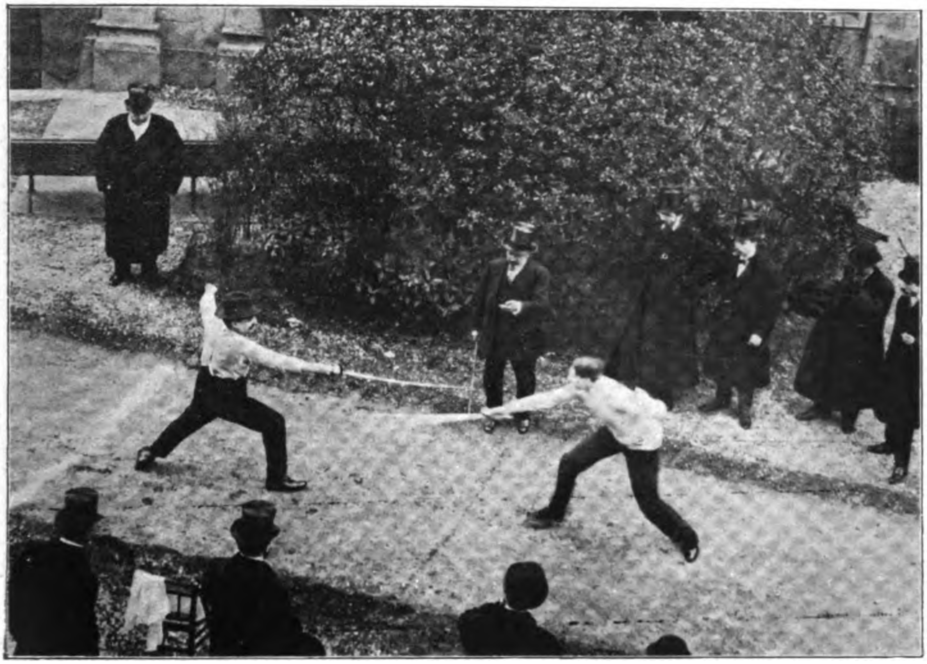

کچنلرده لئون دوده ایله مارسل نادو آره‌سنده پاریسده وقوعه کلان مشهور دوئللو

Le duel qui a eu lui récemment à Paris entre Messieurs Léon Daudet et Marcel Nadaud.

جمعیتك هر عضوی، قادین ارکك بو بورجلره قارشو ، جمعیتك ایشلرینه قاریشمغه حقلیدر . ایشته بو حق حقوق سیاسیه‌دندر . اما بو حق حر . مستقل اولان انسانك حقوق مدنیه‌سنده‌کی موفقیتندن دکلدر . حقوق مدنیه‌یه مالك اولمق بو سیاسی حقه مالك اولمه‌نك محصولیدر. قادین

ايچوزده حريت اركككده اولديغى كبيدر . قادين جمعيتك اعضاسندندر . جمعيتك هر عضوى ده حقوق سياسيه‌يه مالكدر و جمعيت ايشلرينه قاريشمق اونكده بورجى و حقيدر . اكر قادينه حقوق سياسيه ويريليور ايسه، بو حقوق مدنيه سنه صلاحيتى اولان انسانك تفرعاتده، عادى حياتده، انسانلر آره‌سنده كوچوك ايشلرده‌كى حقوقدن عبارتدر .

قادين حقوق مدنيه‌ده نه ايستيور ؟ قادينى بو عالمده بوغان قاعده‌لر وارمى ؟

طيوره‌ده قابليت استيناس - پاريسده تويله‌رى باغچه‌سنده يكرمى بش سنه متمادياً صباحلرى يم سرپمك صورتيله قوشلرله درين بر انسيت پيدا ايتمش اولان موسيو هانرى پول و سوكيلى قوشلرى - موى اليه اخيراً زراعت مداليه‌سيله تلطيف اولنمشدر

Les oiseaux apprivoisés — M. Henri Paul qui pendant 25 ans ne s'est pas lasser de nourrir et d'apprivoiser les oiseaux au jardin de Tuillerie.

تماماً صاحب اولديغندن دكلدر، بلكه بو، قادينى تماماً حر صايمدقلرندن ، قادينى مستقل جمعيتك اعضاسى كورمدكلرندن ايلرى كليور .

حاصلى ، حقوق شخصيه و سياسيه انسان اولمه‌نك نتيجه‌سيدر ، حقوق مدنيه‌ده بو حقه صلاحيتى...

اصل قادينك ايستديكى بو هر كونكى حياتنده ، بو هر كونكى حقوقنده‌در : ازدواج قانونلرى ، عائله حقوقى، ملكيت حقلرى بونلر تطبيقاتده ميليونلرجه مسئله چيقارمقده‌در .

اوروپانك بو كونكى قادين حقنده‌كى حقوق

مدنیه وضعیت قانونیه‌سنی آکلامق ایچون براز روماليلره قدر یوکسلمك. اسکی حقوق تاریخلرینی قاریشدیرمق لازمدر .

روماليلرده قادین جمعیتك اعضاسی دکل . او ، بر ارککك کولکه‌سی ، بر دیکر آدمك ، کندیسنه هر شیده حاکم اوله‌جق قوتلی بر کیمسه‌نك شخصیتی ایچنده موهوم . یعنی قادینی قانون مدنی او کنده باشلی بر آدم کبی دوشونمك ممکن دکل . قادین دنیاده وار ایسه‌ده ، قانونك کوزی او کنده یوق ..

روما قانوننك بو فلسفه‌سی دها اسکی زمانلردن قالمه . بو اسکی عادتلره کوره قادین معبوده بر هدیه کوتورمك ، قوربان ویره‌بیلمك حقنده دکل ، قادین معبودلر او کنده دین مراسمنی اجرایه صلاحیتلی کورونمیور .

دین مراسمنی کوره‌بیلمك ارککه عائد اولدیغی کبی ، باباسندن برشیئه مالك اولمق حقی ده یالکز ارککه عائد . اساساً قادین هیچ برشیئه تملك ایده‌مز . ذاتاً کندیسی مملوکدر . باباسندن ، باشقه‌سندن هیچ بر دورلو وراثت آله‌ماز .

روما قانونلرنده قادینه ملکیت حقی قبول اولونیور . قادین قانونجه کندیسی اسیر اولسه‌ده برشی تملك ایده‌بیلیور . حتی وراثت اصولی‌ده قبول ایدیلیور . قادینه‌ده وراثةً برپارچه چیقارمغه قانون واضعلری رضا کوستریور . فقط بو نقطه‌دن آیریلامق لازمدر . قادینك شخصیتی یوقدر ، قادین موهومدر . قادینك هرنه‌سی وار ایسه ، کندی جانه ، اتنه ، کیمکنه حاکم اولان افندیسنك ، قوجه‌سنك النده‌در . قادین مالك ایسه‌ده ، برشیئه صاحب اولمسی قانون ایله تصدیق ایدلمکده ایسه‌ده ، قادین برشی صرفنه مأذون دکلدر . نه‌سی وار ایسه هپسی قوجه‌سنك امرینه تابعدر. قوجه‌سی قاریسنك مالی حقنده نه ایستر ایسه و نه دورلو ایستر ایسه اویله یاپابیلیر. قانون اوکا بو خصوصده حدسز حدودسز مساعده ویرمکده‌در .

شبهه یوق ، روما قانوننك بو تطبیقاتی ، قادینی مستقل اعضای جمعیت صایمدیغی ، طوغریدر . مادامکه قادین اسیر و ضعیفدر ، وعارضی اوله‌رق برشیئه ملکیتی قبول ایدلمکده‌در؛ اولی اولان برقادینك ملکیتی آلتنده نه وار ایسه ، ارککك اداره‌سی آلتنده اولملیدر . قادین ارککك ماللری آیریله‌ماز . بونلر عائله‌نك مالی اولور . عائله‌نك اداره‌جیسی‌ده ارککدر. بو حالده قادینك ، ارککك نه‌سی وار ایسه منحصراً ارککه تابعدر . قادین کندیسنك اولسه‌ده ، بو کندیسنك مالندن برشی آله‌ماز. ارککه کلنجه اوده هم کندی مالنی قوللانه‌بیلیر، همده قاریسنك مالنی . یعنی برقادین اولنجه ملکیت حقی شمدی اداره‌سی آلتنه کیردیکی قوجه‌سنك ملکیت حقی ایچنه کیرر و هرشیده اوارککك امرینه وحالنه تابع اولور .

اوروپاده فرانسه ، ایتالیا ، آلمانیا ، اسپانیا ، پورتکیز ، آوستریا قانونلری هپ روما قانونلرندن غدا آلمشلردر. باخصوص لاتین ملتلر هرشیده ، قانونده ، عادتده ، اخلاقده اسکی رومانك

Digitized by Google

کينه‌ده فرانسه استيلاسی عليهنه کچن‌ده اختلال ايتمش اولان کينه اختلالجيلرينك رئيسی
Le chef des révolutionnaires en Guinée.

يوكسك، آلچاق، طوغری، يا كلش دستورلری آلتنده اسير قالمشلردر.

زمانلر کچمش، عصرلر آتلامش، عرقلر، قانلر دکيشمش؛ سياسی، دينی، بويوك انقلابلر اولمش، عالم يرندن دونمش، تجاری، اقتصادی يکی عالملر، يوللر چيقمش. بويله اولديغی حالده، ارککله قادينك برلشمه‌لرنده قادينك ملكيتی قانونلری، عادتلری دکيشه‌مامش.

تام بوندن بر عصر اول‌لری، بر انسانيت انقلابندن صوکرا، فرانسه‌ده مشهور قود ناپوليون يابيليرايکن، روماليلرك دستورلری، قادينلرك ملكيتی حقنده‌کی قابليتسزلکی ينه اساس اوله‌رق قبول اولونمشدر.

حقيقةً قادينك ملكيتی ايچون بوراده‌کی اساس تام روما قانونلرنده اولديغی کبيدر :

« قادين جمعيتك، حر مستقل اعضاسی دکلدر. چاليشماز. قوجه‌سی واردر. ييه‌جکنی، ايچه‌جکنی او کتيرير. ديمك قادينك بر شيئه مالكيتنه حاجت يوقدر. اکر عارضی اوله‌رق وراثت صورتيله و يا هبه يوليله بر شی الده ايدر ايسه، چاليشيرده بر شی قازانيرسه، بو ماللر اوك مالنه، يعنی قوجه‌سنك مالنه قاريشديريلور. قادين بونلری ذره قدر صرف ايده‌مز. ارکك ايسته‌ديکی کبی ملكيت حقنی قوللانه‌بيلير. صاتار، آلير، ياقار، ييقار. حقنك حدی يوقدر. قانون اوكا نه‌يابديغندن سؤال‌ده صورماز. »

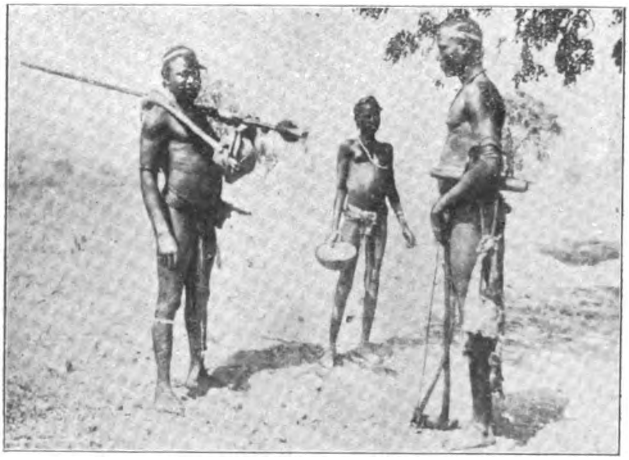

کينه يرلی اختلالجيلردن بر قاچ محارب
Quelques révolutionnaires indigènes en Guinée.

Digitized by Google

بوراده روما قانونلرندن بر از ایلری یه کیدیلدیکی، براز ترقی ایدیلدیکی البته کوریلور. قادین ایچون اساساً ملکیت حقی قبول اولونیور. وراثت حقلری ده ذاتاً شیمدی براز کنیش. یالکز قادین اولنجه، قادینک مالی ارککک مالیله، قادینک وجودی ارککک وجودی ایله نصل قاریشیر ایسه اویله بربرلرینه قاریشیورلر. قادین ارکک نصل بر اولیورلرسه ماللری ده، جانلری ده اویله بر اولیور. عائله ایچنده قادین مالی، ارکک مالی تفریقنه لزوم یوق. عائله حیاتنده ارککک مقصدی باشقه، قادینک مقصدی باشقه دکل که..

بو بر نظریه در که، چوق کشیلرک دیدکلرینه کوره لاتین ژهنیسنه توافق ایدیور ایمش. حتی بو نظریه یی بو کون بیله مدافعه ایتمک ایستین پارس حقوق معلملری آز دکلدر. یعنی قادین، ارکک ملکیتنی بربرلری ایچنده کورمک لازمدر. قادینه آیریجه بر ملکیت حقی ویرمک فضله در.

اما براز دقت ایدملم: بوراده قوجه نک کندی قوجه لق حقنی سوء استعمال ایتمسی احتمالی وار. ایی بر قوجه اولدیغی صورتده، قادین، ارکک ملکیتی قانون قوتیله برلشدیرلمسه بیله، قادین کندیسی اوکا مال وملکنک اداره‌سنی حواله ایده بیلیر و بو صورتده قانونک قادین وارکک ملکیتنی زور قوت ایله برلشدیرمسنه لزوم قالماز. قادین، ارکک عائله حیاتنده بر یاشارلر، ایی کچینیرلر، بربرلرینی آکلارلر، امتزاج ایدرلرسه بویله قانون قوتنه حاجت اولمدیغی حالده، قادین وارککک هر دورلو قوتی برلشیر. مال وملک ده بر قوتدر، اوده برلشیر.

بر قادینک قوجه سی ایی اولمدیغی صورتده ایسه قانونک بو دوشونجه سی عائله یی ارککک حدسز استبدادینه حواله ایتمش اولور. ذاتاً اولکی حالده عائله ایچنده قانونک بو ماده سی قوتنه لزوم یوق ایدی؛ اولسه اولسه، فقط بر قوجه فائده سنه، کندی قاریسنک مالنی، ملکنی ییمک. بو اسیره افندیلکی ایتمک ایچون بویله بر قانون ماده سنه لزوم اوله بیلور. عجبا قانونک ایستدیکی، کندی قاریسنک ملکنی و مالنی ییمکی و عائله سنی سفالته دوشورمکی قوران بر قوجه یه یاردم ایتمک و اونک بو تخریبنه قانون اوکنده طوغری ومشروع سوسنی ویردیرمک ایچونمیدر؟

ایشته قادین ارکک برلشنجه هر حیاتده برلشمه لری لازم اولدیغی کبی ملکیت حیاتنده ده برلشمه لری لازم اولدیغی نظریه سی تطبیقاتده بو نتیجه یه واریور.

لکن، نتیجه سی اعتباریله ضرری بللی اولان بو ملکیت برلشمه سی قاعده سی، دها باشده قبول ایدیله مز؛ قادین مادامکه حردر وانساندر، حتی بر شیئه ملکیتی قبول ایدیلیور، بو حقی هیچ بر زمان تحدید ایدلمه‌ملی و نه سببله اولور ایسه اولسون غائب ایتدیرلمه‌ملیدر.

عائله یی قوتلندیرمک ایچون قادینی ارککی هر شیده یاقینلاشدیرمق، منفعتلرینی برلشدیرمک لازمدر. اما بو مقصده قادینک ملکیت حریتنی الندن آله رق، اونی اسیره دوندیره رک اونی قانون قوتیله هر شیده قوجه سنک امرینه اطاعت ایتدیره رک ایرمک کوچدر.

Digitized by Google

قانونلرك بومقصده ایرهمدكلری تجربه ایله ده كوریلمشدر .

امادها صوكرا دقت ایدیله جك شی، قوجه سی اولن برقادینك قوجه سی اولدقدن صوكرا ملكیت حقنی قازانمقده در. شیمدی ایستدیكی كبی كندی

برساعت اول اولمسنه دعا ایتمكدر. عائله ایچنده بویله برنتیجه یی ویره جك اولان قانون حقوق نقطهٔ نظرندن نه قدر مضر . عادی بر قانون ، نه قدر بینسز بر آدم ، جمعیت محصولیدر .

دها صوكرا اولی اولمدیغی حالده رشد

شهید حربت بیكباشی مرحوم مختار بكك اثنای شهادتده لابس بولندیغی البسهٔ عسكریه سی كچنلرده عائلهٔ محترمه سی طرفندن عسكری موزه سنه اهدا وایصال قلندیغی صره ده مراسمده حاضر بولنان ذواتك موزه داخلنده آلنان فوطوغرافلری (اسكدار اتحاد وترقی قلوبی طرفندن اهدا اولنمشدر) فوطو: نجم الدین

L'uniforme que portait le lieutenant-colonel Mouhtare Bey à ses derniers moments est offert au musée militaire par la famille du défunt — Officiers et dignitaires assistant à la cérémonie.

املاكنه تصرف ایتمكده در. فرانسه حقوق مدنیه قانوننك بو ماده سی خاطرلادارق بری دیبورکه : برقادینك كندی ملكیت حریتنی مسرف ، مستبد قوجه سی النده كری یه آله بیلمك ایچون بوتون یاپاجغی شی قوجه سنك

یاشلرینه ایرن بر قادینده بو حقنه مالكدر . ایستدیكی كبی مالنی اداره ایده بیلیر ، تصرفنه كیمسه قاریشه ماز. یالكز اولنیر ایسه ، اولندیكی كوندن اعتباراً بو حقنی غائب ایدر. نه دن اولدن برقادین بو حقنه مالك اولیورده ، اولنجه بو

حقنی ترك ایتمش اولویور؟ صوکرا برنجی قوجه‌سی اولن بر قادین طول قالوب ملکیت حقنه مالك اولدقدن صوکرا تکرار اولنیرسه، شیمدی مال وملکی ایکنجی قوجه‌سنك تصرفنه کچیور.

بو کوستریورکه، فرانسه‌ده قادین ایچون ملکیت قبول ایدلمش ایسه‌ده بو یالانجی ومعناسز بر ملکیت قاعده‌سیدر. ملکیت حقی هیچ بر صورت ایله زائل اولماملق لازمدر. یوقسه بر ارکك ایله ازدواج ایدنجه مال وملکی تصرفنی ده اوکا کچیرمك، قوجه‌سی اولونجه آیرلدقدن صوکراده تکرار بو حق تصرفی آله آلمق وتکرار اولنیلنجه بو حقدن تکرار محروم ایدلمك، بو قادینی نه تماماً وقانوناً اسیر کبی اعلان ایتمامك ونه‌ده اوکا بر یودوم حق ویرمامك ایسته‌مه‌دن ایلری کلمکده‌در.

رومالیلر، قادینلرینه قانونلرك ژه‌نیسندن چیقان دهشتلی دستورلری نصل تطبیق ایتمشلر ایسه، رومالیلره وارث اولمق فکرنده بولنان غربده‌کی لاتین قوملری‌ده تا یاریم عصر اولنه قدر بو، عائله ایچنده قادینك ملکیتده‌کی صلاحیتسز-لکنی تطبیق ایله قادین، ارککی بو وجود یاپمق ایسته‌مکده ایدیلر.

ملکیتده هر حقنی ارککه براقه‌رق شخصیتنی غائب ایدن قادینك بو حالی بر اسارت اولدیغی نهایت آکلاشیلدی، ابتدا انکلتره‌ده، صوکرا آلمانیاده، دها صوکرا ایتالیا واسپانیاده - بورالری‌ده لاتین تأثیرینه معروض اولدیغی حالده -، قادینك کندی ملکنه حقی زیاده‌لشدیریلدی، قوجه‌نك‌ده کندی قاریسی مالنه حدسز حقی براز آزالدیلدی.

نهایت فرانسه‌ده «مال آییرمق» قاعده‌سی قبول اولوندی. بو، ازدواج مقاوله‌نامه‌سنه قادینك فائده‌سنه بر ماده علاوه ایتمکدر. اکر ازدواج اولور ایکن ارکك «مال آییرمق» قاعده‌سنی قبول ایده‌جکنی وعد ایدرسه، قادینك کندی مالنی تصرفه اهلیتسزلکی قالقاجقدر. یعنی، شیمدی اوده کندی مالنی تصرفه اهلیت قازانه‌جقدر. قادینك حقی بو صورت ایله زیاده‌لشدیریلیور. فقط، بونك اهمیتی ینه پك آز. بو اولی قادینه ملکیت حقنده حدسز بر حق ویرمیور وقوجه‌سنی تصرفدن منع ایتمیور. شیمدی قوجه‌سی ینه اسکیسی کبی قاریسنك مالنه اونك اذنی منضم اوله‌رق تصرف ایتمکده وخیرسز، یولسز ایسه ایستدیکی قدر ینه فنالق ایتمکه قانون ایله یول بوله‌بیلمکده‌در.

حاصلی فرانسه حقوق مدنیه قانوننك ١٤٢٠ ماده‌سندن اشاغی‌یه طوغری صاییلان ماده‌لرده ارککه بو حقلر ویریلیور وقادین‌ده بوندن منع ایدیلیور:

« عائله‌نك مالنی یالکز ارکك اداره ایدر. ایستدیکی کبی هر شیئنی صاتابیلیر، فراغ ایدر، ترهین ایدر، قادیندن صورمغه بورجلی دکلدر. قادینك شخصنه عائد اولان شیلرده‌ده ارککك هر درلو تصرفه حقی واردر.

قادین هیچ بر زمان، حتی «مال آییرمق» قاعده‌سی قبول ایدیلسه‌ده کندی مالنی وارککك مالنی قوجه‌سنك اذنی ومقاوله‌ده مساعده‌سی

Digitized by Google

المانیا ایمپراطورینك صوك ویانه سیاحتی — المانیا و اوستریا ایمپراطورلری ارابه‌ایله شونبرون قصرینه کیدرلرکن

Le dernièr voyage de S. M. l'empereur à Vienne-- Les deux empereurs allant en voiture au chateau de S. Chönbruns.

اولمدقجه برینه هبه ایده‌مز، صاتاماز، رهن ایلیه‌مز. تجارت ایله مشغول اولان قادین حقنی محکمه واسطه‌سیله آرامق ایچونده قوجه‌سندن اذن آلمغه بورجلیدر.»

فرانسه‌ده قانونك بوقیدسزلغی، استبدادی ایله چوق غریب شیلر کوریلمش؛ کندی عائله‌سی خلقنك مال وملکنی صاتدقدن ماعدا، اوغللرینك قاریسنك روبالرینی صاتمغه قدر وارانلریك چوق بولونیور ایمش. یاپیلان غریب براستاتستیقدن فرانسه‌نك غرب جنوبیسنده فقیر، اورته حاللی عائله‌لر ایچنده یوزده بره یاقین بویله مصیبتلی قوجه‌لر اولدیغی آکلاشیلیور. فرانسه‌ده‌کی ملکیت حقنه طول، یاخود اولنمامش اوله‌رق سربستجه مالك اولان بش میلیونه یاقین قادین وار ایمش. صوکرا فرانسه‌ده سنه‌ده ۹۰ بیکه یاقین ازدواج اولدیغی حالده بونك ۷۰ بیکدن فضله‌سی مقاوله‌سز ایمش. یعنی قادین ملکنه کندیسی طرفندن مساعده ایدلمینجه ارککك قاریشمامسی شرطی بك آز مقاوله‌لرده ذکر ایدیلیور ایمش.

الك زیاده غریبی شوکه، برقادین چالیشه‌ده بر فابریقادن، بر تجارتخانه‌دن بر اجرت السه، ارکك بو اجرتی‌ده فابریقایه مراجعت ایده‌رك، قانونه استناداً کندی مالی ایمش، کندی‌النك

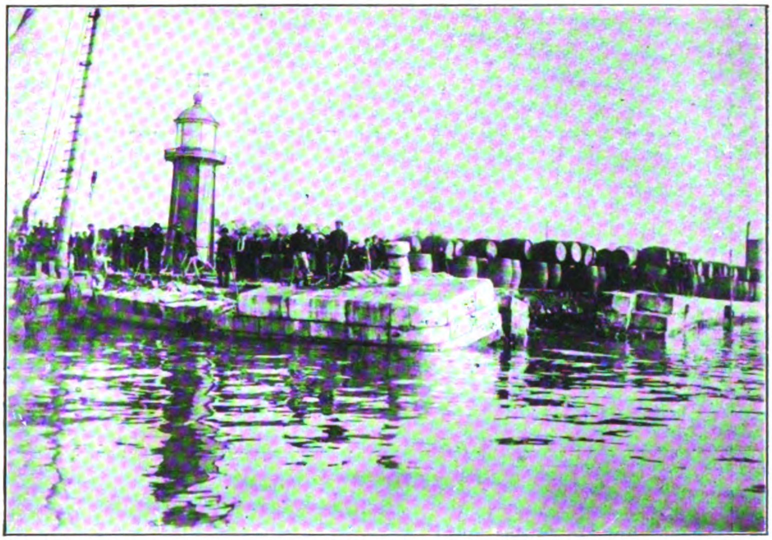

ترانس آتلانتیق قومپانیەسنك آزغین واپورلرندن برینك مارسلیا ریختیمیله مصادمەسی نتیجەسی اولەرق خراب اولان ریختیمدن برقسمنك منظرەسی

Le quai de Marseille ravagé par un paquebot de la compagnie transatlantique.

محصولی ایمش کبی آلەبیلور . ارکك هرشیده حاکم، افندی، قادین اسیر. واقعا ایکی سنه اول قادینك کندی ال امکی ایچون قانونه یکی برقید علاوه ایدلمش ، ارککك بوکا تسلطی اولدقجه منع اولونمشدر. لکن قادینك قازانوب آرتدیروبده، بر بانقەیه ، قاصەیه یاتیردیغی پارەلری ، یاتیران قادین کندیسی تکرار کری‌یه آلمغه مقتدردکل ایکن.قوجەسی بونلری کوزلجه آلەبیلمکدەدر.

شرقدەقادینلرك ملکیتی حریتنك کنیشلکنه کوره ، فرانسه سناتورلرینك دوشونجەلرینی آکلامق بزه کوچ کلیور ؛ انساندە فرانسه سناتورلرینك اویودیغنه شبهه پیدا اولویور . حقیقةً انسانك بدناً، فکراً، اخلاقاً، انسانیةً بویومسی ایچون اوکا حریت. مساوات لازمدر قاعدەسنی الك اول ایجه اولەرق بو فرانسه اعلان ایدەبیلدیکی ، وبونی هرکون کویا ینـه تکرار ایلمك ایستر کبی کوروندیکی حالده ، نەدن حریت بشریەیه بوقدر آچیق وآغیر زنجیرلراوران بو کوفـلی روما عادتلرینی طوتیور ؛ برعائلەیی یوکسلتمك ایچون اونك ایکی اعضاسنی.قادینی ارککی برلکده یوکسلتەملی؛ ارکك حریتی ومساواتی ایله نصل نشوونما بولور ایسه ، قادین‌ده جمعیت ایچنـده تام ارکك کبی برعینی فیزیولوژی اولدیغندن اویله نشو ونما بولور یعنی اونك‌ده نشـوونماسی حریتی ومساواتی ایلەدر . ارککی یوکسلتمك ، قادینی آشـاغیلاتمق بوعائلەیی ایندیرمك دیمکدر . قادینەدەحریت ، صوك درجەده حریت ویرمك لازمدر . براقیکز ، اوده ایستدیکی کبی ایستدیکی کیمسەیی، کندی فیزیولوژیك احتیاجنه یارایان ارککی حدسز برسربستی ایله آرایوب بولسون ؛ اونك ایله الك سربست صـورتده برلشسون . بو اویله بربرلشـمك اولملی که ، بوندن ایکی طرفك‌ده کندی شخصلری نشو ونماسنه برنقصان اولمسون . قادین برارکك ایله

برلشنجه ، بوزمانه قدر الده اولان قوتلرینی قابلیتلرینی غائب ایتمدکدن ماعدا ، بلکه آرتدیرمليدر . قادین اوندکدن صوکرا سربستجه دها ایی چالیشملی وچالیشمه سنك محصولنیده طوپلاملی ؛ دها اسکیدن قالمه برمالی وار ایسه اونیده ایستدیکی کبی اداره ایده بیلملیدر . عائله آهنکی بوایکی طرفك کمال حریتی ایله اوله بیلن برلشمه ده اولملیدر . ایشته اوزمان تمیز ، تندرست ، پاك ، هرشیدن سالم برعائله بولمق ممکن اولور .

روما قانونلرینی ، کندی ملتلری حالنه ، اوته سنی چکوب ، بریسنی چکوب اویدیرمغه چالیشان ملتلر آراسنده فرانسه الك ایلریده در . فرانسه نك قودناپولیونی ، دیکر ملتلرده قولایجه تقلید ایدیله جك ایی برمنبع وواسطه اولدی . اما آلمانیاده ، ایتالیاده ، اسپانیاده ، حتی انکلتره ده فرانسه حقوق مدنیه قانوننك تأثیری کوریلدی . فرانسه یی تقلید ایدن بوملتلر قادیننك ملکیتنی ارککك ملکیتی ایچنه صوقمق خطالرینی دها چابوق اکلادقلری ایچون ، اونلر کندی حقوق مدنیه قانونلرینی دها اول دوزلتدیلر . بزجه مهم اولان نهایت بوکونکی قادیننك ملکیت حقی اولدیغی ایچون ، الك مهم مملکتلرك زمانمزده قادین حقنده کی قاعده لرینی قیصه جه بوراده حکایه ایتمك ایسترز :

آلمانیا — اولا ، آلمانیا حقوق مدنیه قانونی قادینه ازدواج مقاوله سی زماننده ایستدیکی شرطی تکلیف ایله قوجه سی ایله قوللشمغه حق ویریور . بوصورتده بر قادین کندی مال وملکنك اداره وتصرفنی کاملاً کندی الده براقمغی ایستر وبونی شرط ایدر ایسه ، قانون آرتق بوراده ارککه هیچ بردرلو حق ویرمیور .

مقاوله اولمازوقادین برشرط قویمامش ایسه ، بوراده قانون حکمنی ایشته بوصورتده اجرا ایدییور :

١ — قوجه قاریسنك منقول ، غیرمنقول مال وملکنی کندی اداره وملکیتی آلتنه آله بیلور .

٢ — بونلرك اداره لری وایشلدیلملری قوجه نك حقیدر . قادین مالنك بوتون کلیرلری ارککك ملکیتی آلتنه کیرمکده در . اولی اولوبده زنکین اولان بر قادین ، بوصورتده قوجه سنك صیقی صیقی تابعیتنده در بوحالده قادیننك قوجه سندن آلدیغی هر بش پاره بر هدیه در ، قادیننك کندی پاره سی ایله آلبسه سی ، ییه جکی ، ایچه جکی ارککك امری آلتنده در . قادیننك کندی باغ وباغچه سندن بر کول قوپارمسی ، بر چیچك قوقلامسی ارککك کیفنه کوره در .

٣ — قاری و قوجه نكماللری یالکز ارککك حق ملکیتی آلتنده اولدیغی ایچون ، ارککك آلاجقلیلری قادیننك مال وملکنه ده اللرینی وزاته بیلیرلر . بوحالده قادین آلاجقلیلردن قورتلمق ایچون یالکز کندیسی بونك عکسنی اثبات ایده بیلملیدر .

٤ — ارکك کندی حال وقوتنه کوره قاریسنه ییه جکنی ، ایچه جکنی تدارك بورجنده در .

٥ — ارکك قادیننك مال وملکنی صاتاماز ،

اوکا بر دورلو نقصان کتیره‌مز وقادینك آیریجه رضاسی اولمدقچه ، باشقه دورلو تصرفلرده‌ده بولنه‌ماز . ارککك هر حال وزمانده قادینك مال وملکنی تغییره‌اوغراتمغه واوکا طوقونمغه حقلی دکلدر . ایشته بوماده‌فرانسه قانوننه‌نظراً آلمان قادیننه بیوك تأمینات ویرمکده‌در .

٦ — قادین هر زمان کندی مال وملکی اداره‌سنك نه‌صورتله اولدیغنی اوکرنمك ایچون قوجه‌سندن‌معلومات‌ایسته‌یه‌بیلیر و محکمه‌واسطه‌سیله ایشی تحقیق ایتدیره‌بیلیر .

٧ — قادین ، قوجه‌سنك کندی مالنی بیوب ایچدیکنی فنا ویولسز اداره ایتدیکنی کورونجه محکمه‌یه مراجعت‌ایله مالنك اداره‌سی وایشلدیلمسی حقنی قوجه‌سندن آله‌بیلیر.

٨ — قادین ارکك آیریلنجه قادینك‌مالی‌ده ارککك ملکیتندن چیقار، صوکرا او ارکك افلاسه طوتولور ایسه ، ینه قادینك ملکیتی کندینه دونر .

٩ — قادین کندی الی امکی محصولنه سربستجه مالکدر . آلدیغی‌اجرتی ایستدیکی کبی‌صرف ایدر ، ارکك هیچ برسبب‌وصورت ایله بواجرته ال اوزاده‌ماز .

١٠ — قادینك‌ایشی آلتلری، جوهرلری، البسه‌سی‌ده ارککك هیچ برصورتله طوقونه‌میه‌جنی شیلردر. فرانسه ایله‌بوراده‌ده بیوك بر فرق وار دیمك اولور .

حاصلی آلمانیا حقوق مدنیه‌قانونی‌ده قادینی باشلوجه براعضای‌جمعیت‌کبی‌صایه‌رق اوکاحدسز ملکیت حقی‌ویرمیور؛ قادین‌ارکك‌ایله برلشنجه بو برلشمه‌سببیله‌ضعیف‌مخلوق بوراده‌ده آزچوق برطاقم حقلرینی غائب ایدییور. یالکز فرانسه‌ده ازدواج ایچنده قادینه ملکیت تصور ایدلمیور کبی اولدیغی وقوجه ایچون تصرفده حد تعیین ایدلمدیکی حالده ، بوراده هم‌قادینه ملکیت حقی قیلنـدن حقلر ویریلیور و هله تفتیش ایچون بیوك مساعده‌لر کوستریلیور وهم‌ده ارککك ایستدیکی تصرفی، قاریسنك مالنی صاتوب رهن ایتمسی الخ سربست براقیلمیور . بوآز فرق دکلدر .

اوستریا قانون مدنیسنه کلنجه : روما قانونلرینك تأثیریله . ازدواجده ایکی‌اعضادن‌برینی دیکرینه اسیر ایده‌جك درجه‌ده ، ارککك حقنی آرتدیرمق وقادینده بر حق براقامق کبی مساواتسزلق‌اوستریاده یوقدر. طلاق‌قانونلرنده ملکیت‌مسئله‌لرنده ، آنا بابانك اوغللری‌حقنده اساس‌قاعده اوله‌رق، ایکی‌طرفك تماماً مساواتی قبول ایدلمشدر .

بوکا کوره ، قادین اولندکدن صوکراده، کندی شخصی مال وملکنك تماماً صاحبی قالمقده‌در .

یعنی قادین ایستر ایسه کندی مالنه اویله تصرف ایدر، صاتار، کرایه ویریر، ایشلدیر؛ وکندی الی وایشی فائده‌سنی، کندی محصولنی کندی طوپلار ؛ بوراده قوجه‌سنك اذننه ، رخصتنه لزوم یوقدر .

ازدواج ارککه قاریسی مالنك اداره‌سنه حق ویرمکده‌در، اما بوراده حقی یالکز قادین مالی کلیرینك اداره‌سیدر. ارکك هیچ برزمان

Digitized by Google

وهیچ بر سبب ایله اصل سرمایه‌یه طوقونامازه قادین رخصتنی ویرمدکجه سرمایه‌یه طوقونمق ممکن اولمدیغی کبی، قادین قوجه‌سندن امنیتسزلك کوستریر ایسه، مال وملکی کلیری اداره‌سنی ده قوجه‌سی الندن آله‌بیلور وکیفی اداره‌سندن قورتاریر.

قادین، قوجه‌سنك آلاجقلیلرینه کندی مال وملکی ایله جواب ویرمکه هیچ برزمان بورجلی دکلدر. حتی اوستریاده قادین اسمنه ارککلر بیله کندی ملکلرینی یازدیرماقده و بو یول ایله کندی آلاجقلیلرینك پنجه‌سندن قورتیلمغه یول بولمقده ایمشلر.

آلمانیاده فرانسه‌نك تأثیری آز المش ایسه‌ده اوستریاده تماماً بیترلمشدر.

بوکون انکلتره‌ده قادین، برایکی کوچوك قیدلر استثنا ایدیله‌جك اولور ایسه، هرزمان، ازدواجی ایچنده‌ده ملکیتنه مستقل اوله‌رق تصرف ایتمکه، صلاحیتلی کورلمکده‌در. اما اوتوزبش سنه اول آتشلر بوسکوره‌ن بر آدم بوانکلتره‌ده قادینك اولنیر اولنمز ارککك شخصیتی ایچنده کوموولدیکی و آرتق بوندن قانون اوکنده باشلی باشنه یاشار بر انسان کبی دکل، برینك کولکه‌سی کبی صایلدیغی نظریه‌سنی بویله تنقید ایدیبور:

« قادین بوکون قوجه‌سنه اسیردر. هله قانونلر اوکنده اسیرلرك اسیریدر. قادین معبدده قوجه‌سنه قارشی بوتون یاشادیغی مدتجه اطاعت ایده‌جکنی وعد ایدییور وقانون قادینی بویله بر وعده جبر ایلیور. باباسلر دییه بیلیرلر که، نه ایستیور‌سکنز؟ کورولتیکز نه‌در؟ بو اطاعت وعدی برجنایت ایشلمك، برجرم یاپمق ایچون اشتراکه راضی اولمق وقادین طرفندن بو جرمده قوجه‌سنه اطاعت ایدلمك دیمك دکلدر. ایشته بو اطاعت وعدنده یالکز بوا کسیکدر.

قادین قوجه‌سی طرفندن اذن ویرلمدکجه هیچ برایش ایشله‌مامالی، هیچ برشی یاپمامالی، قازانمامالیدر. قادین قوجه‌سی رخصت ویرمینجه هیچ برمال وملك آله‌بیلمامالیدر. برشی صاتون آنور ایسه، النه کچرسه، حق وراثت صورتیله برمال وملکه صاحب اولور ایسه، بونلر همان اونك النه کچر کچمز قوجه‌سنك اولملیدر.

حقیقت بویله اولدیغی حالده، انکلتره‌ده قادین ارکك مال وملکنك یالکز ارککك النده طوپلانمسی ویالکز اونك طرفندن کندی کیفنه کوره تصرف واداره ایدلمسی، اسارت تماماً حکم سوره‌ن مملکتلردن البته دها ضررلی وفلاکتلیدر. »

۱۸۸۳ سنه‌سندن بری انکلتره یکی دوره کیرییور، یکی توره‌ین «قادینلره حق» طرفداری قادینلر ایله برطاقم نه‌قوموینستلرك قلملری یاردیمی ایله، پارلمنتو اعضاسندن بعضلرینك معاونتیله یاواش یاواش قادین ملکیتی حقنی زمان وحال قیدلرینه اهمیت ویرمیه‌رك شرطسز قبول ایدییور. بوکونکی حال قیصه‌جه بویله‌در:

اولی قاین کندی مالنی صاتار. رهن ایدر یکیدن مال آلور، ایستدیکی کبی مالنی ایشلدیر، آرتدیردیغی پاره‌سنی قوجه‌سنك اذنی اولمدیغی حالده بانقه‌یه یاتیریر، تکرار چیقاریر. وکندی

Digitized by Google

اسمنه اولان برشی، مال وملك هرحال وزمانده کندی ملکیتی ایچنده‌در. قوجه‌سنك ملکیتی ایله مناسبتی یوقدر. قادین استدیکی کبی دیلدیکی آدم ایله برمقاوله امضا ایده‌بیلیر، حتی قوجه‌سی ایله‌ده محکمه‌لره حقنی آلمق ایچون مراجعت ایده‌ر و بوراده قوجه‌سنك اذننه هیچ لزوم یوقدر.

اسپانیا، پورتکیز و ایتالیا مملکتلری‌ده «ملکیتی آییرمه» دستورینی قبول ایتمکه میل کوسترمکده‌درلر. اونلرك حقوق مدنیه قانونلری‌ده قودناپولیوندن آلنمش ایسه‌ده یك چوق یرلری دکیشدیرلمش، قادینك اسارتی براز خفیفلشدیرلمشدر.

روسیه حکومتی ۱۸۳۵ سنه‌لرنده قادین ایله ارککك ملکیتنی آییرمشدر. روسیه قادینلری کندی مالارینك تصرف واداره‌لرنده ارککاره تابع دکلدرلر. کندی ال امکی محصوللرینی ایستدکاری کبی قوللانورلر منقول غیر منقول اموالی صاتا بیلیرلر. رهن ایده‌بیلیرلر، آرتدیردقلرینی برباشقه‌یه یاتیریرلر. تکرار کری‌یه آله‌بیلورلر.

آمریقا ایچون برشی سویلمکه لزوم یوقدر. اورا آدملری وقادینلری باشقه حیات کچیرمکده. باشقه دورلو دوشونمکده‌درلر. او سببله اورا قانونلرنده قادینك حدسز سربستلکی اساسدر.

حقوق مدنیه‌ده قادین ملکیتی جمعیت وعائله ایچون اك مهمدر. قادینك حریتنده‌ده اك بیوك ومهم برطوتان اولا، کندینه حاکم اولمق ایله بر اولان مال وملکنه حاکم اولمق لازمدر. بورایه قدرویریلن ایضاحاتدن قادین عالمنك ملکیت حقی صورت منشأی، تحدیداتی، بعض یرلرده کوردیکی تعدیلاتی آکلاشیلدی.

نتیجه اوله‌رق دییه‌جکزکه، قادین استقبال عالمنك میدانه چیقمسی ایچون، قادینه ملکیت حقنی قیدسز و شرطسز اول باول آنلیدر. صوکرا وراثت حقی قانونلرینه‌ده یاقلاشیلملی واوراده‌ده عدالت، مساوات ایسته‌نیلملیدر. بو نتیجه‌لر قادینه چالیشمق وسربست سربست کندی چالیشمه‌سی محصولندن فائده‌لنمکه یول ویریر. بو یولی بولمق یتمز. ایشته بوندن صوکرا «قادینلره حق» ایشنه باشلامق لازمدر. بورایه واریلدقدن صوکرا قادین چالیشمه‌سی - بول حریت ویرلمکله - ترتیب وقاعده آلتنه آلنملیدر وقادین‌ده سربست چالیشیر، کندی چالیشمه‌سی ایله کندیسنی کچندیریر بر ارقاداشی مساوی حقلی بر عضوی اولملیدر.

ارطغرل اوغلی

Digitized by Google

پارس مصاحبه‌لری

ورسای سرایی

پارسه کلن سیاحلر، زائرلر بو بویوك شهرك کزیله‌جك کوریله‌جك یرلرینی طولاشدقدن صوکره هر حالده جوارنده‌ده کوچوك جولانلر یاپمغه مجبوردرلر. چونکه جواری یالکز کوزللکی، لطافت طبیعیه‌سیله دکل محتشم سرایلری، آثار عتیقه‌دن کلیسالری، قیمتدار موزه‌لری ایله‌ده شایان تماشادر. (سن قلو) نك پارقی، قات قات حوضلری، (فونتنبلو) Fontainebleau نك شاتوسی، اورمانی؛ (قومپیه‌ن) سرایی، (شانتیی) موزه‌سی وشاتوسی زیارت ایدلدکدن صوکره (ورسای)ه‌بر کره اوغرامق طبیعی وضروریدر. فرانسه‌نك قرالیت زماننده قالمه اك محتشم، اك مکلف یادکاری اولان (ورسای) سرایی، موزه‌سنك احتوا ایتدیکی آثارك قیمت وندرتندن ماعدا موقعنك لطافتی، طرز انشاسنك کوزللکی. وباغچه‌لرینك روحفزا مناظریله هر یاز بیکلرجه زائری جلب ایدن بر جنت کوشه‌سیدر. مایسدن ایلول نهایتنه قدر ـ هله بازارلری، بوتون حوضلرده‌کی قات قات فسقیه‌لرك صولری قویو ویرلدیکی زمان ـ بو باغچه‌لر اك کبار تووالتلرله دولار. کوللرنده قایقلر، استمبوطلر ایله کزیلیر. اورمانلرنده چیچکلر طوپلانیر، چمنلری اوزرنده یمکلر ینیر. چوجقلر قوشوشور. وکنجلرك نادر چیچکلر ایله بزنمش طرحلری ارەسنده قول قوله طولاشیر. بریاندن‌ده عسکری موزیقه‌سی لطیف هوالر چالار. سرایك خارجی بو قدر غلبه‌لق اولدیغی قدر داخلی‌ده دولیدر. فقط عددی یوزلری کچن صالونلری بر کونده نصل کزوب بیترملی. سرایك اوچ قاتیده موزه. اك آلت قات هیکللره، دیکرلری تابلولره حصر ایدلمش، بعض صالونلرده، بو سرایده قرالك اوطوردقلری زمانك حاللرنده براقلمش. مثلا: ۱٤ نجی لوئینك یتاق اوطه‌سی. قرال بو اوطه‌ده اولمش. ۱٦ نجی لوئی وزوجه‌سی ماری انطوانه‌ت ۱۷۸۹ اختلال کبیرنده، سرایه هجوم ایدن خلقه بو اوطه‌نك بالقوندن کورونمکه وپارسه کله‌رك بعدما اوراده‌کی سرایلردن برنده اوطورمغی وعد ایتمکه مجبور اولمشلر. بو اوطه‌ده کورینن مزین یتاغی ۱٤ نجی لوئینك خالیجی باشیسی « ده‌لو به‌ل » تمام اون ایکی سنه‌ده اعمال ایتمش. یتاغك ارقه‌سنده‌کی خالی حضرت ابراهیمك اوغلنی قربان ایدیشنی مصور اولوب غایت

Digitized by Google

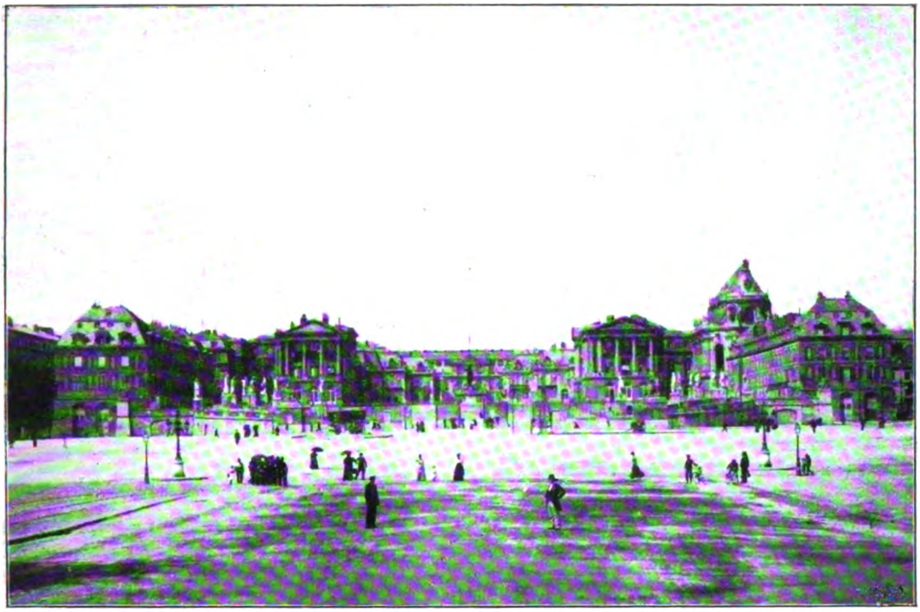

ورسای سراینك منظرۀ عمومیه‌سی
Vue générale du palais de Versailles.

قیمتداردر . پرده‌کی خالی وقتیله اختلال زماننده الدن چیقاریله‌رق المانیاده بالاخره ایتالیاده صاتیلمش. صوکره قرال لوئی-فیلیپ بوخالی‌یی یکیدن صاتون آلمش. ذاتاً بو موزه باشدن اشاغی لوئی - فیلیپك احیا کرده‌سی . لوئی - فیلیپ بوتون وارنی یوغنی بوموزه‌یی وجوده کتیرمکه حصر ایتمش ، بو اغورده کندی کیسه‌سندن ۲٤ میلیون فرانقدن زیاده صرف ایتمش .

قرالیچه (ماری انطوانه‌ت) ك اپارتمانیده اسکی حالنده‌در . هله کوچوك یتاق اوطه‌سنده قاریولانك اطرافنده‌کی اندام آیینه‌لری پك کوزلدر . ماری انطوانت بو اوطه‌یه ایلك دفعه اوله‌رق کیردیکی وقت اوطه‌نك صول کوشه‌سنده‌کی ایینه‌یه باقمش ؛ آیینه‌ده خیالنی قفاسز کوره‌رك فنا حالده قورقمش . بونی بر حس قبل الوقوع صورتنده‌ده تلقی ایدنلر اولمشدر . چونکه قرالیچه ، معلوم اولدیغی اوزره ، کیوتین اوزرنده قفاسی وورلمق صورتیله ترك حیات ایتمشدر . مع مافیه قرالیچه‌نك بورؤیتنه سبب آیینه‌لرك طرز ترتیب ووضعندن عبارت اولدیغی بو کون بیله عینی تجربه‌نك تکرار ایدیله بیلمسندن اکلاشلمشدر : بوکا بتیشیك اوطه قرالیچه‌نك استراحت صالونیدر . قرالیچه ۱۷۸۹ ، ٦ تشرین اول کیجه‌سی سرای اهالی طرفندن هجوم واشغال ایدلدیکی زمان بوصالونده ایمش . قپوده نوبت بکلین خدمه‌لرك ثبات ومقاومتی سایه‌سنده قرالیچه قاچمغه وقت بوله بیلمش .

ورسای سرایی ۱۳ نجی لوئی زماننده

Digitized by Google

کوچوك برشاتودن عبارت ایمش . قرال آوه
چیقدیغی وقت دعوتلیلری ایله بوراده بولوشور
ایمش اون دردنجی لوئی ایسه ورسایه ایجه یرلشمش
وفرانسه نك مقر حکومتنی اورایه نقل ایتمشدر .
بو رجحانیت ۱۵ نجی و ۱٦ نجی لوئی زماننه قدر
دوام ایتمشدر . بو مدت ظرفنده کوچوك ورسای
شهری طبیعتیله توسع ایدرك قوجه برشهر اولمشدر .
فرانسه اختلال کبیری زماننده (ورسای) ك
نفوسی سکز یوز بیکی متجاوز ایمش . اون
التنجی لوئینك دعوته مجبور ایلدیکی مجلس ملی
ورسایده طوپلانمش ، مجلس اعضاسی اوچنجی
اجتماعلرنده مجلس قپوسنك بالامر قرالی قپانمش
اولدیغنی کوره رك طوپ اویونی صالوننده
بولوشمشلر ومملکته برقانون مشروطیت بخش
ایتمدن اول ایرلمامسنه ، بواغورده فدای حیاته
اوراده یمین ایتمشلر ، ٥ مایس ۱۷۸۹ ده پارس اهالیسندن
قادین ارکك یدی سکز بیك قدری بو ورسای
سراینه هجوم ایدرك قرالی پارسه کلمکه اجبار
ایتمشلر وبوندن صوکره ورسای اهمیتنی غائب
ایتمش ، یالکز ۱۸۷۰ ده المانلرك فرانسه یی
اشغاللری صره سنده پروسیا قرالی بوسرایه
اینمش وپارسلیلرك یکی حکومته قارشی عصیانلری
اثناسنده موسیو (تیه ر Thiers) ومارشال
(ماق ماهون) ورسایده قالدقلری کبی مبعوثان
مجلسی ده بوراده انعقاد ایتمش و (قومون)
وقوعاتی باصدیرلدقدن صوکره حکومت پارسه
نقل ایدلمشدر .

سرایه کنیش بر میداندن کیریلیر . بونی

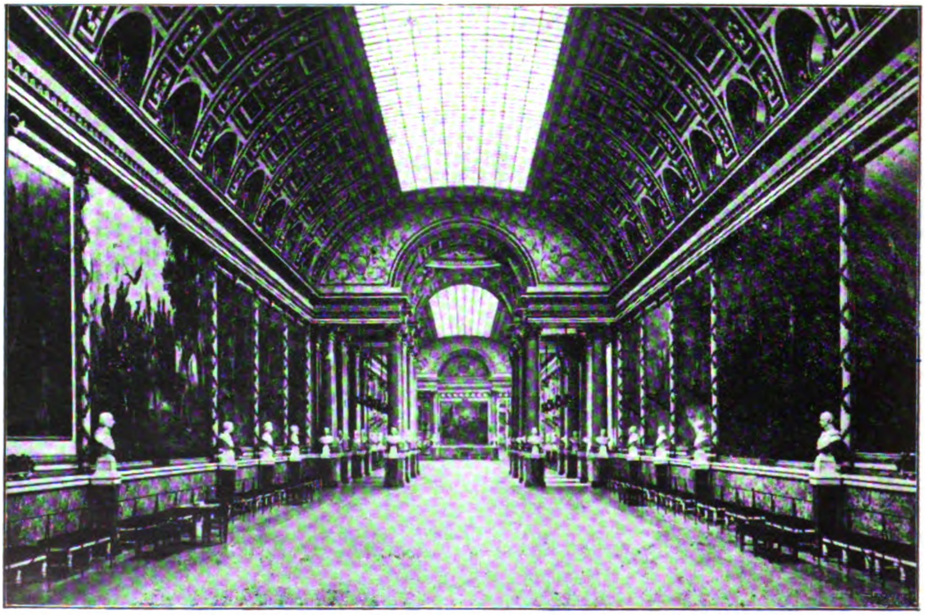

ورسای موزه‌سنده مکلف بر غاله‌ری
Une Galerie de musée de Versailles.

Digitized by Google

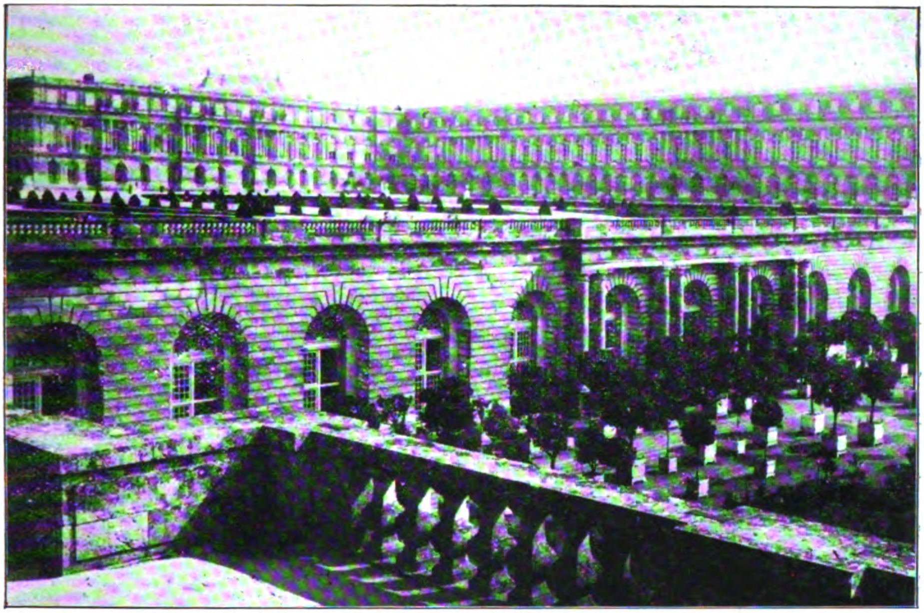

ورسای سراینك بر قسمیله پورتقال باغچەسندن بر منظره
Une partie du palais de Versailles et le jardin des Manges.

رسممزده کورییورسکز. میدانك ایکی طرفنده اون ایکی بویوك هیکلی واردر . بو هیکللر بورایه پارسده قونقورد میداننده کتیرلمشدر. بونلر : ریشلیو ، بایار، قولبەر، ماسەنا کبی فرانسەنك مشهور ادملرینك هیکللریدر . اورتەده اون دردنجی لوئینك بارکیر اوزرنده طونجدن بر هیکلی واردر . ایکی طرفده قورنت اصولی ستونلرله مزین دائرەلر کوریلیر. مرمر دوشەلی اوفاق بر حولیدن کچیلەرك سرایه کیریلیر . سرای اوقدر بویوك وقاریشیقدر که بوراده بر ایکی کلمه ایله خلاصه ایتمك ممکن دکلدر .

بو جهتله یالکز اك مشهور صالونلرندن بحث ایدەبیلەجکز. بو صالونلردن بری اون دردنجی لوئینك هفتەده اوچ دفعه اصیلزادکانی قبول ایتدیکی هر کول صالونیدر . طاوانی ، دیوارلری پك مزین اولان بو صالونك اشیاسی ، پردەکی خالیلری ، پنجرەلرندەکی شام پردەلری اختلال کبیر زماننده الدن چیقارلمش . دیوارده « هر کولك مظفریتی » نامیله بر لوحه وار . بو رسم مشهور رسام لوموان Lemoineطرفندن سکز سنەده یاپیلمش . فقط بو تابلو رسامك حیاتنه خاتمه چکمەسنەده سبب اولمش . لوموآن بو تابلو ایچون برچوق پارەوزمان صرف ایتمش، اون دردنجی لوئی ایسه کندیسنه پك جزئی مکافات نقدیه ویردیکندن رسام یأسندن انتحار ایتمش . بو صالوندن صوکره « وەنوس » ، «دییان »، « آپوللون »صالونلری کلیر . بونلرکده طاوانلرنده . دیوارلرنده بلاانشار ، هو آس

Digitized by Google

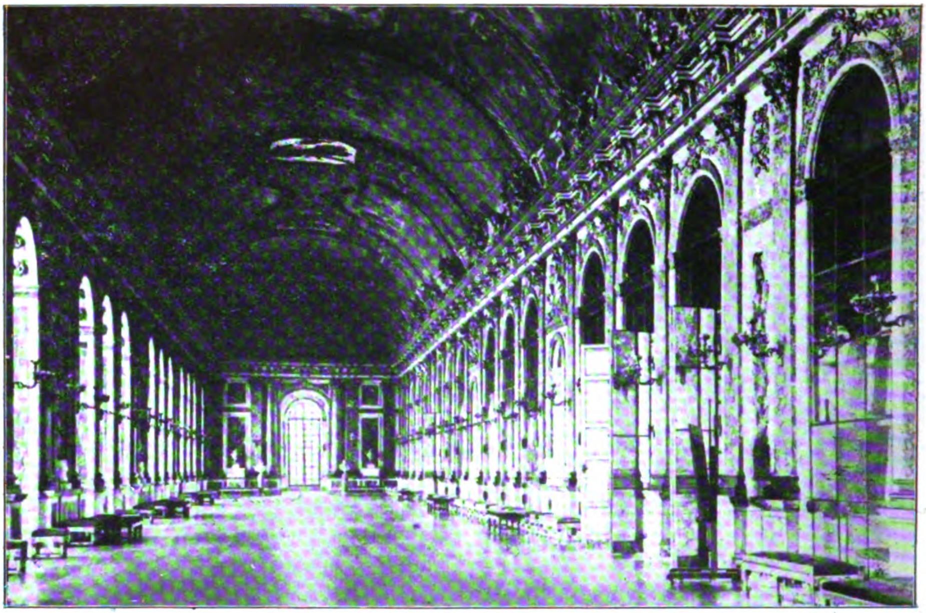

ورسای سرایی موزه‌سنده آیینه‌لی صالون
Le Salon du cristal de musée du palais de Versailles.

کبی مشهور رسامlرك قیمتدار تابلولری واردر . بونلردن صوکره کلن آیینه‌لی صالون حقیقةً برخارقه‌در .

بوصالونك رسمنی نشر ایدییورز. ١٤ نجی لوئی شرفنه یاپلمش اولان بوصالون ١٧ بیوك پنجره‌دن ضیا آلیر وبو ١٧ پنجره‌نك مقابلنده غایت صنعتکارانه ایشلنمش التون چرچیوه‌لرله مزین ١٧ اندام آیینه‌سی واردر. وقتیله صالونده بولنان اشیا ، ماصه‌لر، شمعدانلر، چراغدانلر، وازولر ، پورتقال اغاجلری صندوقچه‌لری هپ صوم كومشدن ویا التون قاپلی كموشدن معمول ایمش . پرده‌لر التون ایشلمه‌لی بیاض شام قماشی ایمش .

١٨٧١ کانون ثانیده پروسیا قرالی بوصالونده رسماً المانیا ایمپراطوری اعلان ایدلمش و ١٨٩٦ ده روسیه چاری ایکنجی نیقولانك فرانسه‌یه سیاحتنده بوصالونده بر رسم قبول اجرا اولنمش.

سرایده برده او پرا صالونی واردر. ١٧٥٣ ده باشلانه‌رق ١٧٧٠ ده اکمال ایدلمشدر. ١٨٧١ ده محاربه‌یی متعاقب انعقاد ایدن مجلس ملی بوراده طوپلانمش و ١٨٧٦ ده بوصالون مجلس اعیانه قلب اولنه‌رق مجلس ١٨٧٩ ه قدر بوراده قالمشدر . بوصالونه یقین یرده مجلس مبعوثان ویا قونغره صالونی واردر. ١٨٧٦ ده مبعوثان بوراده طوپلانمش ومجلس مبعوثانك پاریسه نقلندنبری بوصالون قونغره‌یه حصر ایدلمشدر. یکی بر رئیس جمهورك تعیینی ایجاب ایتدیکی زمان اعیان و مبعوثان اعضاسی بوراده

Digitized by Google

طوپلانیر . ۸٦٥ یر واردر . ریاست موقعنك ایکی طرفنده (غوبلن) فابریقه‌سندن چیقمش ایکی خالی واردر که بو خالیلره بر ملیون فرانق قیمت تقدیر ایدلمکده‌در .

سرایك باغچه‌سنده مختلف بر ایکی بناده واردر. بونلردن بویوك و کوچوك تریپانون دنیلن سرایلرده برر موزه‌جکدر. ورسای سرایی ۱٤ نجی لوئی‌یی خاطرلاتدیغی کبی کوچوك (تریپانون)ده ۱٦ نجی لوئینك زوجه‌سی ماری انطوانتی خاطرلاتیر. ۱٦ نجی لوئی بو کوچوك سرایك قرالیچه‌نك پك خوشنه کیتدیکنی کوره‌رك : « مادامکه چیچکلری سویورسکز، بن ده سزه بر بوکت تقدیم ایده‌یم . » سوزلریله بو سرایی اوکا ویرمشدر .

ماری انطوانت معیتی ایله برلکده سرایده پك ساده بر حیات کچیرمشدر. قرالیچه بوتون وقتنی مطالعه ایله ، دیکیش ایله، باغچه‌ده اویون ایله کچیریر ایمش . سرایك جوارنده دکرمن، سودخانه ، چفتلك کبی بنالر یاپدیرمش . کاه دکرمنجی ، کاه سودجی قادین قیافتنه کیرر ، باغچه‌ده اویله طولاشیر، چایرلر ، چمنلر اوزرنده اوطورور قوشوشیر ایمش .

اختلال کیرده قرالیچه سرایی ترکه مجبور ایدلدکدن صوکره بوراسی عادی بر میخانه حالنه کلمش، عوامه مخصوص بر بالو اولمش. فقط ۱۸۰۵ ده ناپولیون (تریپانونی) زیارت ایدرك بو سرایك حکومته اعاده‌سنی امر ایتمشدر. ایکنجی ایمپراطورلق زماننده تریپانونلر انکلتره قرالیچه‌سی و وورتمبرغ قرالی طرفندن زیارت ایدلمش ، و ۱۸٦٥ ده فلمنك قرال و قرالیچه‌سی شرفنه

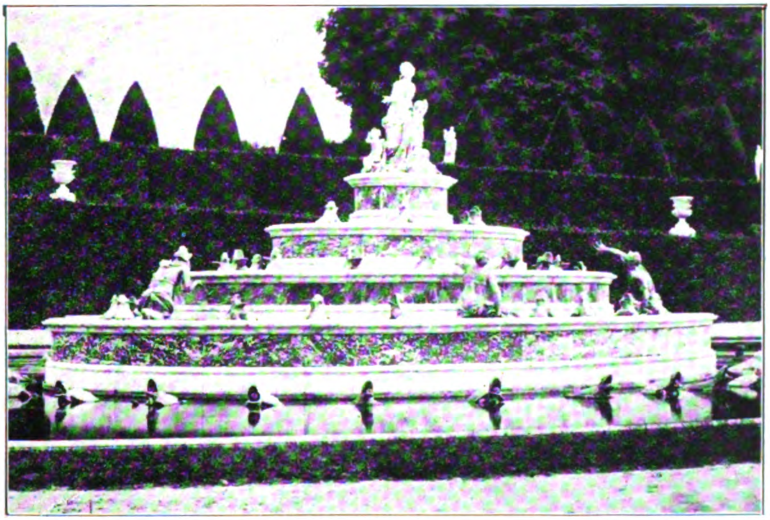

ورسای سرایی باغچه‌سنده محتشم بر حوض

Un bassin au jardin du palais de Versailles.

Digitized by Google

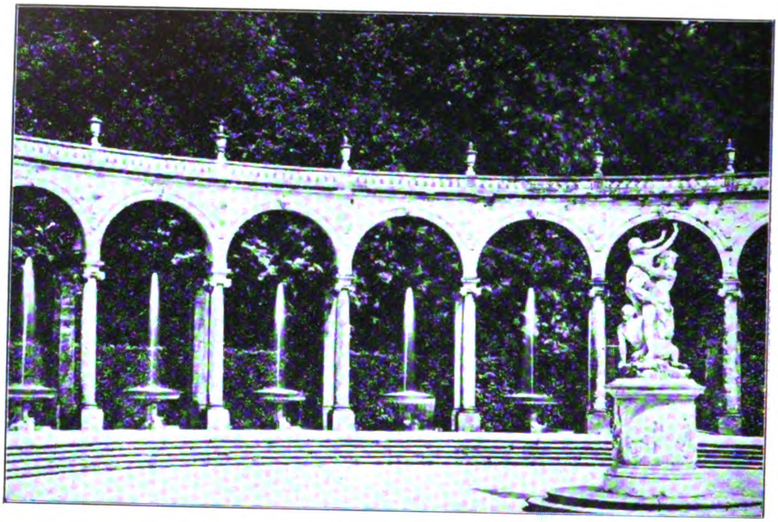

ورسای سرایی باغچه‌سنده لطیف ، مصنع بر کوشه

Un pavillon du jardin du palais de Versailles.

بوراده بر ضیافت ویرلمش وموجب اردوسنی المانلره
تسلیم تهمتیله مظنون اولان مارشال (مازه ن)ی
اعدامه محکوم ایدن دیوان حرب ۱۸۷۳ ده
بویوك تریبانونده انعقاد ایتمشدر.
ورسای (موزه)سنك احتوا ایتدیکی آثار
حقنده بشقه بر مقاله‌مزده معلومات ویرر ومشهور
تابلولردن بر ایکیسنك رسملرینی وضع انظار
قارئین ایدرز.

-پارس-

فائق صبری

Digitized by Google

نقايص اجتماعيه‌مزدن

واندالیزم نمونه‌لری

تاریخك « باربارلر » نام عمومیسیله تسمیه ایتدیکی شرق قبائلنك معموره‌لره ، متمدن مملکتلره ایتدکلری هجوملر جمله‌سندن اولمق اوزره واندالار ده بشنجی عصر میلادیده قراللری ژنزه‌ریفك تحت اداره‌سنده اوله‌رق رومایه هجوم ایله ، شهری احراق و اون درت کون یاغما ایدرك بوراده موجود و هر بری صنایع نفیسه‌نك سرتاج افتخاری اولان آثار و مبانیٔ معظمه‌یی امحا و تخریب ایتمشلر ایدی . ایشته بو حال ، صنایع نفیسه‌نك و آثار علمیه‌نك قیمت و اهمیتنی تقدیر ایتمیه‌رك بونلری امحا و تخریبده آثار لاقیدی کوسترنلرك ، حتی محافظه‌سنده اهمال ایدنلرك مسلکنه فرانسزجه‌ده « واندالیزم » اطلاق ایدلمسنه سببیت ویرمشدر .

ملتلرك ماضیسنی استقبالده یاشاته‌جق اولان آثاریدر . بناءً علیه آثار اسلافی حفظ و وقایه اخلافك ذمت مترتبه‌سیدر . بو ، بزم ایچون اویله محترم و مقدس بر وظیفه‌در که بز ناممزك غبار نسیان ایله اورتولمسنی ایسته‌مزسه‌ك - که بونی هیچ بر فردك آرزو ایتمیه‌جکی طبیعیدر - بزم‌ده اخلاف نظرنده یاشامقلغمزی طلب ایدرسه‌ك - که بونی هرکسك کندی قدرنجه طلب ایده‌جکی بدیهیدر - اسلافمزك بزه براقدقلری هر نوع آثاری قیمتدار بر یادکار اوله‌رق حفظ ایتملی‌یز . بو وظیفهٔ حفظیه و تقدیریه بزم ایچون‌ده بزم اثرلرمز ایچون‌ده نسل آتیدن بونی طلب ایده‌بیلمك ایچون الزم ، تعبیر دیکرله منفعت متقابله‌مزه موافق و آنك ایجاباتندن اولدیغی کبی دیکر طرفدن بر وظیفهٔ منتداری ایجاباتندندر . چونکه افراد ایچون اولدیغی کبی جمعیتلر ایچون‌ده بر حس منتداری اولملیدر . بر بشقه‌سنك اثرندن ، ایشندن مستفید اولان ، آندن ایولك کورن او اثر صاحبنه ، او ایلکی ایدنه قارشی بر حس منتداری ایله متحسس اولمق نصل بر وظیفهٔ اخلاقیهٔ فردیه ایسه جمعیتلر ایچون‌ده بشقه جمعیتلردن کوردیکی ایولکلره قارشی عمومیتله بر حس منتداری ایله متحسس اولمق اقتضا ایدر . بو تحسس ایسه او جمعیتی ترکیب ایدن افرادك کندیلرندن اول کلمش بر جمعیت افرادینك آثار متروکهٔ سالفه‌سنه حرمتی بر وظیفه بیلملری ، آنلری اسلافدن نصل آلدیلر ایسه اویله‌جه اخلافه براقمغی الزم و متحتم عد

ایتملری ایله اولور . دیمك كه شكر معروف ومنتداری بر وظیفهٔ فردیه اولدیغی قدر بر وظیفهٔ اجتماعیه‌در . بونك مقابلی وضدی ایسه بالاده عرض ایتدیكمز «واندالیزم»ه منجر اولور.

فكر تجددك وتأثیرات شخصیه‌نك ماهیت وقیمت عظیمه‌سنی هیچ بر وقت رد وانكار

اصلاحات وتجددات متصوره‌سی ایچون بر قدمه حالنده قوللانه‌رق یوكسلیور . دیكر طرفدن ایجابات خلقتدن اوله‌رق بشر بر قانون وراثته تابعدر ؛ آنده اجدادینك بوتون اخلاق ، اطوار ، افكاری وحتی تشكلات وخصائص عضویه‌سی تمثل ایدیور : بو كونكی بشریت ،

سیواس صنایع مكتبی طلبه‌سی وهیئت تعلیمیه‌سی

فوطو : ع.قاماییان برادرلر ـ سیواس

Les professeurs et les élèves de l'école d'industrie de Sivas.

ایدنلردن دكلم . انجق بو فكر تجدد و دهای شخصی هیچ بر وقت بشریتده بر حال ابداع و ایجاد شخصی درجه‌سنه واصل اوله‌مامشدر . بلكه بشریت اسلاف واجدادینك مكتسبات فكریه وعملیه‌سنی اخذ واستعمال ایدرك ، بونلری فكر شخصیسی ایجابندن اولان

دونكی بطنك ، اسلافنك هر نوع محصولات ومزروعات مادیه ومعنویه‌سندن مستفیددر . تعبیر آخرله بوكونكی بشریتك رشیمی ماضیلرده اكیلمشدر ، حال حاضر بو رشیمك درجات متعاقبهٔ تكاملنك بر صفحه‌سندن بشقه برشی دكلدر. ایشته ماضیسنه بو درجه‌یه قدر مربوط،

ماضیسندن بو درجه مستفید اولان بشریت ایچون ماضیسنی بیلمه‌مك ، تقدیر ایتمه‌مك ، بونی اونوتمق طولاییسیله حال حاضرینی‌ده بیلمه‌مکی ایجاب ایدر. ماضی ایله علاقه‌سنی کسن بو ماضینك نه اولدیغنی تقدیر ایده‌میه‌ن ، کاملاً اونودان بر جمعیتده رشتهٔ مدنیتك منقطع اوله‌جغنی قسمنی باعث وافنا ایدر . ماضی ایله علاقه‌سنی کسدیکی سویلنه‌ن فرانسه انقلاب جمعیتی ، ژاپونیا جمعیت حاضره‌سی حقیقتده حالده ماضیسنی تنقید ایدرك آنلك فنا نقطه‌لرینی تعدیل ایتمش اولمقدن باشقه برشی یاپمامشلردر .

ایشته آثار قدیمه‌نك محافظه‌سندن مقصد

اسکیشهر مکتب اعدادئ ملکیسی طلبه و معلمینی

Les professeurs et les élèves de l'école préparatoire civile d'Eskichéhir.

عقلاً حکم ایده‌بیلورز. چونکه بویله بر فرضیه‌ده جمعیت الندده متوارث وفقط ناقص ومحتاج اصلاح بر اثر اولوبده آنی اصلاح واکمال، تعدیل وتصحیح ایتمکی دوشونه‌جك یرده یکی باشدن تأسیسه صرف ورزش و مساعی ایتمسی لازم کلورکه بو تشبث بالطبع مساعیسنك بویوك بر بودر : بونلری کرك مربئ فکر ووجدانی صفتیله کمال حرمتله صاقلامق ، کرك آتیاً کندی آثارینك ده محافظه ایدیله بیلمسنی اخلافدن طلب ایتمك ایچون آنلره قارشی بر نمونهٔ منتداری ارائه ایتمك ...

بو ایصاحاتی محیطمزی ماهیتی آ کلاشیله‌بیان

بر «محافظه‌کارلق» نسیم فکریسنك وزان اولدیغنی برصره‌ده یازدیغم ایچون علاوه‌یی لازمه‌دن عد ایتدم؛ محافظه‌کارلق، هانکی معناسنده تلقی اولنیورسه اولسون، ایستر آثار سابقه‌یی محافظه، ایستر عنعنات سالفه‌یی ادامه، ایستر تشکیلات ماضیه‌یه تمسکده اصرار شکلنده اولسون هپ بونقطهٔ اساسیه‌دن انحراف ایتمه‌ملیدر، محافظه‌کارلق، هرنه‌شکلده اولورسه اولسون، ماضی‌یه مربوطیت تامه ایچون اختیار ایدلمه‌ملیدر. آنك تجاربندن، آنك آثارندن استفاده ایدلمك ایچون آنی تدقیق مقصدینی تجاوز ایتمه‌ملیدر. عالمده هرشی بر تحول وتبدل قانون عمومیسنه تابع ایکن ماهیةً الزیاده تحوله معروض اولان تشکیلات اجتماعیه‌یی ثابت وبرقرار فرض ایتمك عقلك وعلمك قبول ایده‌میه‌جکی بر خطای فاحشدر. مملکتك صنوف گزیده‌سنی تشکیل ایدن عالملرك ورأس‌کارده کیلرك وظیفهٔ اصلیه‌لری بوتحولاتی طریق ترقی‌یه منجر اوله‌جق بر صورته تحویلدن عبارتدر، اصل وممکن اولان معنای حقیقیسیله محافظه‌کارلغی جمعیت خواه وناخواه قبول واجرا ایدر. بونك ایچون قانون وضع ایتمکه، پروغرام چیزمکده احتیاج یوقدر: بر جمعیتی بر دنبره ماضیسندن تفرید وتجرید نه‌قدر صرف جهد واقدام ایتسه‌ك کوشش بی‌فائده‌در، بوتجرید آنجق قانون تکامل ایله تحصل ایدر. دیکر طرفدن شوراسی‌ده اونوتولمامه‌لیدرکه محافظه‌کارلق قوتنك غلبه‌سی مملکتده سائق ترقینك مغلوبیتی دیمکدر. محافظه‌کارلق شکل سابقك ادامه‌سی دیمك اولمسنه نظراً بوحال ترقی‌یی ایستمه‌مك ایله مساویدر.

حالبوکه محافظه‌کارلق آثار اسلافه حرمت وآنلردن عبرتبین اولمق درجه‌سنده قالمدقجه فکر تجدد وترقی‌یه مخالف اولمش اولماز.

آثار اسلافی حفظ وبشریتك بویوك سائقلرینك. بویوك متفکرلرك ناملرینی ابقا خصوصنده‌کی بووظیفهٔ اجتماعیه‌یی مع التأسف جمعیتلر حقیله ولایقیله ایفا ایتمه‌مشلردر، انسانیته نافع برچوق اختراعات مفیده‌نك کاشف ومخترعلری الیوم بشریت ایچون مجهولدر. هله بز شرق اقوامی بوخصوصده بك کری قالمشز؛ برچوق بویوك عالم ومتفکرلرمزك یوم وتاریخ تولد ووفاتلرینی، آثار مؤلفه‌لرینك تاریخ تألیفنی ضبط وقید ایتمه‌مشز؛ حتی برچوقلرینی غائب ایتمشز. هربری ماضینك آبدات ذی احتشامندن، بدایع صنعتدن معدود، موجودیتیله افتخار ایده‌جکمز اجدادیمزك آثار نفیسه‌سندن مملکتمزی اسکان ایدنلرك متروکات عتیقه‌سندن عبارت اولان نیجه عتیق وقیمتدار اثرلرك بر چوغنی تخریب وافنا ایتدك، وهرکون بوسلسلهٔ تخریباته بر قاچنی دها ادخال ایدیورز.

اوکوستك وصیتنامه‌سندن عبارت اولان مشهور «آنسیر کتابه‌سی» آنقره‌ده برکوشه‌ده اونودیلوب قالمش، برچوق اقسامی وهن وتخریبه اوغرامشدر؛ بوتون تاریخی قلعه‌لرمزك اوزرنده برر حزین کلبه ویا اوت بیتدیکنی کورمه‌مك قابل دکلدر؛ نیجه قیمت معماریه‌یی حائز جامعلر، مدرسه‌لر، شیمدی برطول قادینك کلبه‌سنی

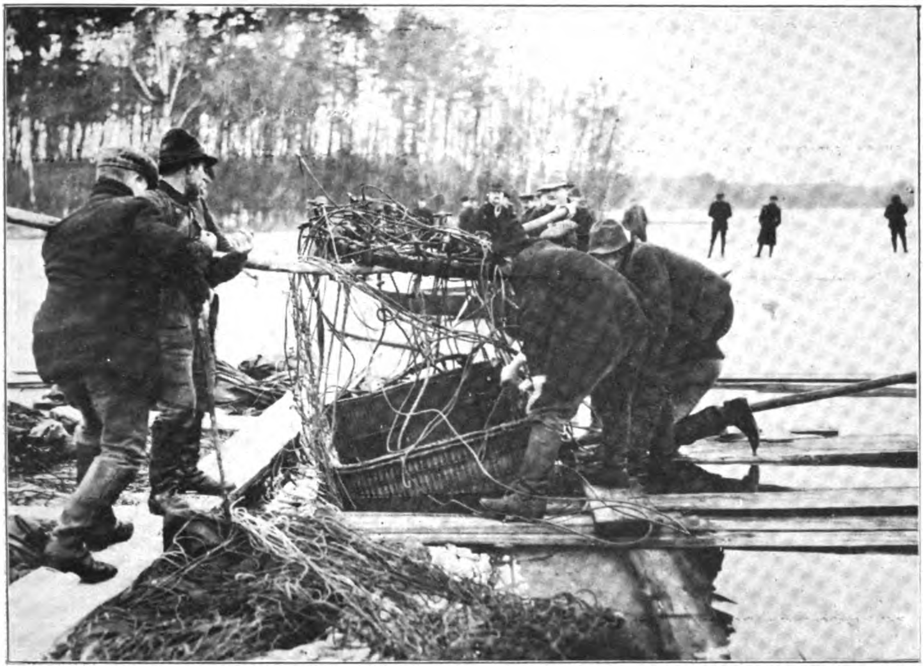

دوقتور قورس و موسیو قایده‌ل نامنده ایکی بالونجی ایله برابر المانیاده ایشته‌تین شهری حوارنده
بر کوله سقوط ایدن (هیده براند) بالوننك صودن چیقارلمسی
Le dirigeable Hildebrand Subruergé apris sa chute à un lac aux environs de Stettin.

ویا تمه‌سنی تشکیل ایدیور. ادرنه‌ده طرز انشاسی، کتابه‌لری نفیس بر اثر صنعت اولان نیجه سبیللر واردرکه لطیف طاشلری سیاه بر قهوه‌جینك سرمایهٔ صنعتنك تأثیر سوادیله قیمت اصلیه‌لرینی غائب ایتمشلردر، یارین اورادہ قهوه‌جینك بر طاپو سندیله حق قرار اکتساب ایتمسنه انتظار ایتملی یز؛ حلب ملحقاتنده قدیم آنتیقا آثارلر، تمه‌لر بر کویلینك یا کلبه‌سیدر ویاخود تر لاسیدر. بعلبك قصبه‌سنك هر خانه‌سی وهر باغچه‌سی بر بنای معماری اوزرنده مؤسسدر. مع مافیه بزده کی بومیلی تدقیق ایچون او قدر اوزاقلره قدر کیتمکده حاجت یوق؛ بو مضره معیوب اعتیاده اولان مجلوبیتمزی استانبولمزك محیطندن

تباعد ایتمدن کشف ایتمك مشکل دکلدر: بیزانسك هربری بر وقعهٔ تاریخیه‌نك شاهد ذی احتشامی اولان برج وبارولری اوزرنده بر آشیان غراب کبی چیرکین بر کلبه تأسیسنده مسامحه ایتمشز. ایمپراطور «مارسیه‌ن»ك بقیهٔ آبده‌سی اولان قیز طاشی دونه کلنجه‌یه قدر بر حمام مشتملاتی میانه داخل اولمشیدی. چرچر حریق هائلی عمومی بر میدانلغه ادخاله سبب اولدی؛ «آسردیوس» طرفندن پدری بویوك تئودوس نامنه رکز اولنان بر آبده‌دن عبارت اولان عورت طاشندن ایسه شمدی اثر قالمامشدر؛ «بلاشرن» سرای انقاضی الیوم آیوان سرایك کهنه قالدیرملرینی، کهنه خانه‌لرینك تمل طاشلرینی

تشکیل ایدیور ؛ عثمانلیلغك پك پارلاق بر دور احتشامنك شاهد ذی حیاتی اولان روم ایلی حصارینك، هر برجی اوزرنده بر کلبه تأسس ایتمش ، قدیم مازغاللرینك یرینه قیریق جاملی برر پنجره قائم اولمشدر ؛ دها دون یکی جامع سبیلنك یانی باشنده تأسیسنه مساعده ایتدیکمز اخشاب بر بنا ایله او اثر نفیس معمارینك طعمهٔ لهیب اولمسنه میدان ویرمدکمی ؟

حیات عمومیه‌ده بو واندالیزم میلنك دها آچیق وبارز صفحه‌لرینی هر کون کورورز : آناطولی شمندوفر قومپانیه‌سنك حیدر پاشاده تأسیس ایتدیکی غار قادینلره مخصوص انتظار صالوننده‌کی جسیم ماهون ماصه‌نك سینه‌سی ایلك هفتهٔ کشادنده بر چوجغك ید تخریبنده تخریش ایدلدی ، شمدی بو ماصه اوزرنده‌کی ناقابل ازاله بر چیزکی قیمتنی بیتیرمشدر؛ شرکت خیریه‌نك، ادارهٔ مخصوصه‌نك قامارەلرنده‌کی ماهون ماصه‌لر اوزرنده صنف منورمزك سیغاره‌لرینی یاقمق ایچون سوردکلری کبریت ضربه‌لریله هر دقیقه یکی بر رخنهٔ تخریب آچلدیغنی کورمکله متألم اولمامق قابل دکلدر . شمندوفر قومپانیاسنك برنجی صنف واغونلره تفریش ایتدیکی خالیلرك اوزرنده آدیم باشنده یانار بر کبریت ویا سیغاره بقیه‌سنه تصادف ایدرسکز . اوککزده کیدن کبار ذات ، پنجره کنارنده‌کی کوللکلره تنزل

(هیده براند) بالونی قضاسنده سقوط ایدرك وفات ایدن دوقتور قورسك جسدینك کولدن چیقارلمسی
Le corpe du Dr: Cours mort à la chute du dirigeable Hildebrand.

آلمانیانك رایشتاغ مجلسنده سوسیالیست فرقه‌سی رئیسی اولوب اخیراً وفات ایدن موسیو سینکرك
برلینده اجرا اولنان جنازه مراسمی - بو مراسمه تقریباً یوز بیك کشی اشتراك ایتمشدر !
Les funérailles de Mr: Singer, chef du parti socialiste a Reichstag allemand.

ایتمه‌رك بر طور لاقیدی ایله فیرلاتدیغی بو آتشپاره‌نك خالی اوزرنده غیر قابل تلافی بر ضرر ایقاع ایتدیکنی کورورسکز . بو جرم بدیعی مرتکبی ایسه بو یانیق پارچه‌سنك بوتون بر ملتك حس بدایع‌پرستیسی نامنه بر لکهٔ سیاه تشکیل ایده‌جکنی تفکردن پك اوزاقدر . خانه‌کزی بویادیکز ، اوطه‌کزك دیوارلرینی تزیین ایدیکز . هفته لحمه‌دن بر چوجغك بر جام پارچه‌سیله ویا بر مسافرك بر کبریت چاقماسیله بوراده بر رخنه آچلدیغنی کوره‌جکسکز . اوچنجی سنهٔ جلوسیهٔ شهریاری‌یی تبریك ایچون طولمه باغچه‌ده‌کی بوقاروکی صالونده اجتماع ایدن اعیان ومبعوثان محترمه‌دن ، رجال دولتدن بریسنك ذات حضرت شهریاری اوکنده ایراد نطق ایدنلری کورمك ایچون ظریف بر قولتوغه باصه‌رق یوکسلدیکنی کوردم . حس تجسسنی تسکین ایله ایندیکی زمان بیر تیق لاستیکندن نفوذ ایله کهنه بوطینده بر ایدن چامورلو قولتوغك قیمتدار ایپك دوشه‌مه‌سی اوزرنده ابدی بر لکهٔ تخریب براقشیدی . . .

قاضی کوی واپورینه یتشمك ایچون آرابه‌جیسنه سرعت امرینی ویرن بر بك افندی آرابه‌جینك یایا قالدیرمی - اوکوزل وظریف یکی قالدیرم - اوزرندن آرابه سورمسنه قارشی

Digitized by Google

اظهار ممنونیتدن منع نفس ایده‌مه‌مشدی . .

اوروپا مکتوبلرینك برنده جاهد بك نه کوزل سویلمشیدی : عمومی باغچه‌لرده‌کی طرحلرك چیچکلرینه بوقدر چوجقلردن هیچ بری ال دوقوندیرماز ، حالبوکه هپمزك باشنده‌در ، وموسمی اولمق اعتباریله هپ منتظر اولملی یز ، بر مسافر چوجغی کیدیکی یرلرده باغچه‌نك چیچك موجودلرینی قوپارمقله اکتفا ایتمز ، بلکه اغاجلرك داللرینه ، چیچکلرك فدانلرینه ، هیچ اولمازسه یاپراقلرینه دست تعرض دراز ایدر ، والده ویا دادی خانم چوجغی صوصدیرمق ایچون بر چیچکی ، بر دالی ، بر فدانی فداده تردد ایتمزلر ...

ایشته بو تربیهٔ اصلیه‌یی آلدقدن صکره . بویودیکمز زمان بوتون آثار نفیسه‌یه قارشی بر واندالیزم حسی ایله متحسس اولویورز ؛ وآز چوق نفیس بر اثر صنعته قارشی تجاوزك فنالغنی تقدیر ایده‌میورز ؛ اعتراف ایده‌لم که اساساً کوچکلکدن بری واندالیزم تربیه‌سی آلیورز ....

ـ قاضی کوی ـ ۳ مایس سنه ۳۲۷

بدیع نوری

Digitized by Google

عبيدالله اسعد بك افندی یه

عرض تشکر [*]

٢٨ نوامبرولی رسملی کتابده « قادینلریمزك موقع اجتماعیسی » سرنامه‌سیله محرر مقالهٔ کزیده‌نك مطالعه‌سندن متولد مسرت قلبیه‌مزی تعریف ایتمك امکان خارجنده‌در. حقوق نسوانی مدافعه‌یه تخصیص ایدیلن قیمتدار صحیفه‌لرده نه پارلاق حقیقتلر مندمجدر. اوسطرلرك مطالعه‌سی — ازیلمکدن مضطرب اولان — بتون قادینلرك قلبنده عظیم بر منت وشکران اویاندیردیغنه امینم.

انقلاب مسعودیمزك قادینلرده ده برحصهٔ استفاده تأمین ایده‌جکی محقق عد ایدلمشدی فقط مع التأسف اویله اولمادی. احوال جاریه بر ماتك تعالیسنه یالکز انقلاب سیاسینك کفایت ایده‌میه‌جکنی، اونی ادامه ایچون انقلاب اجتماعی‌یه احتیاج شدید ایله مفتقر بولندیغمزی اثبات ایله‌دی.

وطنمزك سلامت وسعادت حقیقیه‌سیله علاقه‌دار اولان بو مهم مسئلهٔ اجتماعیه ارباب عرفانمزجه هیچ بردقیقه نظر دقتدن دور طوتلمامليدی. حیفا که نسوانك ترقیسنه طرفدار اولانلر اقلیتده قالیور. قادینلرك اولرنده محصور یشامه‌لرینی تجویز ایدنلر اکثریتی تشکیل ایدییورلر. غالبا دوشونمه‌یورلرکه قادینلرینك محیطی خانه‌لرینك دیوارلرندن عبارت بولنان بر ملت هیچ بروقت تعالی ایده‌مز. دائما سؤ تفسیره میدان ویرن تستر نسوان بحثی ده هروسیله‌دن نکس ایدر برمرض مزمن حالنی اکتسا ایدییور. بوبابده مقامات عالیه‌دن صدور ایدن امرنامهٔ رسمیلر ناموسلی قادینلرك قلبلرنده نه درین یاره‌لر آچیور. عزت نفسی جریحه‌دار

[*] ٢٨ نوامبرولی نسخه‌مزله نشر اولنان (قادینلریمزك موقع اجتماعیسی) عنوانلی مقاله‌دن طولاییی رجال ونسواندن بعض ذوات کرام طرفندن کوندریلان وحقمده التفات وتوجهی متضمن بولنان متعدد مکتوبلر آلدم. بو لطفکار ذواته ابراز وابذال بیوردقلری آثار توجه و نزاکتدن طولاییی عن صمیم القلب عرض تشکرات ایلرم.

شو وسیله ایله برحقیقت مسعوده‌یی ده علاوهٔ بیان ایتمك ایسترم که اوده بکا کلان مکتوبلرك همان نصفنه قریب برمقدارینك ارککلر طرفندن کوندرلمش اولمسیدر؛ قادینلرك حقوق طبیعیه وانسانیه‌سنه قارشو صنف رجالرك بیگانه قالمادقلرینی بویله ریاضی بر قطعیت ایله کورمك آتی ایچون برفال خیر عد اولنمه سزادر.

خانم افندیلر طرفندن کوندریلان اثرلردن اوچ دانه‌سنی کمال ممنونیت وتشکرله بو صحیفه‌لره درج ایدییورز. بو خانم همشیره‌لرمه صورت مخصوصه‌ده تشکر ایتمکی قیمتلی بر وظیفه عد ایدرم.

عبيداله اسعد

Digitized by Google

ایدیلن بیچاره نسوان اسلام معروض قالدقلری ضمنی ، علنی حقارتلر التنده ازیله‌رك مأیوس ومفتور ، دوچار اولدقلری شایان نفرین معامله‌لردن بیزار ، شکسته خاطر ، منزویانه برحیات یشایورلر ، هرتشبثلرینه جاهلانه ، متعصبانه برتعندله سدچکنلر ، وطنه، ملته، بورجلی اولدقلری وظائف مقدسه‌نك ایفاسنه‌مانع اولیورلر. ایستمیه‌رك بو ممنوعیته انقیاد ایتمك بیلسه‌کز نه قدر مشکلدر . بزی تشجیع ایده‌جك حکیمانه بیاناتکزه حیران اولمامق قابل دکلدر .

« طویلانیکز، کوچك، بیوك، هیئتلر، جمعیتلر تشکیل ایدیکز، عائله‌لریکز آره‌سنده تلقیناتکزله، خارجده نشریاتکزله حقوقکزی طانیمق ایستمه‌ین دماغلرمزه نفوذ ایدیکز» دییورسکز . بوصمیمی سوزلری بتون موجودیتمزله تطبیق ایتمك الك معزز املمزدر . جمعیتلر تشکیل ، صنایع خانه‌لر تأسیس ایتدك، فقرای نسوانك ترفیه‌وتربیه‌سنه چالیشیورز لکن تشبثلریمزك یالکز وطنه ناچیزانه برخدمتدن بشقه برماهیتی یوق ... مساعیمز حقوقمزك مدافعه‌سنه ، حریتمزك استردادینه برفائده تأمین ایده‌میور . عائله‌لریمز اره‌سنده خصوصی قونفرانسلرله تنویرافکاره یلته‌نیورز؛ خارجده نشریاته نه‌امکان متصور، نه محیط مساعد ... جرائد یومیه قادین یازیلرینه — هرنه‌دنسه — معکس اوله‌میور . برمدتجك ساحهٔ مطبوعاته زینتساز اولان مجموعهٔ نسائیه‌لرده برربرر افول ایتدی. بوابدی‌ضیاعلردن متحصل تأسفمزی تعدیله همتله بزی متسلی ایدییورسکز، معتبر رسملی کتابك صحیفه‌لرینی املریمزك تطمینه ، امللریمزك تهوینه مدار اوله‌جق صورتده حاضر بولندیره‌جغکزی، حتی اقتضای حاله کوره برغزته چیقاره‌جق درجه‌ده فداکارلقدن بیله چکنمیه‌جککزی تبشیر ایدییورسکز . ایشته محضا بولطف کرانبهانك بخش ایتدیکی انشراح و جسارتله شو سطرلری قارالامغه جرأتیاب اولدق . حقمزده ابذال بیوریلان توجهاتك منتداری‌یز افندم . فی ۱۱ مایس سنه ۳۲۸ — سلانیك — جمعیت خیریهٔ نسوانیه نامنه

ذکیه

قادینلرك موقع اجتماعیسی مناسبتیله

— عبیدالله اسعد بك افندی‌یه —

بیوك برتهالك واستعجال ایله صوك انتشار ایدن رسملی کتابك مقاله‌لرینی نظر تدقیقدن کچیرمکده ایکن کوزلرم بر دنبره براستاد ماهرك کمال اعتنا ایله چیزمش اولدیغی بر جملهٔ حقیقت واعتراف قارشیسنده طوردی، قلبم تتره‌دی؛ ازیلدی.... قادینلر !.. بوشمدی‌یه

قدر هیچ دوشـونولمامش ، یاپه‌ ببکلردن پك فرقسز عد ایدیلان بو زواللی مخلوقلر ..
آنلر ایچون آرتق منور فکرلی گنجلرمزك قلملری بیله یورومیور ، حقلرنی تسلیمده حقوقلرنی مدافعه‌ده برصدای شکایت واستمداد اولسون یوکسه‌لمیور . مظلم ، قرالیتلی دورلرده دوچار غدر اولان ؛ سفالت دقیقه‌لری‌یشایان وطنك بوفداکار ، بومحترم وجودلری ، بوکزیده والده‌لری : شمس حریتك طلوعیله‌ده کندیلرینه بر حصهٔ منفعت ومشـارکت بوله‌میور مأیوس ومقهور اولیورلر ..

رجالمزده، بوتسیبلری، بواهماللری‌ایله‌نه‌درین براوچورومه،نه‌چیقلماز بریوله صاپدقلرنی دوشونه‌میورلر !..

وینه دوشونه‌میورلرکه قادینلری بهره‌دار علوم ومعـارف اولمیان بر ملتك تربیهٔ عمومیه‌سندن نقصان کوریلور . حقوق انسانیه وطبیعه‌سندن حقیله استفاده ایله‌ین برقادین وطنه متین، ایی اخلاقلی وهردرلو شائبه‌دن عاری برقلب، حسن نیت صاحبی بروجود تقدیم ایلر.

اویله ایسه کلیکز همشیره‌لرم! بزده اورککلرمزك ترك قادینلرینك‌ده موقع اجتماعیلرنی تحکیمه قیاملرنی تمنی ایله‌یه‌لم .

آغوش صاف وصمیمیتمزده پرور شباب کمال اوله‌جق اسـتقبال یاورولرینك تربیهٔ مادیه ومعنویه‌سنده یوزمزی قیزارتاجق اوفاجق برلکه‌یه تصادف ایله‌مه‌مك ایچون بتون قوتمز، بتون وارلغمز، بتون نسویتمزایله محیطك لطف ومساعده‌سی درجه‌سنده دردلرمزی الملرمزی دوکمکه ، قلبلرمزی آچمغه شتاب ایده‌لم .

محترم همشیره‌لرم ! حقوق نسویه وطبیعیه‌مزی استحصاله شمدیلك نه صورتله موفق اوله‌جغمزی بیلیرمیسکز؟ بزه دائما خدمت ودلالت ایلیه‌جکنی تبشیر وستونلرنی هرزمان بزم ایچون آچیق بولندیره‌جغنی بوصوك نسخه‌سنك کزیده برمقاله‌سیله وعد وتکرار ایدن « رسملی کتاب » من صحیفه‌لرینه فلاکتلرمزی ، الملرمزی تودیع ایدرك ...

عثمانلی نسوانك مدار افتخاری اولان مقتدر الار ، محترم محرره‌لر ! یازیکز !..
یازیکزکه آتیمزك صاف دماغلرینه قادینلغك نرمین ومهتز اللریله تزیین ایدلمش بر صحیفهٔ فتوحات وموفقیات ترك ایله‌یه‌لم ..

شمدی اوزریمه غایت قیمتدار بر وظیفهٔ مقدسه ترتب ایله‌یور :
موقع اجتماعیمزك وخامتی انظـار بصیرته ارائه خصوصنده هیچ بر فداکارلقدن چکنمه‌ین وحتی بتون قوتیله صرف مسـاعی ایله‌یه‌جکنی تکرار ایدن محرر ذی اقتدار عبیدالله اسعد بك افندی‌یه صمیم روحمدن قوپوب کلن بی‌پایان تشکرلرمی تقدیم ایله‌مك ...

ـ سلانیك ـ مکتب ترقی پالیلر قسمی معلمه‌لرندن

عالیه

قانایان دردلرمزدن . . .

رسملی کتابك بیوك برتهالك ایله بکله‌دیکم ۲۸ نومرولی نسخه‌سنك انتشارینی غزته‌لرده کوردیکم حالده اوکون بونی موزع براقامشدی ؛ الكسودیکم برغزته‌نك مطالعه‌سندن هیچ اولمز ایسه بویله یکرمی دردت ساعت مهجور قالدیغم تحقق ایدنجه قویتو ، راطب هیجانلکلر ایچنده کورلتیلی برسکونت یشایان اعصابم فوران ایتدی ؛ دادیمی یقلادم ، ایضاحات ایسته‌دم ؛ دادی دیدم ، رسملی کتاب نیچون کلمدی ؟

بوزواللی حلیم قادینجغز بیوك برسکونتله جواب‌ویردی : انسان‌حالی ، بلکه‌داالغینلغنه تصادف ایتمشدر ...

آرتق بتون بتون کوپوردم : داالغینلقمی دیدم ، عمجه بکمك اقدامنی ، صباحنی ، ظنینی نه‌ایچون اونوتمدی ؟ ...

— آخانمجغم ، یارین کتیرر ، اوقورسك ، برکون کچ قالسه نه‌اولور ؟

— عمجه‌بکمك غزته‌لرینده برکون کچ قالسه نه‌اولور ؟ یوقسه بن آدم دکلی‌یم ؟ دیدم ..

دادیم، معناسز نظرلرله باقینجه‌قدنصکره یانمدن آریلدی، بنده اودامه چکیلدم؛ بویله ممکن اولان حادثه نیچون بوقدر موجب تأثر اولیوردی ؟ بونی اکلایه‌مدم .

ایکندی اوستی رفیقه‌لرمدن ب . . خانم کلدی ، اننه‌لرمزی باش باشه براقدق بزده اودامزده ماصه‌نك کنارینی اشغال ایتدك ؛ هوائی برقاچ سوزدن صوکره : رسملی کتاب چیقدی ، اوقودکمی ؟ دیدی .

اینلتیلی برعصبیتله یوووق ... ، دیدم ، غزته‌جی کتیرمه‌مش ...

— اووو .. دیدی ، نه‌لر .. نه‌لر ... کورملیسك ؟ بیوکدره‌ده کوزمه ایلیشدی ، بردانه آلدم کوپری‌یه کلنجه‌یه قدر اوقودم ، قادینلر ایچون مهم برمقاله وار . .

— امان همشیره ، دیدم ، ینه یکی برحقارتمی ؟..

— یوق جانم ، بالعکس !..

ویا کتابلرك آره‌سنه کمال اعتنا ایله یرلشدیریلمش اولان کتابی الەرق یانمه اوطوردی .

- ایشته ، دیدی ، باشلیورم : قادینلریمزك موقع اجتماعیسی ... نه ؟.. بزده اولمیان برشی ؛ جنت عنقاقوشی کبی اسمنی ایشیدوبده کندیسنی کوره‌مدیکمز برباشقه‌لق ! مع‌مافیه کمال دقتله دینله‌یوردم ؛ بو پارلاق صحیفه‌لرك سینه‌سنه التجا ایدن بو یتیم حقیقتلرك انین

Digitized by Google

مضطربانه‌سی بتون هویت وموجودیتمی چوق‌درین زلزله‌لرله صارصیور، فکراً . روحاً اوقدر متهیج بولنیوردم که مقاله بیتدیکی زمان اوست اوستــه بیغیلان مرارت حیاتی یکی بر آجی ایله تکرار یشامش اولدم.

صوکره رفیقه‌مله ، حیاتك اك بیوك واك آجی مناظریله طولو ، بر جهان افاده ایدن استفهامکار نظرلرله بر ثانیه باقیشدق ... بو نظرلرده هر شی، هر شی واردی : تعجب ، مسرت ، یأس ، الم ، اضطراب ، امید ، خسران ، مرحمت ، توکل ...

کیجه دوشنیوردم؛ بو صحیفه‌لر نه بیوك بر حس انسانیت وسودای حقیقتله یازلمشدی. قوجه بر ملتك بر نصفی همان همان نور عرفاندن محروم ، انسانلقندن محروم ، حقوقندن محروم سورونور کیدر ، سفالتلر ایچنده چیرپینیر دورورکن حق و عدالتدن و جدان وفضیلتدن دم‌ووران بر سوری انسانلر کوزمك اوکندن کچیوردی که هم کندی اطرافلرینی، کندی محیطلرینی کوره‌مین بوابتدائی، بسیط فکرلی زواللیلره هم‌ده بو متوکل ومعصوم قادینلره و کندیمه قادینلغمك اك اینجه وشفوق مرحمتیله آجیدم ..

بز قادینلر بوکون اونوتولمشز .. فقط ظن ایدیله‌بیلیرمی که الی‌الابد بو غیر مشروع محکومیتلر آلتنده یشایه‌بیله‌جکز ؟. بوکا قناعت ایدن ، ایناتان ساده دللر نه قدر چوق اولورسه اولسون شونی ایجه تقدیر ایتملیدرکه نور وحقیقتك یوکسلدیکی یرلرده جهل وظلمت دائما رجعت ایدر ؛ حقك حکمران اولدیغی یرده سفیللر مغلوب اولور ...

انسانلغمزی مدافعه ایتمك ایچون بتون همشیره‌لرمك عین فکر واملی پیشنده قوشملری نه‌قدر لازم.. بونقطه‌یی کوزلرمزك اوکندن بر آن بیله اوزاقلاشدیرماملی‌یز؛ آغیر ، تدریجی بر تکامل اك طبیعی بر ترقیدر ؛ فقط توقف رجعت وانقراضدر .

بیوك بر وظیفه قارشیسنده بولندیغمزی بزه تکرار خاطرلاتمق کبی خاطری‌صابیلیر بر جسارت کوسترمش اولان محترم عبیداه بکه اك صمیمی تشکرلرمی عرض ایتمکی چوق دکرلی بر وظیفه عد ایدرم .

- قاضی کوی -

وسیمه نعمت

تضاد

محرری : عزت مليح

— مابعد —

ماقسيم نليدوف ايله ناشد قلوبه كلدكلرى زمان هر كسى ، بويوك صالونك اطرافنه طوپلانمش ، اورته‌ده رقص ايدن بر ضابط ايله بر قادينى تماشا ايديور بولديلر. ناشد، يكنسق بر مقام ايله أل چيرپه‌رق رقصه رفاقت ايدن سيرجيلرك آراسنه صوقولدى ؛ متجسس ، صبرسز بر نظرله اطرافنى آراشديردى و روحنى بر عقدهٔ شعر ايله أسير ايتمش اولان بر چفت كوزك تبسم محبتكارينى بولدقجه مستريح اولمدى. ميليچا اوطانك تا او بر طرفنده ، قير بيقلى ، اوزون بويلى بر ضابطك ياننده دورييور ، اوتكيلر كبى اوده دانسى سير ايديوردى . نازك بياض كردانى آچيق براقان آچيق رنك ، مانى البسه‌سيله ، قومرال صاچلرينك ايچنده جاذب بر نقطهٔ آتشين تشكيل ايدن قويو قيرمزى بر كل ايله، وباخصوص بر شرارهٔ شوخ ذكا صاچان كوزلريله ميليچا بو آقشامده اوقدر مقاومتسوز بر صورتده كوزه‌ل ايدى كه او بياض كردانى اوزون اوزون اوقشايوب اوپمك ، او قومرال صاچلرى چوزه‌رك اونلرك ليل رايحه‌دار و حريرينه كومولمك ارزوسى ناشدك قلبنى شدتله خيرپالادى. لكن ناشد ارزوسنك تطمينى بالطبع ايلرى‌يه بيراقدى و ساكن كورونمك ايسته‌ين بر چهره ايله ، حاضرونه باقه‌رق طانيدقلرينه آشنالق ايتدى . صوكره كنديسى‌ده ، رقص ايدن ضابط ايله قادينى سير ايتمكه باشلادى . بو ، پك شايان دقت بر رقص ملى ايدى . ناشد ، فكراً باشقه برچوق شيله مشغول اولديغى حالده ، بوشن وغريب حركاتى دقتله ، حتى ذوقله تعقيب ايتمكدن منع نفس ايده‌مدى .

اسپانيول دانسلرى او مملكتك بويوك وسياه كوزلى أسمر قادينلرى كبى ناصل بر حرارت و بر شهوت ايسه ، فرانسزلرك مثلا « مونونه »

کبی رقصلری نامل پارس قادینلرینککنه مماثل
بر اینجه‌لکی ، بر ظرافتی حائز ایسه ، روسلرك
بو قاریشیق ومشکل دانسلری ، بر آز جانبازلغه
بکزه‌ین بو سریع دونمه‌لرله صیچرامه‌لری ،
دنیانك اك مدهش اختلالجیلرینی یتشدیرمش
اولان روس زمرهٔ نسوانك جیادت وجسارتنی،
چویکلك وقیدسزلغنی خاطرلاتیوردی. ناشد،
بوکا مماثل برطاقم مقایسه‌لر یاپه‌رق اشغال ذهن
ایتمکله برابر ، رقص بیتنجه ممنون اولدی .
زیرا میلیچا ایله قونوشمق ایچون ، اونکله
کوروشه‌رك بو آقشام مفکره‌سنی قاپلایان یأس
انکیز ملاحظاتی داغیتمق ایچون صبرسزلانیوردی.
او درجه‌ده‌که محبه‌سیله صالونك بر کوشه‌سنده
یالکز قالیر قالمز : — میلیچا، بنی سوییورمیسك؟
دیدی . دونکی کبی بکا مربوطمیسك ؟
قورقویورم ؛ حسیاتنك تبدلندن بیلمه‌ك نه
قورقویورم !

میلیچا بر آز متحیر نظرله ناشده باقدی:
— شبهه‌می ایدییورسك ؟ بنم عشقم بویله
هر کون دکیشیر بر اکلنجه ، قولایلقله قیریلیر
بو اویونجاق دکلدر ، ظن ایده‌رم . أوت ناشد،
سنی سوییورم ؛ دائما سنی دونندن دها زیاده
لکن یارندن دها آز سوییورم .

ناشد سؤالی صورارکن آله‌جغی جوابی
هر حالده بیلییوردی . لکن ، بیلمم قاچنجی
دفعه اوله‌رق ، بو تأمینات سودایی میلیچانك
آغزندن ایشیتمکه محتاج ایدی . میلیچانك
طاتلی سوزلری ، برچوق آجی حسلرله طولو
قلبنه بر نفس انشراح ویرییوردی . صوکره‌ده

دنیانك بوتون عاشق ومعشوقه‌لری کبی ، ناشد
فکرنده دائمی بر شبهه بسلییوردی : عجبا بنی
حقیقةً سوییورمی ؟ بر آز لاقید اولمغه
باشلامدیمی ؟ بکا تماميله صادقمی ؟ یارین نه
اوله‌جق ؟ بنی بو حرارتله سوه‌جکمی ؟ یوقسه..

ناشد بو حالت روحیه‌یی تحلیل ایدر وبك
طبیعی ، بك انسانی بولوردی . عصرلردنبری
یازیلان بیکلرجه اثره رغماً ، دها لایقیله تنویر
ایدیله‌مه‌مش اولان عشقك ، او ابدی واسرار
انکیز قوتك قارشیسنده هپمز قورقو ، اندیشه
وشبهه ایله قاریشیق تعریف ایدیلمز بر حس
دویارز . برطرفدن « بویوك عشق » ك قدسیتنه
ایناتمق ایسته‌ر ، دیکر طرفدن ایسه حسلرمزك
نه‌درجه‌فانی ومتلون اولدیغنی کوره‌رك بالمجبوریه
تردد ایده‌ر ، متصل : « آه ، عجبا ؟ » استفهام
مدهشی اوکنده بولونورز . او زمان ، ایناتمق
احتیاجنك قلبمزی بورغولادیغنی حس ایده‌رك
باغیریر ، یالواریر ، دیله‌نیرز :

— سویله ، الله عشقنه ، سویله ... بنی
سوییورسك ، دکلمی ؟ بو وجود یالکز بنم ؛
بو کوزل آلنك آلتنده‌کی فکرلر هپ بکا عائد؛
ألمك تماس محببتکاری ایله ضربانی دویدیغم شو
قلب ، هپ بکا دائر حسلرله دولو دکلمی ؟
رجا ایده‌رم ، بنی ایناندیر . اویله بر نظرله
اعماق روحمه نفوذ ایت ، اویله بر سسله :
« أوت » دیکه آرتق شبهه ایده‌مه‌یم ... فقط
قابلمی؟ أمین اولمام ایچون بیلیرمیسك نه‌لازم ؟
سن یانمده واوزاقده ایکن دوشوندکلریکی ،

Digitized by Google

حس ایتدکلریکی ؛ هپسنی ، هپسنی ، بر کتاب صحیفه‌سنده کبی کوروب اکلامق !

شو دقیقه‌ده ناشد ، بوعلت اشتباهك آثار ونتایجنی کندی شخصنده بردها تجربه ایده‌رکن وقتیله سومش اولدیغی بر قادینك سوزلرینی خاطرلییوردی .

بر کیجه ، سویشمه‌لرینك هیجانلی دقیقه‌سنده ، برحساسیت مفرطه‌یه مالك اولان اوقادین ، حرارتلی کوچوك اللریله ناشدك عادتا بوغازینی صیقمش : « آه ، سنی اولدورمك ایستیورم ؛ دیمشدی . زیرا انجق اوزمان ، بندن صوکره باشقه‌سنی سومیه‌جککه امین اوله‌بیلیرم ! » وعلاوه ایتمشدی که :

— ناشد ، حیرت ایتمه ؛ چیلدیردم ظن ایتمه . . سنی اویله پرفوران برعشق ایله سویورم که قیصقانجلغم غریب ، خائن برحس اولیور . یالکز کوروشدیکك قادینلری دکل، أفکار ومشاغلکی‌ده قیصقانییورم . ماضیده مطلقا سومش اولدیغك وبنجه مجهول اولان قادینلره قارشی ناصل قوتلی برکین بسلیورسه‌م ، اطرافکده‌کی قادینلرك هپسندن ، حتی استقبالده طانیه‌جغك قادینلرك هپسندن ، هپسندن نفرت ایدیور ، قورقویورم . قورقویورم که سنی جذب ایدوب آلماسینلر ! وبوقورقو . بو شبهه‌دن قورتولمق قابل دکل .

ناشد ماضینك مبهمیت ظلامندن کلن بوسوزلری دوشوندی ؛ برمدت صوصدی ومیلیچا بوسکوته حیرت ایدرك : « نه دوشونیورسك ؟ » دییه صوروبجه . او خاطره عشقك کوستردیکی حقیقت روحیه‌یی کندیسی‌ده یوکسك سسله تشریحه باشلادی :

— عشقده شبهه وقیصقانجلغك نه مهم برموقع طوتدیغنی دوشونییورم . ایشته بنی سودیککی بیلییورم ؛ اورته‌ده حسیاتنی اثبات ایده‌جك برچوق دلائل وار ؛ مراق ایتمه هیچ برسبب یوق . . . مع‌مافیه شبهه وقورقو ایله دولو اویله دقیقه‌لرم اولیور که تعریف ایده‌مم !

میلیچا ، کندیسی کبی شن وظریف برکنج قیزك پنبه دوداقلرندن صادر اولدیغنه بر آز حیرت ایدیله‌جك برصدای جدی وحزین ایله جواب ویردی :

— دنیاده بزی اقناع وتأمین ایده‌بیله‌جك شیلر اوقدر نادرکه بوشبهه‌کی ، بوقورقویی پك طبیعی بولورم . اعتراف ایده‌رم که بنده قورقو و شبهه‌دن آزاده دکلم . فقط نه بأس وار ؟ ! احوال روحیه ایله اشتغال ایدن محررلرك دیدیکی کبی ، شبهه و قیصقانجلق بلکه عشقك اك مهم نکهبانیدر؛ عشقی جانلاندیریر، اویوشمقدن منع ایدر . أساساً عشق مطلقا قیصقانجلغی تولید ایدرسه ، قیصقانجلق‌ده بعضاً ، پك خفیف اولان برحس انجذابی قوتلی برسودایه تحویل ایده‌بیلیر .

— دوغرو ، فقط هرحالده بونظریه‌نك ایکنجی قسمی بنم حسیاتمه تطبیق اولنه‌مز .

— کیم بیلیر . . . هر حالده عشقده قیصقانجلق ، بالطبع مفرطانه اولمامق شرطیله، پك فنا برشی دکلدر ؛ أمین اول فضله أمنیت

Digitized by Google

واعتماد نهایت عشقك اولومنه سبب اولور . مثلا هرشیدن اوزاق برلانهٔ هجرانك تنهائیسنه اوزون مدت مقاومت ایده‌بیله‌جك سودالره پك کوچ تصادف اولنور .

او صره‌ده ، ناشد قلوبه کلدیکی زمان میلیچانك یاننده کوردیکی اوزون بویلی ، قیر بیىقلی ضابط یانلرینه کلدی و کنج قیزه خطاباً :

— دانس ایتمیورمیسیکز ؟ دیدی . سزك کبی مکمل رقص ایدن برقیزك کوشه‌یه چکیلوب اوصلو اوصلو قونوشمسی جائز دکلدر . بزلری محروم ایدییورسیکز . باخصوص بویله مقدس برکونده کولمك ، اوینامق ، اکلنمك شرطدر . دوشونکز ؛ بوکون تاریخمزده پك مهم اولان بروقعه‌نك سنهٔ دوریه‌سیدر . واو وقعه باطومك آلنمه‌سندن عبارت دکل ؛ او وقعه اك مدهش دشمنمز ترکلرك اولومی و بزلرك آرتق سربست یاشایوب یوکسلمسیدر .

روس ضابطی حرارت حسیاتنك وبلکه برآزده حرارت مشروباتك تحت تأثیرنده اوله‌رق کمال نشئه ایله سویلیوردی . ناشد ، فنا برسلهٔ حقارت یمش کبی قیزاردی ؛ کوزلری ، منع ایده‌مدیکی برنظر خشین ایله روس ضابطنه دیکیلدی . میلیچا ، ناشدك نظرنده‌کی حدتی قولایلقله اکلادی وهمان ضابطك سوزینی کسدی :

— طانیشمیورسیکز . ظن ایده‌رم ؛ بیکباشی پوتومکین . . . ناشد بك ، عثمانلی ضابطلرینك اك مترقی واك پارلاقلرندن بری ...

ناشد ، مجبوری برتبسمله ألنی اوزاتدی . پوتومکین ، تورك ضابطنك ألنی صیقارکن :

— عفو ایدرسیکز ، دیدی . غیراختیاری اوله‌رق یاپدیغم بو خطادن دولایی بنی معذور کوریکز .. سزی طانیمیوردم . کیم اولدیغکزی بیلسه‌یدم بالطبع او طرزده سویله‌مزدم . ناشد اولا : « برشی دکل . استغفرالله ..» دییه مقابله ایتدیسه‌ده عدم ممنونیتنی ، عصبیتنی تمامیله کیزله‌مکه موفق اوله‌میه‌رق علاوه ایتدی :

— أساساً طلب عفو ایده‌جك نه وار ؟ دوشوندککزی ، حس ایتدککزی بیان ایتدیکز . مسئله بوندن عبارت ! احتمال بنم برتورك اولدیغمه واقف اوله‌یدیکز ، حسیاتکزی نزاکةً افشا ایتمزدیکز . لکن حقیقتده فکر وحسکز ینه عینی اولمیه‌جقمی ایدی ؟

پوتومکین بوغیرمنتظر سوزلرك قارشیسنده برازشاشیردی و بر ثانیه ترددایتدکدن صوکره جواب ویردی :

— بحثی پك نازك برجهته سوق ایتدیکز . بو نقطهٔ نظردن قونوشمه‌مز مناسب اولماز ، ظن ایده‌رم . بربریمزی رنجیده ایده‌جك شیلر سویلیه‌بیلیرز ...

میلیچا بویله بر مناقشه‌نك باشلامسنی هیچ ایسته‌میوردی . بحثی همان قاپاتمغه چالیشدی وپوتومکینه خطاباً :

— آرتق کافی ... دیدی . یکدیکریکزی طانیدیکز ؛ اکلاشدیکز ؛ فضله مباحثه‌یه نه لزوم وار ؟ همبن برآز رقص ایتمك ایسترم . سز بکا دمین تکلیف ایتمه‌مشمیدیکز ؟

Digitized by Google

فقط نانید بحثك قاپانمسنه راضی دکلدی.
دوام ایتملك ، قلبنده قاپاران مرارتی قسماً اولسون دوکمك ارزو ایدییوردی :

— رجا ایدەرم ، مادموازل نلیدونا ، مساعده بیوریکزده موسیو پوتومکینه بر ایکی سؤال صورایم . تلاش ایتمەیك ؛ غوغا ایتمەیز. مدنی ایکی آدم اُك چتین ، اُك نازك بر مسئلەدن کمال سکونتله بحث ایدەبیلیر فکرندەیم . — روس ضابطنه توجیه کلام ایتدی : — باطومك روسلر طرفندن آلنمسی تورکلرك تاریخ وفاتیدر ، دیدیکز . عجبا بو سوزکز حقلیمیدر ؟ بدایت ظهورندنبری بیکلرجه دفعه متانت فوق العادەسنی اثبات ایتمش اولان قوجه بر ملتك اولومنه بو قدر چابوق حکم ایتمك عجبا دوغرومیدر ؟

— بنم فکرمده اولسەکز بیله شبهەسز اونی اعتراف ایتمز وایدەمزسیکز ... لکن بزلر ، قومشومز اولان دولتك احوالنی اییجه تدقیق ایتدکدن صوکره ، باخصوص اوتوز سنەدنبری نه مدهش بر انحطاطده بولوندیغنی آچیقدن آچیغه کوردکدن صوکره ، آرتق اونك اولومنه حکم ایتمکده معذورز .

— یا کیلیورسیکز . هم فنا حالده یا کیلیورسیکز ... سنەلردنبری مع التأسف دوام ایدن سوء ادارەیه رغماً ، عثمانلیلر ینه متین وقویدر. بوکون بر محاربه اولسونده اکلارسیکز ؛ عثمانلیلر شمدییه قدر اویله خارقەلر یاپمشلردرکه اونلردن اصلا قطع امید ایدیلەمز ؛ اونلردن دائما ، دائما قورقولور !

پوتومکین ، ناشدك کوزلرنده پارلایان شرارهٔ حدتی ، سسنده تزدین معنای عصیانی پك اعلی فرق ایتدی و، سا کن دوراتمق ارزو ایتمکله برابر ، عینی طرزده مقابله ایتمکدن منع نفس ایدەمدی :

— وقتیله یاپمش اولدیغکز بویوك ایشلری ، پارلاق خارقەلری بیلییورز . عسکرکزك جسارت وعلو جنابنی تقدیر ایدییورز ... لکن کورکوریته بر جسارتله ، زور بازو ایله دنیایی فتح ایتدیککز زمانلر کچدی . او پارلاق خارقەلرکز هپ ماضییه عائد . . بوکون فتوحات یالکز جسارت وقوتله یاپیلەماز . بوکون اصل لازم اولان شی ، بوتون معنای وسیعیله مدنیتدر ، یعنی عقل ، چالیشمق ، معلومات ، فن وبونلرك نتیجەسی اولان ثروت ... روسلر ، پك ترقیپرورو پك حر بر حکومته صاحب اولمامقله برابر ، بو حقیقتی تسلیم ایدەرك چالیشدیلر وحالا چالیشیورلر . حالبوکه سزك حالکز معلوم . عسکرکزك جسارتنی موقع فعله قویەبیلەجك مقتدر آمرلرکز وارمی ؟ اوردوکز انتظامسزلق وعطالت ایچنده پریشان اولمیورمی ؟ صوکرده یالکز اوردویی دکل ، تکمیل ملتی نظر اعتباره آلەلم ؛ وطنکزك هر طرفی جهالت ، تعصب ، فقر وضرورتله معلول ! منابع ثروتکزدن استفاده ایدەبیلیورمیسکز ؟ صنایعکز ، تجارتکز ، حتی زراعتکز نرەده ؟ بو شرائط داخلنده ناصل یاشانیر ؟ نیجه قابل دکل ... بوکونکی عمرکز ، دیکر دولتلرك عدم ائتلافی سایەسنده تمادی ایدن بر احتضاردن عبارتدر . اولومدن بدتردر . بلکه بر آز آغیر اولان بو سوزلری سویلەمکه

Digitized by Google

بنی سزا اجبار ایتدیکز... بالذات سزك حمیتکزدن، اقتدارکزدن، غیرتکزدن شبهه ایده‌مم. لکن تورکیه‌ده سزك کبی قاچ کیشی بولونور؟ ذاتاً سزك کبی بر چوق کمسه اولسه‌یدی، او مسکنتی، او سفالتی چکمزدیکز!

ناشد بوکا مماثل بر طاقم آجی ملاحظاتی قاچ دفعه کندی کندینه تکرار ایتمشدی. دها دمین بولوارده وطننك وخامت استقبالنی دوشونه‌رك متألم اولمامشمیدی؟ فقط او سوزلری بر اجنبینك، باخصوص بو آقشام بر روس ضابطنك آغزندن ایشیتمك کندیسنه پك فنا تأثیر ایتدی. روحنده اویله وحشی حسلر اویانیوردی که کندیسنی ضبط ایتمسه مناسبتسز بر شی یاپاجق، مخاطبنی طوقاتلیه‌جقدی؛ وحدتندن بکزی اویله صارارمشدی که، مباحثه‌یی صبرسزلق واندیشه ایله تعقیب ایدن میلیچا یه سوزه قاریشدی:

— رجا ایدرم، دوام ایتمه‌یکز. بویله مهم مسئله‌لری حل ایتمکه اوغراشمه‌نك صیراسیمی؟ هم...

بو سفر ناشد میلیچایه جواب ویرمه‌دن سوزینی کندی و بوتومکینه خطاباً، یاواش لکن عصبی وسرت بر سسله دیدی که:

— بن ونم کیلر، هپمز بو کونکی حالمزی فنا کورییورز. بزی بو مرتبه ضعفه کتیره‌ن خائنلری، ممکن اولسه، پارچالامه‌یه حاضرز وامید ایدییورز که بر کون بوکا موفق اوله‌جغز. لکن مستبد بر پادشاهك مجنونانه اجرا آتیله، خائنانه ضربه‌لریله أزیلمش قالمش اولان بر ملته اولو دییه‌مزسیکز. زیرا خوف ودهشت ایچنده سکوت ایدوب سوروکله‌نن او ملتك داماولرنده‌کی قان سلطان سلیمانلرك، یاوز سلطان سلیملرك قانیدر. بو قان بلکه قورقو ایله اویوشمشدر. لکن او اصلا صولماز. یالکز اونك رنك حرارتنی میدانه چیقاراجق بر قوت، بر قیویلجیم لازم. یارین مملکتك بر کوشه‌سندن جسور، قوی، مؤثر بر فریاد یوکسلدیکنده کوروسکز. اولمش فرض ایتدیککز او قوجه قومك ناصل بر هیجان ایله، ناصل بر فعالیت ایله اویاناجغنی کوروسکز. وأمین اولکز، وطنمزك اوزرینه چوکمش اولان سکوت موت آراسنده بوتون قلبلرك بکله‌دیکی او فریاد، قدس ایشیدیله‌جکدر. تورکلر بو حالده قالمازلر. اونلر جهانده اشغال ایتمش اولدقلری موقعی پك یاقینده ینه آلیرلر. زیرا اونلرك هویتنده اویله بیتمز توکنمز بر ثروت حیات ومتانت واردر که ممکن دکل محو ایدیله‌مز. اوروپا دولتلری تورکلردن قورتولدق ظن ایتمسینلر؛ یاقینده میراثمزه قوناجقلرینی خاطرلرینه کتیرمه‌سینلر!

ناشد باخصوص شو صوك جمله‌لری تلفظ ایدرکن قارشیسنده‌کنه اویله بر نظر عنف وشدتله باقیوردی که «سز، روسلر میراثمزه قوناجغکزی خاطرکزه بیله کتیرمه‌یك!» دیمك ایستدیکی قولایلقله اکلاشیلیوردی. بو سفر مقابله ایدرکن، پوتومکینك سسنده بر شمه استخفاف واردی.

Digitized by Google

— حالکزی بیلن دیگر دولتلرك آمالنی پك بیلمم . لکن بز سزدن برشی قوپارمق نیتنده دکلز . بز آله‌جغمزی ذاتاً آلدق . الزده‌کی واسع ممالککی أیی اداره ایله اونلردن لایقیله استفاده ایتمك ، قوتمزی، ثروتمزی، سعادتمزی قات قات تأمین ایدر . اونك ایچون سزه قارشی آرتق هیچ بر آرزوی فتوحاتجویانه‌ده بولنمغی دوشونمه‌یز !

— پك اعلی دوشونورسکز.. حالا کوزکز آق دکزده، حالا کوزیکز استانبولده‌در! فقط اصل دوغروسی شوکه ارزوکزی موقع اجرایه قویمانك امکانسز اولدیغنی نهایت اکلادیکز وقطع امید ایتدیکز .

— احتیاجمز یوق ، دییورم ؛ یوقسه ..

— هیچ ، هیچ برشی یاپامازسیکز .

— هرحالده بزه مانع اوله‌جق سز دکلسکز. بوش لاقیردی سویله‌مه‌یك . بو پریشانلغکزله بزم قوتمزه قارشی ناصل دورابیلیرسیکز ؟ فقط دوام ایتمیه‌لم ، بوکیجه بزم مسافرمز اولدیغکز ایچون سزه بو کبی آغیر حقیقتلری سویله‌مك نزاکته مغایردر .

پوتومکینك بر آز مستهزی اولان بو سوزلری ناشدك غضب وحدتنی تشدید ایتدی .

— شونی بیلیکزکه، دیدی . سز، روسلر دائما قارشیکزده تورکلری بوله‌جق واونلردن قورقاجقسیکز . بیلیکزکه اونلر برکون، بیلمم نه‌وقت ، لکن مطلقا برکون سزدن مدهش برصورتده اخذ انتقام ایده‌جکلردر . او زمان ، بلکه موسیو پوتومکین و ناشد اولمش بولونه‌جق ؛ فقط ینه او زمان قارشی قارشی‌یه کله‌جك اولان بر عثمانلی ضابطی ایله بر روس ضابطنك مباحثه‌سی بوتون بوتون باشقه اوله‌جقدر !

ناشد عادتا باغیرییوردی . أیبکه صالونك بو کوشه‌سی تنها ایدی. مع‌هذا سسلری ایشیدن بر قاچ قادین وارکك دونوب باقییوردی . میلیچا صبر ایده‌مدی ؛ ناشدك قولنه کیردی :

— « یتر ، یتر ... آرتق ایکیکزده فضله اولدیکز ... هایدی باقایم ! » دییه‌رك اونی سوروکله‌دی . ناشد وپوتومکین بویله بربرندن اوزاقلاشیرکن ، غیرقابل ضبط ، مدهش برکین ایله ، ساکتانه باقیشدیلر .

مسامره‌نك قسم متباقیسنده ناشد دونوق وساکت دوردی. میلیچا ، برشی اولمامش کبی، ملتفت وخندان ایدی. او مناقشه‌یه دائر آغزندن بر سوز چیقمدی . یالکز ، صباحه قارشی ناشددن آیریله‌جغنه یاقین :

— بو آقشامکی حادثه پك جانمی صیقدی. متأسف ومحزونم .. دیدی. فقط سن ده نیچون عناد ایدوب دوام ایتدك ؟

ناشد همان سوزنی کسدی :

— رجا ایده‌رم ، بوندن بحث ایتمیه‌لم ... پك وطنپرور وپك نازك دوستلرك وارمش ؛ تبریك ایده‌رم !

میلیچا بو بر مرارت وبرستم خطابه ساده‌جه:

— ناشد، حقسزلق ایدییورسك... لکن،

Digitized by Google

یارین اوزون اوزون کوروشورز ؛ کندکده اکلارسك ! » دییه جواب ویردی .

أوت ، ناشدحقسزدی ؛ وقلوبدن چیقوب ده متفکر وبطی آدیملرله أوینه عودت ایده‌رکن بو حقسزلغنی دوشونیور ، کندی کندینه قیزییوردی . لکن قباحت کندیسنده‌می ایدی ؟ پوتومکین ایله ایتدیکی مباحثه اثناسنده اویله قیزمش ، اویله مذبذب اولمشدی که ... وناشد ، صباحك هوای جیدینی ایچه‌رك ، کوکده صوك بر نظر احتضار ایله آچیلوب قپاناق ییلدیزلرم باقه‌رق یورورکن ، بو کیجه‌نك تفرعاتنی برر برر خاطرلیور ؛ مملکتنه وملتنه عائد حسیاتنك نه درجه شدتلی اولدیغنی کوریور ونفسه قارشی شونی اعترافه مجبور اولیوردی که : « ملتم نوع بشردر ، وطنم روی زمین . » دیمك بلکه قولای ، فقط جاذب اولمقله برابر شیمدیلك بشریت ایچون خیالی اولان بو دستور فلسفی‌یه حسیات و حرکاتنی توفیق ایتمك هر حالده پك کوچدر ...

— مابعدی وار —

Digitized by Google

بیلمجه حلی

كچن نسخه‌مزده‌كی بیلمجه‌نك صورت حلی

[دوغان ، طوغان ، صو ، آن دز]

اركككاردن طوغری حل ایدنلردن قرعه ایله ارن كوینده رضوان بك برنجی ، سلطان احمدده یوز باشی صدرالدین بكك مخدومی عرفان بك ایكنجی ، فنار یولنده احمد فخری بك اوچنجی مكافاتی قزانمشلردر :

طوغری حل ایدنلردن بروجه آتی ذوات اوچ قارت پوستال قزانمشلردر .

قدرغه ولادتخانه‌سنده دوقتور برهان ، منتشا نجم حریت قرائتخانه‌سی صاحبی محمد راسم ، دفترخاقانی نظارتی قیود خاقانیه قلمی كتبه‌سندن م . عزت سكوتی بشكطاشده آفتاب معارفدن عابدین اسعد . دارالفنون عثمانی ادبیات شعبه‌سی منتهی صنف مداوملرندن علی ، پره‌شوه‌ده متقاعدین عسكریه‌دن قول اغاسی حاجی محمد رفیق ، نازلیده قواص زاده محمد ، بروسه اعدادیٔ عسكریسندن قره‌حصارلی مصطفی خلوصی ، فریق فؤاد پاشا زاده رضوان فؤاد ، ریزه‌ده حریت مغازه‌سی صاحبی عثمان ، ادرنه اعدادی عسكری ایكنجی سنه‌دن كوملجنه‌لی توفیق ، مغنیسا پوسته خانه كاتبی عارف مجابی . قزانلقده ساعتجی سلویلی محمد بروسه اعدادیٔ عسكریسندن یوزغادلی سید احمد ، اسكدار اتحاد و ترقی نمونه مكتبی شاكردانندن ٥٦٧ نومرولی قاضی زاده علی نظام الدین ، رسومات مدیریت عمومیه‌سی امور حسابیه برنجی شعبه‌سی كتبه‌سندن محمد مظفر ، استانبول سلطانی لیسه (۱) حسن خیری حقوق فاكولته‌سی منتهی صنفندن ادرنه‌لی مصطفی جودت غرامش مال مدیری مصطفی نائلی سلانیك مكتب سلطانیسی اوچنجی صنف طلبه‌سندن ٥۱ نومرولی عبدالرحمن نجاتی صامسون تیریاكی زاده ، استیناف محكمه‌سی ضبط كاتبلرندن علی كمال ، فاتح جواری فیض الله افندی مدرسه‌سنده طلبهٔ علومدن قریمنی احمد توفیق ، ارضرومده طقوزنجی قول اردو قوماندان یاوری یوزباشی ع . سامی ، قاضی كوینده مصرلی اوغلنده سعاد ، پرشتنه قرائتخانهٔ اخوت مستأجری صالح ، مهندسخانهٔ همایون آغر طوبجی طلبه‌سندن كایدالبحرلی جمال الدین ، فلبه‌ده قوللژ فرانسز طلبه‌سندن رضوان بجان ، قونیه بیطر مفتش معاونی حسین حسنی بك افندیلردر .

برر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر :

اونیه رشدیه مكتبی مأذونلرندن عارف حكمت ، ره‌بجوزده رشدیه منتهی صنف شاكردانندن ۲۸ نومروده محمد عادل زبره اتحاد و ترقی قلوبنده عثمان نظمی اورفاده كلیسلی راغب قاكلیجه‌ده ساكن پرشتنه‌لی محمد یشار ، بیروت عسكری خسته خانه‌سی اوبراتوری طبیب قول اغاسی عمر لطفی ، كدك پاشاده مكتب حقوق مداوملرندن لسقوویكلی حسین عونی ، حیفاده حجاز تیمور یولی حركت مأمورلرندن م . اسعد ، قوجه مصطفی پاشاده مقیم قره‌جه صولی احمد حلمی مناستر اعدادیٔ عسكریسی ایكنجی سنه‌سی شاكردانندن ناسلیچلی خلیلی ابراهیم . آیدین محاسبه قلمی معاملات كاتبی علی رضا ، اجزاجی مكتب عالیسی طلبه‌سندن ، طوسیه‌لی محمد منیب ، بایزید مركز رشدیه‌سی ابتدائی اوچنجی صنف طلبه‌سندن ٦۳۹ نومرولی محمد ناظم ، اركان حربیه مكتبی طبیبی بهاء الدین ،

Digitized by Google

تجارت مکتب عالیسنده اماسیه‌لی خلیل کامل ، مکتب سلطانی طلبه‌سندن ۹۹٤ نومرولی م . جلال ، صنایع نفیسه مکتبی مداوملرندن ۸۹۱ نومرولی ، محمود جلال‌الدین ، وانده مکتب رشدیه ایکنجی سنه شاگردانندن بصری یکتا . مناسترده قیالر قضاسی بلدیه اجزاجیسی علی حکمت ، اسکداده شمسی پاشاده محمد انور ، صاری یارده دره بوینده ۶۷ نومرولی خانه‌ده جمال ، ایاستفانوسده ادیب اسعد بك ، افندیلردر .

خانه‌لردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلان قرعه‌ده برنجیلکی بیروتده مرحوم عطاءالله افندی کریمه‌سی راضیه ، ایکنجیلکی چاملیجه‌ده ع . رعنا اوچنجیلکی بیوکدره‌ده عفت خانم افندیلر قزانمشلردر.

طوغری حل ایدنلردن اوچ قارت پوستال قزانانلر : شهر امانتی قارشوسنده زاهده نرمین . اسکداده طوغانجیلر جاده‌سنده فرعیه کاشف ، فاتحده مصطفی احسان بك کریمه‌سی رقیه شکرن ، ساقز مهندسی حری رقیه ، قاضی کوینده مادام ساح بشکطاشده نزیهه کمال ، یادگار ترقی مکتبی یاایلر شعبه‌سی معلمه‌لرندن عالیه ، قزل طوپراقده صبریه حمدی ، مقری کوینده اجلال نورالدین ، قاضی کوینده حنکار امامنده م . ح اسکداده ف . د . بوردور ابتدائی طالباتندن ذکیه ، بشکطاشده بیکباشی طلعت بك کریمه‌سی ح . سنیحه ، آیدینده حکومت جوارنده ابتدائیه انا مکتبی معلمه رابعه‌سی ثانیه ، اسکداده نوح قویوسی جاده‌سنده ملازم نهاد افندی کریمه‌سی سانحه نهاد ، بشکطاشده مرحوم فاضل بك کریمه‌سی عفیفه ، قاضی کوینده فاطمه زهرا ، مقری کوینده فاطمه بهین ، اسکوبده مالیه مفتشی اسماعیل بکك خانه‌سنده عزیزه ، قاضی کوینده نظمی پاشانك کوچوك کریمه‌سی کلثوم ، مکتب حقوق مدیری عادل بکك کریمه‌سی امید ، اورته کویده عطیه ، دفترداره‌ده فطنت برین ، مقری کوینده امةالله فریده ، قزل طوپراقده امینه یکانه . مولوبخانه قاپوسنده نعمت وفاتح عطوف بکك خانه‌سنده ملاحت ، قاضی کوینده یل دکرمننده ناظمه ، چنبرلی طاشده صبیحه ، سودلیجه‌ده بنت ابوالمفاخر فاخره ، خلیجی اوغلندن حیدر بکك کریمه‌سی مائل خانم افندیلردر .

آثار منتشره :

خلوقك دفتری

بو آی توفیق فکرت بك افندینك بو عنوانله انتشار ایدن جداً علوی ونفیس بر اثرلری هیچلکلر ایچنده اویوبان عالم ادبیاتمزه یکی بر حیات ، یکی بر حرکت ، یکی بر رونق ویردی ؛ کوچك ، ظریف بر جلدك صحائفی آره‌سندن بوتون روح موجودیتی جلب وجذب ایدن بو . بویوك ومستثنا شعرلر جداً برر بدیعه‌در.

استاد محترمك بو جداً نفیس اثرینی بوتون قارئ وقارئه‌لرمزه کمال اهمیتله توصیه ایدر؛ وعالم ادبیاتمزه بویله برآبدهٔ شعر وصنعت اهدا بیوردقلرندن طولایی کندیلرینه بالخاصه عرض تشکرات ایلرز .

(خلوقك دفتری) اون غروش فیأتله صاتیلمقده‌در.

قادین دیلی

محترم و فاضل محررلرمزدن محمد بها بکك بالاده‌کی عنوان آلتنده کوچك حکایه‌لردن متشکل نزیه ونفیس بر اثرلری موقع انتشاره وضع اولنمشدر. قارئلریمزه صورت مخصوصه‌ده توصیه ایدرز .

تاریخ آداب اللغة العربیة

تتبعات واسعه‌سیله مصرك الك فاضل بر سیماسی اولان « الهلال » صاحبی جورجی زیدان افندینك بو عنوانلی مهم بر اثری انتشار ایتمشدر . ۳۲۰ بیوك صحیفه‌دن متشکل اولان بو برنجی جلد عصر جاهلیتله خلفای راشدین وامویلر زماننده‌کی ادبیات عربیه‌نك الك مهم صفحاتنی تثبیت ایدن تاریخی بر اثر قیمتداردر. لسان عربه واقف اولوبده ادبیات عربیه حقنده اك کنیش معناسیله بر وقوف تام ایدینمك ایستینلره بو اثر مهمی حقیقةً بلا تردد توصیه ایدر و بر نسخه‌سنی بزه اهدا ایتمك لطفنده بولنان مؤلف محترمی ده بو موفقیت عظیمه‌سندن طولایی تبریك ایدرز .

نوسال عثمانی - (اوچنجی سنه)

اکرم رشاد و عثمان فرید بك افندیلر طرفندن ۱۳۲۷ سنه‌سنه مخصوص اوله‌رق ترتیب وتألیف قلنه‌رق (اقبال کتبخانه‌سی) معرفتیله نشر اولنان بو مهم نوسالی بوتون قارئلرمزه توصیه ایدرز . برچوق

Digitized by Google

معلومات نافعه ومهمه‌یی لایعد رسملری محتوی بولان بو نسخه ۲۸۰ بیوك صحیفه‌دن متشکل اولوب پك نفیس بر صورتده طبع ایدلمشدر .

فیئاتی ۱۰ مجلدی ۱۵ طشره‌یه ۱۲ و ۱۷ غروشدر .

فرانسزجه ترکجه

مجموعهٔ مکالمه

لسان تدریساتنده مهم موفقیتلر تأمین ایتمش اولان (جمس قونور) طرفندن تألیف وراغب رفقی بك افندی طرفندن ترجمه ایدیلان بو مهم مکالمه مجموعه‌سنی فرانسزجه قونوشمق ایستیه‌نلره صورت مخصوصه‌ده توصیه ایدرز . اثر ، غرامرك قولایجه اوکره‌نیلمه‌سی ایچون امثله ، احتیاجات بشریه‌نك هر قسمنه عائد محاورات ، مخابرات نمونه‌لری ، ضروب امثال وتعبیرات مأنوسه کبی برچوق موضوعلری محتوی بولنمقده‌در . راغب رفقی بکی ، وطابع غیور حسین افندی‌یی جداً تبریك ایدرز . اثر ظریف بر جلد ایچنده ۱۰ غروش فیئاتله صاتلمقده‌در .

امل یولنده

علی فخری بك افندینك امل یولنده .. عنوانلی بر اثری انتشار ایتدی دور سابقده کچیرمش اولدقلری محبس ومنفا حیاتنك بوتون صفحاتی کوسترن بو مصور اثر جداً شایان تدقیق ومطالعه‌در استانبولده توقیفات ، باب ضبطیه ، ترسانه ، طاش قیشله ، ییلدیز ، طبیه ، بشکطاش قره غولی محبسلری ، طرابلس غرب قلعه محبسی ، طرابلس غرب منفا حیاتی ، فرارلر ، شهدای مجاهدین وسائره‌یه عائد ونظر عبرت وبصیرتله اوقونمسی لازم برچوق وقایع وحادثات امل یولنده‌نك صحیفه‌لرنده لطیف بر اسلوب ایله تثبیت ایدیلمشدر .

مطالعه‌سنی قارئ وقارئه‌لرمزه جداً توصیه ایدرز . فیئاتی ۱۲ بچق غروشدر .

کنجلك

ادبی ، علمی برچوق مباحث مهمه‌یی احتوا ایتمك اوزره ازمیرده انتشاره باشلایان بو رفیق جدیدمزی تبریك ومظهر موفقیت اولمسنی تمنی ایلرز .

یکی مکتب

اسکوب دار المعلمین رشدیه‌سی هیئت تعلیمیه‌سی طرفندن نشر ایدیلان بو مجموعهٔ شهریه‌نك ایلك نومروسنی بیوك بر مسرتله آلدق .

هر صحیفه‌سندن باشقه بر فیض نبعان ایدن رفیق محترممزك وطنه ، اولاد وطنه پك جدی ، پك نافع خدمتلر عرض ایده بیله جکنه - بو نسخه‌نك شهادتیله - جداً قانعز . مظهر موفقیت اولمسنی تمنی ومنتظماً مطالعه‌سنی علی العموم معلمین کرامله مکتب طلبه‌لرینه خاصةً توصیه ایدرز . نسخه‌سی اللی پاره سنه‌لك آبونه‌سی ۱۵ غروشدر .

مجموعهٔ ابو الضیا

مجموعهٔ ابو الضیا - نك انتشاره باشلادیغنی بوتون قارئ وقارئه‌لرمزه تبشیر ایدرز . دور سابقده اوزون مدت نشر اولنه‌رق بالاخره اوحکومت ظالمه‌نك پنجهٔ قهری آلتنده ازیلمش اولان بو مجلهٔ قیمتداری ، شمدی ینه او خصوصی وقاریله ، او جدی وصمیمی سیماسیله آره‌مزده کورمك بویله بر منبع نور وفضلك ازیلدیکنی ازیله‌میه جکنی بالفعل مشاهده ایتمك جداً بیوك بر سعادتدر . بالذات فکر وروحمزده برچوق مسعود انطباعلر بیراقمش اولان مجموعهٔ ابو الضیانك تکرار انتشارینی عمیق بر مسرتله قارشیلارز ، مظهر موفقیت اولمسنی تمنی ایله برابر مؤسس محترمی ابو الضیا توفیق بك افندی‌یی ده تبریکه مسارعت ایلرز .

صفحات

شاعر محترم محمد عاکف بکك « صفحات » عنوانی آلتنده ملی ، اجتماعی واخلاقی شعرلردن متشکل نفیس بر اثری ساحهٔ مطبوعاتی تزیین ایتمشدر .

بو جدی ومفید مجموعهٔ اشعاری کنجلره ، ادبیاتی سون ذواته صورت مخصوصه‌ده توصیه ایتمه‌یی لازمهٔ قدرشناسیدن عد ایدرز .

حیات وشباب

سلانیکك اك کزیده کنجلرندن احمد حمدی وم . ذکریا بکلرك شایان تقدیر بر مقصد معززله مشترکاً

Digitized by Google

تحریرونشر ایتدکلری بومفید وجدی اثری قارئلرمزه خصوصیله بوتون کنجلره کمال اهمیتله توصیه ایدرز .

« حیات وشباب » کنجلری جدی ومتین برتربیه ایله یتشدیرمك وحیاتله موفقیتکارانه چارپیشه‌جق برقوتله تجهیز ایله‌مك؛ انسال مستقبله‌یی فعال ومتشبث وطن وانسانیته مفید برعنصر یاپه‌بیلمك ایچون لازم کان وسائطی کوسترر جداً مفید وبی‌نظیر براثردر . یالکزشوقدر سویله‌یه‌بیلیرزکه بزده تربیهٔ شباب ایچون بودرجه مفید براثریوق کبی‌در . خدمت وانعه‌لرندن طولایی سلانیکك بومحترم ومنور کنجلرینی تقدیر وتبریك ایدرز .

حسن ملول

کنج شاعرلرمزدن ادرنه مکتب سلطانیه‌سی ادبیات معلمی اسکچه‌لی محمد صدقی بکك بونام آلتنده رقیق و نفیس شعرلردن متشکل براثرادبیسی انتشارایتمشدر. قارئلرمزه صورت مخصوصه‌ده توصیه ایده‌رز .

آننا قاره‌نین

« آننا قاره‌نین » ك ، بو محتشم ومعظم رومانك دردنجی وصوکنجی جلدی‌ده انتشار ایتدی. آوروپانك اون دوقوزنجی عصر ادبیات وفلسفه‌سنده مهم ومستثنا ایزلر بیراقان « تولستوی » ك شهرت ادبیه‌سنی بردرجه دها اعلا ایله‌ین بو اجتماعی واخلاقی ، فلسفی وحسی اثر معظمی بتون قارئلرمزه کمال جدیتله توصیه ایده‌رز . وآوروپانك اك مشهور مخلدات صنعتندن معدود بولنان مدنی ومترقی لسانلرك کافه‌سنه نقل ایدیلن بویله نفیس ومعظم بر اثرك لسانمزه‌ده ترجمه ایدلمسندن طولایی افتخار ایلرز .

بیك درت یوز صحیفه‌دن متشکل بوکوزل ومفید رومانی نزیه وساده براسلوبله ترجمه ایده‌رك کتبخانهٔ عرفانمزه اهدا ایتدکلری ایچون رائف نجدت وصادق ناجی بکلری واثری پك نفیس برصورتده طبع ونشره موفق اولان طابع غیور ابراهیم حلمی افندی‌یی تبریك ایتمکی وجیبهٔ قدر شناسیدن عد ایله‌دك .

مخابرهٔ علنیه

احمد رفیق بك افندی‌یه :

تکلیفکزی نظر دقته آله‌جغز، ممکن مرتبه فضله ایضاحات ویره‌مکزی رجا وتوجهکزه تشکرلر ایدرز .

چاملیجه‌ده نائله خانم افندی‌یه :

اشارت بیوردیغکز مهم نقطه‌لری اونوتمش دکلز. صره‌سی کلنجه بواخطاراتکزدن استفاده ایده‌جکز ، لطفکزه متشکرز .

شیشلیده لمعان خانم افندی‌یه :

مطالعاتکزه تماماً اشتراك ایدییورز ؛ نوطلریکزی کورمك شبهه‌سز موجب استفاده اوله‌جقدر. التفاتکزك منتداری‌یز .

سلطان احمدده فخرالدین عاصم بك افندی‌یه :

بحث ایتدیککز مسئله‌یه دائر نه‌قدرچوق ایضاحات ویررسه‌کز او قدر منتدارکز اوله‌جغز ، تکلیفکزی شمدیلك بالضروره ایفا ایده‌میه‌جکمزه متأسفز . توجهکزه تشکرلر ایدرز .

سرفیجه‌ده ادریس بك افندی‌یه :

لطفاً آدرسکزی بیلدیریکز .

قبوس فوطوغرافخانه‌سی

استانبول شعبه سی

مکملیت — نفاست — اهونیت

Photographie Phébus

نومرو: ۳۰ مایس ۱۳۲۷ فیاتی ۵ غروش

Mai 1911, № 30 ذات حضرت پادشاهینك روم ایلی سیاحتنه عائد رسملری حاوی نسخهٔ فوق العاده‌در Prix 5 Ptrs.

Digitized by Google

Digitized by Google

جلد : ٥ مايس ١٣٢٧ نومرو : ٣٠

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣١ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

رسملی کتاب

سرمحرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Photo: Apollon

فوطو : آپوللون

سوكيلی پادشاهمز سلطان محمد خان خامس حضرتلری

S. M. I. le Sultan Mohammed V.

[مطبعهٔ خیریه و شرکاسی]

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

شیمدی‌یه قدر یازدیغم مصاحبه‌لرده زمین دوشدوکجه، تأثر وتأسف ایله، سویله‌دم که ادبیاتمزده، مهم بر انقلاب کچیرمش بر ملتك ادبیاتنده بولونماسی لازم کلن هیجان وزندکی یوق ... بو، اویله الیم بر حقیقت‌در که اعتراف ایتمك لازم.

استقبالده احفادمز شو اوچ سنه‌لك دورهٔ تجدد وانتباه اثناسنده انتشار ایدن ادبی اثرلری تتبع ایده‌جکلری زمان اونلرك چوغنی پك یابس؛ محیط وطنه، حیات انقلابه قارشی پك آز متحسس بولاجقلردر.. مورخلر بو دورك تاریخ سیاسی واجتماعیسنی یازه‌جقلری، بو دورك حالت فکریه وروحیه‌سنی تدقیق وتحلیل ایلیه‌جکلری وقت آثار ادبیه‌سندن مهم همان هیچ بر وثیقه‌یه، هیچ بر منبع التقاطه دسترس اولامیه‌جقلردر..

یتیشدکلری، نشر ایدلدکلری زمان ومحیطك ایجاباتنه، استقبالك احتیاجاتنه جواب‌ویره‌مه‌ین اثرلری پنجهٔ تنقید ومؤاخذه‌سی آلتنده خرد وخاش ایتمکده آتی پك خشین وبی‌اماندر. هر ملت انقلاب زمانلرنده، هر ملت حیاتنك مهیب وجدی دقیقه‌لرنده وطنی، ضیا وحقیقتی ترنم ایدن برچوق شاعرلره، بر چوق نفیس ومهیج شعرلره مالك اولمشدر. هر ملتده شاعرلر وطنلرینك تحولات سیاسیه واجتماعیه‌سنه قارشی لاقید وغیرمتحسس قالامامشلردر. تاریخ عمومیٔ ادبیاته عطف ایدیله‌جك بر ضربهٔ نظرله بو حقیقت درحال تسلیم اولونور.

فی‌الحقیقه بر ملتك ادبیاتی او ملتك حیات تاریخیه واجتماعیه‌سندن اصلا اوزاق اولاماز. اکر اوزاق اولورسه بزم ادبیاتمز کبی ایشته، کوزللکدن دکیل، فقط حیات وضیادن محروم قالیر.. آرتیق بر قطعیت ریاضیه ایله آکلاشیلدی که بو وطن بوش بوتون یکی، جید

Digitized by Google

روم ايلى سياحت هايونى — ذات حضرت پادشاهينك سلانيك رېختيمنه مواصلتلرى

Le Voyage Impérial en Roumélie — Arrivée du Sultan au Quai de Salonique.

Digitized by Google

سلانیك ریختمنده قدوم همایونی تحمیداً دعا تلاوتی — فوطو : آپوللون

Prière récitée à l'arrivée du Sultan au Quai de Salonique. (Photo: Apollon)

وزنده بر نسله محتاج !.. بو یکی یتیشه جك نسلك دماغ ووجداننه انسانلق فکرینی، وطن حسنی، ترقی هیجانینی کیم تلقین ایده جك ؟.. بو یکی نسله کیم یکی افقلر کوسته ره جك ؟.. حساس ومتفکر دماغلر، یوکسك وصنعتکار قلملر دکیلمی ؟.. بعضاً براثر بر ملتك روحنده یکی ومسعود قاپولر آچماز ؛ بعضاً حتی بر شعر بر قومك حیاتنده نوار ومحتشم جریانلر یاپمازمی !..

عصرلر شعرك مالکانه سنی توسیع ایتمشدر. شعرك روح زینتی یالکز خیال، شعرك موضوعی یالکز عشق دکیلدر. عشق حسن، عشق بدایعدن باشقه برده عشق انسانیت، عشق وطن، عشق حقیقت واردر ... وبو عشقلرده کی هیجان، حتی خیال اوته کیلردن داها آز زنده، داها آز درین دکیلدر ..

انقلاب مملکتمزده نسبی بر انتباه ملی حصوله کتیردی .. عشق وطن، عشق ترقی حسلرینی، احتیاجلرینی ایقاظ ایتدی .. شیمدی بو حسلری ترصین، بو احتیاجلری تعمین ایله مك — عینی زمانده بر وطنی „ citoyen “، بر فرد اجتماعی اولان شاعرك الك محترم ومقدس وظیفه سی دکیلمیدر ؟ .. شاعرلرمز، صنعتکارلرمز دوشونملی که کندیلری انتباهه، تجدده، ترقی یه محتاج بر ملتك شاعرلری، صنعتکارلریدر .. شعرك قوتی بویو کدر ..

Digitized by Google

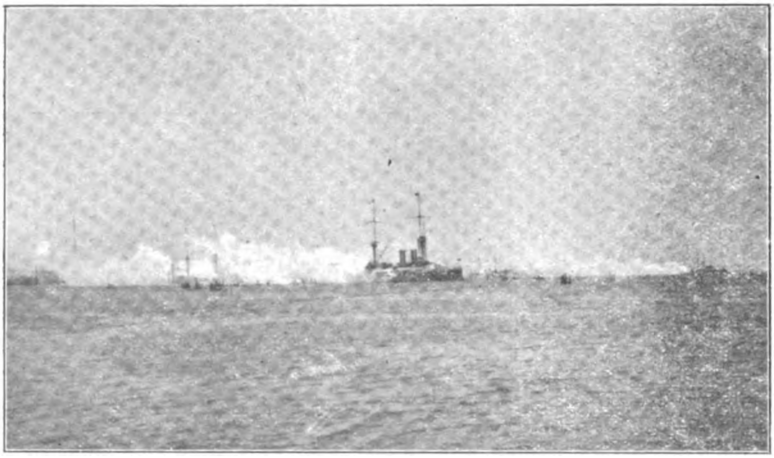

ذات شاهانه‌نك سلانیكی تشریف بیورمق اوزره بارباروس خیرالدین زرهلیسندن مفارقتلرینی متعاقب
دونانما طرفندن طوپلر آتیلیركن ..

La flotte salue le Sultan qui vient de quitter le " Barberousse Haïred-Din „
pour débarquer à Salonique.

فلسفه‌لر مدت مدیده قارا كاغدده قالمش بر ماتك محتاج اولدیغی حقیقتلر خشین ، یابس بر فاده ایله سویله‌نیرسه تأثیری هیچدر .. بوتون بونلر آنجق شعرك جاذب وتسخیركار روحیله تهییج ایدرسه قوت وتأثیری شدید ومؤثر اولور. اونك ایچین شاعرلرمز ، ادیبلرمز صنعتی بر غایه اولارق دكیل ، بر واسطه اولارق قوللانمق مجبوریتنده‌در .. وعائد اولدیغی كتله انسانیت محتاج تنویر وارشاد اولدقجه هر شاعر بو انسانی و وطنی مجبوریتك عظمت حضورنده سرفرو ایتمه‌لیدر ..

صنعت معزز ومحترمدر. صنعتی بر واسطه، بر آلت اولارق قوللانمق اونك معززیت ومحترمیتنه هیچ بر زمان خلل كتیرمز .. بلكه صنعت ؛ انسانلق ودوغرولق افقلرینی توسیع وتنویره واسطه اولدیغی ایچین افتخار ایدر ..

بن وطنمز ، داها دوغروسی ، بوتون انسانیت ایچین « صنعت ایچین صنعت » نظریه‌سنك هیچلكنی، حتی تهلكه ومضرتنی هر كون داها شدید بر قوت اطمئنان ایله حس ایدییورم .. و « ضیا وانتباه ایچین صنعت» نظریه‌سنی یالكیز وطن وانسانیت ایچین دكیل ، عینی زمانده صنعت ایچین ده مفید وفیاض بولویورم .. آوروپانك ، خصوصیله فرانسه‌نك شهرت عالمكیره مالك بعض شاعر وادیبلرینك ادبی پرنسیبلرینه ، فكری قناعتلرینه رغماً بنم كبی ناچیز بر تورك محررینك صنعت حقنده‌كی - احتمالكه بر آز عنودانه - شو ادعا واطمئنانی قابلدركه غریب كورونسون .. فقط بن نه‌یه بیلیرمكه وطن وانسانیت ایله علاقه‌دار بو كبی كریزان وسیال مسائل ادبیه‌ده بویوك دماغلرك تحكم ونفوذ فكریسی آلتنده بولونمق ایچین، استقلاله پرستش ایدن

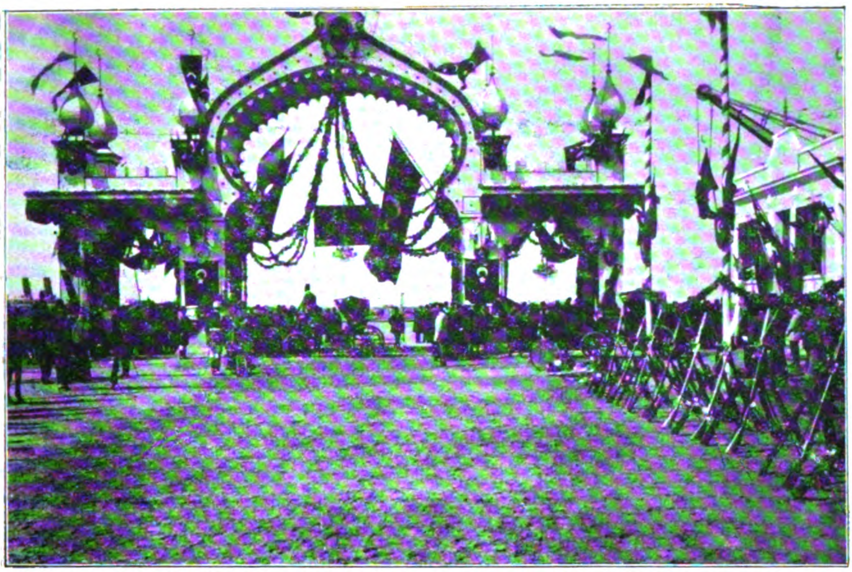

سلانیك کمرك ریختمنده بر منظره — ذات حضرت پادشاهینك مواصلتلرندن اول
[بو طاق رسومات وریختیم مأمورینی طرفندن انشا ایتدیرلمشدر]
Le Quai de la Douane de Salonique et l'arc élevé par les employés de la Douane et de la Cie. des Quais--Vue prise avant l'arrivée du Sultan.

سرکش روحمده هردم متموج ومتهیج بر عصیان، بر اختلال وار ..

یالکیز شونی تسلیم واعتراف ایده‌رم که «صنعت»ی جدی، فلسفی واجتماعی موضوعلر اوزه‌رینه جاذبه وموفقیت ایله تطبیق ایتمك کوچدر .. فقط قولای بر شیئك. قولایلقله الده ایدلمه‌سی ممکن بر صنعتك کوزللکی، شعر موفقیتی اولورمی ؟.

ایشته صنعتی جدی موضوعلر اوزرینه جاذبه وموفقیتله تطبیق ایتمك کوچ اولدیغی ایچیندرکه کچن آی انتشار ایدن « خلوقك دفتری » بوتون شعر مجموعه‌لرندن پارلاق، کزیده نور اصالتیله آیریلیور .. وطننك احتیاجاتی نظر دقته آلارق صنعتی بر غایه اولمقدن زیاده بر واسطه، بر آلت کبی قوللانمق بویوکلکنده بولونان فکرت بکی قلبمك اك صمیمی هیجانلریله تبریك ایدر، آلقیشلارم .. فی الحقیقه شعرمزك مجددلری میاننده پك مهم ومحترم بر موقع اشغال ایدن بو بویوك روحلی مستثنی شاعرك «خلوقك دفتری» ایله کوستردیکی حمیت ادبیه هر دورلو تقدیر وتعزیزه لایقدر. مملکت، خصوصیله شباب انقلابدن صوکره کندیلرندن بویله بر اثر بکله‌مکده پك حقلی ایدی .. استبدادك اك مظلم وسفیل دقیقه‌لرنده بیله ربابیله شبابه یالکیز شعر عشق وخیال دکیل، شعر فلسفه وانتباهده ترنم ایدن فکرت بکك انقلابدن صوکره شبابی درشو - نه‌جکی، شبابی یوکسلته‌جك شعرلر یازه‌جغی

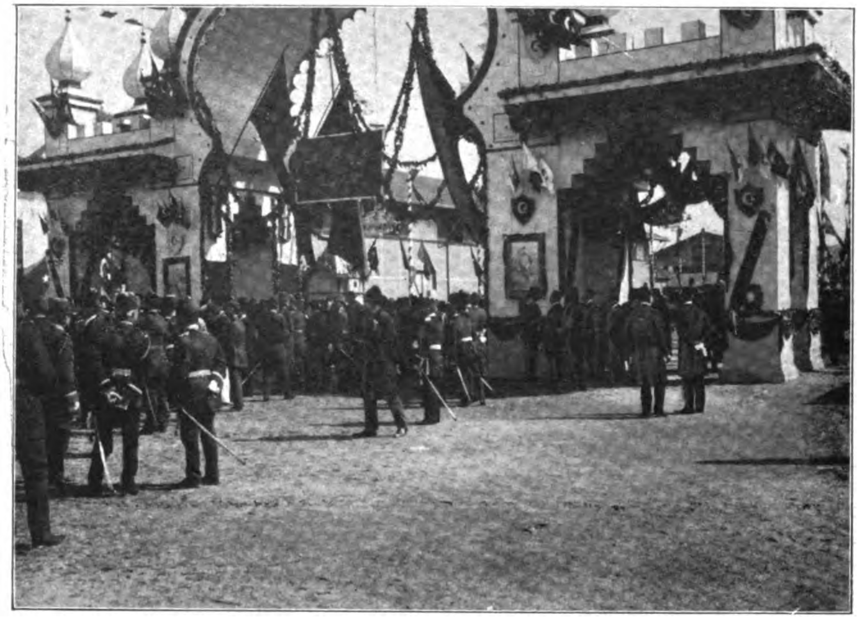

ذات شاهانه‌یی سلانیك ریختیمنده استقبال ایتمك اوزره اسكله‌ده بولنان بعض اركان وامرای عسكریه

Officiers attendant l'arrivée du Sultan.

شبهه‌سزدی .. « خلوقلك دفتری » نی نشر ایتمكله توركلرك بو نزیه و ممتاز شاعری ساده‌جه وظیفه‌سنی، تنویر وارشاد وظیفه‌سنی یاپدی .. بو وظیفه‌یی یاپمقله رباب شكسته شاعری شایان حیرت بر حركت ، فضله بر فوق العاده‌لك كوسترمش اولمادی.. فقط بزم عالم ادبیاتمزده بو «وظیفه»یه لایق اولدیغی اهمیتی عطف ایدن ذوات مع التأسف پك محدود اولدیغی ایچین فكرت بكك شو وظیفه شناسلغی بكا پك جاذب وقیمتدار كوروندی..

فكرمجه «خلوقلك دفتری» عثمانلی كنجلری، عثمانلی طلبه‌سی ایچین بر علم حال ادبیدر.. بو علم حال ادبی شبابی تربیه وتنویر ایده‌جك ، اونلره وظیفه‌لرینك بیوكلكنی ، حیاتك ، سعیك قیمتنی كوسته‌ره‌جك ، اونلرك روحلرینی ودماغلرینی یوكسلته‌جكدر .. احتمال بر شعر مجموعه‌سنك بردن بوقدر مهیب ونوار بر تأثیر یاپه‌جغنه اینانیلاماز.. فقط شوكا امین اولمالیدركه بیوك و كوزل سوزلرك تأثیری، غیر مرئی اولمقله برابر، پك نافذ ومؤثردر.. تأثیرلر قطره قطره بیریكه‌رك هیچ بكله‌نیلمه‌ین بر دقیقه‌ده ناكهان بر عمان فیضی كوسته‌ریر .

ملی بر احتیاجه تقابل ایدن «خلوقلك دفتری» بو مملكتك استقبالنه ، بو مملكتك حیات اجتماعیه وفكریه‌سنه مسعود بر تأثیر یاپه‌جغنه امین اولمقله قلبم مستریحدر .. فیوضات صنعتك ، بدایع تفكر وتحسسك بویله اصیل ومفید تأثیراتنی كورمك قدر بنم وجدانمی محظوظ ایده‌جك برشی یوقدر . .

Digitized by Google

انسانيت عصرلردن برى جهل وتعصب يوزندن پك سفيل ، پك اليم منظره‌لر عرض ايتدى .. هنوز شيمدى نوره ، ضيايه قاووشه بيله‌جك برقابليت كوستردى .. فقط بو قابليتك بهاسى قان دريالريله اوده‌ندى .. انسانيتك برجزؤى اولان وطنمز سنه‌لردن برى پك مظلم پك وجدانخراش صفحه‌لر كچيردى .. هنوز شيمدى

صنعتكارى كبى نجيب متفكرلرله قورتوله‌جق.

بو قاريكى سطرلرده عصرلرك مالكانهٔ شعرى توسيع ايتديكنى سويله‌مشدم .. شيمدى‌ده ديه‌جكم كه شعرمزك افق موضوعى فكرتك هالهٔ صنعت وعرفانى ايله كنيشله‌مشدر. « خلوقك دفترى » ندن بحث ايدركن محمد على توفيق بكك درميان ايتديكى شو فكره تماميله

ذات حضرت پادشاهى‌نك ومعيت سنيه‌لرى اركاننك ارابه‌لرله ريختيم اسكله‌سندن دائرهٔ همايونه عزيمتلرى
Le cortège irnpérial quitte le débarcadère.

انسانلغه ، حقيقته قاووشه بيله‌جك بر استعداد كوستردى .. لكن بو استعدادك بهاسى سينهٔ وطندن آيريلش بر چوق اولادلر ومملكتلرله تأديه اولوندى .. آرتيق ظلمت ، آرتيق غفلت يتيشير !. آرتيق ظلمتده ، غفلتده بيك لعنت! انسانلق ، عصرينه تقدم ايدن تاريخ شاعرى كبى يوكسك دماغلرله .. وطن خلوقك دفترى

اشتراك ايله‌رم: « رجائى زاده اكرم بك وادئ شعرك حدودينى بر آز توسيع ايتمش ، بر روم قيزله‌يكى آچمش بر شكوفهٔ رعنانك ده شعر اولديغنى شعره موضوع تشكيل ايده بيله‌جكنى كوسترمشدى .. شعرك بوتون كائناته حلول ايتمش بر سياله اولديغنى بزده ايلك كوسترن فكرتدر. بو نقطهٔ نظردن فكرته مهم بر مجدد ديورز.

ذات حضرت پادشاهینك سلانیكه مواصلتلرنده محتشم بر آلایله دائرهٔ همایونلرینه كیدركن ریحتیم اوزرنده آلنمش بر رسم

Le cortège impérial sur le quai.

[هلال فوطوغرافخانه‌سی — احمد كمال افندی — سلانیك]

ذات حضرت پادشاهی ایله برابر سلانیکه قدر کلان استانبوللی زواری حامل رشید پاشا واپورینك سلانیك ریختمنه مواصلتی
.Arrivée des Constantinopolitains qui ont escorté le Sultan jusqu' à Salonique à bord du " Réchid Pacha ".

لسان نظمه عائد اولان خدمتلری‌ده بوکا علاوه ایدیلیرسه فکرتك مجددلکی بیلدیرلمش اولور ..»

توفیق فکرت بکك بو ایکنجی مجموعهٔ اشعارنده الك زیاده نظر دقتی جلب ایدن حال، موضوعلرینك جدیت وفکریتنه مقابل شعرلرك چوغنك شکله، صنعته عائد گوزللکلر وانجه‌لکلردن محروم اولمامیشی؛ حتی بعضیلرینك منبعی صرف خیال وتحسس اولان شعرلر قدر گوزل وسحار اولوشیدر. ادبیات حقیقیه‌نك غایهٔ کمالنه بودرجه مسعودانه ومظفرانه یاقلاشه بیلمه‌سندن، صنعتی انسانیت ووطن ایچین بودرجه مفید وفیاض برطرزده استعمال ایده بیلمسندن دولایی بویوك برهیجان امتنانله فکرت بکك الینی صیقارم.

فکرت بك فکرلرینی، اجتماعی وفلسفی پرنسیبلرینی اویله نزیه ورقیق، اویله صنعتکارانه بر صورتده کسوهٔ نظمه صوقویورکه بوتون بو اجتماعی وتربیوی فکرلر درحال بر لرزش شعر وحسن ایله تیتریور .. یکرمنجی عصرده بیله، صرف خولیادن باشقه منبع شعر بولامیه‌جق قدر محدود لفکر قالانلر توفیق فکرتك ایکنجی مجموعهٔ اشعارینی دقت وانتباهله اوقومالیدرلر. فکرت بکك شعرلرنده‌کی فکرلر دهای صنعتك ید سحار وجاذبه‌داریله اوقدر گوزللشیور، انجه‌لشیورکه عادتا حس اولویور.

متفکر برصنعتکار، صنعتکار برشاعر اولان فکرت بکی فقدان حساسیت ومخیله ایله مؤاخذه ایدنلری بن پك حقلی بولامیورم.. واقعا رباب شکسته شاعری فرضا عبدالحق حامدبك

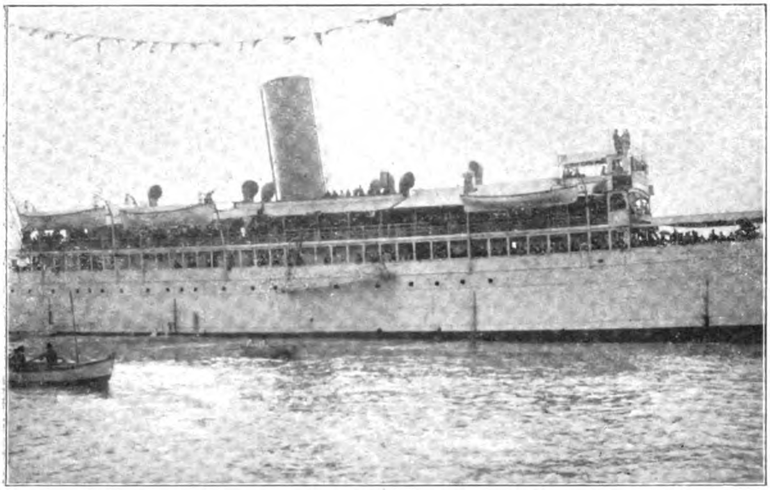

ذات شاهانه‌يی استقبال ايتمك اوزره سلانيكدن كيدن ذواتی حامل مدحت پاشا واپورينك سلانيك رېختيمنه عودتی
Le retour à Salonique des habitants de cette ville qui sont allés au devant du Sultan à bord du " Midhat Pacha ".

ذات حضرت پادشاهینك سلانيك ليماننه يوم مواصلتلرنده باربروس خيرالدين زرهليسنه كيدن والئ ولايت ابراهيم بك افنديك ايفای رسم خوش آمدی‌يی ايفادن صوكره عودتلرنده سلانيك رېختيم اسكله‌سنده آلنان فوطوغرافلری
Ibrahim Bey, gouverneur de Salonique qui est allé à bord du "Barberousse Haïred-Din " souhaiter la bienvenue au Sultan, au moment de son arrivée au port de Salonique, retourne au débarcadère du Quai.

Digitized by Google

استانبوللی زواری یاغمورلی بر هواده استقباله کلان بعض اهالینک ریختیمده اجتماعلری
La foule assemblée sur le Quai pour saluer l'arrivée des Constantinopolitains, par un temps de pluie.

قدر یوکسلك وسما ـ قرین بر مخیله یه مالك دکیلدر. فقط بو، کندیسنك ممتاز بر شاعره لزومی اولاجق درجه ده بر حساسیت ومخیله یه مالك اولمادیغنی هیچ بر زمان کوسترمز . . رباب شکسته ده لادانس سرپانتین، سها ایدیربوین کبی اویله اینجه، نفیس ورنکدار شعرلر واردر که آنجق زنکین بر مخیله نك، اصیل ورقیق بر حساسیتك محصولی اولابیلیر. . اکر موضوعی هیچ نظر دقته آلمیه رق هر شعرده عینی قوتله مخیله نك قارتال قانادلری بولونسون، ایسته نیلیرسه اوزمان ماضویه، مالکانهٔ شعری دار ومتحکم حدودلرله چیزملك ایسته ین ماضی یه رجعت ایدیلمش اولور.

انسانانی ووطنی ترنم ایدن «خلوتك دفتری» نده بنم انفس بولدیغم شعرلر شونلردر: خلوتك «آمنت» سی، پرومته، خلوتك وداعی، حیاته قارشی بشر، حقیقتك یلدیزی، فردا، قیز مکتبی، هلال احمر...

بونلر اویله نفاست واصالتله. اویله کزیده بر وقار صنعت ایله تصویر وافاده ایدیلن زنده ونوار موضوعلردر که دماغ ملتك، دماغ شبابك غداسیدر. خلوتك دفترنده متفکر ووطن پرور فکرتله شاعر وصنعتکار فکرت عینی مساوات حیات ایله یاشیور . . ایشته سحر موفقیت . . ایشته سحر استثنا..

بوکونك کنجلرینه اتحاف ایدیلن فردایی عیناً بورایه نقل ایدییورم.. وطنك امید استقبالی اولان محترم کنجلر!. محترم طلبه لر!. بوشعری اوقوییکز. وأزبرله ییکز:

فردا سنك؛ سنك بوتجدد، بوانقلاب...
هرشی سنك دکلمی که ذاتاً؟ سن، أی شباب،

Digitized by Google

مواصلت همايون كونى حريت ميدانىنده كائن أنتيم قلوبى اوكنده نمايشلر

Les manifestations devant le club " Intime „ au jour de l'arrivée de S. M. I. le Sultan.

Digitized by Google

مواصلت همايون كونى حريت ميدانندە خلقك ازدحامى
La foule à la place de la liberté au jour de l'arrivée de S. M. I. le Sultan.

Digitized by Google

سلانیك لیمانینه مواصلت همایون اثناسنده ریختمده منفرجین

La foule assemblée sur le Quai le jour de l'arrivée du Sultan.

ای چهرهٔ بهیج امید، ایشته معکسك
قارشیکده: بر سمای سحر، صاف وبی سحاب،
آغوش لرزه‌داری آچیق، بکلیور... شتاب!
أی فجر خنده‌زاد حیات، ایشته هرکسك
انظاری سنده؛ سن‌که حیاتك امیدیسك،
آلنکده بر ستارهٔ نو، یوق، بر آفتاب
آفاقه‌طوغ، اوکده شوماضیٔ پرمحن
سونسون مؤبداً .
سونسون مؤبداً اوجهنم؛ سنك بوکون
جنت قادار کوزل وطنك وار . شو کوردیکك
زمرد باقیشلی ، اینجی شطارتلی قیزجغز
کیمدر ، بیلیرمیسك ؟ وطنك ... شیمدی صایغیسز
بر کوز بو نازلی چهره‌یه ـ الله اسیرکه‌سین ـ
کم بر نظرله باقسه تحمل ایدرمیسك ؟.
ایسته‌رمیسك ، شو آق صاقالك پاك ومحتشم
پیشانیٔ وقارینه ، بر کیرلی أل دیهم ،
حتی یابانجی بر أل اوزانسین ؟ شو مقبری ،
راضی اولورمیسك، طاشه‌طوتسون شو سرسری ؟.

البت خاییر ؛ او مقبر ، او پیشانیٔ وقور
قدسی برر مثال وطندر ... وطن غیور
انسانلرك اوموزلری اوستنده یوکسه‌لیر .
کنجلر . بوتون امید وطن شیمدی سزده‌در :
هرشی سزك ، وطن‌ده سزك ، هر شرف سزك ؛
لاکن اونوتمایلم که زمان تند ومطمئن
بر خطوهٔ صموت ایله تعقیب ایدر بزی .
اوکدن قوشان ، فقط ینه دقتله هر ایزی
تعمیقه یول بولان بو یا کلماز معاقبك
شرمندهٔ عتابی قالیرسه‌ق ، یازیق !.. دمین
« فرداسنك ، » دیدم ، بنی آلقیشلادك ؛ خاییر ،
برشی سنك دکل ، سکا فردا ودیعه‌در ؛
هرشی ودیعه‌در سکا ، أی کنج ، اونوتما که
سندن ده بر حساب آرار آتیٔ مشتکی ،
ماضی‌یه شیمدی سن باقیورسیك پر انتباه ،
آتی‌ده سندن أیله‌یه‌جك بویله اشتباه .
هر عضوی کردباد حوایجله صارصیلان
بر نسلك او غلیسك ؛ بونی یادایت زمان زمان

Digitized by Google

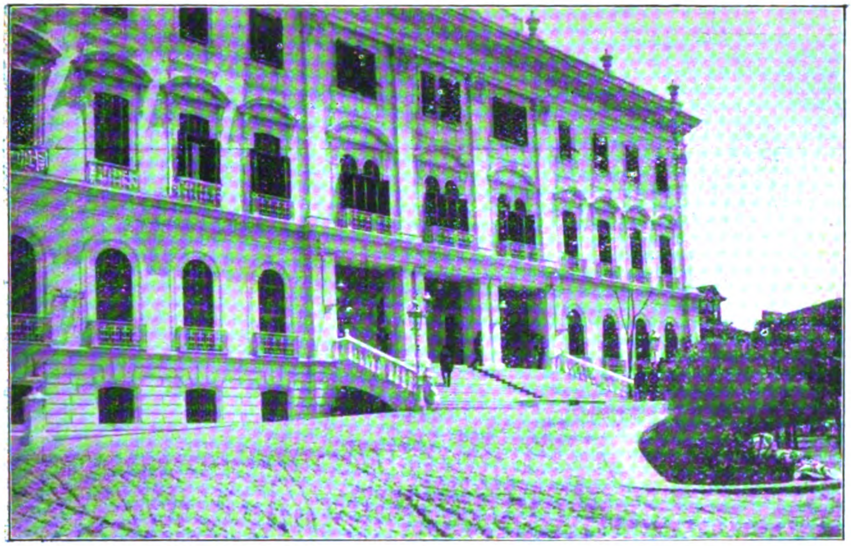

سلانیکده اقامت همایونه تخصیص قلنان دائرهٔ حکومتك یاندن منظره‌سی

Le Palais du Gouvernement qui a servi de résidence au Sultan pendant son séjour à Salonique — Façade latérale.

عصرك ، اونوتما ، بارقه‌لر عصر فیضیدر :
هر ییلدیریمده بر کیجه ، بر کواکه دوریلیر ،
بر افق اعتلا آچیلیر . یوکسلیر حیات ؛
یوکسلمه‌ین دوشر : یا ترقی ، یا انحطاط !
یوکسلمه‌لی ، طوقونمالی آلنك سماره ؛
طویماز بشر دیدکاری قوش اعتلاره ..
اوغراش دیدین ، دوشون ، آرا ، بول ، قوش ، أینله ، باغیر ؛
طورمق زمانی کچدی ، چالیشمق زمانیدر !

دوغرو ، کوزل ویارلاق اولمقله برابر شو شعرده موجود فکرلرده بر فوق العاده‌لك ، بر خارق العاده‌لك یوق .. فقط طرز تبلیغ واحساسده اویله مهم بر موفقیت ، اویله بویوك بر جاذبهٔ صنعت وار که فکر همان شعر ایله امتزاج ایدییور .. وخلوقك دفترینی دولدوران منظومه‌لرك خاصهٔ ممیزه‌سی ده فکر ایله شعرك بو مسعود وبرظفر امتزاج وازدواجیدر .

فکرت بکك اسلوبنده طاتلی ، سه‌ویملی ، روحی جذب وتسخیر ایدن نسبی بر ساده‌لك حس ایدیلیر . خلوقك دفترنده بو ساده‌لك داها صریح بر صورتده نظر دقته چارپیور .. لسانمزك تکاملی ایچین بو ساده‌لکی مجبوری وضروری کوردیکم ایچین نرده ساده‌لکه دوغرو بر شتاب ، بر حرکت کورسه‌م اونی تشویق وتقدیر ایتمکدن منع نفس ایده‌مم .. ایشته بونك ایچین شوراده استطراداً سویله‌مك ایسته‌رم که سلانیکده انتشار ایدن « کنج قلملر » مجموعهٔ ادبیه‌سنك کرك لسانمزك ساده‌لشدیرلمه‌سی ، کرك ادبیاتمزك ملی ومفید بر شکل الماسی خصوصنده کوستردیکی مساعی آلقیشلره لایقدر . . لسانمزی ، کوزللکنه خلل کتیرمه‌مك شرطیله ، ساده‌لشدیرمك

مواصلت همايونى متعاقب حكومت دائره‌سى باغچه‌سى اوكنده تدابير انضباطيه ومتفرجين

La foule assemblée devant le jardin du Palais du Gouvernement après l'arrivée du Sultan, et le service de la police.

Digitized by Google

مواصلت همايونى متعاقب ريختمده كى مبانى بالقونلرينك منظره سى

L'aspect des balcons des batiments dominant le quai à l'arrivée du Sultan.

خصوصنده محمد امين ، توفيق فكرت ، احمد حكمت و حسين جاهد بكلرك درجه درجه خدمتلرى سبقت ايتمشدر . . شيمدى سلانيكده كى گنجلر بو خدمتى توسيع و اكمال ايتمك ، قطعى و ثابت بر نتيجه يه ربط ايلمك ايستيورلر . . اوغراشيورلر . تشبثلرنده موفق اولمالرينى تمنى ايدرم .

فكرت بك ساده يازمقله ؛ لزومسز ، بر طمطراق تركيبلر قوللانمامقله برابر اكثريا صنعتكار بر نفوذ نظر ، مستثنى بر ذوق روح ايله كلمه‌لرك الك گوزلنى ، الك آهنكدارينى ، الك اصيل و سامعه نوازينى سچمكده بويوك بر اصابت گوسترر . . او ، كلمه و تركيبلرى انتخاب و استعمالده مشكل‌پسنددر . . بو

مواصلت همايون اثناسنده مراسمه اشتراك ايدرك بالآخره ساعتلرجه سلانيك شهرينك
هان هر طرفنى دور ايتمش اولان مكتب موزيقه‌لرندن اليانس اسرائيليت
مكتبى موزيقه‌سى — ريختم اوزرنده

La fanfare de l'école de l'Alliance Israélite qui a assisté à l'arrivée de S. M. I. le Sultan.

Digitized by Google

سلانیکده جمعه سلاملغی ـ ذات شاهانه‌یی سلاملامق اوزره ریخته‌مده اخذ موقع ایدن قیز مکتبلری طالباتی

La cérémonie du Sélamlik à Salonique, les écolières attendent l'arrivée de S. M. I. le Sultan.

Photo: Apollon

فوطو : آپوللون

مشکلپسندی اویله بر مزیتدر که هر صنعتکارده بولونما‌سی لازمدر. بن کلمه‌لره، ترکیبلره ـ بالکه‌ده لزومندن فضله دە نیله‌جك بر درجه‌ده ـ اهمیت عطف ایده‌رم. بو ناچیز تورك محرری‌ده « کوستاو فلوبر » کبی کلمه‌لرك دلالت ایتدکلری معنادن باشقه برده کندیلرینه مخصوص بر معنای آهنکه، بر افادهٔ موسیقیه‌یه مالك اولدقلرینه بوتون روحیله قانعدر.. فی الحقیقه معنایه کوره کلمه‌لری انتخاب وترکیبده اینجه، کبار، حساس بر ذوق ایستر.. فکرت بك فکرمجه بو ذوقه یوکسك درجه‌ده مالك شاعرلردندر.. مع مافیه اعتراف ایده‌جکم که « خلوقك دفتری » نده بو اینجه، بو کبار ذوقی رنجیده ایده‌جك، احتوا ایتدیکی قلاسیك طنطنهٔ تلفظه مقابل درین وشایان دقت بر معنادن‌ده محروم « نوشابه چین فیض »، « انظار خندشه‌دار »، « ظلال لال سطور »، « اخلوطهٔ اضداد »، « افراختهٔ قید مبالات » کبی اسکی. قطعیاً کوزللکدن عاری ترکیبلرده موجود...

شو محدود نقائص لفظیه‌دن باشقه « خلوقك دفتری » نده مطلقا بر قصور داها بولمق ایسته‌نیلیرسه دینیله‌بیلیر که بعض شعرلرده موسیقی وجوالیت لزومی درجه‌سنده یوق...

« باب شکسته » سیله، یعنی یوکسك ومحتشم بدبینلکیله کنجلری الك زیاده حساً، روحاً تنویر ایدن فکرت بك نجیب ونوار بر

Digitized by Google

سلانیکده جمعه سلاملغی ـ موسوی قیز مکتبلرندن برینك طالباتی ـ کذرکاه همایونده

Ecolières attendant le passage de S. M. I. le Sultan pendant la cérémonie du Sélamlik, à Salonique.

تیکبینلکله مجهز « خلوقك دفتری » ایله شبابی فکراً ، دماغاً یوکسلتیور وتصفیه ایدییور . ینه تکرار ایدیورم ، بویك بویوك برخدمت ، پك اصیل بر حمیت در .. بو خدمت وحمیت ادبیه‌یی قویاً امینم‌که ، تاریخ ادبیاتمز لایق اولدیغی درجه‌ده آلقیشلایه‌جقدر .. چونکه بوکونکی ادبیاتمزده همان یالکیز « خلوقك دفتری » ایله آکلاشیلاجق‌که تورکیا بویوك برانقلاب کچیرمش !.. نسل آتی آنجق بومجموعه اشعارله عثمانلی انقلابنك تأثیراتنی حس ایده‌جك !.

سوزمی توفیق فکرت بکك وجدان صنعتنی تقدیس ایتمکله بیترمك ایسته‌رم ...

۱۸ حزیران ، ۱۳۲۷

رائف نجدت

هامش . — مدحت جمال بکه : «صفحات» حقنده یازدیغم وکندیمجه بی‌طرف اولدیغنه شدیداً قانع اولدیغم مصاحبهٔ ادبیه‌یه یازدیغکز اعتراضی تأسفله اوقودم .. چونکه سزدن چوق امید ایدییوردم‌که اعتراض تکزك سائق منطق وصمیمیت اولسون . . مع‌التأسف مقاله‌کزده منطق وصمیمیتدن هیچ براثر کوره‌مه‌دم . . یالکیز خود فروش وسزك ایچین هیچده موجب شرف اولمایه‌جق برطور استهزا سزدم .. اونك ایچین مقاله‌کزه اوزون اوزادی‌یه جواب ویرمه‌یه‌جکم .. ذاتاً سزده پك اعلا بیلیر-سیکزکه بزده مباحثه ومناقشه‌لرك نتیجه‌سی ـ حتی مناقشه‌لر اك صمیمی دوستلر آراسنده بیله اجرا ایدیلسه ـ دائما الیم ومظلم بربوشلغه منجر اولور .. یالکیز شونی سویله‌مك وسزی تأمین ومستریح ایتمك ایسته‌رم‌که « سبات » کله‌سی مرتب خطاسی اولارق «سیأت» شکلنده دیزیلمشدر .. بوکله ، شیمدی‌یه قدرهمان هیچ برشاعرومحرر طرفندن قوللانیلمامش اولمقله برابر ساده‌لکی اخلال ایدر برماهیتده دکیلدر.. تلفظنده‌ده سامعه‌یی طیرمالایه‌جق برثقالت یوقدر.. بنم اعتراضم بوکبی تلفظی ، آهنکی ثقیل اولمایان عربی وفارسی کلمه‌لرده دکیل ، سزك مقالهٔ اعتراضیه‌کزده قوللاندیغکز فرضا « معرض حاجت ملت » ، « آمنا خوان موافقت » کبی کهنه ترکیبلره عائددر ..

ر . ن

Digitized by Google

دوقتور قاراچون ایمره

ضیاع ابدیسی ایله مجار محافل علمیه‌سنده عظیم بر بوشلق حصوله کتیرن دوقتور قاراچون . عثمانلی محافل علمیه‌سی ایچون‌ده پك مهم بر سیما ایدی . قاراچون عثمانلیجه‌یه وقوفی ، عثمانلیلره محبتی ، عثمانلی تاریخنك اك مهم نقاطنه نفوذی ایله تمیز ایتمشدی . عثمانلیلرله مجارلر بیننده‌کی مناسباته دائر هیچ بر مسئله یوقدی که دوقتور قاراچون بو مسائلی بوتون وثائقیله ایضاح واثبات ایتمه‌سین . مجارلرك فضائلنه ، عنعنات تاریخیه‌سنه دائر هیچ بر بحث کچمزدی که قاراچون کوزلری شعلهٔ وطنپروزانه ایله پارلایارق وطننك مناقبنی ، مملکتنك ماضیسنی حرارتلی حرارتلی آکلاتماسین !

قاراچون مجارستانده بویوك بر موقع احراز ایلمشدی . مجار دارالمعلمات مدیرلکنده لیاقت ودرایتنی ابراز ایتمش اولان بو ذات ، بالاخره مجار تاریخ آقاده‌میسنه داخل اولمش ، عثمانلیجه‌یه وقوفی سایه‌سنده مجار تاریخنك عثمانلیلرله مناسباتنه متعلق قسمنده اختصاص کسب ایتمك ایسته‌مشدی . تورکجه‌یی طوغرو وحتی بعضاً اسکی تاریخ لسانلرنده تصادف ایلدیکی کلماتی استعمال ایدرك قونوشان قاراچون ، تورکجه‌دن مجارجه‌یه بعض اثرلر ترجمه ایتمش ، بالخاصه اقدام مطبعه‌سی معرفتیله طبع اولونان (اولیا چلبی سیاحتنامه‌سی) نك ترجمه‌سنده بویوك بر لیاقت ابراز ایلمشدی . قاراچون بو ترجمه‌سیله لیاقت ذاتیه‌سنی اثبات ایلدکدن صوکرا عثمانلیلرله مجارلر بیننده‌کی مناسبات تاریخیه وثائقنی تدقیق ایتمك اوزره آوستریا مجارستان حکومتی طرفندن استانبوله کوندرلمشدی . قاراچون دور استبدادك اك صیقی کونلرنده بیك درلو مشکلاتی اقتحام ایتمش ، متعدد دفعه‌لر سفارت واسطه‌سیله اراده‌لر چیقارتمش . سرای همایونده ، اوراق مخزنلرنده موجود بعض وثائقی تدقیق ایلمشدی . فقط بو اثناده دها بر چوق وثائق مخزنلری‌ده اوکرنمشدی که بونلره وصول کندیسی ایچون غیر ممکندی . دوقتور قاراچون اعلان مشروطیتی متعاقب بو مخزنلری‌ده میدانه چیقارمش ، تاریخ عثمانی انجمننه پك بویوك خدمت ایفا ایلمشدی .

دوقتور قاراچون تاریخ عثمانی انجمننك پك مهم بر عضوی ایدی . بر ملتك تاریخی نصل یازلمق لازم کله‌جکنی بیلیر ، افکار ومطالعاتی ایله

Digitized by Google

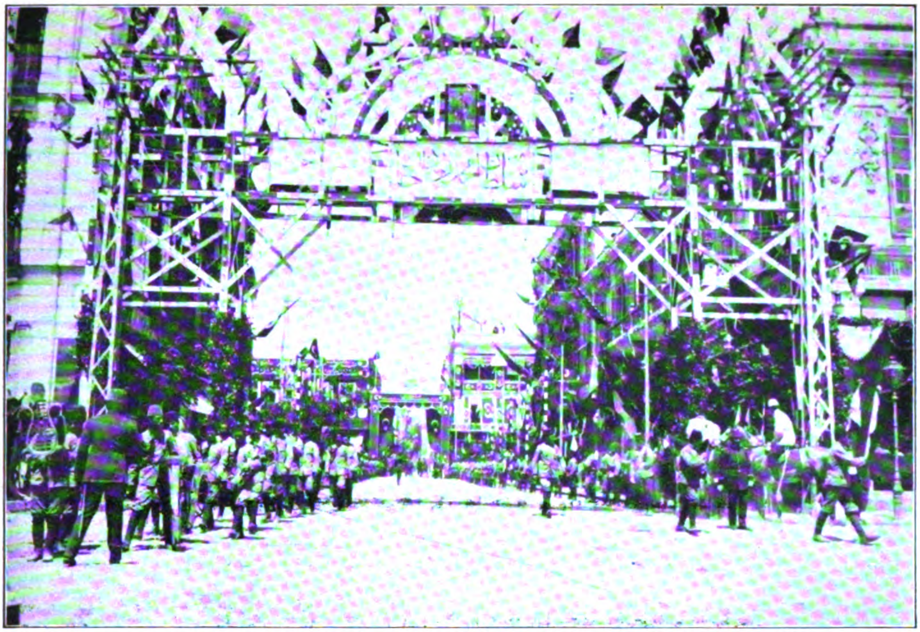

(Photo: Apollon) جمعه سلاملغندن اول حريت ميداننك منظره سی فوطو : آپوللون

Aspect de la place de la Liberté pendant le Sélamlik.

سلانيكده جمعه سلاملغی ـ كدركاه هايونده ريختمده احذ موقع ايدن سلانيكك چاليشقان ، فعال اطفائيه هيئتی

(Phote: Apollon) فوطو : آپوللون

Les sapeurs pompiers alignés sur le quai pendant le Sélamlik.

Digitized by Google

ذات شاهانه‌یی سلاملامق اوزره کریددن کلان وطنداشلرمزدن بعضلری- حریت میداننده‌ن کچرلرکن..

Quelquesuns des compatriotes venus de Crète pour saluer S. M. I. le Sultan.

ارقداشلرینی ارشاد ایدردی . کندیسنده اویله جاذب، اویله عفیفانه بر حالت روحیه واردی که وطنمزک ترقی وتعالیسی ایچون بیله ادارهٔ کلام ایلدیکی زمان ارزوی مفرطندن کوزلری یاشاردی. قاراچون رهبان صنفنه منسوبدی . فقط افکار حریت پرورانه‌سیله جداً تمیزایدردی. انک یکانه دوشونجه‌سی تعصبدن آزاده ، ترقیات علمیه‌یه متوجه ، عنعنات وسوابق عظمتیله مفتخر ، موجودیتنی هر زمان مدافعه‌یه حاضر بویوک وشانلی بر وطندی . بو وطن ، آنک ایچون یالکز ، یالکز مجارستان ایدی. اونک عندنده دنیانک اک وطنپرور ملتی مجارلردی . بعضاً مجارستانک استحصال حریت ایچون دوکدیکی قانلری، یاپدیغی محاربه‌لری آکلاتیر. کیش فالودی‌نک منظومه‌لرینی ، یوقایک رومانلرینی ، په‌توفینک

اشعارینی عمیق بر وجد وطنپرورانه ایله مدح ایدر. هاواناسنک دومانلری اره‌سندن پارلاق نظرلرینی سمایه طوغرو دیکه‌رک په‌توفینک بر منظومه‌سنی تورکجه اوقومغه باشلار ، کندیسنه مخصوص بر شیوهٔ تلفظله : واطانین محافه‌زاسیندا ثابت قدم اول ای ماجار ! دیر ، مجارستانک تکملات علمیه وفنیه‌سی، شاعرلری و ادیبلری ، زراعتی و تجارتی ایله افتخار ایدردی . ذاتاً استانبولده‌کی مشغولیتی صرف مجارستانه متعلقدی . قاراچون ، طوپقپوده طوپراق حالنه انقلاب ایدن دفترلر اره‌سنده بر وثیقه بولمش ، بو وثیقه‌ده عثمانلیلرک بوداپشته‌دن چیقدقدن صوکرا یعنی بلغراد معاهده‌سنی متعاقب مجارلرله اتفاق ایتمک، اوروپانک سیل مهاجماتنه قارشی مجارستانی سپر مدافعه کبی قوللانمق سیاستنی تعقیب فکرنده بولوندقلرینی میدانه چیقارمشدی . قاراچون کرک بو کبی کشفیات مهمه‌دن . کرک مملکتمزده نشر اولونان آثار تاریخیه‌دن و کرک مملکتمزک ترقیات فکریه‌سندن وطنداشلرینی‌ده مستفید ایتمک ایچون (سازادوق، عصر) و (بوداپشتی هیرلاپ) غزته‌لریله مقاله‌لر نشر ایدردی .

قاراچون عثمانلیلره عین عرقه منسوب

Digitized by Google

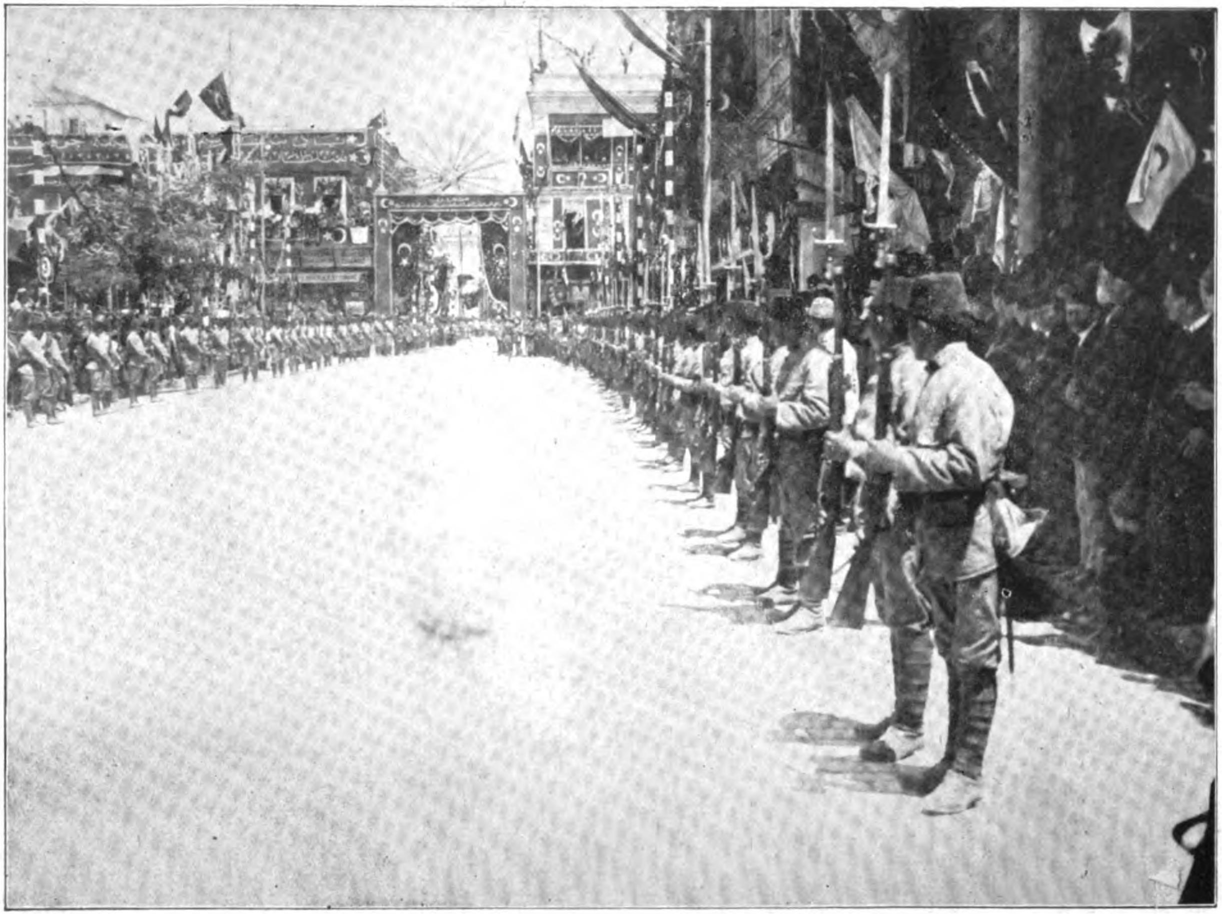

سلانیكده جمعه سلاملغی - تشریف همایون اثناسنده حریت میدانك منظره‌سی
Vue de la place de la liberté à l'arrivée du Sultan.

Digitized by Google

برقاردش نظریله باقار ، عثمانیلرك ترقیاتنی كمال صمیمیتله ارزو ایدردی . بعضاً امور اداره‌ده بر انتظامسزلغه ، بالخاصه تتبعات تاریخیه‌ده بر ممانعته تصادف ایلدیکی زمان : « واللهی بوتورکلر ، سز تربیهٔ اجتماعیه‌کزی اصلاح ایتمزسه‌کز آدم اولامیه‌جقسکز ! » دیر ، ترقیات علمیه‌یه قارشی کوستریلن لاقیدیدن كمال سوزشله شکایت ایلردی . قاراچون ، تاریخ عثمانی انجمننك تدقیقاتنی فوق‌العاده بردقتله تعقیب ایدردی . بویوك بر عثمانلی تاریخنك لزومنی صوك درجه تصدیق ایلدیکی کبی ترقیات علمیه و اجتماعیه‌مز ایچون اصلاحنی الك زیاده الزم عد ایتدیکی برشی وارسه اوده لسانمزدی . حتی بو سببدن دوقتور قاراچون (تورك‌درنکی) نك تأسسنی عثمانلیلر ایچون یکی برخطوهٔ ترقی عد ایلمشدی . قاراچون دیردی که :

— سز تورکلر ، اکر ترقی ایتمك ، اوروپالیلر کبی ایلریله‌مك ایسترسه‌کز ، برکره شو لسانکزی اصلاح ایتملیسکز . لسانکز اوقدر یتیم قالمش که حریت و وطن کلمه‌لری بیله کندی مالکز دکل . بز مجارلر ، لسانمزی اصلاح ایتمکله پك چوق شی قازاندق . سز بوکا فوق‌العاده محتاجسکز . مملکتکزده ائتلاف عناصره موفق اولمق ایچون الك مهم واسطه‌لردن بری ده بودر . تورکلر لسان و ادبیاتی ، صنایع و ترقیاتی ایله بحق تمیز ایتملیدرلر . ساحهٔ مدنیتده فائقیت آنجق بو صورتله اکتساب اولونابیلیر . بوندن باشقه ، عثمانلی ملتنی پریشانلقدن قورتارمق ، ملتك سویهٔ فکریه‌سنی یوکسلتمك ایچون‌ده لسانك اصلاحنه ، ساده‌لشدیرلمسنه احتیاج واردر . مملکتده پك چوق کشینك اوقودیغنی آکلایابیلمسی ایچون لسانك ساده اولماسی ، ساده یازلماسی لازمدر . مثلا محمد امین بکك شعرلری استثنا ایدیله‌جك اولورسه لسانکزده یازیلان شعرلرك هیچ برینی خلق آکلایاماز .

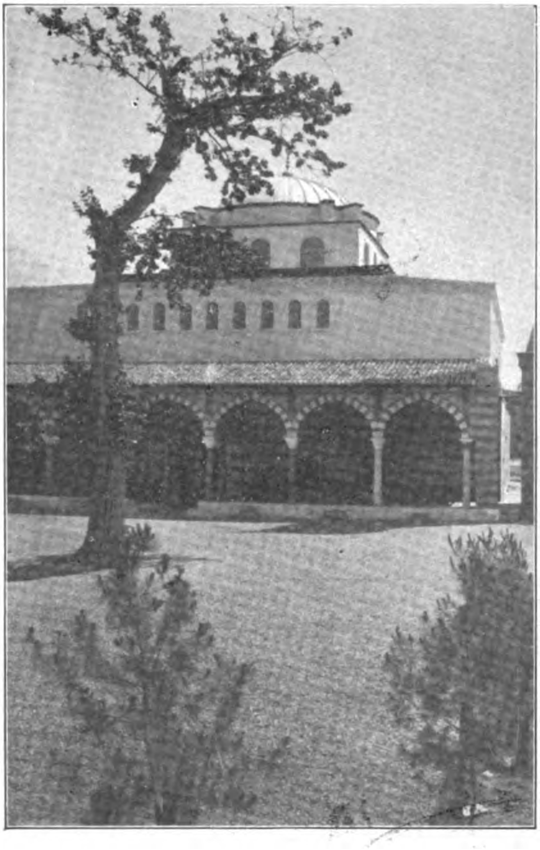

سلانیکده ایاصوفیه جامع شریفی
La mosquée de Ste. Sophie à Salonique.

Digitized by Google

سلانيكده جمعه سلاملغى ـ ذات حضرت پادشاهينك عازدن صوكره اياصوفيه جامع شريفندن عودتلرى

S. M. I. le Sultan revenant de la Mosquée de Ste. Sophie.

[هلال فوطوغرافخانه‌سى ، احمد كمال افندى ـ سلانيك]

(Photo: Hilal-Salonique.)

Digitized by Google

اياصوفيه‌ده جمعه سلاملغى - ذات شاهانه كردونهٔ همايونلرينه راكب اولوركن
S. M. I. le Sultan revenant de la Mosquée de Ste. Sophie.

هر مصرعك معناسنى آكلامق شويله طورسون كلمه‌لرك بيله معناسنى آكلامق مشكلدر . بز مجارلرده ، مثلا پەتوفينك شعرلرينى كويلولر ، چوبانلر بيله اوقور . بوتون ملت ، بو بويوك شاعرلرك اينجه و رقيق حسلر . وطن ايچون تصور ايتدكلرى لطيف طويغولريله متحسس اولور . بر طرفدن دارالفنونمزك علم السنه شعبه‌سى تدقيقات وتتبعاتده بولونور ، لسانمزده اصلى مجارجه اولميان كلمه‌لرك صاف مجارجه‌لرينى بولمغه چاليشير ، ادبامزده اثرلرنده بو كلمه‌لرى استعمال ايدرك ملتك تربيه‌سنه ، تربيهٔ وطنپرورانه‌سنه خدمت ايدرلر .

قاراچون بو سوزلرى بر عثمانلى وطنپرورى كبى كمال سوزش وتأثرله سويلر ، عثمانليلرك ترقيسنه خادم اولاجق اسبابى ، كندى اقتدارى دائره‌سنده ، حاضرلامقدن اصلا خالى قالمازدى . قاراچون مجارستانده‌كى (كل بابا تربه‌سى) [*] نك تعميرى ، مجارستانه طلبه كوندرلمسى ايچون پك زياده غيرت ايلمشدى .

دوقتور قاراچون اك اسكى يازيلريمزى اوقومقده بويوك بر سهولت اكتساب ايلمشدى . خزينهٔ اوراقده ، ديوان همايون قلمنده متمادى تتبعاتده بولونان بو محترم ذات ، احمد ثالث زماننده دولت عثمانيه‌يه التجا ايدن راقوچى حقنده بر چوق وثائق طوپلامش ، ايكى يوز اللى صحيفه‌يه بالغ اولان بو وثيقه‌لرى مجارستانده طبع ايتديرمكه باشلامشدى . دوقتور قاراچون هم وطنمزه . هم ده كندى مملكتنه

[*] بو تربه‌نك فوطوغرافى كله‌جك نسخه‌مزده نشر اولنه‌جقدر .

Digitized by Google

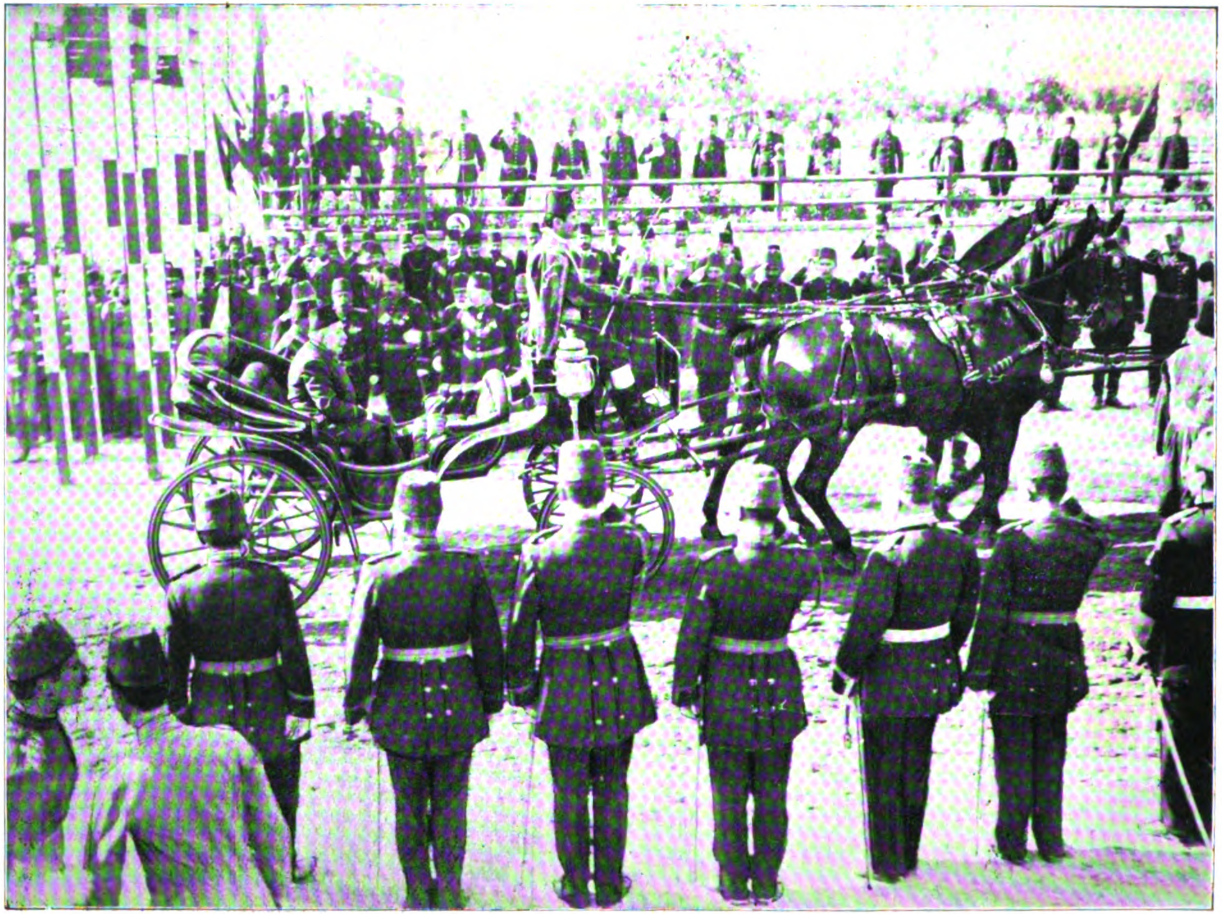

ذات حضرت پادشاهینك سلانیكده قیشلهٔ همایونی تشریفلرنده دائره اوكنده اركان وامرای عسكریه طرفندن صورت استقباللری

Visite du Sultan à la Caserne.

سلانیكده قیشله میداننده سیاحت همایون خاطره‌سی اولمق اوزره انشا اولنه‌جق آبده‌نك وضع اساس رسمنك اجراسندن صوكره ذات شاهانه‌نك عودتلری

Retour impérial de la cérémonie du monument de le place de caserne .

نافع بویوك بر اثر دها وجوده كتیره‌جكدی كه اوده (مجارستانده عثمانلیلر) نامیله مجارستان آقاده‌میسی طرفندن تحریرینه مأمور اولدیغی اثر معظمدی. واقعا شالومون طرفندن بو موضوعه دائر بر اثر نشر ایدلمش وحتی آلمانجه‌یه‌ده خلاصةً ترجمه ایدلمشدی . فقط اخیراً طوپقپوسراینده محفوظ اوراق ظاهره اخراج ایدلمدن یازلدیغی ایچون بو اثر هم اسكی، هم‌ده نقصان ایدی . قاراچون ذاتاً مجارستان خزینهٔ اوراقنده‌كی وثائقی تدقیق ایتمش، شمدی خزینهٔ همایونده‌كی اوراقی‌ده تدقیق ایده‌رك مجارستانده عثمانلی اداره‌سنه ودها طوغروسی تاریخمزك ایكی یوز سنه‌لك دوره‌سی ایچون مكمل بر تاریخ وجوده كتیره‌جكدی . بو تاریخی آنجق دوقتور قارا‌چون یازابیلیردی. مجار منابع تاریخیه‌سنه وقوفی بو بابده اوكا بویوك بر امتیاز بخش ایدییوردی .

دوقتور قاراچون بویوك بر وطنپروردی . خاصانه افاده‌سی . وقوف عالمانه‌سی ایله همان هر كوروشدیكنك قلبنی تسخیر ایتمشدی . عثمانلیلرك ترقیسی ایچون اونك الڭ زیاده دوشوندیكی نقطه، حیات اجتماعیه‌نك اصلاحی ایدی. بو نقطه حل ایدلمدكجه اوروپالیلرله مناسبات پك كوچدی. بالخاصه قادینلریمزك احوال اجتماعیه‌سنی اصلاح ایتمك لازمدی. قاراچون بو مسائلی غایت واضح بر صورتده اثبات ایدر . عین عرقه منسوب اولدیغمزی، مجارلردن عبرت آلمامزی سویلردی.

دوقتور قاراچوندن بر پازار كونی آیرلدقدن

Digitized by Google

صوکرا خسته‌لکنی ایشتمش . دوقتورلرك منع ایتمسی حسبیله کندیسنی کورمکه بر دها موفق اولامامشـدم . ایکی هفته صوکرا قاراچونك وفاتنی (اقدام)ك باش مقاله‌سنده اوقودیغم زمان صوك درجه متأثر اولدم . بو ضـیاع ، قلبمـده پك بویوك بر جریحه حاصل ایلشدی . قاراچونك وطنمز حقنده‌کی سوزلری متصل قولاقلریمده طنین انداز اولیور ، اونك مطروش و پاك سیماسی . پارلاق و الا کوزلری نظرلرم اوکنه کلیوردی . قاراچونك لیلاقلرله معطر تابوتنی ، کوزلرم یاشارمش ، راهبلرك تیز و آهسته دعا ـ لرینك قلبه ویردیکی فرط تأثرله قلبم بر هیجـان ، برچوق خلق آره‌ســنده تعقیب ایلدیکم زمان ، آرتق ابدیته انتقال ایدن بومعزز دوستمی خرستیان وطنداشلریمزك صوك نظرهٔ احترام ایله سلاملادیغنی کوریبور ، قاراچـونك آجی ، فقط طوغرو سوزلرینی متصل تخطر ایدیوردم: « واللهی ، بو تورکلر ! سز تربیـهٔ اجتماعیـه‌کزی اصـلاح ایتمزسه‌کز آدم اولامازسـکز ! »

بویوك آطه ١٥ حزیران ٣٢٧
احمد رفیق

سلانیکده قیشله میداننده سیاحت همایون خاطره‌سی اولمق اوزره انشا اولنه‌جق آبده تملرینك وضع اساس رسمنی اجرا بیورمق اوزره شوکتمآب افندمزك تمل محلنی تشریفلری
فوطو : آپوللون (Photo: Apollon)

Arrivée du Sultan à la Place de la Caserne pour poser la premiere pierre du monument commémoratif de la visite impériale à Salonique.

Digitized by Google

آبده‌نك وضع اساس رسمنك اجراسندن صوکره ذات حضرت پادشاهی بالخاصه رکز اولنان چادرده

S. M. I. le Sultan dans la tente impériale après la cérémonie de la fondation du monument commémoratif.

شهید حریت مدحت پاشا مرحومك تأسیس‌کرده‌سی اولان سلانیك مکتب صنایعی

[مکتبك متعدد دائره‌لری دها واردر]

L'Ecole des Arts et Métiers fondée à Salonique par feu "Midhat Pacha".

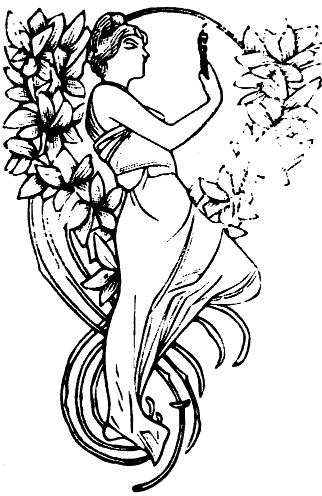

اسارت واستقلال

خصلت شخصيه استقلال روحىنك لازمهٔ اساسيه‌سيدر. خصلت شخصيه‌دن مقصديمز برنادركه حدودى واضح خطوط خصوصيه ايله انشا ايدلمشدر ؛ برخصلتدركه تأثيرات خارجيه ايله شكلنى دكشديرمسى فوق العاده مشكلدر. «درومار»

هيچ بر فرد يوقدر كه افكارنده، حسياتنده، محاكماتنده وبناءً عليه افعالنده شرائط خارجيه‌نك حاكمانه امرلرندن قورتيله بيلسون. چونكه بزم حياتمز نصل بالخاصه تظاهرات خارجيه ايله متصف ايسه حياتك مختلف تظاهراتنى توليد ايدن تنبهات دخى كنه خارجدن متواردر . بزم حياتمز بو تنبهات متوارده‌يه افعال منعكسه‌مزله ، سلسلهٔ مناقشات ومحاكمه‌مزله واك نهايت نتايج فعليه‌مزله جواب ويرمكدن عبارتدر. محاكمه‌مزك، افكاريمزك ، اجتهاداتمزك هيچ برى يوقدركه جمعيت محيطه‌نك بزم روحمزه بلا انقطاع كوندرديكى تأثيرات فكريه وحسيه‌دن غير متأثر قالسون.

فقط محيطدن كلن تنبهاته درجهٔ اطاعتمز تخلف ايدر. بعضاً بزم روحمز بر قويون سوريسنك روحنه بكزر. esprit moutonnier ؛ بريمزك ياپديغنى وحتى اعصار سابقه‌ده برجديمزك ياپديغنى كوزلريمز قپالى تكرار ايدرز. عطالت فكريه‌نك زياده‌لكى ، مناقشه وملاحظه‌يه قابليتك فقدانى حسبيله تلقينات خارجيه‌يى ابلهانه قبول ايدرز؛ بربى طرفىٔ مهملانه ايچنده هر كوروب ايشتديكمزى تقليد ايدرز ، محيط ايچنده خصوصى بر فرده بر بن اولمق امتيازينى غائب ايدرز. كويا بزده يشايان بزم كنديمز دكلدر ؛ محيطك روحى ووجدانى ، سوريك خصلت وفطرتيدر؛ بز شخصاً صانكه موجود دكلز؛ بزم شخصمز جمعيت خارجيه‌نك تكرر ايتمش بر قوبيه‌سندن عبارتدر . بتون تمايل وذوقلريمزى، ترجيح وانتخابلريمزى ، قناعت واعتقادلريمزى، محاكمه وقرارلريمزى خارجدن اودونج آليرز . جمعيتك نهايتسز يالانلرينى ، ياكلشلرينى، ساخته‌لكلرينى بلاتأثر قبول ايدرز، بلا محاكمه تقليد وتكرار ايدر واير يشارز .

ضعف عقلى وبالخاصه ضعف اراده نه‌قدر ايلرى كيتمش ايسه بر «قويون روحى» اولمقلغمز مسكنتى دخى اوقدر وضاحت كسب ايدر . مثلا بر بوداله كورسيكز كه حسلرينى، تمايللرينى

Digitized by Google

کیزله‌مز ، بتون
روحی میدانده‌در ،
ذهننه کیروب چیقانی
ـ قفاطاسی شفاف
بلوردن یاپلمش کبی ـ
کوروب اوقومق
قابلدر . هر فکر
و فعلی بر تقلیددن
عبارتدر ، حتی
تقلیدینی بیله پك
عجمیلکله بجریر .
بر شخصیت
خصوصیه‌سی ، بر

سلانیك بلدیه خسته‌خانه‌سی
Salonique — L'hôpital municipal.

خصلت شخصیه‌سی Caractère personnel وجود
دکلدر ؛ عکس ایتدیردیکی فکرلره وروحلره
کوره محاکمه ومطالعه‌سی دخی تبدل ایدر . بر
آیینه‌در که اوزرینه چارپان شعاعات ضیائیه‌هیچ
بر انطباع ، هیچ بر اثر حصوله کتیرمکسزین
انعکاس ایدر . تلقینات خارجیه‌نك اویناتدیغی
بر «قوقله» مقامنده‌در ،
ذهنی اودرجه بوشدر که
بو بوشلغی تضمین
ایچون یالکز بشقه‌
لرینك محاکاتنه ،
جمعیتك عنعنات باطله
سنه ، اکاذیب اعتقاد
دیه‌سنه عرض افتقار
ایتمکه مجبوردر .
تقرذ کانك بلاهته
تقرب ایدن بو درجه
شدیده‌سنده کوردیکمز
بو نمونهٔ اسارتی هر

سلانیکده اتحاد بولواری
Salonique — Boulevard Ittihad.

Digitized by Google

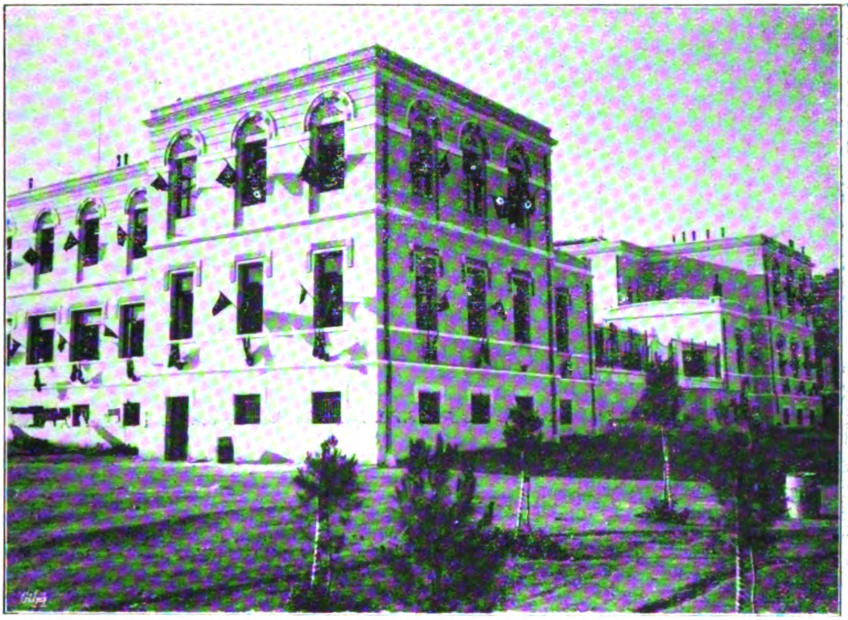

سلانیکده مهم بر مؤسسهٔ عرفان ـ یالکز انشاآتی ایچون ۱٤,۰۰۰ لیرا قدر برمبلغ صرف ایدیلهرك
میدانه کتیریلان «اتحاد وترقی» مکتبی
L'Ecole "Union et Progrès„ à Salonique. Les frais de construction se sont
élevés à 14,000 livres.

بووقت بودرجه وضاحتله مشاهده ایدهمیز ، انسانلرك اکثریت عظیمهسنی تشکیل ایدن قسم متوسط ظاهراً برفعالیت عقلیه ایله ممتازدر ، اباطیل واکاذیبه قارشی عصیان ایتمکه متمایلدر. پرده آرقهسندهکی چوجقلرك اویناتدیغی بر قرهکوز اولمقدن قورتلمغه آرزوکشدر . عمیقاً تدقیق ایتمینجه بونلری برر مستقل ظن ایدرسیکز . فقط استقلال روحیدن محرومیتلرینی ، هرروزکاره تبعاً صاللانوب سقوطه میل ایدن برارادهٔ ضعیفه ایله متحلی اولدقلرینی آکلامق ایچون بر آز جالالرینی قازیمق لازمدر. محاکمهلری ، مطالعهلری کنه محیطك ، عنعنهنك ، کورهنکك اعطا ایتدیکی افکاردن مکوندر . فقط افکار متواردهیی کندی بنلکلرندن صدور ایتمش کبی جلالیوب تزیین ایتمك اقتدارینی حائزدرلر . حب کنه اوحب . فقط هیچ اولمزسه اوزرینه بریالدیز اورمشلر . حیلهلرینی میدانه چیقارمق ایچون بونلری غافل آولامالی ، محیطك تلقیناتنی اخذ ایتملرینه مساعده ایتمیهجك برصورتده بالذات کندی فکر وشخصیتلرینی یاقالامهلی ایجاب ایدر . اکر برموضوع جدید اوکنده اولجه حاضرلنمش ، تلقینات خارجیهیی قبول ایتمش دکلسهلر ملکات روحیهلرینك فقر ومسکنتی درحال تظاهر ایدر .

حیات روحیهنك اڭ مهم عاملی ، اڭ قوتلی عنصری حس وتأثردر . حسیات نهقدر ناقص

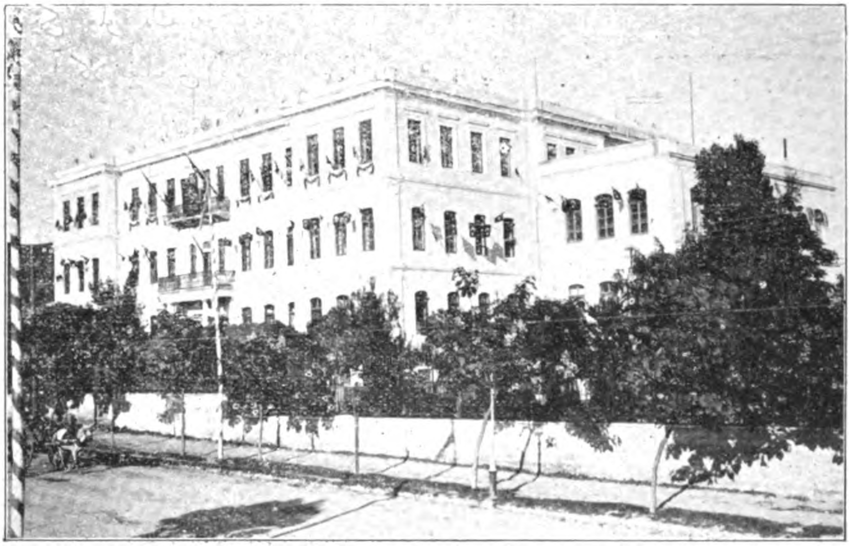

سلانیك مكتب سلطانیسی
Lycée de Salonique.

ایسه ارادەیی بسلیەجك غدالر اوقدر آز وبناءً علیه اراده اودرجه ضعیف اولور. حس وتأثردن محروم اولانی و بی شكل «amorphe» دنیانبو بیچارەلر بر «اسهال عقلی» یه اوغرامشلر كبی آلدقلرینی هیچ دكشدیرمكسزین چیقارتیرلر. ذكان، ارادەدن، تأثردن وحتی حیاتدن بیله محرومدرلر.

« حیاتی چونكه تأثردر ایلنین اثبات »

ارادەلری فقیر، ادراكلری ناقص، دقتلری آواره، مشاهدەلری سطحی، interêt [*] دن محروم اولان بو ضعیفلر هیچ بر وقت صاحب استقلال اولەمازلر، بر روحك مستقل، بر وجدانك سربست عد اولنه بیلمسی ایچون كندی سرمایۀ روحیەسیله محاكمه ایدەبیلمسی، خارجدن كلن افكار ومطالعاتی تعمیقاً ملاحظه ایدرك ذهننده له وعلیهنده بر چوق براهین واعتراضات اویاندیرمسی، مواردات خارجیەنك درجۀ حقیقت وقابلیتنی میزان تدقیقدن كچیرمسی. ذهننده طوپلانمش اولان معلومات سابقەیه

[*] مقابلنی بولەمدیغمز بر فرانسزجه كلمەیی استعمال ایتدیكمز معذور كورنسون. كلمەیی قوللانمق قابلدی. فقط فكری دخی اهمال ایتمك ایجاب ایدردی. مدنیت حاضرەدن تدریجاً اخذ ایتمكه مجبور اولدیغمز یكی فكرلرك صاییسی یوقدر. بونلرك مقابلی بزكندی لسانمزده (عربی وفارسیده داخل) پك نادراً بولەبیلەجكز. چونكه فكر موجود دكلدیكه كلمه موجود اولەبیلسون. هیچ بر لسان مدنی یوقدر كه یكی كلمەلر ایجاد واستعارەسندن استغنا ایلسون. او حالده بز نصل استغنا ایدەبیلیرز. نصل لسانمزك حدودی فقیرندن چیقمامقده تعصب كوستره بیلیرز؟ بوكون هر لسان عامی بر «عاشورا» در. جهلك هر چشنی ایچنده قالمقدن ایسه البته بر «عاشورا» اولمق ترجیح ایدیلیر.

نسبتله بویکی معلومه‌نك نه‌درجه‌یه قدر قابل قبول اولدیغنی آکلایه‌بیلمسی لازمدر. هر فردك سرمایهٔ روحیه‌سی بشقه بشقه‌در، کندینه مخصوصدر؛ بوسرمایهٔ موجوده اوزرینه منضم اولان حادثهٔ جدیده محفوظات عقلیه‌نك مناسبلری ایله آیری آیری تشارکات associa- tions تکون ایدر، ذاتاً موجود اولان سلسلهٔ تشارکاتی اویاندیریر، برینی جذب برینی دفع ایدرك، برینی قوتلندیروب دیکر- ینی ضعیفلته‌رك بر نتیجه پیدا ایدر؛ بالطبع بو نتیجه سوابق فکریه‌یه هرکسککیدن بشقه اولان سوابق فکریه‌یه تابع اوله‌رق خصوصی ووصفی برصورتده تظاهر ایدر.

اشته بویله‌جه کندی موجوداتی ایله مقایسه ایدوب دوشنه بیلن، کندی روحندن اوکا برشی اضافه ایده بیلن، کندی تشارکات فکریه‌سی میزاننه اوره‌رق کندینه مخصوص برنتیجه، برقرار، برحکم چیقاران شخصدرکه **استقلال فکری‌یه**، استقلالك قابل اولان درجهٔ نسبیه‌سنه مالك عد اولنه بیلیر.

بویله اولان خصلت، دماغنده بوزنکین واوینق تشارکاتی تکوین ایده‌بیلن وبوثروتدن استفاده ایتمکی بیلن فرددرکه بر **خصلت قویه** اولمق امتیازینی کسب ایده بیلیر.

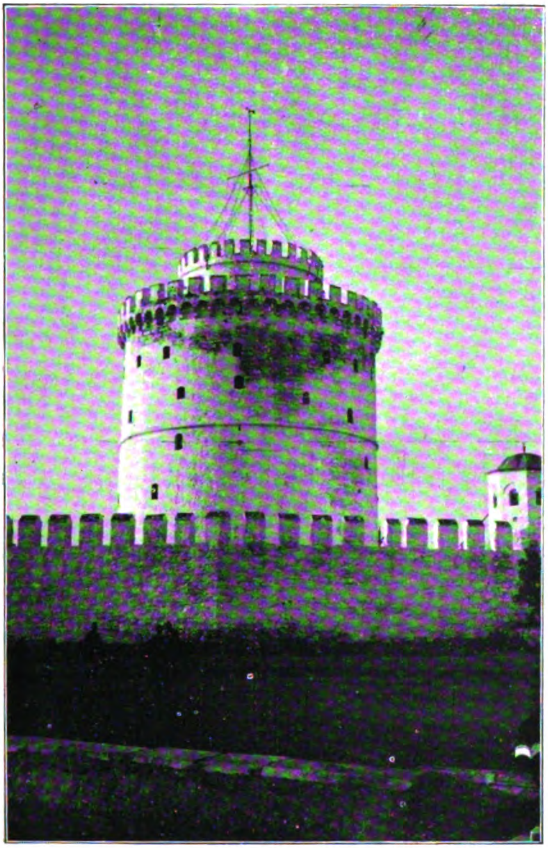

سلانیکك مشهور بیاض قوله‌سی
La fameuse Tour Blanche de Salonique.

فی الحقیقه بو دخی کنه بر محیطك، بر حالات اجتماعیه‌نك اسیری؛ او محیط ایچنده جاری اولان تعاملاتك، اعتقاداتك، عنعناتك بر درجه‌یه قدر محکومیدر؛ چونکه انتقال ارثیدن باشلایوب اوقو- دقلرندن، ایشتد- کلرندن، ابوینندن، رفیقلرندن، معلملر- ندن والی آخره کلن تأثیراتك هیئت مجموعه‌سی سایه‌سنده درکه اونك محفوظات حاضره‌سی تحصل ایتمشدر؛ فقط برفکر، بر تنبه خارجی بو محفوظات اوزرینه چاربدیغی زمان بر املس مرمر اوزرینه دوشن بر لاستیك طوب کبی همان هیچ بر تحوله اوغرامادن

Digitized by Google

صیچراماز : اونك بنلكنه كیرن بر فكر اولا
افكار موجوده ایله قارشیلاشور موزنه ومقایسه یه
اوغرار ، یكی بر نموه مظهر اولور ، كیردیكی
كبی چیقماز ، اونك روحندن برچوق شیلر
استعاره ایدرك قابنی ، قوامنی دكشدیرر ،
شخصی بر شی
اولیویرر ، بر ایجاد
ایله نتیجه لنیر .
املاح مختلفه یی
حاوی بر محلول
درونینه بر ملح
جدید علاوه ایدیكز .
املاح موجوده
ایله مادۀ جدیده
آره سنده بر مناسبت
موجود دكل ایسه
بر مخلوطدن باشقه
برشی تحصل ایتمز ؛
فقط كر بر مناسبت
وارسه املاح مختلفه
آراسنده بر داد
وستد تحصل ایدر ،
بر بری اوزرینه
جاریدقلری زمان
هر بری بو صدمه دن متأثر اوله رق بر فعل
كیمیوی ، بر امتصاص حكمی تكون ایدر . ملح
جدید محلول عتیقك شخصیتنه داخل اولور ، كندی
اوصافنی غائب ایدر ؛ ونتیجه ده بتون بتون یكی
برماده ، بر مادۀ موجوده تحصل ایتمش اولور .

سلانیك - یالیلرده بیوكدره جاده سی
Rue de Buyuk-Déré à Yalilar, Salonique.

افكار متوارده یه بو شخصیتی ویره بیلمك
ایچون بونلری درحال قبول ایتمامك ؛ محاكمات
وجدانیه مز درونینده بر اجترار rumination
طویله معروض قیلمق ؛ فكرك درجۀ اهمیتنه
كوره آز ویاخود چوق مدت محفظۀ ذهنیه مزك
ایلك صفنده طو -
تارق بزم انانیت
حاضره مزله ،
حسیات وتمایلا -
تمزله ، مضبوطات
عقلیه مزله نه قدر
مقایسه و موازنه
ایتمك قابلسه ایتمك ،
دقتمزی ، دقت
ارادیه مزی اوزرینه
حصر ایلمك ایجاب
ایدر . حالبوكه
دقت اختیاریه
ایچون اراده ده
قوت بولنمسی لازم
كلن بر فكری
مناقشه وملاحظه
ایتمك ، اوزرینه
دقتمزی تثبیت
ایتمك بر فعل اراده نك مختلف صفحاتی
یشاق دیمكدر . بو صورتله دركه استقلال روحی ،
حریت عقلیه ، خصلت شخصیه بونلرك كافه سی
بر برینه مربوط وبر ارادۀ متینه یه مفتقردر .
ضعیف الاراده لر هیچ برینه ادعای استحقاق ایده مز .

Digitized by Google

غیر قابل اعتراضدرکه بر اسیر و یاخود بر مستقل اولمقلغمز هرشیدن اول خصلت موجوده‌مزه تابعدر. فقط بزم خصلتمز ، بزم اخلاقمز غیرقابل تحول برموهبه دکلدر ، یالکز ارث وانتساله باغلی دکلدر؛ تربیه وتحصیلك عوامل بی نهایه‌سی دخی خصلتمزی تکوین ایتمکده مدخلداردرلر . عناصر ذهنیه‌مز نه قدر زنکین ایسه افکار متواردده دخی امتزاج ایده‌بیلمك ایچون او قدر زنکین وسائطه تصادف ایدر ؛ حیات روحیه‌یه وقوفمز نه قدر عمیق ایسه ، بر ارادهٔ متینه‌نك قیمت ومزیتنی نه قدر تقدیر ایدییور واراده‌مزی تربیه و تنمیه ایچون توسلی ایجاب ایدن چاره‌لری نه‌قدر زیاده اعمال ایتمش بولنیور ایسه‌ك خصائل موجوده‌مزك فضله‌لغنی تنقیصه و نقصانی تضمینه اوقدر

سلانیکده ذات شاهانه‌نك اقامت بیوردقلری دائره‌یه منتهی صبری پاشا جاده‌سی

La Rue Sabri Pacha à Salonique. Cette rue aboutit au palais qui a servi de résidence impériale.

استانبولك حالا محروم بولندیغی وسائط نقلیه‌دن ـ سلانیکده الکتریکلی تراموای

Tramway électrique à Salonique.

Digitized by Google

سلانیکده ساحل بحرده اتحاد باغچه‌سیله تیاترونك خارجدن منظره‌سی
Salonique — Le jardin Ittihad et le Théâtre au bord de la mer.

سلانیکده صبری پاشا جاده‌سی تجارانی طرفندن اورتولو چارشی مدخلنده انشا ایتدیریلان طاق
L'arc érigé à l'entrée du Bazar par les commerçants de la rue Sabri Pacha.

زیاده صاحب اقتدار اولورز . خلاصه نه‌قدر عالم ایسه‌ك اوقدر متین اولورز . نه‌قدر متین اولورسه‌ق اسارتدن اودرجه تخلص ایدرز .

« مستقل ویاخود غیر مستقل اولمق ، بر شخص قالمق ویاخود قالمامق ، یعنی استقلال روحی نه ثروته ، نه سلطنت واحتشامه ، نه‌ده اصالته باغلیدر ؛ امتیازات بشریه‌نك هیچ بری یوقدرکه صاحبنی مستقل وحر قیلمق اقتدارینی حائز اولسون . استقلالك نشانهٔ حقیقیه‌سنی بشقه یرده آرامقلغمز لازمدر . بو نشانی‌ی فقرده دخی بوله‌بیلیرز . یسارده‌ده ؛ اطاعتده‌دخی بوله‌بیلیرز ، امرده‌ده . آیاغی جزئی بر عمله آنبارلری طولو ، خادمی چوق . زنکینلشمش بر کشی زاده‌دن دها اصیل اوله بیلیر . بو زنکینلشمش کشی زاده بو سعادت محسوده‌یی ادامه ایتمك ایچون ناموسسز انتریقه‌لره ، سایه‌سز دنائتلره توسل ایدرسه دنیاده اك آز مستقل اولان او اولور . پاره‌سی سایه‌سنده حر اولان

Digitized by Google

بو آدم بر قارینك، بر نشانك اسیری. خدمتجینك خدمتجیسی اولور » (دروماز).

بو مستقل، بو متین الاراده، بو خصلت

سلانیكده آثار عتیقه‌دن خورتاج سلطان جامع شریفی - داخلاً غایت نفیس و قیمتدار موزاییقلرله مزیندر

La mosquée "Hortadj Sultane" à Salonique. Cette mosquée est décorée intérieurement de riches mosaïques

شخصیه صاحبی ماضینك دكل حالك بیله دكل، استقبالك آدمیدر. چونكه ماضی بزی اسیر ایدن عنعناتك مجموعی ایله اوموزلریمزه یوكلنیر؛ حالبوكه او بو كونكی ذهنی ایله، بو كوندن زیاده ایلری‌یه عائد اولان، جمعیتك استقبال نامتناهیسنه عائد بر **فوق‌الكماله** ideal تطابق ایتمكه چالیشان ذهنی ایله دوشونور. متمادیاً سیوریلمكه، متمادیاً بر فوق‌الكماله ایرشمكه چالیشان متین الاراده ایچون حیات یالكز استقبالدن، یالكز حقیقت كماله تقرب مستقبلدن عبارتدر.

فكرك بو استقلالی تهلكه‌سز دكلدر، بولندیغمز وسط و محیط یوكسلنلری كندینه طوغری چكمكه، طیران ایتمك ایستینلرك قوللی قنادینی قیرمغه چالیشیر. بونك ایچوندر كه مستقل اولانلری، استقلال و حریتلرینی صدق ایله اعلان ایدنلری، بوكونك حیاتی ایله، لایق اعتقادات و اعتیاداتك مجموع باطلی دیمك اولان بوكونك حیاتی ایله یشایانلر، بو حقیقی بیوكلری تجاوزلرینه هدف اتخاذ ایدرك یاره‌لمكه، طیرانلرینی كسر ایتمكه چالیشیرلر. حالبوكه انسانیتی سوروكلیه‌جك اولانلر بو متصاعدلر، بو متبارزلر یالكز استقبال ایچون یشایان بو مستقللردر. بو مستقللرك تبارزی، سیوریلمسی سایه‌سنده‌در كه اطرافنده كیلر تدریجاً او ارتفاعه صعود ایده‌بیلیرلر؛ اسپنسرك دیدیكی كبی بر كروه اجتماعیه‌نك افرادی هپ عینی سویه‌ده اولسه‌لردی بلكه‌ده

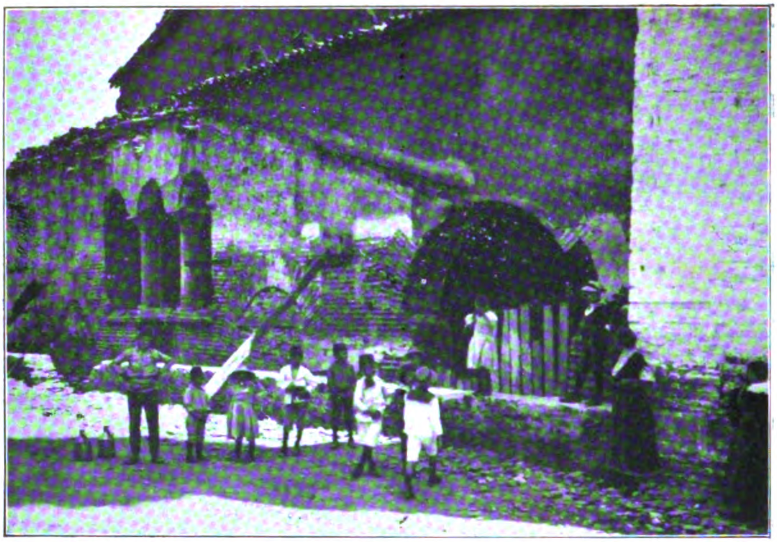

سلانیکده آثار عتیقه‌دن اسکی جمعه جامع شریفی

الیوم دردست تعمیر بولنان بو جامعك موزایقلری جداً آجینه‌جق بر اهمال ولاقیدی یه معروض قاله‌رق کاملاً محو اولمق اوزره‌در. مرجعنك نظر دقتنی جلب ایدرز.

L'antique mosquée de "Eski-Djouma„ à Salonique. La mosquée est en voie de réparation.

هر بری بر فرد اخلاقی اوله‌بیلیردی؛ فقط اویله جمعیت بر جمعیت اخلاقیه اوله‌ماز. چونکه بر جمعیتك اخلاقی اولمسی کمال نیکبینی ایله متمادیاً ترقی ایده‌بیلمسیله قائمدر؛ حالبوکه ترقی متبارزلرك وجودی ایله تحصل ایده‌بیلر.

خلاصه بر « قویون روحی ». بر «قوقله»، بر قره‌کوز، بر اسیر اولمقدن قورتلمق ایچون فطرت موجوده وموروثه‌مزده آز چوق استعداد موجود اولمسی لازمدر؛ فقط بو استعداددن دها لزوملی عوامل دها واردرکه اونلرده ملاعبات روحیه‌نك قانونلرینه؛ انسانلری اداره ایدن تقلیده، کورنکلره، اسارتلره. کورلکلره واقف اولملیغمز، بزی تراب مسکینه ربط ایتمك استین بو زنجیرلری قیرمق ایچون قوای روحیه‌مزه یوکسکلره صعود ایده‌بیله‌جك بر قوت اعطا ایلمکلکمز، قویون سوریسی ایچنده بر فردلی شکل دکل، فقط سورینك باشنه کچوب ایلری‌یه سوق ایده‌جك بر شخص، بر متبارز منبع اولملیغمز لازمدر.

دوقتور ادهم

Digitized by Google

بحران

بعض کونلرم اولورکه اعصابمده خسته بر احتساسله بتون طوبراقلرده ، الك درین طبقه‌لردن صیزه‌رق چیقان ، کسکین برقان قوقوسی ، بتون هوالرده الك اوزاق عصرلردن اوغولدایه‌رق کلن یاقیجی بر ولوله احتراص طویارم . اوزمان نظرمده بتون رنکلر سیلینیر ؛ هرشی ، بنی تتره‌تن بر آهنك یکنسقله ، یالکز ایکی رنکه بویانیر : سیاه ، قیرمزی . محیط سیاه ، سبم سیاه ؛ اشیا قیرمزی ، قیپ قیرمزیدر ؛ اوقدرکه کونش بیله برکتلهٔ ظلمت ، چیچکلر بیله قان اولور ...

اوزمان بن ، باشم اوقان قوقوسیله سرسم ؛ قولاقلرم او ولولهٔ احتراصله صاغیر ؛ قلبم بوکیرلی ، قانلی عالمه قارشی اکراه ونفرتله یورغون ؛ طوپراقلرك درین . قانلرله ایصلانمامش ، ایصلانمیه‌جق ، الك درین طبقه‌لرینه قاریشمق ، یوقلقلرك اعماق هیچا هیچنده یوق اولمق ایسترم . یاشامامق ، یوقلق ، هیچ کورمه‌مك . ایشتمه‌مك ، اکلامامق ؛ حتی بر صرصر قدر اولسون حس ایتمه‌مك ، حتی برذره‌قدر اولسون وارواولمامق ؛ برهیچیٔ مطلق ... بوخیال ـ مخدر تنیلرله ـ اعصابمی اویوشدرر وبن بوخیال معدومیتله شدیکی مضطرب وارلغمدن کویا انتقام آلیرم ...

صکره برحس ، ایچنده طوغدیغمز ، یاشادیغمز ، الك اینجه الیاف حیاتمزه قدر وارلغنك آتشیله مشبوع اولدیغمز بوعالمه قارشی طویولان مؤبد برحس مربوطیت قلبمی کوچوك ایکنه‌لرله قورجالار ، آجیتیر . غریب برتحولله آرتق اوندن نه‌برأنین ، نه‌برترانه ایشدمه‌مك تصوری روحمی آکلاشیلماز بر اذا ایله صارار وایسترمکه بتون اضطرابلردن ، عذابلردن ، قورتولدقدنصکره اونی برکره دها کوره‌یم !...

عصرلر کچسین وبوعصرلرنم ، طاشی بیله یوق اولمش مزارمك سکون وراحتنی اخلال ایتمه‌دن کچسین . صکره ، آرتق کوز یاشلرینك ، قانلرك ، عذابلرك سکوت ایتدیکی یکی برعصر اوراسنی ، مسعود یوانی قوشاتان ، چیچکلی ، معطر برباغچه حالنه قویسون ؛ او وقت بن ، اوباغچه‌نك بر کوشه‌سنده ، کچن اعصار استراحتله زنده ، پنبه بررنك وبوعصرك ولولهٔ احتراصندن اوزاق قالمش صاف بر قوقو ایله سوسلی تازه بر کل اوله‌رق یوکسه‌له‌یم . برکون ، آلنلری نور عصمتله متتوج ، نظرلری شائبه‌لردن اوزاق ایکی کنج ، اغاچلقلی اوزون یوللرده طولاشیرلرکان بو صاف قوقویه منجذب بکاقدر کلسینلر . او وقت بن کوزل برسینه‌ده متبسم ایلك هدیهٔ محبت ، برقلبی دیکر برقلبه باغلایان ایلك رابطهٔ سعادت اوله‌یم ؛ فقط یاربی ! زهرسز . دیکنسز بر رابطه !...

۱۳ مایس ۳۲۷ — بیوك‌اطه

نضیره ملك خونج

قادینلرمز آراسنده

محترم نسوان اسلامیه‌مز ایچنده نوطلوع بر ذکادن بحث ایتمك ایسترم .

ترقیات نسوانیه‌مزه بنم نه درجه مجلوب ومسحور اولدیغمی قارئلرم اوته‌دنبری بیلورلر . یکرمنجی عصر مدنیتنده ترقیات مدنیه‌یه قادینلرك ده همان ارککلر درجه‌سنده مناصفةً علاقه‌دار وحیات اجتماعیه‌ده مشترکة السعی اولدقلرینی اعتراف ایتمامك ممکن دکلدر . شرائط اجتماعیه‌مزك مساعد اولدیغی بر درجه‌ده بو نقطهٔ تکاملك استحصالنه چالشمایانلر وتعصب جاهلانه سوقیله بونی فنا بر نظرله کورنلر اخلاقیاتك مستبدلری ، ترقیٔ مدنیتك حقیقی مرتجعلریدر . غریب بر تعبیر مخصوص اولمق اوزره قبول ایتدیکمز ارتجاع یالکز سیاسیاته منحصر دکلدر . شایان قبول واستحسان فکرلرك ایجابات مدنیه‌نك لزوم کوستردیکی مقاصده وصول ایچون اختیار ایدیلن مساعی و فداکارلقلرك مخالفلری - ترقیات مدنیه دشمنی اولمق نظریله - شبهه‌سز مرتجعدرلر . سیاست اخلاقیه بونلری ازملی ، محو ایتملیدر .

کمال حجاب ایله اعتراف ایتملی‌یز که طرز معاشرت مالیه‌مز ارککلری - یالکز کندیلرینی دوشونه‌جك درجه‌ده - بوسبتون خودبین ، - ظاهری - آلایش پرست ایدوب براقمشدر .

قادینلرمز مساعیٔ حیاتیه‌مزه اشتراکدن محروم ، ترقیات مدنیه حقنده بر فکر حقیقی استحصال ایتمکدن اوزاق ، حیات اجتماعیه‌ده - دیمك که - اونلر براوبونجاق ، هم اویله بر اویونجاق که تروتازه بولندقلری زمان اوینکله اوینانه‌جق وصکره قیریلوب آتلمش اولمسه‌لربیله نسیانه محکوم ایدیله‌جك .

طرز معاشرت ، دها طوغریسی بر احاطهٔ نظرله کورنك بلیه‌سی بزی بو حیات معیشته اوقدر آلشدیرمش ، اودرجه انسیت حاصل ایتدیرمش که نسوانمز ایچون بر کوزل بر قادین اولمق ، مشفق بر والده بولنمق مزیات طبیعیه‌سندن باشقه بر فضیلت آرامغه لزوم کورمامکده‌یز .

هرشیده اولدیغی کبی بو نقطهٔ نظرده دخی قرون وسطی افکار اجتهادنده ییخلانوب قالمش وانظار بصیرتمزی عالم مدنیتك شعشعه‌دار ترقیات نسویه‌سنه عطف وایصال ایده‌مامشز وحالا ده بوکا تمایل ایده‌میورز .

بز، شمدیکی حالده (فه‌مینیزم) نظریاتنك معـاشرت اسلامیه‌جه هنوز بر جای تطبیق بوله‌میه‌جغی فوق العاده اکثریسی قادینلرمز ایچون تمنی ایدنلردن دکلز. مثلا خانملرمز ایچون (سوفراژه‌تلك ادعاسی هم نابمحل وهم کولنج اولور.

حکومات شمالیه‌دن بری مجلس مبعوثاننه بر قادین اعضا انتخاب ایتمش و نسوانك مقدرات ملتی اداره‌یه حقی تسلیم ایدلمش دیه خانملرمزکده بویله بر ادعا درمیـاننه قالقشـملرینی ارزو ایتمك دکل، بونی دوشونمك بیله هنوز نابموسمدر. اوروپا نسوانی ایله خانملرمز آراسنده بر ایکی عصرلق بر مسافهٔ بعیده و(فه‌منیزم) روح‌مقصدینه وصول ایچون همالایا طاغلری قدر مرتفع وجسیم موانع طبیعیه واردر.

خانملرمز آراسنده نه برمادام کوردی[*]، نه برروزقارون[**]

سلانیکده مهم بر مؤسسهٔ خیریه- روم ایتام مکتبینك یاندن منظره‌سی- یانی پاپافی طرفندن وصیت ایدیلان ۱۰۰،۰۰۰ انکلیز لیراسنك ۱۵ سنه‌لك فائضیله انشا ایدیله‌رك الیوم ینه بومبلغك فائضیله وبعض اعانات ایله اداره ایدیلمکده‌در. مرانغوزلق، قوندره‌جیلق، ترزیلك کبی صنعتلرله علوم سائره تدریس ایدیلان بو مؤسسه‌ده ۱۰۰ قدر یتیم واردر

Façade latérale d'un orphelinat grec à Salonique. Cet établissement a été fondé avec l'intérêt rapporté en quinze ans par la somme de 100,000, L. legs testamentaire de " Papafi ". Dans cette école, où trouvent asile cent orphelins on enseigne, outre les sciences usuelles, les métiers de menuisier, de cordonnier, de tailleur, etc.

[*] مادام کوردی زوجی متوفی موسیو کوردی ایله برابر (را-یوم) دنیلن محیر العقول معدنپاره‌یی کشف ایدن وصوربون دارالفنوننده (کیمیا) درسـلری ویرن علم وفنده متبحر، فوق العاده یارادلمش، پك ساده بر یاشـایشه مجلوب، آلایش شهرتدن متـوحش بویوك برقادیندر. عن اصـل لهلی اولدیغی حالده ازدواجی طولاییسیله فرانسه تابعیتنه داخل اولمشدر؛ انجق بوفطرت مستثنا بتون عالم علم وفنه عائددر.

[**] ازهار ترسیمنده اقصای کمال وموفقیته نائل اولمش مشهور بررسام اولان (روز قارون) برقاچ سنه اول وفات ایتمشدر. فرانسه حکومتی بومشهور قادینه ارکك لباسیله کزمکه مساعدهٔ مخصوصه ویرمشدی.

واسطه‌لری هنوز ارککلرمز آراسنده انتشار وتوسع ایتمامش که قادینلرمزده بونلردن بهره‌مند فیوض اولسونلر. خیر، خیر بو تکملات مدنیه‌یی نسوانمزده متجلی کورمکه آلیشق دکلز وبونی آرامق و ایستمك قیغولرینی دویمیورز. حقك کنیش افکاره، اك مفرط آماله مالك اولانلرمز بیله قادینلرمزدن بر دعوی وکیلی، بر طبیب، بر جراح، بر قونفرانسجی یتشمش اولمسنه احتمال ویره‌مزلر و بویله بر نظریه‌یی میدانه آتمغه بیله جسارت ایده‌مزلر. علم، فن و صنعتده اختصاص حاصل ایتمك، شهرت قزانمق ایچون بر طاقم وسائط وشرائط لازمدر. محیط اجتماعیمز هر نه زمان او شرطلری بزده جمع وتلفیق ایدرسه، ارککلرمز ترقیات مدنیانك یوکسلك سویه‌سنه ترفعه موفقیت حاصل ایلرسه بوزبدهٔ امید و خیال اووقت خاطرلری طواف ایده‌بیلور.

اوحالده قادینلرمز ایچون بزنه ایستیورز؟ مدنیت حاضره‌یه وقوف ..... شو اوچ کلمه‌نك سینهٔ وسیعنده نه قدر عمان کمالات، بی حدود عوالم فن و صنعت وار!!!

بو امنیه‌یی استحصال ایچون قادینلرمزی

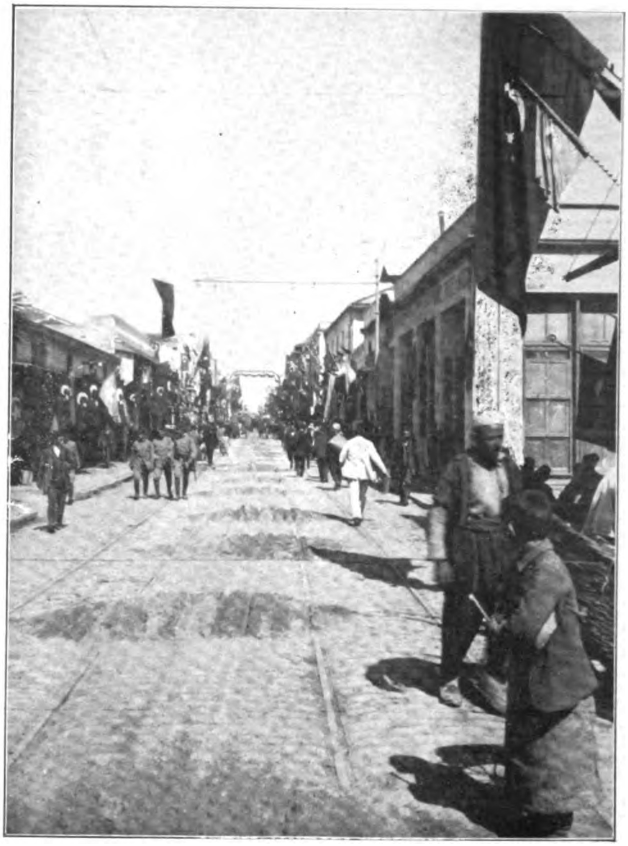

سلانیکده واردار جاده‌سی
Rue Vardar à Salonique.

ونه بر مادام دیولافوا [***] آرامق و بولمق احتمالنی درپیش نظر ایده‌بیلورز. بو اصحاب دهایی یتشدیره‌جك وسائط لازمه، محیط - نسوان ایچون - بزده مفقود. علم و فن واونك

[***] مادام دیولافووا آسیای وسطاده بك چوق سیاحات اجرا ایتمش، اوراده پاشایان اقوام قدیمه حقنده تتبعاتده بولنمش عالم، متفنن صاحبهٔ قلم بر قادیندرکه هر طرفده ویردیکی قونفرانسلریله، فنون آقادەمیسنك مظهر ستایشی اولان مؤلفاتیله مشهوردر. فرانسه حکومتی بو قادینه‌ده ارکك لباسیله کزمکه مساعدهٔ مخصوصه ویرمشدر.

Digitized by Google

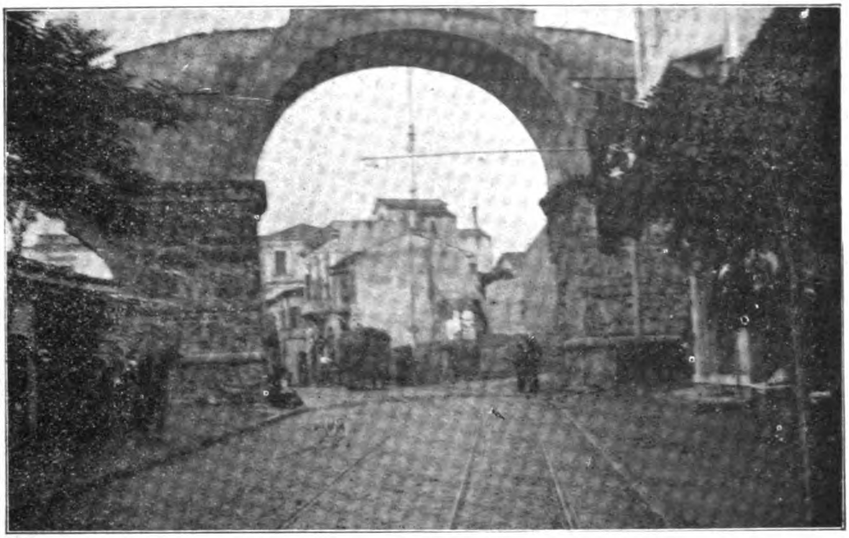

سلانیکده آثار عتیقه‌دن کله‌مریه کمری
Monument archéologique à Salonique — L'arc Kelemérié.

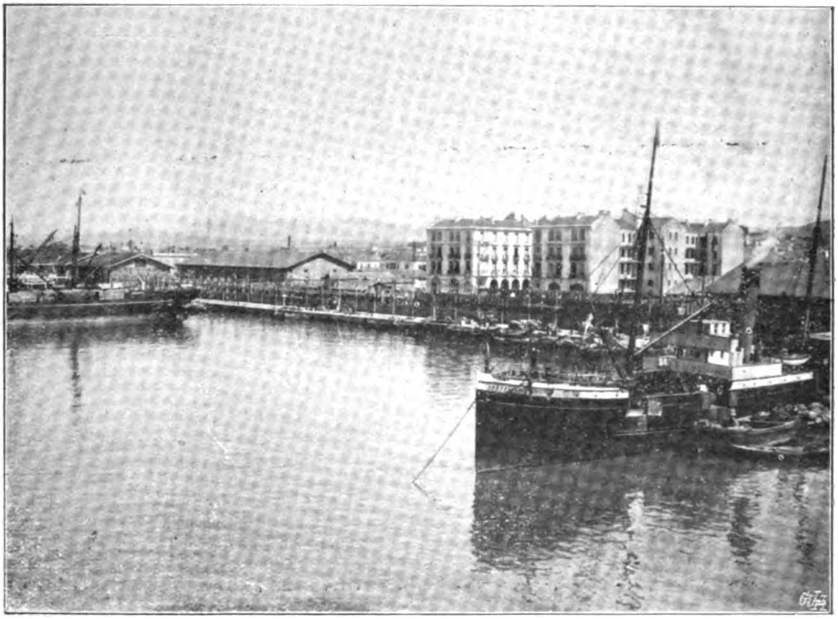

سلانیکده کمرك ریختملری
Les Quais de la Douane à Salonique.

Digitized by Google

ایی دوشوندیرمکه، معلومات مستحصله سایه‌سنده
سهولت تفهمه آلشدیرملی یز. قادینلرمز ایچنده
یالکز بر قاچ صاحبهٔ کمالات بولنمق کفایت
ایتمز. نسوان اسلامیه میاننده وقوف ومعلومات
توسع تامنی بولمالی، فضل علم وکمال بر دائرهٔ
وسیعه داخلنده یایلملیکه دلخواه ترقی جویان

وفن. مزعج. بی‌فائده بر طاقم سطحیات
وشطحیات زائده ایله قیزلرمزك وقتی هدر ایدیلیور.
شوادعامی برجا ایدرم، مبالغه‌لی کورمیکز.
حقیقت احوالی بر نظر دوربینانه ایله کورنلر
قیزلرمزك تعمیم وتدریس خصوصنده نه‌درجه‌ده
کیری قالدیغمزی کمال تأثر وتأسفله تسلیم ایدرلر.

سلانیکده کله‌مریه‌ده بر تربه - چفته ترامو‌ای خطی ایله عادتا کچیله‌میه‌جك برحالده بولنان بو دار و فقط ایشلك
جاده اوزرنده بویله ایکی اوچ تربه واردرکه هم اورالرده دفین خاك اولان ذوات مرحومه‌نك هم ده مارین
وعابرینك استراحت و سلامتی بو تربه‌لرك مناسب محللره قالدیرلمرینی مستلزمدر ؛ بونی سلانیکك
فعال هیئت حکومتیله بلدیه‌سنك نظر دقتنه وضع ایدییورز .

Un mausolée à Kelemérié à Salonique — Dans cette rue étroite mais très fréqueutée encombrée par une double ligne de tramways, il s'élève deux ou trois Turbés pareils qui obstruent la circulation.

حاصل اوله‌بیلسون ! بوده انجق اناث
مکتبلرینك تزییدی وتدریساتك اصول سالمه
ومنتظمه‌یه ترسنه ارجاعی ایله حاصل اوله‌بیلور.
حقیقتی تسلیم ایده‌لم که قیزلرمزه تطبیق ایتدیکمز
اصول تدریس قرون وسطی بقیه‌سیدر .
نه لایقیله لسان تعلیم ایدیله بیلور ونه‌ده علم

عالم ادبیاتده برشخصیت ممتازه کوسترن
نسوان معروفه‌مز یا مؤسسات اجنبیه‌ده تحصیل
کورمش ویاخود عائله‌لرینك ثروت وسامانی
سایه‌سنده خصوصی بر تعلیمه مظهر اولمش
بولنانلردر. حالبوکه خصوصیت ، احتیاج
عمومیی تطمین ایده‌مز . وا اسفا ! ثمرات

Digitized by Google

نافعه اقطاف ایدیله میان زنکین ورنکین پروژه لر ! (شجر طوبی) نك کوکی سماده بولندیغی تحصیل حقیقی واساسی تعین ایده مز وبر درلو کوك صالاماز والسلام .

فرط تأثر وتلهفله بنی بو حسبحاله سوق ایدن تدریسات نسا مسئله سنی رجال سیاسیه مزدن بعض اویانیق دولتك نظر اعتبار واهمیته آلمش اولدیغنه قندیللی ده دردست کشاد بولنان اناث سلطانی مکتبی تشبثاتی دلالت ایتمکده در . اولاد وطن ایچون ایلك مکتب تربیه والده قوجاغیدر . قادینلرمزی بز نه زمان تربیه و معلومات مکتسبه نقطه سندن عمومیت اعتباریله بر سویهٔ مطلوبه یه ایصال ایدرسه‌ك نسل آتی مدنیت حاضره یه او درجه بزدن زیاده قولایلقله یاقلاشمش اولور . فرط خود بینی سوق واجباریله حقیقتی تماماً کورمکدن چکینمه یه لم . ترقیات حاضرهٔ مدنیه دن چوق کیری قالدق ، اولاد وانسالمزی بزمله هم حال براقیه لم .

قندیللی مکتب سلطانیسی عالم نسوانده محافظه کارلغك طرفداری بولنان جهل وتعصبك محو وافناسی خصوصنده آتیلان ایلك خطوهٔ جرأتکارانه در . نه وقت ملك عثمانینك هر طرفنده اویله مؤسسات علمیه نشر فیوضات ایدرسه ترقیات نسوانیه حقنده کی امیدلرمز او زمان تأسس وتأیید ایدر .

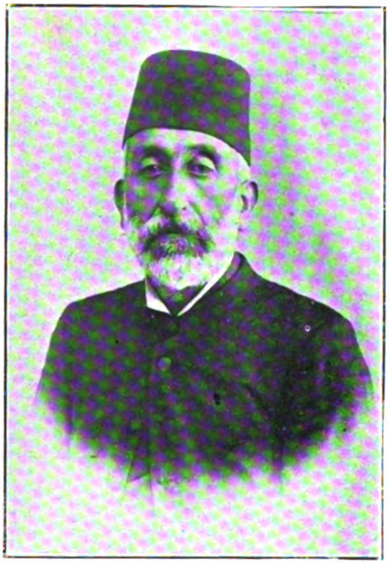

تقریباً قرق سنه دنبرو سلانیکده تعلیم وتدریس ایله اشتغال ایدرك عمومك محبتنی جلب ایدن ورسم قبول اثناسنده مظهر التفات پادشاهی اولان فیضیه مکتبی معلملرندن معلم شمسی افندی

Le Professeur Chemsi Effendi, de l'Ecole Feyzié. Chemsi Effendi qui professe à Salonique depuis quarante ans environ, a gagné l'estime de tout le monde et il a été honoré par les paroles bienveillantes de Sa Majesté, lors de sa visite Impériale.

بو دوشونجه لرك قلبمه القا ایلدیکی تأثراتی ازاله ایدن ، دها طوغری بر تعبیرله شو تلهفاتی تخفیف ایلین احواله اطلاع ، بنی سوینديرمکدن خالی قالماز . محترم قارئه لرمدن آره صره آلدیغم مکتوبلر بنی دوشوندیرر . وچوق کره سویندیرر . ایی محاکمه ایدن وتحسساتی لایقیله یازان بر قادین نظرمده قصوای خیاله ایرن بر مخلوق محترمدر . دیدم یا ، بزده شمدیلك بوندن زیاده سنی آرامق مشکل پسندلکدر .

بو اوزون مقدمه یی سرد واتیاندن مقصد قارئه لره بر ستارهٔ نوطلوع تقدیم ایتمکدن عبارتدر . محویته پك دوشکون اولان بو همشیرهٔ قیمتداری (ع . ك) نامیله شیمدیلك طانیه لم .

آلفرد دوموسه نك کتابهٔ سنك مزارینی

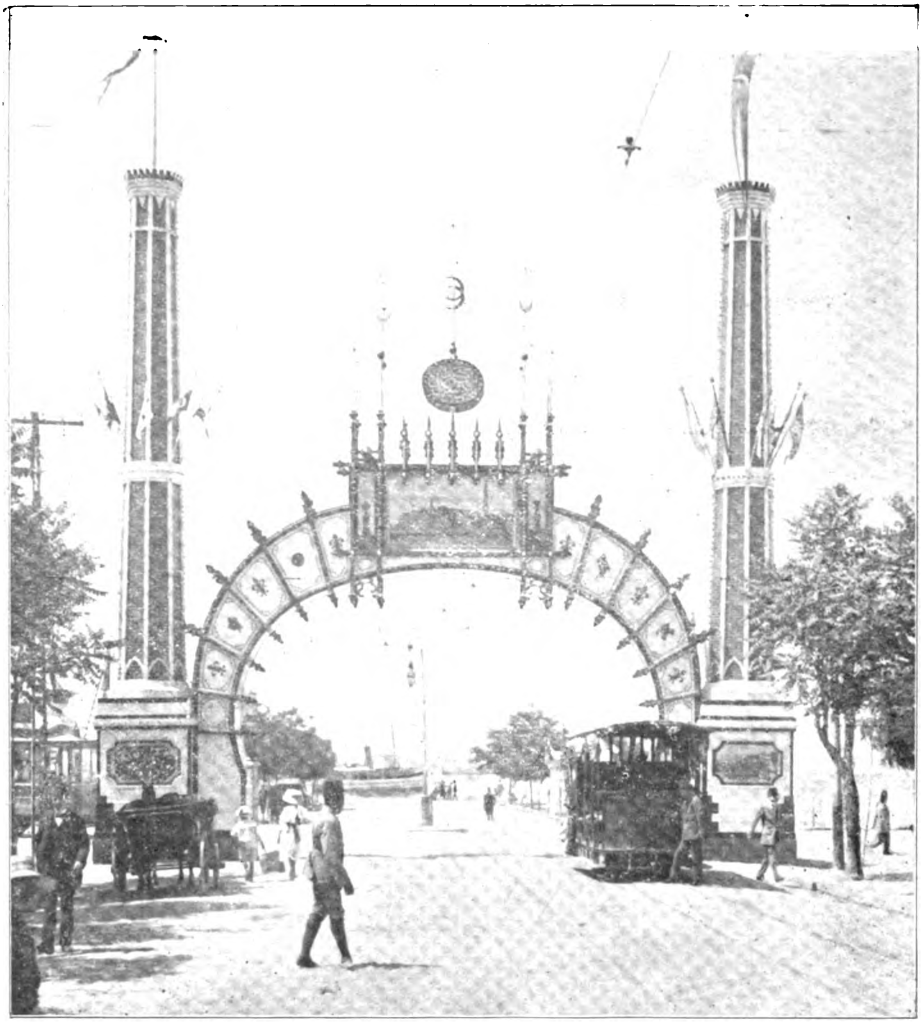

تشریف همایون مناسبتیله سلانیکك هان هرطرفنده انشا اولنان طاقلر ـ اتحاد بولواری مدخلنده آلاطینیلر طرفندن انشا ایتدیریلن غایت مزین بر طاق

L'arc élevé par M. Alatini à l'entrée du Boulevard Ittihad.

ترجمه مقصدیله بر مسابقه کشاد ایتمشیدم . اڭ زیاده موفق اولان بو خانم افندی‌یه هدیهٔ ناچیزه‌مزی تقدیم ایتمشیدك . کوندردکاری جوابده ، باقکز ، نه قدر طوغری مطالعات سرد ایدییورلر :

« بك صمیمی اولان تشویقکزه ، تقدیرلرکزه رغماً خالده خانم قدر ادیبانه یازمقدن هنوز پك اوزاق اولدیغمی اعتراف ایدرم . فقط بو اعترافم شو کوچوك داعیه‌دن بنی منع ایده‌مز . بن کندی یازه‌لرمزی ، کندی درونی مرضلرمزی اوچ یوزندن دها ایی تلخیص ایته‌بیلیرمی ظن ایدییورم . یالکز کورمك ،

Digitized by Google

فوطو : محمد بك

ريحتيمده جديد موسوى قلوبى طرفندن انشا ايتديريلن طاق

L'arc élevé sur le Quai par le Club Israélite.

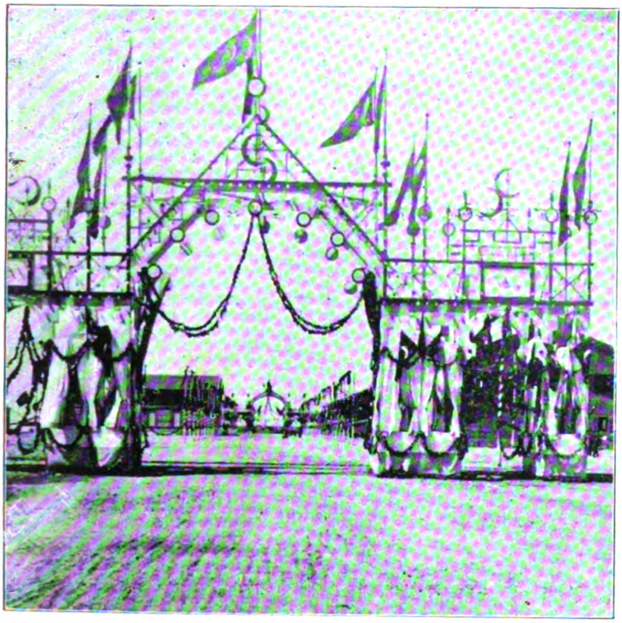

كمرك ريحتيمنده بلديه طرفندن انشا ايتديريلن طاق

L'arc élevé par le Municipalité sur le Quai de la Douane.

تشخيص ايتمك دكل ، اوپاره‌لرى بر (قارمه‌ليت) فداكارلغيله صارمق، اومرضلرى بر عائله طبيبى وقوف و معلوماتيله تداوى ايتمك ايچون كنـدمده دها مسـاعد شرائطك اجتماع ايتمش اولديغنى كوريورم. بن احوال اجتماعيه‌مزه عريان بر كوزله باقديغم حالده او ، بونى اوروپا ضياى معرفتنى تحايل ايدن بر (پريزم [*]) ماوراسندن تماشا ايدييور. بونك ايچون « سويه طالب » محررۀ محترمه‌سيله نقطۀ نظرلرمز برلشـه‌مز . او .

[*] منشورمثلث شكلنده بلور .

معلومات اولدیغنی افهامه کافیدر ، ظن ایدرم . بو درجه ابی دوشونن ودوشوندیکنی بوقدر ساده ، ظریف وواقفانه بر طرزده یازه بیلن قادینلرمز یوزلره ، بیکلره واصل اولورسه حیات اجتماعیه مزده بر بحران حاصل اوله جغنه اطمئنانم وار . اووقت نصل بر انقلاب اخلاقی واجتماعی حاصل اوله جق ؟ بونی شیمدیدن تعیین قابل دکل . فقط هرحالده اوکون نسل آتی ایچون بر تاریخ بشارت تشکیل ایده جکدر .

(ع . ك) خانمك مسابقه یه اهدا ایلدیکی ترجمه یی عیناً بورایه نقل ایدییورم . آلفرد دوموسه نك کتابهٔ سنك مزاری

اتحاد بولواری منتهاسنده سلانیك روم جماعتی طرفندن انشا ایتدیریلن طاق
L'arc élevé à l'extrémité du Boulevard Ittihad par la communanté grecque.

یوکسلمك ، بو محیطك فوقنده کزمك املنده در . اوچمق ایچون دها یوکسلك ، دها واسع سمالر ایستر . بنده یرده سورونن ، بلکه دها پست وسفیل درکه لره دوشمکه معروض قالان بد بخت همشیره لریمی آیاغه قالدیرمق ، هیچ اولمازسه اونلره مدنی افقلره باقه جق بر قدرت ویرمك عزم ازلیسنی طاشییورم . بن دمیرکبی متین ، جفاکار واونك قدر فائده لی اولمق غیرتنده یم . »

(ع . ك) خانمك مکتوبندن شورایه نقل ایتدیکم پارچه بو همشیره مزك مدقق بر صاحبهٔ

ایاصوفیه جاده سنده سلانیك موسوی جماعتی طرفندن انشا ایتدیریلن طاق
L'arc élevé dans la rue Ste. Sophie par la communauté israélite.

Digitized by Google

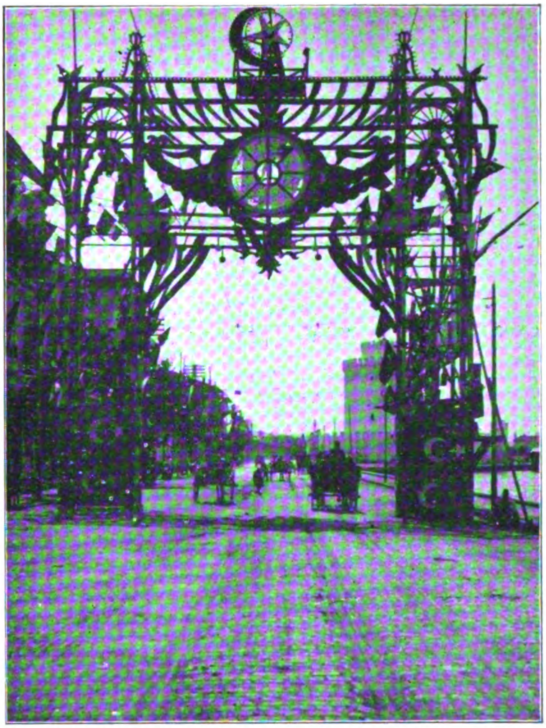

اتحاد وترقی جمعیتی ریختیم قلوبی طرفندن انشا ایتدیریلن طاق
L'arc élevé par le Club Union et Progrès du Quai

نه درجه حزین و حسی ایسه ترجمه‌ده ـ نقل و اقتباس صورتیله اوقدر کوزل وظریفدر :

آه ! أی مدار شعرم سرده :

یاد ایت اودم‌که قلب زخمدار ماتمم
زیر برودتنده ، مؤبد شو طوپراغك
یاتار ألیم
برحس نوطلوع ایله نالده برجیجك
شاید آچارسه قبرمك اوستنده أی ملك
یاد ایت دیدم ، اوت بنی یاد ایت کوزل قادین !
سندن جدا وهپ سکا عائد بر اشتیاق
براشتیاق حار ومؤبد .... فقط براق
روحم ندیم ظل وجودك دکلیدر ؟
هرشب أنیس چشم کبودك دکلیدر ؟
شاید قراکلقده لیال محبتك
ایکلرسه اضطراب ایله برقلب پرالین
دیکله من‌یسك ؟

نشانطاشنده : خ . ك .

سنك مزارك آرقه طرفنده کی اولان منظومه‌یی ده ع . ك خانم افندی شو صورتله نظماً ترجمه ایلمش :

أی عزیز ارقداشلرم!

أولنجه بن سربالینمه دیکك بر آغاچ
سکود قبیلندن !
دوکولسون اوستمه هرشب رشاشهٔ امواج
دموع قلبمدن !
سکودکه پك سورم ؛ رنك رعشه‌داریله
واصفراریله
اونك فراش ظلالنده روح پرکدرم
اویورده دیکلنیرم .

ع . ك

سیاحات هوائیه‌ده موفقیات —

طیاره‌لر وسیاحات هوائیه حقنده اولجه اوزون معلومات ویرمشیدم. بتون عالم فن ومدنیتی بوصرده شدتله مشغول ایدن طیاره‌لرك سوق و حرکاتنده استحصال ایدیلن موفقیات سیاحات هوائیه‌نك اساسنی صورت قطعیه‌ده قورمشدر. هرکس تقدیر ایتدی که سیاحات جویه هوادن نسیمیدن ثقیل وسائطله اجرا ایدیله‌جك. بو نظریهٔ فنیه‌نك تطبیقاتی طیاره‌لر اوزرنده موقع اجرایه قونولدی. شیمدی دنیانك مختلف نقاطنده اللیدن زیاده طیاره اعماله حصر مشاغل ایدن مؤسسات واعمالاتخانه‌لر وار . بوفابریقه‌لر متصل مختلف سیستمده طیاره‌لر اعمال و انشا ایدرك غایهٔ امید وخیالی استحصال ایچون چالیشیورلر. تجربه‌لر اجرا ایدیلیور ، مسابقه‌لر ترتیب اولنیور . پك چوق حیات بشر محو وافنا قیلنیور.. بو سیلابهٔ

Digitized by Google

ترقیات بشر اوکنده حیاتك ذره قدر اهمیتی یوق. حیاتی استحقار ایدن مجلوب ترقی ذوات اوراده اکسیك دکل، آنجق بونیده اعتراف ایده‌لم که اوراده محیط عرفان بوکا مساعد، وسائط مبذول.

بوسیاحات هوائیه‌دن بزم مملکت هرنه‌دنسه نصیبدار دکل. کچن سنه مشهور بله‌ریو شهرمزه کلمشیدی. مخالفت هوادن طولایی اوچامادی، جوارنده تجربهٔ طالعه بولوندی؛ بن کسر خیاله اوغرامش اولدیغمدن کیتمه‌دم؛ اوچدیمی، اوچامادیمی، بونی بیله‌مم بله‌ریو روزکارك شدتندن اوچامامشیدی. حال بوکه شیمدی، یعنی اوزماندن برسنه صوکره شدت روزگارك، فورطنه‌نك تأثیراتی همان حکمسز قالدی. طیاره‌جیلر، (ژورنال) غزته‌سنك ایکی یوز بیك فرانق مکافاة نقدیه وضعیله کشاد ایتدیکی صوك (آوروپا

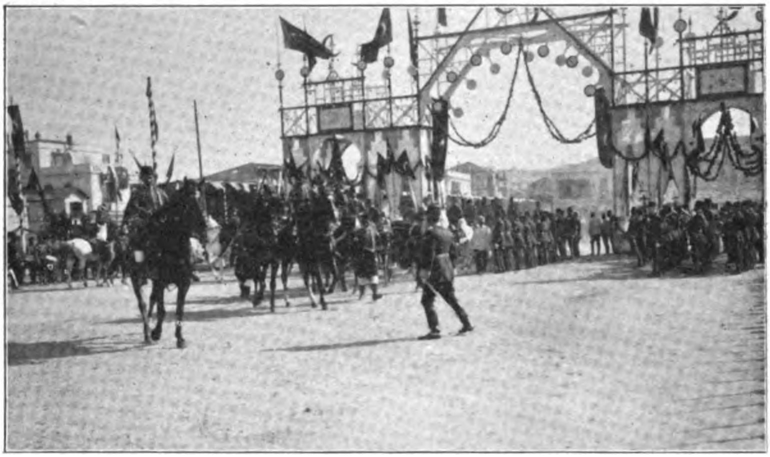

سلانیکدن مفارقت همایون ـ موکب همایونك موقفه مواصلتی
Le départ de S. M. I. le Sultan de Salonique — L'arrivée du cortège impérial à la gare.

حتی اثنای طیرانده کندیسنی دیوارلره چارپه‌رق شکسته بال یرلره یووارلاندی، افنای حیات ایتمسنه رمق قالمشیدی. اونی متعاقب برساخته بارون حریت ابدیه تپه‌سی جوارنده اوچمق ایچون کونلرجه چیرپیندی، دوردی. کاه قناد اویناتدی، کاه قویروق صاللادی، نهایت خلقی عالم خیالده اوچوره‌رق چیقدی، کیتدی.

بوسنه‌ده بر روس طیاره‌جیسی ایاستفانوس قطعه‌سی دور) مسابقه‌سنده فوق الخیال بر جسارت ابراز ایله‌اك شدتلی روزکارلری، مدهش فورطنه‌لری، طوفان نما یاغمورلری هیچه صایه‌رق وموانع طبیعیه‌یی صولت بشریه ایله یاره‌رق منزل مقصوده ایریشدیلر. هم‌ده نصل بر سرعتله!... اکسپرس قطارلرینك صرف ایلدکلری وقتك نصفی درجه‌سنده بر زمان ظرفنده. سرعت وسطیه ساعتده یوز اوتوز کیلو متره. أی بزه

Digitized by Google

خارقه‌لر ، ساحهٔ فنده معجزه‌لر کوسترن عالم مدنیت ! سز بر سرعت برقیه اوچیورسکز ، بز ایسه سطح زمینده یورویه‌میورز!..

کلیکزده سز بدبین اولمایکز . کچن کون ژورنال غزته‌سنده بر تلغراف اوقودم ؛ بونی بلك اوغلنك اجنبی غزته‌لری‌ده نقل ایتمشیدی. روسیه حکومتی فرانسه اعمالاتخانه‌لرینه اون‌دانه عسکری طیاره سپارش ایتمش . بونلر بشی زرهلی اوله‌جقمش. سیاحات هوائیه خصوصنده اك جدی تجربه‌لری موقع تطبیقه قویمش ، اك مهم ترقیاته مصدر اولمش مملکت ، شبهه‌سز ، فرانسه‌در . کنج جسور ، ثباتکار اولادندن اوتوز اوتوز بشی بو یولده فدادن چکنمامش اولان فرانسه دولتی بو سیاحات هوائیه‌نك عسکرلك خصوصنده‌کی جهات تطبیقیه‌سنی‌ده دوشونمشدر . بو فکر ومقصدله بر سیاحت جویه طابوری تشکیل ایدرك اك متفنن وعزمکار ضابطانی بورایه تخصیص وتعیین ایتمش وملیونلرجه فرانق مصارف اختیارندن چکنمامشدر. او حالده بوندن امید ایدیلن و آرانیلن نتیجهٔ مطلوبه نه‌در ؟ کشفیات اجراسی ، دشمن مواقعنك تعیینیله باش قوماندانه حرب پلاننك تصحیح وتعیيننه خدمتدن عبارت ظن اولنیوردی . حال بوکه کیتدکجه مقاصد دائره‌سی کنیشله‌نیور.

ذات شاهانه‌یی حامل قطارك سلانیکدن حرکتی
S. M. I. le Sultan partant de Salonique.

طیاره‌لره اثنای حربده پك مهم وظائف ایفا ایتدیریله‌جکی آکلاشیلیور . فرانسه حکومتی صوك بهار مانوره‌لرنده عسکری طیاره‌لری واسطه‌سیله تجربه‌لر اجرا ایتدیرمشیدی . طیاره‌لر سرعت سیری ؛ سوق واداره‌سنده‌کی سهولت ، ایستدیکی آنده یوکسلمك خصوصنده استحصال ایدیلن موفقیت سایه‌سنده دشمنك دانهٔ تخریبندن قورتلمغه موفق اولیور.

ذات حضرت پادشاهینك اسكوبه عزیمت ایتمك اوزره سلانیك استاسیوننده ارابه‌دن اینمه‌لری

S. M. I. le Sultan descendant de voiture à la gare de Salonique pour se rendre à Uskub.

Digitized by Google

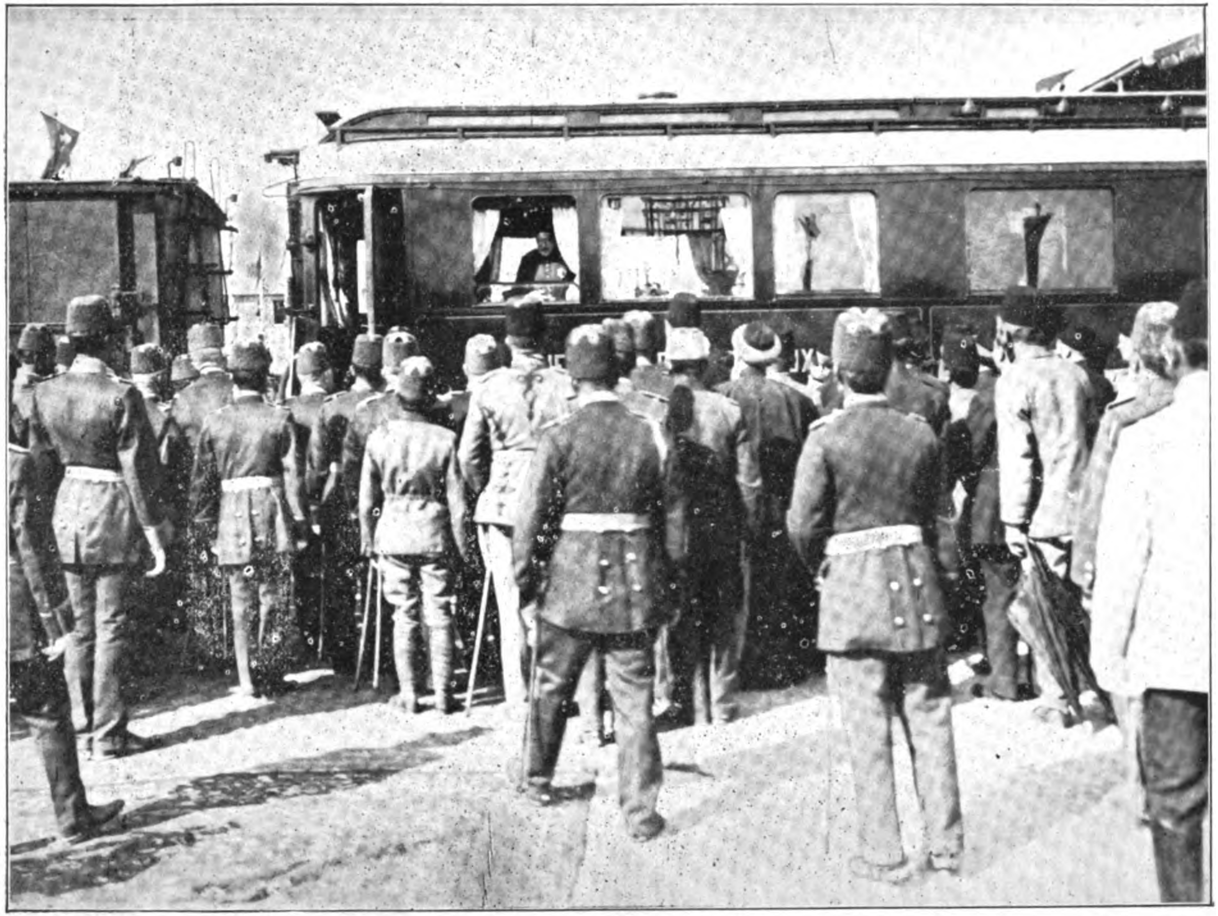

ذات حضرت پادشاهی واغونده

S. M. I. le Sultan partant de Salonique.

Digitized by Google

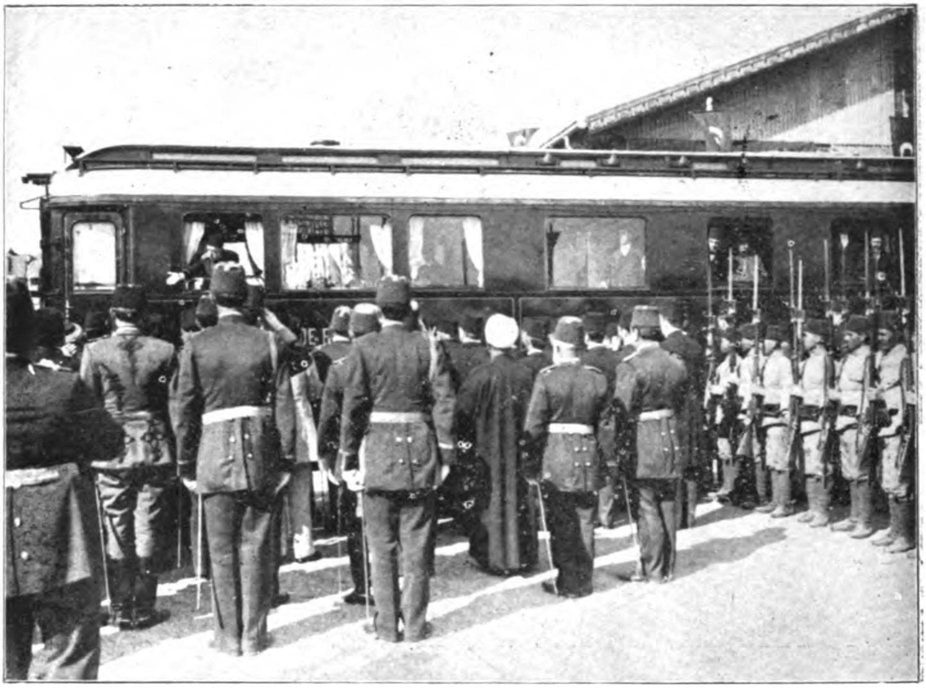

ترن مخصوصك اثناى حركتنده ذات حضرت پادشاهينك حاضرونى سلاملاملرى

S. M. I. le Sultan saluant la foule assemblée à la gare le jour du départ impérial.

اردوكاه اوزرنده برقارتال طيرانيله سوزولوب دوريیور . اوصرده دشمنك طرز تعبيه‌سنى بالكشف آلات مخصوصهٔ فطوغرافيه ايله رسملرينى ده آليور . عادتا على العجله برپلان زمينى حاضرليور . وظيفه‌سى ده بونكله ختامه ايرمش اولديغنى ظن ايتميكز . دائمى جولانلريله استكشافات دائمه‌ده بولنه‌رق پوصوده‌كى قوتلرى ، صوكرددن تعبيه جهتنده التزام ايديلن تغيرات وتصحيحاتى اشارتلرله (احتمال ايلروده تلسز تلغراف واسطه‌سيله) اردومزه بيلديرييور . طياره‌لرك اثناى حربده ايفا ايده‌جكى خدمات مهمهٔ كشفيه‌نك درجه‌سى بوندن اكلاشليور ، دكلمى ؟ خاير ؛ بوقدرى كافى كلمامش . فرانسه

حكومتى براعمالاتخانه‌يه يكى برسيستمده ياپلمش زرهلى طياره‌لر سپارش ايتمش . بونلرك تجربه‌لرى ايفا ايديله‌رك نتايج مطلوبه استحصال ايدلمش . عادتا هوائى برطوربيتو كبى حركت ايده‌جك اولان بوطياره‌لرك حكومت طرفندن قبولى ايچون اوچ اساسلى شرط وضع ايدلمش :

(۱) ايستنلديكى زمن اون دقيقه ظرفنده بش يوز متره ارتفاعه يوكسله بيلمك .

(۲) ايكى يوز اللى كيلولق برثقلت زائده طاشيه بيلمك .

(۳) سرعتى وسطى اوله‌رق ساعتده ۸۵ كيلومتره اولمق .

تجربه‌لرك نتيجه‌سنده طياره‌لرك تماماً وبلكه

Digitized by Google

سیاحت همایون مناسبتیله مشهور آلاطینی کوشکنک جاده اوزرنده‌کی باغچه دیوارلرنده تزیینات ..

Les murs du jardin du Kiosque " Alatini ".

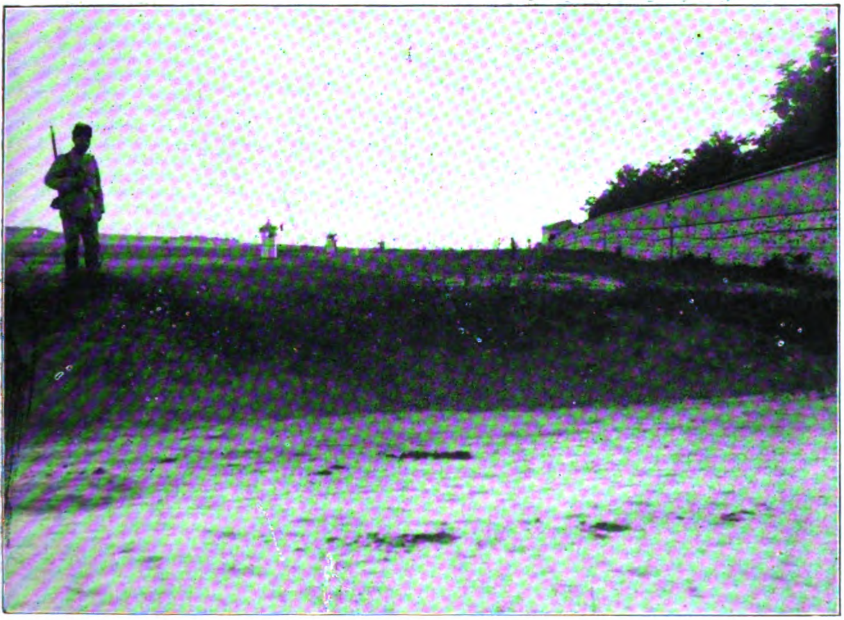

خاقان مخلوعك محبوس بولندیغی آلاطینی کوشکی اطرافنده نوبتجیلر ونوبتجی قولبه‌لری

Les sentinelles autour du Kiosque " Alatini ".

Digitized by Google

آلاطینی کوشکی قارشوسنده محافظ ضابطانك نوبت محلی
Le pavillon de garde vis-à-vis du Kiosque “ Alatini ”.

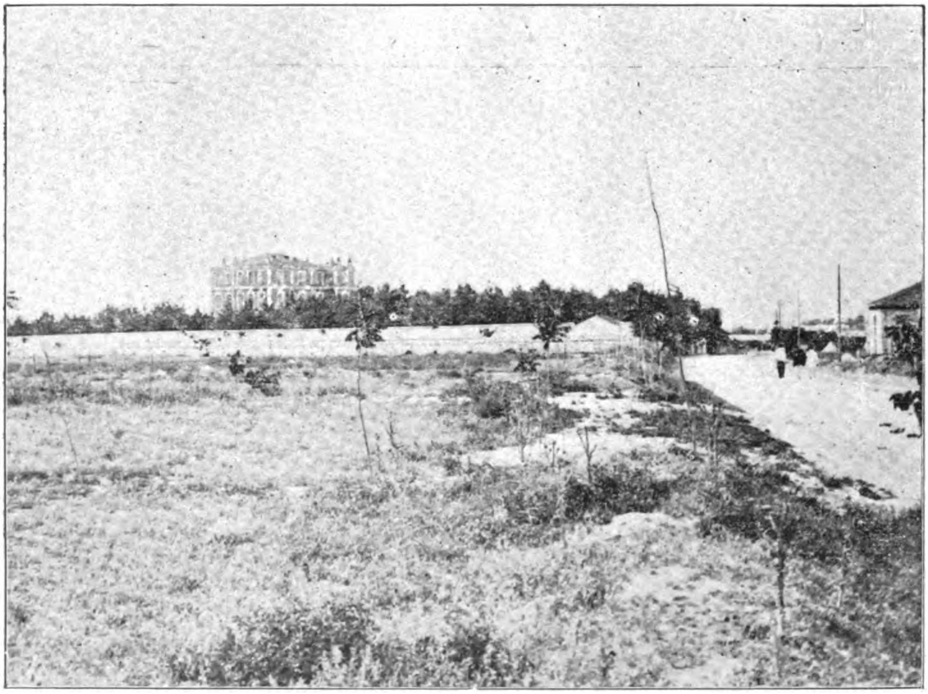

آلاطینی کوشکنك اوزاقدن ساکت و صامت منظره‌سی
Le séjour du Sultan détrôné vu de loin.

Digitized by Google

دها مکمل صورتده شو شرائطی حائز اولدیغی کورلمش. طیران اثناسنده سکز دقیقه‌لق برزمان ظرفنده بش یوز متره ارتفاعه سهولتله یوکسلمش. اوچ یوز کیلولق بریوك طاشیمش وسرعت سیری ده وسطی اوله‌رق طقسان کیلومتره‌یی کچمش.

طیاره‌لرده ایکیشر کشی بولندیغندن بری آلتك سیروسفری ایله مشغول اوله‌رق دیکری

محارباتك نه درجه خونریزانه اوله‌جغی تصور ایدالمیدر.

طیاره‌لرك طاشیه‌جغی بو اوچ یوز کیلولق ثقلت قوم طوربه‌سی دکل، دینامیت، فولمینات دمه‌لری اوله‌جق. ایشته قومشومز ودوستمز روسیه عسکری طیاره‌لرك اثنای حربده ایفا ایده‌جکی خدمات مهمه‌یی تقدیر ایدرك متفق روسیه‌یه بونلردن اون‌دانه‌سنی سپارش ایدییور.

سلانیك شهرینه صوك بر نظر - بیاض قوله اسکله‌سندن سلانیك ریختملرینك منظره‌سی

Dernier coup d'œil à la ville de Salonique — Les quais de Salonique. vus du débarcadère de la Tour Blanche.

فطوغراف آلمق. استکشافاتده بولنمق واثنای حربده دمه یاغدیرمق ایله اشتغال ایده‌جکمش. بوتون بو (مش مش)لر بزه حکایه کبی کلیور اما میدان وغاده سمادن تپه‌دن اینمه دینامیت بارانی یاغدیغی زمان بو کشف اخیرك جدیت واهمیتی آکلاشیله‌جق. قنادلی اجل بویله سماده طولاشدقجه یکرمنجی عصرده وقوعه کله‌جك

اویله ظن وامید ایدرم‌که عسکری طیاره‌لرینك سمای عثمانیده طیران وجولانی کورمك ایچون بونلرك ورودینی بکله‌میه‌جکز..

« Circuit Européen »نامی تحتنده مشهور ژورنال غزته‌سنك ایکی یوزبیك فرانق اکرامیه وضع ایدرك ترتیب ایلدیکی طیاره مسابقه‌سی

شو صره‌ده یك پارلاق صورتده‌دوام ایدییور.

مسابقه‌یه قرق بر طیاره‌جی اشتراك ایلدیکی حالده قضاء مخالفت سائره طولاییسیله اکثریسی دوامدن قالمشدر . ایلك کونی وقوعه کلن قضا نتیجه‌سنده ایکی طیاره‌جی وفات ایتدی . اون بش قدری احراز غلبه ایچون مسابقه‌یه دوام ایدییور .

بومسابقه‌مرحله اوزرینه‌تشکیل ایدلمشدر:

(۸) لوندره‌دن قاله‌یه عودت

(۹) قاله‌دن آمیه‌نه اوغرایه‌رق پارسه‌عودت

مسافه‌نك مجموعی ایکی بیك کیلومتره‌یی متجاوز. مسابقه اون بش کوندن زیاده‌سوره‌جك. شدتلی روزکارلر، نادروقوعه‌کلیر فورطنه‌لر طیاره‌جیلری مشکلاته اوغرادییور، تأخر وقوعه کتیرییور.

بوقدر مشکلاته رغماً استحصال ایدیلن موفقیت وسرعت سیر خوارق‌نما. ایلك مرحله

قچانیك استاسیونونده ـ ذات حضرت پادشاهینك مفارقتلری اثناسنده تبعهٔ صادقه‌لری دعا ایدرکن

S.M.I. le Sultan écoutant la prière récitée par ses sujets fidèles à la gare de "Katchanik".

(۱) پارس جوارنده‌کی ونسه‌ندن ره‌مسه واورادن لیه‌ژه

(۲) لیه‌ژدن اسپایه و تکرار لیه‌ژه

(۳) لیه‌ژدن اوتره‌که

(٤) اوتره‌کدن بروکسله

(۵) بروکسلدن روبه‌یه

(۶) روبه‌دن قاله‌یه

(۷) قاله‌دن لوندره‌یه

(۳۲۰) کیلومتره مسافه‌دن عبارت اولدیغی حالده ایکی ساعتدن براز فضله برمدت ظرفنده ایلك طیاره بومسافه‌یی قطع ایتمشدر. اوحالده سرعت وسطیه یوزقرق کیلومتره‌دن عبارتدر. بوطیران شرقلك سمای شعر و ادبنده اوچمغه بکزه‌مز؛ بوعالم فنده پروازدرکه اوادی جولانی تعقیب پست وحقیر براقیر، یرلرده سورونديرر.

صفوت نزیهی

Digitized by Google

بعض قوانين روحيه

بالخاصه كچن عصر ميلادينك صوكنده علم الروحده وقوعه كلن ترقيات ؛ غير مرئی بر طاقم قوای معنويه نك ــ كه تفكرات ، تعقلات ، تخطرات ، مشهودات ، مسموعات كبی احتساسات وحسيات نام عموميسی تحتنده جمع اولنه بيله جك قوای معنويه در ــ تظاهراتندن عبارت اولان احوال وحادثات روحيه يی بالتجربه تدقيق ايچون ــ طبقی حادثات حكميه نك تدقيقنه مخصوص حكمتخانه لر كبی ــ بر طاقم عمليا تخانه لر تأسيس وكشادينه موفقيت بخش ايتمشدر . حادثات روحيه نك كيفيت و بالخاصه كميتنی تقديره مخصوص آلات ايله مجهز اولان بو عمليا تخانه لرك برنجيسی ١٨٧٩ سنه سنده « ووند » طرفندن تأسيس ايدلديكی حالده آز زمان ظرفنده همان دنيانك هر طرفنده يوز قدر بوكا مشابه عمليا تخانه لر تأسس ايتمشدر . بو عمليا تخانه لرده ياپيلان تجربه لرك ماهيتی و بونلردن استحصال اولنان نتايجك باشلوجه لرينك تدقيقی علم الروحك ترقيات حاليه سی حقنده بر فكر مخصوص اعطا ايدر : حس سامعه نك ، لامسه نك ، باصره نك وسائره نك حس وادراكی ايچون وجودی مقتضی اولان زمانی الك عادی بر فعل روحينك مثلا حافظه نك وبالخاصه تكرر حسياتك تظاهری ايچون وجودی الزم اولان اصغری مدت (بو تجربه لرده حافظه ده منقش اولان خاطراتك مديد اولانلری تقصير ، قصير اولانلری تمديد اولنور) ؛ تحديد ايدلمش ؛ دقت ودقتك ازدياد ويا تناقصنی تعيين ايدن اهتزازات وتناوبی تدقيق اولنمش ؛ تشابهنه ، سببيتنه ، مشوشيتنه ، اتصال وانفرادينه كوره بر طاقم تصنيفات معينه دائره سنده تفريق وتصنيف ايدلمش اولان اشتراك افكاره دائر تدقيقات مديده اجرا قلنمش ؛ بر ايقاظ دماغينك ، باصره وينك ، لامسه وينك ويا سامعه وينك تكرر انعكاسی ايچون وجودی الزم اولان مدت تعيين ايدلمش (عموميتله ، وبعض افراده مخصوص اولان تحولات فرديه دن صرف نظر ايدلديكی حالده ، بو مدت ؛ تجربه يه معروض اولان شخصك حاصل ايده جكی احتساسات ويا حال عصبی اوزرينه تثبيت وقت ايتمسنه كوره تحول ايدر) ؛ قوۀ محاكمه وتمييزيه نك ، حكمك نوعنه وفردك تشكلات بنيويه سنه كوره تحول ايتديكی اثبات اولنمشدر .

نتايج مستحصله نك قيمت عدديه سی حقنده ده معلومات اعطا ايدهلم : « فشنر » ك

Digitized by Google

نتایج تدقیقاتنه نظراً « اصغری محسوس » تسمیه ایتدیکی کمیت اصغریهٔ محسیه لامسه ایچون ایکی میلغرامدن بش میلغرامه قدر ؛ بر شمی عصبی ایچون (کوزك عصب یمین داخلیسی ایچون) درت میلیمترهلك بر تقلص ؛ حرارت ایچون بر سانتیغراد درجهسنك سکزده بری (وجودك حرارتی ۱۸،٤ سانتیغراد اولمق

قانونلرده استخراج ایدلمش وبو قانونلرك مناقشهسیده علم الروح علماسی میاننده برچوق مباحثات و مناقشاتی انتاج ایتمشدر . مثلا « وه بر » ثقلتك ، طوللك ، حس وادراکی حقندهکی تدقیقاتی اوزرینه کندی نامیله مسمی بروجه آتی بر قانونی ایراد ایتمشدر : « تیقظات مساوی مقدارده تزاید ایتدکجه احساساتده نسبةً مساوی مقدارده

اسکوبده ذات حضرت پادشاهی بی استقبال ایتمك اوزره مولوی مشایخنك استاسیونه صورت ورودلری
Arrivée des " Mévlévis „ à la gare d'Uskub pour souhaiter la bienvenue au Sultan.
Plioto: Apollon
فوطو : آپوللون

شرطیله) ؛ صدا ایچون قولاق طقسان بر میلیمترو مسافهده بولنمق اوزره بر میلغرام ثقلتنده بر منطارك بر میلمترو ارتفاعندن بر جام صفیحهسی اوزرینه سقوطندن متحصل صدادن عبارتدر یعنی انسان محسوساتك اصغری مقدارینی انجق بو حدود داخلنده حس ایدهبیلور .

بو تجارب وعملیات نتیجهسنده بر طاقم

تزاید ایدر . » مثلا همان بر برینه مساوی ایکی خط یکدیگریله مقایسه اولنورسه آرهلرندهکی فرقك حس اولنهبیلمسی ایچون بویوك خط ایله کوچك خط آرهسندهکی فرق وتفاوتك مقداری لااقل اللیده بر درجهسنده اولمسی اقتضا ایدر . خطك طولی نه قدر چوق ویا آز اولورسه اولسون . مثلا بو خطوط ایستر بر سانتیمترو

Digitized by Google

اسکوبده تخته قلعه جاده‌سی
Rue de Tahta-kalé à Uskub.

وشدتی نه اولورسه اولسون آره‌لرنده‌کی تفاوت ینه بو درجه‌ده اولمق لازمدر و هر حالده بوك كوچك تفاوتك مقداری بست صدانك بر کسرندن عبارت اولملیدر بوندن استنتاج اولونور که بر تیقظك محسوس اوله بیلمسی ایچون علاوه اولنان تیقظ مقداری نه قدر خفیف اولورسه برنجی تیقظك مقداری او نسبتده خفیف؛ و کذلك علاوه اولنان تیقظ مقداری نه قدر شدید اولورسه برنجی تیقظ او نسبتده شدید اولمق اقتضا ایدر . مثلا بر میلیغرام ثقلتی بر کیلولق ثقلته علاوه ایدرسه‌ك بو فرق محسوس اولماز. فقط یارم ویا بر ملیغراملق ثقلته علاوه ایدرسه‌ك حاصل

ایستر بر دسیمترو ویا بر متروطولنده اولسونلر. کذلك بر ثقلت دیکر ثقلتدن زیاده ویا نقصان اولدیغی محسوس اوله بیلمك ایچون آره‌ده‌کی فرق شخصه کوره اوتوزده بردن اللیده بره قدر اولمق اقتضا ایدر. ثقلتك مقداری غرام ، دسیغرام ویا کیلوغرام اولمسنه کوره بو مقدار تخلف ایتمز. کذلك ایکی مختلف صدا آره‌سنده‌کی فرق محسوس اوله بیلمك ایچون صوتدرك طت

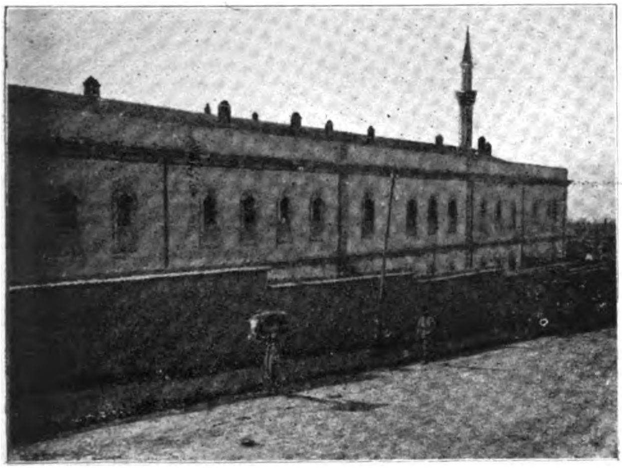

اسکوب حبسخانه‌سی
La prison d'Uskub.

اسكوبده، قامت همایونه تخصیص اولنان مکتب سلطانی
Le lycée d'Uskub destiné au séjour impérial.

فوطو : آپوللون.
Photo: Appllon

اولان فرقی حس ایده‌بیلورز . برطاقم تجارب اعانه‌سیله « فشنر » تیقظ منضم ایله تیقظ اصلی آره‌سنده‌کی بو نسبتی ده تعیین ایده‌بیلمشدر . تیقظاتك مقداری و کمیتی نه اولورسه اولسون ثابت اولان بو نسبت لامسه، حرارت وصدا ایچون اوچده بر، مساعیٔ عضلیه و عصبیه ایچون اون یدیده بر . ضیا ایچون یوزده بردر .

« فشنر » بو نظریاتی حساب تفاضلی‌یه تطبیق ایدرك کندی نامیله مسمی اولان قانونی ایراد ایتمشدرکه بو قانون بعضلری عندنده یالکز « فشنر » ه دکل بلکه بو نوع تدقیقات و تتبعاتیله اشتهار ایتمش اولان «وبر» ده اضافه ایدیله‌رك «وبر - فشنر قانونی» نامیله مسمادر : «احتساسات تیقظاتك لغارتمه‌سی کبی تزاید ایدر.» ویاخود دها اوضح بر تعبیر ایله « احتساسات بر نسبت عددیه‌ده

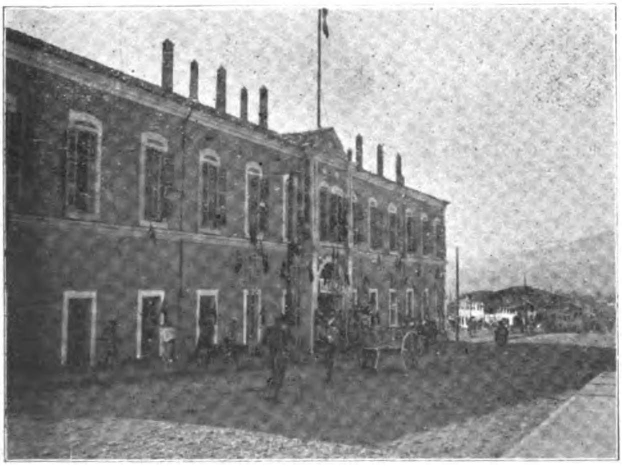

اسکوبده دائرهٔ حکومت
Le palais du gouvernement à Uskub.

Digitized by Google

تزاید ایتمك ایچون تیقظات بر نسبت هندسیه‌ده تزاید ایتمك اقتضا ایدر .»

دیمك كه اوچده بر ، دردده بر كبی كسورات آره‌سنده تیقظات مقدارینك تزایدی احتساساتك او نسبت دائره‌سنده ازدیادینی ایجاب ایتمیه‌جكی كبی تیقظاتك درت بش مثلی تزایدی ایله ده احتساساتده احوال وحادثات روحیه اوزرنده اجرا ایدیلن بو تجارب و بر قسمنی ذكر ایتدیكمز وجهله استخراج ایدیلن قانونلردن آكلاشیله‌جغی اوزره الیوم حادثات روحیه یالكز كیفیت نقطهٔ نظرندن دكل ، بلكه — قوای طبیعیه كبی — شدت وكمیت نقطهٔ نظرندن ده تدقیقاته تابع ایدلمشدر. بو تدقیقات علم روحك بر شعبهٔ مخصوصه سنی تشكیل ایدر كه حكمت طبیعیهٔ روحیه « Psycho - physique » نامیله مسمادر .

اسكوبده بلدیه دائره‌سی

La mairie d'Uskub.

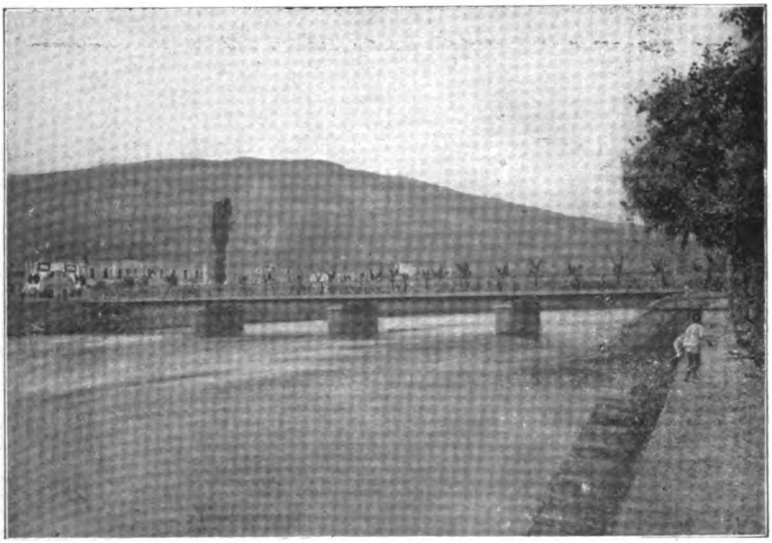

اسكوبده واردار اوزرنده مجدداً انشا قلنان محمود شوكت پاشا كوپریسی

Le pont de “Mahmoud Chevket Pacha„ nouvellement construit à Uskub.

بو کلمه‌یی ایلک اول آلمان فیلسوفی «فشنر» ۱۸٦۰ سنه‌سنده تألیف ایتدیکی کتابده استعمال ایتمشدر . مومی الیه دیور ایدی که : « حکمت طبیعیهٔ روحیه‌دن روح ایله وجود وعمومیتله عالم مادی وطبیعی ایله عالم معنوی وروحی آره‌سنده‌کی مناسباتدن باحث بر نظریه قصد ایدییورم . » بو تعریفه نظراً حکمت طبیعهٔ روحیه مؤسسنك نظرنده طبیعت ایله اخلاق ومعنویات آره‌سنده‌کی مناسباتدن باحث ایدی . حالبوکه بو نوع تدقیقات ینه علم الروحك بر شعبه‌سی اولان « علم وظائف الاعضای روحی » Psycho-physiologique لك دائرهٔ اشتغالاتنی تشکیل ایدر فی الحقیقه بو ایکنجی علم زمرهٔ دماغیه‌دن اولان حادثاتك شرائط عضویه ومنسوب اولدقلری اعضای تشریحیه ایله اولان مناسباتندن باحثدر . حالبوکه حکمت طبیعیهٔ روحیه بو حادثات روحیه‌نك عوامل وایجابات طبیعیه ایله اولان

اسکوبده مصطفی پاشا جامع شریفی
La mosquée de Moustapha Pacha à Uskub.

Le département militaire à Uskub.
اشکوبده دائرهٔ عسکریه

Digitized by Google

مناسباتندن بحث ایدر ، حال حاضرده حکمت طبیعیهٔ روحیه احوال داخلیه‌نك مسببلری اولان وصرف طبیعی بر حالده احوال خارجیه ایله اولان مناسباتندن بحث ایدر و بو احوال داخلیه‌یی یالکز تجربه‌یه دکل ، بلکه حساب و تقدیره‌ده تابع قیلار .

علم الروحك بویله تجاربه وحتی حسابات وتقدیراته تابع طوتلسی بونی علوم مثبته وحقیقیه

کذلك علم الروحك تظاهرات مختلفه‌سنك صورت تجلیسی یعنی تحولاتنك تابع اولدیغی قوانین معلوم اولنجه اجزا وعناصری افراددن مرکب وافراد کبی برروحه، بروجدانه مالك اولان ، افرادکبی تظاهرات روحیه ابراز ایدن جمعیتلرکده تمامیله بوقانونلره تابع اولوب اولمدیغی واکر تخلف وارایسه بو تخلفك شکل وسببی تدقیق اولنه بیلور . وفردك حال انفراد ایله

سیاحت همایون مناسبتیله غایت ظریف برصورتده تزیین ایدیلان پرشتینه استاسیونی

La gare de Prichtiné richement orné à l'occasion du voyage impérial.

میانه ادخال ایده‌جك برعامل مهم تشکیل ایتمشدر . فی الحقیقه علم الروحك اساسلری بویله قطعی تجربه‌لره مستند اولنجه هرکس ایچون بوتجربه‌لری تکرار ایدرك نتایج مستحصله‌نك طوغریلغی حقنده برفکر حاصل ایتمسی تسهیل وبوتون عالم متمدن علم الروح متخصصلرینك عین برمسئلهٔ روحیه‌یی برآنده ومختلف ساحه‌لرده تدقیق وحل ایتمرینی تأمین ایتمشدر .

حال اجتماعیده‌کی اوصاف وسجایاسی . مادیات وروحیاتی معلوم وبارز اولدقجه کرك قوانین فردیه وکرك قوانین اجتماعیه دها زیاده اتضاح ایلر . ذاتاً علم اجتماعده علم الروحك اهمیتی اوقدر زیاده‌در که علم حکمت اجتماعیه‌یی «علم الروح اجتماعی» دن عبارت عد ایدنلر اولمشدر .

قاضی کوی ـ ۱۹ حزیران سنه ۳۲۷

بدیع نوری

Digitized by Google

استانبولدن مشهد خداوندكاره

سیاحت حد ذاتنده نه‌قدر خوش، نه‌قدر دلفریب ایسه بوكا قرار ویردیكدن صوكره سیاحته باشلایه‌جغه‌یه قدر كچن كونلرك هر ثانیه‌سنده بیله حضور فكری الت اوست ایدن، انسانی بیزار بیراقان معماانكیز بر قوهٔ خفیه‌نك قرارسز پارماقلری انسانك روحنی متمادیاً قورجالار، دورور. نه‌زمان سیاحته قرار ویرمش ایسه‌م حركت ایده‌جگه‌یه قدر بنی اودرجه صبرسزلق، تلاش استیلا ایدركه نه مساعیٔ یومیه‌مده بر اطراد، نه محاكمات فكریه‌مده بر وضوح وحتی نه‌ده اویقومده بر حضور و انتظام بولمق ممكن اولماز. بوتون سیاحت یاپانلرده، بنم كبی، اگر بویله سرسری كونلر، دقیقه‌لر یاشایورلرسه كندم قدر اونلری ده شایان مرحمت بولورم! فقط اعتراف ایتملی‌یم كه بو صبرسز، تلاشلی دقیقه‌لرك ده كندینه خاص لطیف، سحار بر ذوقی وار.

ایشته بویله بر استعجال روحی ایله اورتولن بر هفته‌نك بار اضطرابنی سركه‌جی غارنده ترك ایدرك واغونه كیردیگم زمان اوموزلرمده بویوك بر خفت حس ایتدم. تام بر هفته سیاحت استحضاراتیله، اداره‌یه متعلق معاملات جاریه‌نك قابل سوق واداره بر حاله افراغیله اشتغال ایدرك اوقدر یورولمش ایدم كه نه سركه‌جی موقفنك مشهور عالم اولان اوملوث حالی، نه واغونده‌كی حجره‌مزك اوبرباد منظره‌سی بوكون ایچون بكا یكی بر حمولهٔ تأثر ویره‌مدی ...

باوولومی، فوطوغراف چانطه‌سنی، صو شیشه‌سنی، پاكتلرمی هر طرفی استیلا ایدن چیلك سپتلرینك اره‌سنه، یرلشدیردكدنصكره ارتق ایشم قالمامشدی؛ بنی تشییع ایچون كلان رفقامه وداع ایدرك حجره‌ده‌كی یرمی اشغال ایتدم. یكرمی بش ساعتدن فضله دوام ایده‌جك اولان بو شمندوفر یولجیلغنده بكا ارقداش اوله‌جق اولان ذواتی سلاملیه‌رق برر برر بونلری كوزدن كچیردم؛ طانیدق بر سیما یوقدی. سیروزه چیقه‌جغنی بالآخره اوكرندیگم تمیز بر افندی بیاض چورابلی ایاقلرینی طوپلایه‌رق كوشه‌ده باغداش قورمش، اوتوریيوردی؛ یولرنده‌كی

مواصلت همايونى متعاقب پرشتينه‌ده حكومت جاده‌سنك منظره‌سى
Aspect du boulevard “Hukioumet„ après l'arrivée impériale à Prichtiné.

پوطور اوكا دها واسع بر حق استراحت بخش ايدييوردى ، قارشيسنده هنوز بش آلتى ياشنده بولنان چوجغى اانده‌كى پينيرا كمكله عميقاً مشغول اوليوردى. برى‌ده، فوطوغراف چيقارتمقدن اصلا خوشلانميان بر مبعوث ، بياض صاريغى، تميز جبه‌سى، كوچوجك كوزلرى ، پك كور اولميان صفاليله كوزمى ايصيرييوردى ، اوت . . رسمنى الده ايتمك ايچون نى بر چوق زحمتلره قاتلانديران حضرت بو ، تام كنديسى ايدى . . قارشيسنده‌كى ذاته مجلسك تا صباحه قدر دوام ايدن بر كون اولكى مساعيسندن كمال سكونتله بحث ايدييوردى ! شو حالده طانيدق هيچ بر كيمسه يوق ديمكدى . بو محروميت تحقق ايدنجه بر آز نشئه‌م قاچدى ؛ تاسلانيكه قدر اصلا دائرهٔ الفتلرنده بولنمديغم ذواتله مشغول اولمق اوقدر خوش بر شى دكلدى. تام بو صره‌ده قومپارتيمانه داخل اولان بر محبمدن عين طريق اوزرنده برابرجه سياحت ايده‌جكمزى اكلار اكلاماز، بو تصادفدن طولانى، جداً ممنون اولدم؛ آرتق يالكز دكلدم .

آن حركت كلمشدى. قوندوكتورلرك چان كورلتيسنى تعقيب ايدن (فورووچ!) ندالرى آره‌سنده ترن خفيف بر صارصنتى ايله آغر آغر سوزلدى . شمدى برچوق واغونلرك آره‌سندن، برچوق مقاصلردن كديه‌بر طريق سلامت بوله‌رق كچن لوقوموتيف لوله بر غوسه قدر سوروكله‌مكه محكوم اولديغى بو حموله‌يى بويله متمادياً كتيروب كتورمكدن بيزار اولمش، يورغون مشتكى بر صدا ايله ايكله‌ركن قوندوكتورلرك ناعرشدقلرى او (فورووچ) لر حالا قولاقلرده يأسلى عكسلرله دوام ايدييور ،

پرشتینه دائرهٔ حکومتنك اوزاقدن کورونیشی
Le palais du gouvernement de Prichtiné vu de loin.

پرشتینه‌ده دائرهٔ همایون اطرافنده طوپلانه‌رق دیدار پادشاهی‌یی تکرار تکرار کورمك ایچون انتظار ایدن صادق ونجیب ارناوود قارداشلرمزك سوقاقلرده اوتورمه‌لری مرلوحهٔ صداقت

Nos compatriotes albanais assemblés autour de la résidence impériale pour voir le Sultan à Prichtiné.

Digitized by Google

عثمانلیلرك ، اسلاملرك پایتختی اولان بو کوزل ، بو تاریخی شهرك تام کوبکنده یوزلریمزه چارپیلان بو قوروه‌چلرله نه قصد ایدیلدیکی ایسته‌نیلدیکی بر درلو اکلایه‌میور، حل ایده‌میوردم .

بر زمانلر بوراده‌اك بویوك کندن ک‌و چکنه‌قدر ـ بالطبع اجنبی وخریستیان ـ بوتون شمندوفر مأمورلری باشلرنده شابقه‌لرله طولاشیرلر . قوندو‌ ـ بیلمم نصل اولدی . بر کون بو سیاه ، بو غریب شابقه‌لره بدل سرپوش ملیمز اولان فسلر کوزوکدی ؛ [فرتیك] لره بدل [تمام] کلمه‌لری دویولدی ؛ شمدی ، عثمانلیلق اویانیور ، کندی حقنه ، کندی شرف وحیثیتنه رعایت ایتدیرمکی بیلن برطورله یاتدیغی یردن قالقیور ، طوغریلیور ، یوکسلیوردی . واوکا حرمت ایتمك لازمدی .

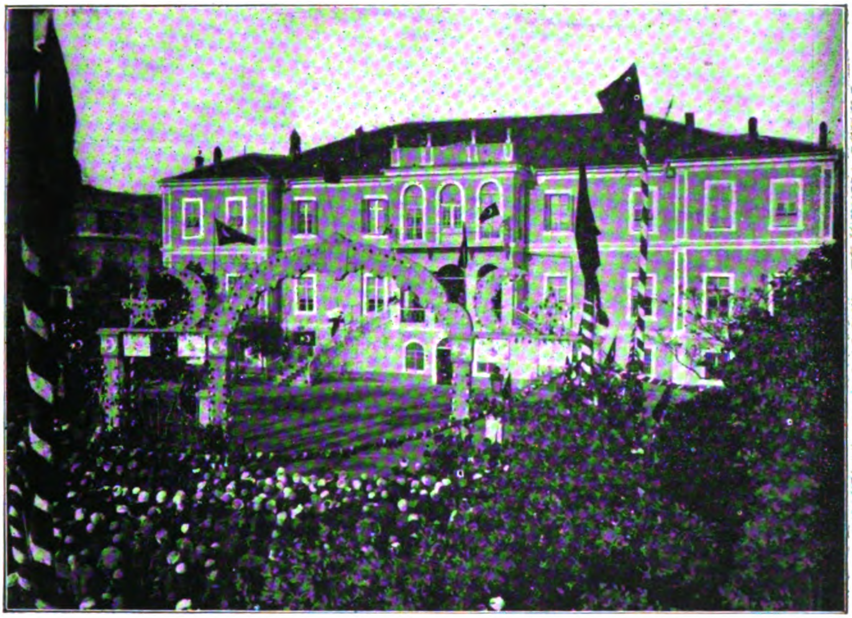

پرشتینه‌ده اقامت همایونه تخصیص ایدیلان دائرهٔ حکومتك منظره‌سی

L’aspect du palais du gouvernement de Prichtiné destiné au séjour impérial.

کتورلر حرکت اشارتی ویررکن [فرتیك] نداسیله قولاقلرمزی صاغر ایدرلردی ؛ اره صره بونلری کوردکجه ، ایشیتدکجه : یاربی ، عجبا نره‌ده‌یز؟ دیردم .. بر عثمانلی مملکتنده ، عثمانلیلقدن فیض حیات آلان بر قومپانیه‌ده ، بو غریب شابقه‌لرك ، بو غریب [فرتیك] لرك معناسی عجبا نه ایدی ؟ ؟

ایدیلدی ! عجبا دها شو اوچ سنه‌ یه‌ قدر نه اولدی که مشهور فرتیکلرك ، مجبوری [تماملرك] یرینه شمدی [فورووچ] لر قائم اولیور ؟ اووخ بزلر !.. بو قاچیلره قارشو هیچ برشی یاپامزسه‌ق بیله باری بز عثمانلیلرك یوزینه باغیریلان بو یابانجی کلمه‌لری ایصلقلر یمزله شتوم حقارتی ایچنده بوغمقده‌می الیمزدن کلمز ؟ بز بویله کوچك ایشلرده جسارت

پرشتینه‌ده اقامتگاه همایون اوكنده برمنظره
[رسمده كوريلان عليل آدم محضا ديدار همايونی كورمك ايچون تمام اوچ كونلك بر مسافه‌دن يورويه‌رك كلمشدر !]
La résidence impériale à Prichtiné.

Digitized by Google

کوسترەمزسەکیارین، قسلرمزك یرینەشابقەلرك،
سانجاقلریمزك یرینەاجنبی بایراقلرینك یوکسلدیکنی
کورمکە شمدیدن حاضرلانمالی یز .

« اك کوچك اهماللر بعضاً اك بویوك فلاکتلری
تولید ایدر » .

ایشتە بن بو دوشنجەلرلەمشغول ایکن ترن

ایدییوردی . نهایت آدجغز تحمل ایدەمدی ،
افندی بیلت ؟ دیدی ؛ او ، کوچك کوزلرینی
بر آز دها کوچو لتەرك ، مأموری یوقاریدن
اشاغی خفیفجە سوزرکن الی آغر آغر جیبنە
کوتوریبور؛ راحتسز ایدلمش اولمقدن متحصل
طاتلی بر اغبرار ایلە برشیلر آرایوردی. نهایت

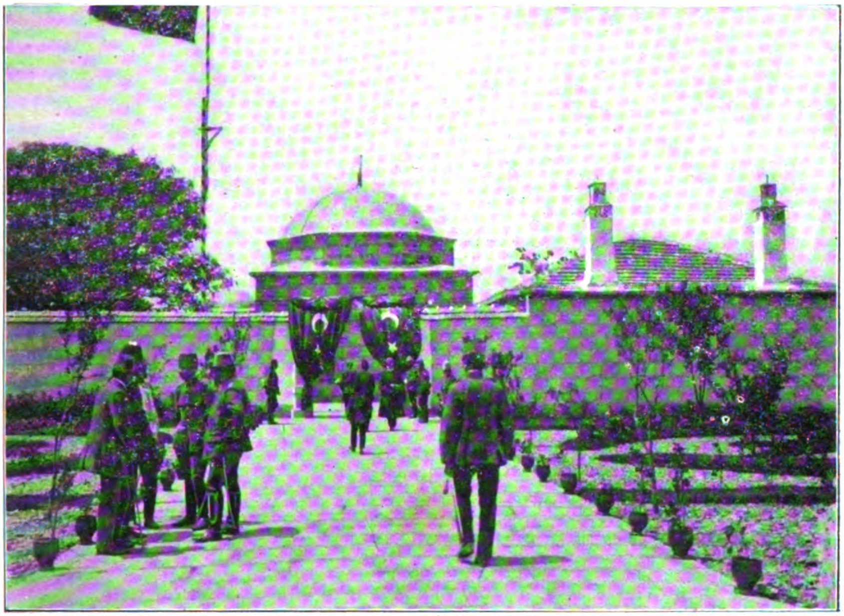

قوصوه صحراسنده ـ حضرت خداوندکارك مشهد مبارکلری

Turbé construit à l'endroit où fut tué Sultan Mourad pendant la guerre de Kossowa.

اپی ایلریلمش،قوم قپویەیاقلاشمشدق کەقوندوکتور
بیلتلرمزی معاینەیەباشلادی؟ برر برر بیلتلرمزی
ویردك ، بوزوالی کاغدجقلر تا جکرکاهلرندە
آچیلان برر جرحە ایلە ینە عودت ایتدیلر .
قوندوکتور مبعوثك اوکندە دورمش . بیلتنی
معاینە ایتمك ایچون بکلەیور ، حالبوکە او ، کلاما -
مزلقدن کلەرك ، رفیقیلە مصاحبەسندە دوام

عین بطائتلە یوکسلن أل کوچك بر جزدانی
قوندوکتوردە اوزاتدی . بو مبعوثلرك هویت
ورقەسی ایدی کە دائما صاحبنك اوفاق قطعەدە بر
رسمیلەمزین بولنور . واپورلردە ،شمندوفرلردە
برسحر تأثیره مالك اولان بومینی مینی جزدانی
قوندوکتور بویوك بر وضع حرمتلە آلدی ،
آچدی ؛ کندیسنك اصلا ، کلامدیغی بر لسانلە

Digitized by Google

یازلمش اولان بو یازیلری برچوق تدقیق ایتدی.
ینه برشیئ كشف ایده مامش اولملی كه فوطوغرافه
اییجه دقت ایتدیكدنصكره صاحبنه‌ده توجیه نظر
ایدرك عین ذات اولدیغنه قناعت كتیردی؛ بویوریكز
بك افندی، التفاتیله ودها درین وحیرتكار
بر رهوه‌رانس ایله جزدانی صاحبنه اعاده ایتدی..

— نره‌یه افندیم!
— ایاستفانوس..
— [بویوك بر حیرت وعدم ممنونیتله
فقط افندیم. بو ترن ایاستفانوس ایچون مشتری
آلماز. یاصاقدر افندیم.
— اوغلم جزاسی نه ایسه ویره‌یم.

قوصوه صحراسنده جمعه نمازینی ادا و حضرت خداوندكارك مشهد مباركلرینی زیارت ایتمك اوزره
ذات حضرت پادشاهینك مشهده مواصلتلری

L'arrivée de S. M. I. le Sultan au champ de Kossowa pour y faire les prières de vendredi et visiter l'indroit où son auguste ancêtre Sultan Mourad fut tué.

صكره رفیقنه كالنجه مضحك بر حال باشلادی:
— بیلیرمیسكز افندی؟
— آخ.. بیلمك آلمدم.
— فقط افندیم اصل اولوركه بیلمه‌مز..
— عجله‌یه كلدی اوغلم! ذاتاً شوراجقده
اینه‌جكم، قاچ غروشدر؟

— جزاسیده بوقدر افندیم!
— ای نه یاپه‌جغز؟
— [مبعوث افندی‌یه بر ثانیه باقدقدن
صكره] نه یاپالم افندیم. ایاستفانوسده اینرسیكز،
فقط بر دها بو ترنده بنمیه‌جكسكز افندیم!
بو صوك جمله‌نك معناسی پك شیق ایدی؛

Digitized by Google

یعنی « بویله مکرم و محترم بر رفیق اولمدن قضاءً بر دها یولجی قطارلرینه بینرسه کز قوم قپوده قپو طیشـاری ایدیله جککز محققدر » دیمك ایستیوردی .. بو حادثه‌ده بیتدی . نسبةً ترن متزاید برسرعتله اوتنکه محله‌لرندن ، یار واغیاره قارشو برصحیفهٔ سفالت حالنده دائما آچیق طوتد- یغمز اوخراب وکهنه کلبه‌لردن اوزاقلاشیوردی .

قدر بی حس وتأثر ایسه‌لر مملکته آجیمقدن باشقه الیمزدن برشیٔ کلمز .

بو یك مؤثر اولان سفالتکده‌لری کوستر رسملری بالآخره نشر ایده‌جکز .. او وقت بوتون تدقیقاتمزی ، طبیعیدرکه ، بربر تشریح ایدرز .

ترنمز ، آرتق یدی قوله‌دن چیقمش استانبولك ،

خلیفهٔ اسلام ایله برابر ادای صلات ایتمك اوزره فوج ، فوج مشهد مبارکه کلان ارناوود قارداشلرمزدن برقسمی
Nos compatriotes albanais venus pour faire leurs prières de vendredi
avec S. M. I. le Sultan.

انسانك تا عمق روحنده درین بر نیشتر ایله جریحه‌لر آچان بومنظرهٔ سفالت بیلمم که اولیای امورك هیچ می انظار دقت ومرحمتلرینی جلب ایتمز ؟ بونلر بیکلرجه انسـانلرك ، بیکلرجه وطنداشلرمزك حیاتنی کمیرن بوفلاکت وسفالت مشهرینی کوره‌میه‌جك ویا کوروبده آلدیرمیه‌جق

بوشهر معظمك ، اوکنده یوز بیکلرجه اجدادك ایثار حیات ایتدکلری ، تاریخی سـورلرینی ارقه‌ده براقه‌رق . بویوك علمدارك مقبر حزیننه سورونه‌رك ایلرلیور ، طبیعتك لطفکاریشیلکلری ایچنده کوپوره‌رك ، صولویه‌رق قوشیوردی .

ایاستفانوسه تقرب ایتمشـدك . عائله‌م خط

بوینده، ترن کچرکن، منديللريله بني سلاملايه جقلر، بر دفعه دها اوزاقدن وداع ایده جکلردی . بو آرزولرینی بیلدیکم ایچون، اياستفانوسه مواصلات ایتمدن اول ، واغونك قوریدورینه چیقدم . هر لحظه کندیلرینی کورمك احتماليله منديلی حاضرلادم ، پنجره لردن برینه

اینجه والك مشفق بر اهتمام ایله صارارق بنی حیاته قارشو هر کون دها جسور دها مقاوم بر قوتله ربط ایدن بوتون افراد عائله می دوشنيور، ولو موقت بر زمان ایچون اولسون بورادن اوزاقلاشمق شمدی بکا آغیر کلیوردی. اوزاقدن صوك بر سلاميله عائله می ، اویمی ، هنوز بنم

مشهد خداوندکارده قیافت ملیه لریله بر ارناوود قبیله سی افراد ورؤساسی
Uu tribu albanais au “Mechhed Khudavindiguiar„.

دایانه رق طبیعت محیطه یی غریب بر حس تأثرله تماشایه دالدم .

متمادی مشغله لر ایله یپرانان وجودمه ، مساعئ فکریه ایله هر کون دها زیاده ازیلن دماغمه بر نفحهٔ سکون بخش ایدن بو کوزل کویده کی آسوده حیاتمی ، بوتون آلامی اك

ایچون یکی اولان کویمی سلاملارکن قلبم اليم برشك ترددله صیزلادی :

یا عودت ایده مزسه م ؟.. اوکمده مجهول ، کورلتولو بر ساحه واردی! فقط بو ضعف حسیاته قاپلمق اصلا دوغری دکلدی ؟ بو بوش، معناسز دوشنجه لری همان بر طرفه براقدم ، چیقاردمی

Digitized by Google

مشهدده خط همايونك قرائت اولنديغى محل (كوشك) وقبله‌يه متوجه صفوف موحدين
La tribune où le "Hatti-Humayoun„ fut lu.

مشهد خداوندكار جوارنده‌كى نمازكاهده بالخاصه انشا ايديلان منبر
Une tribune construite à "Namasguiah„ à l'occasion du voyage impérial.

Digitized by Google

مشهد خداوندکارده — حاضرونه وعظ ونصیحت

Une prédication au "Mechhed".   Photo : Apollon

مشهد خداوندکارده ارناوودلر طرفندن کتیریله‌رك زیارت پادشاهی‌یی تحمیداً ذبح ایدیلان لایعد قربانلردن بری
وذات شاهانه‌یه منتظر اهالی

Un des moutons immolés le jour de l'arrivée impériale au Mechhed.

Digitized by Google

یاقدم ؛ جیبمدن چیقاردیغم دفتره شونلری قارالادم-۲۲مایس۳۲۷-شمدی نظرمده بومائی سمایله بویشیل طوپراق، سامعه‌مده شمندوفرك متمادیاً قوشمسندن متحصل دمیر کورلتیلرندن باشقه برشیٔ یوقدی ...

بوتون روحنی، بوتون مزیتنی کوسترن بر آبدهٔ صنعت ایدی ... قوریدورنده ، جام چرچیوه نامنه هیچ برشیئه مالك اولمیان یتیم برپنجره‌یی نظر حیرت وتأسفله تماشا ایتدیکدن صوکره هرپارچه‌سی آیری آیری صاللان مهیای سقوط سفیل چرچیوه‌لر ، ییرتیق ملوث پرده‌لر ،

مشهد خداوندکارده - دعا

La prière.

ارقداشلر آره‌سنده بر آزمحترز مصاحبه‌لر خفیفجه دوام‌ایدییوردی . بن، ایچنده یکرمی بش، کسور ساعتلك بر زمان کچیرمکه محکوم بولندیغمز بوقومپارتیمانی ده صمیمی ومحبتکار برنظرله تدقیق ایتدم. قاوا بلادن قالمه بوملوث وخراب واغون شرق شمندوفرلری قومپانیه‌سنك

کاغدلری چانلامش طاوان قاپلامه‌لری، اوصاری برنج اوانی .. قاپی طوقماقلری ، کوللکلر ، سوسلی چیویلر تمیزلك یوزی کورمه‌مك، هیچ براهتمام وتقیده مظهر اولمه‌مامقدن متحصل بر یأس سفالتله رنکلرینی غایب ایتمشلر مستکره برمنظره المشلردی .. اکلاشیلان بوقومپانیه‌ده

Digitized by Google

تاریخی ، مؤبد بر کون — نمازدن اول مشهد خداوندکارده ...

Une journée historique inoubliable au "Mechhed„ — L'aspect de l'endroit avant les prières.

من الباب الى المحراب هركس يالكز تخصيصاتنى آلمغى دوشنيور ، ادارهٔ مصلحت مجبوريتى يكانه سائق حركات بولنيوردى ... وظيفه‌شناسلق ، دوغريلق ، بو قدر اوله‌بيليردى ..

بوتأثرلرى اوزون اوزادى‌يه طاشيمق بوراده لزومسز ايدى .. اطرافى سير ايتمكه باشلادم. ترنمز شيمدى كوچك چكمجه كولنك قيوريتيلى لطيف ساحلنى تعقيب ايدرك ايلرليور ، صاغده بر چوق خالى اراضينك ، چاليلرله چيربيلرله بزنمش اوته‌سنه بريسنه برقاچ يبانى چيچك ؛ قيصه ، فيض حياتدن محروم بوينى بوكوك برقاچ آغاج سرپيلمش بر ساحه‌نك لطيف يماجلرى، تپه‌لرى، اوزانوب كيديور، بومنظره‌لرك متوالياً تعاقب ايتمسى نه‌قدر همقدرسز آدملر اولديغمزى بكا بردها احساس ايدركن عين زمانده بويله طبيعتله محصور ، مدنى دردلردن، مدنى مشغله‌لردن آزاده برقاچ ساعت كچيرمكده اولديغمى قلباً بويوك برسوينجله اعتراف ايديور وبو اعتراف بنده عميق برحظ، فكرمده درين برحضور حاصل ايدييوردى . مساعئ متماديه ايله ازيلان دماغلر ايچون اڭ مؤثر واڭ حقيقى وسيلهٔ حضور واستراحت نه‌قدر چوراق اولورسه اولسون بويله مناظر طبيعيه‌يى تماشا ايتمك دكلميدر؟ ايشته بن‌ده فكراً روحاً بويوك برحصهٔ حيات آله‌رق تماشاى طبيعته دالمشدم. چتالجه‌يه قدر هيچ اوتورمه‌دن دوام ايدن بوسيران برسنه‌نك بوتون يورغونلقلرينى، بوتون المرلرينى بكا اونوتدردى ..

شمدى زنده ، مستريح بردماغله سلانيكه كيدييوردم و انجق بويله حضور فكر وروحله ، هردرلو تأثرات متراكمه‌دن ازاده بردماغله اوراده راحت راحت كزر ، اكلنه بيليردم. مسموعات واستدلالاتمه نظراً اومحيطده بدبينى‌نك اوقدر سوكيه‌جكنه قناعتم واردى؛ استانبولده سركارده بولنانلردن طوتيكزده، اڭ بسيط آدملره وارنجه‌يه قدر ، هركسك درلو درلو اسباب ومؤثرات حقيقيه وياخياليه‌نك تحت تأثيرنده بدبين بولندقلرى بر حقيقتدر . بن‌ده بالطبع بوتأثيراتدن خارج قالمامش اولديغمدن كذركاهك مناظر لطيفه‌سى دماغمك حوله‌ٔ يأس وتأثراتنى تصفيه ايدييور، آزاده سر، قيدسز برروح وفكرك تأمين ايده‌جكى عميق بر اميد ومعنويت شمديدن قلبمى دولديرييور ايدى ..

اقشام اولمشدى، طبيعت، اسمرين برستارهٔ شعر وخيال ارقه‌سنده متمادياً قرارييور،دنيانك اوعظمتلى كوزى يواش يواش قياندقجه صانكه سارى برحزن عميق هرطرفى استيلا ايدييوردى.. طبيعت محيطه شمدى اوقدر درين وپر شعر برسكوت وسكون ايچنده اويومغه باشلايور ايدى‌كه ترنك سامعه‌يى ييرتان كورلتيلرى بيله محدود بر دائره‌نك حلقه‌سى ايچنده صانكه اريور ، غايب اوليوردى .

شمدى ، باشلرمزك اوزرنده مهتزه كيرلى، صارى بر ضيانك آچيلوب قيصيلان لمعه‌لرى حجره‌يى خفيفجه تنوير ايدركن ، شو دقيقه‌ده الكتريك ضيالرينك قايناشديغى نور حزمه‌لرى ايچنده، دنيانك هر طرفنده اوچوشان بيكلرجه

Digitized by Google

مشهد خداوندکارده جمعه نمازی ـ مشهد مبارکك وقبله‌گاه رحمانه متوجه صفوف اسلامیه‌نك اوزاقدن کورینشی

Les prières de vendredi au “ Mechhed ”..

Digitized by Google

واغونلر حجرات دماغیه‌مده یکدیکرینی تعقیباً اتصال کچیور . هر آیی شیدن محروم قالان بو زواللی مملکتك طالعسزلکنه ، بختسزلغنه بر درلو قناعت ایده‌مین حسیات روحیه‌م بوبش عصر اولکی طرز تنویرك حالا، شویکرمنجی

روم ایلیده ذات حضرت پادشاهی‌یه عرض تعظیمات ایتمك اوزره کلمش اولان هیأت مخصوصه‌دن طربزون وارضروم هیئتلری — قیافت ملیه‌لریله

Les missions de Trébizonde et d'Erziroum venues à Roumélie pour présenter leurs hommages à S. M. I. le Sultan.

عصر مدنیتده مملکتمزده جای قبول بوله بیلمسنه قارشی عصیان ایدییوردی .

کیجه‌نك سیاه شریدلرینی یارارق ایلرولین ترن نهایت اوله برغوسه کلمشدی. قطار بوراده ایکی قسمه آیریلیور، بری ادرنه‌یه طوغری یوله دوام ایدییور . دیکر قسمی باشقه برلوقوموتیف ادرنه خطندن کلان واغونلرله برابر سلانیکه

کوتوریلیور . بز بالطبع واغونمزی تبدیل ایتمدن سلانیك التصاق خطه کچدك ، مریحك واسع ، ایشیلداق چیزکیسنی تعقیب ایدرك یولمزه دوام ایتدك .

آرتق اویقو زمانی کلمشدی ، او بربارد

قومپانیانك خطنده اولمدیغمزی شمندوفرك سرعت سیری صریحاً کوستریوردی. استانبول ـ ادرنه خطنده سرعت ابتدائی وبطی اولدیغی حالده التصاق خطنده بیوك بر فرق حس اولنیوردی .

سرعتك تزایدی نسبتنده صارصنتی‌ده آرتیور ، اویقو واستراحت احتیاجی دها شدتله

Digitized by Google

حس ایدیلیوردی ؛ بزده بو احتیاجه مطاوعت
ایدرك برر كوشه‌یه بوزولدك .. قپانمق ایسته‌ین
كوزلرمدن فرار ایدن اویقویی یقالامق اپی
مشكل اولدی .

. . . .

صباح اولمق اوزره ایدی . بویوك بر
كورلتی ایله اویقودن اویاندم ، قومپارتیمانك
قپوسنده دوران بر یولجی طوپلانمامزی بكله-
یوردی ! كوزبیكلرمك ارهسندن سیماسنی تشخیص
ایتدیكم بو ذات طانیدقلرمدن بری ایدی ،
درحال قالقدم ، كندیسنه بریر كوستردم ،
مراسم معتاده‌دن صوكره نره‌ده بولندیغمزی
صوردم : - اسكیجه‌ده‌یز . دیدی . دیمك
شیمدی دنیانك اك كوزل تونللرینی یتیشدیرن
بو مشهور قصبه‌ده ایدك ... بوارقداشده سلانیكه
كیدییوردی .

ترن اسكیجه‌دن حركت ایتدی ؛ بر مدت
صوكره قره‌صو بوغازینه كیره‌جكدك ؛ شمدی
صبرسز ، محسوس و متوكل بر تردد ایله
اطرافی كورمكه چالیشیور ، فجرك دونوق ،
لاهوتی كولكه‌لری آلتنده اویویان بو یرلری
اینجه تدقیق ایتمك ممكن اوله‌میوردی . هر ثانیه
اینجه قره‌صویه دها زیاده تقرب ایدییور ایدك .
غلطه - بك اوغلی تونلی مستثنا اولمق اوزره
شمدی‌یه قدر هیچ بر تونلدن كچمه‌مشدم .
حالبوكه قره صو بوغازنده اوتوز ، اوتوز ایكی
تونلدن كچه‌جك ، همان بر اوقدرده كوپری
آشه‌جقدق ! شمندوفرجیلك نقطهٔ نظرندن اك
مهم منطقه‌لردن بریده بوراسی اولدیغنی مهندس
رفیقم بكا آكلاتیور و ینه بو تونللردن برینك فنی
برخطا ایله معلول اولدیغنی آیروجه تأمین ایدییوردی !
بو تأمیناتی آلدقدن صوكره طبیعی دها بویوك
بر توكل ایله انتظاره باشلادم !

شمدی لوقوموتیفك ، مدهش قیافلر
آره‌سنده عكسلر پیدا ایدرك داغیلان ایصلیقلری
صیقلاشیور ، ترن بر تونلدن چیقه‌رق حرمتلی
بر كوپرینك تراورسلرینی یالایه‌رق كچیور
وصوكره ینه باشقه بر تونله دالیور ، داغلری
دله‌رك ، صولری چیكنه‌یه‌رك متمادیاً قوشیور ،
قوشیوردی ..

هر ایكی طرفنی احاطه ایدن سلسلهٔ جبال
ایله ، علی الاكثر یالچین قیاقلردن متشكل قورقونچ ،
مهیب وفقط او محتشم منظره‌سیله قره صو
بوغازینك اوصامت علویتنی ، اومغرور ومتكبر
عظمتنی بوتون مدت حیاتمده اصلا اونوتامیه‌جغم ..

بشر ، بوراده‌ده ، طبیعتك بوتون موانعی
مغلوب ورام ایدرك فوز و ظفر مدنیتی اعلا
ایتمش ؛ آشیلمسی ممكن اولمیان طاغلری
بوكرلرندن دلمش ، مهیای سقوط - احتمال
میلیونلرجه كیلوغرامنده - قیالرك التنه برردستنك
اوردرق اونلری اولدقلری یرده مؤبداً باغلامش ،
قودوروب كوپورن صولرك ، تا جكركاهنه آهنین
كوپریلرینك تملرینی صاپلایه‌رق ، اوزرندن
كچمش وبو صورتله انسانلغه برشهراه مدنیت
دها آچارکن ، مینی مینی دماغلره استناد ایدن
ضعیف قوللرك ، حقیر پارمقلرك اعجازكار قدرتی ،
بو عظمتلی مانعه‌لرك یوزینه بر كره دها ، غالب
ومظفر ، باغیرمشدر ! ..

Digitized by Google

مجاهد حریت نیازی ، عمر ناجی و ایوب صبری بك افندیلرك طربزون هیئتیله بر آره‌ده مناستر‌ده الان رسملری

Les grands patriotes Niazy, Omer Nadji,' Eyoub Sabri Bey à Monastir.

Digitized by Google

بر ساعت قدر سورن بو جداً عارضه‌لی ، تهلکه‌لی بوغازدن، اوتوز بو قدر تونلی ارقه‌ده براقه‌رق، کچمش ایدك که کونش هنوزده‌ها ایچه یوکسلمه‌مش بولنیوردی .

بلکه دنیانك چوق خشین وفقط اك بدیع منظره‌لرندن برینی، خلقتك اك بی بدل بر شعر عظمتی بویله یقیندن کورمش ، اوقومش

جکرلرمزی ییقارکن کونش بوتون بر یشیل دنیایی یالدیزلیوردی ..

. . . .

بوتون یولجیلر پنجره‌لرك اوکنه صیرالانمشلردی؛ برضابط ارقداشم . بکا اللریله بر یری اشارت ایدرك : کوردیکزمی ؟ دییوردی .. حالبوکه آره‌دن بر قاچ دقیقه دها کچدیکی حالده ینه

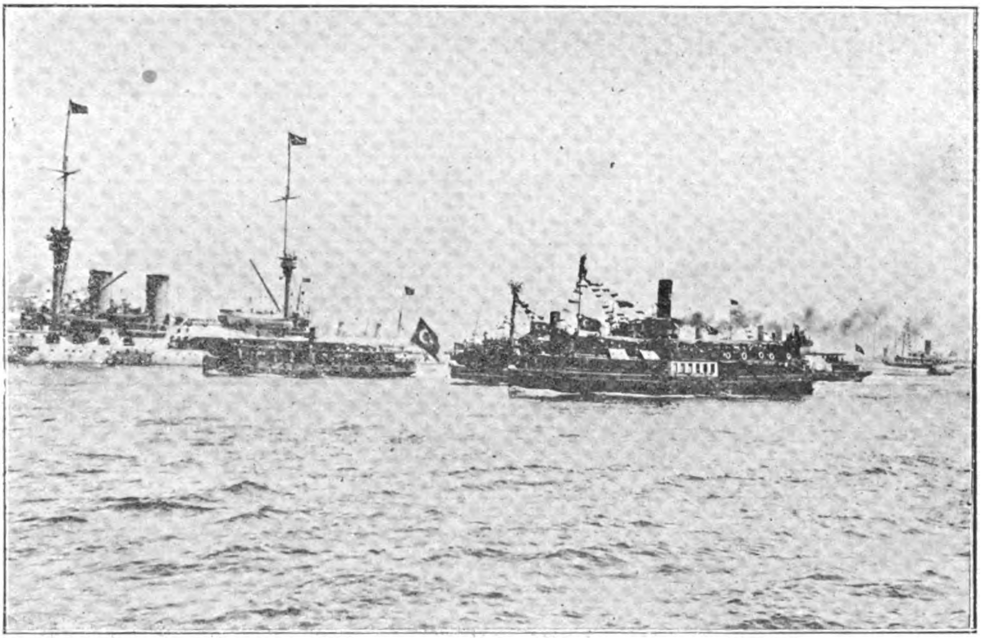

عودت پادشاهی — ذات حضرت خلافتپناهی‌یی حامل بارباروس خیرالدین زرهلیسی استانبول لیماننه کیررکن.

"Barberousse-Haïreddin„ arrivant à Constantinople.

اولمقدن اوقدر سرمست اولمشدم که روحمده باشقه بر بشاشت ، دماغمده باشقه بر انجلا ، بوتون موجودیتمده قابل تعریف اولمیان یکی بر سیالهٔ سرور اوچوشیوردی ...

ترن ارتق شمدی اك منبت ومحصولدار ، معمور کویلر ، قصبه‌لرله بزنمش اوولردن کچیور ، صباحك تمیز ، صاف ، سرین هواسی

برشیئ کوره‌میوردم . — براز صوکره خیال میال بر شیئلر فرق ایدر کبی اولدم، بو خیال کیت کیده کسب وضوح ایتدی ؛ بر صرت اوزرینه مبنی بیاض ظریف بر طاقم بنالری ایچه تفریق ایده‌بیلیوردم . مکر بونلر سلانیکك طوبجی قیشله‌لری ایمش .

ترن ایلریله‌دکجه بوتون شهر یواش یواش

Digitized by Google

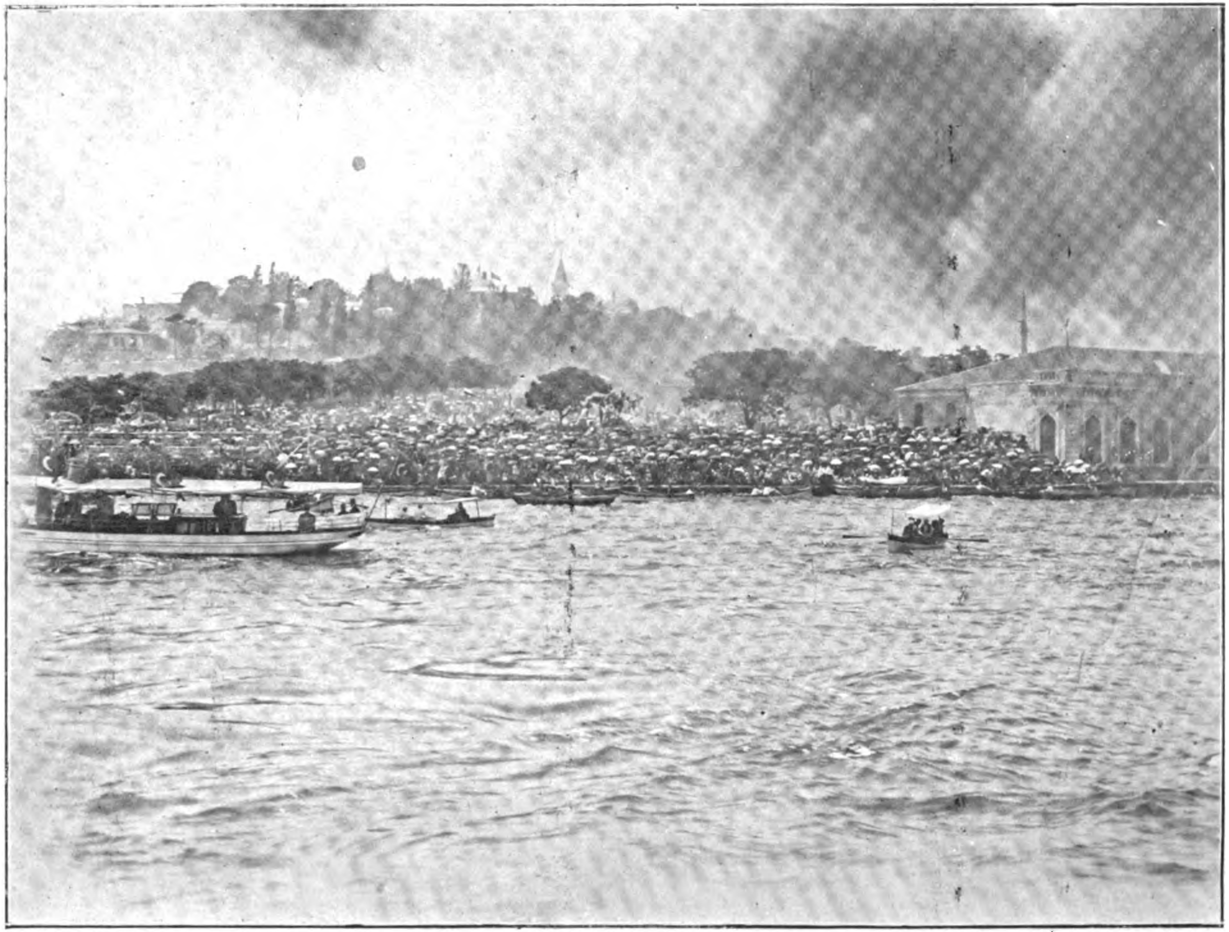

مواصلت همايون اثناسنده سراى برونندهكى ازدحامدن بر منظره

Foule assemblée à Séraï-Bournou le jour de l'arrivée impériale à Constantinople

Digitized by Google

کورونمکه باشلایوردی . بر آن اول بوشهرك محیطی ایچنده بولنمق ایچون صبرسزلانیوردم . نهایت تك توك و بر از صوکره صیقجه بنالر آره‌سندن کچمکه باشلایوردق . متحیر قالدم ، بو خراب و سفیل منظره‌لی قولوبه‌لر ، اولر بویله دوام ایدییوردی . .

نهایت ارقداشم ایضاح ایتدی . . اکلادم‌که بوراسی سلانیك دکل ، سلانیکك مادی، معنوی سفالتلرله مملول بر مزبله‌سیدی . . بر شهرك همان مدخلنده بو عادی محله‌لرك کوزه چارپمسی اوزرمده فنا بر تأثیر اجرا ایدییوردی .

ترن بر مدت دها قوشدقدن صوکره ، بعد الزوال ساعت بریچق راده‌لرنده ، سلانیکك شهر استاسیونی اوکنده توقف ایتدی . استاسیونده بر باندو موسیقه ، حریت مارشنی چالیور ، بویوك بر ازدحام چالقالنیوردی .

اطرافه کوز کزدیردم ؛ بکا بوراده انتظار ایتمك لطفنده بولنه‌جغنی تخمین ایتدیکم قدیم بر دوستمی ارایوردم ، تخمینده الدانمامش ایدم . مصافحه‌یی اکمال ایتمه‌دن اوتللرده یر بولوب بوله‌میه‌جغمزی صوردم . انجق غراند اوتلده مساعد بر اوطه حاضرلاته بیلدیکنی اوکرنجه کنیش بر نفس آلدم ؛ بو لطف و نزاکته تشکر ایتدکدن صوکره برابرجه بیندیکمز ارابه بزی اوتلك قپوسنده براقدی ؛ اشیامی اوطه‌نك

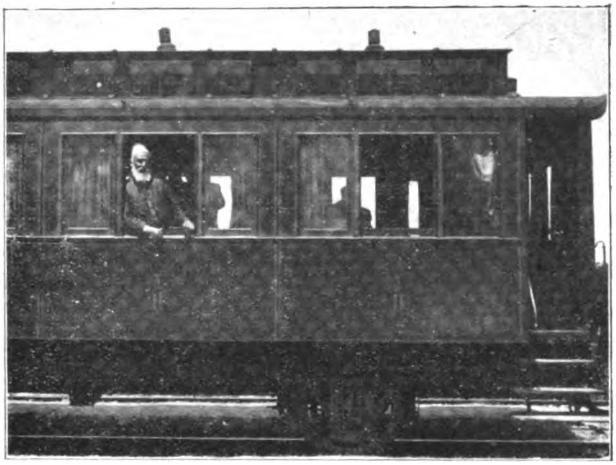

اسلامیتك فداکار خادملرندن سیاح شهیر عبدالرشید افندی حضرتلری-
مشهدده جمعه نمازینی ادا ایتدکدن صوکره استانبوله عودت ایدرکن
ایاستفانوسده واغونده آلنان رسملری

Le célébre voyageur Abdul-Réchid Eff. qui a rendu d'inestimables services à l'Islam .

بر طرفنه قویدیردقدن صوکره ایلك ایشم یوزومك ، کوزومك نه حالده اولدیغنی کورمك ایچون آینه‌نك اوکنه کیتمك اولدی . نه کوره‌یم ؟ کمورجی چیراغنه دونمشم ! همان فسمی ، جاکتمی ، یلکمی ، کوملکمی چیقاردم ، قوللریمی صیوادم ؛ ممکن اوله بیلدیکی قدر تمیزلندم ! یارم ساعت قدر دوام ایدن بو مشغله ختام بولدقدن ، البسه‌لرمی ده دکیشدیردیکدن صوکره اشاغی ایندك ؛ اوتلك التنده‌کی لوقانطه‌ده ، بویوك بر اشتها ایله قارنمی دویوردم ؛ چیغاره‌می ، قهوه‌می ایچدم . آرتق وظیفه‌یی دوشنمك ایچون هیچ بر مانع یوقدی ؛ بو محترم رفیقمك لطف دلالتیله سوقاغه چیقدم . ترامووای جاده‌سنی تعقیباً یوریور ، بر فوطو-غرافخانه ارایور ایدك ؛ یوز ، یوز اللی خطوه یورومامش ایدك‌که [هلال فوطوغرافخانه‌سی]

عبارەسنی حاوی برلوحه کوزیمزه ایلیشدی. همان قپودن ایچری کیردك؛ آرزومزی بیلدیردك. [سلانیکده بولندیغم مدتجه بو فوطوغرافخانەده مظهر اولدیغم اوناز کانه، ادیبانه حسن قبول ومعاونت، مدیری احمد کمال افندی ایله رفقاسنه قارشو، بنی جداً مدیون شکران براقمشدر. سلانیکده بولنان محترم قارئلرمه بو متشبث، نازك، صنعتده ماهر چالیشقان فوطوغرافجی‌یی صورت مخصوصەده توصیه ایتمکی بر وظیفهٔ قدرشناسی عد ایدرم.] فوطوغرافخانەده ایشمزی تسویه ایتدیکدنصکره شهری بر آز طولاشمق ایستەدم. اوکمزه چیقان ایلك ترامو ایه اتلایەرق واولدقجه دوز بر خط مستقیم تشکیل ایدن برجادەیی قطع ایدرك اتحاد بولوارینه کلدك. بولوار حقیقةً ظریف برجاده ایدی. ایکی صره منتظم اغاجلرله، باغچەلی کوزل بنالرله مزین اولان بو جادەنك منتهاسنی ویا مبدئنی بیاض قوله میدانی تشکیل ایدییور؛ بیاض قولەده ترامو ایی دکیشدیرەرك ریختیم خطنه کچدك. ساحلی تعقیب ایدرك حریت میدانی تسمیه ایدیلان هر ایکی طرفی بویوك بنالرله اورتولمش شیق، ظریف کوچك بر میدانك اوکنده ترامو ایدن ایندك؛ جسیم برغازینونك میدانی دولدیران ماصەلرندن برینده بز اشغال ایتدك.

بویوك بر ازدحام هر طرفدن طاشیوردی. غازینولرك ماصەلری همان بوتون میدانی دولدیرمش؛ اورتەده اینجه، اوزون، قیوریتیلی برکچید مخالف استقامتلره طوغری آقان انسانلرله عادتا بر آنافور حالنی آلمش، جریانه قاپیلانلری متمادیاً چکوب کوتوریوردی.. رنکا رنك البسەلرك، رنکا رنك شاپقەلرك، توالتلرك، امتزاجیله غریب برحال آلان میدانك منظرەسی جداً پك دلفریب ایدی. موسوی قادینلردن قیافت مایەسنی محافظه ایدنلرك او شایان تدقیق کسوەلریله؛ بو خلقك آرەسنه قاریشمالری، یشیل صالطەلریله، فستقی چانقیلریله، صالقم، صالقم اینجیلریله مغرور ومتوکل دولاشمەلری منظرەیه بشقه بر غرابت بخش ایدییوردی. موسوی نسوانك بو قیافتلرینی، شمدی‌یه قدر اصلا کورمامشدم. بنم ایچون پك یکی اولان بو توالت نظر حیرتمی جاب ایدییوردی. نفس سلانیکده، بویله محافظه‌کار عناصرك موجودیتی دوغریسی شاشیلەجق برشی ایدی!

اقشام اولمق اوزره ایدی؛ کوچك. مینی مینی موزعلرك جیغلقلریله میدان عادتا کورلیوردی، هرکس بو کورلتولرك سببنی اکلامق ایچون، صبرسزلانیوردی. نهایت موسوی برچوجق لاستیك برطوپ کبی، ماصەمزك اوکنه دوشدی، یرنده دورامییور، متمادیاً ظیپلایور، متمادیاً باغرییوردی:

پادیشاهمز کلیور، کلیور، کلیور! والندەکی علاوەلری ماصەلره ایثار ایدییوردی؛ بر دانه قاپیشدق. برحملەده اوقودق: ذات حضرت پادشاهینك سلانیکه متوجهاً استانبولدن حرکت بیوردقلرینی کمال مسرتله اکلادق. بو مجاناً توزیع ایدیلان علاوەلری طاشیان یوزلرجه چوجقلر، موزعلر هر طرفی دولدیرییور، هر طرفده باغریشیور، بوتون برمملکتك چهرەلرینه برر ابتسام سرور سرپییورلردی..

Digitized by Google

بو معصوم ياوريجقلرك بو مسعود مژده‌لرینی حرارتلی آلقیشلریله صاران خلقك بوتون موجودیتنده شمدی ساری بر حظ وسرور اوچوشیوردی؛ باللر طوغریلدی، باشلر دیكلدی؛ پارلایان كوزلردن متهیج قلب ووجدانلرك بوتون احتساسات مسعوداه‌سی هر طرفه یاییلیوردی.

بو علوی حال بنی متأثر ایتدی؛ دوشندم، عصرلردنبری پادشاهلرینه متحسر قالان بو وطنداشلرمك شو آنده‌كی عمومی سعادتی دنیانك اك عظمتلی ثروتلریله قابل استحصال اوله‌میه‌جق قدر بویوك ودرین ایدی..

دها بر قاچ سنه اول، خیانتكار اللرله، عثمانلیلغك حوزهٔ اتحاد واخوتندن قوپارلمق تهلكه‌لری آلتنده چیرپینان بو قطعه‌نك اك معتنا بر شهری شمدی پادشاهلرینك زیارتنی مسرتكارانه القیشلاركن، كیم بیلیر، ینه شو دقیقه‌ده قاراكلق، ایزبه طاوانلر آلتنده نه قدر سفیللر، نه قدر محترصلر، نه قدر خائنلر یأس واضمحلالك اك قهر ایدیجی عذابلریله قیورانیور، یانیوردی؟..

اوت! عثمانلی مشروطیتی بو خائن ومحترص امللری تا اساسندن ییقمش، خون اجدادایله مخمر، وطنك بو پارچه‌سنی ده انقراض واضمحلالدن قورتارمشدی. شمدی او حقیقهٔ مقدس، او حقیقهٔ شایان تبجیل اولان معزز وسوكیلی پادشاهمزی. اغورنده ایثار حیاته حاضر، میلیونلرجه فداكار وحرمتكار اولادینك آره‌سنده كورمك، كیم بیلیر، بو ییقیلان كاشانه‌لرك انقاضنی نصل تحملسوز بر آتش ایله یاقیور، ابدیاً محو ومضمحل ایدییوردی!..

شمدی « باربا روس خیرالدین » عثمانلیلرك اك قیمتلی وجودینی، اك علوی روحنی بزه هر ثانیه‌ده‌ها زیاده یاقلاشدیرركن عثمانلی فیض ورفعتی، عثمانلی حق واستقلالی بو مملكتلرك اك كوچك ذرات هوائیه‌سنده بیله دها باشقه بر غرور وعظمتله پارلایوردی...

كوزمی، كونشك همان همان صولمق اوزره بولندیغی طرفه چه‌ویردم، افقده صانكه متلاشی، متردد وغضوب بر بركان آتش خاسر ومأیوس قاینایوردی.. روحمی بوتون اینجه‌لكلریله، بوتون نورلرینه صارن لاهوتی بر حس انبساط، مظفر بر قوماندانك اك معنیدار تبسملری كبی مغرور ومفتخر، دوداقلرمده اوچوشدی..

صوكره، قاباً مطمئن ومسعود بر سكونتله جریانه قاریشدم؛ هیچ بر شی حس ایتمدن، هیچ بر شی كورمدن یورویه‌رك اوتله كلدم. یاتاغمك آسوده سكوتی ایچنده كوزلرمی قپاركن، بو مظفر كونك زرین صحیفه‌لرینی تكرار یاشایوردم..

. . . .

[مابعدی صوكره]

عبیدالله اسعد

Digitized by Google

آمریقا مکتوبلری

نویورقده خضر الیاس — تصادف بو، سوفراژه‌تلرك نویورقده اڭ مشهور جاده عد ایدیلان بشنجی آوه‌نوده نمایشلرله كچمه‌لری بو كونه راست كلدی. بو صباح قالقدیغم وقت غیر اختیاری اوله‌رق تقویمه كیدن كوزلرم آلتی مایس یاننده بر ده بیكرمی اوچ نیسان كورمشدی. بو كونك ماهیتنی آكلامق ایچین آرتق بر ده خضر كتیرمه‌كه لزوم یوقدی. بو كونك، ستانبولی اكلنجه حیاتنده نه قدر اهمیتی اولدیغنی، نه قدر حاضرلقلره، دیدی قودیلره، حتی هیجانلره سببیت ویردیكنی بیلیردم. بو دقیقه ظریف بر شمسیه‌نك اینجه و مزین صاپنی لطیف بر میل ایله طوتان پو دوسوئد الدیوه‌نلر، بیاض كوملككلری، یرلره قدر سوروتن دونلریله قایق صفالرینك اشخاص مهمه‌سندن اولان كورككجیلر، اوته طرفده اینجه چیغلیغیله، آهنكدار تضادلریله قولاغه عكس ایدن چفته نعره، بونلرك آره‌سنده همان لاینقطع باغریشان سمیدجیلر، حلواجیلر، یانمش دوداقلرك تسكین حرارتی ایچین امداده یتیشیر كبی قوشوشان غازوزجیلر، هر كون قالباقوب بو كون دانس ایتمك ایچین كیدكلری رنكلی شالوارلریله پانورامالك غرابتنی آرتیرانلر هپ بر بر كوروندی. دوشوندم، بوتون بونلره قارشی بو كون بن نه كوره بیله‌جكدم. همان خاطرمه كلدی. دون غزته‌لرده بعد الزوال اهالی‌یی سوقاقلره دوكه‌بیله‌جك بر اعلان واردی.

دها ساعت اوچده بشنجی آوه‌نو التمش بشنجی سوقاقدن تا اون درده قدر بر قاچ صره خلق ایله قاپلانمشدی. یولك هر ایكی طرفنده اون آدیمده بر طوران پولیس مامورلری آنجاق بر قاچ دقیقه‌ده بر قارشی‌یه كچه‌جك یولجیلره مساعده ایدییورلردی. آره صره یولك اورته‌سندن بوتون سرعتلریله كچن خسته‌خانه اوتوموبیللری او كونك پروغرامنه تمامیله واقف اولمیانلره براز غریب كلییوردی. یالكز غلبه‌لغی كوره‌رك البته بر شی واردر دیه صوقولانلر ایسه بو حاله بوسبتون تعجب ایدیورلردی. بو فوق العاده حاله عجبا نه سبب اولا بیلیردی؟ بو كیبلرك امدادینه چوجقلر طرفندن كمال سرعتله كزدیریلن غزته‌لر یتشیوردی. بو كون ایچین ایكی ساعتده بر انتشار ایدن

غزته‌لر، مراقلیلری چوق حوادثلردن خبردار ایدیوردی . بونلر قیرمزی رنکده‌کی ایری حرفلره کوزلرینی کزدیردکدنصکره تکرار عینی استقامته طوغری اندیشه‌ایله باقیورلردی. نهایت بوکبی یرلرده عمومیتله بوش‌یره کوستریلان بر چوق حاضرلقلردن صوکره ایکی صیره سواری پولیس دها آرقه‌دن ایکی پولیس اوتو-موبیلی کچدیلر. بو دفعه‌ده آرتق قطعی ایدی . وجودینك رنکی عرق احمره منسوب اولدیغنی کوسترن بری منتظم برقوشوشله کلیوردی. اون ایکی میللك سرعت یاریشنده بیك قدر رقیب ایچندن الك اول کورونن بوشخص خلقك آلقیشلری آره‌سندن کچوب کیتدی. بردقیقه صوکره کلن بیاض بر قوشوجی دها چیلغینجه آلقیشلرله قارشیلاندی. اوده کیتدی؛ برباشقه‌سی ، بر دها باشقه‌سی کلدی ، کچدی... متمادیاً کچیورلردی. بیك یوز بوقدر آدمك بویله بر بر کچمه‌لری آیاقلری آغریه‌جق قدر سوردی . اوصیره‌ده صاتیلان غزته‌لر بولوندیغمز یردن ایکی میل قدر اوزاق اولان یاریش محلی نهایتنه برنجی اوله‌رق بر ساعت اونبش دقیقه قرق آلتی ثانیه‌ده اوکمزدن ایلك کچن یرلینك واصل اولدیغنی ایری یازیلرله اعلان ایدیورلردی .

آز بر فاصله‌دن صوکره خلق تکرار طالغه‌لانمغه باشلادی . اوزاقدن اوزاغه قولاغه عکس ایدن موسیقی نمایشجیلرك ورودینی اخبار ایدیوردی . هرکسده‌کی تلاش برقات دها آرتدی . آرتق تتره‌یه تتره‌یه کلن بایراقلر وبو بایراقلری طوتان آللر کورونیوردی . ایشته ، اون سکزنجی عصر قادینلرینی تجسیم ایتدیرن دوز ویوکسك بر عربه ایچنده بش آلتی قادین چوراب اوروب یمك پیشیرمکله مشغول . طورلری کندی ایشلرندن باشقه برشی دوشو-نمدکلرینی کوسترن بواسکی زمان والده‌لرندن صوکره او دوردنبری قادینلرك تکامل اجتماعیلرینی کوستر عربه‌لر کچدی. « قادینلره حق انتخاب »، « لطف دکل عدالت ایستیورز »، « آلتی یوز بیك قادین کندی معیشتنی تأمین ایدیور » وبو معناده یوزلرجه بایراق منتظماً ایلریله‌یوردی . بوکون هر صنفه منسوب اولان سوفرازه-تلرك ایش البیسه‌لریله ورئیسه‌لری اوکده اولدیغی حالده کچه‌جکلرینی بیلنلر آلایك کریلرینه طوغری باقیورلردی . عسکری بر رسم کچیدی کبی هرطابور کندی ضابطه‌نك قوماندا-سی آلتنده کچرکن سپت آرابه‌سیله کوچوك برقافله‌یه قاریشان قادین بوتون نظرلری اوزرینه جلب ایتدی . یاواش یاواش زمرهٔ صنعتکاران کورونمکه باشلادی، موسیقیشناسلر ، هیکلترا-شلر ، محررلر، طابعلر ، غزته‌جیلر، کاشفلر ، سیاحلر ، واعظلر ، دعوی وکیللری، طبیبلر، سودنته‌لر ، تجارلر . کاتبلر ، موتورجیلر ، آتله‌تلر صیره ایله یورویورلردی . هاروارد الك اسکی قادین مأذونیندن اولوب بو اوغورده برچوق سنه‌لردنبری چالیشان دوقتور « شود » بر آلقیش فورطنه‌سی آره‌سندن کچدی . یورولوب باشقه طرفلری سیر ایده‌نلر بوقدر کورولتویه سببیت ویرنك کیم اولدیغنی آراشدیریورلردی . سوفرازه‌ت هیئتنك قادین

Digitized by Google

اعضالرینی، بوفكرده اولان أركك قافله‌سی تعقیب ایتدی. بر چیغلق، بر استهزا چیغلغی قوپدی. بوطرز معامله زواللیلر اوزرنده فنا تأثیر ایتدی. دمیندنبری اطرافده فعالیتله طولاشان «آتی»لر دها صیق كورونمكه باشلادیلر. بو قادینلر «نسوانك یری أودر» «حقیقةً منور اولان قادینلر ایچین پولتیقه‌جیلقدن دها علوی مقاصد واردر» «بوكون قادینلرك اكثریتی بوخوپیاقلری ردایدر» جمله‌لری محرر كاغدلری هركسه طاغیدیورلردی.

یاریم ساعت قدر یورودكدنصوكره اون سكزنجی سوقاغه واردلدی. بوراده‌كی میدانی وسعتنه رغماً همان یالكز نمایشجیلر طولدیرییوردی. ویریلان متعدد نطقلرده برقاچ عصر أولكی قادینلرله شمدیكیلر آره‌سنده‌كی فرقلری، زمانك برچوق یاپیله‌میه‌جق ظن ایدیلان شیلرك قابل اجرا اولدیغنی ناصل اثبات ایتدیكی، ویركی آلوبده امور ادارهٔ حكومتده سوز سویلمكدن منع ایتمه‌نك عدالتله ناصل قابل تألیف اوله‌بیله‌جكی، قادینلر حقلرینی استرداد ایتدكدنصوكره جمعیت بشریه‌یه نه قدر فائده‌لر تأمین ایدیله‌جكی هپ آیری آیری ایضاح ومناقشه ایدیلیوردی. آره‌صره عصبیلشه‌رك صدقه‌دكل، حق طلب ایتدكلرینی متهیج صدالریله باغیره باغیره سویلینلر عمله‌لر طرفندن شدتله آلقیشلانیورلردی.

عودت ایدركن بری، «برچوق سوزلر سویلندی، آلقیشلاندی. فقط اصل خوشمه كیدن شی نه اولدی بیلیرمیسك؟» دیه‌یانمده‌كنه صوریوردی: لوندره‌ده اولدیغی كبی پولیس مداخله‌سنه سببیت ویرمه‌دن صلحپرورانه آیرلملری...»

— نیویورق —

جواد

بیلمجه

شمدی سزی كندیسیله مشغول ایدن درت حرفدن مركب كلمه‌نك صوك حرفنی باش طرفنه نقل ایدرك ترسنه اوقوسه‌كز ینه عین كلمه‌یی تلفظ ایتمش و بیلمجه‌یی‌ده حل ایتمش اولورسیكز.. بو كلمه نه‌در؟

اركككلردن طوغری جواب ویرنلردن قرعه ایله برنجی‌یه ظریف بر یازی طاقمی، ایكنجی‌یه شیق بر پاره چانطه‌سی، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق ابونه‌سی، اوتوزنجی‌یه قدر اوچر اللنجی‌یه قدر برر قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر.

خانملردن طوغری جواب ویرنلردن قرعه ایله برنجی‌یه یازلق بر شمسیه، ایكنجی‌یه برال چانطه‌سی اوچنجی‌یه التی آیلق آبونه، اوتوزنجی‌یه قدر اوچ قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر.

صورت حل مربوط قوپونك قسم مخصوصنه یازیله‌رق «مسابقه مأمورلغنه» كوندرلملیدر.

رسملی کتاب ، ۱۰ تموز عید ملیسنك سنهٔ دوریه‌سی مناسبت مجلسیله بوتون عثمانلیلره اك صمیمی تبریكاتنی عرضه ایلر .

آثار منتشره :

یونان قدیم تاریخ ادبیاتی

محررمز م. رؤف بك قارداشمزك دارالفنون عثمانی ادبیات برنجی سنه‌سنده یونان قدیم تاریخ ادبیاتنه عائد تقریراتنك برآره‌یه جمع وتلفیق ایدیلمسی صورتیله میدانه كلان بو اثر مهم اخیراً كتبخانهٔ ملیمزی تزیین ایتمشدر . ایروجه یونان قدیم اساتذهٔ متفكرینك مخلدات آثارندن منظوم و منثور برچوق پارچه‌لرله اثره بویوك بر قیمت دها بخش ایدیلدیكی كبی ، هائله‌نویس شهیر (اوریپید) ك بوتون بر تماشاسی‌ده علاوه اولنمشدر .

مؤلف محترمنی تبریك، قدیم یونان ادبیاتی حقنده معلومات آلمق ایستیه‌ن ذواته‌ده اثر مذكوری جداً توصیه ایدرز .

شرق مسئله‌سی

مشاهیر مورخیندن (ادوارد دیریپول) ك بو عنوانلی مهم اثری نافذ بك طرفندن تركجه‌یه ترجمه ایدیله‌رك، اك نفیس واك معتنا اثرلرك نشرینه دلالت ایتمك صورتیله مملكتمزك پك زیاده محتاج اولدیغی وسائط عرفانی احضار وتهیه‌یه چالیشان - مختار خالد - كتبخانه‌سی معرفتیله ساحهٔ انتشاره وضع اولنمشدر . عثمانلیلری اوروپاده مسافر عدایدن غربك علی‌العموم شرق‌مسائلی حقنده‌كی افكار وآمال محترصانه‌سی، اك اینجه تفرعاتنه‌وارنجه‌یه قدر، بوتون عثمانلیلرجه معلوم‌اولمسی‌لازمدر . حالبوكه مع‌التأسف شمدی‌یه‌قدر بوخصوصده اولاد وطنه‌دلالت‌ایده‌جك آثاردن كلیاً محروم بولنیوردق . بو احتیاج مهمی تقدیرایدن‌مختارخالدبك قارداشمز (ادواردديريپول)ك شرق مسائلی حقنده قلاسیك آثاردن معدود اولان بو اثر جسیمی نشرایتمك صورتیله احتیاجمزی جداً تهوین ایتمشدر .

اثر وطن‌مقدسمز حقنده پرورده ایدیلان امال اجنبیه‌یی مصر ، روم ایلی ، عربستان‌كرید مسائلنك كنه وحقیقتنی ایران، هندستان‌واقصای‌شرق‌مسائلنی غایت عالمانه و واقفانه بر صورتده شرح وتفصیل ایتمكده‌در .

بو اثر مهمك مطالعه‌سنی‌بوتون قارء‌وقارئه‌لریمزه كمال اهمیتله توصیه ایدرز . فیأتی ۳۰ غروشدر .

عنتره

وطنداشلرمزدن شكری‌خانم افندینك بومشهور اثر ادبیسی‌عزت ملیح‌بك قارداشمز طرفندن‌توركجه‌یه

رسملی كتاب نومرو : ۳۰ بیلمجه قوپونی

صورت حل ....

امضا و آدرسی ....

(۳۰ نومرو) بیلمجه مكافاتی اخذنده ابراز اولنه‌جق قوپون آدرس وامضا

Digitized by Google

ترجمه ایدیله‌رك اخیراً نشر اولنمشدر . مترجم محترمك ادبیات تماشایه دائر مهم بر مقدمه‌سنی حاوی ویك نفیس بر صورتده مطبوع اولان اثری بوتون قارئ وقارئه‌لرمزه توصیه ایدرز. فیأتی ٦ غروشدر .

مجموع تاریخی

متقاعد ارکان حربیه فریقاندن عاطف پاشا حضرتلرینك بو عنوانلی وایکی جلددن عبارت غایت مهم بر اثرلری انتشار ایتمشدر. عثمانلی تاریخی، اداری وعسکری بر چوق صفحاتی حقنده معلومات آلمق ایستیانلره جداً شایان توصیه‌در . متعدد خریطه ورسملرله مزیندر . فیأتی ١٢ غروشدر .

چوجوق شعرلری

ابراهیم علاءالدین بکك چوجقلره خطاب ایدن، جداً پك نفیس وساده براسلوبله یازیلان شعرلرینی احتوا ایدن بو اثر، شاعر معظم عبدالحق حامد بك افندی حضرتلرینك مهم بر تقریضیله مزین اوله‌رق، اخیراً نشر اولنمشدر . مطالعه‌سنی یالکز چوجقلره دکل منتسب ادبیات اولان بوتون قارئلریمزه توصیه ایدرز . فیأتی ٣ غروشدر .

کرم ایله اصلی

بو معروف حکایه اخیراً - اقبال کتبخانه‌سی - طرفندن بر صورت نفیسه‌ده طبع ونشر اولنمشدر . رنکلی بر قاب ایچنده ٢٦ قطعه رسمله مزین اولان بو اثرك فیأتی ٣ غروشدر .

مجامع موقوته :

اجتهاد

دوقتور عبدالله جودت بك افندی طرفندن بو کره استانبولده نشرینه باشلانان [اجتهاد] رفیقمزك انتشارینی تبریك ایدر ومظهر موفقیت اولمسنی بوتون صمیمیتمزله تمنی ایلرز. عبدالله جودتی طانیانلر ایچون [اجتهاد]ی توصیه‌یه لزوم یوقدر. سنه‌لك آبونه‌سی ٤٠ غروشدر.

محاماة

دعوی وکیللری جمعیتنك تحت حمایه‌سنده اوله‌رق مشاهیر وکلای دعاویدن احمد ساقی بك طرفندن [محاماة] عنوانلی آیلق بر مجموعه‌نك نشرینه باشلانمشدر . علم حقوقك کافهٔ اقسامندن بحث ایده‌جك اولان بو مجلهٔ قیمتدار اك صلاحیتدار قلملرك معاونتنی تأمین ایتمشدر . بو رفیق جدیدمزی تبریك ومظهر موفقیت اولمسنی تمنی ایدرز. سنه‌لك آبونه‌سی ٢٥ غروشدر .

فکر و خیال

مقتدر بر هیئت ادبیه طرفندن یقینده نشر اوله‌جقدر. مملکتك سمای فضیلتنه اتحاف اولونیور .

Digitized by Google

صحیفه نومروسی

٧ پوتسدام ملاقاتی مناظرندن ایکی رسم

٣٧ سرمحرریمز م . رؤف بك

٨ مشاهیر اغنیادن قارنه‌جی

٩ دوقتور که‌ری ـ کشف ایتدیکی فرنکی سرومنی میقروسقوپله معاینه ایدرکن

٤٠ قماربازلر علیهنه نشریاتده بولندیغندن طولایی برقمارباز طرفندن جرح ایدیلان یکی غزته محررلرندن امین بك

٢ قوصوه مرتب قول اردو مستقل لواسی قوماندانی حسن تحسین بك

٣ حسن تحسین بك عسکری نظر تفتیشندن امرار ایدرکن

٥ قوصوه قول اردوسی حرکاتنه اشتراك ایدن صامسون لواسی قوماندانی احمد عونی بك

٦ اوستاند مناظرندن ـ قادین وارککارك براره‌ده بانیو ایتملری ، سیار بانیولر وشیق مستأجرلر ٢ رسم

٧ اوستاند سوقاقلرنده تنزه

٩ فرانسوا قوپه‌نك هیکلی

٥١ لوکسمبورغ موزه‌سنده‌کی آثار نفیسه‌دن : خاطره عنوانلی تابلو

٣ لوکسمبوغ موزه‌سنده‌کی آثار نفیسه‌دن : آودن عودت

٤ لوکسمبورغ موزه‌سنده‌کی هیکللر صالونی

٦ لوکسمبورغ موزه‌سنده‌کی آثار نفیسه‌دن : سالامین غالبلری نام تابلو

٧ فرانسز شمندوفرلر عمله‌سی غره‌وی ـ پارسك شمال استاسیوننده

٨ غره‌وه متعلق ٢ رسم

٩ غره‌وه متعلق ٢ رسم

٦٠ سن ئه اوواز وده بر فابریقه عمله‌سنك غره‌وی

١ غره‌وده دوچار تجاوز اولان برترنك عسکرله محافظه‌سی

٢ بلچیقا قرالی بروکسل سرکیسنده

٣ بلچیقا قرالی ـ بیان تقدیرات ایدرکن

٤ برطیاره قضاسنده مجروح دوشن مادام لابارون لاروش ـ خسته‌خانه‌ده

٩ اعیاندن بساریا افندی

٧٠ بروکسل بالون سرکیسنده برمنظره

صحیفه نومروسی

١ دوقتور غریپن ومیس قونه‌ر نامنده قاتل برزوج وزوجه

٢ المانیانك هانوره شهرنده المان ولی عهدی طرفندن برهیکلك رسم کشادی

٤ پارسده الفرد دوموسه نامنه انشا اولنان برآبده

٧ برست قیشله‌سی اوکنده برعمله عائله‌سی

٨ حدیقهٔ مشورت اعدادیسی ٢ و ٣ نجی صنف طلبه‌سی

٩ آناطولیده برمکتب ـ طلبه‌نك طارق پیه‌سنی تمثیل ایتملری

نومرو : ٢٦

قابده متوفی تولستویك رنکلی رسمی

٨٩ احمد شعیب بك مرحوم

٩٢ مجلس مبعوثانك اوچنجی دورهٔ اجتماعیه‌سنده نطق افتتاحینك قرائتی

٣ ذات حضرت پادشاهینك مجلسدن عودتلری

٥ ولی عهد حضرتلرینك مجلسدن عودتلری

٧ مرحوم حسن فهمی پاشا

٧ دونمای عثمانی جمعیتی قندیه شعبه‌سی اعضالری

٨ المانیا ایمپراطوری آوده

٩ المانیا ایمپراطوری شکارینی صید ایدرکن

١٠٠ پارس پولیس مدیری موسیو له‌پین

١ مدینه‌ده ٢٠٠ اوطه‌لی براوتل

٥ حلبده امیری زاده جامع شریفنه اهدا بیوریلان لحیهٔ سعادتك محافظه‌سنه مخصوص محل

٧ چورلیده عبداله پاشا طرفندن مانورا تنقیداتی

٨ افریقاده بشاره قبیلهٔ اسلامیه‌سی

٩ بشاره قبیله‌سندن برعائله افرادی

١١٠ مانچستر شمندوفر قضاسی رسملرندن

١ دوقتور شکری کامل بك

٢ مشهور اوتل بیرون

٣ اوتل بیرونك یقیندن منظره‌سی

٦ پارسده برقادین لوقانطه‌سنك مطالعه صالونی

٧ پارسده برقادین لوقانطه‌سنك کتبخانه صالونی

٩ لوندره شهر امینینك رسم تحلیفی

١٢٢ انکلتره‌ده انتخابات ـ قادینلرك انتخاباته قاریشمه‌لری

Digitized by Google

صحیفه نومروسی

۳ لورد روزبری ایله میستر آسکیتك مخالفلر طرفندن تعقیبی
۶ محافظه‌کار بر پارتی‌نك انتخابات ایشلریله اشتغالی
۷ انتخاباتده رقلامجیلق
۱۳۰ انکلیز سوفراژه‌تلرینك پارلمنتو اوکنده اجرا ایتدکلری مهم نمایشلر
۱ انتخاباتده نطقلر ۲ رسم
۲ مشهور رسام (شاپله‌ن) ك مقبری
۳ حکمتشناساندن ایتالیالی معلم سره بوتانی
۴ مرتب ارکانی الایی ضابطان وافرادی حقنده معاملات مهمانتنوازانه‌ده بولنان کاظم بك افندی [اسملری سهواً جوادبك صورتنده یازلمشدر]
۷ براوادیده اسلام معلملری قونغره‌سی
۱۴۱ پارسده لوئی لوغران مکتبنده‌کی طلبهٔ عثمانیه ایله معلملری
۳ جمعهٔ بالا اتحاد وترقی مکتبی طلبه ومعلمینی
۵ کوزلوه جمعیت خیریه‌سنك تأسیس ایتدیکی رشدیه مکتبی معلمین ومتعلمینی
۶ شارقو هیئت سفریه‌سنك عودتنده بر ضیافت
۷ شارقو هیئت سفریه‌سنك پورکواپا سفینه‌سی
۹ موسیو دونلیدوفك جنازه مراسمی ـ پارسده
۹ موسیو دونلیدوفك جنازه مراسمنده غراندوق وغراندوشس ولادمیر
۱۵۰ انکلیز اردوسنده ایلك عسکری طیاره
۱ طیاره سیله سقوط ایدرك وفات ایدن مشهور طیارشاوه‌زك جنازه مراسمی ۲ رسم
۴ فرانسه مجلس مبعوثان رئیسی موسیو بریسون
۶ انکلیز عسکری مانورالرنده دوق دوقونوت
۷ انکلیز عسکری مانورالرنده برمنظره
۸ ایکی فرانسز ضابطی طرفندن اداره ایدیلان برعسکری طیاره
۹ پارسك اپاشلری طرفندن قوللانیلان آلات جارحه قولکسیونی ۲ رسم
۱۶۲ـ۳ قاتل برفرانسز نفرینك عسکرلکدن طردی مراسمی ۲ رسم

نومرو ۲۷

قابده: باب عالی ـ بی‌امان علولر ایچنده رنکلی رسم
۱۷۷ بحریه ناظری محمود مختار بك

صحیفه نومروسی

۱۸۲ باب عالی حریقی ـ حریقدن قورتیلان خارجیه نظارتی دائره‌سی
۴ باب عالی حریقی ـ شورای دولت اقسامندن برمنظره
۵ باب عالی حریقی ـ تخلیص ایدیلان اوراق ودفاترك ارابه‌لرله نقلی
۶ شورای دولت وداخلیه داوئرینك اوکنده بر اطفائیه بلوکی
۷ حریقدن صکره
۸ شورای دولت محاکم قسمندن بر منظره
۹ « « « قسمی مدخلنده اطفائیه
۱۹۰ حریقدن صکره داخلیه نظارتی اوطه‌سنك منظره‌سی
۱ حریقدن صوکره باب عالینك یوکسكدن آلنان رسمی
۲ حریقدن مصون قالان صدارت دائره‌سی ـ مدخل
۳ محترق دوائرك منظره‌سی
۴ یانغیندن صکره سیرجیلر
۶ یمن حادثاتی مناسبتیله حدیده اسکله‌سی وصنعانك منظره‌سی ۲ رسم
۷ یمنده طوب نقلیاتی
۲۰۲ صنعاده بر جامع
۳ حدیده‌ده بر رسم کچید
۴ حدیده‌ده طوپچی قطعاتنك رسم کچیدی
۵ یمنده دوه‌لرله طوپ نقلیاتی
۶ حدیده خارجنده بر مفرزهٔ عسکریه
۸ یمن چوللرنده ارزاق نقلیاتی
۹ دوق دوقونوت
۲۱۲ الهلال صاحبی جرجی زیدان افندی
۳ زکی مغامز بك
۴ اسماعیل حقی باشا ، اماسیه مبعوثی
۵ استانبولده برژابون مزاری اطرافنده مراسم ۲ رسم
۶ ایاستفانوس ایله مقری‌کوی آره‌سنده وقوعه کلان شمندوفر مصادمه‌سی رسملرندن یولجی ترننك مصادمه‌دن صوکره منظره‌سی
۷ قضادن صوکره خطدن انقاضك قالدیرلمسی
۸ مصادمه‌نك محل وقلاعی

Digitized by Google

صحيفه نومروسى

٩ مصادمه‌نك تأثيريله خراب اولان واغونلردن برى
٢٢١ اخيراً تشكيل اولنان خريطهٔ عسكريه هيئتى
٤ سياملى يكوجود ايكى همشيره [عين صحيفه‌ده تفصيلاتده واردر]
٦ پارسده لوور موزه‌سى و غامبتانك هيكلى
٧ لوور موزه‌سنده‌كى آثار نفيسه‌دن ـ نفر قيشله قپوسنده نام تابلو
٨ لوور موزه‌سنده ـ آپوللون غاله‌ريسى
٩ » » وه‌نوس دوميلو صالونى
٢٣١ [صولفه‌رينو محاربه‌سنده اوچنجى ناپوليون] عنوانلى تابلو
٣ فاتحك استانبوله دخولى
٦ بر طياره مسابقه‌سنده قيمتدار بر هيكل قزانان طيار شهير غراهام وايت ايله قزانديغى هيكل
٧ اشقودره اولرنده مزين بر اوجاق
٨ـ٩ انكلترده بولتون معدننده وقوعه كلان بر اشتعاله متعلق ٢ رسم

نومرو : ٢٨

قابده سلاح باشنه عنوانلى رنكلى تابلو
٢٦٥ داخليه ناظرى خليل بك
٧ يمن ولاى عموميه‌سى قوماندانى عزت پاشا
٨ معارف ناظرى اسماعيل حقى وعثمانلى دائنلر وكالتنه انتخاب اولنان حسين جاهد بكلر
٩ مكتب حربيه‌نك الك قدملى طلبه‌سى ـ مرحوم حاجى حسين پاشا
٢٧٠ غازى احمد مختار پاشا
٢ مكتب حربيه‌نك ٧٥ نجى سنهٔ دوريه‌سى مراسمنه عائد ٢ رسم
٣ كذا ٢ رسم
٢٨٢ يلديزده بايرام نامنده بر نفر طرفندن جرح ايديله‌رك وفات ايدن المانيالى معلم قائمقام فون شپلختين بك
٣ متوفى فون شپلختين بكله يتيم قالان چوجقلرى
٤ متوفى‌نك نعشنك موضوع بولنديغى كليسا ايله تابوتنك منظره‌سى
٥ شپلختين بكك جنازه مراسمى ، متوفى‌نك جسدينى نقل ايدن ارابه

صحيفه نومروسى

٦ جنازه‌ده قطعات عسكريه وجنازه ارابه‌سنك اوكدن كورينيشى ٢ رسم
٧ جنازه آلاينك مكتب حربيه جوارندن مرورى
٨ رسم تدفينده شهزادكان حضراتيله امراى عسكريه ومراسمه اشتراك ايدن سوارى نمونه الايى ضابطان وافرادى ٢ رسم
٩ رسم تدفيندن صوكره هوايه سلاح بوشالديلمسى
٢٩٠ بتليسك قيش منظره‌لرندن
١ » » »
٢ » » »
٣ » » »
٤ اميرال پوئه جنابلريله معيتى اركانى ومهماندارلرى
٥ اميرال پوئه ايله كريه‌سنك ومهماندارلرينك كميده آلنان رسملرى
٨ دونغماى عثمانى جمعيتى منفعتنه اسكچه‌ده بر قويون مزايده‌سى
٣٠٠ بر بطنده درت چوجق توليد ايدن مادام پەرره ايله چوجقلرى
١ منلكك فرانسه رئيس جمهورينه هديه‌سى ، برظرافه
٣ دوقتور شارقو صوربونده قونفرانس ويرركن
٤ مانچوريده وبا ـ فلاكتزده بر عائله ـ
٥ مكسيقاده اخيراً رسم كشادى اجرا ايديلان آبدهٔ استقلال
٦ مكسيقاده استقلال شنلكلرندن بر منظره
٨ مكسيقا شنلكلرنده تاريخى مراسم
٣١٠ آنارشيست ومحرر البر ليبرتاد [عينى صحيفه‌ده تفصيلاتده واردر]
١ انارشيست ليبرتاد هم مسلكلريله برابر
٤ پارسده اوپرا بناسنك صوك جهتندن كورنيشى
٥ » اوپرانك جبهه‌سى
٦ » اوپرانك محتشم مرديونى
٧ اوپەرا جاده‌سى
٨ اوپەراده بويوك مرديوننك ديكر بر منظره‌سى
٩ ادوار دەتايك تابلولرندن ١٨٧٥ ده پارسده اوپرانك كشادى
٣٢٠ اوپرانك غاله‌ريسى
٣٣٨ طنبورئ شهير جميل بك

صحیفه نومروسی

۳٤۳ مدینه‌ده هجین سوار آقنجی بلوکاری ضابطان وافرادی

٤ آقنجی بلوکارندن بر منظره

٥ آقنجی بلوکارینك قیالقلر اوستنده برمنظره‌سی

٦ مدینه شمندوفراستاسیوننك داخلی منظره‌سی ومأمورین

٧ استانبولده‌قیش. نشانطاشی جوارنده قاریبغنلری

٨ استانبولك قیش منظره‌لرندن ۲ رسم

نومرو ۲۹

قابده : یمن چوللرنده - مدنیت اردوسی رنکلی تابلو ۱

۳٥٥ اوقاف ناظری خیری بك

٨ نویورقده قولومبیا دارالفنونی

٩ بشنجی ردیف مفتشی عثمان رفعت پاشا

۳٦۰ طیاره‌لره قارشو اختراع اولنان زرهلی اوتوموبیللردن برینك منظره‌سی

۱ زرهلی اوتوموبیللره عائد ۲ رسم

۲ طیاره‌سیله ایاستفانوس جوارنده متعدد جولانلر اجرا ایدن روسیه‌لی موسیو ماساله‌نیقوف

۳ ماساله‌نیقوفك طیاره‌سی

٨ پارسك قارناوال اکلنجه‌لرندن ـ رسمی بر کوزللك

٩ پارسك منتخب کوزللری - شهرامانتی دائره‌سنده ویریلان ضیافتدن چیقارلرکن

۳۷۰ پارس کوزللرینك بولوارلرده سیرانی

۱ اسکدارده‌یکی جامع شریفده اجرا ایدیلان جمعه سلاملغنه عائد ۲ رسم

۳ » » » » » »

٤ امیرال قونستی جنابلری ومهماندارلری

٥ بلغارستان حدودنده‌دوه باغردان موقعنده‌کی عثمانلی وبلغار قره‌غوللری

٦ اکری پلانقه‌ده بلغار حدودینه کیدن یولده ژاندارمه قره‌غولخانه‌سی واکری دره بوغازی ۲ رسم

٨ یمن اشقیالرینه تحصنکاه اولان طاش قله‌لردن بری

٩ » » » » کرپیچ »

۳۸۱ یمنده حرکات عسکریه - بر طوپچی طاقمی

٤ یمنده شبام قصبه‌سی

٥ یمنده یرلی اهالینك طرز [illegible]ی - دوه‌جیلر

صحیفه نومروسی

٦ یمنده طوپ نقلیاتی

٨ ناصروانده عثمانلی وروس ضابطانی برآراده

٩ سودانده قتل اولنان مشهور غوردون نامنه خرطومده رکز اولنان هیکل

۳۹۰ فجأة وفات ایدن فرانسه حربیه ناظری جنرال برون

۱ متوفی جنرال برونك جنازه مراسمی ۳ رسم

۳ چاقرجه‌لی‌یی تعقیبه مأمور عسکری مفرزه‌لردن بری

٨ لئون دوده ایله مارسل نادو ارەسنده وقوعه کلان دوئللو

٩ طیورده قابلیت استیناس

٤۰۱ کینه اختلالجیلری ۲ رسم

۳ شهید حریت مرحوم مختار بکك البسه‌لرینی عسکری موزه‌سنه ایصال ایدن ذواتله موزه هیئتنك برآراده چیقاریلان رسملری

٥ المانیا ایمپراطورینك ویانه سیاحتی - ایکی تاجدار شونبرونه کیدرلرکن

- ترانسلانتیق واپورلرندن برینك مصادمه‌سیله رخنه‌دار اولان مارسلیا ریختمی

٤۱۲ ورسای سراینك منظرهٔ عمومیه‌سی

۳ » موزه‌سنده مکلف بر غاله‌ری

٤ » پورتقال باغچه‌سندن بر منظره

٥ » موزه‌سنده اینه‌لی صالون

٦ » باغچه‌سنده محتشم برحوض

٧ » باغچه‌سنده لطیف ، مصنع بر کوشه

٩ سیواس صنایع مکتبی طلبه‌سی ومعلمینی

٤۲۰ اسکیشهر اعدادیسی طلبه ومعلمینی

۲ المانیاده اشته‌تین جوارنده بر کوله سقوط ایدرك وفات ایدن دوقتور قورس وقابده‌لك راکب اولدقلری طیاره انقاضنك صودن چیقارلمسی

۳ دوقتور قورسك نعشنك صودن چیقارلسی

٤ المانیانك رایخشتاغ مجلسنده سوسیالیست فرقه‌سی رئیس موسیو سینکرك تقریباً یوز بیك کشینك اشتراك ایتدیکی مدبدب جنازه الایی

Digitized by Google

صحیفه نومروسی

نومرو : ۳۰

قابده — حاضر اولان جنگه اگر ایسترسه‌ك صلح وصلاح عنوانلی رنکلی بر لوحه

۴۴۳ سلطان محمد خان خامس حضرتلری
۵ روم ایلینه سیاحت همایون - ذات شاهانه‌نك سلانیك ریختیمنه چیقیشلری
۶ ریختیمده قدوم همایونی تحمیداً دعا تلاوتی
۷ ذات شاهانه سلانیکه چیقارکن دونمادن طوپلر اتیلمسی
۸ سلانیك ریختیمنده - ذات حضرت پادشاهینك مواصلتندن اول بر منظره
۹ اسکله‌ده ارکان وامرای عسکریه
۴۵۰ موکب همایونك ریختیمدن مفارقتی
۱ موکب همایون سلانیك ریختیمندن کچرکن
۲ استانبوللی زواری حامل رشید پاشا واپورینك سلانیك ریختیمنه مواصلتی
۳ مستقبلینی حامل مدحت پاشا واپورینك سلانیك ریختیمنه عودتی وسلانیك والیسی ابراهیم بك
۴ ریختیمده مستقبلین
۵ سلانیکده انتیم قلوبی اوکنده نمایشلر
۶ « حریت میداننده ازدحام
۷ سلانیك ریختیمنده متفرجین
۸ سلانیکده اقامتکاه همایون
۹ دائرهٔ همایون اطرافنده تدابیر انضباطیه ۲ رسم
۴۶۰ مواصلت همایونی متعاقب ریختیمده‌کی مبانی بالقونلرینك ومکتب موسیقه‌لرینك منظره‌سی
۱ سلانیکده جمعه سلاملغی - یوللرده قیزمکتبلری طالباتی
۲ سلانیکده جمعه سلاملغی - یوللرده قیزمکتبلری طالباتی
۴ سلانیکده جمعه سلاملغی - حریت میداننده بر منظره و سلانیك اطفائیه هیئتی ۲ رسم
۵ ذات شاهانه‌یه عرض تعظیمات ایلمك اوزره کریددن کلان وطنداشلرمزدن بعضلری
۶ تشریف شاهانه صره‌سنده حریت میداننك منظره‌سی

صحیفه نومروسی

۷ سلانیکده ایاصوفیه جامعی
۸ ذات شاهانه‌نك ایاصوفیه جامعندن عودتلری
۹ ذات شاهانه ایاصوفیه جامع شریفندن ارابه‌یه راکب اولورکن
۴۷۰ ذات شاهانه‌نك سلانیکده عسکری قیشله‌یی زیارتلری
۱ خاطرهٔ سیاحت همایون اولمق اوزره انشا اولنه‌جق آبده‌نك وضع اساس رسمنك اجراسندن صوکره ذات شاهانه‌نك عودتلری
۲ وضع اساس رسمنك طرف پادشاهیدن اجراسی
۳ وضع اساس مراسمندن صوکره ذات شاهانه چادرده - مدحت پاشا مکتب صنایعی ۲ رسم
۵ سلانیك بلدیه خسته‌خانه‌سی واتحاد بولواری ۲ رسم
۶ سلانیکده اتحاد وترقی مکتبی
۷ سلانیك مکتب سلطانیسی
۸ سلانیکك مشهور بیاض قله‌سی
۹ سلانیکده بیوکدره جاده‌سی
۴۸۰ سلانیکده صبری پاشا جاده‌سی والکتریقلی ترامو‌ای ۲ رسم
۱ سلانیکده اتحاد باغچه‌سی واورتولو چارشو مدخلنده انشا ایتدیریلان طاق ۲ رسم
۲ سلانیکده آثار عتیقه‌دن خورتاج سلطان جامعی
۳ سلانیکده آثار عتیقه‌دن اسکی جمعه جامعی
۶ سلانیکده روم ایتام مکتبی
۷ سلانیکده واردار جاده‌سی
۸ سلانیکده کله‌مریه کمری وسلانیك کمرکی ریختیملری
۹ سلانیکده کله‌مریه‌ده بر تربه
۴۹۰ سلانیکده قرق سنه‌دنبری تعلیم وتدریس ایله اشتغال ایدن معلم شمسی افندی
۱ سیاحت همایون مناسبتیله الاتینلر طرفندن انشا ایتدیریلان طاق
۲ ریختیمده جدید موسوی قلوبی و بلدیه طرفندن یاپدیریلانلر طاقلر ۲ رسم
۳ روم وموسوی جماعتی طرفندن یاپدیریلان طاقلر ۲ رسم
۴ اتحاد وترقی ریختیم قلوبی طرفندن یاپدیلان طاق
۵ سلانیکدن مفارقت همایون - موکب همایونك استاسیونه ورودی

Digitized by Google

صحیفه نومروسی

٦ قطارك سلانیكدن حركتی
٧ ذات شاهانه واغونی تشریف بیورورلركن
٨ ذات شاهانه واغونده
٩ ذات شاهانه نك برای وداع حاضرونی سلاملاملری
٥٠٠ مشهور آلاطینی كوشكی دیوارلرنده تزیینات وكوشكك اطرافنده نوبتچیلر ٢ رسم
١ الاتینی كوشكی محافظ ضابطاننك نوبت محلی والاتینی نك اوزاقدن كورینیشی ٢ رسم
٢ بیاض قوله اسكله سندن سلانیكك كورینیشی
٣ قچانیك استاسیوننده ـ ذات شاهانه نك مفارقتلرنده دعا
٥ اسكوبده رسم استقبال اثناسنده مولوی مشایخی
٦ اسكوبده تخته قلعه جاده سی وحبسخانه نك منظره سی ٢ رسم
٧ اسكوبده اقامت همایونه تخصیص ایدیلان مكتب سلطانی و اسكوب حكومت دائره سنك منظره سی ٢ رسم
٨ اسكوبده دائرهٔ بلدیه ومحمود شوكت پاشا كوپریسی ٢ رسم
٩ اسكوبده مصطفی پاشا جامع شریفی ودائرهٔ عسكریه ٢ رسم
٥١٠ پرشتینه استاسیونی
٢ مواصلت همایونی متعاقب پرشتینه ده برجاده نك منظره سی
٣ پرشتینه ده دائرهٔ حكومتك اوزاقدن منظره سی وذات شاهانه یی كورمك ایچون طوپلانان ارناوودلرك سوقاقلرده اوتورمه لری ٢ رسم
٤ پرشتینه ده ذات پادشاهینك اقامت بیوردقلری دائرهٔ حكومت
٥ پرشتینه ده دائرهٔ همایون اوكنده برمنظره

صحیفه نومروسی

٦ قوصوه صحراسنده حضرت خداوندكارك مشهد مباركلری
٧ ذات شاهانه نك مشهده مواصلتلری
٨ مشهد مباركده بر منظره
٩ بر ارناود قبیله سی افراد ورؤساسی ـ مشهدده
٥٢٠ مشهدده جمعه نمازینك ادا اولندیغی محلده بالخاصه انشا اولنان منبر ایله خط همایونك قرائت اولندیغی كوشك ٢ رسم
١ مشهدده وعظ ونصیحت وقربانلر ٢ رسم
٢ « ـ دعا
٣ مشهدده ـ تاریخی مؤبد بر كون
٥ مشهد خداوندكارده جمعه نمازی
٦ طربزون وارضروم هیئتلری قیافت ملیه لریله
٨ نیازی، ایوب صبری وعمر ناجی بك افندیلرله طربزون هیئتنك مناستره النان رسملری
٩ عودت پادشاهی ـ بارباروس خیرالدین استانبول لیماننه كیرركن
٥٣٠ سرای برونده ازدحام
١ سیاح شهیر عبد الرشید افندی

نوطه لر

٥ ـ ١٢: دارالمعلمین مارشی : لیلا خانم
١ ـ ٣٤٠ كمانی رضا افندی مرحومك طاهر پوسلك پیشروی

[طنبوریٔ شهیر جمیل بك طرفندن نوطه یه الینمشدر]

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
Los Angeles
This book is DUE on the last date stamped below.

Form L9–Series 4939

Digitized by Google

PLEASE DO NOT REMOVE
THIS BOOK CARD

University Research Library

Digitized by Google

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
A 000 459 144 2
nia
Google